INSTITUTIO CONCIONATORUM TRIPARTITA, SEU PRÆCEPTA ET REGULÆ AD...

Noël Alexandre

INSTITUTIO
CONCIONATORUM
TRIPARTITA,
SEU
PRÆCEPTA ET REGULÆ AD PRÆDICATORES
verbi divini informandos:

Cum Idæis, sive Rudimentis Concionum per totum annum.

Auctore R. P. F. NATALI ALEXANDRO, in Sacra Facultate Parisiensi Doctore Theol. & emerito Professore, Ordinis FF. Prædicatorum.

EDITIO SECUNDA,
Batavicâ longè auctior & correctior.

PARISIIS,
Apud JOANNEM ANISSON, Typographiæ Regiæ Præfectum.
M. D. [illegible]
CUM PRIVILEGIO REGIS.

REVERENDISSIMO PATRI

ANTONINO CLOCHE

DOCTORI THEOLOGO,

ORDINIS FF. PRÆDICATORUM Generali Magistro.

INSTITUTIONEM CONCIONATORUM, *Te annuente ac favente, in lucem editurus*, REVERENDISSIME PATER, *id operis nemini convenientius dicandum existimavi, quàm Tibi totius Ordinis Prædicatorum summo Archimandritæ ac Generali Magistro. Id Reverendissimæ Paternitati tuæ debitum observantiæ meæ pignus; id grati ani-*

mi pro amore in me tuo perenne monumentum. Hæc mihi tamdiu exoptata opportunitas palam significandi quam impensè colam egregias illas virtutes, eximiaque merita, quorum gradibus ad supremam Ordinis Præfecturam ascendisti: doctrinæ ornamenta, veritatis amorem, & invictam in ejus defensione constantiam: Regularis observantiæ studium, quam auctoritate, vigilantiâ, exemplo, visitationibus conservas & promoves: sacrarum litterarum cultum, quarum studia sustentas & foves: prudentiam incredibilem, qua & Ordinem moderaris, & majoribus negotiis parem esse capacissimæ tuæ mentis intelligentiam, solertiam, industriam, providentiam, cautionem probas. Nobilem, generosumque animum tuum, vel me silente, Fratres non solum no-

ſtri, ſed & extranei certatim prædicant: humanitatem ſingularem, morumque ſuavitatem omnes ſuſpiciunt, laudant, diligunt, qua omnibus places, licèt uni Deo placere ſtudeas. Tantorum ſplendor meritorum, REVERENDISSIME PATER, *urbis & orbis oculos in te convertit, ſummorum Pontificum, purpuratorum ſacri Collegii Patrum, Regum ac Principum magnam exiſtimationem, omnium amorem tibi conciliavit. Nemo omnium eſt qui te norunt, qui ſplendidioribus dignum infulis non prædicet, dum religioſa humilitate ac modeſtia magis emines. Defenſioni catholicæ veritatis, purique Dei cultûs, in Religionis arce; exercitationi perpetuæ virtutis, ac pietatis in ſanctitatis domicilio; ſtudiorum incremento, ac ſanioris doctrinæ propagationi, coram doctrina-*

rum omnium summo & universali Judice, pervigili sollicitudine incumbis, ut maximi Cardinalis HIERONYMI CASANATE, *cujus in Ecclesiam meritorum, & in Dominicanum Ordinem beneficiorum memoriam nulla unquam delebit oblivio, piissimum ac munificentissimum Testamentum exequaris. Bibliothecam viginti mille & amplius voluminibus instructam, & novis deinceps libris ex annuo censu ab Eminentissimo Principe relicto semper amplificandam, in publicum usum & commodum, in Minervio magnificè adornas. Scholas aperis, in quibus unus purusque sancti Thomæ textus, secundùm supremam ejus voluntatem, à duobus Ordinis Professoribus legatur, honorifico Minervali liberaliter donatis. Collationes denique à sex Doctoribus Domini-*

canis, variarum gentium & Academiarum orbis Christiani, Romam vocatis, & Mœcenatis Eminentissimi nobili providentiâ, generosâ munificentiâ in perpetuum tempus sustentandis, haberi curas; ut ad fidei dogmata contra emergentes hæreses & errores propugnanda; ad Moralem Evangelicam & Ecclesiasticam Disciplinam contra novissimorum temporum deplorandas corruptelas vindicandam; ad Theologiæ Mysticæ puritatem ab illusionibus quibusvis defendendam, Te tuisque Successoribus ducibus, semper parati sint; totique de Scripturâ, de Traditione, de Angelico Doctore armati. His, & aliis negotiis, Ordinis regimen, Ecclesiæ utilitatem spectantibus occupatum Te diutius interpellare nolim, REVERENDISSIME PATER:

Satis sit mihi paternas manus humiliter exosculari; summam in te venerationem, observantiam, obedientiámque meam profiteri; orare ut litterarium istud munusculum gratum habeas; Deo supplicare ut Te vegeta senectute multos annos conservet, Ordini & Ecclesiæ magis magisque profuturum; illum semper ornaturum, ab ista (ut speramus & optamus) ornandum. Vale. Lutetiæ Parisiorum, Kalendis Maiis, anno primo seculi à Christo nato decimi septimi.

REVERENDISS. PATERNIT. TUÆ,

Humillimus, obsequentissimúsque
filius ac servus,
F. NATALIS ALEXANDER.

PROLOGUS.

Cum Ordo Sancti Dominici divinâ providentia ad Evangelii prædicationem sit institutus, & ab Ecclesia approbatus; sacri hujus Instituti Professorem verbi divini prædicationi incumbere, aut certè Concionatores studiis suis juvare convenit. Hac ratione impulsus, *Institutionem Concionatorum* tripartitam in lucem edo. Prima pars præcepta & Regulas ad Prædicatores verbi divini informandos proponit, non à me quidem excogitatas, sed à Sanctis Partibus, Augustino præsertim, & à Sancto Carolo Borromæo traditas. Pars altera, quæ Theologiæ Dogmaticæ ac Moralis, à me nuper editæ, accommodario est ad Conciones, ideas ac rudimenta Sermonum pro singulis Dominicis totius anni, & Feriis Quadragesimalibus, complectitur. Tertia, Concionum argumenta pro Festis præcipuis Deiparæ Virginis & Sanctorum exhibet. Qui jam sub prælo sunt Commentarii in sanctum Evangelium Jesu Christi secundùm quatuor Evangelistas, in quibus sensum litteralem & moralem seorsim exponam, uberiorem sacrarum Concionum materiam Evangelicis Operariis subministrabunt. His in Operibus eloquentiam fortè desiderabunt Oratores Christiani: sed hanc illis Spar-

S. Cyprianus Epist. 1. ad Donatum.

tham ornandam relinquo. *Exilis ingenii angusta mediocritas tenues admodum fruges parit, nullis ad copiam fœcundi cespitis culmis ingravescit: aggrediar tamen facultate, qua valeo; nam & materia dicendi facit mecum. In judiciis, concione pro rostris, opulentâ facundiâ, volubili ambitione jactetur: cùm verò de Domino Deo vox est; vocis pura sinceritas non eloquentiæ viribus nititur ad fidei argumenta, sed rebus. Denique accipe non diserta, sed fortia; nec ad audientiæ popularis illecebram culto sermone fucata, sed ad divinam indulgentiam prædicandam rudi veritate simplicia: accipe quod sentitur antequam discitur; nec per moras temporum longa agnitione colligitur, sed compendio gratiæ maturantis hauritur.*

Approbatio Domini DE PRECELLES *Doctoris & Socii Sorbonici, Regiique librorum Censoris.*

LEgi librum cui titulus est, *Institutio Concionatorum*, in quo nihil reperi quod fidei aut bonis moribus adversetur. Datum Parisiis die 28. Aprilis 1701.

C. DE PRECELLES.

Approbatio Theologorum Ordinis.

NOs infra scripti in Sacra Facultate Parisiensi Doctores, & Ordinis F F. Prædicatorum Professores, legimus *Institutionem Concionatorum tripartitam*, Auctore R. P. F. Natali Alexandro; quam publica luce dignam censemus, ut Fidei, Christianæque morum Disciplinæ omni ex parte consonam. Datum Parisiis in Majori Conventu & Collegio nostro S. Jacobi, die 26. Aprilis 1701.

F. JOANNES BAPTISTA PAJOT, Provincialis.

F. GABRIEL DESLONDES.

Summa Privilegii.

CAutum est auctoritate Regis, ne quis in regno suo, aliisve locis suæ ditioni subjectis, *Institutionem Concionatorum*, intra octo annos, à die publicationis horum exemplarium numerandos, absque P. Alexandri permissu imprimat aut divendat. Qui secus fecerit multâ indictâ, pro ut amplius in diplomate regio continetur, mulctabitur. Datum Parisiis die nona Maii anni Domini millesimi sexcentesimi nonagesimi septimi. Signatum, de mandato Regis,

BULTEAU.

Descriptum in Registro Typographorum & Bibliopolarum Parisiensium die 29. Maii, an. 1699. Signatum C. BALLARD, Syndicus.

Absolutum hoc opus prodit in lucem anno Domini millesimo septingentesimo primo, die decima quarta mensis Maii.

INDEX,

CAPITUM ET SERMONUM ARGUMENTA INDICANS.

Pars Prima.

Pars Secunda.

Ideæ Concionum pro Dominicis totius anni, Feriis Quadragesimalibus & Christi Domini Mysteriis.

sa, ut Fides centurionis. p. 145.

Dominica III. post Octavas Epiphaniæ. *De tribulationibus seu rebus adversis. Res adversæ & tribulationes sunt portio discipulorum Christi in hac vita. In iis ad Deum confugiendum, & Christus per fidem excitandus est in cordibus nostris.* p. 146. & seq.

Dominica IV. post Octavas Epiphaniæ. *Parabola boni seminis & zizaniorum explicatur. Zizania in agro Ecclesiæ frumento sunt admixta, boni malis permixti. Cur à Christo tolerentur usque ad consummationem sæculi? Cùm Deus zizania, id est malos toleret, debemus & nos tolerare, si boni sumus: Si non toleramus, zizania evadimus.* p. 156. & seq.

Dominica V. post Octavas Epiphaniæ. *Parabola grani sinapis, & fermenti, explicantur. Initium & progressum Christianæ Religionis & veræ Ecclesiæ significant.* p. 162. & seq.

Dominica Septuagesimæ. *Vineæ & operariorum, quos ad illam colendam pater-familiâs conduxit, parabola explicatur. Nullam excusationem habemus, si vineam nobis à Deo commissam, id est, Animam nostram non colamus.* p. 165. & seq.

Eadem Dominica. *Vir sapiens & justus nihil incultum in se relinquit. In vinea spirituali quomodo laborandum?* p. 169. & seq.

Dominica Sexagesimæ. *Parabola seminum explicatur. Verbum Dei, semen bonum est. Corde bono & optimo excipiendum. Varia impedimenta ne semen illud cœleste fructum afferat,* p. 171. & seq.

Dominica Quinquagesimæ. *De Cæcitate cordis. Quàm grave malum? Ut sanetur, ad Jesum clamare & accedere necesse est. Post receptam verò lucem, illi gratias agere, & illum sequi, ut cæcus Evangelicus ab illo illuminatus.* p. 175. & seq.

Die Cinerum. *De cineribus & Pœnitentia. Cineres sunt insignia & quasi investitura Pœnitentiæ. Cineres sunt typus & figura Pœnitentiæ. Cineres sunt motivum & incitamentum Pœnitentiæ.* p. 181. & seq.

Feria V. post Cineres. *Tria in Evangelio hujus diei admirabilia; Fides centurionis, servi paralytici curatio; prædictio vocationis gentium ad fidem. Fides Centurionis, effectus est singularis misericordiæ Dei erga ipsum. Curatio servi paralytici, effectus est omnipotentiæ Salvatoris, & Fidei centurionis. Vocatio Gentium ad fidem, solius gratiæ Dei opus est. Fides centurionis imitanda. Deo gratias agenda ob nostram ex Gentibus vocationem.* p. 189. & seq.

Feria VI. post Cineres. *De inimicorum dilectione. Ad eam tria nos movere debent. 1. Auctoritas Dei jubentis. 2. Magnitudo*

ĉ

Feria VI. post Dominicam IV. Quadragesimæ. *Peccatoris pravis habitibus & diuturna consuetudine peccati implicati miserior status est, quàm Lazari mortui quatriduani & fœtentis. Peccatoris hujusmodi mirabilior conversio, quàm resurrectio Lazari.* p. 296. & seq.

Dominica in Passione. *De maledicentia seu detractione. Qui proximi famæ detrahunt, vere dæmonium habent, eorum lingua à diabolo moventur, eique serviunt ad peccati propagationem. Qui calumniam patiuntur, & quorum famæ detrahitur, patientiam & mansuetudinem Christi Jesu debent imitari.* p. 301. & seq.

Eadem Dominica. *Sancti esse debemus corde, per intentionis puritatem ore, per sermonis veritatem: opere, per vitæ omnimodam integritatem. Ut opere sancti simus, vita nostra conformanda est vitæ Christi. Ut sermone sancti simus, sermones nostri conformandi sunt sermonibus Christi. Ut corde sancti simus, intentio nostra conformanda est intentioni Christi.* p. 304. & seq.

Eadem Dominica. *Quod ea die legitur Evangelium, docet: 1. Quid de Christo Jesu credere. 2. Quid in Christo Jesu imitari debeamus.* p. 307. & seq.

Feria II. post Dominicam V. Quadragesimæ. *De peccatoris desertione. Nihil utilius est & efficacius ad gratiam obtinendam, conservandam, recuperandam, quàm timere: 1. Ne actualis gratiæ auxiliis fideliter non cooperemur. 2. Ne à gratia sanctificante excidamus. 3. Ne gratiam semel amissam non recuperemus.* p. 311. & seq.

Feria IV. post Dominicam V. Quadragesimæ. *De prædestinatione sanctorum. Prædestinatio Sanctorum ad gratiam & gloriam ex misericordia gratuita est: nihil igitur nobis tribuere debemus in negotio salutis nostræ, sed totum à Deo sperare. Deus vitam æternam sanctis suis dat in tempore propter bona eorum opera: igitur bonis operibus perseveranter vacare debemus. Certissima est prædestinatio, nec deficere potest: & nihilominus timere debemus ne ex ovium Christi numero non simus.* p. 315. & seq.

Feria V. post Dominicam V. Quadragesimæ. *De muliere peccatrice. Profanus & impudicus amor Deo gravissimam infert injuriam. 2. Malo gravissima infert homini. 3. Contra tam periculosum hostem fortiter pugnandum; ab ejus insidiis sollicitè cavendum est.* p. 320. & seq.

Eadem Feria. *Mulieres peccatrices sunt, cùm vanitati serviunt, ac voluptati: Vanitati, cultûs immodestiâ & dissolutione. Voluptati, vitâ molli, otiosa, & omnibus oblectamentis, quæ*

dendum est per fidem, & quidem firmiorem fide Reguli. 2. Ab ipso petenda sunt majora & excellentiora bona, quàm sanitas corporis, aliáque commoda temporalia. 3. Cura omnis adhibenda est à patribus-familiás, ut eorum familia Deo serviat, fidémque sanctis operibus comprobet. p. 522. & seq.

Dominica XX. post Festum SS. Trinitatis. *De Decem millium talentorum debitore. Peccata nostra debita nostra sunt. Quot peccata commisimus, tot talentorum debitores sumus. Solus Deus illa condonare potest. Frustra verò speramus Deum nobis peccata dimissurum, si adversus proximos conservosque nostros duri & immisericordes simus. Tres rationes ad debita conservis nostris dimittenda, injuriasque condonandas movere nos debent, ex hodierno Evangelio petitæ.* p. 527. & seq.

Dominica XXI. post Festum SS. Trinitatis. *Præcipua duo hominis officia Christus in hujus diei Evangelio docet. 1. Quid Regi; 2. Quid Deo debeant. Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, ut cives Reipublicæ terrestris: & quæ sunt Dei Deo, ut cives Reipublicæ cælestis,* p. 530. & seq.

Dominica XXII. post Festum SS. Trinitatis. *De filia Principis à Christo suscitata, & de resurrectione mortuorum. 1. Resurrectio omnium hominum simpliciter ac firmiter credenda est. 2. Varia erit resurgentium conditio, quam sibi quisque bonis vel malis operibus procurat. 3. Otiosa igitur & sterilis in nobis esse non debet resurrectionis fides.* p. 533. & seq.

Eadem Dominica. *Sancta mors magis est optanda quàm vita.* p. 535. & seq.

Dominica XXIII. post Festum SS. Trinitatis. *De abominatione desolationis stante in loco sancto, in anima sanguine Christi redempta, & per baptismum sanctificata, in corpore consecrato ut Dei templum esset.* p. 541. & seq.

Eadem Dominica. *Multiplex tribulatio in die furoris Domini. Una quæ judicium præcedet, altera quæ comitabitur, tertia quæ subsequetur.* p. 545. & 546.

PARS TERTIA.

lectioni quâ ipsum præ cæteris Discipulis honoravit Christus, amore ardentissimo & constantissimo respondit. p. 575. & seq.

In Festo S. Genovefæ Virginis. *Vita contemplativa, & vita activa exemplum in Genovefa Virgine admirabiliter eluxit. Christo summo pastori cor suum consacrat ab adolescentia per amorem castissimum; corpus per virginitatem; ipsum desiderat & quærit assiduè per ferventem orationem; illo se dignam præstat per humilitatem; sanctis exemplis & misericordiæ operibus Parisiensem populum velut gregem pascit; Episcoporum præceptis religiosè obtemperat, & consilia sequitur.* p. 585. & seq.

In Festo Purificationis Deiparæ Virginis Mariæ. *Euntes in Templum, occuramus Christo Jesu & Mariæ cum Simone justo. Discamus à Christo Jesu quid offerre & sacrificare Deo debeamus. A Deipara Virgine, quomodo nos Purificare oporteat. A Sancto Simone, quodnam esse debeat nostrorum desideriorum objectum.* p. 591. 592. & seq.

In Festo S. Thomæ Aquinatis. *Scientiam Sancti Thomæ castitas parit, humilitas sanctificat, caritas perficit; qua triplici ratione similis est sapientiæ Angelorum.* p. 599. & seq.

In Festo Sancti Joseph. *Cæterorum gratia sanctorum facit illos filios Dei & Christi Jesu fratres per adoptionem: gratia S. Joseph facit illum Filii Dei Patrem. Cæterorum gratia Sanctorum illos facit Deiparæ Virginis Mariæ clientes: gratia S. Joseph illum facit Virginis Matris Dei Sponsum. Gratia reliquorum Sanctorum illos facit Ecclesiæ membra; gratia S. Joseph illum facit capitis Ecclesiæ œconomicum caput.* p. 606. & seq.

In Festo Annunciationis. B. Virginis Mariæ. 1. *Magnum Mysterium Incarnationis, quod hodie annuntiatur, in quo divinæ perfectiones splendidius elucescunt quàm in cæteris Incarnati Verbi Mysteriis, & divina persona novo quodammodo attributa sine sui mutatione, novásque denominationes acquirunt. 2. Magna Virgo, cui Mysterium istud annuntiatur, quia recipit gratiæ plenitudinem; quia sine dispendio virginitatis obtinet fœcunditatem; quia provehitur ad incomparabilem Matris Dei dignitatem. 3. In homines, propter quos annuntiatur, magnitudinem suam derivat Dei Filius, qui in utero Virginis fit homo, ut homines filios Dei faciat: servi formam assumit, ut faciat liberos: similitudinem carnis peccati induit, ut faciat Sanctos.* p. 612. & seq.

Regni interioris, id est, passionum suarum ordinatione & exercitione. 2. *Nemo Regum similis S. Ludovico in Regni inferioris, id est Francorum, justo regimine.* 3. *Nemo Regum S. Ludovico similis in Regni superioris, id est Ecclesiæ, protectione.* p. 680. 681. & seq.

In Festo Nativitatis beatæ Virginis Mariæ. *Beata Virgo Maria Liber ab æterno in Dei mente conceptus, præclaris figuris ornatus & illuminatus, scriptus intus & foris, in quo virtutum omnium caracteres sunt expressi ... Verus, Deòque maximè gratus Beatæ Virginis cultus, ejus imitatio.* p. 690 & seq.

In eodem Festo. *S. Virgo Maria in sua Nativitate progreditur ut Aurora: jam à sua Nativitate pulcra est ut Luna, electa ut sol: principibus tenebrarum terribilis ut castrorum acies ordinata.* p. 694. & seq.

In Festo S. Francisci Assisii. *S. Franciscus sapientiam quam à Christo didicit, loquitur inter perfectos, sapientiam verò non hujus sæculi, neque principum hujus sæculi, sed sapientiam Dei in Mysterio Incarnationis & crucis absconditam sapientes sæculi illos verè divites esse judicant, qui cæteris abundantiùs bona possident, quæ fortunæ vocantur. Illos magnos esse, gloriosos & illustres judicant, qui ad majores honores & dignitates sunt provecti. Illos felices judicant, qui voluptatibus, quas honestas & legitimas vocant, perfruuntur. Verùm S. Franciscus vanas esse sapientium sæculi cogitationes ostendit; siquidem exemplis suis docet 1. Veras divitias in paupertate Christi inveniri. 2. Veram gloriam, solidamque celsitudinem inveniri in humiliationibus & opprobriis Christi. 3. Veram voluptatem inveniri in passionibus, cruce, & vulneribus Christi.* p. 697. & seq.

In Festo Omnium Sanctorum. *Siquidem Sanctorum cives sumus ad sanctam civitatem Sion suspirare, & continuò tendere debemus.* 2. *Ut ad sanctam illam civitatem & gloriam Sanctorum perveniamus, media eligenda sunt quæ Christus præscripsit, via sequenda quam monstravit.* 3. *Qui municipes civitatis alicujus esse volunt, colere debent cives nobiliores & gratiores Principi. Igitur si Sanctorum cives esse volumus, debemus illos colere ac venerari ob excellentiam, invocare ob potentiam, imitari ob virtutes.* p. 705. & seq.

In Commemoratione Fidelium Defunctorum. *Fidelium omnium Defunctorum commemorationem instituit Ecclesia ad fidem nostram de Purgatorio confirmandam.* 2. *Ad caritatem nostram erga animas Purgatorii pœnis cruciatas accenden-*

INSTI-

INSTITUTIONIS CONCIONATORUM

PARS PRIMA,

SEU

PRÆCEPTA ET REGULÆ AD PRÆDICATORES verbi divini informandos.

CAPUT PRIMUM.

Qui verbi Dei Prædicationi destinandi?

VErbi Dei prædicandi munus, quod sanctissimis viris, Prophetis, Apostolisque à Deo commissum, ab ipso etiam Dei Filio Christo Jesu Domino nostro præstitum est, Episcoporum præcipuum esse, Sacra Synodus Tridentina censuit ac declaravit, secundum illud Apostoli ad Timotheum scribentis: *Testificor coram Deo, & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos, par adventum ipsius & Regnum ejus, prædica verbum*, Et illud quidem munus *ipsi per se in Ecclesia sua*, nisi legitimè impediti fuerint, exequi debent: in aliis autem Ecclesiis per Parochos, sive iis impeditis, per alios in Civi-

2. Tim. 4.

Concil. Trident. Sess. 24. De Reform. Cap. 4.

tate, aut in quacumque parte Diœcesis deputandos, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus Festis, tempore autem jejuniorum Quadragesimæ, & Adventus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus. Ad sacrum illud verbi divini Ministerium assumuntur ab Ecclesia in subsidium Regulares, à summo Pontifice & Episcopis missi in vineam Domini, ut eam excolant, fructumque salutis animarum ipsi Domino referant. De quibus Concilium Provinciale Rotomagense anno Domini millesimo quingentesimo octogesimo primo celebratum, Tit. *De Curatorum & aliorum Presbyterorum Officiis*, Num. 41. *Episcopi*, inquit, *subsidiarios Regulares tueantur, & charos habeant, atque alant, sicut coadjutores, omnesque illis factas injurias & contumelias suas esse existiment & propulsent: juniores ad studia litterarum foveant, atque conventus pro suis facultatibus, tamquam Concionatorum seminaria sustentent.* Primum inter subsidiarios illos Concionatores locum tenent Fratres Prædicatores, quorum Ordo ad verbi divini Ministerium institutus, & ab Ecclesia confirmatus est, quod & consilium nominis ab *Honorio III.* inditi ostendit. Unde cum Apostolo dicere possunt singuli Ordinis illius Religiosi viri, quibus verbi talentum à Domino creditum

1. Cor. 16. est: *Væ mihi, si non evangelizavero, necessitas enim mihi incumbit.* Neque tamen sacrum illud munus sumere sibi debent, nisi ad illud delecti, ac Superiorum judicio destinati, Episcopi facultate, aut certè benedictione muniti sint. Conciones enim habere non possunt, ne in suis quidem Ecclesiis, nisi benedictionem ab Episcopo petierint: Neque autem ullo sanè modo eo contradicente, sive repugnante: in aliis autem Ecclesiis quæ

Sess. 5. Cap. 2. De Reform. Ordinis sui non sunt, nullo modo nisi scripta facultate ab Episcopo concessâ, ut Tridentini Concilii Decreto sancitum est.

II. Maximo autem delectu verbi divini ministerium

Religiosis etiam viris delegandum est. Cavere igitur Superiores Regulares debent, ne illud demandent junioribus Fratribus, nisi doctrinâ & morum integritate atque gravitate conspicuis, Diaconis saltem, qui Theologici studii triennium expleverint, qui disponendæ concionis modum intelligant, dilucidè distinctéque rei enarrandæ rationem percipiant, benè pronuntiandi, decoréque agendi usum teneant. Sacræ itaque Rhetoricæ præceptis exculti sint: quamquam si acutum & fervens adsit ingenium; facilius adhæreat Eloquentia legentibus & audientibus Eloquentes, quàm Eloquentiæ præcepta sectantibus. Nec desunt Ecclesiasticæ Litteræ, etiam præter Canonem in auctoritatis arce salubriter collocatum; quas legendo homo capax, etsi non id agat; sed tantummodo rebus, quæ ibi dicuntur, intentus sit, etiam eloquio quo dicuntur, dum in his versatur, imbuitur, accedente vel maximè exercitatione sive scribendi, sive dictandi; postremò etiam dicendi quæ secundum pietatis ac fidei regulam sentit. Certè *cum ex infantibus loquentes non fiant, nisi locutiones discendo loquentium; cur eloquentes fieri non possint nulla eloquendi arte tradita, sed elocutiones Eloquentium legendo & audiendo, & quantum assequi conceditur, imitando? Quid quod ita fieri ipsis quoque experimur exemplis? Nam sine præceptis Rhetoricis novimus plurimos eloquentiores plurimis qui illa didicerunt; sine lectis verò & auditis Eloquentium disputationibus vel dictionibus, neminem. Nam neque ipsa arte Grammatica, qua discitur locutionis integritas, indigerent pueri, si eis inter homines, qui integrè loquerentur, crescere daretur & vivere. Nescientes quippe ulla nomina vitiorum, quicquid vitiosum cujusquam ore loquentis audirent, sana sua consuetudine reprehenderent & caverent; sicut rusticos urbani reprehendunt, etiam qui litteras nesciunt.* Quamobrem vera & germana eloquentia disci potest Sacrarum lectione Scriptu-

S. Augu- stinus, l[ib.] 4. De Do- ctrina Chri- stiana, cap.

rarum, in quibus promicat, cum sapientia velut comes inseparabilis conjuncta, ut S. Augustinus ostendit, non solum adductis ex Apostolo Paulo exemplis, sed etiam ex Prophetis, & ex illius potissimùm libro, qui se pastorem vel armentarium fuisse dicit, atque inde divinitùs ablatum atque missum, ut Dei populo prophetaret. Eloquentes etiam fieri possunt homines sacri, continuâ & assiduâ SS. Patrum lectione, qui eloquentiæ laude floruerunt, quales inter Græcos S. Gregorius Nazianzenus, qui & eloquentiæ usum contra Julianum Apostatam Ecclesiæ vindicavit, & S. Joannes Chrysostomus; inter Latinos verò SS. Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Leo, Petrus Chrysologus. Legere autem imprimis juvabit librum quartum S. Augustini *De Doctrina Christiana*, ut qualis Ecclesiasti necessaria sit Eloquentia discatur, ejusque præceptis animus imbuatur: nec non librum *De Utilitate credendi*, quo nullum est inter ejus Opera eloquentius.

Rom. 5. 3. 2. Cor. 12. 16. Amos 7. 14. & 15. 8. S. Augustinus, lib. 4 De Doctrina Christ. Cap. 21.

III. Si tamen ars Rhetoricæ Fratribus nostris junioribus necessaria videatur, quam fortè multi numquam in Scholis didicerunt: (quamquam nullum in Ordinem Prædicatorum suscipi expediret, qui annum integrum in Rhetoricæ studio non posuisset) tradatur illis *Rhetorica Sacra Ludovici Granatensis.* Illis etiam ad imitandum proponantur celebres & eloquentiæ laude florentissimi Concionatores. Sed eo in genere caveat sacri suggesti candidatus, ne (quod plerique faciunt) levia quædam ac sæpe etiam vitiosa in eis imitetur; sed illa tantùm quæ Sapientum judicio præclara atque egregia. Verùm sicut diligentissimè considerare debet, quem è Concionatoribus qui nunc florent, aut certè superioribus temporibus floruerunt, ad imitationem deligat: ita maximè sibi veteres Patres proponat, quorum in dicendo virtutes sectetur; *Joannis Chrysostomi & Gregorii Magni* disciplinæ Moralis copiam; *Leonis*

Magni & *Basilii* gravitatem; *Nazianzeni* vim; *Nysseni* subtilitatem; *Augustini* acumen; *Ambrosii* temperatum dicendi genus; *Bernardi* dulcem devotamque orationem; atque omninò admirabilem & divinam eloquentiam S. Pauli Apostoli, cui uni omnia quæ summi sunt Concionatoris & Oratoris SS. Joannes Chrysostomus & Augustinus tribuunt. Quamquam in eo maximè sit imitanda Prophetarum, S. Pauli, & SS. Patrum, quos laudavi, eloquentia, ut non affectetur; & cùm agnoscitur à doctis, sentitur ab indoctis, tales res dicantur, ut verba quibus dicuntur, non à dicente adhibita, sed ipsis rebus velut spontè subjuncta videantur: *Quasi sapientiam de domo sua, id est, pectore sapientis procedere intelligas, & tamquam inseparabilem famulam, etiam non vocatam, sequi eloquentiam.* *S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana.*

IV. Caveant denique Superiores, ne turpiter distortos, gibbosos, aut aliqua corporis parte insigniter deformes sacro prædicationis destinent Ministerio. Solent enim in Concionatore quædam corporis deformitates tum offensionem, tum risum movere. *Humbertus De Romanis lib. 1. De Erudit. Prædic. Cap. 11.*

CAPUT II.

De Scientia Concionatoris, Librisque ab eo legendis.

V. IN omnis Sacræ Ecclesiasticæque Doctrinæ studiis versetur Concionator necesse est. Habeat omnes Theologiæ notos & tractatos locos, præsertim verò quæ Christianæ Religionis veritatem demonstrant ac tuentur, quæ Fidei dogmata probant ac defendunt, quæ salutis nostræ Mysteria explicant, quæ Moralis Evangelicæ præcepta exponunt.

VI. Scripturam sacram legat assiduè, meditetur, scrutetur: quia *Omnis Scriptura divinitùs inspirata uti-* *2. Tim. 3.*

lis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. Lectionem ejus annis singulis repetat à capite ad calcem; quod facile præstabit, si diebus singulis duo Veteris Testamenti capita, & unum Novi perlegere consueverit. Adnotet verò in adversariis, & per locos communes disponat, quæ magis animum suum affecerint, sive dogmata, sive morum disciplinam spectantia, memoriæque commendet quantum potest *Adoranda verba Scripturarum.*

VII. Sensûs litteralis, spiritalisque Scripturæ sacræ peritus fit Ecclesiastes, in eumque finem legat selectos Patrum, ac recentiorum Interpretum (si opus fit) commentarios.

In Genesim scilicet, S. Basilii Magni Homilias novem in *Hexaëmeron*: S. Gregorii Nysseni libros ejusdem argumenti, & *De hominis opificio*, & librum *De vita Moysis*: S. Joannis Chrysostomi Homilias & Sermones in Genesim: Libros sex S. Ambrosii in *Hexaëmeron*, unum *De Paradiso*, duos *De Cain & Abel*, unum *De Noë & Arca*, duos *De Abraham*, unum *De Isaac & Anima*, duos *De Jacob & Vita Beata*, unum *De Joseph Patriarcha*, unum *De Benedictionibus Patriarcharum*. S. Augustini libros *De Genesi ad litteram*, Quæstiones ejusdem in Genesim, Libros *De Civitate Dei*, XIV. XV. & XVI. Librum XXII. *contra Faustum Manichæum*, & quinque priores Sermones Editionis PP. Benedictinorum Congregationis S. Mauri: S. Cyrilli Alexandrini libros septem *Glaphyrorum in Genesim*: B. Theodoreti in eumdem librum Quæstiones, quibus sensus litteralis maximè illustratur. E Recentioribus verò *Pererius*, vel *Bonfrerius* in Genesim sufficient. Quamquam & in hunc, & in alios Scripturæ sacræ libros, *Estii*, *Tirini*, *Menochii*, *Joannis Mariana*, Adnotationes, Commentarii, Scholia erudita sint & utilia ob diligentiam in sensu litterali

explicando cum brevitate conjunctâ.

In Exodum, legat *S. Augustini Quæstiones*, Librum *Locutionum*, Libri XXII. *contra Faustum* nonnulla capita, Sermones VI. VII. & VIII. Editionis Patrum Benedictinorum *Congregationis* S. Mauri ; *S. Cyrilli Alexandrini Glaphyra* : P. Theodoreti *Quæstiones* ; S. Gaudentii Brixiensis Episcopi Tractatus septem. E Recentioribus verò, *Hieronymi ab Oleastro*, aut *Bonfrerii* commentatios.

In Leviticum, eosdem Patres ; S. Hieronymi Epistolam CXXVIII. ad Fabiolam, *De vestitu Sacerdotali* ; Commentarios *Hesychii* Hierosolymitani Episcopi, Tomo XII. Magnæ Bibliothecæ Patrum Lugdunensis Edit. & *Radulfi Flaviacensis* Monachi Ord. S. Benedicti, Tom. XVII. editos : E Recentioribus, eosdem Interpretes.

In Numeros, S. Augustinum, S. Cyrillum Alexandrinum, & Theodoretum, Homilias Origenis, & Epistolam S. Hieronymi ad Fabiolam *De xlii. Mansionibus*. E Recentioribus, eosdem Interpretes.

In Deuteronomium, eosdem

In Josue, Homilias Origenis, Quæstiones S. Augustini & Theodoreti. E Recentioribus, Commentarium *Andreæ Masii*, quamquam & *Serarium* legisse non pœnitebit.

In libros Judicum, *& Ruth*, eosdem Patres, cum *Bonfrerio*, & *Menochio*.

In Libros Regum, *& Paralipomenon*, legat *Theodoretum*, Auctorem Commentarii in sexdecim priora Libri primi Regum Capita, inter Opera *S. Gregorii M.* sub ejus nomine editi ; S. Ambrosii Librum unum *De Elia & Jejunio* ; alterum *De Nabuthe*, & *Apologiam David* : Sermonem X. S. Augustini *De Judicio Salomonis*, & XI. *De Elia*, *& Vidua Sareptana* ; Angelomi Luxoviensis Monachi Commentarios in Libros Regum, editos Tom. X. Bibliothecæ Patrum,

Lugd. E Recentioribus verò Interpretibus, *Mendozam*, *Menochium*, vel *Cornelium à Lapide*.

In Tobiam, Librum S. Ambrosii *De Tobia*, Annotationes *Estii*, vel *Menochii* Commentarios.

In Judith, & *Esther*, Celadam.

In Job, duplicem librum S. Ambrosii *De Interpellatione Job*: S. Augustini Librum *Adnotationum in Job*: & Libros *Moralium S. Gregorii Magni*. E Recentioribus sufficiet *Codurcus*; Tametsi *Sanctii* & *Pineda* Commentaria in Job æstimanda sint.

In Psalmos Davidis aliquot, SS. *Basilium*, *Joannem Chrysostomum*, & *Ambrosium*, cujus Sermones in Psalmum CXVIII. laudem omnem superant. In Psalmos omnes, *S. Augustinum*, & *Theodoretum*, quorum alter litteralem, prior moralem præsertim sensum scrutatur & exponit. E Recentioribus verò legat doctissimi & piissimi Cardinalis *Bellarmini*, vel *Genebrardi*, *Simeonis de Muis*, illustrissimi doctissimique Meldensium Episcopi *Benigni Bossuet*, vel etiam eruditi *Ferrandi* commentarios.

In Proverbia Salomonis, legat *S. Basilii M.* Homiliam XII. in principium Proverbiorum, *Salonii* Viennensis Galliarum Episcopi Mysticam Expositionem, editam Tom. VIII. Bibliothecæ Patrum Lugd. & Venerabilis *Bedæ* Commentarium. E Recentioribus verò *Salazarem* vel *Baynum*, aut *Cornelium Jansenium*, Gandavensem Episcopum.

In Ecclesiasten, Homilias octo *S. Gregorii Nysseni*, Commentarium *S. Hieronymi*, & Mysticam Expositionem *Salonii* Viennensis Episcopi.

In Canticum Canticorum, Homilias *Origenis*, & *S. Gregorii Nysseni*: Librum S. Ambrosii *De Isaac & Anima*, ubi Animæ cum Verbo Divino conjugium continuo Mystici illius Epithalamii Commentario edisserit: Expositionem alteram ex *S. Ambrosii* scriptis à *Guillelmo* quondam Abbate *S. Theoderici*, postea Mo-

nacho Signiacensi collectam, & ad calcem Tomi I. Ambrosianorum Operum editam ab eruditis Monachis Congregationis S. Mauri. Item, Commentarios *Theodoreti*, & *Philonis* Carpathiorum Episcopi, Tomo V. Bibliothecæ Patrum Lugd. editos: ac *S. Bernardi* Sermones.

In Librum Sapientiæ, Commentarios *S. Bonaventuræ*, *Roberti Holkot*, vel *Cornelii Jansenii*.

In Librum Ecclesiastici, Commentarios *Rabani Mauri* Moguntini Archiepiscopi. E Recentioribus, *Cornelium Jansenium* Gandavensem Episcopum.

In quatuor Prophetas Majores, Commentarios *S. Hieronymi* & *Theodoreti*: *S. Basilii* in sexdecim, & *S. Joannis Chrysostomi* in octo prima *Isaiæ* Capita, cum ejusdem Homiliis in illa verba, *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum*, Homilias *Origenis*, *in Jeremiam*, Græcè & Latinè editas à Doctissimo Viro *Daniele Huetio*, Abrincensium Episcopo: *Paschasii Ratberti* Corbeiensis Abbatis Libros V. *in Threnos Jeremiæ*, Tom. XIV. Bibliothecæ Patrum Lugd. editos: Libros duos *S. Gregorii Magni in Ezechielem*. E Recentioribus verò legat *Maldonatum* in quatuor Prophetas. *In Isaiam*, legat *Forerium*, *Hieronymum ab Oleastro*, vel *Alvarezium*. In *Ezechielem*, habeat *Villalpandum*: In *Danielem* denique, *Pererium*.

In Prophetas Minores, Commentarios *S. Hieronymi* & *Theodoreti*. E Recentioribus, *Riberam*.

In Libros Esdræ & Machabæorum, Adnotationes *Estii*, & Commentarios *Cornelii à Lapide*, qui in Librorum Historicorum Veteris Testamenti expositione præcipuâ cum laude versatus est.

His addi potest *Historia Ecclesiastica Veteris Testamenti*, nostris Dissertationibus illustrata.

Quod Novum Testamentum spectat, *in Evangelium S. Matthæi*, legat *Origenis* & *S. Hieronymi* Commentaria; Homilias *S. Joannis Chrysostomi*: Li-

bros *S. Augustini de Sermone Domini in Monte*, *de Consensu Evangelistarum*, & *Quæstionum Evangelicarum*, quibus etiam *SS. Lucæ* & *Marci* loca difficilia explicantur. *In Evangelium secundum Lucam*, Libros X. *S. Ambrosii*. *In Evangelium secundum Marcum*, *Victorem Antiochenum*, & Venerabilem *Bedam*. In Evangelium *secundum Joannem*, legat *Origenem*, *S. Joannem Chrysostomum*, *S. Cyrillum Alexandrinum*, Tractatus S. Augustini. Legat & Sermones ejusdem S. Doctoris *De Verbis Evangelii*. Item, *Catenam Auream S. Thomæ*. Recentiores inter unus è multis eligatur *Jansenius* Yprensis Episcopus, vel *Maldonatus*.

In Acta Apostolorum, legat Homilias *S. Joannis Chrysostomi*. E Recentioribus, *Lorinum*, vel *Cornelium à Lapide*, aut *Fromondum*.

In Epistolas S. Pauli, legat Homilias *S. Joannis Chrysostomi*; Commentarios *S. Hieronymi* in *Epistolam* ad *Galatas*, ad *Ephesios*, ad *Titum*, & ad *Philemonem*. Expositionem quarumdam Propositionum ex Epistola ad *Romanos*, & Epistolæ ad *Galatas*, à *S. Augustino* adornatam: Commentaria *Theodoreti*, & *S. Thomæ* in omnes Epistolas. E Recentioribus, unus sufficiet *Estius*. Addi tamen utiliter poterunt *Velasquez* in Epistolam ad *Philippenses*, & *Tena* in Epistolam ad Hebræos.

In Epistolam primam S. Joannis, legat S. Augustini *Tractatus*. *In omnes Epistolas Catholicas* sufficiet *Estius*, vel *Justinianus*.

In Apocalypsim S. Johannis, Commentarios *Andreæ Archiepiscopi Cæsareæ* in Cappadocia, editos Tom. V. Bibliothecæ Pattum Lugd. *S. Brunonis Astensis*, Signini Episcopi, editos Tomo XX. ejusdem Bibliothecæ. Commentarios *Ruperti* Tuitiensis Abbatis, Expositionem *Berengaudi* ad calcem Ambrosianorum Operum editam: & *Ambrosii Autperti* Monachi Benedictini Libros X. Tom. XIII. Bibliothecæ Pa-

rum ejusdem Editionis. E Recentioribus, *Alcaza-*
rem habeat, & Gallicam Explicationem Illustrissimi
Doctissimique Præsulis *Benigni Bossuet* Meldensium
Episcopi.

Ex Heterodoxis & alienis à Romanæ Ecclesiæ Com- *Tertullianus; Lib. De Præscript. Hæret. Cap. 12.*
munione Commentatoribus indicavi neminem, quòd
Expositores Catholici Concionatoribus sufficiant. *Quis*
servus cibaria ab extraneo, ne dicam ab inimico Domi-
ni sui sperat? Quis miles ab infœderatis, ne dicam ab
hostibus Regibus, donativum & stipendium captat, ni-
si planè desertor, & transfuga, & rebellis? Etiam
anus illa intra tectum suum drachman requirebat. E-
tiam pulsator ille vicini januam tundebat. Etiam vi-
dua illa non inimicum, licèt durum, judicem interpel-
labat. Nemo inde instrui potest, unde destruitur. Ne-
mo ab eo illuminatur, à quo contenebratur. Quæramus
ergò in nostro, & à nostris, & de nostro.

VIII. Traditionum Apostolicarum & Ecclesiastica-
rum notitiam habeat Concionator, in eumque finem
legat *S. Ignatii Martyris* Epistolas septem; utramque
S. Justini Martyris Apologiam; *Tertulliani* Apolo-
geticum, Libros *De Baptismo*, *De Corona Militis*,
De Præscriptione Hereticorum, ad *Uxorem*, &c. Li-
bros *Origenis contra Celsum*, &c. Epistolas *S. Cypria-*
ni Episcopi & Martyris, Tractatum *De Lapsis*, Li-
brum *De Unitate Ecclesiæ Catholicæ*, &c. Libros *S.*
Optati Milevitani contra Parmenianum. Catecheses
S. Cyrilli Hierosolymitani: Epistolas *S. Basilii*, ejus-
demque Librum *De Spiritu sancto*: Epistolas *S. Joan-*
nis Chrysostomi, Libros *De Sacerdotio*, &c. Epistolas
S. Ambrosii, Librum *De Mysteriis* seu *De Initiandis*,
De Virginibus, *De Viduis*, Orationes *De Obitu Va-*
lentiniani & *Theodosii Impp.* Librum *De Excessu Sa-*
tyri fratris, &c. Epistolas *S. Hieronymi*, Dialogum
ejusdem adversùs Luciferianos: Libros contra *Vigi-*
lantium, contra *Jovinianum*, & *Helvidium*, &c.

Epistolas *S. Augustini*, Libros ejusdem *De Civitate Dei*, &c. *S. Leonis Magni*, *S. Gregorii M.* aliorumque Pontificum Romanorum à Siricio Epistolas; aliorumque Patrum, qui primis nominis Christiani sæculis floruerunt, Opera & Tractatus.

IX. Maximè verò versatus sit Concionator in Tractatibus Paræneticis & Moralibus, Homiliisque & Sermonibus Patrum, quales sunt *Tertulliani Libri De Pœnitentia*; *De Oratione*, *De Patientia*; *Ad Martyres*; *De Cultu Feminarum*; *De Jejuniis*; *De Spectaculis*; *De Virginibus velandis*; &c. Libri seu Tractatus *S. Cypriani* Episcopi & Martyris *De Oratione Dominica*; *De Bono Patientiæ*; *De Zelo & Livore*, *De Disciplina & Habitu Virginum*: *De Mortalitate*; *De Opere & Eleemosynis*: Clementis Alexandrini *Pædagogus* tribus Libris comprehensus: *S. Basilii* Libri *De Baptismo*, *De vera Virginitate*, & Homiliæ diversæ, *S. Gregorii Nysseni* Libri *De Professione & Perfectione Christiana*, & variæ Orationes. *S. Gregorii Nazianzeni* Orationes omnes. *S. Joannis Chrysostomi* Homiliæ ad Populum Antiochenum, in *Matthæum*, in *Joannem*, in Epistolas *S. Pauli*, &c. Libri S. Ambrosii *De Officiis Ministrorum*; *De Virginibus*, *De Virginitate*, *De Institutione Virginis*, *De Pœnitentia*, &c. Enarrationes *S. Augustini*, in Psalmos, Tractatus *In Joannem*; Sermones; Libri *De Moribus Ecclesiæ Catholicæ*, *Enchiridion De Fide, Spe, & Caritate*; *De Continentia*; *De sancta Virginitate*; *De Bono Viduitatis*; *De Patientia*; *De Agone Christiano*, *De Disciplina Christiana*; *De Utilitate Jejunii*; *De Cantico Novo*: Sermones *S. Leonis Magni*, & S. Petri *Chrysologi*; Homiliæ *S. Asterii* Amaseni Episcopi; *S. Cæsarii Arelatensis*; *S. Fulgentii* Ruspensis Episcopi, *S. Eligii* Noviomensis; *S. Maximi* Taurinensis; *S. Laurentii Novariensis* Homiliæ duæ *De Pœnitentia & Eleemosyna*: Tractatus *Arnoldi* Abbatis Bonæval-

lis *De Septem verbis Domini in Cruce prolatis*, &c. Orationes *S. Germani* Patriarchæ Constantinopolitani, & *S. Joannis Damasceni*, nec non *S. Ildefonsi* Archiepiscopi Toletani Sermones *De Beata Virgine*. Opera omnia, præsertim verò Sermones *S. Bernardi*.

X. Ne verò ignoret Concionator Sacros Ecclesiæ Ritus, qui in Sacramentis, in Divinorum Officiorum cultu, in tota denique Ecclesiastica Ratione instituti sunt; eorumque significationes & mysteria, quorum explicatione mentes Fidelium ad pietatis studium accendantur. Eum in finem legat *Amalarii* Metensis Ecclesiæ Diaconi Libros IV. De Divinis Officiis; Epistolam *Alcuini* De Baptismi Ceremoniis, ad *Oduvinum* Presbyterum; *Bernonis* Abbatis Augensis Librum *De Rebus ad Missam spectantibus*; Librum *Walafridi Strabonis* De Rebus Ecclesiasticis; *Drogonis* Ostiensis Episcopi Librum De Divinis Officiis, & Horis Canonicis; *Honorii* Augustodunensis Presbyteri *Gemmam Animæ*, sive *De Divinis Officiis* Libros quatuor; *Odonis* Cameracensis Episcopi, & *Remigii* Autissiodorensis Monachi Expositiones in Canonem Missæ. E Recentioribus verò *Rationale Divinorum Officiorum* editum à *Durando* Mimatensi Episcopo: Cardinalis Bona *De Rebus Liturgicis*, & *De Divina Psalmodia* Libros.

XI. Noverit item Concionator rerum in Ecclesia Sancta gestarum, ac memoriæ veteris & Antiquitatis Ecclesiasticæ ordinem, Summorum Pontificum & Conciliorum Decreta. Antiquos Historiæ Ecclesiasticæ Scriptores legat, *Eusebium*, *Socratem*, *Sozomenum*, *Theodoretum*, *Evagrium*. E Recentioribus, Annales Cardinalis *Baronii*, vel eorum Opera qui post ipsum Historiam Ecclesiasticam illustrarunt.

XII. Casuum Conscientiæ doctrinâ plenè sit instructus Ecclesiastes. Morum & virtutum Christianarum locos & rectè notos, & ordine collectos habeat. Locos

S. Carolus Borromæus, in Instruct. Prædic. Verbi Dei.

item omnes sibi comparet, quibus auditorum animi commoveri atque excitari possunt ad Dei amorem, ad cælestis patriæ desiderium, ad pœnitentiam, ad virtutum studium, ad fugam vitiorum, ad metum divini Judicii, ad spem divinæ misericordiæ, ad misericordiam caritatemque erga proximum, & ad ceteras affectiones, quæ ad cælum excitatæ, Christianas virtutes pariunt. Locos etiam illos teneat, qui sæpissimè usu veniunt, de divitiarum & honorum despicientia, de condonandis injuriis, de rebus adversis constanti Christianoque animo ferendis, de luxu, & immoderatis sumtibus, aliisque morum erroribus tollendis. Copiosâ quasi supellectile instructus sit doctrinarum, quibus aliquando utatur cùm opus erit, tum ad coarguendum impiorum hominum audaciam, qui de Fide Catholica male sentientes, Ecclesiæ veritatem oppugnant; tum ad Ecclesiæ Dogmata rectè pièque commonstranda. *S. Augustini* Libros *De Utilitate Credendi*, & *De vera Religione*, memoriâ, quantùm fieri potest, complectatur. Præcepta etiam rectè intelligat officiorum, quæ Magistratuum, quæ civium, quæ seniorum, quæ adolescentum, quæ viri, quæ uxoris, quæ parentum, quæ liberorum, quæ dominorum, quæ servorum; quæ denique præcipua singulorum: ut si quando usu venerit, de illis ex præscripto Divinarum Litterarum, sanctorumque Patrum quàm optimè concionetur. E Recentioribus, legat R. P. *Tomassini* Sacerdotis Oratorii Libros *De Festis*, *De Jejuniis*, *De Mendacio & Perjurio*. Theologiam quoque nostram Dogmaticam & Moralem legere poterit. De variis hominum statibus, omniumque statuum periculis, legat *Speculum vitæ humanæ*, editum à *Roderico* Episcopo Zamorensi, & *Paulo II*. dicatum. Sed Morum doctrinam imprimis hauriat ex Scriptura Sacra, SS. Patrum scriptis, summorum Pontificum Decretis, & Sacris Canonibus, & ex Secunda Secundæ Angelici Doctoris *S. Thomæ Aquinatis*.

XIII. Vim & copiam habeat similitudinum, quæ ab agricultura, vinea, semente, sole, luna, aliisque rebus ducuntur, quæ sub sensum cadant atque intelligentiam, præsertim eorum, etiam rudium, ad quos Concio habetur. Agricolis porrò & rusticis hominibus si concionabitur, plurimùm ad rem proderunt similitudines ab agro, frumento, vinea, arboribus, animalibus, a vibus ductæ: utiles etiam erunt, si alterius conditionis hominibus aptè accommodentur. Plurimam hujusmodi similitudinum segetem reperiet in divinis Prophetarum scriptis, in Proverbiis Salomonis, in Parabolis Evangelicis, in Orationibus *S. Gregorii Nazianzeni*, in Homiliis *S. Joannis Chrysostomi*, in Libris Hexaëmeron *S. Ambrosii*, & in Catechismo *Venerabilis P. Ludovici Granatensis.*

XIV. Locos autem communes colligat & disponat, vel secundùm ordinem Tractatuum & Quæstionum Theologicarum S. Thomæ, vel secundùm ordinem Alphabeti, aut alio convenienti ordine.

CAPUT III.

De Materia Sacræ Concionis.

XV. EX Evangelio suæ Concionis argumentum sumat Ecclesiastes, non aliunde, nisi vel temporis, vel Solemnitatis, vel Officii, quod peragitur, ratio, aliud aliquando exigat. Optimum autem & fructuosissimum erit, si non unam Evangelii sententiam, sed totius Evangelii, quod ea die ab Ecclesia proponitur ac legitur, seriem enarret in Homiliæ modum: ita tamen ut omnia uno argumento secundùm artis regulas distributo complectatur. Ad Concionem autem contexendam alias etiam Scripturæ Sacræ sententias, Sanctorum Patrum principia, expositiones, testimonia,

& totius Antiquitatis Ecclesiasticæ notitiam, locosque communes à se collectos accommodet, quibus populum ad Dei amorem, ad vitiorum fugam & horrorem, ad proximi dilectionem, ad virtutum officia, ad vitæ Christianæ instituta informet, hortetur, accendat. Epistolæ, quæ in Missa ex instituto Ecclesiæ recitata est, explicationem cum Evangelii expositione conjungere poterit, si id ferat argumentum, & absque vi, absque confusione, absque evagatione extra propositionem, aut propositiones, quas probandas sibi sumpsit, servatis demum artis regulis fieri possit. Breviter etiam ac piè Fidelibus exponet quid eo die precetur Ecclesia solemnibus Orationibus sive Collectis.

Anniversariarum solemnitatum ac temporum Mysteria Auditoribus diligenter explanet: ut rectè ritèque instructi ab Ecclesia Matre, in tanta Mysteriorum celebritate non modò operibus non discordent, sed ad omnem religiosum eorum, quæ sanctè aguntur, cultum, ardentius inflammentur, uberioremque spiritalem fructum ex rebus divinis capiant.

In Sanctorum solemnitatibus, Panegyricum Sancti, cujus festus dies agitur, pronuntiet Concionatur, vitam illius enarrans ex Actis genuinis, sinceris, probatis, aliquo præcipuarum virtutum & exemplorum delectu, quibus animos conformet in omnes benè sanctèque agendi partes.

S. Carolus, in Instruct. Præd. verbi Dei.

XVI. In omni porrò materia & genere Concionis, hæc verbi Dei Prædicatori cavenda monet *S. Carolus Borromæus.*

Concilium Tridentinum Sessione 4.

Ne à veteri Vulgaraque Scripturæ Sacræ Versione Latina, Sanctæ Ecclesiæ auctoritate & usu comprobatâ & authenticâ discedat, cùm illius sententias & verba profert. Ad ejus tamen explicationem planiorem & uberiorem, Hebraici vel Græci Textus fontes, aut Versiones aliàs adhibere licet absque affectatione & ostentatione.

Ne

Ne Scripturam Sacram ad suos sensus contorqueat, contra eum sensum quem tenuit & tenet Sancta Mater Ecclesia, aut contra unanimem Patrum consensum. *Depositum custodiat, quod sibi creditum est, non quod à se inventum*, proferens; *non privatæ usurpationis, sed publicæ Traditionis: ut cùm dicat novè, non dicat nova.*

Vincentius Lirinensis in Commentario.

Ne novas & contortas allegorias comminiscatur, & in medium proferat, sed eas seligat ex Scripturis sacris, & operibus SS. Patrum; caveatque Origenianas plerasque, in sensu litterali minimè fundatas, immò illi planè repugnantes.

Ne Patrum, quibus summus semper honos habendus est ut Ecclesiæ columnis, ut Fidelium Magistris, ut Religionis defensoribus, sententiam temerè umquam refellat, aut eorum dissentientes opiniones referat è suggestu, si quæ sint improbabiles ac meritò refellendæ.

Ne denique ex illis sit de quibus S. Hieronymus: *Dedignantur scire* (inquit) *quid Prophetæ, quid Apostoli senserint, sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia, & ad voluntatem suam trahunt Scripturam repugnantem.*

Subtiliores quæstiones apud imperitam multitudinem ne attingat, aut Theologicis ratiocinationibus è Schola petitis, quas pauci intelligunt, Concionem impleat. Profundiores quæstiones ad salutem & ædificationem Fidelium minimè necessarias premat silentio, & Scholarum disceptationi relinquat. *Stultas & sine disciplina quæstiones devitet; sciens quia generant lites. Servum autem Domini non oportet litigare.*

2. Tim. 2. Concil. Trid. Sess. 5. Constitut. Sixti IV. Pii V. Gregorii XV. & Alexandri VII.

Ne verbis contendat: *Ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium.* Ne de immaculata conceptione Deiparæ Virginis disputet, Pontificia Decreta vereatur, Censuras metuat, Ecclesiæ ingenio, Fidéliumque pietati se accommodet.

Ne res ineptas, supervacaneas, vel parum fructus

sas proferat; sed eas tantùm quæ dignæ Dei Templo; dignæ Christianis moribus, auribusque judicentur, & quæ possint auditores instruere ad salutem, quæ est in Christo Jesu. Ne quidquam ab Ecclesia, ejusque Institutis, Ritibus, consuetudine, perpetuóque usu alienum dicat, quodque cum probatis Ecclesiæ Doctoribus consentiens non sit. Ne historias ex Apocryphis Scriptoribus narret. Indignum enim est verbum veritatis anilibus fabulis, aut incertis historiis immisceri, & adulterari. Si quæ igitur fabulosa videbitur Sanctorum historia, ne attingatur quidem.

Concilium Colonienfe, p. 6. Cap. 01. & 23.

Ne miracula commemoret, quæ certi Auctoris testimonio non commendentur, & summa cum Historiæ fide tradantur. Ne prædicet nova, quæ ab Episcopo approbata non fuerint. Ne futurorum prædictionem sibi sumat. Ne indulgentias populo promulget, nisi Episcopi mandato.

Concil. Trid. Sess. 21. De Reform. Cap. 9. & Sess. 25.

Ethnicorum doctrinam, Poëtarum versus, Philosophorum disciplinas, etiamsi Religioni Christianæ accommodatæ videantur, frequenter non proferat, sed rarò & obiter, & ubi priùs Sacrarum Litterarum testimonia attulerit; & adhibitâ cautione quadam ac præmonitione, quòd Ethnici ipsi solo rationis & legis naturæ in cordibus scriptæ lumine, veritatem & officia cognoverint, quæ Christiani Legis Evangelicæ & Fidei radiis illustrati non attendunt, negligunt vel contemnunt; ac ideo surrecturi sint in judicio contra Christianos ipsos, & illos accusaturi. Potest etiam, si quando dictum aut exemplum alicujus Ethnici ac profani Autoris proferatur, cautio hæc adhiberi: *Si Poetam, vel Philosophum, Oratorem vel Historicum profanum in sacro suggestu citare liceret*: aut quid simile.

S. Carolus Borromæus.

Ne singulares quasdam opiniones, quamvis in Scholis propugnentur, ad Concionem adhibeat.

Ne Doctores & Auctores recentiores in medium afferat. Ea est enim suggesti auctoritas, ut Scripturam

facram imprimis, & ſanctorum Patrum doctrinam requirat.

Ne ſanctorum Doctorum & Patrum prolixas ſententias, ſed breves Latino ſermone recitet. Immo præter Thema Concionis nihil profeſſat niſi linguâ vetnaculâ, ſi Eloquentiores imitari velit.

Ne profanum quidquam, ne Edicta laïcalia, ut alia hujus generis enunciet. Ne pauperem quidem eleemoſynæ nomine commendet, niſi Epiſcopi, ejuſve Miniſtrorum auctoritate.

Ne quemquam nominatim inſectetur, vel ita verbis depingat, ut de quo loquatur, facilè poſſit auditor animadvertere. Inter concionandum à ſcommatis, maledictis ac conviciis omnino abſtineat; nec in ordinem ullum, aut ſtatum, aut vitæ genus ab Eccleſia receptum inveharur. Viter pariter manifeſtam reprehenſionem utriuſque poteſtatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm Civilis, *Omnis enim poteſtas à Deo eſt*, & propterea earenus honoranda, non inceſſenda. Sequenda Præcurſoris Dominici doctrina & exemplum, qui ne milites quidem aut Publicanos à ſe repulit, aut ullâ contumeliâ affecit, ſed magis viam rectè vivendi oſtendit. Per ejuſmodi enim incautam reprehenſionem plebs ad ſeditionem magis ac rebellionem incitatur. Hanc murmur, odium, impatientia, contumacia, protervia, & detractionis libido comitantur: quin potius docendus populus eſt *obedire Magiſtratibus, parere Præpoſitis ſuis, etiam dyſcolis*: Ac interim admonendus eſt, ſi ſint Magiſtratus interdum vitioſi, id evenire quòd *Dominus regnare facit malos & hypocritas propter peccata populi. Omnem animam poteſtatibus ſublimioribus ſubditam eſſe: quodque omnis poteſtas à Deo ſit: quòd denique qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit: Niſi tamen poteſtas expreſſè præcipiat, quod eſt contra mandatum Dei; tum enim oportet plus obedire Deo quam hominibus.*

Concil. Colon. p. 6. Cap. 13. 15. & 16.

1. Petri. 2

Job. 34. Proverb. 28 Iſai. 3. Rom. 13.

Ne vitiis exagitandis quasi furenter iratus, excandescat nimis: sed in eo genere, in omnique admonitionis atque exhortationis officio, eam benevolentiam & caritatem Auditoribus suis ostendat atque adeo præstet, quâ parens liberos amplectitur, assiduéque secum reputet quod Apostolus scripsit: *Filioli, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.*

Gal. 4. 19.

CAPUT IV.

De Forma Concionis, & Eloquentia.

XVII. Materiam Concionis cùm sibi paraverit Concionator, ita illam disponat, ut Oratoriæ illius partes, quatenus vel Evangelii, vel rei alterius de quâ dicturus est, ratio patitur, nullæ desiderentur, præsertim quæ illustriores sunt, quæque ad commovendum pertinent. Concionem ita partiatur, ut auditores omnia & facilè percipiant, & memoriâ teneant, quò majorem inde fructum capere ac referre possint. Quamvis Evangelium integrum in modum Homiliæ tractet, quod (ut dixi) maximè optandum, & in quo maximè enitendum est, omnia tamen quæ dicturus est, revocet ad duo vel tria capita seu propositiones, non disparatas, sed connexas, & ex eodem principio seu argumento generali ductas, cujus unitas partes omnes Concionis complectatur. Subdivisiones raræ sint, & si quando fiant, intelligantur potiùs ab auditore, quàm à Concionatore exprimantur, & affectentur: Naturales sint, non contortæ; probationes ejusdem propositionis, potiùs quàm propositiones novæ videantur.

XVIII. Duplex Exordium artis regulæ non patiuntur. In primo itaque & unico Exordio, quod ante Salutationis Angelicæ recitationem pronuntiatur, Con-

cionis argumentum proponatur, & partitio fiat. Ita ut implorato Virginis Deiparæ patrocinio, primam Concionis partem aggrediatur Ecclesiastes.

XIX. Doceat primùm, deinde moveat. Cùm enim duæ sint hominis facultates principes, intelligentia & voluntas, primam illuminare doctrinâ, alteram debet Eloquentiâ flexanimâ, adhibitis locis moralibus ad pias affectiones excitandas aptis commovere. Verborum ac sententiarum figuris Concionem exornet, adhibito quidem, sed minimè affectato artificio. Suspicio enim artificii imminuit Oratoris auctoritatem, & orationis fidem. Det porrò operam, ut quemadmodum per singula corporis membra sanguis diffunditur; ita in omnibus Concionis suæ partibus quædam insint quæ ad commovendum valeant. Ita dicere debet Orator ut doceat, ut delectet, ut flectat. Docere, necessitatis est, delectare suavitatis, flectere victoriæ. Docendi necessitas in rebus est constituta, quas dicimus; reliqua duo in modo
quo dicimus. Qui ergo dicit, cùm docere vult, quam- «
diu non intelligitur, nondum se existimet dixisse quod «
vult ei quem vult docere. Quia etsi dixit quod ipse in- «
telligit, nondum illi dixisse putandus est, à quo intel- «
lectus non est: si verò intellectus est, quocumque modo «
dixerit, dixit. Quod si etiam delectare vult eum, cui «
dicit, aut flectere, non quocumque modo dixerit faciet, «
sed interest quomodo dicat, ut faciat. *Sicut est autem, ut teneatur ad audiendum, delectandus auditor, ita flectendus ut moveatur ad agendum. Et sicut delectatur si suaviter loquaris, ita flectitur si amet quod polliceris; timeat quod minaris; oderit quod arguis; quod commendas, amplectatur, quod dolendum exaggeras, doleat; cùm quid lætandum prædicas, gaudeat; misereatur eorum, quos miserandos ante oculos dicendo constituis; & quicquid aliud grandi eloquentiâ fieri potest ad commovendos animos auditorum, non quid agendum sit ut sciant, sed ut agant quod agendum esse jam sciunt.*

S. Augustinus Lib. 4. De Doctrina Christiana Cap. 12.

» Prorsus hæc est in docendo eloquentia, quâ fit dicen-
» do, non ut libeat quod horrebat, aut ut fiat quod pige-
» bat, sed ut appareat quod latebat. Quod tamen si fiat
» insuaviter, ad paucos quidem studiosissimos suus per-
» venit fructus, qui ea quæ discenda sunt, quamvis ab-
» jectè incultèque dicantur, scire desiderant. Quod cùm
» adepti fuerint, ipsa delectabiliter veritate pascuntur:
Bonorumque ingeniorum insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba. Quid enim prodest clavis aurea, si aperire quod volumus non potest? Aut quid obest lignea, si hoc potest, quando nihil quærimus, nisi patere quod clausum est? Sed quoniam inter se habent nonnullam similitudinem vescentes atque discentes, propter fastidia plurimorum, etiam ipsa, sine quibus vivi non potest, alimenta condienda sunt.

S. Augustinus, ibidem, Cap. 13.

» Propter eos igitur, quibus fastidientibus non placet
» veritas, si alio quocumque modo nisi eo modo dicatur,
» ut placeat & sermo dicentis, datus est in eloquentia
» non parvus etiam delectationi locus. Quæ tamen addita
» non sufficit duris, quos nec intellexisse, nec docentis
» elocutione delectatos esse profuerit. Quid enim hæc duo
» conferunt homini, qui & confitetur verum, & collau-
» dat eloquium, nec inclinat assensum, propter quem
» solum cùm aliquid suadetur, rebus quæ dicuntur invi-
» gilat dicentis intentio? Si enim talia docentur, quæ
» credere vel nosse sufficiat, nihil est aliud eis consenti-
re, nisi confiteri vera esse. *Cùm verò id docetur quod agendum est, & ideo docetur ut agatur, frustra persuadetur verum esse quod dicitur, frustra placet modus ipse quo dicitur, si non ita discitur ut agatur. Oportet igitur eloquentem Ecclesiasticum, quando suadet aliquid quod agendum est, non solùm docere ut instruat, & delectare ut teneat, verùm etiam flectere ut vincat. Ipse quippe jam remanet ad consensionem flectendus eloquentiæ granditate, in quo id non egit usque ad ejus confessionem demonstrata veritas, adjuncta etiam suavitate dictionis.*

XX. Ad hæc tria, id est, ut doceat, ut delectet, ut flectat, etiam tria illa videtur pertinere voluisse Romani Auctor Eloquii, cùm dixit: *Is igitur erit eloquens, qui poterit parva summissè, modica temperatè, magna granditer dicere:* Tamquam si adderet illa etiam tria, & sic explicaret unam eamdemque sententiam, dicens; *Is erit igitur eloquens, qui ut doceat, poterit parva summissè; ut delectet, modica temperatè; ut flectat; magna granditer dicere.* Hæc autem tria ille, sicut ab eo dicta sunt, in causis forensibus posset ostendere: non autem in Ecclesiasticis quæstionibus, in quibus hujusmodi quem volumus informare sermo versatur. In illis enim ea parva dicuntur, ubi de rebus pecuniariis judicandum est; ea magna, ubi de salute ac de capite hominum; ea verò ubi nihil horum judicandum est, nihilque agitur ut agat sive decernat, sed tantummodo ut delectetur auditor, inter utrumque quasi media, & ob hoc modica, id est moderata. In istis autem nostris, quandoquidem omnia, maximè quæ de superiore loco populis dicimus, ad hominum salutem, nec temporariam, sed æternam referre debemus, ubi etiam cavendus est æternus interitus, omnia magna sunt quæ dicimus; usque adeo ut nec de ipsis pecuniariis rebus vel acquirendis vel amittendis parva videri debeant quæ Doctor Ecclesiasticus dicit, sive sit illa magna, sive parva pecunia. *Neque enim parva est justitia, quam profectò & in parva pecunia custodire debemus*, dicente Domino; *Qui in minimo fidelis est, & in magno fidelis est.* Quod ergo minimum est, minimum est: sed *In minimo fidelem esse, magnum est.* De judiciis certè sæcularibus granditer dicit Apostolus, quæ tamen res minimæ sunt: Corripit, increpat, exprobrat, minatur, animique sui affectum crebra & aspera vocis mutatione testatur, propter justitiam, caritatem, pietatem, quæ nulla sobria mente dubitante, etiam in rebus quam libet parvulis magna sunt. Calix aquæ frigidæ res minima

Cicero, lib. De Oratore.

S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana, Cap. 17.

Luc. 16. 10.

1. Cor. 6. 1.

atque vilissima est : Non ideo tamen minimum aliquid atque vilissimum Dominus ait, quòd eum qui dederit Discipulo ejus, non perdit mercedem suam. Nec verò quando Concionator ea de re sermonem habet, parvum aliquid debet existimare se dicere; & ideo non temperatè, non granditer, sed submissè sibi esse dicendum : Nonne si congruè dicat, tamquam de illa aquâ frigida quædam flamma debet erumpere, quæ etiam frigida hominum pectora, ad misericordiæ opera facienda, spe cælestis mercedis accendat ?

Matt. 10. 42.

» Et tamen cùm Concionator debeat rerum dictor esse
» magnarum, non semper eas debet granditer dicere, sed
» submissè cùm aliquid docetur ; temperatè, cùm aliquid
» vituperatur sive laudatur ; cùm verò aliquid agendum
» est, & ad eos loquimur qui hoc agere debent, nec ta-
» men volunt, tunc ea quæ magna sunt, dicenda sunt
» granditer & ad flectendos animos congruenter. Et ali-
» quando de una eademque re magna, & submissè dici-
» tur, si docetur ; & temperatè, si prædicatur; & grandi-
» ter, si aversus inde animus ut convertatur, impellitur.
» Quid enim Deo ipso majus est ? Numquid ideo non
» discitur ? Aut qui docet unitatem Trinitatis, debet nisi
» submissa disputatione agere, ut res ad dignoscendum dif-
» ficilis, quantùm datur, possit intelligi ? Numquid hîc
» ornamenta, & non documenta quæruntur ? Porrò
» cùm laudatur Deus sive de se ipso sive de operibus suis,
» quanta facies pulcræ ac splendidæ dictonis oboritur ei,
» qui potest quantùm potest laudare ; *Quem nemo conve-*
» *nienter laudat, nemo quomodocumque non laudat* ? At
» si non colatur, aut cum illo, vel etiam præ illo quæ-
» cumque creatura colatur & diligatur, quantum hoc
» malum sit, atque ut ab hoc malo avertantur homines,
» debet granditer dici. Summissæ, temperatæ, grandisque dictionis exempla S. Augustinus affert ex Apostolo Paulo, ex SS. Cypriano & Ambrosio desumpta : sed grande dicendi genus hoc maximè distare à temperato

S. Augustinus, lib. 4 De Doctrin. Christiana, Cap. 19.

observat, quòd *non tam verborum ornatibus comptum est, quàm violentum animi affectibus.* Nam capit etiam eloquentiæ ornamenta pene omnia; sed si ea non habuerit, non requirit. *Fertur quippe impetu suo, & elocutionis pulcritudinem, si occurrerit, vi rerum rapit, non curâ decoris assumit. Satis enim est ei propter quod agitur, ut verba congruentia, non oris eligantur industriâ, sed pectoris sequantur ardorem. Nam si aurato gemmatoque ferro vir fortis armetur, intentissimus pugnæ, agit quidem illis armis quod agit, non quia pretiosa, sed quia arma sunt: idem ipse est tamen & valet plurimum, etiam cùm rimanti telum ira facit.*

XXI. Cùm autem eloquentiæ universale sit officium, in quocumque genere dicere aptè ad persuasionem; finis autem id quod intenderis persuadere dicendo; in quocumque trium generum dicit quidem Eloquens Concionator aptè ad persuasionem; sed nisi persuadeat, ad finem non pervenit eloquentiæ. Persuadet autem in submisso genere vera esse quæ dicit; persuadet in grandi, ut agantur quæ agenda esse jam sciuntur, nec aguntur: persuadet in genere temperato, pulcrè ornatèque se dicere: quo fine nobis quid opus est? Appetant eum qui linguâ gloriantur, & se in panegyricis talibusque dictionibus jactant, ubi nec docendus, nec ad aliquid agendum movendus, sed tantummodo est delectandus auditor. Nos verò istum finem referamus ad alterum finem, ut scilicet quod efficere volumus, cùm granditer dicimus, hoc etiam isto velimus, id est, ut bona morum diligantur, vel devitentur mala; si ab hac actione non sic alieni sunt homines, ut ad eam grandi genere dictionis urgendi videantur: aut si jam id agunt, ut agant studiosiùs, atque in eo firmiter perseverent. Ita fit etiam ut temperati generis ornatu, non jactanter, sed prudenter utamur: Non ejus fine contenti quo tantummodo delectetur auditor, sed hoc potiùs agentes, ut etiam ipso ad bonum, quod persuadere volumus, adjuvetur.

S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana, Cap. 25.

XXII. Ab his *S. Augustini* regulis ac præceptis longè recedunt Concionatores illi, qui delectandis duntaxat auditoribus dant operam, adulteris similes, qui voluptatem quærunt, non prolem; *adulterantes verbum Dei*; vel qui præclaris virtutum ac vitiorum picturis & imaginibus inanis eloquentiæ fuco adumbratis, descriptionibus luxuriante eloquentiâ elaboratis, antithesibus studiosè quæsitis & ordinatis, mentem delectant, & phantasiam commovent unam, non cor atque voluntatem. Quod quidem vitium inde oriri existimo, quòd facultates Concionatoris cum cognatis auditoris facultatibus colloquantur; phantasia cum phantasia, mens cum mente; cor seu voluntas cum corde seu voluntate. Unde Concionator, cujus mens illuminata quidem est, & phantasia commota, cor verò durum, & pijs affectionibus destitutum, phantasiam auditorum excitat, mentem erudit, cor verò ac voluntatem minimè commovet.

2. Cor. 4.

XXIII. Falluntur sanè oppidò, qui Concionatorem ideo granditer dicere putant, & ad animos commovendos congruenter, si dicenti crebriùs & vehementiùs acclametur: hoc enim & acumina submissi generis, & ornamenta faciunt temperati. *Grande autem genus plerumque pondere suo voces premit, sed lacrymas exprimit.* Id sibi experimento probatum, S. Augustinus commemorat. Cùm scilicet Cæsareæ Mauritaniæ populo è suggestu dissuaderet pugnam civilem, vel potiùs plus quàm civilem, quam *Catervam* vocabant; neque enim cives tantum modo, verùm etiam propinqui, fratres, postremò parentes ac filii, lapidibus inter se in duas partes divisi, per aliquot dies continuos, certo tempore anni solemniter dimicabant, & quisque ut quemque poterat occidebat: Egit quidem S. Augustinus granditer, quantum valuit, ut tam crudele atque inveteratum malum de cordibus & moribus eorum avelleret, pelleretque, dicendo: Non tamen egisse aliquid se putavit, cùm

S. Augustinus, lib. 4 De Doctrina Christiana, Cap. 24.

eos audiret acclamantes, sed cùm flentes videret. *Acclamationibus quippe se doceri & delectari, flecti autem lacrymis indicabant.* Quas ubi aspexit, immanem illam consuetudinem à patribus & avis, longéque à majoribus traditam, quæ pectora eorum hostiliter obsidebat, vel potiùs possidebat, devictam, antequam reipsa id ostenderent, credidit. Moxque sermone finito, ad agendas Deo gratias corda atque ora convertit.

XXIV. Concionem instruat atque exornet Ecclesiastes, non verborum vel lectissimorum inani sonitu, & sermone nimis elaborato, & pene calamistrato ac fucato, quo nihil infructuosius esse potest, sed gravi, plenoque succi sanctæ doctrinæ, ac referto disciplinâ, quæ verè Christiana præstansque sit ad salutem. Scripturæ Sacræ locutionibus & verbis utatur, quantum potest, quibus vim convertendi animas Deus indidit; non verbis hominum, sed verbo Dei, verbo crucis, verbo quod instar gladii ex utraque parte acuti pertingit usque ad divisionem spiritus & animæ. *Non Doctor verbis serviat, sed verba Doctori.* Hoc est enim quod Apostolus ait: *Non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi.* Et, *Non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritûs & virtutis.* Et, *Noli verbis contendere: ad nihil enim utile est nisi ad subversionem audientium...* Verbis enim contendere, est non curare quomodo error veritate vincatur, sed quomodo tua dictio dictioni præferatur alterius. Adsit orationi quoddam decus non appetitum, sed quodammodo naturale: periodorum numerositas nec omnino prætermittatur, nec affectetur. Nam *cavendum est ne divinis gravibusque sententiis, dum additur numerus, pondus detrahatur.* Ut enim formæ naturalis decor neglectus, miniméque fucatus, ac penè inornatus, sæpe movet vehementiùs sensus & animos: sic magis valet ad sanctas affectiones in animis auditorum excitan-

S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana. Cap. 28.
1. Cor. 1. 17. & cap. 2. 4.
2. Tim. 2.
S. Augustinus, ibid. Cap. 20.

das naturalis & minimè fucata eloquentiæ pulcritudo.

XXV. Memoriæ cuncta ita mandare studeat Concionator, ut fugiat tamen memoriæ ostentationem: Nec verbis ita illam adstringat, ut nisi occurrerint, alia sufficere non possit ad res ipsas congruè propriéque exprimendas, quas excogitavit, digessit, exornavit.

XXVI. Caveat Concionator ne rerum multitudine dicendarum gravet auditores, aut sermonis prolixitate sit ipsis fastidio. *Cùm & grandis animi fervor prædicanti adest, & multiplex tractandorum materia memoria non deest, facundiæ quoque possibilitas & ornatus necessitati superest, penset eorum qui tacitè audiunt imbecillas vires, meliusque fore ut pauca & gratè suscipiantur, quàm innumera ex quibus nulla retineantur; finemque facere non differat, ut rursum cùm sermonem facturus est, alacres eos, non fastidiosos inveniat.* Monitum est venerabilis Guiberti Novigentini Abbatis, in Tract. *Quo ordine sermo fieri debeat?*

XXVII. In fine concionis, utatur Epilogo, quo partes ejus & præcipua capita breviter repetat, præsertim quæ morum ædificationem, & actionem spectant. Concionem denique concludat brevi precatione, & gratiarum actione, quâ absolutâ, populoque cum benedictione dimisso, nisi Diœcesanus adsit Episcopus, aut alter cum ejus licentiâ Pontifex ritu solemni celebrans, à quo benedictionem sibi ac auditoribus impartiri supplicabit: paululum de suggestu ad Altare conversus, genibus flexis tacitus orabit; auditoresque aliquando monebit ut pariter orent, gratiamque à Deo postulent necessariam ad morum emendationem, ad fugam vitiorum, ad victoriam tentationum, ad virtutum amorem & exercitationem.

CAPUT V.

De Concionatoris officio in instituendis Fidelibus ad sanctissimum sacramentorum usum.

XXVII. Cum nihil Christiano populo utilius esse possit, quàm scientia & rectus usus sacramentorum, quæ sunt fontes salvatoris, instrumenta salutis, gratiæ vasa, morborum spiritualium pharmaca, pignora immortalitatis: accuratè doceat Concionator, quàm religiosè, quàm piè, quàm humiliter ad illa sit accedendum.

XXVIII. De baptismo cùm loquetur, cætera cùm exposuerit quæ ex Concilii Tridentini Catechismo sapienter præscripta sunt, in eo præcipuè versabitur, ut depravatos Fidelium mores exagitet, qui sponsiones in baptismo Deo factas violare non dubitent; & carni, mundo, pompisque ejus, & Satanæ, illiusque operibus vivant, Deo autem mortui sint, cui uni debent vivere. *S. Carolus Borromæus, in Instruct. Prædic. verbi Dei.*

XXIX. De Confirmationis sacramento cùm sermonem instituet, divina illa dona commendabit, quæ Deus hoc Sacramentum ritè sanctèque suscipientibus impartitur. Tum ostendet quàm sollicitè, quantaque religiosi animi præparatione Fideles ad illud suscipiendum convenire, filiosque suos disponere ac offerre debeant. Exponet præterea cui sint usui septem illa Spiritus-Sancti dona: & ad illorum officia rectè obeunda auditores hortabitur. Arguet denique negligentiam Christianorum in iis obtinendis & accipiendis; cùm in quærendis terrenis opibus tam diligentes sint & solliciti.

XXX. Pœnitentiæ & sanctissimæ Eucharistiæ frequentationem fructuosissimam esse, & maximè commendandam, Scripturæ sacræ testimoniis, omnique

argumentorum genere comprobabit; & ad frequentem eorum usum Fideles vehementer hortabitur, illudque identidem inculcabit: *Qui longè est à Sacramentis quibus est redemptus, longè fit à salute quam fuerat consecuturus.* Sanctissimam illam consuetudinem concionando instaurare studeat, ut populus Christianus, si minus omni die Dominica, saltem semel singulis mensibus peccata confiteatur, & ad sacram Eucharistiæ communionem accedat: In Quadragesima verò & in Adventu Domini, singulis Dominicis id faciat, quod antequæ Fidelium pietatis est.

Gennad.

XXXI. De Sacramento Extremæ Unctionis dicat accuratè, præsertim cùm de Christiana præparatione ad mortem concionem habebit. Qua in tractatione Fideles doceat, ut quando in gravem ac periculosum morbum incidunt, ipsi statim tum Pœnitentiæ & sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenta, tum hoc Extremæ-Unctionis, quod pœnitentiæ supplementum & consummatio est, opportuno tempore petant, & præsertim cùm integra mente sunt. Doceat vim Sacramenti, ex quo solatium ingens illis afferet, cùm viderint nullum sibi spiritale remedium deesse in sanguine Christi, quod Mater Ecclesia adhibet ad filiorum salutem: Nihilque omnino prætermittat, quod in eo argumenti genere conducere valeat ad spem in Deum excitandam.

XXXII. De Ordinis Sacramento, cùm tempus postulat, diligenter agat Concionator. Quo in genere, cùm cætera commemoret, quæ in Concilii Tridentini Catechismo habentur: tum Clericorum vitæ instituta, munerisque partes ac functiones. Quàm ab omni labe puros eos esse oporteat: quàm à perturbationibus alienos: quàm continentes, temperantes, sobrios: quàm spiritualis vitæ studiosos: quàm omni virtutum exemplo præstantes: quàm imprimis caritatis, quæ omnium virtuum mater est, & *vinculum perfectionis*, amantes: quàm expertes cupiditatis & avaritiæ, quæ radix est

S. Carolus Borromæus.

omnium vitiorum, & caritatis venenum: quàm divini cultûs zelo accensos: quàm salutis Animarum studio flagrantes: quàm doctos, omnisque disciplinæ sanctæ peritos: quàm liberales in eleemosynis erogandis, qui præsertim uberes fructus ex beneficiis Ecclesiasticis percipiunt: quàm hospitales: quàm benignos salutaribus consiliis dandis: quàm munificos ac promptos in omni spirituali dono, operæque misericordiæ: quam diligentes & sollicitos in omni Ordinum suorum functione. Hæc omnia piè, doctè, sapienter ita explicet Concionator, ut populus ad honorem & observantiam debitam iis, qui in Ecclesiasticis Ordinibus constituti sunt, exhibendam accendatur.

Id argumenti genus nactus, Fideles doceat officia erga Clerum. Quanta reverentia & obedientia debeatur Romano Pontifici, Christi Domini in terris Vicario, omnium Christianorum Patri & Doctori, quàm ferventer pro eo orandum, cui sollicitudo omnium Ecclesiarum incumbit. Quàm magnus honor tribuendus sit Episcopo, ut Apostolorum successori, ut patri, ut pastori, ut animarum totius Diœcesis Rectori. Quanta sit sacerdotii dignitas, demonstret: qua reverentia, quo honore populus Sacerdotes prosequi debeat, præsertim Parochos, qui curatores sunt Animarum, pastores, parentes spirituales, quique paterna sollicitudine populi saluti, spiritualibusque commodis invigilant. Ostendat quàm grato propterea animo, quàm pia liberalitate, quàm fideliter decimas, primitias, aliasve jure aut pia consuetudine debitas subventiones illis solvere debeant: quàm propensa voluntate eorum cohortationibus, monitis, præceptisque obtemperare. Quàm frequenter, cùm necesse fuerit, eos adire, ut ab ipsis salutaria consilia petant. Quàm sæpè, præsertim diebus Dominicis Festisque ad Parochialem Ecclesiam convenire, Missæ Parochiali interesse, divinarum literarum commemorationi, ut sanctis moribus fides pascatur,

spes erigatur, caritas accendatur, & ad omnem bene rectèque agendi disciplinam cælestium præceptorum inculcatione saluratiter erudiatur: *ubi exhortationes, castigationes, & censura divina*: ubi egenis alendis spontaneæ fiunt oblationes, quasi *deposita pietatis*. Populum denique hortetur Ecclesiastes, ut statis illis quatuor anni temporibus, & privatim in suis quisque ædibus, & publice in Ecclesia oret pro iis qui Sacramento Ordinis initiantur, ut Deus dignos Ecclesiæ suæ Ministros efficiat.

Tertullianus, in Apolog.

XXXIII. De Sacramento Matrimonii tractans Concionator, vim illius doceat ac sanctitatem. Moneat quàm religiosa præparatione sit ineundum. Contrahentes ad orationem hortetur *Tobiæ* exemplo, nec non ad jejunium; tum ad Confessionem & Communionem, antequam matrimonium contrahant. Instruat imprimis Fideles quo animo nubendum: quo in genere multa differet de Christiana filiorum educatione. Admoneat ut videant cui nubant in Domino: Deum precentur ut rectè nubant, ut eos in eligenda uxore dirigat, quæ sit secundùm cor ejus: nam propter illum donum Dei est uxor bona & prudens: munus similiter Dei vir probus & timens Deum. Ut in re tanti momenti parentum consilium adhibeant: quod lex naturalis humanaque suadet, & sacrarum literarum exempla docent. Ut rationem habeant ætatis, conditionis, ac morum: ut dotis magnæ loco virtutem censeant. Virginitatis supra matrimonium excellentiam ac meritum commendet: qui tamen continere non possunt, melius esse doceat ut nubant, non ad laxandam, sed ad restringendam frænandamque concupiscentiam: qua data opportunitate, de conjugali castitate disserat. In id verò præcipuè incumbat, ut si quæ morum corruptelæ nuptiis celebrandis ex depravato usu adhibentur, radicitus exstirpentur; ut saltationes, choreæ, cyathorum confractiones, vocum à profano Gentilium more non abhorrentium strepitus in viis plateisque; ac præterea fascinationes & veneficia in iis impediendis.

S. Carolus Borromæus.

Proverb. 19. 14.

CAPUT

CAPUT VI.

De Concionatoris officio in vitiis perpetuò reprehendendis, pravisque consuetudinibus è medio tollendis.

XXXIV. QUod *Jeremiæ* Prophetæ à Domino dictum est, id sibi dictum reputet Concionator : *Ecce dedi verba mea in ore tuo : ecce constitui te hodie super Gentes & super Regna, ut evellas & destruas, & disperdas & dissipes, & ædifices & plantes.* Cooperator sit Christi ad destruendum corpus peccati, ad cupiditates, pravasque consuetudines evellendas & abolendas. Vitia porrò ac peccata quæ perpetuò reprehendet, ac destruere studiis omnibus & zelo ferventiore conabitur, hæc frequentiora sunt : Detestabile blasphemiæ scelus, ac nefaria maledicta, quæ in Deum, Sanctosque evomuntur : superstitiones, auguria, divinationes, veneficia, cantiones, & cætera istius generis, quibus castissimus Dei cultus violatur : Dierum festorum violatio : Immodestus ac irreligiosus quorumdam accessus ad Templa Deo dicata ; impura in illis, aut in eorum atriis & cœmeteriis conversatio, ac nequaquam cùm pietatis Christianæ rationibus conveniens, præsertim cùm Divina celebrantur. Nefarium rei familiaris cum alterius injuria parandæ atque augendæ studium, pecuniæ congerendæ sitis, & omnis avaritia: Tot contractuum genera, in fraudem legis usuram omnem prohibentis excogitata : Litium & controversiarum immoderatum studium, ex una cupiditate profectum : Improbitas illorum, qui causas iniquas defendunt : Avaritia & negligentia illorum, qui lites protrahunt : Nequitia il-

Jerem. c. 1. 10.

S. Carolus Borromæus, in Instruct. Prædic. Verbi Dei.

lorum, qui litibus jurgiisque odia & inimicitias alunt? Malitia præterea quorumdam, qui velut hirudo, litigantium, omni litigandi arte immoderatos sumptus exhauriunt: Calumniæ, quæ passim in foro versantur, adulteria, stupra, incesta, fornicationes, comessationes, ebrietates, cæteraque opera carnis: Impia licentia falsi testimonii dicendi, aut falsò jurandi, etiam in re aut vita cujuscumque tuenda. Nec verò satis putet universè generatimque peccatum & vitium reprehendere; sed ad species, præcipuasquè actiones descendat: quò rectiùs auditores peccata cognoscant, multoque cautiùs fugiant.

S. Carolus Borrom. XXXV. Et quoniam plerique sunt, qui certis vulgaribus argumentationibus, Disciplinæ Christianæ repugnantibus utuntur ad peccatorum excusationem; de industria aliquando, prout usu venerit, Concionator piè doctèque ostendat, quàm graviter & infeliciter isti vanæ argumentationis atque opinionis humanæ errore decepti, à via salutis aberrent. Atque ii quidem alii sunt qui honorum studiis & ambitioni serviunt, propterea quòd & Mundo, & propinquis satisfaciendum putent. Alii angustam illam vivendi viam ad Evangelii præscriptum minimè tenent, quia communem vitæ consuetudinem sæcularium hominum amplectendam arbitrantur. Alii pietatis opera multa aspernantur, quoniam anicularum exercitationes illas potiùs esse existimant, quàm virorum. Sunt qui à perfectiori vitæ ratione, atque à frequenti Sacramentorum usu se subtrahunt, aliosque abducunt, quòd sine eo diligentiori pietatis studio Christianus homo salutem consequi possit. Sunt qui peccata excusent adolescentiæ ac juventutis nomine, vel aliam causam prætexant, ut temperamentum, paupertatem, societatem, statum & conditionem. Atque ita quidem multi agere pergunt, falsis vulgi opinionibus, ineptisque argumentationibus delusi, quæ à Concionatore

acerrimè coarguendæ, & studiosissimè refellendæ sunt.

XXXVI. Publicorum peccatorum illecebras, quas homines pravæ consuetudinis errore decepti pro nihilo ducunt, Concionator perpetuò reprehendat, atque in summum odium adducere conetur, ostendatque quàm graviter Deum offendant, quàm multa mala, quin etiam publicæ calamitates inde oriantur, Deo ultionum justo judice & in hoc & in futuro sæculo pœnas exigente. *S. Carolus Borrom.*

Spectacula, ludos, ludicraque res istius generis, comœdiarum compositionem, exhibitionem, frequentationem, scenicas omnes & histrionicas actiones, quæ ab Ethnicorum moribus originem ducunt, Christianæque disciplinæ adversantur, perpetuò detestetur, execretur, ductis argumentis ex scriptis Tertulliani, S. Cypriani Martyris, S. Joannis Chrysostomi, Salviani Massiliensis Presbyteri, aliorumque Patrum.

Choræas, saltationes, ac tripudia, quibus mortiferæ cupiditates excitantur, è suggestu graviter reprehendat insectetutque. Omnem in muliebri vestitu luxum, caudatas vestes, superbum ornatum, deformem illam capitis ornandi speciem, & compositionem ostentatitiam, imò potiùs nundinatitiam, muliebres fucos ac pigmenta, pectoris, colli, brachiorum nuditatem, cæteraque ad mollitiem, atque adeo ad libidinis incitamentum fœdè excogitata, omni persuasionum vi, & argumentorum quasi telis oppugnabit: quæ plurima subministrabunt SS. Cyprianus, Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus.

Effusam etiam virorum impensam, & omnem intemperantiam, quæ ad barbararum Gentium, à fide alienarum mores tam prope accedit, omni studio & ardore sanctè coarguat. Servorum, quorum opera nulla est, neque domi, neque foris, multitudinem inutilem ac desidem dissuadeat. Epulas illas sumptuosas, & co- *S. Carolus Borrom.*

messationes immoderatas, omnis intemperantiæ, libidinis, aliorumque vitiorum illecebras reprehendat, increpet. Omnem aleam, omnemque ejus generis ludum, unde jurgus, furto, maledictis, ac aliis malis, maleficiisque quasi fores aperiuntur, graviter objurget atque exagitet. Eorum etiam peccarum infectetur, qui ædes suas ad ludum aleatorium exponunt. Multorum denique otiosam vitam ac voluptariam, ita facilè peccatis expositam, imò perpetuam peccati occasionem, sæpissimè reprehendat.

S. Carolus Borromæus. XXXVII. Cùm ad conciones habendas aliquò Prædicator Evangelicus venerit, ab Episcopo, vel à Parocho, aliove Ecclesiæ Rectore, accuratè illius loci morum corruptelas & pravas consuetudines conquirat: quas ut occasio feret, verborum vi & sententiarum pondere, & imprimis Sacræ Scripturæ testimoniis & exemplis ita insectetur, & funditus exstirpet Deo juvante: eas etiam consuetudines, quæ etsi per se malæ non videantur, occasionem tamen præbent peccandi.

CAPUT VII.

De Concionatoris officio in excolendis virtutibus.

XXXVIII. Non modò vitia destruere, sed & Dei Templum spiritale in auditoribus ædificare; non solùm evellere cupiditatem, sed & inserere & rigare virtutem, Concionatoris Evangelici munus est: quamvis *neque qui plantat, neque qui rigat sit aliquid, sed qui incrementum dat Deus.* *1. Cor. 3. 7.* Quemadmodum autem in vitiis dissuadendis non universè dumtaxat, sed speciatim singulas partes vitiosasque actiones persequi debet Concionator: ita Christianas virtutes earumque præcipua officia exponere,

non modò in universum, sed sigillatim ac diligenter. Spiritalis itaque vitæ partes ac præcepta, ex intima sanctissimorum virorum disciplinâ deprompta exponere studeat. Ad Evangelica consilia, ad perfectioris vitæ rationem, ad Mundi contemptum audientium animos sæpe impellat, quò studiosiùs cœlestis spiritualisque vitæ instituta amplectantur. Ad misericordiæ eleemosynæque opera illos perpetuò excitet. De hospitalitatis officiis, de hospitalibus, de Sodalitiis caritatis, de captivorum liberatione, ac de omni pauperum cura, præsertim infirmorum, orphanorum, & quos ingenuus pudor mendicare prohibet, opportunitate data concionetur. De eleemosyna etiam spirituali dicere non prætermittat. Correptionis igitur fraternæ, quæ spiritualis eleemosynæ genus est, necessitatem, modum, utilitatem opportunè & prudenter explicet. *S. Carolus Borrom.*

Ad pœnitentiæ exercitationes, corporis macerationem, castigationemque sæpe accendat. Ad jejunium; prout Vigiliæ, Quadragesimalis tempestas, & quatuor Tempora occurrunt, sæpe concionem transferat, quâ & jejunii necessitatem, & salutares fructus inde provenientes exponat. Et, quod plurimi interest, sancti jejunii certas leges doceat eò diligentiùs, quò graviùs in hoc genere ab omnibus fere peccatur.

Piorum librorum lectionem suadeat, ostendatque spirituales utilitates quæ inde oriuntur. Nihil non agat, ut librorum inutilium, fabulosorum, turpium, periculosorum, quales Romanzi (ut vulgo nuncupantur) & Cumœdiæ, aliaque hujus generis carmina, quibus morum disciplina corrumpitur, & profani amores excitantur: nec non obscœnarum atque alia ratione improbatarum imaginum usus omnis tollatur.

XXXIX. Uniuscujusque status homines doceat, & ad officia sua erudiat Concionator. Moneat iæ-

S. Carolus Borromæus. pissimè parentes, liberos, virum, uxorem, dominum, servum, clericum, laicum, privatum, magistratum, ejus officii quod cujusque proprium erit. Qua ratione fieri possit ut bonis animi, corporis, & externis, quæ fortunæ vocantur, ad consequendam æternam beatitudinem utantur: qua moderatione prospera, quâ patientiâ adversa ferre debeant.

De filiorum educatione, & totius familiæ cura, crebrò & diligenter agat. Quo in officio, matrum ad vanitatem filias instruentium, & dominarum in pudicitiâ ancillarum tuenda negligentium culpas coarguat. Doctrinæ Christianæ institutionem, quâ pueris prima fidei ac legis divinæ rudimenta traduntur, quàm sæpissimè atque maximè suadeat & commendet: & patres-familiâs graves pœnas in Dei judicio daturos ostendat, si eorum incuriâ filii ac famuli Christianas Catecheses, quæ in Parochiis habentur, non frequentaverint, & quæ necessaria sunt ad salutem ignoraverint.

Commendet observantiam & obedientiam, quæ Pastoribus, & Sacerdotibus, Principibus, Magistratibus, ac denique Majoribus exhibenda est. Moneat quàm crebrò pro illis Deum precari, quâ moderatione & reverentiâ de illis loqui debeant subditi & inferiores: Cùm in hoc sæpissimè peccetur, & oris gladio temerè feriantur.

Magistratus etiam, cùm opus est, & alios qui præsunt, commonefaciat, populi commoda, non sua spectare debere; prodesse magis & consulere, quàm præesse ac dominari: exemplo non minùs quàm auctoritate illum ad veras virtutes, optimamque disciplinam dirigere; paterno amore eumdem complecti; Religionem imprimis, justitiam, clementiam, fortitudinem & temperantiam in omni vita colere.

Nobiles accuratè doceat humilitatis officia, modestiæ partes, cæterasque virtutes, quibus magis splen-

descit ornatusque nobilitas. Nullam nobilitatem esse ostendat cum Christiana conferendam, quâ *Dei genus, quâ filii Dei nominamur & sumus* : quod in nostra situm est potestate cum Dei gratiâ. *Dedit* enim nobis *potestatem filios Dei fieri.* Admoneat quàm benignè cum rusticis, cum pauperibus, cum cæteris inferioris ordinis agant. Doceat quàm indecorum ac turpe sit, & Christiana nobilitate indignum, imbecilliores injuriosiùs tractare, opibus oppugnare, auctoritate opprimere, oneribus gravare, debitâ mercede fraudare, æs alienum minimè dissolvere, & (quod flagitiosissimum est, & ad infamiæ notam insigne) puellarum pudicitiam attentare. *Act. 17. 29. Joann. 1. 1. Joann. 12.*

Ignobiles ad veram nobilitatem, quæ in Religionis pietatisque cultu, & in præclaris caritatis, humilitatis, patientiæ, Christianarumque aliarum virtutum officiis elucet, vehementer accendat. Scripturam sacram Noë generationes enarrantem, ejus nobilitatis titulos omnes his verbis complexam doceat, *Hæ sunt generationes Noe : Noe vir justus atque perfectus, cum Deo ambulavit.* Ut enim hominum genus homines, sic animarum genus virtutes. Non multos nobiles secundùm carnem, sed ignobiles & *pauperes in hoc Mundo Deum elegisse, divites in fide, & heredes Regni, quod repromisit diligentibus se.* Secundùm Deum nobiles esse qui volunt. *Gen. 6. 9. S. Ambrosius. Jacobi 2. 5.*

Divites doceat quo modo ad salutem dirigant divitiarum usum : moneat *non superbè sapere, non sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum; benè agere divites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.* *1. Tim. 6. 17. 8. 19.*

Pauperes frequenter ad patientiam cohortetur, consolatione leniat, ad virtutum thesauros comparandos excitet, secundùm Deum beatos esse ostendat; veras

S. Augustinus. S. Ambrosius. Minutius Felix.

non esse divitias, quibus crescentibus crescit inopia, quæ amatoribus suis, quantò fuerint ampliores, non afferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem. Fideli totum Mundum divitiarum esse: *Pauperem non esse, qui Deo dives est.*

Pro hominum denique conditione varia salutis præcepta illis tradat divini verbi Prædicator: ita ut & rusticanis hominibus, & colonis, cæterisque cujusvis ordinis ac status non desit neque cohortatione, neque officio ad uniuscujusque institutionem Christianam accommodato. Ad id autem plurimum conducet lectio libri II. Venerabilis *Humberti De Romanis* Magistri Generalis Ordinis S. Dominici, *De Eruditione Religiosorum Prædicatorum*, qui *De modo promptè cudendi sermones ad omne hominum genus, & pro negotiorum occurrentium varietate*; inscribitur. Extat Tom. XXV. Bibliothecæ Maximæ Patrum Edit. Lugdun.

In omni loco ubi concionatur, aliquod pietatis opus ejus loci incolis ad piè agendi studium, Episcopi judicio, aptius convenientiusque institui curet; aut institutum vehementius excitari, præsertim usum vespertinæ & matutinæ orationis, vel publicè in Ecclesia, ubi fieri potest; vel in privatis ædibus, congregatâ familiâ, cùm signum campanâ datur: Confraternitatem Sanctissimi Sacramenti, aut Rosatii beatæ Virginis Mariæ, ad Christianam pietatem nutriendam aptissimas, & *S. Carolo Borromæo* maximè probatas: quin etiam usum orationis mentalis, & spiritualium exercitiorum, in urbibus præsertim, ubi cultiora sunt ingenia; quamquam omnis homo bonæ voluntatis, rectus corde, & Deum diligens, hujus sanctæ disciplinæ capax sit. Sanctissimam illam orationis mentalis disciplinam tradat & explicet ex Scriptura Sacra, SS. Patrum principiis, & Auctoribus Ecclesiasticis, quorum opera universim ab Ecclesia

probata sunt; & illusiones erroresque novorum Euchitarum seu Quietistarum non modò caveat, sed pro sua virili parte impugnet, exectetur, eradicet.

Ad praxim denique revocet illud Guiberti Novigentini Abbatis præceptum: *Nulla prædicatio salubrior mihi videtur, quam illa quæ hominem sibimet ostendat, & foras extra se sparsum, in interiori suo, hoc est in mente restituat, atque eum coarguens quodammodo depictum ante faciem suam statuat.* *Tract. quo ordine sermo fieri debeat?*

CAPUT VIII.

De Decoro in Concione servando.

XL. CONCIONEM totam accommodet Prædicator Evangelicus ad ingenium, conditionem, mores, captumque hominum, apud quos dicturus est. Nihil enim ineptius & absurdius fingi potest, quàm si in paupere pago aut oppido, apud rusticos, aut plebeios ita concionetur, ut in opiparas epulas, luxumque declamet: si res doctorum auribus dignas, coram rudibus & imperitis pronuntiet: si omnibus eloquentiæ numeris absolutam & elaboratam orationem ad catechizandos rudes, rusticanos & plebeios homines afferat. Sacro igitur Oratori hæc attendenda sunt omnia, non solùm scilicet auditorum status, sed etiam locus, tempus, res de qua dicturus est, & personæ suæ auctoritas, & vitæ genus, ut aptè, decorè, convenienter, & cum dignitate concionetur. Sicut enim est quædam eloquentia quæ magis ætatem juvenilem decet, est quæ senilem; *nec jam dicenda est eloquentia, si personæ non congruat eloquentis*: ita alia est eloquentia fori, alia sacri suggesti, alia Academiæ, alia Ecclesiæ. *S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana. cap. 6.*

XLI. *Non una eademque exhortatio cunctis con-*

S. Gregorius M. p. 3 Curæ pastoralis.

gruit, quia nec cunctos par morum qualitas adstringit. Sæpe namque aliis officiunt, quæ aliis prosunt . . . Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo Doctorum, ut & ad sua singulis congruat, & tamen à communis ædificationis arte numquam recedat. Quid enim sunt intentæ mentes auditorum, nisi, ut ita dixerim, quædam in cythara tensiones stratæ chordarum? quas tangendi artifex, ut non sibimetipsi dissimile canticum faciant, dissimiliter pulsat. Et idcirco chordæ consonam modulationem faciunt, quia uno quidem plectro, sed non uno impulsu feriuntur. Unde & Doctor quisque, ut in una cunctos virtute caritatis ædificet, ex una doctrina, non una eademque exhor-
» *tatione tangere corda audientium debet.* Aliter nam-
» que admonendi sunt viri, aliter feminæ. Aliter juve-
» nes, aliter senes. Aliter inopes, aliter locupletes.
» Aliter læti, aliter tristes. Aliter subditi, aliter Prælati.
» Aliter servi, aliter Domini. Aliter hujus mundi sa-
» pientes, aliter hebetes. Aliter impudentes, aliter ve-
» recundi. Aliter protervi, aliter pusillanimes. Aliter
» impatientes, aliter patientes. Aliter benevoli, aliter
» invidi. Aliter simplices, aliter impuri. Aliter incolu-
» mes, aliter ægri. Aliter qui flagella metuunt, & pro-
» pterea innocenter vivunt; aliter qui sic in iniquitate
» duruerunt, ut neque per flagella corrigantur. Aliter
» nimis taciti, aliter multiloquio vacantes. Aliter pigri,
» aliter præcipites. Aliter mansueti, aliter iracundi. Ali-
» ter humiles, aliter elati. Aliter pertinaces, aliter in-
» constantes. Aliter gulæ dediti, aliter abstinentes. Ali-
» ter qui sua misericorditer tribuunt, aliter qui aliena
» rapere contendunt. Aliter qui nec aliena appetunt, nec
» sua largiuntur; aliter qui & ea quæ habent tribuunt,
» & tamen aliena rapere non desistunt. Aliter discordes,
» aliter pacati. Aliter seminantes jurgia, aliter pacifici.
» Aliter qui sacræ legis verba non intelligunt rectè; a-
» liter qui rectè quidem intelligunt, sed hæc humiliter

non loquuntur. Aliter qui cùm rectè prædicare valeant, præ nimia humilitate formidant; aliter quos à prædicatione imperfectio vel ætas prohibet, & tamen præcipitatio impellit. Aliter qui in hoc quod temporaliter appetunt, prosperantur; aliter qui ea quidem quæ mundi sunt, concupiscunt, sed tamen adversitatis labore fatigantur. Aliter conjugiis obligati, aliter à conjugii nexibus liberi. Aliter peccatorum carnis conscii, aliter ignari. Aliter qui peccata deplorant operum, aliter qui cogitationum. Aliter qui admissa plangunt, nec tamen deserunt; aliter qui deserunt, nec tamen plangunt. Aliter qui illicita quæ faciunt, etiam laudant; aliter qui accusant prava, nec tamen deviant. Aliter qui repentinâ concupiscentiâ superantur, atque aliter qui in culpa ex consilio ligantur. Aliter qui licèt minima, crebrò tamen illicita faciunt; aliter qui se à parvis custodiunt, sed aliquando in gravioribus demerguntur. Aliter qui bona nec inchoant; aliter qui inchoata minimè consummant. Aliter qui mala occultè agunt, & bona publicè; aliter qui bona quæ faciunt abscondunt, & tamen quibusdam factis publicè mala de se opinari permittunt. *Hac S. Gregorius Magnus 3. p. Cura Pastoralis*, ubi illos omnes admonitionis modos sigillatim explicat. Sunt autem Admonitiones triginta-sex, quæ velut Regulæ à Prædicatoribus verbi Dei legendæ sunt, & accuratè observandæ. Legantur & quæ de hoc argumento scripsit Venerabilis *Humbertus De Romanis*, Lib. *De Eruditione Prædicatorum*, Cap XVII.

XLII. Infirmis denique, simplicibus, imperitis altiora prædicari non debent, quàm eorum captus & vires ingenii ferant. *Alta enim quæque debent multis audientibus contegi, & vix paucis aperiri.* Hinc veritas ait; *Quis putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram?* per mensu- *S. Gregorius M. p. 2. Curæ pastoralis. Cap. 5.* *Luc. 12.*

ram quippe tritici, exprimitur modus verbi; ne cùm angusto cordi incapabile aliquid tribuitur, extra fundatur. Hinc S. Paulus ait: 1. Cor. 3 *Non potui vobis loqui quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus: Tamquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam.* Hinc Moyses à secreto Dei exiens, coruscantem coram populo faciem velat: quia nimirum turbis claritatis in- Exodi 34. timæ arcana non indicat. Hinc per eum divina voce præcipitur, ut is qui cisternam foderit, si operire neglexerit, corruente in ea bove vel asino pretium reddat: quia ad alta scientiæ fluenta perveniens, cùm hæc apud bruta audientium corda non contegit, pœnæ reus addicitur, si per ejus verba in scandalum sive munda sive immunda mens capiatur. Hinc ad bea- Job. 38. tum Job dicitur: *Quis dedit gallo intelligentiam?* Prædicator etenim sanctus dum caliginoso hoc clamat tempore, quasi gallus clamat in noctè, cùm dicit: *Hora* Rom. 3. 1. Cor. 17. *est jam nos de somno surgere.* Et rursum: *Evigilate justi, & nolite peccare.* Gallus autem profundioribus horis noctis altos edere cantus solet; cùm verò matutinum tempus in proximo est, minutas ac tenues voces format: quia nimirum qui rectè prædicat, obscuris adhuc cordibus aperta clamat, nil de occultis mysteriis indicat, ut tunc subtiliora quæque de cælestibus audiant, cùm luci veritatis appropinquant.

XLIII. Non solùm Prædicator Gentium, sed & Christus Jesus Prædicatorum Magister & norma exemplo suo docuit, Concionatorem auditorum captui attemperare se debere, cùm in parabolis locutus est, Joan. 16. 12. & Discipulis ait: *Adhuc multa vobis habeo dicere, sed non potestis portare modò.* Quamobrem in eo omnem collocet operam Concionator, *ut intelligenter,* S. Augustinus, lib. 4 De Doctrina Christiana, Cap. 5. *ut libenter, ut obedienter audiatur.* Et si præstantiorum Prædicatorum eloquentiam assequi non valeat, sapientiam certè imitetur. *Sapienter autem dicit homo tantò magis vel minùs, quantò in Scripturis san-*

bis magis minusve profecit. Huic ergo qui sapienter debet dicere, etiam quod non potest eloquenter, verba Scripturarum tenere maximè necessarium est. Quantò enim se pauperiorem cernit in suis, tantò eum oportet in istis esse ditiorem, ut quod dixerit suis verbis, probet ex illis, & qui propriis verbis minor erat, magnorum testimonio quodammodo crescat. Probando enim delectat, qui minùs potest delectare dicendo.

XLIV. Illa Concionis attemperatio ad ingenia, conditionem, mores, captumque auditorum, à caritate imperari debet ac dirigi, ad cujus finem Concionator omnia referre debet quæ dicit, & modum ipsum dicendi, sicut Scriptura Sacra ad geminum illum finem caritatis tota refertur, Dei & proximi. Porrò, *cùm eadem omnibus debeatur caritas, non eadem est omnibus adhibenda medicina: ipsa item caritas alios parturit, cum aliis infirmatur; alios curat ædificare, alios contremiscit offendere; ad alios se inclinat, ad alios se erigit, aliis blanda, aliis severa, nulli inimica, omnibus mater.*

S. Augustinus, lib. De Catechizandis rudibus.

Caput IX.

De Concionatoris Elocutione.

XLV. Concionator elocutionis genus exquisitum nec affectet, nec devitet. Fucum omnem fugiat. Pura sit, propria, perspicua ejus elocutio. Imperitæ multitudinis consuetudinem loquendi, ne sequatur, cùm in ea sint multa absurda, multaque indigna Concionantis gravitate. Verba antiqua, peregrina, obsoleta fugiat. Aniculurum proverbia ne adhibeat.

S. Carolus Borromæus, in Instruct. Prædic. verbi Dei.

Dicendi formâ utatur, cui per artem atque exercitationem par esse possit.

Fati, fortunæ, infortunii nomina, aliaque istius generis ab Ecclesiæ usu jamptidem explosa omnino caveat. Verba Ecclesiæ usu consecrata, etsi minùs elegantiæ habeant, dicere non recuset; profana & nova omnino repudiet.

Epithetorum nimium usum, & poëticum dicendi genus ne consectetur. Vocabulorum frequentem synonymiam omnino caveat: nisi cùm unum altem significantius aut magis proprium fuerit.

Metaphotas, similitudines & exempla à rebus maximè nons & insignibus sumat. Orationis enim majestatem dejicit, qui à rebus humilibus similitudines frequenter trahit.

Inflatâ oratione non utatur, sed gravi; non incisâ ut fert stylus Epistolaris, sed periodica; non ambiguâ, sed perspicua, præsertim cùm auditorem docet, non enim adeo curare debet quantâ eloquentiâ doceat, sed quantâ evidentiâ. *Cujus evidentiæ diligens appetitus aliquando negligit verba cultiora, nec curat quid bene sonet, sed quid bene indicet atque intimet quod ostendere intendit. Unde ait quidam, cùm de tali genere locutionis ageret, esse in ea quamdam diligentem negligentiam. Hæc tamen sic detrahit ornatum, ut sordes non contrahat.* Quamvis in bonis „ Doctoribus tanta docendi cura sit, vel esse debeat, „ ut verbum quod nisi obscurum sit vel ambiguum, pro„ prium aut elegans esse non potest, vulgi autem „ more sic dicitur ut ambiguitas obscuritasque vitetur, „ non sic dicatur ut à doctis, sed potiùs ut ab indoctis „ dici solet. Si enim non piguit interpretes nostros, *Non „ congregabo conventicula eorum de sanguinibus*, quo„ niam senserunt ad rem pertinere; ut eo loco plurali„ ter enuntiaretur hoc nomen, quod in Latinâ lingua „ singulariter tantummodo dicitur: & si ossium potiùs „ quam os dicere debere pietatis Doctorem imperitis loquentem S. Augustinus censuit, ne ista syllaba non ab

S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana, Cap. 10.

Psalm. 15. 4.

eo quòd sunt ossa, sed ab eo quod sunt ora intelligeretur : Concionator apud rusticos & imperitos loquens, aut apud homines ab Aulæ & magnatum urbium consuetudine & politiori locutione remotos, usurpare potiùs debet verba minùs propria minusque elegantia, quàm intelligentiæ fructu mentes auditorum frustrare. Quid enim prodest locutionis integritas, quam non sequitur intellectus audientis, cùm loquendi omnino nulla sit causa, si quod loquimur, non intelligunt, propter quos ut intelligant loquimur? *Qui ergo docet, vitabit omnia verba quæ non docent; & si pro eis alia integra, quæ intelligantur, potest dicere, id magis eliget: si autem non potest, sive quia non sunt, sive quia in præsentia non occurrunt, utetur etiam verbis minus integris, dum tamen res ipsa doceatur atque discatur integrè.* « « « «

Exordiatur moderato & temperato dicendi genere. In Exordio vitentur similitudines, præsertim poëticè more explicatæ, Historiæ profanæ, Oratorum & Philosophorum Gentilium sententiæ.

Vim illam dicendi vehementem & concitatam in progressu concionis ne affectet Ecclesiastes ; sed piis dispositionibus ad eam Spiritus-Sancti ope atque auxilio feratur, ut auditoribus prosit.

Ejusdem rei repetitionem vitet, quoniam molesta est, & affectum restinguit. Cùm tamen docet, ac repetitione opus est ut intelligatur, alio atque alio dicendi modo idem repetat, donec ab auditoribus capiatur. *Solet autem motu suo significare utrum intellexerit cognoscendi avida multitudo: quod donec significet, versandum est quod agitur, multimoda varietate dicendi; quod in potestate non habent, qui præparata, & ad verbum memoriter retenta pronuntiant.* S. Augustinus.

Cùm de peccatis luxuriæ agit, cautionem adhibeat, ne imprudens in obscœna verba incidat, vel turpes

cogitationes loquendo injiciat, sed horrorem incutiat criminis.

- Exclamationes rarò adhibeat, & opportuno quidem loco.

· Adulationis verba omnino fugiat, cùm de Ecclesiæ vel sæculi Principibus & Magistratibus, aut apud eos verba facit.

Ambitiosum dicendi genus caveat. Splendidos titulos, & nomina adjuncta illustria, ut, *Serenissimus David*, planè rejiciat. Honorificâ tamen brevique præfatione eos viros excipiet, quorum exempla proponit ad imitationem. Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, Sanctì nomine semper appellet.

Dictionem viter quæ indignationem & fastidium parit, præsertim cùm de incommodis suis loquitur. Attentionem cùm petit, ne arrogantер faciat: neque se magna dicturum & admirabilia polliceatur. Alios Concionatores ne spernat, aut in eos invehatur, ut suum concionandi modum extollat, sibique auctoritatem & approbationem conciliet.

Eloquentium suæ linguæ hominum dictionem & elocutionem imitetur, qualis est apud Gallos Concionatores elocutio illustrium virorum DD. *Mascaron*, Aginnensium Episcopi, & *Spiritus Flefchier* Nemausensis Antistitis; cujus conciones, orationes funebres, Vitam Theodosii Magni, & Cardinalis Ximenii legant & relegant, qui eloquenter concionari volunt; sin minùs verò tantorum Oratorum aut aliorum etiam qui ex Religiosis Societatibus, sive Ordinibus, vel Ecclesiasticis Congregationibus aut sæculari Clero, eloquentiâ præcellunt, stylum & elocutionem assequi possint, legant libros dictionis puritate insignes, præsertim illorum Auctorum, qui de rebus divinis, de moralibus argumentis, de spirituali vita eleganter scripserunt, aut scribunt etiamnum, & ex eorum frequenti lectione purè loqui discant & assuescant.

CAPUT

CAPUT X.

De Pronuntiatione, & Corporis Motu.

XLVI. Vocem & actionem ita temperare conetur Concionator, ut non ex arte petere, sed ex natura dicere videatur. Pro rerum quas dicit varietate, voce & gestu vario uti studeat: ne res mediocres, aut etiam fortè leves magna contentione tractet, quasi sola voce & gestu persuadere velit; aut verò quæ magna sunt imminuat; aut recitanti potius quàm ex animo dicenti similis videatur. *S. Carolus Borromæus, in Instruct. Præd. verbi Dei.*

Illud quoque vitium caveat, ne uno vocis sono tota proferatur oratio; quod fastidium parit. Vocis mollitiem vel suavitatem quamdam, magnitudinem item ne affectet; nec in quovis genere nimiam contentionem. Ut nimiam tarditatem, quasi verba difficilè inveniens, ita nimiam celeritatem fugiat. Non enim proficit oratio ita effusa, sed auditorum animos quasi prætervolat. Itaque pro rerum opportunitate, nunc tardè, nunc celeriter eloquatur.

Canoram vocem in Exordio & magnam fugiat; hæc enim & modestum Exordium esse vetat, & reliquæ orationi pronuntiandæ nocet: sed vocem sedatam habeat, & quotidiano sermoni proximam. In Narratione, vocis varietate utatur, ut quo quidque pacto gestum sit, ita narrare videatur. Res enim strenuè gestæ, vocis celeritate; quæ verò dignitatem habent, plenis faucibus, & sedatissima voce narrandæ sunt. In Cohortatione, quæ fit in Epilogo Concionis, primò voce utatur attenuatissima, quæ fit faucibus contractis; deinde clamore leni, non obstrepero, mox sono æquabili, ac postremò voce celeri.

XLVII. In gestu & corporis motu tantum faciat, quantum rerum natura patitur. Quod vel ex eorum

observatione, qui rectè naturâ tantùm pronuntiant in communi consuetudine discere potest. Ita neque eodem gestu semper utatur; neque manu eodem modo compositâ; neque uno brachio tantùm, neque eodem motu corporis, & eadem vultus moderatione. Oculis non minùs exprimat affectus animi varios, pro rerum quas dicit varietate, quam voce. Non importunè suggestum palmis feriat; sed cùm rei magnitudo poscit. Non per suggestum quasi volitet, nunc ex hoc, nunc ex illo angulo prosiliens. Non quasi ex suggesto medium corpus demittat, aut aliis multis motibus utatur, qui aut deformes sunt, aut digladiantis potiùs esse videntur, quàm dicentis. Ne in suggesto umquam corpore innitatur, sed rectus stet aut sedeat. Ne dejecto, ne supino, ne in latus inclinato capite sit, sed planè recto. Ne mentum pectori affigat. Ne oculos in Templi fornice aut parietibus defixos habeat, ne torvos, ne petulantes. Ne in auditorum aliquo ejus hæreat intuitus, præsertim cùm in certa vitia invehitur, sed in totum auditorium feratur, vocisque sono & gestui accommodetur, & utriusque comes sit. Ne supercilia contrahat, ne diducat, ne remittat. Ne nares corruget, ne moveat, ne inflet, ne digito diducat, ne plena manu resupinet. Ne labra lambat, ne mordeat. Ne humeros attollat, ne rursus contrahat. Ne ruffiat, ne exspuat crebrò, nisi necessitate coactus. Ne in eloquendo per nares majorem spiritûs partem effundat. Ne crebro anhelitu jumenta onere laborantia imitari videatur.

Ne brachium quasi gladiator immoderatè jactet; nè lævam manum, nisi rarò, & in magno concionis æstu. Ne manum supra oculos attollat, nec demittat infra pectus. Ne digitorum gestum indecorum adhibeat, sed decentem; nempe in principiis lenem, & in utramque partem modicè prolatum; in narrando paulò productiorem; in reprehendendo acrem & stan-

tem. Ne argutiis digitorum utatur. Ne femur feriat, nisi rarò, cùm indignationem movere studet. Ne pedibus supplodat, nisi opportunè in summa contentione.

In aliis imitandis prudentiam adhibeat; ne vel levia quædam vel etiam vitiosa imitetur; aut ea, quæ cùm alteri conveniant, à se tamen aliena sunt. Non denique fractos, molles, effeminatos commotorum gestus; Oratore Christiano prorsus indignos.

CAPUT XI.

De Præparatione Concionatoris.

XLVIII. Quo studiosiùs atque religiosiùs concionandi munere perfungatur Concionator, cogitet primùm ad Dei omnipotentis gloriam, animarumque salutem, omnem concionandi vim ac rationem referri. Deinde se Dei Ministrum esse, per quem verbum Dei ab ipso Spiritus-Sancti fonte ducitur ad Fidelium animos divinitùs irrigandos. Tertiò, res sanctas ac divinas à se tractari oportere Quartò, prædicationis munus quod suscipit, non modò sanctissimis viris, Prophetis, Apostolisque à Deo commissum; sed ab ipso etiam Christo Jesu Dei Filio, Magistro, Domino, ac Salvatore nostro præstitum. *S. Carolus Borromæus, in Instruct. Prædic. verbi Dei.*

XLIX. Viribus suis non fidat, sed imbecillitatem suam agnoscens, sese coram Deo abjiciat, cujus cælesti benignitate ac misericordia ipse, quamvis Evangelico munere indignus, adjuvetur. Utque ad omnia sancta studia, quibus juvari possit, vehementiùs accendatur, sæpe secum repetet quàm magnum præmium promissum à Deo sit illi, qui ab errore viæ suæ peccatorem abduxerit. *Qui enim converti fecerit peccatorem* *Jacob. 5. 20.*

ab errore viæ suæ, salvabit animam suam à morte; & operiet multitudinem peccatorum. Deum igitur supplex oret, ut divina gratiæ ejus ope, rei cujus tractandæ munus suscepit, sanctitati, & personæ quam sustinet dignitati atque officio respondere possit. Ut propriæ laudis aut gloriolæ non modò studio, sed ne opinione quidem efferatur, sed divinæ gloriæ cupiditate, & caritate erga proximos singulari incensus, tota mente totoque animo in cælesti Christi Domini Regno propagando, & animarum salute promovenda ita defixus sit, ut suorum commodorum & utilitatum penitus obliviscatur.

L. Det operam ut sacris doctrinis, vitæ innocentiâ, motum sanctitate, & cælestium rerum contemplatione excultus, idoneum se præbeat, ut ad prædicandum missus, populo valde prosit *verbo, exemplo, & sanctarum*
S. Bernardus, Epist. 201. *fructu orationum. Manent enim tria hæc: Verbum, Exemplum, Oratio: major autem his est oratio. Nam etsi vocis virtus sit opus: & operi tamen & voci gratiam efficaciamque promeretur oratio.*

LI. Ambitionem omnem tamquam pestem fugiat, omnemque illius suspicionem. Ne loca insigniora, ubi prædicationis suæ semen spargat, ambiat, affectetve; memor Christi Domini, quem à Patre è cælis missum ad erudiendum humanum genus, pagos, & vicos, & castella obiisse legimus. Numquam in opinionem inducat, majori atque nobiliori suggesto se dignum esse. Fuit hæc quondam Ethnicorum Oratorum ambitio, à qua penitus alienus esse debet Christianus Concionator, qui ad *prædicandum Christum crucifixum*, non ad sui ingenii, doctrinæ, aut eloquentiæ ostentationem vocatus est.

LII. Cùm prædicandi munus non humanæ scientiæ aut facundiæ, sed divinæ virtuti ac Spiritus-Sanctì gratiæ inniti Concionator intelligat; diligentissimè sibi cavebit, ne mortali peccato inquinatus, *Spiritum-San-*

ctum contristet, ac Apostolicum opus, ipsiusque Domini nostri Jesu Christi munus attingat. Conscientiam igitur ab omni peccatorum labe pœnitentiæ Sacramento ante expurget, quàm ad verbi Dei tractationem accedat, gravissimam illam Prophetæ objurgationem vehementer pertimescens: *Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum?* illam etiam ejusdem Vatis orationem usurpans, *Et ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque.* Non enim metum hunc Prophetæ fuisse existimandum est, ut sibi veritatis verbum ex corde vereretur auferri: ait enim, *Quia in judiciis tuis supersperavi.* Spectans ergo in judiciis Dei, verbum veritatis de corde sibi non metuit auferri. Scit autem quædam esse peccata, quæ ex ore verbum auferant veritatis. *Peccatori enim dixit Deus, Quare tu enarras justitias meas?* Non enim ait, Quare immemor es justitiarum mearum? *Sed peccatorem monuit eum qui in peccato mansisset, à prædicationis officio abstinere. Vult enim liberum à crimine esse doctrinæ cælestis Prædicatorem, vult Eloquia sua à casti corporis casto ore tractari. Cavendum igitur est, ne quando ex ore nostro verbi veritatis auferatur eloquium. Hinc illud est quod Apostolus monet.* Noli negligere quod in te est charisma: *ne per negligentiam ac desidiam indigni prædicatione verbi Dei simus.*

Psal. 49. 16.

Psal. 118. 43.

S. Hilarius, Tractatu in Psal. 118. Littera 6. Num. 3.

1. Tim. 4. 14.

LIII. Nocte quæ Concionis diem præcedit, Deum ferventer oret omnis sapientiæ omniumque sanctarum virtutum auctorem, ut & sibi & auditoribus largiatur, unde divinus cultus, & animarum salus adjuvetur.

Antequam suggestum ascendat, sibi proponat concionem ejusmodi, quæ vel multitudo sit hominum esurientium, cibumque spiritualem exspectantium; vel cœtus claudorum, paralyticorum, hydropisi laborantium, mutorum, cæcorum, surdorum, malo dæmone

S. Carolus Borromæus.

æstuantium, leprosorum, valetudinis beneficium quærentium. Quamobrem ita in omni Concionis parte se comparet, ut eorum saluti prospiciat. Consideret præterea se piscatorem hominum esse: Ideo nervos omnes intendere debere, ut sagenam Evangelicam impleat, animasque pereuntium Christo Domino lucrifaciat. Ne igitur in prædicationis officio languescat. Sed ut sanctas commotiones in aliis excitet, tales ipse animo suo primùm concipiat; ut auditores ad Dei & virtutis amorem accendat, ipse prior inardescat: & quales in alios transfundi cupit sanctos affectus, ipse illos animi sui sensibus rectè conceptos, quasi cæteris spectandos proponat. Id assequi studebit primùm ardenti precatione; deinde argumenti de quo dicturus est, explorata cognitione; tum vehementi cogitatione & quasi ob oculos posita specie ipsius rei quam meditatione concepit; ac præterea attenta lectione locorum Sacræ Scripturæ, qui cum re conveniant, quam animo excogitatam habet. Intus audiat, antequam prædicet. *Verbi enim Dei inanis est forinsecus Prædicator, qui non est intus auditor.*

S. Augusti-nus, Serm. 179. Alias De Diversis, 27. Cap. 1.

LIV. Et quoniam ad commovendos animos parum valet concio alieno labore conscripta; numquam ad piarum affectionum excitationem alienæ concionis industriâ utetur, sed ingenio suo concipiet ac pariet, quâ vehementiùs primùm se, deinde auditores afficiat. Sacræ enim disciplinæ cibus qui populo proponitur, mente propriâ quasi stomacho concoctus, vires majores habet ad omnem piam commotionem. Ne igitur Prædicator se totum in alienas conciones temerè ingurgitet, satius est eas ex sanctissimorum Ecclesiæ Doctorum, Chrysostomi, Ambrosii, Augustini, Gregorii Magni, aliorumque Patrum Homiliis, Sermonibus, & Tractatibus confici & quasi conflari.

LV. Illi tamen minimè contemnendi sunt, qui cùm benè pronuntiare possint, & quid pronuntient, excogi-

tare non valeant; ab aliis sumunt eloquenter sapienterque conscripta, memoriæque commendant, & ad populum proferunt; modò piis meditationibus sanctas affectiones in se ipsis excitent, & prout Dominus dederit, in animos auditorum transfundant. *Sic enim, quod profectò utile est, multi Prædicatores veritatis fiunt, nec multi magistri, si unius veri Magistri id ipsum dicant omnes, & non sint in eis schismata. Nec deterrendi sunt isti voce Jeremiæ Prophetæ, per quem Deus arguit eos, qui* Furantur verba ejus unusquisque à proximo suo. *Qui enim furantur, alienum auferunt; verbum autem Dei non est ab iis alienum qui obtemperant ei: potiùsque ille dicit aliena, qui cùm dicat bene, vivit malè. Quæcumque enim bona dicit, ejus excogitari videntur ingenio, sed ab ejus moribus aliena sunt. Eos itaque dixit Deus furari verba sua, qui boni volunt videri, loquendo quæ Dei sunt, cùm mali sint, faciendo quæ sua sint...... Cùm verò boni Fideles bonis Fidelibus hanc operam commodant, utrique sua dicunt: quia & Deus ipsorum est, cujus sunt illa quæ dicunt; & ea sua faciunt, quæ non ipsi componere potuerunt, qui secundum illa compositè vivunt.*

S. Augustinus Lib. 4. De Doctrina Christiana Cap. 29. & 30. Jerem. 23.

Sive autem ad populum, vel apud quoslibet jam jamque dicturus, sive quod apud populum dicendum, vel eis qui voluerint vel potuerint, legendum est dictaturus, oret ut Deus sermonem bonum det in os ejus. Si enim Regina oravit Esther, pro suæ gentis temporaria salute locutura apud Regem, ut in os ejus Deus congruum sermonem daret; quantò magis orare debet ut tale munus accipiat, qui pro æterna hominum salute in verbo & doctrina laborat? ... Cùm enim ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiatur, pietate magis orationum quàm Oratorum facultate assequi se posse non dubitet: *Orando pro se ac pro iis quos est allocuturus, sit orator antequam dictor. Ipsâ horâ jam ut dicat accedens, priùs quàm exserat proferentem lin-*

S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana, Cap. 15.

CAPUT XII.

De Disciplina virtutum, & vitæ innocentiæ Concionatoris.

LVI. Quemadmodum in Arca Testamenti duo illi Cherubim ita collocati erant, ut semper mutuò se respicerent; ita vita Concionatoris doctrinæ ex altera parte respondere debet, ut & vitam doctrina collustret, & doctrinam vita corroboret. *Oportet prius mundari, quam mundare.* Exemplum Christi imitandum est, *qui cœpit facere & docere* : & magnum in Regno cælorum illum fore dixit, *qui fecerit, & docuerit.* Sit igitur Concionator singulari vitæ innocentiâ, moribus sanctissimis, & divinis virtutibus instructus, Dei timore, terrenarum rerum despicientia, zelo salutis animarum, humilitate, mansuetudine, patientia, caritate, cæterisque Christianæ Disciplinæ bene munitus. *Debet enim pauper spiritu esse, ut avaritiæ studium, atque omnem quæstus cupiditatem liberè reprehendat. Debet perpetuò & sua & aliena peccata lugere, ut eos exagitet, qui antequam peccent, peccare non verentur; & ubi peccaverint, dolorem non concipiunt scelerum quæ admiserint. Debet esurire & sitire justitiam; ut operum bonorum studio languentes excitet verbo Dei, & exemplo suo accendat. Debet esse mansuetus, ut ametur potius quam timeatur. Debet esse misericors erga alios, & severitatem sibi adhibere. Debet esse mundo corde, ut ne cogitationes quidem inanes & inutiles hujus sæculi suscipiat, nedum sæcularibus negotiis se implicet. Debet esse pacificus, ut populus quem docet, solicitus sit servare unitatem spiritûs in vinculo pacis. Debet esse paratus ad res omnes difficillimas, pro gloria Dei, proque Ecclesia ferendas,*

S. Gregorius M. Act. 1. Matt. 5. 19.

S. Joannes Chrysostomus.

non inani quodam animi impetu, sed solidiâ veraquè constantiâ, digna Martyribus.

S. Gregorius Nazian. Orat. 1. De Theologia. S. Basilius, Epist. De Vita solitudine, ad S. Gregorium Nazianz. S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana, Cap. 27.

Neque solùm his *S. Joannis Chrysostomi* monitis se conformet Evangelicus Prædicator; sed & disciplinam imitetur à *S. Gregorio Nazianzeno* ea de re traditam, & à *S. Basilio* confirmatam. Sed & *S. Augustinum* audiat, cujus præclara est de eodem argumento sententia. *Habet autem* (inquit) *ut obedienter audiatur, quantacumque granditate dictionis majus pondus vita dicentis. Nam qui sapienter & eloquenter dicit, vivit autem nequiter, erudit quidem multos discendi studiosos, quamvis animæ suæ sit inutilis... Multis itaque prosunt dicendo quæ non faciunt, sed longe pluribus prodessent faciendo quæ dicunt. Abundant enim qui mala vita sua defensionem ex ipsis suis Præpositis & Doctoribus quærunt, respondentes corde suo, aut etiam si ad hoc erumpant, ore suo, atque dicentes, Quod mihi præcipis, cur ipse non facis? Ita fit ut eum non obedienter audiant, qui se ipse non audit, & Dei verbum quod eis prædicatur, simul cum ipso Prædicatore contemnant. Denique Apostolus scribens ad*

1. Tim. 4.

» *Timotheum, cùm dixisset*, Nemo adolescentiam tuam
» contemnat; *subjecit unde non contemneretur, atque*
» *ait*: Sed forma esto Fidelium in sermone, in conver-
» satione, in dilectione, in fide, in castitate. *Talis Doctor ut obedienter audiatur, non solùm submissè ac temperatè, verùm etiam granditer dicit, qui non contemptibiliter vivit. Sic namque eligit bonam vitam, ut etiam bonam non negligat famam, sed provideat bona coram Deo & hominibus, quantùm potest, illum timendo, his consulendo.*

S. Gregorius p. 2. Curæ Pastoralis, Cap. 6.

Audiat & *S. Gregorium Magnum*, dicentem: *Prædicator quisque plus actibus quàm vocibus insonet, & bene vivendo vestigia sequacibus imprimat, quàm loquendo quò gradiantur ostendat. Quia & gallus iste, quem pro exprimenda boni Prædicatoris specie in lo-*

cutione sua Dominus assumit, cùm jam edere cantus parat, priùs alas excutit, & semetipsum feriens vigilantiorem reddit: quia nimirum necesse est ut hi qui verba sanctæ prædicationis movent, priùs studio bonæ actionis evigilent, ne in semetipsis torpentes opere, alios excitent voce: priùs se per sublimia facta excutiant, & tunc ad bene vivendum alios solicitos reddant: priùs cogitationum alis semetipsos feriant; quicquid in se inutiliter torpet, solicita investigatione deprehendant, districta animadversione corrigant, & tunc demum aliorum vitam loquendo componant: priùs punire propria fletibus curent, & tunc quæ aliorum punienda sunt denuntient; & antequam verba exhortationis insonent, omne quod locuturi sunt, operibus clament.

Prædicatorum typum Gedeon exhibuit in selectis militibus, quos contra Madian pugnaturos duxit. Ad fluvium ducti sunt ut aquas biberent: & quicumque aquas flexis genibus hauserunt, ab Exercitu repulsi sunt. *Aquis namque doctrina sapientiæ; stante autem genu recta operatio designatur. Qui ergo dum aquas bibunt, genu flexisse perhibentur, à bellorum certamine prohibiti recesserunt: quia cum illis Christus contra hostes fidei pergit ad prælium, qui cùm doctrinæ fluenta hauriunt, rectitudinem operum non inflectunt. Omnes quippe tunc bibisse aquam, sed non omnes recto genu stetisse narrati sunt. Reprobatique sunt, qui genua, dum aquas biberent, inflexerunt: quia attestante Apostolo*, Non auditores legis justi sunt apud ««Rom. 2.
Deum, sed factores legis justificabuntur. *Quia enim* «
dissolutio operum in ipsa genuum incurvatione signatur, rectè rursum per Paulum dicitur: Remissas ma- ««Hebr. 12.
nus & dissoluta genua erigite, & gressus rectos faci- «
te pedibus vestris. *Hi ergo Christo duce ad bellum pro-* «
cedunt, qui hoc quod ore annuntiant, opere ostendunt, qui fluenta doctrinæ spiritualiter hauriunt, nec tamen

in pravis operibus infiectuntur carnaliter, quia, sicut scriptum est, Non est speciosa laus in ore peccatoris.

Eccli 15. S. Bernardus. Serm. 18. in Cantica. Concha sit Prædicator, non canalis; hic siquidempene simul & recipit & refundit: illa verò donec impleatur, exspectat, & sic quod superabundat, sine suo damno communicat. *Verùm Canales hodie in Ecclesia habemus multos, conchas vero perpaucas. Tantæ caritatis sunt, per quos nobis fluenta cælestia manant, ut ante effundere quam infundi velint; loqui quàm audire paratiores; & promti docere quod non didicerunt; & aliis praeesse gestientes, qui se ipsos regere nesciunt. Ego nullum ad salutem pietatis gradum illi anteponendum existimo, quem Sapiens proposuit, dicens:* Eccl. 30. Miserere animæ tuæ placens Deo. *Quod si non habeo nisi parumper olei quo ungar, putas debeo tibi dare, & remanere inanis? Servo illud mihi, & omnino nisi ad Prophetæ jussionem non profero.... Caterùm tu, frater, cui firma satis propria salus nondum est, cui caritas adhuc aut nulla est, aut adeo tenera atque arundinea, quatenus omni flatui cedat, omni credat spiritui, omni circumferatur vento doctrinæ; imò cui caritas tanta est, ut ultra mandatum quidem diligas proximum tuum plus quàm te ipsum, & rursum tantilla, ut contra mandatum favore liquescat, pavorè deficiat, perturbetur tristitiâ, avaritiâ contrahatur, protrahatur ambitione, suspicionibus inquietetur, convitiis exagitetur, curis evisceretur, honoribus tumeat, livore tabescat: tu (inquam) ita in propriis te ipsum sentiens, quanam dementiâ quæso aliena curare aut ambis, aut acquiescis?... Disce nonnisi de pleno effundere, nec Deo largior esse velis. Concha imitetur fontem: non manat ille in rivum, nec in lacum extenditur, donec suis satietur aquis. Ipse fons vitæ plenus in se ipso, & plenus se ipso, nonne primùm quidem ebulliens & saliens in proxima secreta cælorum, omnia inplevit bonitate, & tunc demum impletis su-*

pericribus secretioribusque partibus erupit ad terras, ac de superfluo homines & jumenta salvavit, quemadmodum multiplicavit misericordiam suam? Ergo & tu fac similiter. Implere prius, & sic curato effundere...... Quanta vero prius infundenda sunt, ut effundere audeamus, de plenitudine, non de penuria largientes? Primò quidem compunctio, deinde devotio, tertiò pœnitentia labor, quartò pietatis opus, quintò oratione studium, sextò contemplationis otium, septimò plenitudo dilectionis. Unde Apostolus ait: *Pleni estis dilectione, repleti omni scientiâ, ita ut possitis alterutrum monere.* Plenitudo legis, & cordis, est caritas *Non est quò se immisceat vanitas, ubi totum occupat caritas.* Rom. 15. 14. S. Bernardus

LVII. Evangelica Doctrina, verbique divini prædicatio) inquit *S. Carolus Borromæus*) ignis ille est semper in Altari exardescens, cui Concionator perpetua solicitudine subministrare debet alimenta, nempe optima præclaraque vitæ suæ sanctissimæ exempla, officia atque opera virtutum, quibus corda Fidelium ad sanctè agendi studium accendat. De Sancto Joanne Baptista scriptum est in Evangelio, *Erat lucerna ardens & lucens:* quippe cùm cælestem illam doctrinam, quam docuit, virtutum splendore collustravit. Nam *Lucere tantùm, vanum; ardere tantùm, parum; lucere & ardere, perfectum.* Hoc exemplar imitari studeat Prædicator Evangelicus, ac perpetuam sanctissimæ vitæ consuetudinem servare.

In incessu, statu, accubatione, dejectione vultûs, oculorum demissione, capitis inclinatione, genuum inflexione, omni denique motu corporis, teneat gravitatem & decorum, à persona quam sustinet non alienum. Sit in omni colloquio gravis, mansuetus, salutaris. In habitu vestituque Sacerdotali vel Religioso modestus. In victu temperans & parcus, ciborum varietatem fugiens, frugalitatis abstinentiæque studiosis-

finius, statorum jejuniorum accuratus & severius observator, ut cæteros exemplo suo ad leges abstinentiæ ac jejunii rectè ac religiosè servandas accendat.

Si quo autem in loco, ubi concionatur, moris est cibum à Fidelibus Concionatori opiparè apparari, & verbis, & ipsa frugalitate quâ perpetuò utetur, omnique alia ratione, ab eo apparatu eos revocare studeat. In aliis domibus non ita lautè se exceptum non conqueratur, sed cum gratiarum actione manducet quæ sibi apponuntur; nec ditiorum mensam affectetur, ubi exquisitiora fercula ministrantur, aut vinum generosius; spretis pauperum mensis, apud quos olera cum pane cibario apponuntur, si quando ab ipsis invitetur, memor

Luc. 10. 8. Dominici mandati: *Manducate quæ apponuntur vo-*

1. Petri 4. *bis.* Pacem adprecetur iis qui ipsum excipiunt, & si quæ sint ipsis domesticæ vel externæ dissensiones, illas sedare conetur, omnesque in Christo conciliare,

Isai. 52. Rom. 10. 15. ut in illo impleatur propheticum oraculum: *Quàm speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona.*

Vita Concionatoris nulli sit obnoxia reprehensioni;

S. Gregorius. ut cum fiducia loqui possit verbum Dei. Nam *subtrahit quis doctrinæ fiduciam, cum conscientia præpedit linguam.* Sint Prædicatores *sine reprehensione in me-*

Philipp. 2. 15. & 16. *dio nationis pravæ & perversæ: inter quos lucent sicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes.* Prædicatorum vita sit austera, ut præcones pœnitentiæ decet. *Castigo corpus meum* (inquit magnus Prædicator

1. Cor. 9. 27. S. Paulus) *& in servitutem redigo, ne forte cùm aliis prædicaverim, ipse reprobus efficiar.* Vita Prædicatorum sit præcellens, non vulgaris. Montem Evangelicæ perfectionis ascendant, ut viam salutis & perfectionis

Isaïe 40. doceant. *Super montem excelsum ascende tu qui evangelizas Sion.* Conversatio illorum sancta sit, non so-

Rom. 12. lùm coram Deo, sed etiam coram hominibus; non solùm in aliquibus occasionibus & circumstantiis, sed in

omnibus. *In omni conversatione sancti sitis.* Non so- *1. Petri 1.*
lùm in aliquibus locis, sed ubique; non aliquando tan-
tùm, sed semper. Numquam sit otiosa, sed fructuosa
semper, exemplo Apostoli, qui majoribus natu Ephe-
sinæ Ecclesiæ ait: *Per triennium nocte & die non cessa-* *Act. 20. 31.*
vi, cum lacrymis monens unumquemque vestrum. Prædi-
catoris Evangelici vitâ & conversatio sacrum ejus mini-
sterium honoret, commendet. *Nemini dantes ullam of-*
fensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum. In *2. Cor. 6.*
familiaribus locutionibus verba scurrilia, ludicra, levi-
tatem, vanitatem, sæcularitatem spirantia devitet; ne
ipsi conveniat illud Davidis: *Et si ingrediebatur ut*
videret, vana loquebatur; cor ejus congregavit iniqui-
tatem sibi. Egrediebatur foras, & loquebatur in id-
ipsum. Sermo ejus priùs ad limam veniat, quàm ad lin- *Psalm. 40. 7.*
guam. Idiomatis cœlestis, idiomatis spiritualis ne obli-
viscatur, nec sæcularium hominum assuescat idiomati,
cùm inter illos conversatur, exemplo Judæorum, de
quibus Nehemias ultimo scriptum est: *Et filii eorum*
ex media parte loquebantur Azoticè, & nesciebant lo-
qui Judaicè, & loquebantur juxta linguam populi &
populi. Os Prædicatoris, os Dei est. Si *separaveris* (in-
quit) *pretiosum à vili, quasi os meum eris.* Ex ore Dei *Ierem. 15. 19.*
nonnisi divina & cœlestia verba profundi debent. *Qui*
de terra est, de terra loquitur. . . Quem misit Deus, *Ioan. 3. 8. 34.*
verba Dei loquitur . . . Labia Sacerdotis custodient
scientiam, & legem ex ore ejus requirent; non nugas
& fabulas. Os Prædicatoris Deo consecratum, ad secu- *Malach. 2. 7.*
lares usus redigere nefas. *Os tuum consecrasti Evange-*
lio (inquit S. Bernardus) *talibus aperire, illicitum;*
assuescere, sacrilegum est. Si de rebus sæcularibus in-
terdum loqui necesse fit, ne loquatur sæculariter Præ-
dicator, sed colloquio aliquid admisceat spiritalis ædi-
ficationis & utilitatis, cum prudentiâ, gratiâ, & man-
suetudine, ne sit oneri & fastidio.

Ne sæcularibus auditorum negotiis ultro se Prædi-

cator immiſceat, niſi caritas & pietas urgeant. Alioqui lamentationi Propheticæ locus erit: *Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarii in capite omnium platearum?* Quid namque auro, quod metallis ceteris præeminet, niſi excellentia ſanctitatis? Quid colore optimo, niſi cunctis amabilis reverentia religionis exprimitur? Quid per ſanctuarii lapides, niſi ſacrorum Ordinum perſonæ figurantur? Quid platearum nomine, niſi præſentis vitæ latitudo ſignatur? *Aurum igitur obſuratur, cùm terrenis actibus ſanctitatis vita polluitur. Color optimus commutatur, cùm quorumdam, qui degere religioſè credebantur, æſtimatio ante acta minuitur. Nam cùm quilibet poſt ſanctitatis habitum terrenis ſe actibus inſerit, quaſi colore permutato ante humanos oculos ejus reverentia deſpecta palleſcit. Sanctuarii quoque lapides in plateis diſperguntur, cùm cauſarum ſæcularium foras lata itinera expetunt hi, qui ad ornamentum Eccleſiæ internis myſteriis, quaſi in ſecretis ſanctuarii vacare debuerunt . . . . . Sæcularia itaque negotia aliquando ex compaſſione toleranda ſunt, numquam verò ex amore requirenda: ne cùm mentem diligentis aggravant, hanc ſuo victam pondere ad ima de cæleſtibus mergant.*

Thren. 4.

S. Gregorius M. P. II. Paſtorali cap. 7.

Loquamur quicumque ſacræ paginæ notitiam adepti ſumus, *ſicut ex Deo*, hoc eſt, Deum totius noſtri tractatûs habentes originem, *& coram Deo*, nulli præter Deo ſoli ex noſtri ſermonis contextione placere, quærentes. *Si enim quicquid ad exhortationem pertinet animarum, non aliud debet ſonare quàm Deum, vel aliunde quàm ex ipſo quaſi ex proprio ſuo fonte prodire, quid ſacrilegii facit, qui de divinis rebus, in quibus Dei ſola quærenda laus eſt, ſuam præſumit quærere? ſi furtum inter humana negotia probroſiſſimum eſt, quid criminis eſſe putamus ſua ſubtrahere Deo, & ſibi arrogare?*

Guibertus Novigenti Abbas, in Tract. quo ordine Sermo fieri debeat.

LVIII. In proprio Monasterio, qui Regularis est, habitet, aut in ædibus Parochialis Collegiatæve Ecclesiæ, ubi concionatur, aut certè in aliis Ecclesiasticis domicilis, si ullo modo potest, ac distinctis omnino à Laïcorum habitatione. Eò feminas ad colloquium secum ineundum ne introducat vel admittat. Familiaritates & consuetudines Laïcorum vitet, quantùm fieri poterit, illasque secundùm caritatis & urbanitatis Regulas moderetur. *S. Carolus Borromæus, in instruct. Prædic. Verbi Dei.*

LIX. Ne ostentet quæ ad propriam laudem referri posse videantur, memor verbi & exempli Christi, dicentis; *Ego non quæro gloriam meam . . . Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est.* Et rursus: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis: & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis?* Non alteri in eadem urbe concionanti frequentiorem audiarum concursum invideat; neque aut verbo, aut facto, aut alio modo ei detrahat. Auditores ab illo ne studeat avocare; sed honore illum præveniens, diligat, colat, observet ut fratrem & Comministrum Christi. Nec propterea despondeat animum, si perpaucos auditores ad se convenire viderit: siquidem summus vitæ Magister Christus Jesus, cùm Dei sapientiam, vitamque æternam hominibus monstraret, paucitate Discipulorum contentus fuit; Imò aliquando solam mulierem Samaritanam habuit, quæ illum & de divino cultu, & de cælesti gratia loquentem audiret. *Joan. 8. 50. & 54. Joan. 5. 44.*

LX. In rebus adversis omnem animi abjectionem vitet. Pro gloria Christi, pro salute animarum, in omni oppugnatione nihil non fortiter constanterque agat. Amore Dei inflammatus, non modò probra, convicia, contumelias patienter ferat, sed mortem ipsam, si opus fuerit, forti invictoque animo subeat, memor præclaræ *S. Cypriani* sententiæ. *Christiani ultra aut durare, aut esse jam non possumus, si ad hoc ventum est ut perditorum minas atque insidias pertimescamus. Nam &* *S. Cyprianus, Epist. 55.*

Gentiles & Judæi minantur, & Hæretici, atque omnes quorum pectora & mentes diabolus obsedit, venenatam rabiem suam quotidie furiosa voce testantur. Non tamen idcirco cedendum est, quia minantur: Aut ideo adversarius & inimicus major est Christo, quia tantum sibi vindicat & assumit in sæculo. Manere debet apud nos fidei robur immobile, & stabilis atque inconcussa virtus contra omnes incursus atque impetus oblatrantium fluctuum, velut petra objacentis fortitudine & mole debet obsistere .... Non idcirco relinquenda est Ecclesiastica Disciplina, aut Sacerdotalis solvenda censura, quoniam conviciis infestamur, aut terroribus quatimur ... Sacerdos Dei Evangelium tenens, & præcepta Christi custodiens, occidi potest, non potest vinci.

LXI. Recitato Officio, aliquid temporis in divinarum rerum contemplatione, pioque tacitæ Meditationis studio ponat. Ita enim fiet ut divini amoris ardore inflammatus, qui orando meditandoque maxime exardescit, auditores suos ad caritatis, quæ virtutum omnium seminarium est, studium incendat ardentius.

LXII. Missæ sacrificium quotidie offerre non prætermittat, nisi legitimâ causâ impediatur. Hoc sanctissimi sacrificii usu frequenti, cùm sibi in omnes sanctè agendi partes plurimùm proderit, tum Fideles etiam excitabit, ut ejusdem sacrificii cultores sint & diligentiores & religiosiores.

S. Carolus Borromæus, in Instruct. Prædic. verbi Dei.

LXIII. Prædicationis nomine vel occasione, nullam eleemosynam paciscatur Concionator. Si qua sponte datur, Monasterio suo eam in commune conferat Regularis, aut Superiori pro Instituti cujusque ratione & Regula tradat, memor voti paupertatis. Nihil sibi petet aut extorquebit. Non vestem, non indusia, non sudariola, aut cætera id generis quæritabit: nec ullum munus, etiam cibarium capiet; nisi valetudinis imbecillitas aliquod esculentæ aut poculentæ rei donum requi-

rat. Caveat ut non solùm crimine, sed etiam omni vel levissima suspicione avaritiæ careat: quæ ubi in animum irrepserit, illumque occupaverit, omnem sanctè agendi cursum, atque adeo progressum impedit. Ne animo quidem appetat, nedum petat quidquam, etiam pro Monasterio suo, quod sibi aliquam cupiditatis notam inurat. Ne eleemosynas pro Missarum celebratione aucupetur. Ne circumeat domos, velut prædicationis stipendium, instar mercenarii, quæsiturus. Si quid sponte offerri moris sit, piam consuetudinem in memoriam revocet Parochus, vel alter Ecclesiæ Rector; ipseque vel Sacerdos alius ab eo deputatus, aut Matricularius recipiat, & abeunti Concionatori tradat. In urbibus, in quibus Conciones habet, mulieres elegantioris formæ ne roget ac invitet Concionator, quæ omni mundo muliebri ornatæ, in Templo vel ædibus pro ipso quæstum uberiorem faciant, seu amplius honorarium non tam colligant, quam extorqueant: immò hanc, sicubi invaluerit, corruptelam, aboleri curet; nec mulieribus hoc officium committi ullatenus patiatur. Concionator denique *sollicitè curet se ipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè tractantem verbum veritatis.* Non quærat *quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi.* Non requirat *datum, sed fructum.* Ex animo dicat cum Apostolo, *Non quæro quæ vestra sunt, sed vos. Ego autem libentissimè impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris.* In omnibus exhibeat se sicut Dei Ministrum, qui verè dicere possit: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.*

2. Tim. 2. 15.
Philipp. 2. 21.
2. Cor. 12. 14. 15.
Galat. 6. 14.

INSTITUTIONIS CONCIONATORUM

PARS SECUNDA.

SIVE

Theologiæ Dogmaticæ & Moralis ad Conciones pro singulis Dominicis, necnon Quadragesimalibus Feriis, & præcipuis Festis totius anni accommodatio.

DOMINICA I. ADVENTUS.

Erunt signa in sole, & luna, & stellis... Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube, cum potestate magna, & majestate. Luc. 21.

Multiplex Dei Judicium. Novissimi judicii tempus ignotum. Signa illud præcedentia. (*Lib. 1. q. 2. Art. 8.* quo septimus Symboli Articulus explicatur.) *Inde venturus est judicare vivos & mortuos.* Cur præter privatum de singulis, alterum etiam de universis hominibus judicium fieri necesse sit? Lege quinque rationes *ibidem* §. 2. *expositas.* Christus Dominus ut homo judicabit. Judicis dotes. Ultima sententia. (*Ibid.* §. 3.) Nunc timendum, ne tunc timeamus, &
Apocal. 14. arescamus præ timore. *Timete Dominum, & date illi honorem. Appropinquat* enim *hora judicii ejus.* Æterna separatio à facie Dei timenda est. Mutemur, & non
Psal. 118. 120. timebimus. *Confige timore tuo carnes meas, à judiciis*

enim tuis timui (inquit Propheta.) Timore casto, non timore servili timendum judicium. Iniqui diem judicii timent ut servi improbi timent adventum & præsentiam Domini: Justi verò & pii diem judicii timent timore casto, & conjuncto cùm amore, & desiderio, sicut filii desiderant præsentiam Patris, quem reverentur, colunt & diligunt. *His autem fieri incipientibus* (inquit Christus) *respicite & levate capita vestra, quoniam approquinquat redemptio vestra.* Tunc complebitur redemptio electorum, cùm peccandi potestas auferetur. Nam *prima libertas posse non peccare: novissima erit* multò major, *Non posse peccare* (inquit S. Augustinus.) Supremi jupicii signa nobis indicat Christus Dominus, non ut illud fugiamus; id enim impossibile. *Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.* Et quò à facie Dei fugeremus? Una tantùm superest fugiendi ratio: ab ipso ad ipsum, à Deo irato, ad Deum placatum. Qui litem difficilem & magni momenti habent, in qua de summa rerum suarum agitur, de fortunis, de honore, de vita, quid non faciunt, quem lapidem non movent, ut judicem sibi concilient, ac propitium reddant? De salute nostra æterna agitur, de beatitudine vel damnatione æterna. Judicem habemus quem flectere possimus, promereri, placare pœnitentiâ nostrâ, lacrymis, precibus, jejuniis, eleemosynis; & minimè curamus. Pronus est ad misericordiam. Justitiam suam in peccatores non exercet, nisi propemodum compulsus per ipsorum peccata. *Justitia* (inquit Tertullianus) *opus à Deo peregrinum: Deus de suo optimus, de nostro justus. Nisi enim homo deliquisset, optimum solummodo Deum nosset ex naturæ proprietate: & nunc etiam justum cum patitur ex causa necessitate.* Ideo de justitiâ & indignatione suâ ait: *Ecce furor meus & indignatio mea conflatur super locum istum.* Conflari dicuntur instrumen-

Luc. 21

S. Augustinus lib. de Correp. & Grat. C. XI.

2. Cor. 5. 10.

Lib. de Resurr. Carnis, C. 14.

Jerem. 20.

ta ab agente separata, gladii, lanceæ, sagittæ, non quæ à natura insunt, ut cor generosum, manus fortes, pedes veloces, corpus agile. Quamobrem constandi verbo utitur Deus, ubi de justitia exercenda sermo est, ut iracundiam quasi sibi extraneam & à natura sua alienam esse significet, vimque sibi fieri quodam modo, cùm punire cogitur homines, peccatis illorum ad iracundiam provocatus. Alter vero posse S. Hieronymus observat: *Ecce furor meus & indignatio mea stillavit super locum istum*. Et est sensus: *Ego quidem naturaliter non irascor, sed illi ita agunt ut me ad iracundiam provocent; & meam videar mutare naturam. Sentient igitur iratum, quod quantum in se est, facere tonantur*. Pulchrèque non ait, *Effusus est furor meus super locum istum, sed stillavit, ut moderatam pœnam significet. Si autem in stilla furoris tanta duritia est, quid fiet si omnis imber fuerit effusus*, ut certè in die Judicii effundetur? *Sed & conflata indignatio sic intelligi potest, ut quod diu facere noluit, peccatorum multitudine facere compellatur*. Cùm autem Deus iratus fuerit, & homines, & ea quæ hominum sunt, parem interitum sustinebunt. *Et succendetur*, furor scilicet Domini, *& non extinguetur: quia non agit populus, per quæ possit extingui*. Lachrymis pœnitentiæ, bonis operibus, eleemosynis ira Dei impræsentiarum extingui potest.

S. Hieron. in Cap. 11. Jeremi.

Præcedentibus signis peccatores Deus admonet, ut ejus iram & justitiam vindicem pœnitendo effugiant. *Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcus: ut liberentur dilecti tui*. Diem igitur judicii sequenter cogitemus, & vitemus peccatum, & jam commissa pœnitendo deleamus: *Et observabo me ab iniquitate mea, quoniam omnia judicia ejus in conspectu meo*.

Psal. 59. 6.

Psalm 17. 24.

Erunt signa in sole, & luna & stellis. De sole materiali, de luna & sideribus, quæ corporis oculis affulgent, & diei noctique præsunt, hæc ad litteram intel-

liguntur : si verò hæc ad sensum mysticum inflectamus,
erunt signa in sole Justitiæ, Christo scilicet Judice ; in
luna ; id est, in conscientia peccatoris, qui *ut luna mu-* *Eccli 27. 12.*
tatur ; & in stellis, id est, in Sanctis, qui *fulgebunt* *Dan. 12. 3.*
quasi stellæ in perpetuas æternitates. In Christo Judi-
ce videbunt reprobi signa iræ, quam nunquam poterunt
placare. In propria conscienia videbunt signa confusio-
nis, quam non poterunt vitare. In Sanctis videbunt si-
gna beatitudinis & gloriæ, quam non poterunt sperare.

Nunc per alternas vices misericordiam & justitiam
suam Deus erga peccatores exercet, immò justitiam ex-
ercendo miseretur, irascitur ut Pater, filios puniens ut
revocet ad officium. *Non in perpetuum irascetur, ne-* *Psal. 102. 9.*
que in æternum comminabitur . . . Misericors Dominus *Psal. 114. 5.*
& justus, & Deus noster miseretur . . . Numquid obli- *Psal. 76. 10.*
viscetur misereri Deus, aut continebit in ira sua mise-
ricordias suas? Cum iratus fueris, misericordiæ recor- *Habacuc. 3. 2.*
daberis. Hinc Tertullianus : *Deus post tot & tanta de-* *Lib. de Pœnit. Cap. 2.*
licta humanæ temeritatis à Principe generis Adam
auspicata, post condemnatum hominem cum sæculi dote,
post ejectum paradiso, mortique subjectum, cùm rursus
ad suam misericordiam maturavisset, jam inde in semet-
ipso pœnitentiam dedicavit, rescissâ sententiâ irarum
pristinarum, ignoscere pactus operi & imagini suæ. In
supremo autem judicio nullus erit erga reprobos mise-
ricordiæ locus. *Non addam ultra misereri, sed obli-* *Osee. 1. 6.*
vione obliviscar eorum. Nunc *superexaltat misericor-* *Jacobi 2.*
dia judicium. In novissimo verò die *judicium erit abs-* *Sap. 5. 18.*
que misericordia his qui non fecerint misericordiam ;
qui nec proximi, nec animæ suæ miserti fuerint. Tunc
accipiet armaturam zelus illius. Tunc *Triumphator* *1. Reg. 15. 29.*
Israel non parcet, non flectetur. Nunc velut digitum
adhibet duntaxat ad punitionem peccatorum : *Digitus* *Exod. 8. 19.*
Dei est hic. In supremo verò judicio manum suam su-
per peccatores aggravabit. *Ostendam eis per vicem hanc,* *Jerem. 16. 21.*
ostendam eis manum meam & virtutem meam, & scient

nomen mihi Dominus. Tunc peccator desperatus, & blasphemans Deo dicet: *Mutatus es mihi in crudelem, & in duritia manûs tua adversaris mihi.*

Job. 30. 21.

Tunc peccator omnia scelera sua in conscientia sua videbit, nec ipse solus, sed homines universi, ad opprobrium ejus sempiternum. *Immittam furorem meum in te*, ait Dominus; *& judicabo te juxta vias tuas: & ponam contra te omnes abominationes tuas. Et non parcet oculus meus super te, & non miserebor; sed vias tuas ponam super te, & abominationes tua in medio tui erunt.*

Ezech. 7. 3. 4.

Tunc denique peccatores videbunt in Sanctis, qui in corporibus glorificatis redivivi obviàm ibunt Christo in aëra, semper cum Domino futuri, & ad dexteram ejus positi ad Regni æterni possessionem vocabuntur; in illis (inquam) videbunt reprobi signa gloriæ, quam illis sperare non licebit, ad ignem æternum damnatis, ad tenebras sine lumine, ad supplicia sine fine. Magnum chaos & insuperabile inter sanctos & reprobos firmabitur, ita ut ad illos transire numquam possint.

Luc. 16.

Præparemus nos ad judicium divinum: sic vivamus, ut rationem omnium operum, verborum, consiliorum & intentionum, cogitationum denique nostrarum Deo reddituri. Vigilemus, & oremus, Christo fideles simus, mandata ejus accuratè servantes. Dies Domini, *sicut fur in nocte, ita veniet. Vigilate ergo, quia nescitis quâ horâ Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam si sciret pater-familiâs qua hora fur venturus esset, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. Ideo & vos estote parati, quia quâ nescitis horâ Filius hominis venturus est... Beatus ille servus, quem, cùm venerit Dominus ejus invenerit sic facientem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus servus in corde suo: Moram facit Dominus meus venire, & cœperit percutere conservos suos, manducet*

1. Thessal. 5. 2.

Matth. 24. 42. & seqq.

autem & bibat cum ebriosis; veniet Dominus servi illius, in die quâ non sperat, & horâ quâ ignorat: & dividet eum, partemque ejus ponet cum hypocritis. Illic erit fletus, & stridor dentium.

DOMINICA II. ADVENTUS.

Joannes autem cùm audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de Discipulis suis, ait illi: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? Et respondens Jesus ait illis: Euntes renunciate Joanni quæ audistis, & vidistis: cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur, & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

Matth. XI. 2. 3. 4. & seq.
1. Tim. 2.

QUàm necessaria sit fides in Christum Filium Dei unicum, Dominum nostrum. (*Lib. 1. c. 2. Art. 3. §. 1.*) Hoc fundamentum fidei nostræ at salutis: *Unus Deus: Unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus* (*ibid*) Fides explicita Incarnationis Domini nostri Jesu Christi sub Lege gratiæ necessaria est ad salutem omnibus & singulis hominibus, tam necessitate medii, quàm necessitate præcepti. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 8. Regula 5.*) Fides Christiana in duorum hominum causâ propriè consistit. (*Lib. 1. Cap. 2. Art. 3. §. 1.*) Justi antiqui Christi Mediatoris fide justificati sunt. (*ibid.*) Gratia Christi Jesu erat tempore Legis veteris, sed occulta. Spes futuræ per Christum redemptionis in Mundi initio præmonstrata. Abraham fide Incarnationis Filii Dei imbutus. Insignes Christi venturi figuræ & Prophetiæ ... Quomodo & per quid Christus Mediâtor est? §. 2. Ad Christum adeundum cum

1. Tim. 2.

S. August. Enarr. 2. in Psalm. 29. Inter Deum Trinitatem, & hominum infirmitatem & iniquitatem, Mediator factus est homo, non iniquus, sed tamen infirmus; ut ex eo quod non iniquus,

Jungeret te Deo; ex eo quòd infirmus, propinquaret tibi: atque ita, ut inter hominem & Deum Mediator existeret, Verbum caro factum est.

Discipulis Joannis, ut ab ipso doceamur. Christus scilicet summus Propheta & Magister à Moyse & Prophetis prænunciatus. Quæ Christus docuit? Gentes docuit verum Dei cultum. Item quæ sit vera felicitas, & quomodo ad illam perveniatur. Summa doctrinæ Christi. Ipsum esse verum Messiam, verum Dei Filium, Dei hominumque Mediatorem, omnium hominum Salvatorem, viam, veritatem & vitam ab ipso discemus. Vitam, quam Justi omnes ante ejus adventum desiderarunt, ut à morte peccati, in quam per Adamum incurrerat, genus humanum liberaretur. Veritatem, quâ figuræ omnes ipsum, ejusque mysteria adumbrantes, promissa Patriarchis facta, Prophetarum denique vaticinia implerentur. Christus enim *signaculum omnium Prophetarum* (ait Tertullianus) *adimplens omnia quæ retro de eo Prophetæ nuntiaverant. Post enim adventum Christi & passionem ipsius, jam non visio, neque Prophetes est, qui Christum nuntiet venturum.* Ideo Evangelista ait: *Lex & Prophetæ usque ad Joannem.* Idque Daniel prædixerat cœlebri oraculo: *Septuaginta Hebdomades abbreviatæ sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & ungatur Sanctus sanctorum.* Discemus Christum esse viam, quam sequi homines debent universi, ut ad Deum perveniant. *Ego sum via, veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me.*

Tertullian. Lib. Advers. Judæos. — *Luc. 16.* — *Daniel. 9. 24.* — *Joan. 14. 6.*

I. Justi veteris Legis Christum ardenter desiderabant. Illorum desideria Ecclesia exprimit sacro hoc Adventus Dominici tempore. *Emitte Agnum Domine dominatorem terræ, de petra deserti ad montem Filiæ Sion . . . Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem . . . Utinam dirumperes cælos & descenderes!* Ferventia illa veterum justorum desideria exprimunt solemnes Antiphonæ

Isai. 16. 1. — *Isai. 45. 8.* — *Isai. 64. 1.*

quæ septem diebus ante Nativitatem Domini in Ecclesia ad *Magnificat* canuntur, *O Sapientia! O Oriens, O Clavis David! O Emmanuel*, &c. De Christo scilicet vaticinatus est Aggæus Propheta: *Veniet desideratus cunctis Gentibus.* De ipso longè ante prædixerat Jacob; *Non auferetur sceptrum de Juda & Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est: & ipse erit exspectatio Gentium.* De illo Jeremias: *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris: cui diximus: In umbra tua vivemus in Gentibus.* *Aggæi. 2. 8.* *Genes. 49. 10.* *Lamentat. 4. 20.*

Hic est in quo Pater Æternus nos *vivificavit*, & *benedixit omni benedictione spirituali in cælestibus.* Hic est qui nos *reconciliavit Deo per crucem*, per quem *habemus accessum in uno Spiritu ad Patrem.* Hic est, sine cujus gratia nulla opera nostra Deo grata esse possunt, nec meritoria salutis æternæ; *Sicut enim*, inquit, *palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis, Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere*, &c. Hic est, sine quo orationes nostræ non sunt acceptæ Deo, nec exaudiri possunt, nisi per ipsum factæ. Quod nos docet Ecclesia, orationes suas ita concludens: *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum*: Certò sciens quòd *Oratio quæ non fit per Christum, non solùm non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit peccatum*; (ut loquitur S. Augustinus.) Hic est Pontifex magnus, qui non per sanguinem victimarum legalium, quæ peccata per se expiare non poterant, *sed per proprium sanguinem, semel introivit in sancta, æternâ redemptione inventâ.* Hic *Novi Testamenti Mediator, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, per sanguinem suum emundans conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi.* Hic est, qui *una oblatione* corporis sui *consummavit in sempiternum sanctificatos*; & semper vi- *Ephes. 2.* *Ephes. 1. 3.* *Joan. 15.* *S. August. Enarrat in Psal 108.* *Hebr. 9. & 10*

vit, atque ad dextram Dei ſedet Pontifex magnus, interpellans pro nobis. *Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ: ut miſericordiam per ipſum conſequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* Hæc ſumma eorum, quæ de Chriſto ſcire & credere debemus. Verùm credere non ſufficit Jeſum Chriſtum Dei Filium, propter nos hominem factum, redemptorem noſtrum eſſe ac mediatorem, pro nobis mortuum, Deo pro peccatis noſtris copioſam ſatisfactionem exhibuiſſe, propter noſtram juſtificationem reſurrexiſſe, aſcendiſſe in cælos ut pararet nobis locum, & *Advocatus* noſter eſſet apud Patrem: hæc, inquam, ſcire & credere non ſufficit, niſi Chriſto Jeſu, ut membra capiti, ut ſervi Domino noſtro adhæreamus, niſi ipſum diligamus, & mandata ejus ſervemus. *Et in hoc ſcimus, quoniam cognovimus eum, ſi mandata ejus obſervemus. Qui dicit ſe noſſe eum, & mandata ejus non cuſtodit, mendax eſt, & in hoc veritas non eſt. Qui autem ſervat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta eſt: & in hoc ſcimus quoniam in ipſo ſumus. Qui dicit ſe in ipſo manere, debet, ſicut ille ambulavit, & ipſe ambulare.* Chriſtianus veraciter non dicitur, qui Chriſtum minimè imitatur. Si in Chriſtum creditis, operibus fidem comprobate. Morum veſtrorum ſanctitas demonſtret, vos alium non exſpectare. *Tu es qui venturus es, an alium exſpectamus?* Si creditis Chriſtum eſſe verum Meſſiam ac Salvatorem mundi, ut credebat Joannes Baptiſta, fidei veſtræ ſinceritatem oſtendite, ut Joannes. Mittite domeſticos veſtros ad Jeſum. Suſtinete lubenter perſecutiones & tribulationes, ut Joannes vincula ſua & carcerem Herodis, & in iis ſemper memores eſtote Chriſti Jeſu, ſcientes quòd *Chriſtianorum eſt pati mala temporalia, & bona ſperare ſempiterna.* Propter hanc ſpem Chriſtiani facti ſumus. Seceſſum in deſertum cum Joanne vobis non imperamus, ſed ſeceſſum ab occaſionibus peccati, à ſocietate & familiaritate ho-

Hebr. 4. 15. 16.

1. Joan. 2.

S. Auguſt. Serm. 197.

minum improborum, à consilio impiorum, à viis peccatorum, à cathedra pestilentiæ, à popinis, ludis, spectaculis, à mulierum frequentatione quibuscum periclitatur innocentia. Christi nomine jubemus ne mundum diligatis, & ea quæ in mundo sunt: quia *Si quis diligit mundum, caritas Patris non est in eo.* Mundus iste vobis desertum sit, ad æternam patriam suspirantibus. *Quid existis in desertum videre?* Non imperamus ut vestimentum vestrum sit ex pilis camelorum, sicut Joannis, ut victus vester sint locustæ & mel silvestre: sed ut frugalitatem in victu, modestiam in vestitu servetis, ut Christianos decet: *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus enim prope est.* Christianis mulieribus præcipimus Christi nomine ut luxui renuncient, ne cultum affectent quo *luxuria negotiatur aut gloria insolescit*: Hortamur ut *cum verecundia & sobrietate ornent se, & non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: sed quod docet mulieres promittentes pietatem per opera bona.* Præcipimus ut *induamini Dominum Jesum Christum*; ut mortificationem ejus in corporibus vestris circumferatis; ut attendatis ad exitum infelicem & sortem divitis illius reprobi, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide, & sepultus est in infernum. *Quid existis in desertum videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt.* Hortamur ut Joannis constantiam in Christianarum virtutum praxi, & divinorum observantia mandatorum imitemini; ut in bono proposito, quo peccatum fugere statuistis, & pœnitentiam agere, firmi constantesque sitis: ne prosperitas vos extollat, ne dejiciat adversitas, ne tentationis ventus in peccatum impellat minimè radicatos in caritate Christi; ne per alternas pœnitentiæ & peccatorum vices levitas vestra, instar fragilium arundinum, innotescat. *Quid existis videre? Arundinem vento agitatam?* Hortamur ut secundùm Evangelium,

1. Joan. 15. — Tertullian. de Habitu muliebri. — 1. Timot. 2.

vivatis, ut Christum audiatis. Sed heu ! quot ex iis qui Christianam Religionem profitentur, Evangelii præcepta fastidiunt, crucem refugiunt ? Inimici crucis Christi, qui terrena sapiunt, quorum Deus venter est, quorum gloria in confusione ipsorum: qui Christianismum vellent cum sæculi voluptatibus, cum divitiarum cupiditate, cum superbia vitæ & gloria mundi conjun-
Matth. 19. 23. ctum : cùm Christus prædicet: *Dives difficilè intrabit*
Luc. 6. 24. *in Regnum cælorum . . . Væ vobis divitibus . . . Si quis vult venire post me, abneget semet ipsum, & tollat cru-*
Matth. 16. 24. *cem suam, & sequatur me . . . Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde . . .* Cùm Apostolus Christi
Matth. 11. 29. nomine jubeat : *Nolite conformari huic sæculo . . . Si secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spi-*
Rom. 12. 2. *ritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Qui sæcu-
Rom. 8. 13. lo se conformant, non Evangelio, hi certè in Christo scandalizantur, nec ad eos pertinet illa Salvatoris nostri sententia : *Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.*

II. *Ite, renunciate Johanni quæ audistis & vidistis: Cæci vident*, &c. Christi miracula, sunt divinitatis ejus, & missionis à Patre argumenta firmissima, maximè si cum Prophetarum vaticiniis comparentur, Isaiæ 35. 4. *Deus ipse veniet, & salvabit vos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum*, Isaiæ 16. 1. *Spiritus Domini super me, eò quòd unxerit Dominus me : ad annuntiandum man-*
Luc. 4. 18. *suetis misit me.* Quod à Propheta non suo, sed Chris-
Ag. 10. 38. ti nomine dictum, & in se adimpletum Christus in Nazarena Synagoga ostendit. Quamobrem missionem suam & divinitatem non semel probat Judæis ex operibus & miraculis à se editis. *Ego autem*, inquit, *ha-*
Joan. 5. 36. *beo testimonium majus Joanne. Opera enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio testimonium perhibent de me, quia Pater misit me . . .*

Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre. Expendamus, quæso, an opera & miracula quæ Christus in Christianis operatur, probent ipsorum fidem in Christum Salvatorem ac Dominum nostrum. Heu! quàm infrequentia sunt, hominum infidelitate obicem ponente gratiæ Salvatoris. *An ceci vident?* Immò cæcis plenus est mundus, qui nolunt à Christo illuminari, qui tenebras suas diligunt magis quàm lucem; qui quærunt & amant Doctores Morales laxioris, faciles & benignos conscientiarum Moderatores, prurientes auribus, qui eorum cupiditatibus blandiantur, cæcos & duces cæcorum. *An surdi audiunt?* Immò surdorum propemodum infinitus numerus est. Pœnitentiam prædicamus peccatoribus, restitutionem usurariis, & aliis qui fraudibus & malis artibus divitias congregarunt, injuriarum condonationem, & dilectionem inimicorum his qui inimicos habent aut habere se putant: præcipimus cum Apostolo *Divitibus hujus sæculi non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, &c.* Sed aures habent, & non audiunt. Facti sunt sicut aspides surdæ & obturantes aures suas, quæ non exaudiunt vocem incantantium. Num *leprosi mundantur, & mortui resurgunt?* Immo Christiani innumeri peccatorum leprâ maculati, vita gratiæ privati, in sepulcro pravæ consuetudinis, in habitu peccati, in occasionibus proximis cum scandalo fœtentes, ostendere nolunt lepram suam, aperire nolunt conscientiam Sacerdoti per confessionem Sacramentalem, ut mundentur; nec audire volunt interiorem gratiæ vocem dicentis: *Surge qui dormis, & exsurge à mortuis, & illuminabit te Christus.*

Joan. 10. 37.

1. Tim. 17.

Ephes. 5. 14.

In Eadem Dominica.

Tu es qui venturus es, an alium exspectamus?

Proverb. 25. 27. Isai. 40. 13. Lib. de Praescript. C. 25. S. Bernard. Serm. 1. in Adventu Dom.

LAudabilis & salubris curiositas est in salutis negotio, non quæ scrutatur mysteria, quia *Scrutator majestatis opprimetur à gloria* : &, *Quis novit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?* Sed quæ de mysteriis & rebus divinis ad salutem suam pertinentibus studet doceri. *Age jam qui voles curiositatem meliùs exercere in negotio salutis*; (inquit Tertullianus.) Ut igitur Christianos ad celebrandum qua par est devotione Adventum Domini disponamus, quærendum ac explicandum est, Quis veniat? Ad quid veniat? Quando veniat?

S. Thomas 3. p. q. 3. a. 8.

I. *Quis venit?* Dei Filius unicus, Filius consubstantialis Patri, coæqualis, coæternus. Filium incarnari magis decuit quàm Patrem aut Spiritum Sanctum. Primò, quia artifex opus quod per artem suam fecit, per eamdem, si collapsum aut depravatum fuerit, reficit & emendat. Cùm igitur supremus artifex Deus, per Filium suum, per Verbum suum, per Sapientiam suam, quæ est ars ejus, condiderit hominem; per Filium eumdem reformare & reparare decuit. *In hac ineffabili unitate Trinitatis* (inquit S. Leo) *cujus in omnibus communia sunt opera atque judicia, reparationem humani generis propriè Filii persona suscepit, ut quoniam ipse est per quem omnia facta sunt & sine quo factum est nihil, quique plasmatum de limo terræ hominem flatu vitæ rationalis animavit, idem naturam nostram ab æternitatis arce dejectam amissæ restitueret dignitati, & cujus erat conditor, esset etiam reformator.*

Serm. 11. de passione Domini.

Secundò, Filius Dei est æterna Sapientia, à qua omnis

nis sapientia hominum derivatur : & ideo per hoc homo in sapientia perficitur, quòd verbi Dei fit particeps, sicut Discipulus instruitur recipiendo verbum Magistri. Unde Ecclesiast. 3. dicitur : *Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis.* Et ideo ad consummatam hominis perfectionem conveniens fuit ut Verbum Dei humanæ naturæ personaliter uniretur. *Non enim aliter nos discere poteramus quæ sunt Dei, nisi Magister noster Verbum existens, homo factus fuisset. Neque enim alius poterat enarrare nobis quæ sunt Patris, nisi proprium ipsius Verbum. Quis enim alius cognovit sensum Domini, aut quis alius Consiliarius ejus factus est? Neque rursus nos aliter discere poteramus, nisi Magistrum nostrum videntes* (inquit S. Irenæus Lib. 5. Cap. 1.) Ideo Filius Dei caro factus est, nec tamen mutatus in carnem; sicut verbum cùm fit vox, ut ab auditoribus capiatur, non mutatur in vocem. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4.*)

Tertiò, persona Filii humanam naturam assumpsit, ut impleretur prædestinatio eorum qui præordinati sunt ad hereditatem cælestem, quæ non debetur nisi filiis ejus. *Si filii, & heredes.* Decuit igitur ut Filius Dei incarnaretur, ut adoptandos in hereditatem vocaret, & consensum suum in gratia adoptionis comprobaret. Neque enim sine consensu filii naturalis ducendi erant in heriditatem qui à Patre alieni erant. Misit ergo Pater pro filiis, venit Filius pro fratribus, ut filii nomen adoptandi perciperent, & per illum cujus erat, & ab illo à quo erat. Adoptionis igitur gratiâ per Christum Jesum Filium Dei unicum donati sumus. Nos hereditas Christi, & hereditas nostra Christus. (*Lib. 1. Quæst. 2. §. 6.*) Licèt porro tres personæ Sanctissimæ Trinitatis Incarnationem operatæ sint, solus tamen Dei Filius incarnatus est. (*Eodem lib. & Quæst. Art 4. §. 4.*)

Rom. 8. Hugo à S. Victore Lib. 2. De Sacram. P. 1. Cap. 2.

II. *Ad quid venit* Dei Filius ? Ad humani generis redemptionem. *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cælis . . . & homo factus est.*

Propter nos homines, vilissimas creaturas, propter nos peccatores; non propter Angelos. *Non Angelos, sed semen Abrahæ apprehendit.* Peccavetant Angeli, peccaverat homo, Deus autem *peccantibus Angelis non pepercit, sed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos, & in judicium magni diei vinculis æternis sub caligine reservavit.* Hominum verò misertus est, & sic eos dilexit, æquè immeritos, ut Filium suum unigenitum daret. Descendit Filius à summo cælo, è sinu Patris ut homines perditos repararet, captivos à diaboli tyrannide liberaret, pro nostris peccatis satisfaceret Deo, nec pro nostris tantùm, sed totius Mundi. Ita venit propter nos peccatores, ut si homo in statu innocentiæ perseverasset, Filius Dei incarnatus non fuisset. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4.* §. 8.) Factus est nobis via per quam redeamus ad Deum. *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est causa medicina. Si venit de cælo magnus Medicus, magnus per totum orbem terra jacebat ægrotus. Ipse ægrotus genus humanum est*; (inquit S. Augustinus.) *Si enim homo ad imaginem & similitudinem Dei factus, in sua natura honore, mansisset, nec diaboli fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fieret*; (inquit S. Leo.) Magnum aliquid in causa fuisse credendum est, ut Majestas tanta de tam longinquo in locum tam indignum descendere dignaretur. *Ecce nomen Domini venit de longinquo.* Planè magnum aliquid (inquit S. Bernardus) quia misericordia magna, quia miseratio multa, quia caritas copiosa. Adventûs ejus causam & verba & opera clamant. Ad quærendam quippe ovem centesimam quæ erraverat, de montibus properavit: & ut confiteantur manifestiùs Domino misericordiæ ejus, & mirabilia ejus filiis hominum, propter nos venit. Mira quæren-

Hebr. 2.
2. Petri 2. 4.
Juda. 6.
1. Tim. 1. 5.
August. Serm. 175. aliàs 9. de verbis Apost.
S. Leo Serm. 75.
Isai. 30.
Serm. 1. de Adventu Dom.

eis Dei dignatio, magna dignitatas hominis sic quæsiti. In qua si gloriari voluerit, non erit insipiens; non quòd aliquid esse videatur tanquam à se ipso, sed quòd tanti eum fecerit ipse qui fecit. *Domine quid est homo quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum?* Sed cur non potiùs homo ad Deum, quàm Deus ad hominem venit? Nos quidem magis ad eum venire dignum fuit, sed duplex erat impedimentum. Nam & caligabant oculi nostri, ille verò lucem habitat inaccessibilem; & jacentes paralytici in grabato, divinam illam non poteramus attingere celsitudinem: propterea benignissimus Salvator & Medicus animarum, & descendit ab altitudine sua, & claritatem suam infirmis oculis temperavit.

(Job 7.)

III. *Quando venit?* Nec initio mundi, statimque post lapsum hominis venire decuit; cùm enim homo ex superbia peccasset, eo modo liberandus erat, ut humiliatus agnosceret se Redemptore indigere. Neque ad finem Mundi Filii Dei Incarnationem differri conveniens fuit, quia Dei notitia & reverentia, & morum honestas penitus abolita fuisset in terris: *Sed ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.* Priùs Lex Moysi *data est, quæ homini demonstrat suam infirmitatem, ut quærat demonstrata infirmitas Salvatorem, à quo sanata voluntas possit quod infirma non posset.* Venit Dei Filius ad liberandum hominem, in medio annorum, sexta mundi ætate, cùm jam esset miserendi tempus quod ab æterno prædefiniverat ac præordinaverat. Cùm magis necessarium erat auxilium, cùm jam refriguisset caritas, & abundaret iniquitas; cùm jam non appareret Angelus, non loqueretur Propheta; tunc dixit Filius Dei, *Ecce venio.* In plenitudine temporis. Nimirum *plenitudo & abundantio temporalium, oblivionem & inopiam fecerat æternorum. Opportunè ergo*

(S. Thomas 3. p. q. 1. A. 5. & 6.) (Galat. 4. 4. 5.) (S. August. Epist. 145. alias 144.) (S. Bernard.)

advenit Æternitas, quando magis temporalitas prævalebat.

IV. Christo ob ejus Adventum, & collata nobis in eo beneficia, gratias immortales agamus. Ipsum precemur ut Incarnationis suæ fructum nobis per gratiam suam applicare dignetur; Demus operam ne peccaris nostris fiat nobis inutilis ejus Adventus. Triplex Domini adventus, *Ad homines, in homines, contra homines.* Ad homines per Incarnationem, in homines per gratiam sanctificantem; contra homines in die judicii. Ob primum adventum gratias agamus Domino Deo nostro, & amorem illi rependamus, qui sic prior dilexit nos. Ad secundum nos præparemus per pœnitentiam, & per justitiam. *Justitia & judicium præparatio sedis tuæ* (ait Propheta.) Justitia virtus est quod suum est unicui„ que tribuens. Tribue ergo tribus quæ sua sunt. *Redde su-„ periori, redde inferiori, redde æquali, cuique quod de-„ bes,* & dignè celebras adventum Christi, parans ei in „ justitia sedem suam. Redde superioribus reverentiam „ & obedientiam: Æqualibus, auxilium, exemplum, o-„ rationem: Inferioribus, custodiam & disciplinam. Præ-„ sta imprimis duplex istud officium corpori tuo. Custo-„ diam, ut non regnet in eo peccatum, nec membra tua „ arma fiant iniquitati: Disciplinam, ut dignos faciat „ pœnitentiæ fructus, castigatum & subditum serviruti. Si nos ita geramus, primi Adventus fructum percipiemus, in quo venit ad homines in carne & infirmitate: ad medium Adventum nos disponemus, quo venit in spiritu & virture: in postremo denique Adventu securi erimus, quo veniet in gloria & majestate. In primo Christus fuit redemptio nostra: in secundo fit justitia nostra: in ultimo apparebit vita nostra, & si ipsius mandata servaverimus, apparebimus cum ipso in gloria.

S. Bernard. Serm. 3. de Advent.

Psal. 88.

Dominica III. Adventus.

Miserunt Judæi ab Jerosolymis Sacerdotes & Levitas ad Joannem ut interrogarent eum, Tu quis es? Joan. 1. 19.

Duo Christianæ humilitatis cardines, cognitio Dei, & cognitio sui. Humilitas hominem Deo subjicit. Humilitas Christiana facit ut homo cæteris omnibus hominibus se postponat, non cognitione solùm, sed affectu. (*Lib. 3. Cap. 5. Art. 9.*) Cum superbia & inani gloria pugnat. Quantum inanis gloriæ periculum? (*Art. 12. Regulâ 5.*) Remedia contra vanam gloriam. 1. Operum nostrorum defectus considerandi. 2. Considerandum, quicquid boni in operibus nostris est, Dei munus esse. 3. Vanam gloriam nos æternæ gloriæ præmio frustrari. 4. Oculi nostri à bonis operibus nostris avertendi, & in peccata nostra reflectendi. 5. Divinum judicium considerandum. 6. Considerandum quid nobis desit. (*Lib. 3. c. 5. Art. 13.*) S. Joannis exemplo omnia ad Deum referenda, nihil nobis tribuendum est, *De nostro nihil habemus, nisi mendacium & peccatum. Joannes Baptista quantò præclarior erat in natis mulierum, & quantò humilior ad cognoscendum Dominum, tantò meruit esse amicus Sponsi; Sponso zelans, non sibi, non suum honorem quærens, sed judicis sui, quem tanquam præco præibat.* Mittunt ad eum Judæi, non viles homines, non Herodianos, sicut miserunt ad Christum, sed insignem legationem, Sacerdotes & Levitas, ut interrogarent eum, *Tu quis es?* ipsum scilicet adulationibus suis adducere volebant ad fatendum se esse Christum, & ad gerendum se pro Christo, ipsum potius Magistrum habere & populo proponere volentes quàm Jesum; cum ob generis clari-

Concil. Araus. sic. 2.

S. Joannes Chrysost. Hom. 14. in Joan.

tatem, & ob austeritatem vitæ pluris faciendus ipsis videretur, quàm Jesus, quem vulgò ut fabri filium, ut nihil singulare in sua conversatione, victu & vestitu habentem, despiciebant. Sed Joannes, quo nemo homo major, adulationem respuit, nobisque fugiendam esse docet ut pestem animæ, & cor nostrum contra noxias adulatorum laudes maniendum, quia *Plus persequitur lingua adulatoris, quàm manus interfectoris. (Lib. 4. Cap. 10. Art. 3. Regulâ 17.) Confessus est* igitur Joannes, *& non negavit, & confessus est, quia non sum ego Christus.* Tanta erat excellentia in Joanne, ut posset credi Christus, & in eo probata est humilitas ejus, quia dixit se non esse, cùm posset credi esse. Instant Judæorum Legati: *Elias es tu? Propheta es tu?* Respondet Joannes: Non sum. Humilitas ipsum immemorem reddit excellentiæ suæ. Poterat enim sine mendacio & ostentatione confiteri se esse Eliam, siquidem Christus de illo ait: *Elias jam venit, & non cognoverunt eum ... Tunc intellexerunt Discipuli, quia de Joanne Baptista dixisset eis.* Poterat se Prophetam confiteri; de illo siquidem Christus dixerat: *Quid existis in desertum videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quàm Prophetam.* Non tamen mentitur Præcursor Veritatis, cum negat se Eliam esse. Elias enim non erat secundùm proprietatem personæ, Elias erat similitudine, spiritu, & virtute. Luc. 1. 17. *Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ.* Christus affirmat de spiritu, quod Joannes verè negat de persona. Nec etiam mentitur cùm se negat esse Prophetam: Non enim unus erat ex Prophetis illis antiquis, qui venturum Christum prædicebant, sed præsentem digito demonstrabat. *Lex & Propheta usque ad Joannem.* Ipse *limes constitutus inter vetera & nova, ad quem desineret Judaismus, & à quo inciperet Christianismus.* Vel interrogatus, an Propheta esset, non quilibet, sed ille à Deo promissus Moysi Deuteron. 18. *Prophetam de gente tua, & de fratri-*

[Margin notes: S. August. Enarrat. in Psal. 69. — S. August. Tract. 4. in Joan. — Matth. 17. 12. — Matth. XI. — S. August. S. Greg. M. — Luc. 16. — Tertullia. lib. 4. cont. Marcion. cap. 33.]

bus tuis, ſicut me, ſuſcitabit tibi Dominus Deus tuus: ipſum audies. Interrogatus, inquam, an eſſet ille Propheta à Judæis exſpectatus, quem ipſi à Chriſto diſtinctum eſſe arbitrabantur, quamvis non alius à Chriſto eſſet, ad eorum mentem reſpondit: *Non.* Imitemur ſancti Præcurſoris humilitatem, ne honores, titulos, laudes nobis indebitas, cùm nobis offeruntur vel tribuuntur, accipiamus, etiam juſtas modeſtè recuſemus, nobiſque diſplicere ſignificemus, quamvis placeat benevolentia laudantium. Extenuemus illas, quantùm poſſumus. Cæterùm ne mentiamur unquam humilitatis ſpecie, *ut in parte veritatis, non in parte falſitatis, humilitas collocetur: & ne humilitas conſtituta in parte falſitatis, perdat præmium veritatis.* (*Lib. 4. Cap. 10. Art. 3. Regulâ 15. p.*) Joannem urgent Legati Judæorum, *Quis es, ut reſponſum demus his qui miſerunt nos; Quid dicis de te ipſo?* Miniſterium ſuum quàm humillimè fieri poteſt vir ideo maximus, quia humillimus, declarat. *Ego*, inquit, *vox clamantis in deſerto, Dirigite viam Domini.* Non ſe Doctorem, Prædicatorem, Præcurſorem Chriſti dicit, ſed meram vocem. Quid voce fragilius? Sonus eſt, aëris percuſſio; cùm auditur, evaneſcit; vox eſt, prætereaque nihil. Quamquam verò magna ſit iſta Joannis dignitas, quòd eo quaſi voce Verbum divinum uti dignatum ſit, ejus tamen humilitatem & modeſtiam commendat hæc reſponſio, noſque docet, humiliter de nobis ſentire, non exaltare cor noſtrum, neque efferre oculos, neque ambulare in magnis & mirabilibus ſuper nos; ſed nos *ſervos inutiles* agnoſcere & profiteri coram Deo & hominibus; *peccatores omnium notarum, nulli rei niſi pœnitentiæ natos.* O utinam vel voces eſſemus, factis Deum prædicantes! ſed heu! ex illis ſumus, de quibus Apoſtolus ait (ad Titum 1. 16.) *Confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant.* Chriſtianus qui ſecundùm fidem ſuam, Deique legem vivit, *auditur dum videtur*; nam & *elinguis Philoſophia vitâ contenta eſt.*

Origenes S. Joann. Chryſoſt. S. Cyrill. &c.

S. Auguſt. De Natura & Gratia, c. 34.

Pſal. 130. Luc. 17. 10. Sic & vos cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite: Servi inutiles ſumus.

Tertull. Lib. de Pœnit. Peccator omnium notarum, cùm ſim, nulli rei

nisi pœnitentiæ natus.

Etsi eloquium conticescat, ipse habitus sonat. De occursu meo vitia suffundo, inquit verus Christi discipulus. (Apud Tertullianum. Lib. de Pallio, C. ultimo.)

II. Instant Judæorum Legati, qui erant ex Pharisæis, & Joannem, quem laudibus adulatoriis ab humilitatis proposito dimovere non poterant, exprobrando tentant, eóque adducere conantur, ut se vel Messiam vel certè Prophetam fateatur. *Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?* Tum humillimus Præcursor Christum prædicat, extollit; se ipsum verò magis ac magis deprimit. *Ego baptizo in aqua. Medius autem vestrûm stetit, quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.*

Ego in aqua sola baptizo: Christus in spiritu. Baptisma quo plebem initio, pœnitentiæ professio est, ad baptisma Redemptoris disponens. Jam ille inter vos agit, & ipsum ignoratis. Post me venit prædicans, & baptisma divinius atque efficacius instituens; longè me dignior & excellentior est, utpote Filius Dei unigenitus, & Mundi Salvator, cui vel abjectissima exhibere ministeria non sum dignus. Joannem Christianus imitetur, cùm de inani gloria tentatur, ad Christum referat omnia, ad ejus cognitionem adducere modis omnibus studeat eos quibus convivit. Deploranda enim hominum sæculo servientium cæcitas est, qui Christum non cognoscunt, neque cognoscere satagunt. *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis.* Attendant ad terribilem Apostoli sententiam: *Si quis ignorat, ignorabitur.*

1, Cor. 14, 38.

DOMINICA IV. ADVENTUS.

Factum est verbum Domini super Joannem Zachariæ filium, in deserto. Et venit in omnem regionem Jordanis, prædicans Baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Luc. 3.

JOannes Ministrorum Ecclesiasticorum & Prædicatorum norma, electus à Deo, atque in deserto per multos annos in omni virtutis genere exercitatus, vitæ austeritate cum innocentiâ spectatissimus, & Præcursoris Christi jam maturus officio, illud tamen obire non aggreditur, nisi vocatus & missus à Deo. *Factum est verbum Domini super Joannem Zachariæ filium in deserto.* Hinc colligitur, neminem absque Dei vocatione in Clerum adlegendum esse, & sacris Ordinibus initiandum, neminem absque probatione; neminem nisi qui vel innocenter vixerit, vel occultas prioris vitæ maculas diuturnâ pœnitentiâ eluerit. (*Lib. 2. Cap. 3. Art. 5. Regulis 16. 18. & 19.*) De necessitate vocationis ad beneficia Ecclesiastica, curam præsertim Animarum habentia, vide (*Cap. 6. ejusdem Libri, Regulis 3. 4. & 5.*) Non minùs necessaria est vocatio, missio, morumque probata integritas, ad ministerium prædicationis Evangelicæ obeundum. *Quomodo* enim *prædicabunt, nisi mittantur?* Hinc S. Paulus *Apostolum* se dicit *per imperium Dei, per voluntatem Dei.* Isaias Propheta se non offert Deo ad prædicandum, nisi mundatis labiis ab Angelo. *Et volavit ad me unus de Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat de Altari. Et tetigit os meum, & dixit: Ecce tetigit hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur. Et audivi vocem Domini dicentis, Quem mittam? & quis ibit nobis? Et dixi:*

Tract. De Sacrament. Ordinis.

Rom. 10. 15. 1. Timot. 1. 2. Tim. 1.

Isai. 6. 6. 7. 8.

Ecce ego, mitte me. Vitæ austerioris esse debent verbi Dei Prædicatores, ut pœnitentiam populis fructuosè prædicent, solitudinis & sacri secessûs amantes, à sæculo & moribus sæculi segregati, quin etiam à sæcularium hominum, & mulierum præsertim nimia frequentatione & familiaritate; qui audiantur magis in publico, quàm videantur, *Vox clamantis in* deserto; nec prodeant nisi necessitate vel caritate compulsi, ut ministerio suo fungantur, & parent Domino plebem perfectam. Discant parentes filios suos Ecclesiastico statui non temerè devovere. Discant Beneficiati Ecclesiastica beneficia nepotibus, quorum non est probata vocatio, carnali affectu non resignare, ut hereditate possideant sanctuarium Dei. Audiant S. Bernardi verba Epist. 2. ad Fulconem, de ejus avunculo sic loquentem: *O senem infelicem! ô avunculum crudelem, qui statim moriturus, nepotis animam priùs interfecit: quem ut peccatorum suorum haberet heredem, Christi sorte privavit: maluit in suis facultatibus habere successorem, quàm pro iniquitatibus intercessorem.* Timeant qui in Clerum, & in dignitates & beneficia Ecclesiastica, verbique ministerium, sine vocatione insiluerunt. Ille, ille debet ad Clerum, ad Sacerdotium, ad Animarum curam, ad verbi divini prædicationem pertrahi, *Qui cunctis carnis passionibus moriens, jam spiritaliter vivit, qui prospera mundi postposuit, qui nulla adversa pertimescit, qui sola interna desiderat.* Qui denique in mundo est à mundo alienus, & solitarius, levans se suprà se, velut alter Baptista Dei vocationem fideliter & obedienter sequens, non temerè præveniens. *Factum est verbum Domini super Joannem Zachariæ filium in deserto.* Vitæ sanctimonia Concionatori necessaria. (*Lib. 2. Cap. 7. Art. 2. Regula XI.....*)

S. Gregorius M. P. 1. Pastor. C. 10.

Et venit in omnem regionem Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Ministerium suum à prædicatione pœnitentiæ exorsus est

Joannes. Suum etiam inde auspicatus est Christus. Matth. 4. 17. *Exinde cœpit Jesus prædicare & dicere: Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cælorum.* Inde etiam Apostolorum prædicatio cœpit. *Pœnitentiam agite.* Hoc vitæ, pietatisque Christianæ fundamentum. *Actor. 2. 38.*

Magna felicitas est hominis sanctum Christi Jesu baptismum recepisse, qui baptismo Joannis longè excellentior est. (*Lib. 2. Cap. 3. propositione unicâ*) quod & ejus admirabiles effectus demonstrant, scilicet, Primò, plena & perfecta remissio cujuscumque peccati. (*Cap. 8. proposit. 1.*) Secundò, pœnarum omnium peccatis debitarum à Deo benigna condonatio. (*Proposit. 2.*) Et quamvis post baptismum pœnæ hujus mortalis vitæ remaneant; baptismi tamen virtute ab his justi liberabuntur in resurrectione. (*Proposit. 3.*) Tertiò, Regeneratio seu renovatio per gratiam sanctificantem, virtutum infusarum ac donorum comitatu instructam. (*Proposit. 4.*) Adeo ut baptismo sequens omnis renovatio quodam modo tribuatur. (*Proposit. 5.*) Quartò illuminatio, & bonorum operum fœcunditas (*Proposit 6.*) Quintò, Christi character, (*Proposit. 7.*) Sextò, Regni cælestis, quod baptismo intercluſum erat, apertio. (*Proposit. 8.*) Deo gratiæ agendæ, ejusque misericordia laudanda ob baptismi beneficium. Considerandum quàm aliena debet esse ab omni crimine Baptizatorum vita. (*Lib. 2. Cap. 7. in Documento ad Morum informationem post octavam proposit.*) *Tract. de Baptismo.*

II. *Venit in omnem regionem Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.* Magna Dei misericordia, qui homini in mortale peccatum lapso post baptismum, remedium aliud providit, aliud quodammodo lavacrum, baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, secundam post naufragium tabulam... Pœnitentia, laboriosus baptismus à Pa-

tribus dicitur. Pœnitentiæ virtutis natura & characteres explicantur. Non est simplex resipiscentia, seu vitæ mutatio. Tres veræ pœnitentiæ actiones. (*Lib. 2. Tract. de Pœnit. Cap. 1. Art. 2. N. 3. 4. 5.*) Sacramentum est à baptismo diversum. (*ibid. Art. 5. Propofit. 6.*) Pœnitentiæ baptismus sæpius iterari potest. (*Propofit. 7.*) Peccatores timore judiciorum Dei primò concutiendi, ut ad pœnitentiam adducantur. Sic Joannes dicebat ad turbas quæ exibant ut baptizarentur ab ipso: *Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?... Jam securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* Timor pœnarum utilis, disponit enim ad justificationem, sed non sufficit: Necesse est enim ut peccatores *à divinæ Justitiæ timore quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei miser.cordiam se convertendo, in spem erigantur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore: Illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiant.* (*Lib. 2. Cap. 4. Art. 3. Propofit. 5. & 7.*) Sine amore Dei, cor non mutabitur; non suscitabuntur de lapidibus istis filii Abrahæ: Non patabitur via, quâ nos ad Deum revertamur, & Deus ad nos revertatur In cor nostrum venire debet. Cor igitur parandum, & rectum faciendum. *Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.* Rectum porro esse non potest, nisi Dei amore innovetur. Unus Dei amor rectum facere potest, quod amor sæculi incurvavit, obliquum fecit, corrupit. Solus ille ex superbis humiles facit, & Christo gratiarum fonti recipiendo idoneos reddit. *Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.* Solus amor Dei intentionem rectam efficit, sine quâ nullum opus sanctum est & utile ad salutem: *Et erunt prava in directa.* Solus amor Dei vias asperas complanat, & facilem, jucundam, suavemque reddit divinæ legis ac mandatorum observantiam: *Et*

Concil. Trid. Sess. 6. C. 6.

aspera in vias planas. Solus amor Dei facit ut digni sint Deo pœnitentiæ nostræ fructus. *Non enim fructus est bonus, qui de caritatis radice non surgit* (ait S. Augustinus) *Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.* Si quæratis, quos fructus? cum Joanne respondebo : *Qui habet duas tunicas, det non habenti : & qui habet escas similiter faciat.* Hæc faciendo, corda vestra & animos ad Christum nascentem recipiendum, ut par est, disponetis, illumque vobismetipsis probabitis potentissimum & beneficentissimum Salvatorem. *Et videbit omnis caro salutare Dei.* S. August. Lib. de Spir. & Litt. C.4.

IN NATIVITATE DOMINI.

Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis. Isaiæ 9. 6.

NObis natus, nobis datus est Filius Dei, & parvulus propter nos factus.

Qui fructus ex Christi nativitate colligendi. Sapientia Dei, quæ cibus est Angelorum in sinu patris æterni, facta est lac hominum in sinu Virginis matris, & in præsepi Bethleemitico... Filius Dei homo factus est, ut nos faceret filios Dei... Agnoscamus igitur dignitatem nostram, & in novitate vitæ ambulemus. Primus hic fructus ex Nativitate Christi colligendus... Fructus alter, fervens amor Dei.... Imitandæ virtutes, quarum nobis exemplum in Nativitate sua Christus dedit, humilitas, paupertas, mortificatio carnis. *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno cælorum.* Matth. 18. 3. & 4.

(Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. VIII.)

I. Desiderium omnium gentium in Christi Jesu nativitate impletum est. *Ecce venit Desideratus cunctis* Agg. 2.

gentibus. Gentes ante nativitatem Christi constitutæ *in regione umbræ mortis* Salvatorem desiderabant, qui vitam ipsis redderet. *In tenebris* ignorantiæ & erroris ambulantes, præceptorem & magistrum desiderabant, qui ipsos ab errore liberaret. Sub gravi jugo peccati & tyrannide dæmonis gementes, desiderabant victorem, qui *jugum oneris ejus, & virgam exactoris* confringeret. Stabulum & præsepe cunæ sunt ubi Vita nascitur, ut nos à morte liberet. Præsepe cathedra est Verbi docentis, ut nos ab errore liberet. Præsepe & stabulum castra sunt ubi Triumphator Israël contra dæmonem pugnat, ut nos ab ejus servitute ac tyrannide liberet.

Christus venit ut vitam habeamus, & abundantiùs habeamus. *Generatio Christi, origo est populi Christiani: & natalis capitis, natalis est corporis,* (inquit S. Leo) *Habeant licèt singuli quique vocatorum ordinem suum, & omnes Ecclesiæ filii temporum sint successione distincti, universa tamen summa fidelium, fonte orta baptismatis, sicut cum Christo in Passione crucifixi, in Resurrectione resuscitati, in Ascensione ad dexteram Patris collocati, ita cum ipso sumus in hac novitate congeniti. Quisquis enim hominum, in quacumque Mundi parte credentium regeneratur in Christo, interciso originalis tramite vetustatis, transit in novum hominem renascendo; nec jam in propagine habetur carnalis patris, sed in germine Salvatoris, qui ideo filius hominis est factus, ut nos filii Dei esse possimus.* Id in resurrectione filii Sunamitidis adumbratum. Filium à Deo impetraverat pia illa mulier precibus Elisæi Prophetæ. Hunc ipsi mors immatura præripuit. Venit ad Virum Dei in Montem Carmeli, ut filii vitam obtineret. Misit illi Giezi servum cum baculo suo, jubens ut illud poneret super faciem pueri defuncti. Mater afflicta ab Elisæo obtinuit ut cum ipsa venirent in domum in qua puer jacebat. Giezi præcessegat eos, & baculum Prophetæ super faciem pueri fiu-

S. Leo Serm. 25.

4. Reg. 4.

ſtra poſuerat; non erat vox, neque ſenſus. Reverſuſque eſt in occurſum Viri Dei, & nuntiavit ei, puerum non ſurrexiſſe. Ingreſſus domum Eliſæus, clauſoque oſtio, & fuſis ad Deum precibus, *incubuit ſuper puerum, poſuitique os ſuum ſuper os ejus, & oculos ſuos ſuper oculos ejus, & manus ſuas ſuper manus ejus, & incurvavit ſe ſuper eum, & calefacta eſt caro pueri. At ille reverſus, deambulavit in domo, ſemel huc atque illuc: & aſcendit, & incubuit ſuper eum, & oſcitavit puer ſepties, aperuitque oculos.* Humanum genus in Adamo mortuum. Miſit Deus Legem, veluti baculum, per Moyſen ſervum ſuum. Poſuit ille baculum ſupra mortuum; non ſurrexit. *Si enim data eſſet Lex qua poſſet vivificare, omnino ex Lege eſſet juſtitia.* Non ergo potuit Lex vivificare. *Venit ipſe* Dei Filius, *grandis ad parvulum, Salvator ad ſalvandum, vivus ad mortuum... Juvenilia membra contraxit, tanquam ſeipſum exinaniens, ut formam ſervi acciperet. Parvum ſe parvo coaptavit, ut efficeret corpus humilitatis noſtræ configuratum corpori gloriæ ſuæ. Itaque in typo Chriſti Propheticè expreſſo ſuſcitatus eſt mortuus, tanquam juſtificatus impius.* Chriſti infantis lacrymis humanum genus revocatum ad vitam eſt. Monicæ Auguſtini matri ſanctiſſimæ ubertim flenti perditionem filii à Manichæis ſeducti, reſpondit olim ſanctus quidam Epiſcopus: *Vade à me, ita vivas, fieri non poteſt ut filius iſtarum lacrymarum pereat.* Et ego impoſſibile eſſe dixero ut genus humanum in morte peccati maneat, ſi quidem Jeſus infans lacrymas fundit ut ipſum ad vitam revocet. *Me illius infantiæ vagientis abluunt fletus, mea lacrymæ illa delicta laverunt... Ille parvulus, ille infantulus fuit; ut tu vir poſſis eſſe perfectus; Ille involutus in pannis, ut tu mortis laqueis ſis abſolutus: Ille in præſepibus, ut tu in altaribus: Ille in terris, ut tu in cælis: Ille alium locum in eo diverſorio non habebat; ut tu plures haberes in cæleſtibus ſedibus manſiones.*

S. Auguſt. Serm. 16. aliàs XI. de verbis Apoſt.

S. Auguſtinus, lib. 3. Confeſſ. C. 12.

S. Ambroſ. Lib. 2. in Luc. N. 41.

Nec dum loquitur lingua, & quæcumque de eo sunt, clamant, prædicant, evangelizant: ipsa quoque infantilia membra non silent. In omnibus mundi judicium arguitur, subvertitur, confutatur. Verbum factum est caro, & sic habitavit in nobis. Dum esset in principio ad Deum, *lucem habitabat inaccessibilem*, & non erat qui caperet illud. *Quis enim investigavit sensum Domini, aut quis Consiliarius ejus fuit? Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei*: sed jam capiat & carnalis, quia Verbum factum est caro. Si nihil præter carnem novit audire, ecce Verbum caro factum est, audiat illud vel in carne. O homo, in carne tibi exhibetur Sapientia illa quondam occulta: ecce jam trahitur de occultis, & ipsis se ingerit sensibus carnis tuæ. Carnaliter (ut ita dixerim) prædicatur tibi: Fuge voluptatem, quia posita est mors secus introitum delectationis: Age pœnitentiam, quia per hanc appropinquat regnum. Hoc tibi prædicat stabulum istud, hoc præsepe clamat, hoc membra illa infantilia manifestè loquuntur, hoc lacrymæ & vagitus evangelizant.

S. Bernard. Serm. 3. de Nativit. Dom. — *1. Tim. 6.* — *Isai 4.* — *1. Cor. 4.*

Verùm si panni tibi vilescunt, Angelos collaudantes admirate. *Facta est cum Angelo multitudo Militiæ cælestis laudantium Deum & dicentium: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Militia cælestis Duci suo adstat, in præsepi, velut in castris, hostes nostros jam debellanti. Scilicet, *Vagitu suo ad arma convocaturus infans, de nutricis & gerula suæ collo hostem destinaturus, atque ita Damascum & Samariam pro mammis subacturus.*

Luc. 2. — *Tertull. ad vers. Judæos.*

III. *Rex Israel mutavit habitum suum, & ingressus est bellum.* Filius Dei hostes nostros debellaturus, *Habitu inventus est ut homo.* Cùm Moyses infans Regium diadema à filia Pharaonis sibi impositum abjecit, conculcavit, augurati sunt Ægyptii hunc infantem aliquando Ægypto exitio fore, magnasque clades genti illaturum, teste Josepho. Dæmon videns Christum na-

3. Reg. C. 22. — *30. Philipp. 7.*

tum contemnere divitias, honores, delicias, & quicquid mundus magnifacit & amat, hoc eventu conturbatur, & divinum illum Infantem natum esse ad evertendum ejus imperium, hominesque ab ejus tyrannide liberandos auguratur. *Jugum oneris ejus, & virgam humeri ejus, & sceptrum exactoris ejus superasti, sicut in die Madian.* Jugum vocat Propheta diaboli dominationem, & virgam ejus servitutem. Ab his autem credentes in ipsum liberavit Dominus Jesus Christus. Exactores vocat non solùm dæmones, eorumque principem, sed ex hominibus etiam eos qui prædicationi contradicunt. Horum autem dominatum evertit per paucos quosdam, & hosce nudos; sicut olim per Gedeonem, & trecentos lampades gestantes multa Madianitarum millia interemit. Quemadmodum enim illos sine armis pessumdedit, sic orbem universum per duodecim Præcones subegit, & hos quidem non armatos, sed unâ tunicâ indutos, pedibus nudis, nec virgam ferre permissos. *Tradidit Dominus in manus ejus Madian, & omnia castra ejus.* Victoriam Gedeon, & Israëlis per eum liberationem à Madianitarum tyrannide, præcessit signum roris in solum vellus descendentis, cùm reliqua terra sicca permaneret. Victoriam Emmanuëlis significavit ejusdem in Virginis uterum, velut roris in vellus descensus: *Sicut pluvia in vellus descendit, ut salvum faceres genus humanum. Rorate cæli desuper, & nubes pluant Justum.* Hinc S. Bernardus: *Pluvia voluntaria, (inquit) quam segregavit Deus hereditati suæ, priùs se virgineum demisit in uterum: postmodum verò ubique terrarum diffusa est per ora Prædicatorum.* Denique victrices copias rori cæli Chusai belli Dux in Absalonis consilio comparat: *Operiemus eum, sicut cadere solet ros super terram.*

Cùm Saul Rex Davidem persequeretur super abruptissimas petras deserti Engaddi, venit ad caulas ovium, quæ se offerebant iter agenti, eratque ibi spelunca, quam

Isai. 9. 4.

Theodoret in comment. Judic. 7.

Eccles. Offic.

Isai. 45. 8.

S. Bernard. Serm. 2. super Missus est.

2. Reg. 17. 12.

1. Reg. 24.

ingressus, incidit in manus Davidis ibi latentis: cujus clementiâ & mansuetudine admirabili victus, repente in virum alterum mutari visus est, & exclamavit: *Numquid vox hæc tua est, fili mi David? Et levavit Saul vocem, & flevit... Tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala... Nunc scio quia certissimè regnaturus sis... Ne auferas nomen meum de domo Patris mei.* Filius Dei è montibus æternis descendens; in speluncâ, in stabulo, in præsepi se abscondit, cæleftis militiæ multitudine stipatus. Nos perdere potest, qui ipsum iteratis offensis crudeliter persecuti sumus. Verùm solam clementiam & mansuetudinem adhibet ut nos vincat, beneficiis & favoribus pro armis utitur in illo amoris prælio. Nostras saltem lachrymas cum illius lachrymis misceamus: deponamus arma peccati: dicamusque amabili Regi Regum: *Tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala.* Næ me ingratum, Infans adorande, Divinam tuam Majestatem multiplicibus, atrocissimisque injuriis lacessivi, cùm me beneficiis cumules, à morte peccati, ab errore, à dæmonis tyrannide me liberans. Deinceps in corde meo regnabis, nec mundus, aut cupiditates meæ tuam umquam in me dominationem turbabunt. *Nunc scio quòd certissimè regnaturus sis.* Unum rogo, ne me deleas de libro vitæ, quod peccata mea merentur. *Ne auferas nomen meum de domo Patris mei.* Domine Jesu, vita mea, præceptor meus, liberator meus, hanc gratiam precor ne mihi neges, qui describi volvisti in censuali terreni Imperatoris codice, ut te pasci ostenderes ad adscribendum electos tuos in æternitate.

DOM. INFRA OCTAVAS NATIVIT. DOMINI.

Erat Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo. Et benedixit illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem ejus: Ecce positus est hic in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israël, & in signum cui contradicetur... Luc. 2.

EXtrema gaudii luctus occupat: Angelus *gaudium magnum* nuper nuntiavit pastoribus, & *omni populo, quia natus*, inquit, *vobis Salvator, qui est Christus Domini.* Nunc Simeon sanctus senex, Dei Spiritu afflatus tristes eventus Mariæ & Josepho prædicit, Christum scilicet positum esse in ruinam & in resurrectionem multorum in Israel, & in signum cui contradicetur. Qua ratione positus sit in multorum resurrectionem, concipere facillimum est, si quidem natus est ut genus humanum à morte peccati, à morte & damnatione æterna liberaret. *Deus qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, quâ dilexit nos, & cùm essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo.* Verùm non ita facile est intelligere quâ ratione Christus sit positus in ruinam multorum. Id tamen verissimum. Nam & ruinam excidiumque Jerusalem maturatum est Christi adventu in mundum, quem non solùm Judæi non receperunt in propria venientem, sed insuper Salvatorem ac Redemptorem suum contumeliis & morte turpissima affecerunt. Hinc Christus flens super Jerusalem ait: *Circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te & coangustabunt te undique: & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ.*

Luc. 2.

Ephes. 2. 4. 5.

Luc. 19.

Verùm & in spiritualem æternamque ruinam plurimorum, qui ejus adventu, misericordiâ, & gratiis abutuntur, positus est Christus modo longè terribiliori. Id ab Isaia prædictum: *Et erit vobis in sanctificationem. In lapidem autem offensionis, & in petram scandali duabus domibus Israel.* Quod de Christo Jesu interpretati sunt Apostoli. *Offenderunt in lapidem offensionis* (ait S. Paulus) *sicut scriptum est : Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali, & omnis qui credit in eum, non confundetur.* Et S. Petrus : *Propter quod continet scriptura : Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum : & qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis honor credentibus : Non credentibus autem lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli, & lapis offensionis, & petra scandali.* Isai. 8. 14. Rom. 9. 32. 33. 1. Petr. 2. 6. 7. 8.

Longè tamen dispari modo Christus in resurrectionem & ruinam multorum positus est. Resurrectio enim & salus multorum tota est ex Salvatoris beneficio & gratiâ : Ruina & perditio multorum, tota est ex hominum vitio. Christus pro omnibus & singulis hominibus mortuus... Non minores gratias Christo quisque debet homo, quàm si pro eo solo mortuus esset... Nemo nisi culpâ suâ excidit à salute... Ad omnes Testamentum suum scripsit Jesus... Quid sperare non liceat homini pro quo Christus mortus est?... Cælestis Medicus, quantum in ipso est, sanare venit ægrotum... Sanguis Christi habet in se ut omnibus prosit, sed si non bibitur, non medetur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. Quinto*, §. 9.)
Perditio igitur reproborum ex ipsis est, non ex Deo, qui *vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus.* (Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 17. n. 7.) 1. Tim. 2.

Christus Jesus illis est in ruinam & perditionem, qui

ejus Evangelio contradicunt. *Positus est hic in ruinam multorum, & in signum cui contradicetur.* Quot & quantas contradictiones à Judæis passus est? Quantas à Gentilibus, ab impiis, ab hæreticis, à Christianis secundùm ejus Evangelium non viventibus, & præcepta
Hebr. 12. non servantibus, quotidie patitur? *Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem.* Contradicitur ejus doctrinæ, ejus mysteriis, præceptis, exemplis. Quisquis mundi legibus, moribusque, non Christi Evangelio vitam suam conformat; quisquis cupiditatibus suis indulget, Christo apertè contradicit. Christus beatos pauperes prædicat, divites prædamnat; & pauper pro nobis factus est cùm dives esset, ut nos illius inopiâ divites essemus: Vos divitias velut felicitatem vestram desideratis & amatis, paupertatem horretis, pauperesque miseros censetis. Christus honores fugit, gloriam suam non quæsivit, sed gloriam Patris sui: vos ambitione incredibili honores & gloriam quæritis. Christus in mundum venit ut pro nobis pateretur, & passus est, nobis relinquens exemplum, ut vestigia illius sequamur; & voluptates, deliciasque carnis, in quibus mors est animæ, sectamur; passiones & tribulationes, ac pœnitentiam horremus. Viam arctam, duram, laboriosam nobis Christus ostendit, quâ solâ pervenitur ad vitam: & nos per viam latam incedere & ad regnum pervenire vellemus; corregnare Christo volumus, non compati, non commori. Nonne hoc est Christo Jesu contradicere? *Positus est in signum cui contradicetur.* Quid verò eveniet iis qui Christo Salvatori nostro contradicunt? Ipsos gratiarum suarum subtractione puniet, quibus destituti, mensuram peccatorum suorum complebunt, & à Domino in die furoris ejus, in judicio privato & generali confringentur, conterentur, perdentur irreparabiliter. *Malos malè perdet ... Numquam legistis in*
Matth. 21. 41. 42. 43. 44. *scripturis: Lapidem, quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? A Domino factum est*

istud, & est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis, Quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit, conteret eum.

Christus non solum in se, sed in suis, contradictionem à mundo patitur. *Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Dominus in signum & in portentum Israël.* In signum utique & portentum contradictionis. *Si mundus vos odit* (inquit Christus discipulos suos alloquens) *scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego vos elegi de mundo, propterea odit vos mundus... Si me persecuti sunt, & vos persequentur... Si non venissem, & locutus fuissem eis, peccatum non haberent: Nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Sic hominum mundum amantium & mundo servientium vitio, Christus sit illis in ruinam & perditionem. Positos esse sicut signum ad sagittam; positos esse in subsannationem & derisum his qui sunt in circuitu, commotionem capitis in populis, sors electorum est, & piè viventium. *Omnes qui volunt piè vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.* Isai. 8. 18. / 2. Tim. 3. 12.

Ut nobis Christus Jesus sit in resurrectionem, & non in ruinam, demus operam & attendamus ne quis nostrûm desit gratiæ Dei. Timeamus; quia nihil ita efficax est ad gratiam obtinendam, conservandam, & recuperandam, quàm si omni tempore inveniamur coram Deo non altum sapere, sed timere. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 5. §. 23.*) Mysteriorum ejus contemplationi & admirationi mentem nostram applicare debemus cum Maria & Josepho. Invenienus semper in iis quod admiremur. Novum enim fecit Dominus super terram. Sed admiratio nostra pietatis sit, non curiositatis; fidei, non ignorantiæ; *Erant Pater & Mater Jesu mirantes super*

hi, quæ dicebantur de illo. Christo compatiamur ut Maria, quæ stans juxta crucem Jesu, quem tenerrimè diligebat, ut Mater Filium infinitè perfectum, infinitè bonum, infinitè amabilem, corde sensit dolores omnes quos Christus corpore pertulit: ita ut corporeæ sensum passionis excesserit compassionis ipsius affectus. *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Crudelis lanceæ ferrum, quo perfossum est Christi latus, sanctam ejus animam, jam à corpore separatam, non attigit. Mariæ animam, quæ Crucifixo conglutinata erat, ab eoque non poterat avelli, penetravit. Corda nostra pene-
Hebr. 4. tret *Sermo Dei vivus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens usque ad divisionem spiritus & animæ.* Separet nos à peccato, à mundo, à vanitate, à pravis cupiditatibus. Destruat in nobis omnes affectus Christo contradicentes. Annam denique Prophetissam imitemur, sanctam illam viduam, continentiæ & castitatis merito conspicuam, in oratione & jejuniis perseverantem, Deo gratias agentem ob incarnationem & nativitatem Filii ejus Jesu Christi, & de illo loquentem omnibus qui redemptionem Israël expectabant. *Vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Et hæc vidua usque ad annos octoginta quatuor.* Castitatem mentis & corporis amate, conservare,
1. Cor. 6. quia corpora vestra *membra* sunt *Christi*, *templa Spiritus Sancti.* Impudici *tollunt membra Christi, & faciunt membra meretricis*, polluunt templum Spi-
1. Cor. 3. 17. ritus Sancti. *Si quis autem templum Dei violaverit,*
Genes. 7. 10. *disperdet illum Deus*, sicut diluvio dispersit ac perdidit
Genes. 19. 20. omnem carnem, quæ corruperat viam suam: sicut dispersit & consumsit Sodomam, aliasque abominandas
Genes. 38. 9. 10. civitates, pluens super illas ignem & sulphur; sicut percussit Onan semen fundentem in terram ne liberi nasce-
Num. 25. 1. rentur, *eo quòd rem detestabilem faceret:* Sicut viginti quatuor millia Israëlitarum, qui fornicati erant cum filiabus Moab, occidit & perdidit. Christus, qui casti-

tatem ita diligit, ut ex Matre semper Virgine nasci voluerit, cultoribus castitatis & continentiæ seu virginalis seu vidualis, seu conjugalis, erit in resurrectionem, impudicis erit in ruinam & perditionem. Anna *non discedebat de Templo, jejuniis & obsecrationibus serviens nocte ac die.* Et nos oportet jejunare & orare; mortificare membra nostra, sensusque nostros, castigare carnem ac domare, ut spiritui subdita sit, Christi mortificationem in corpore nostro circumferre; sine intermissione orare, & non deficere; Christi mandatum est. *Sine intermissione orate* (inquit Apostolus) *in omnibus gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Jesu, in omnibus vobis.* Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus, sicut Anna confitebatur Domino. De Christo loquamur frequenter, sicut sancta illa Vidua *loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israel*... Frequentiùs de Deo loquemur, si ipsum diligemus. Jucundum nobis esset de rebus divinis habere sermonem. Contrarium verò accidit; si quis de Deo, de Christo, rebusque divinis, in sæcularium hominum conventu & societate loquitur, oneri, tædio, ac fastidio est. Quam longè sumus à primorum Christianorum conversatione, qui Deo pleni, semper ipsum in ore ut in corde habebant. Christianis hujus temporis dici potest, quod Tertullianus Carthaginensibus suis olim dicebat ; *Ipso etiam sermone proavos renunciastis.* Infantem denique Jesum imitemur. *Crescebat ille, & confortabatur, plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo.* Crescamus & nos, qui corpus Christi sumus, conformemur, *Non in sapientia carnali*, sed in *sapientia quæ de sursum est*... *Crescamus in gratia* & caritate ; *Crescamus in eo in salutem*, quia non crescere, minui ; non progredi in via salutis, reverti est. Eamus *de virtute in virtute in virtutem* donec videatur Deus in Sion. In omni virtute conformemur, *Donec occurramus omnes in virum perfectum*,

Luc. 18. 1.

1. Thes. 5. 17. 18.

2. Cor. 1. 12.

Jacob. 3. 15.

2. Petri 3. 18.

1. Petri 2. 2.

Psal. 83. 8.

in mensuram ætatis plenitudinis Christi.

Ephes. 4. 13. Anna *Vidua erat.* De Viduitatis bono, & Viduarum Christianarum officiis vide *Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 8. Regulis 1. 2. & 3.* Anna Prophetissa, Viduarum exemplar.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

Postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer, vocatum est nomen ejus Jesus. Luc. 2. 21.

CHristus in circumcisione semetipsum humilians, & factus sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, in præmium humilitatis & obedientiæ suæ gloriosum nomen JESU accipit. *Humiliavit semetipsum, factus obediens ... propter quod & Deus exaltavit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genu flectatur.* Pluribus de causis decuit Christum circumcidi. Primò, ut se carnis humanæ veritatem suscepisse ostenderet, contra Manichæum, qui dixit, cum habuisse corpus phantasticum; & contra Apollinarium, qui dixit, corpus Christi esse divinitati consubstantiale: & contra Valentinum, qui dixit, Christum de cælo corpus attulisse. (*Lib. 1. q. 2. Art. 4. §. 1.*) Secundò, ut approbaret circumcisionem, olim à Deo institutam. (*Genes. 17. 14.*) Tertiò, ut se esse comprobaret ex genere Abraham, qui circumcisionis mandatum acceperat, in signum fidei, quam de ipso Christo venturo habuerat. *Et signum accepit circumcisionis, signaculum justitiæ fidei.* Quartò, ut Judæis excusationem adimeret, ne ipsum reciperent, si esset incircumcisus. Quintò, ut obedientiam suo nos exemplo doceret. Unde & octava die circumcisus est, sicut in lege erat præceptum. Sextò, ut, qua in simili-

Philipp. 2. 8.

S. Thomas 3. p. q. 37. art. 1.

S. Epiphan. Hæresi quæ est Ebionitarum.

Rom. 4. 11.

tudine carnis peccati advenerat, remedium, quo caro peccati mundari consueverat, non respueret. Septimò, ut legis onus in se sustinens, alios à legis onere liberaret. *Misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret.* Galat. 4. 4.

Sanguinis sui pretiosi primitias in circumcisione Christus offert Patri, in salutis nostræ pretium, jam tunc officium Redemptoris hominum exercere incipiens, quod JESU nomine exprimitur. *Vocabit nomen ejus Jesum. Ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum.* Sanguis Christi in circumcisione effusus, pignus est & arrha sanguinis in cruce copiosius & ad extremam usque guttam effundendi. Ex rore illo divino sanguinis dominici in circumcisione stillantis, quasi nubes parva in cælo formatur, in protectionem nostram expansa, sed signum est pluviæ abundantis in Cruce effundendæ ad plenam peccatorum nostrorum lotionem & abstersionem. *Ecce nubecula parva quasi vestigium hominis ascendebat de mari ... & facta est pluvia grandis.* Sanguinis illius pretiosi prima effusio sufficiens est ad lavacrum, sufficiens ad pretium redemptionis nostræ: Sed superabundantem satisfactionem Deo vult offerre Salvator noster, redemptionem copiosam. Primum istud sacrificium quodam modo gratius Deo est sacrificio sanguinis in Cruce effusi, non quidem ex parte victimæ, aut Sacerdotis æterni, scilicet Christi, sed ex parte effundentium hominum. In Passione enim Christi sanguinem effundit sacrilega Judæorum & Gentilium crudelitas, quam Deus non potest non odisse: In circumcisione sola effundit pietas & religio. In passione, sacrificii ministri impii sunt, nempe carnifices: in circumcisione, Sacramenti minister, scilicet Joseph, justus est & sanctus. Novus ille Abraham puerum immolare incipit; gladio sanguinem effundit novæ victimæ, cujus mors non sequitur, sed spondetur; non prohibetur ab Angelo, sed differtur. Pati pro hominibus incipit Christus,

Math. 1. 21. (beside "Vocabit nomen")

3. Reg. 18. 44. 45. (beside "Ecce nubecula")

vulnus accerbiſſimum excipit, ſanguinem fundit, offertque Deo, & ſicut olim propoſito ſibi gaudio ſuſtinebit crucem confuſione contemptâ, ſic hodie circumciſionis dolorem & confuſionem ſuſtinet cum gaudio, propter immenſam caritatem quâ dilexit nos. *Infans tibi neceſſarius adhuc tener, qui ſub cultro tuo rideat* (inquit ironicè Tertullianus, Ethnicis reſpondens, qui immania infantium recèns natorum ſacrificia Chriſtianis per calumniam horrendam affingebant) Infans Jeſus ſub cultro circumciſionis, cui ſponte ſe ſubjicit ut noſtram redemptionem auſpicetur, gaudet, amoris ſui tam inſigne nobis teſtimonium exhibens, Non erat illi neceſſaria circumciſio, qui verus Deus eſt de Deo Patre, homo verus ſine omni peccato de Virgine Matre. An ſuper eum cadere poterat illa ſententia: *Maſculus cujus præputii caro circumciſa non fuerit, peribit anima ipſius de populo ſuo?* Poteſtne oblivisci Pater filii uteri ſui? Aut non cognoſceret eum, niſi ſignum circumciſionis haberet? Imò verò ſi quo modo poſſet non agnoſcere Filium, in quo ei bene complacuit, ex hoc maximè ſigno poterat ignorare eum, inventa in eo circumciſione, quam peccatoribus ipſe providerat ob purgationem delictorum. Sed quid mirum ſi caput pro membris accepit curationem, quam tamen in ſe ipſo non habuit neceſſariam? Nonne & in membris noſtris ſæpe pro unius infirmitate alteri adhibetur curatio? Sic *hodie pro totius corporis putredine cauterium quoddam infixum eſt in capite. Denique quid mirum, ſi pro nobis dignatus eſt circumcidi, pro quibus dignatus eſt mori? Totus ſiquidem mihi datus, & totus in meos uſus expenſus eſt.* Agnus ſine macula, etſi non eguit, tamen voluit circumcidi. Nec veſtigium quidem ullum vulneris habens, alligaturam non refugit vulneris. Non ſic impii, non ſic; non ſic agit perverſitas elationis humanæ. Erubeſcimus vulnerum ligaturam, qui de vulneribus interdum etiam gloriamur. Quem nemo poteſt arguere de

Apolog. 8 — *Geneſ. 17.* — *S. Bernard Serm. 3. de Circumciſione.* — *Idem Serm. 1.*

peccato, ipſe peccati remedium & verecundum pariter «
& auſterum ſine ulla neceſſitate ſuſcepit. Nos è contra «
inverecundi ad obſcœnitatem culpæ, erubeſcimus agere «
pœnitentiam: quod extremæ dementiæ eſt, malè pmni «
in vulnera, pejus in remedia verecundi. Qui peccatum «
non fecit, non dedignatus eſt ſe peccatorem reputari: «
Nos & eſſe volumus, & nolumus æſtimari. Itane ſano «
opus eſt medicinâ, & non malè habentibus? Imò verò «
itane eget medicamine non æger, ſed Medicus? Cir- «
cumcidi nobis neceſſe eſt, non legali & Judaicâ cir-
cumciſione à qua Chriſtus nos liberavit, ſed *Circum-* Rom. 2. 29.
cumciſione cordis, in ſpiritu, non litterâ, quæ fit ſcili-
cet gratiâ Spiritus Sancti, non carnis abſciſſione. *In*
Chriſto Jeſu neque circumciſio aliquid valet, neque præ- Galat. 5. 6.
putium (ſive incircumciſio) *ſed fides, qua per carita-*
tem operatur.

Spiritualis circumciſio, quam à nobis Chriſtus exigit,
quadruplex eſt. 1. Circumciſio cordis, (Act. 7. 51.) Rom. 2.
Incircumciſis cordibus. Amoris proprii deſideria reſe-
canda, amor pmpriæ excellentiæ, in quo ſuperbia po-
ſita eſt. 2. *Circumciſio ſpiritus*, quâ noxiæ, vanæ, ſuper-
fluæ cogitationes cohibentur, ut non noſter ſenſus in no-
bis, ſed Dei prævaleat & dominetur ſpiritus. 3. Aurium
circumciſio (*incircumciſis auribus*) quâ aures ab auditu Act. 7. 51.
colloquiorum malorum, quæ bonos mores corrumpunt,
verborum impudicorum, detractionum, adulationum,
avertuntur; qua fit ne ex eorum numero ſimus, qui *Sa-*
nam doctrinam non ſuſtinentes, ad ſua deſideria co- 2. Tim. 4. 3.
acervant ſibi magiſtros prurientes auribus, & à veri-
tate quidem auditum avertunt, ad fabulas autem con-
vertuntur. 4. Circumciſio labiorum, quam ſibi deeſſe,
in eo ſcilicet gradu, quem optabat, humiliter Moyſes
coram Deo confitetur: *En*, inquit, *incircumciſus labiis* Exod. 6. 10.
ego ſum, & quomodo audiet me Pharao? Hac circum-
ciſione omnis ſermo malus, omne verbum quod Deo
diſplicere poſſet, reſcinditur. *Si quis in verbo non of-* Jacobi 3. 2.
fendit, hic perfectus eſt vir.

II. *Vocatum est nomen ejus Jesus.* Nomen Jesu proprium Mediatoris Dei & hominum nomen est. Quomodo & per quid Christus Mediator? Nomen Jesu Dei consilio & præcepto Christo impositum... Non instar aliorum Jesus vocatur ... Jesus filius Nave, Jesus filius Josedech, & Jesus filius Sirach, figuræ insignes Jesu Christi, in quo non sola magni nominis umbra fuit, sed veritas... Virtus nominis Jesu... Omnia filii Dei nomina ad unum nomen Jesu referuntur... Veneratio & invocatio nominis Jesu. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 3.* toto §. 2. ad illa verba Symboli, *Et in Jesum.*)

III. Hodie Christus offert Patri sanguinum novum. Pater Æternus dat Filio nomen novum. Homines offerre debent Patri, Filio & Spiritui Sancto cor novum.
Matth. 28. Sanguis hominis Dei, novus sanguis est, nusquam an-
Hebr. 12. 24. tehac visus in mundo, *Sanguis novi Testamenti*, Sanguis delens peccata; *Sanguis meliùs clamans quàm san-*
Isaiæ 62. 2. *guis Abel.* Nomen Jesu est Nomen salutis, *Nomen novum quod os Domini nominavit.* Cor Christi sanguine & nominis ejus virtute mundatum, ejusque amo-
Ezech. 36. 26. re succensum, cor novum est. *Et dabo vobis cor novum, & spiritum novum.* Hæc (ut ita loquar) xenia gratiæ. Cor novum principium erit vitæ novæ. Iraque recogi-
Isai. 38. 15. tantes coram Deo annos nostros præteritos in amaritu-
Rom. 6. 4. dine animæ nostræ, *In novitate vitæ ambulemus ... Si-*
2. Cor. 5. 17. *mus nova in Christo creatura: Vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova.* Recedant vetera, novo anno incipiente, nova sint omnia, corda, voces, & opera.

IN EPIPHANIA DOMINI.

Ecce magi ab Oriente venerunt Jerosolymam dicentes: Ubi est qui natus est Rex Judæorum? Vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Matth. 2.

EPiphania sacer est Christi apparitioni sive manifestationi dies. Dei in carne abscondici nativitatem novam omnis conditionis & sexus hominibus manifestari decebat, cùm salus per Christum futura, omne hominum genus, sexum omnem, conditionemque spectaret. In Christo Jesu *Non est Judæus, neque Græcus: Non est servus, neque liber: Non est masculus, neque femina.* Ideo Christus natus & Pastoribus qui Judæi, & Magis qui Gentiles erant; Pastoribus, qui pauperes, viles, & simplices; Magis, qui sapientes, divites & potentes, manifestatus est. Justis, scilicet Simeoni & Annæ; peccatoribus, scilicet Magis; viris denique & mulieribus manifestum se facere dignatus est; ut per hoc ostenderetur, nullum genus, nullam conditionem hominum excludi à salute. *Magnum pietatis Sacramentum, quod manifestatum est in carne.* Quo natus est Christus die, Angeli pacem in terra hominibus bonæ voluntatis nunciarunt. *Ipse* enim *est pax nostra, qui fecit utraque unum.* Duos ex diverso parietes, velut lapis angularis, in se copulare jam cœpit, Pastores à Judæa, Magos ab Oriente perducens: ut duos conderet in se in unum novum hominem, faciens pacem his qui longè, & his qui propè. Manifestatus est, nec illis doctis, nec illis justis. Prævalet namque imperitia in rusticitate Pastorum, & impietas in sacrilegis Magorum. Utrosque sibi lapis ille angularis applicuit, quippe qui venit stulta mundi eligere, ut confunderet sapientes; &

S. Thomas 3. p. 9. quæst. 36. art. 3.

Galat. 3. 28.

1. Timot. 3. 16.

Ephes. 2. 14.
S. August. Serm 199. 1. In Ephan. & Serm 200. 1. in Epiph. 1.
Cor. 1. 27.

non vocare justos, sed peccatores; ut nullus magnus superbiret, nullus infimus desperaret.

Manifestatus autem Christus est signis convenientibus, & illis, quibus fiebat manifestatio, familiaribus. Viris enim justis familiare & consuetum est interiori Spiritus Sancti instinctu edoceri, absque signorum sensibilium demonstratione, scilicet per Spiritum Prophetiæ. S. Thomas Art. 5. Alii corporeis rebus addicti, per sensibilia ad intelligibilia adducuntur. Judæi porrò consueverant divina responsa per Angelos accipere, per quos etiam legem acceperant. Gentiles, & maximè Astrologi, sidera contemplari, & eorum cursus observare solent. Quamobrem justis, scilicet Simeoni & Annæ, Christi nativitas manifestata est per interiorem instinctum Spiritus Luc. 2. Sancti. *Responsum accepit Simeon à Spiritu Sancto, non visurum se mortem, nisi videret Christum Domini.* Pastoribus autem & Magis, tanquam rebus corporalibus deditis, manifestata est Christi nativitas per visibiles apparitiones: & quia non erat merè terrena, sed quodammodo cælestis, per signa cælestia utrisque revelatur: S. August. Serm. 104. 6. de Epiph. Judæis per Angelos, Magis per stellam. Cælos Angeli habitant, & sidera exornant: Utrisque ergo cæli enarraverunt gloriam Dei. Accedit, quòd Abrahæ innumirabilis fuerat promissa successio, non carnis semine, sed fidei fœcunditate generanda: & ideo stellarum multitudini est comparata, ut cælestis progenies Genes. 15. 5. speraretur. *Suspice cælum, & numera stellas, si potes... Sic erit semen tuum.* Quamobrem Gentiles in sideribus designati, ortu novi sideris excitantur ut ad Christum perveniant, per quem efficiuntur semen Abrahæ.

Agnoscamus in Magis adoratoribus Christi vocationis nostræ fideique primitias. Jam præsignatum agnoscamus, Matth. 8. 11. quod postea Dominus dixit: *Multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac & Jacob in Regno cælorum: filii autem*

regni

regni ibant in tenebras exteriores. Gratias immortales Deo agamus ob vocationis nostræ beneficium ad veram Religionem, ad Fidem, ad veram Ecclesiam. Ex Gentibus olim eramus, *Sine Christo, alienati à conversatione Israel, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo. Nunc autem in Christo, nos qui aliquando eramus longè, facti sumus prope in sanguine Christi.* Jam *non sumus hospites & advenæ, sed cives sanctorum & domestici Dei. Nos genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntiemus ejus, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti.* Fidei, bonique operis initium non ex nobis, sed ex Dei gratia & misericordia est: quæ gratia non omnibus datur. *Non fecit* enim *taliter omni nationi, & judicia sua non manifestavit eis.* (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 24. & 30.*) In negotio igitur salutis, totum Deo tribuendum, nec in nobis, sed in Domino gloriandum est: (§. 36.) sed nec adversùs alios gloriari debemus. Ne Christianus ex Gentibus vocatus extollatur adversùs Judæos. *Quòd si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cùm oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ factus es, noli gloriari adversùs ramos. Quòd si gloriaris, non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergo; Fracti sunt rami ut ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem & severitatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu excideris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potens est enim Deus iterum inserere illos.*

Ephes. 2. 12.

& 19.

1. Petri 2. 9. 10.

Psalm. 147. 20.

Rom. 11. 17. & seqq.

Gratiæ vocanti, misericordiæ & benignitati Dei ad

pœnitentiam invitanti, fideliter respondendum & coo-perandum est. Gratia libertati non officit, sed libertas gratiæ cooperatur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 33. & 35*) Statim obediendum, ut Magi. *Ecce Magi ab Oriente venerunt. Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum.* Sequendus stellæ, id est gratiæ præcedentis ductus. *Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim veniet ira il-lius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Noli ergo di-cere, Cras me convertam, cras Deo placebo; & om-nia hodierna & hesterna dimittuntur mihi. Verum qui-dem dicis, quia *Deus conversioni tuæ indulgentiam pro-misit: sed dilationi tuæ diem crastinum non promisit.* Omnia impedimenta vincamus, sive interiora, sive ex-teriora, quæ intercedunt ac moras afferunt conversioni nostræ, *Legem* quæ est *in membris* nostris, *repugnan-tem legi mentis* nostræ, & *captivantem nos in lege pecca-ti*: tumultuantes cupiditates: Mundum ipsis blandien-tem: carnales homines à viâ Dei nos abducere tentan-tes, aut insidias nobis struentes. *Turbatus est Herodes, & omnis Jerosolyma cum illo.* Si quæ difficultates, si quæ dubia, si quæ perplexitates in animis nostris orian-tur, nec stellam videamus quæ viam demonstret ad Christum, Pastores & Doctores interrogemus, non quoscumque, sed qui scrutantur Scripturas, qui secun-dùm illas respondent, & dirigunt Animas, & qui se-cundùm illas vivunt; non doctos solùm, sed pios; non similes Scribis Judæorum, qui viam ad Christum mon-strant, & comitari eos nolunt qui Christum quærunt, » illum adoraturi. Propter nos, quibus de Scripturis suis » sanctis innotescere Christus voluit, ipsos etiam Magos, » quibus tam clarum signum in cælo dederat, & quorum » cordibus se in Judæa natum esse revelaverat, Prophe-» tis tamen suis de se credere voluit. Quærendo enim ci-» vitatem in quâ natus erat, quem videre & adorare cu-» piebant, necesse habuerunt percontari principes Judæo-

Eccli. 5. 8.

S. August. Enarrat. in Psalm. 144.

Rom. 7. 23.

S. August. Serm. 199. in Epiph.

rum ; ut illi de sancta Scriptura, quam in ore, non in corde gestabant, infideles fidelibus de gratia fidei responderent, mendaces à se, veraces contra se. Quantum enim erat, ut illis quærentibus Christum comites fierent, cùm ab eis audissent, quòd visâ stella ejus venirent eum adorare cupientes ; ipsi eos ad Bethleem Judæ, quam de libris divinis indicaverant, ducerent, pariter viderent, pariter intelligerent, pariter adorarent ? *Nunc verò aliis demonstrato vitæ fonte, ipsi mortui sunt siccitate. Facti sunt eis tanquam lapides ad milliaria : viatoribus ambulantibus aliquid ostenderunt, sed ipsi stolidi atque immobiles remanserunt.* Non licet varios adire Doctores seu casuum arbitros, ea intentione ut ex eorum opinionibus ea eligatur, non quæ probabilior & tutior, sed quæ commodior visa fuerit. (*Lib. 3. Cap. 4. Art. unico, Regulâ 31.*) Morum Regulæ ex Scriptura & Traditione, non ex solis hominum opinionibus depromendæ sunt, quæ cometæ sunt infausti, & ignes fatui, ducentes in præcipitia & foveas, non stellæ cælestes ducentes ad Christum, & in viam salutis dirigentes. (*Regulâ 15.*)

Et procidentes adoraverunt eum. Statim atque ad Deum credendo accedimus, illum adorare debemus *in spiritu & veritate*... Quid sit adoratio ? & quot cul- *Joan. 4.*
tûs religiosi species ? Latria est cultus ac servitus uni Deo conveniens... Adoratio duplex, interior, & exterior... Adoratio exterior ab interiori procedit, & ad illam vehementiùs excitat... Adoratio corporalis à spituali indivulsa esse debet. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 1. §. 5. & §. 6.*) *Psal. 94.*
Venite igitur, *adoremus* cum Magis & *procidamus ante Deum, ploremus coram Domino qui fecit nos.* In Pas- « *S. August. Serm. 103. in Epiph. 5.*
toribus gratia prior, in Magis humilitas amplior. Illi «
Deum, ex eo quòd Christum viderant, laudaverunt : «
isti autem visum Christum etiam adoraverunt. Fortasse «
ergo illi Pastores minùs rei, de salute alacriùs exsulta- «
bant : isti autem Magi multis onerati peccatis, submis- «

» sius indulgentiam requirebant. Hæc est illa humilitas, » quam plus in eis qui ex Gentibus erant, quàm in Judæis divina Scriptura commendat. Ex Gentibus enim » erat ille Centurio, qui cùm Dominum in toto pectore » suscepisset, se tamen dixit indignum ut in domum ejus » intraret, nec ab eo ægrum suum voluit videri, sed salvum juberi. Sic interiùs præsentem corde retinebat, » cujus à suo tecto præsentiam honorificè revocabat. Denique Dominus : *Non inveni*, inquit, *tantam fidem in Israel.* Illa etiam Chananæa ex Gentibus erat, quæ » cùm se à Domino audisset canem, & cui panis filiorum » mitteretur, indignam, micas tamquam canis exegit : & » ideo non esse meruit, quia id quod fuerat, non negavit.

Matt.15.28. » Nam & ipsa audivit à Domino, *O mulier, magna est fides tua.* Humilitas in ea fecerat fidem magnam, quia se ipsam fecerat parvam. Quia igitur ex Gentibus in Ecclesiam Dei vivi vocati sumus, eoque nomine gratiæ ejus magis sumus debitores, nos humiliemus coràm Domino cum Magis, & Christum Jesum procidentes adoremus, non jam inhiantem uberibus matris, sed sedentem ad dexteram Dei Patris.

Offeramus & nos munera. *Et apertis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham.* Caritatem, quæ auro; Orationis fervorem, qui thure; corporis mortificationem, quæ myrrha, corruptionem impediente, significatur. Aurum offerte cælorum terræque totius Regi, divites; illi in pauperibus offerte,

Aggæi. 2.9. immo solvite, reddire quod ipsius est : *Meum est aurum*, inquit, *& meum est argentum :* non vestrum, ô

S. August. Serm. 50. Edit. postremæ. divites terræ. *Quid ergo dubitatis pauperi dare de meo, aut quid extollimini cùm datis de meo?* Thus ferventissimæ orationis Deo adolete, igne caritatis incensum. *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.*

Coloss. 3.5. Myrrham denique mortificationis offerte. *Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram... Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Si autem spiritu*

facta carnis mortificaveritis, vivetis... Obsecro vos per misericordiam Dei, hodie nobis manifestatam, *ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic sæculo.* Hæc digna Christo Deo & homine vero, Regeque magno munera. Ad ipsum sine muneribus accedere indecens est & ingratum, quamvis bonorum nostrorum non egeat Dominus. *Nec apparebis* (inquit) *in conspectu meo vacuus.*

Rom. 8. 13.
Rom. 12. 1.
Exod. 34. 21.

In aliam denique viam dare nos debemus, si ad Deum verè sumus conversi; Deo magis obediendum quàm mundo & hominibus qui de mundo sunt. *Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.* Obsecro vos & adhortor in Domino, *Ut jam non ambuletis, sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei, per ignorantiam quæ est in illis, propter cæcitatem cordis ipsorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitiæ, in operationem immunditiæ omnis, in avaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum... Deponere vos secundùm pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secundùm desideria erroris.* Viæ mutatio, est vitæ emendatio. Nos quoque per alias incedimus vias, quando veterem abnegamus hominem, quando superbiam, susceptâ humilitate deponimus; quando ad patientiam ab iracundia mentem deflectimus; quando veteres voluptates, & consuetudines pristinas ac desideria antiqua damnamus. Ad viam utique aliam de errore transimus, quando universas concupiscentias, honestatis ac paupertatis amore calcamus, quando castitate luxuriam subjugamus, sinistras semitas relinquentes, dextro tramite iter spiritale conficimus.

Ephes. 4. 17.
Antiquus Gallicanæ Ecclesiæ Episcopus, cujus Sermones sub Eusebii Emisseni nomine sunt editi, Serm. 1. de Epiph.

Deo gratias agendæ ob vocationis nostræ inæstimabile beneficium. Laudandus *Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem Filii ejus Christi Domini nostri,*

1. Cor. 1. 9.

Ephes. 4. 1. Vocationi nostræ, Magorum sanctorum exemplo fideliter respondendum est, *Obsecro vos ut dignè ambuletis vocatione quâ vocati estis*, per gratiam Dei, in libertatem filiorum ejus, in Regnum ejus & gloriam.

IN EODEM FESTO.

Vidimus stellam ejus in Oriente ... Matth. 2.

S. August. Serm. 199. in Epiph. 1. SUb stellarum fato natum esse Christum impiè quis assereret, quia eo nato *stellam ejus* Magi in Oriente viderunt. Hinc enim potius Christus non sub dominatu ejus, sed Dominus ejus apparuit, quia illa non in cælo sideratas vias tenuit, sed hominibus quærentibus Christum viam usque ad locum, in quo natus fuerat, demonstravit. Unde non ipsa Christum fecit mirabiliter vivere, sed ipsam fecit Christus mirabiliter apparere; nec ipsa Christi mirabilia decrevit, sed ipsam Christus inter mirabilia sua demonstravit. Ipse enim natus ex Matre, de cælo terræ novum sidus ostendit, qui natus ex Patre cælum terramque formavit. Eo nascente lux nova est in stella revelata, quo moriente lux antiqua est in cælo velata. Eo nascente superi novo honore claruerunt, quo moriente inferi novo timore tremuerunt, quo resurgente Discipuli novo amore exarserunt, quo ascendente cæli novo obsequio paruerunt. Stella hæc novum

Luc. 1. 79. lumen significat *Oriens ex alto his qui in tenebris & in umbra mortis sedent*. Quo de lumine Propheta ait:

Isai. 60. 1. *Surge, illuminare Jerusalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui.* Fidei stellam, cujus lumen sequi debemus, quod illuxit in cordibus nostris, hæc stella designat. Sed, heu! plerique

Joan. 3. 19. Christiani *dilexerunt magis tenebras quàm lucem*. Non veniunt ad lucem, ut non arguantur opera eorum. *Om-*

nis enim qui malè agit, odit lucem. Tenebras ignorantiæ, falsitatis, & erroris amant, à quibus per Christum sunt liberati: non fide, sed superstitione ducuntur. Quid superstitio? & quotuplex superstitionis genus? (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 13.*) Omne superstitionis genus homini Christiano fugiendum. (*Ibidem*) Peccati gravissimi rei sunt, non solùm qui divinationem, magiam, aut sortilegia exercent, sed & qui ariolos, magos, sortilegos sive maleficos consulunt, eorumve operâ utuntur. Hi Christo renunciant, diabolum colunt, violant baptismi Sacramentum. Eorum pœnæ. (*Ibid. Regulâ 8. & 9.*) Societatem ineunt cum dæmone, adversus quem, utpote Dei & humanæ salutis hostem, bellum continuum, Christo duce, homini Christiano gerendum est. *Dixistis, Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum.* Credunt *Patri mendacii.* Christi promissis diffidunt, eum dæmone infirmiorem censent, qui dixit: *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit.* Meminerit is pacti cum Christo initi in baptismo, abrenunciationis diabolo factæ. Ne fidatis dæmoni qui *Homicida fuit ab initio.* Sacrorum Oraculorum meminerit is: *Nolo vos fieri socios dæmoniorum... Quæ conventio lucis ad tenebras? Christi ad Belial?* Isai 28. 15. Luc. 10. Joan. 8. 44. 1. Cor. 10. 2. Cor. 6. 15.

Lethalis peccati rei sunt, non solùm qui Astrologiam judiciariam profitentur, & fortuitos eventus, aut futura hominum opera, prosperamque vel adversam fortunam prænunciant; verùm etiam qui Astrologos seu Genethliacos consulunt. (*Ibid. Regulâ 10.*) *Filii hominum, usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Beatus qui non respexit in vanitates & insanias falsas.* Divinatores illos, Astrologiæ Judiciariæ, Geomantiæ, Chiromantiæ professores, circulatores & circulatrices Bohemos & Bohemas fugite, genus hominum potentibus infidum, speranti- Psal. 4. 3. Psal. 39. 5.

bus fallax (ut loquitur C. Tacitus) quibus olim Senatus Romanus, etsi adhuc idolis serviens, Urbe & Italia tota interdixit. Ne adeatis aut interrogetis de futuris eventibus falsidicos illos Vates, qui *Vendunt hominibus imperitis miserabilem servitutem. Nam quisque liber ad hujusmodi Mathematicum cùm ingressus fuerit, dat pecuniam ut servus inde exeat aut Martis aut Veneris*, (ait S. Augustinus.) Hæ artes, hæ superstitiones, *plenæ sunt pestiferæ curiositatis, cruciantis sollicitudinis, mortiferæ servitutis.* Desertores Angeli, *Proditores hujus curiositatis*, (inquit Tertullianus.) Servus in consilia regentis Domini irrumpere non debet. Servi Dei sumus: Quid providentiæ ejus consilia penetrare volumus? *Sicut oculi servorum in manibus dominorum suarum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* Jus Dei est, futura nosse. Usurpatores sumus, si futuros eventus nosse volumus. *Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dii estis vos.*

Tacitus lib. 1. Histor. Tertull. lib. de Idolol. c. 9. Lib. 2. de Doctrina Christ. c. 21. & 24. Psal. 122. Isai. 41. 23.

Divinatio per auguria, omina, occursus, & alias hujusmodi rerum exteriorum observationes, perniciosa superstitio. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 13. Regulâ 11.*) Divinatio per somnia, vana & superstitiosa est, tacitumque pactum cum dæmone involvit. (*Regulâ 13.*) Divinatio per sortes, lethale ex genere suo peccatum est. (*Regulâ 14.*) Observatio dierum, mensium, & annorum, ad fortuitos eventus, vel ad directionem humanorum negotiorum, & actionum quæ nullatenus pendent à siderum influxu, ita ut dies aliqui fausti vel infausti habeantur, & propterea suspendantur aut retardentur, vel penitus omittantur humana negotia vel actiones, quæ aliàs fierent; aut quædam fiant, quæ aliàs omitterentur, superstitio est. (*Regulâ 17.*) Observantia sanitatum, quâ media inania, inutilia, inefficacia & superstitiosa ad sanandos morbos hominum vel animalium adhibentur, vel ad eos avertendos usurpantur, lethale peccatum est. (*Regulâ 18. & 19.*) Ocho-

zias Rex ægrotus, quia vero Deo contempto consuluit Accaron, morte punitus est, quam ipsi Dei nomine Elias Propheta denuntiavit. *Quia misisti nuntios ad consulendum Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel, à quo non posses interrogare sermonem, ideo de lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris*... Observantia sacrorum, superstitiosa & illicita. (*Regulâ 21. & 22.*) Maleficium altero maleficio tollere, aut maleficos adire, ac eorum uti operâ ut hoc modo tollant; vel sic tollere volentibus consensum præbere, nusquam licet, sed lethale semper peccatum est. (*Regulâ 25.*) In omnibus angustiis, rebus adversis, & damnis rerum temporalium, morbis pecorum vel hominum, ad Deum confugiendum est, & cum pio Rege Josaphat dicendum: *Cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solùm habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* 4. Reg. 1. 16. 2. Paralip. 20. 12.

Omne igitur superstitionis & vanæ observantiæ genus cum execratione respuentes, Christum Salvatorem nostrum ac Regem, quæramus cum sanctis Magis; illum nosse, adorare, ac muneribus honorare, una nobis curiositas & cura sit. Quæramus quæ ad salutem nostram pertinent & necessaria sunt, tam media, quàm præcepta; Angeli Custodis nostri directionem & inspirationes, in omnibus viis nostris postulemus, & sequi parati simus, sicut Magi ductum Angeli stellam moventis secuti sunt. Non consulamus planetarios, augures, magos, sortilegos, qui *Parati sunt suscitare Leviathan*; sed Pastores, & conscientiæ Moderatores, pios & doctos. Non futura scrutemur, sed quis sit conscientiæ nostræ status; quænam in ea lateant peccata, & habitus mali; quæ nobis cupiditates dominentur; ut illa per confessionem & pœnitentiam eluere, illos per virtutum contrariarum actus eradicare: has domare pugnando satagamus. Non sufficimus præsentibus, ut quid futura contingentia inquirimus? Prævideamus fu- Job. 3.

tura, quantùm prudentia & cautio Christiana jubent, ut pericula viternus Animarum nostrarum, ut peccati occasiones, & iniquorum consortium ac familiaritatem fugiamus, quæ nobis causa ruinæ spiritualis esse possunt: Cogitemus quam deinceps viam simus inituri, ne redeamus ad Herodem, sed per aliam viam revertamur in patriam nostram, quæ cælum est.

DOMINICA INFRA OCTAVAS EPIPHANIÆ.

Dixit Mater ejus ad illum : Fili, quid fecisti nobis sic ? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te. Et ait ad illos : Quid est quòd me quærebatis ? Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse ?.... Et descendit cum eis, & venit Nazareth : & erat subditus illis... Luc. 2.

CUm duo ex præcipuis Christianæ vitæ erga homines officiis sint liberorum sancta educatio, illorumque erga parentes observantia, primi hujus officii exemplum Maria Jesu Christi Mater & Josephus Pater ejus nutritius exhibent; secundi, puer ipse Jesus. Joseph & Maria per annos singulos ibant in Jerusalem, ad diem solemnem Paschatis: illucque puerum Jesum ducebant, ad immolationem agni Agnum ipsum sine maculâ, ad celebrationem Paschæ typici, verum Pascha pro nobis post annos aliquot immolandum, sacerdotem pariter & victimam, qui legales figuras morte ac resurrectione sua aliquando erat impleturus. Anno ætatis duodecimum agebat adorandus Puer, cùm ascendentibus illis Jerosolymam secundùm consuetudinem diei Festi, consummatisque diebus, cùm redirent, reman-

sit in Urbe, & non cognoverunt parentes ejus, donec peracto diei itinere, inter cognatos & notos quæsitum non invenerunt. Quapropter Jerusalem reversi, illumque cum anxietate & dolore quærentes, post triduum, invenerunt in Templo sedentem in medio Doctorum, audientem, & interrogantem illos; ita ut prudentiâ suâ & responsis omnibus admirationi esset. Cui Mater: *Fili*, inquit, *quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus & ego dolentes quærebamus te.* Amabilem ac suavem Matris querimoniam humiliter audit Puer adorandus, ac modestè respondet: *Quid est quod me quærebatis? Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse?* Quod responsum etsi tunc non intellexerint, nescientes quænam essent illa negotia Patris, & quâ ratione disputatio cum Doctoribus ad illa pertineret, siluerunt nihilominus præ admiratione & reverentia ejus, quem Deum esse firmissimè credebant. Et Jesus cum eis descendit, & venit Nazareth, & erat subditus illis, non necessitate, sed pietate, & dignatione. Parentes Christiani, officia vestra erga filios à Maria & Joseph; filii, officia vestra erga parentes à puero Jesu discite, & tanquam in exemplari intuemini.

Parentum erga filios officia. Debent imprimis filios alere, & curam illorum gerere. 2. Instructionem & disciplinam filiis debent, ipsosque instruere tenentur tum in fide, tum in Christianæ vitæ officiis... Nullâ re magis quàm optima & sanctâ educatione suum erga filios amorem parentes testari possunt... Quia verò exempla longè movent efficaciùs quàm verba, filiis suis omnium virtutum exemplo prælucere debent parentes Christiani... Ipsis denique correptionem debent statim à pueritia, quæ prona ad malum est. Qua in re prudentiâ & moderatione opus est, ut videlicet nec austeriores, nec indulgentiores parentes sint. (*Lib.* 4. *Cap.* 6. *Art.* 2 §. 1.)

Lethalis peccati rei sunt parentes, qui filios suos in

eodem secum lecto collocatos ex somnolentia opprimunt; vel tam negligenter educant, ut in ignem vel aquam cadant, aliove simili casu extinguantur; vel quorum incuriâ sine Baptismo moriuntur. (*Art. 3. Regula x.*) Graviter peccant parentes, qui ob secundarum nuptiarum societatem, filiorum ex primo thoro susceptorum educationem negligunt. (*Regula xi.*) Gravis peccati rei sunt parentes, qui paternâ providentiâ filiis suis non consulunt, sed eorum neglectâ collocatione & fortunâ, bona sua dilapidant, aut tam multa extraneis conferunt, ut filios suos necessariis vitæ hujus subsidiis eorum statui & conditioni convenientibus fraudent, aut sine causa exheredent. (*Regulâ xii.*) In singulos filios dividere debent hereditatem, secundùm quod lege aut consuetudine præscriptum est. Parentum in filios inæqualis amor, & alios præ aliis augendi ac locupletandi studium, odia filiorum in parentes, fratrumque inter se diffidia implacabilia sæpe parit. (*Regulâ 13.*) Quàm grave sit peccatum parentum, qui suos liberos in Monasteria detrudunt, seu ad Religiosam professionem cogunt, vel inducunt. (*Lib. 3. Cap. 6. Art. 3. Regula 12. & Art. 8. Regulâ 17.*)

Pueri in Ecclesiam ut in Jerusalem ducendi à parentibus, docendique ut Angelorum instar cum reverentiâ, modestiâ, & pietate stent coram Deo, ipsius Majestatem adorent, ipsumque orent pro modulo suo; ut Catecheses audiant; ut cùm ætate & sapientiâ profecerint, Sacramenta frequentent, conscientiæ Moderatorem eligant, Dei voluntatem exquirant de statu vitæ eligendo, ne sine vocatione statum aut conditionem eligant: quâ ex electione fors æterna sæpe pendet filiorum & filiarum. Caveant parentes ne sint ex eorum numero, de

Psal. 105. 37. quibus scriptum est: *Immolaverunt filios suos, & filias suas dæmoniis.* Filios enim suos & filias suas dæmonibus immolant, cum vanitati & mundo addicunt, cum eorum cupiditatibus nascentibus blandiuntur: dæmo-

nus immolant, cùm cupiditatis vel ambitionis instinctu, aut rationibus merè humanis, ipsos Clero, aut Monasterio devovent, aut repugnantes, aut filiali tantùm reverentiâ consentientes, nec à Deo vocatos . . . Timeant ne filii & filiæ meritò dicant aliquando; *Parentes sensimus parricidas.* Videant utrum filiis veritates fidei ac legis Christianæ inculcaverint pro officii sui ratione, ut pius Rex Ezechias ait: *Pater filiis notam faciet veritatem tuam.* An filios suos errantes à via salutis sollicitè quærunt, & ad vias rectas revocant? Immò pravis exemplis illos in viam perditionis ducunt, ut *fiant sicut patres eorum, generatio prava & exasperans; generatio quæ non direxit cor suum, & non est creditus cum Deo spiritus ejus.* Isai.38.19. Psal.77.8.

Filiorum erga parentes officia. 1. Reverentia & observantia. 2. Preces pro ipsis ad Deum fundendæ. 3. Obedientia. 4. Virtutum ac rectè factorum imitatio. 5. Ipsorum prudentibus consiliis deferendum, maximè cùm status vitæ deligendus est, cùm uxor ducenda. 6. Parentibus subveniendum, tum in spiritualibus necessitatibus, tum in temporalibus, (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 2.*) Christus Jesus observantiæ & obedientiæ filiorum erga parentes exemplar. *Et descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis . . . Quid enim Magister virtutis, nisi officium pietatis impleret? Numquid & humano egebat auxilio, ut materno serviret imperio? Deferebat homini, deferebat ancillæ, deferebat simulato Patri: Et miraris si Deo detulit? . . . Exempla pietatis agnosce. Disce quid parentibus tuis debeas.* Christi parentes omnia illi debebant: Nos parentibus, post Deum, omnia debemus. *Et erat subditus illis*, in omnibus, Deus creaturis suis, per annos triginta. S. Ambros. Lib. 2. in Evang. S. Luc. n. 65. Luc. 2. Ecce ancilla Domini.

Lethalis peccati rei sunt, qui parentibus maledicunt, qui ipsos verberant, spernunt, vel irrident, aut de ipsis erubescunt. Graviter etiam peccant, qui parentibus

mœrorem creant, aut senectutis illorum infirmitates impatienter ferunt. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 3. Regulâ 1.*) Parricidii rei sunt filii, qui mortem parentum optant, assequendæ hereditatis cupiditate: Nec illos excusat, quòd eam non optent ut parentibus malam, sed ut sibi utilem. (*Regulâ 4.*) Filii qui parentibus aliquid surripiunt, lethalis peccati rei sunt, nisi materiæ levitas veniale faciat. (*Regulâ 5.*) Filii parentibus non obedientes in iis quæ justa sunt, & quæ pertinent ad disciplinam vitæ, & curam domesticam, rei sunt lethalis peccati, si præcepta sint gravis momenti; vel si ex contemptu non obediant in iis etiam quæ levioris momenti videntur. (*Regulâ 6.*) Verùm filii parentibus obedire non tenentur, cùm aliquid præcipiunt contra Dei præcepta, vel consilia Evangelica (*Regulâ 7.*) Si ad peccatum provocent præcepto, vel consilio; aut à meliore bono & sancto proposito revocent, usurpanda sunt illa pueri Jesu verba: *Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse....*

Merces à Deo promissa his qui parentes, secundùm ejus mandatum, honorant... Parentum benedictio, divinæ benedictionis pignus... Parentum maledictio timenda... Cur interdum piis erga parentes filiis brevior sit vita?... Impiorum, ingratorumque filiorum pœnæ. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 6.*)

IN EADEM DOMINICA.

Requirebant eum inter cognatos & notos. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum. Et factum est, post triduum invenerunt illum in Templo... Et dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te... Luc. 2.

I. CHristum absque culpa sua amiserant parentes ejus. Illum gerebant in corde, qui paulisper ab ipsis se subduxerat corpore: Sed Deum non amittimus sine culpa. *Hominem* enim *justificatum non deserit, nisi pr ùs ab eo deseratur*, ut docet sacra Synodus Tridentina. Verumtamen & cùm ipsum amisit homo per peccatum, illum inveniet, si rectè, studiosè & impigrè quærat. Tres enim sunt causæ cur à quærentibus non invenitur, quia videlicet *Aut non in tempore quærunt, aut non sicut oportet, aut non ubi oportet.* QUÆRITE *Dominum dum inveniri potest; invocate eum dum prope est.* Erit enim cùm inveniri non poterit, quia prope non erit. Non invenietur ab impiis, quos ultores Angeli arcebunt, & tollent, ne videant gloriam Dei. Frustra inclamabunt & fatuæ Virgines; *Domine, Domine, aperi nobis.* Ad eas non exibit, *clausâ januâ*, sed respondebit: *Nescio vos.* Sibi proindè dictum putent: *Quæretis me, & non invenietis.* Cæterùm *Nunc tempus acceptabile, nunc dies salutis sunt. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum.* Túne aliud ad quærendum Deum, ad operandum quod bonum est, reperturus es tibi tempus in sæculis venturis, præter hoc quod constituit tibi Deus, in quo recordetur tui? Et ideo *dies salutis*, quia in his ipse *Deus Rex noster ante sæcu-*

S. Bernard. Serm. 75. in Cantica.
Isai. 55.
Matth. 25.
Joan. 7. 34.
Psal. 73. 12.

Laoperatus est salutem in medio terræ.

II. Ergo tu, & in medio gehennæ exspectato salutem; quæ jam facta est in medio terræ. Quam tibi somnias proventuram inter ardores sempiternos facultatem veniam promerendi, cùm jam transiit tempus miserendi? Non relinquitur tibi hostia pro peccatis, mortuo in peccatis. Quærendus est Deus, statim atque animadvertimus nos illum amisisse per peccatum lethale, statim quærendus est per pœnitentiam & contritionem ad illum nos convertendo. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ, Cap. 4. Art. 7. Regula VIII.*) Jesum quæsierunt Joseph & Maria, statim atque animadverterunt illum abesse à comitatu. *Requirebant eum inter cognatos & notos, & non invenientes, regressi sunt in Jerusalem.* Si mulier drachmam amiserit, statim evertit domum ut eam inveniat. Si pastor ovem amiserit statim quærit ut eam reducat. Si sanitatem amiserimus, statim vocamus Medicum, ut eam recuperemus: & Deo nostro amisso, in quo uno omnia habemus, non statim ipsum quærimus, sed differimus de die in diem?

III. Non solùm opportuno tempore, sed opportuno loco Deus quærendus est. Aurum, gemmæ, aliaque hujusmodi corporalia & temporalia bona in iis quærenda sunt locis, in quibus amissa fuere: Deus verò non invenitur ubi amissus fuit, nec proinde ibi quærendus est. In mundo amissus est, quærendus est in secessu: in spectaculis, in choræis, in ludis, in conviviis, in hâc vel illâ societate amissus est; his renunciandum, & æternum vale dicendum. Sæpe non invenitur in comitatu, nec inter proximos & cognatos, qui potiùs nobis impedimento sunt ne Deo serviamus. Non invenitur in occasionibus peccati; deserendæ sunt imprimis, si Deus sincerè quæratur. Quamobrem illis omnibus qui in proximâ peccandi occasione versantur, Absolutio Sacramentalis neganda est. Si enim Deum sincerè quærerent; occasiones proximas illum amittendi fugerent ac desererent

tent. (*Lib. 2. Tractatu de Sacramento Pœnitentiæ, Cap. 7. Art. 3. Regulâ x.*) *Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 8. Art. 3. Regulâ 6. & Regulâ 31.*) Deus in Jerusalem quærendus, in Ecclesia Catholica, in Templo ubi expiantur peccata, ubi sacrificium propitiatorum pro ipsis offertur, ubi verbum salutis prædicatur, ubi Deus colitur, laudatur, & oratur, ubi spectatim exaudit preces peccatorum pœnitentium, & misericordiam ejus implorantium, ubi Christus Redemptor noster corporaliter adest nobis, misericordiæ suæ sinum nobis expandens. Sed heu! sæpe in Templo Deus amittitur, ubi quæri deberet ac inveniri. Quot Christiani Domum Dei non solùm faciunt domum negotiationis, sed scortationis? Ibi *luxuria negotiatur* (ut Tertulliani verbis utar.) Hûc *propter mutuum videre & videri*, mulieres *circumornata ut similitudo templi*, & viri effeminati, calamistrati concurrunt, & aspectu mutuo corda sibi nuntiant impudica: Templorum sanctitas violatur, Dei Majestas contemnitur. *Quid est quòd dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?* Jerem.11.15. Ecce in ipso introitu *Idolum zeli*. Zelum, pietatemque simulant hypocritæ, Deum se colere fingunt, Ezech. 8. sed speciem pietatis habentes, ejus abnegant veritatem. Idolum zeli appellatur, quia ad æmulationem & zelum Deum provocat. *Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus, & irritaverunt in vanitatibus suis: & ego provocabo eos in eo qui non est populus.* Deuteron. 32. 21. Fode parietem, & vide *abominationes pessimas*. Ibi *omnis similitudo reptilium & animalium*, & seniores domûs Israël thus Ezech. 8. adolent ante picturas. Quàm multi in exemplum Ophni & Phinees, sacrificiorum primitiva decerpunt, & bonis Ecclesiasticis, quæ sunt *Oblationes fidelium, pretia peccatorum, patrimonia pauperum*, (ut sacri Canones loquuntur) abutuntur ad luxum, ad ludum, ad convivia, ad ædificia superflua, ad canes alendos, ad consanguineos ditandos? Quot sacris ministeriis sun-

guntur, lucri, & commodorum temporalium causâ!
S. Hieronymus lib. 3. in Ezech. in Cap. 8. *Quando viderimus plebem pessimam congregatam, de qua scriptum est, Odivi Ecclesiam malignantium: & pejores plebe Præpositos, nequioremque Principem, qui præfectus est plebi atque Presbyteris: dicamus hæc omnia stantem ante picturas, & singulos habere thuribula in manibus suis: non Dei majestatem, sed proprias sententias adorantes.* Adhuc conversus, videbis abominationes majores, *Mulieres plangentes Adonidem.* Mulieres non peccata plangunt, non dolent quòd Deum sponsum Animarum suarum, sed quòd profanos amatores amiserint; lugent ob damna rerum temporalium,
S. Hieron. non æternarum. *Eos qui ad sæculi mala & bona vel contristantur, vel exultant, mulieres appellemus, molli & effeminato animo: dicamusque plangere eos Adonidem, ea videlicet quæ in rebus mundi putantur esse pulcherrima.* Plures denique *dorsa habent contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorant ad ortum solis.* Aulici, Deo derelicto, ad favorem Principis, fortunamque, velut ad numen convertuntur, omnesque cogitationes suas & studia eò dirigunt. Hi omnes Deum non inveniunt, nec in Templo, quia illum non quærunt ut Joseph & Maria.

2. Cor. 7. 10. IV. Quærendus est scilicet cum dolore vehementi de peccatis quibus ipsum amisimus, cum *Tristitia quæ pœnitentiam in salutem stabilem operatur*: cum tristitiâ quæ parit sollicitudinem salutis, indignationem adversus peccatum, timorem judiciorum Dei, vindictam adversus nos ipsos injuriæ Deo illatæ per severam & laboriosam satisfactionem, fervens desiderium Deo serviendi & in omnibus placendi, zelum & æmulationem meliorum charismatum & virtutum, bonorumque exemplorum. *Ecce enim hoc ipsum secundùm Deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem? sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam,*

Joseph & Maria Jesum cum dolore & anxietate quærebant. *Ecce Pater tuus & ego, dolentes quærebamus te.* Amor quo Jesum prosequebantur, doloris mensura fuit. Omnis enim dolor in amore fundatur . . . De contritionis vehementia . . . Summus & maximus dolor de peccatis contritio esse debet, ita ut nullus major excogitari possit. (*Lib. 2. Cap. 3. Art. 5.*) Veræ contritionis, & sinceræ conversionis indicia. (*Art. 7. Regulâ 6.*) QUÆRITE *Dominum, & confirmamini, quærite faciem ejus semper . . . Quærite Deum, & vivet anima vestra.* Animæ justæ, quærite sponsum; Animæ infirmæ, quærite Medicum. Anima illi vivet, quæ mundo mortua est. Quæ enim mundo vivit, illi non vivit. Sic eum quæramus, ut inveniamus, & dicamus cum Propheta sancto: *Mihi adhærere Deo bonum est.* Non funibus solùm, quæ facilè putrescunt, aut citò abrumpuntur, id est, honestatis intuitu, aut memoriâ promissionum, Deo alligemur. Non clavis solùm configamur Domino Majestatis, timore scilicet pœnarum æternarum, quo qui confixus est, non peccare metuit, sed ardere: sed glutine fortissimo, id est caritate, Deo ita conjungamur, ut unus spiritus simus cum eo, & dicamus: *Tenui eum, nec dimittam . . . . Quis nos separabit à caritate Christi?*

Psalm. 104. *Psalm. 72. S. Bernard. Serm. 4 de Diversis.* *Cant. 3. 4. Rom. 8. 35.*

DOMINICA I. POST OCTAVAS EPIPHANIÆ.

Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat Mater Jesu ibi: vocatus est autem & Jesus, & Discipuli ejus ad Nuptias. Joan. 2.

CUm ad vitæ statum eligendum divinæ gratiæ lumen auxiliumque maximè necessarium sit, de matrimonio contrahendo minimè deliberandum est sine,

Jesu. Ut nuptiæ sanctæ sint, ad eas vocandus est Jesus, Spiritus ejus per orationem attrahendus, & recta intentione ineundum matrimonium est; non avaritiæ, non ambitionis, non voluptatis affectu. Quod præcipuè spectari debet in petitione & electione uxoris, virtus est, non divitiæ, non nobilitas, non forma. Matrimonium contrahendo graviter peccant, qui ad contrahendum aliis rationibus finibusque moventur, præter eas ob quas à Deo institutum est. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 1. Art. 3. Regulâ 5.*) Uxor bona

Prov.19.14. Dei munus est. *Domus & divitiæ dantur à parentibus; à Domino autem propriè uxor prudens.* Idem esto de viro judicium. A Domino igitur postulare debet puella Matrimonio collocanda sponsum secundùm cor ejus, sapientem, castum, justum, sobrium, pium. Castam pariter, prudentem, omnique virtutum genere ornatam conjugem humili ac fervente oratione postulare debet à Deo vir Matrimonii candidatus. Sanctum Isaac imitetur, qui sponsam expectans ad se mox adducendam, exivit *ad meditandum in agrum* (Genes. 24.) id est, *Ad orandum*, ut Chaldaïca Paraphrasis habet, ut Matrimonium suum Deo commendaret. Vocanda est & Mater Jesu ad nuptias, Deiparæ Virginis intercessio imploranda in negotio quod tanti momenti ad salutem est. Respicienda est velut exemplar, invocanda ut Patrona à puellis nubilibus; utpote quæ Virginum prudentissima & modestissima, sponsarum & uxorum sanctissima & castissima, matrumque Christianarum prima, nobilissima, & admiratione dignissima fuerit. Vocandi sunt & discipuli Jesu ad nuptias; seu potius vir & uxor ejus discipuli esse debent, secundùm ejus doctrinam ac Evangelium. Ecclesiæque leges contrahendo. Spiritualium Virorum, Pastorum, conscientiæ Moderatorum consilium rogandum, Sacerdotum & piorum precibus commendan-

Tertull. lib. 1. ad Uxorem. dum tam grave negotium est. Parentum consensus expectandus. *Nec enim in terris filii sine consensu patrum*

rectè & jure nubunt. Lethaliter ergo peccant filii familiâs, qui parentibus inconsultis, vel justâ ex causâ repugnantibus & invitis, Matrimonium contrahunt. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 2. Art. 3. Propositione 3.*) Ab hereditate temporali repelli possunt à parentibus, secundùm leges principum. Præsentem Jesum intueri semper debent sponsus & sponsa ante Matrimonium, ne libidinosis blanditiis, osculis, actibus, aliove commercio impudico, gratiæ Sacramenti impedimentum apponant, & Dei benedictionem à futuro suo Matrimonio avertant.

Ad Matrimonii nuptiarumque solemnitatem vocandus est Jesus, ut illis benedicat, qui Matrimonium ab initio mundi institutum in paradiso terrestri, ut officium naturæ, ad Sacramenti dignatem in nova lege provexit. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesiâ.* Vim porro gratiæ operatricem Christus Matrimonio contulit, illudque ad Sacramenti dignitatem evexit, cùm ait: *Non legistis quia qui fecit hominem ab initio, masculum & feminam fecit eos, & dixit: Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet.* Ad hujus rei significationem nuptias benedixit, quas primo suorum miraculorum illustravit. Quid præstet christianis conjugibus gratia specialis quæ per Matrimonii Sacramentum confertur? (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 1. Art. 4. Proposit. 1. & 2.*) In statu igitur gratiæ esse debent sponsus & sponsa, cùm Matrimonio solemni ritu conjunguntur in Ecclesiâ; alioqui sacrilegii rei sunt, & Dei maledictionem pro benedictione super se inducunt... Vocandus est Jesus ad nuptias ut in nuptiali convivio temperantia & sobrietas regnent, in choreis modestia, in omnibus pudicitia; ut vanitas, dissolutio, luxus eliminentur.

Ephes. 5.

Matth. 19.

Tria Matrimonii bona, proles, fides, Sacramentum, in nuptiis diligenda. (*Ibidem*) In prole triplex bonum habent conjuges. 1. Pariunt Deo servos fideles; 2. Cives patriæ, non tantùm terrenæ, sed cælesti. 3. Sibi heredes. Fidei conjugalis bonum triplex, Animæ, corporis, & honestatis. Animæ bonum est fornicationis fuga. Corporis, mutuum officium & adjumentum quod sibi præstant conjuges in vitæ societate & rei familiaris administratione. Bonum honestatis, quia nuptiis fit honestum quod aliàs turpe esset. *Bonum ergo sunt nuptiæ, in quibus tantò meliores sunt conjugati, quantò castiores & fideliores Deum timent, maximè si filios quos carnaliter desiderant, etiam spiritualiter nutriant;* (inquit S. Augustinus lib. de bono conjugali, Cap. 19.) Sacramenti bonum in tribus pariter positum. 1. Conjunctio animorum significat conjunctionem animæ cum Deo. 2. Conjunctio corporum significat conjunctionem carnis cum Verbo Deo. 3. Unus vir & una uxor significant unicum sponsum Christum unius sponsæ Ecclesiæ. (*Libro & Capite citatis, Art. 8.*) Adulterium fidei conjugali oppositum. Ejus deformitas & enormitas, ex triplici capite... Adulterii pœnæ. (*Lib. 3. Tractatu de Peccatis, Cap. 8. Art. 3. Regulâ 14.* (Viri adulterium gravius peccatum est adulterio mulieris.) *Ibid. Regulâ 18.*) Qui hoc morbo laborant, ad hæc Apostoli verba attendant, Hebr. 13. *Fornicatores & adulteros judicabit Deus.*

In Conjugalis vitæ societate præsens semper Christianis conjugibus debet esse Jesus, ut sui status & vocationis officia Christiana impleant. De conjugum Christianorum officiis (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 5. §. 1.*) *Caro una* (inquit Tertullianus libro 2. ad Uxorem) *unus & spiritus. Simul orant, simul jejunia transigunt, alterutro docentes, alterutro exhortantes, alterutro sustinentes. In Ecclesia Dei pariter utrique, pariter in convivio Dei, pariter in angus-*

tiis, in persecutionibus, in refrigeriis. Neuter alteri gravis est. Liberè æger visitatur, indigens sustentatur. Eleemosyna sine tormento, sacrificia sine scrupulo, quotidiana diligentia sine impedimento. Talia Christus videns & audiens gaudet. His pacem suam mittit. Ubi duo, ibi & ipse: ubi & ipse, ibi & Malus non est. In Matrimonii tribulationibus, deficiente vino cælestium consolationum, invocanda Dei Mater; sed ut utiliter invocetur, Filio ejus parendum, & secundùm ejus Evangelium vivendum est. *Dicit Mater ejus Ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite.* Primum miraculorum suorum concedit Jesus precibus Matris suæ. Ipsius intercessionem potentissimam apud Christum Jesum adhibeamus, non ut conversionem aquæ in vinum, sed conversionem cordis nostri; non ut bona temporalia, fluxa, insipida, quæ ut aqua dilabuntur; sed ut bona gratiæ obtineamus, fructus vitis veræ, sanguinis & meritorum Jesu Christi applicationem, vinum animas inebrians, vinum nuptiarum Agni; ut rerum omnium terrenarum obliviscantur, & in uno Domino gaudeamus.

Conjugibus præsens sit Jesus, ut in pace vivant. Mulier ex latere Adami dormientis formata à Deo; non ex capite, quia mulier dominari viro non debet: non ex pedibus, quia non debet contemni & quasi ancilla tractari; ex latere (inquam) *Ut firmam & insolubilem debere esse ostenderet Deus unici conjugii caritatem.* Rupertus lib. 2 in Genes. Cap. 34.
Uxor viro in omnibus quæ Dei legi non repugnant, facilè consentiat, vir uxori consulat, indulgeat, compatiatur, causamque discordiæ secundùm ejus vota compescat, & ejiciat, si fortè in familia oriatur; sicut Abraham Saræ postulanti ut ancillam discordiæ causam ejiceret, placidè consensit, dicens, *Ecce ancilla tua in manu tua est.* Quæ in uxorem indulgentia pace domum replevit. In conjugio ubi non est Jesus, pax esse non potest; quia *Factus est in pace locus ejus.* Non melius Genes. 16. Psalm. 75. 3.

est familiæ in qua vir & uxor dissident, quàm navi tempestate & procellis agitatæ, dissidente gubernatore ab eo qui regit proram: non meliùs quàm corpori phrenetici, cujus membra se mutuò collidunt. Discipulis suis jussit Christus, ut pacem apprecarentur familiis, quæ ipsos hospitio susciperent, dicentes: *Pax huic domui.* Incomparabile bonum pax est, omnisque fons prosperitatis & felicitatis, sed quo illi solùm digni sunt, qui manent in caritate. *Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam*, &c.

Matt 10.

IN EADEM DOMINICA.

Vocatus est Jesus ad Nuptias.

AD spirituales nuptias omnes vocati sumus, in quibus Jesus Christus sponsus. *Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Sponsa verò nos ipsi sumus: omnes simul una sponsa, & animæ singulorum, quasi singulæ sponsæ. Multùm hæc sponsa sponso suo, inferior genere, specie, dignitate. Attamen de cælo descendit Filius Dei, homo factus est ut illam sibi desponsaret; pro ea mortuus, lavit eam à peccatis in sanguine suo, & mundavit eam lavacro aquæ in verbo vitæ, ut sibi gloriosam exhiberet, non habentem maculam neque rugam. O inæstimabilem animæ gloriam, ut sponsum habeat nobilem cælo, potentem imperio, divitem mundo! Unde tibi hoc, Anima, ut ipse sit sponsus tuus, cujus pulchritudinem sol & luna mirantur, ad cujus nutum universa mutantur? Quid retribues, Domino, pro omnibus quæ retribuit tibi, ut sis *socia mensæ, socia regni, socia thalami*, ut introducat te Rex in cubiculum suum? Totum ipsi cor tuum & amorem, fidem inviolatam, corpus immaculatum & castum. *Audi, filia, & vide, & inclina aurem tuam, & oblivis-*

Psalm. 18. 6.

S. Bernardus Serm. 2. in Dom. 1. post Octav. Epiph.

Psal. 44. 11.

cere populum tuum, & domum patris tui. Depone carnales affectus, seculares mores dedisce, à prioribus vitiis abstine, consuetudines noxias obliviscere. *Quoniam concupivit Rex speciem tuam; quia ipse est Dominus Deus tuus.* Deus tuus est, Rex tuus est. Rex tuus, & ipse est sponsus tuus. *Regi nubis Deo, ab illo dotata, ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. Quicquid habes unde illi placeas, ab illo habes.* Illum ergo purè & castè ama. In istis humanis conjugiis considerate cor castum quale sit ad Deum. Castè non diligit uxorem suam, qui propter dotem illam diligit: non maritum castè diligit, quæ propterea diligit, quia aliquid donavit, aut quia multùm donavit. Et dives maritus, & pauper factus maritus est. Quàm multi proscripti à castis uxoribus ampliùs dilecti sunt? Probata sunt multa casta conjugia calamitatibus maritorum: ne aliud amare quàm maritum putarentur, non solùm non deseruerunt, sed ampliùs obsecutæ sunt. *Si ergo maritus carnalis gratis diligitur, si castè diligitur; & uxor carnalis gratis diligitur, si castè diligitur: Deus quomodo diligendus est, verus & verax animæ maritus ad prolem sempiternæ vitæ fœcundans, & steriles nos non esse permittens? Illum ergo sic diligamus, ut aliud præter ipsum non diligatur.* Non minùs ipsum diligamus in adversitate, quàm in prosperitate. Cæleste convivium præparatur, in quo nunquam vinum deficiet. *Inebriabimur* enim *ab ubertate domus Dei, & torrente voluptatis ejus potabimur.* Hîc autem quamvis mensam in conspectu nostro Deus paraverit adversùs omnes qui tribulant nos, nonnunquam vinum deficit, gratia scilicet devotionis, & fervor caritatis. Quamobrem ad matrem Jesu confugiendum est, piè invocanda est Mater misericordiæ, ut nostra Mediatrix sit apud Filium. Interim verò nobis purificatione opus est. Nunc abluitur sponsa, nunc purificatur: ut in cælestibus nuptiis sponso suo sine omni macula præsentetur. Quæramus

S. August. Enarrat. in Psal. 44.

S. August. in Psal. 66.

Psal. 45.

ergo hydrias sex, in quibus hæc ablutio seu purificatio fiat. Nam si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est, quæ sola liberat, sola salvat, sola lavat. Quòd si confiteamur peccata nostra, non deerunt veris Israëlitis purificationis hydriæ: quoniam fidelis est Deus, qui dimittat nobis peccata, & emundet nos ab omni iniquitate. *Erant autem ibi hydriæ sex positæ secundum purificationem Judæorum.* Prima hydria & prima purgatio, cordis compunctio est. *In quacumque hora ingemuerit peccator,* (ait Dominus) *omnium iniquitatum ejus non recordabor.* Secunda, Confessio: omnia siquidem in confessione lavantur. Tertia, eleemosynarum largitio. *Date eleemosynam, & ecce omnia mundi sunt vobis.* Quarta, remissio injuriarum, secundùm quòd orantes dicimus: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Quinta, est afflictio corporis: unde oramus ut *Mundi per abstinentiam, Deo canamus gloriam.* Sexta, est obedientia præceptorum: *Vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis.* Hæ sunt sex hydriæ positæ in purificationem, non carnalium Judæorum, sed spiritualium Israëlitarum: quæ vacuæ sunt & plenæ vento, si mandata Dei pro inani gloria observentur. Aqua replentur, si timore Dei custodiantur: quoniam timor Domini fons vitæ, aqua est, etsi minus sapida, sed optimè refrigerans animam noxiis desideriis æstuantem. Aqua est quæ jacula inimici nequissimi ignita possit extinguere. Sed divina virtute aqua mutatur in vinum, quando perfecta caritas foras mittit timorem.

E Bernardus Serm. 1 in Dom. 1. post Octav. Epiph.

Ezech. 18.
Luc. 11. 41.

Joan. 15.

Dominica II. Post Octavas Epiphaniæ.

Ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare: & extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra ejus. Et ait illi Jesus... Vade, ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses. Matth. 8.

Peccatum mortale est Animæ lepra. De peccati macula & fœditate. (*Lib. 3. de Peccatis, Cap. 3.*) Immò Animæ mors est; per peccatum anima separatur à Deo, & à Sanctorum societate; pœnæ quippe æternæ fit rea; cùm damni, per ejectionem leprosi è civitate, significatæ, tum sensûs. (*Ibidem*) Tristitia & verecundia, lepræ fœditatem, & leprosi separationem à concivium cœtu concomitans; malæ conscientiæ pœnam & stimulum significat. (*Ibidem.*)

Solus Deus à peccati lepra mundare potest. Leprosos sanat aspersione sanguinis sui Jesus Christus. Duos passeres vivos pro se offerebat leprosus, & lignum cedrinum, vermiculumque, & hyssopum. Passerum alter immolabatur in vase fictili super aquas viventes: alter vivus cum ligno cedrino, & cocco, & hyssopo, tingebatur in sanguine passeris immolati, quo leprosum septies aspergebat Sacerdos, & passerem vivum dimittebat ut in agrum avolaret. Mox homo à lepra mundandus, lotis vestimentis, pilis omnibus abrasis, abluto corpore, in castra vel civitatem recipiebatur; eâ tamen lege ut septem adhuc diebus extra tentorium suum vel domum remaneret. Die septimo rursus purificabatur Levitic. 14.

abrasione capillorum, barbæ, superciliorum, & vestium, totiusque corporis ablutione. Die octavo offerebat duos agnos, & ovem anniculam absque maculâ, & tres decimas similæ oleo conspersæ, in sacrificium, & seorsim olei sextarium. Agnorum alter offerebatur pro delicto, alter pro peccato, & ovicula in holocaustum. Peccatum, est culpa quam quis sciens volens committit. Delictum, est culpa, in quam aliquis per imprudentiam, oblivionem, vel ignorantiam incidit. Sacerdos sanguine victimæ pro delicto immolatæ liniebat extremum auriculæ dextræ, & pollices manus dextræ, & pedes ejus qui à lepra mundabatur. Mox de olei sextario in manum suam sinistram effundebat, intinctoque digito in eo, aspergebat coram Domino septies: quod autem reliquum erat olei in læva manu, fundebat super extremum auriculæ dextræ, & super pollices manus ac pedis dextri ejus qui mundabatur, & super sanguinem pro delicto effusum, & super caput illius. Sequebatur oblatio sacrificii pro peccato. Totus demum purificationis ritus oblatione holocausti absolvebatur. Theodoretus Ritus hujus mysteria explicat. Duo passeres qui in purificatione leprosi offerebantur, passionis Christi figuram exhibebant. Nam quemadmodum ex passeribus illis alter mactabatur, alter sanguine mactati tinctus dimittebatur: ita Dominus noster Jesus Christus pro humanitate leprâ inquinatâ crucifixus est, carne quidem perferente mortem Divinitate verò passionem humanitatis sibi accommodante, sed tamen à passione liberâ. Jam verò sicut leprosus reddebatur purus, ubi aspersus fuisset sanguine passeris immolati, mixto aquâ purâ, cum ligno cedrino, hyssopo, & cocco retorto: ita qui credit Christo Salvatori, sacrosancti Baptismatis aquâ lustratus, vel pœnitentiæ lacrymis ablutus, à peccatorum maculis abstergitur. Porro lignum cedrinum, quod corruptioni minimè est obnoxium, repræsentat divinitatem passionis expertem; coccinum verò retortum, humanitatem

Theodoret. quæst. 19 in Leviticum.

ex anima & corpore constantem. Hyssopus verò calorem & suavem odorem Sancti Spiritûs. Per hæc enim qui baptizantur, & pœnitentiam agunt, ab animæ lepra liberantur. Oleum verò quo inungitur auris dextera, & dextera manus, & pes dexter, innuit auditum quidem dedicandum esse dextris sermonibus, manum autem & pedem dextris operationibus. Immissum verò capiti, consecrationem mentis indicat. Porro qui leprosus perdurabat, extra castra degebat, quemadmodum is qui sine pœnitentia delinquit, expellitur extra Ecclesiam.

Peccatorem accedere ad Deum oportet, ut mundetur; illum cum fide, humilitate, & fiduciâ adorare, & orare; credere quòd mundare potest, si velit, nec dubirandum quin velit, si lepram nostram oderimus. Lepram autem peccati odio non habet, nisi qui Deum ut omnis justitiæ fontem diligere incipit. Vis efficacissima divinæ gratiæ ex Dei omnipotentissima voluntate derivatur: Domine, si vis, potes me mundare. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 11.*) Et extendens Jesus manum, *tetigit eum, dicens: Volo, mundare.* Intus corda tangit peccatorum, inspiratione gratiæ suæ, eosque trahit bonis voluntatibus, quas in ipsis fecit. *Si vis, potes me mundare.* De omnipotentiâ Dei. (*Ibidem*, §. 20.) Volo, mundare. Dei voluntas efficacissima est. (*Ibidem*, §. 21.

Concil. Trident. Sess. 6. Cap. 6.

Et confestim mundata est lepra ejus. Dei gratia moras nescit. Nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia. Medicus homo non statim restituit ægroto sanitatem corporis: Deus confestim restituit sanitatem animæ, & confestim mundat eam à lepra. Nam Medicus homo curat applicando virtutes rerum naturalium, plantarum, mineralium, quæ operantur dependenter à tempore, & cum successione quadam: *Non est in Medico semper relevetur ut æger.* Etsi velit sanare, non tamen semper potest, quia voluntas ejus infirma est, nec ab

ejus principium est intrinsecum curationis morborum, sed natura. Sed Deus per voluntatem suam sanat omnes infirmitates nostras, & Animas nostras mundat à lepra peccati. Nullum est in natura curationis hujus & purgationis principium. Non mundamur, non sanamur nisi velimus, sed Deus efficit ut velimus, *Præparatur voluntas à Domino.* Quamobrem peccator cum Rege pœnitente Deum orare debet, ut cor mundum in ipso
Psal. 50. creet, ut ipsum hyssopo aspergat & dealbet. *Cor mundum crea in me Deus... Asperges me hyssopo, & mun-*
S. August. » *dabor, lavabis me, & super nivem dealbabor.* Hysso-
in Psal. 50. » pus herba humilis, sed medicinalis: Saxo hærere ra-
» dicibus dicitur. Inde in mysterio mundandi cordis si-
» militudo assumpta est. Apprehende & tu radicem di-
» lectionis petram tuam: *Esto humilis in humili Deo tuo,*
» *ut sis excelsus in glorificato Deo tuo.* Aspergêris hys-
» sopo, *humilitas Christi te mundabit.* Noli herbam con-
» temnere, vim medicamenti attende. De leproso Lex ita
Levit. 13. 45. sancit: *Habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os veste contectum, contaminatum ac sordidum se clamabit.* Quantò major esse debet humiliatio hominis leprâ peccati mortalis infecti?

Et ait illi Jesus ... Vade, ostende te Sacerdoti. Quamvis contingat contritionem aliquando charitate perfectam esse, hominemque Deo reconciliare, priusquàm Sacramentum Pœnitentiæ actu suscipiatur, justificatio tamen ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda. Adeundus igitur semper est Sacerdos ab eo qui lethalis peccati leprâ infectus est, ut ei per Confessionem Sacramentalem lepra ostendatur. *Vade, ostende te Sacerdoti.* Longè autem major potestas est Sacerdotum novæ-legis circa lepram animarum, quàm Sacerdotum veteris legis circa lepram coporum. Illi enim auctoritatem quidem habebant discernendi inter lepram & non lepram, & judicandi an leprosus mundatus & sanatus esset à leprâ,

illumque excludendi vel admittendi in civitatem & societatem hominum, & ad participationem facrorum: Sacerdotes verò novæ legis non solùm potestatem habent discernendi peccata, & declarandi homines à peccatis esse purgatos, sed ipsos penitus purgandi à lepra peccatorum, per Absolutionem Sacramentalem. (*Lib. 2. Tract. De Sacramento Ordinis, Cap. 1. Art. VII. §. 3. de Sacerdotalis Ordinis dignitate & excellentia,*) Pœnitentes ceu à lepra peccati mundatos & sanatos absolvere, & ad facram Mensam admittere non debet Sacerdos pœnitentiæ Minister, nisi id certis indiciis & argumentis probatum habuerit & perspectum... Obviis quibusque non est concedenda Absolutio, sed iis omnibus neganda, quorum nulla vel ficta conversio: iis differenda, quorum dubia & incerta Pœnitentia est; (*Lib. 2. Tract. De Sacramento Pœnitentiæ, Cap. 7. Art. 3. Regulâ 1.*) Lepram etiam vestimentorum & domorum consideret Sacerdos, neget Absolutionem iis qui nimio vestium ornatu debita contrahunt, quibus solvendis pares non sunt, earumve luxu & immodestiâ lædunt pudicitiam (*Ibidem, Regula 7. & Lib. 4. Cap. 7. Art. 5. Regula 7.*) Illis etiam Absolutionem neget, qui in occasione proxima peccati versantur; qui domos suas usurariis, vel meretricibus, vel publicis concubinariis locant, aut ad ludos aleatorios; aut publicas vel privatas hujusmodi ludorum Academias aperiunt. (*Ibidem, Regula 10. & Lib. 4. Cap. 7. Art. 5. Regula 16. & 17.*) Spiritualiter leprosas esse mulieres judicet ratione capillorum, quæ alienos capillos ad ornandum caput adhibent, aut nativos capillos tingunt: Item illas, quæ fucis vultum adulterant. Hujusmodi namque maculæ, & coloris immutatio, lepræ spiritualis sunt indicia. (*Ibid. Regula 9. & 10.*) *Levit 13. & 14.*

In lepra, peccati deformitas, in lepræ curatione, peccati curatio consideranda.

Tertull. Lib. 4. Cont. Marcion. Cap. 9. - Leprosus mundatus jubetur offerre munus lege præscriptum; *Vade ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses.* Quo significatur, *Hominem quondam peccatorem, verbo Dei mox emaculatum, offerre debere munus Deo apud templum, orationem scilicet & gratiarum actionem apud Ecclesiam per Christum Jesum Catholicum Patris Sacerdotem.* (inquit Tertullianus.)

In Eadem Dominica.

Cùm introisset Carphanaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine, Puer meus jacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Matth. 8.

DE officiis dominorum erga servos, & servorum erga Dominos disserendi materiam hodiernum Evangelium subministrat. Centurio curam servi sui gerens, & ad Jesum accedens, ut illius sanitatem ab illo obtineat, exemplum præbet Dominis Christianis. Servus obediens mandatis Domini sui, præbet exemplum Christianis servis. *Dico servo meo, Fac hoc, & facit.* Dominorum erga servos officia, sunt 1. sincera benevolentia & caritas. 2. Cura illorum in necessitatibus tam animæ quàm corporis. 3. Disciplina & correctio mansuetudine temperata. Quòd spectat spiritualia & æterna bona, pari dilectione servis consulere debent Domini, ac filiis... Domini conservi sunt servorum... Servi qui pravis sunt moribus, nec ad meliorem frugem redire volunt, ex familia ejiciendi. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 2. §. 4.*

Reverentiæ & honoris servorum erga Dominos officia. 1. Illis obsequi debent lubenti animo, absque murmuratione & contradictione, cum bona voluntate, si-

cut Christo, in omnibus, cum humilitate. 2. Cum summa fidelitate. 3. Cum patientia, conditionem suam amando ... Exempla servis imitanda (*Ibidem, Art. 1. §. 5.*) Famuli & famulæ, quibus servitium occasio proxima peccati lethalis est, quòd exigant Domini ut eorum peccatis cooperentur, tenentur ab illis discedere; nec ipsorum peccatis servire possunt absque lethalis peccati reatu. (*Ibid. Art. 3. Regula 14.*) Furti rei sunt servi & ancillæ, qui res dominorum suorum surripiunt compensationis nomine, quòd scilicet suo labori & obsequiis stipendium, de quo cum illis convenere, non respondeat. (*Lib. 4. Cap. 9. Art. 3. Regula 4.*).

IN EADEM DOMINICA.

Amen dico vobis: Non inveni tantam fidem in Israël. Matth. 8.

MIratur Christus, seu nobis admirandam proponit, quam inspiravit Centurioni fidem. Tractus est enim ab eo Centurio ut veniret, illuminatus est ut crederet. *Trahitur miris modis ut velit, ab illo qui novit intus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.* Centurionis fides simplex est, humilis, activa & cum caritate conjuncta... Simplex, credit Jesum sola voluntate, solo verbo, conferre posse sanitatem servo suo, quamvis corpore abseotem: *Tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Humilis; se enim indignum agnoscit Christi gratiâ & descensu in domum suam. *Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum.* Activa, & cum caritate conjuncta; Ad Jesum enim accedit ut ab eo servi sui sanitatem postulet ac impetret. *Accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine, puer meus jacet in domo paralyti-*

S. August. Lib. 1. ad Bonifac. C. 19.

cus, & malè torquetur. Centurionis fidem non modò admirari, sed imitari debemus. Fides nostra simplex & humilis esse debet. Fides humilis curiositatem excludit. Dei auctoritate, non humana ratione in rebus salutis duci debemus. Pœnæ curiositatis in rebus Religionis. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 1.*) Fides nostra activa esse debet, per caritatem operari.... Quamvis fides sine caritate esse possit; tamen sine caritate & bonis operibus non prodest ad salutem. (*Ibid Art. 5.*) Quid est credere in Deum? *Credendo amare, credendo in eum ire, & membris ejus incorporari.* Quid sit discriminis inter, credere Deum, credere Deo, & credere in Deum? (*Ibid. §. 3.*) Plures moribus & factis athei (*Ibid. §. 2.*) *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos*, (ait Christus.) *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: Sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum.* A nobis auferetur regnum Dei, si fidem solam sine caritate & bonis operibus habeamus. *Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac, & Jacob in regno cælorum: Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: Ibi erit fletus & stridor dentium.*

S. August. Tract. 19. in Joan.

Matth. 7.

DOMINICA III. POST OCTAVAS EPIPH.

Ascendente Jesu in naviculam, secuti sunt eum Discipuli ejus & : ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus; ipse verò dormiebat. Matth. 8.

MARE, sæculum est. Vita nostra, quasi via navis in medio mari. Tempestates, sunt res adversæ

& tribulationes quibus jactamur. Tranquillitas Christi imperio facta, solatium est per Christi gratiam datum Christianis, qui in rebus adversis ipsi fideliter adhærent. Res adversæ & tribulationes, sunt portio Discipulorum Christi in hac vita. *Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus.* Ad Christum Jesum confugiendum est, cùm rebus adversis jactamur, per fidem excitandus est in cordibus nostris, & dicendum : *Domine, salva nos, perimus.* Fide & oratione nostra solatium cæleste impetrabimus, ne deficiamus in tribulatione. *Tunc surgens imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna....* Divinæ providentiæ non repugnant prosperitates impiorum, & res adversæ justorum. Justorum adversitas & tribulatio, Dei beneficium est. Prosperitas, impiorum supplicium. Calamitates ut Dei favores excipere debemus. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 53.*)

Prope divinum est, tribulationes pro Christo pati. Christus enim se adjungit in societatem justorum qui adversa patiuntur. Cùm Nabuchodonosor tres Dei servos in fornacem ignis ardentis mitti jussisset, admiratus quòd illæsi manerent, Deumque in medio ignis laudarent, ait : *Ecce ego video quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est, & species quarti similis Filio Dei.* Pariter se Deus cum pueris in camino ignis numerari. *Daniel. 3. 92.*

Scitè comparat S. Gregorius Nyssenus sponsam Canticorum vulneratam & afflictam, dum sponsum quærebat, cum petra illa spirituali & mystica, de qua Apostolus ait : *Petra autem erat Christus* : Quasi ad hanc sublimitatem per tribulationes fuerit evecta. *Virgam verberantem*, inquit, *sponte suâ recipis. Imitatur saxum illud de quo Vates ait : Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Eam enim ob causam percussa, velut à Mose rupes illa feriebatur : Ut ad similitudinem illius & ipsa Verbum Dei de vulnere imbris instar effusum*, *Homil. 12. in Canticum Cantic.* *Psal. 77.*

K ij

pro sitientibus quasi quamdam scaturiginem emittat. Pondera illa verba : Quasi quamdam scaturiginem. Quemadmodum enim scaturigo continuò effundit aquam : ita anima justi in tribulatione positi continuò parturit Verbum Dei, eo modo parit spiritualiter Christum, quo modo ipse in cruce peperit Ecclesiam, obstetricante lanceâ.

Jaculabatur arcanâ significatione sagittas in gratiam Davidis intimus ejus amicus Jonathas. Et hic quidem
1. Reg. 20, 21. sagittarum scopus erat : *Si dixero puero : Ecce sagittæ intra te sunt, tolle eas, tu veni ad me, quia pax tibi est, & nihil est mali, vivit Dominus. Si autem sic locutus fuero puero : Ecce sagittæ ultra te sunt : vade in pace, quia dimisit te Dominus.* Si Dei sagittæ ultra peccatorem sunt, de illo actum est; dimisit eum Dominus secundùm desideria cordis ejus. At verò si intra illum sunt, si percussus & tribulationibus vexatus est,
Job. 6. 4. pax illi erit, & nihil est mali, vivit Dominus. *Sagittæ Domini in me sunt,* (ait Sanctus Job) *quarum indignatio ebibit spiritum meum.* Id est, quod in me humanum, terrenum, & animale erat, exhauriunt & interimunt.
Lib. 7. Moral. in Job, Cap. 8. *Quid est spiritus hominis* (inquit S. Gregorius M.) *nisi spiritus elationis? Sagittæ autem Domini spiritum hominis ebibunt, quia intentum exterioribus introrsus trahunt. Epotatus namque David spiritus fuerat, cùm*
Psalm. 141. » *dicebat :* In deficiendo in me spiritum meum, & tu co-
» gnovisti semitas meas. *Et rursum.* Renuit consolari ani-
» ma mea, memor fui Dei, & delectatus sum, & exercita-
Psalm. 76. » tus sum, & defecit spiritus meus. *Sagittarum ergo indignatio justi spiritum ebibit; quia superna sententiæ electos, quos in peccatis inveniunt, dum vulnerant, immutant, ut duritiam suam transfixa mens deserat, atque ex salutifero vulnere sanguis confessionis currat.*

Ecclesia multis tempestatibus jactata est, & etiamnum jactatur, persecutionibus Paganorum; erroribus Hæreticorum, scissuris Schismaticorum, scandalis ini-

quorum Christianorum. Sancti omnes, & imprimis Apostoli, multas calamitates & tribulationes passi sunt, quas tempestas naviculam jactans & cooperiens fluctibus in medio mari fluctuantem præsignificabat. Hoc illis postea clarius prædixit Christus : *Tradent enim vos in Conciliis, & in Synagogis suis flagellabunt vos, & ad Præsides & Reges ducemini propter me, in testimonium illis & gentibus ... Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filii in parentes : & morte eos afficient, & eritis odio omnibus propter nomen meum .... Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam : & qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam .... Venit hora, & nunc est, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se præstare Deo.* Christus per labores, & dolores, quos in vitâ & morte sua passus est, introivit in gloriam suam. *Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam ?* Sic etiam electos per multas tribulationes introire oportet in Regnum Dei. Christus prædicit labores super labores usque in finem venturos ipsi sæculo, & tu vis ab istis laboribus exceptum esse Christianum ? *Qui quia Christianus est, aliquid plus passurus est in hoc sæculo.* Etenim ait Apostolus : *Omnes qui volunt in Christo pie vivere, persecutionem patientur... Attende ad passiones Christi, attende ad illum sine ulla peccato, qua non rapuit exsolventem. Attende ad Scripturam dicentem :* Flagellat autem omnem filium quem recipit. *Est para te flagellari aut certe non quæras recipi. Si exceptus à passione flagellorum, exceptus à numero filiorum. Itane, inquies, flagellat omnem filium? Prorsus ita flagellat omnem filium, ut & unicum. Unicus ille de Patris substantia natus, æqualis Patri in forma Dei, Verbum per quem facta sunt omnia, non habebat unde flagellaretur : Ad hoc carne indutus est, ut sine flagello non esset.* Quotquot Deo placuerunt, tri-

Matth. 10. 17. 21. 38. 39.

Joan. 16. 2.

Luc. 24. 26.

S. August. Serm 46 de Pastoribus.

Hebr. 12. 6.

bulationibus probati ſunt, Abraham, Iſaac, Jacob, Moyſes, Job, Prophetæ, tres Pueri, Tobias, Apoſtoli, Martyres, ſancti Confeſſores, Virgines ſacræ.

Pſal. 125.

Juſtis ſalutaris tribulatio eſt. Niſi tentatio, nec corona: Niſi certamina, nec præmia: Niſi ſtadia, nec honores: Niſi tribulatio, nec remiſſio: Niſi hyems, nec æſtas. *Qui ſeminant in lacrymis, in exultatione metent.* Non ſic ſemina demiſſus imber germinare & creſcere facit, ut pietatis ſemen excitat, & vernare facit ex lacrymis ruens imber: hic animam detergit, irrigat mentem, doctrinæ germen brevì progredi facit. Propterea & profundum ſulcum proſcindere neceſſarium. Hoc & Propheta admonuit: *Novate*, inquit, *vobis novale, & nolite ſerere ſuper ſpinas.* Quemadmodum igitur qui aratrum immittit, infernè terram proruit, tutam ſeminibus cuſtodiam parans, ne jacta in ſuperficie remaneant, ſed in ipſos terræ ſinus condantur, & in tuto radices figant: Sic & nos facere neceſſarium, & tanquam aratro tribulationis utentes, cordis profundum ſcindere. Hoc enim & alius Propheta admonet, dicens: *Scindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra.* Corda igitur ſcindamus, ut ſi qua mala herba, & doloſa cogitatio nobis ineſt, radicitus eam vellamus, & puras pietatis ſeminibus terras exhibeamus. Niſi enim nunc renovemus, niſi nunc ſeminemus, niſi nunc fundamus lacrymas, cùm adeſt tribulatio, quando unquam in compunctionem veniemus? Num quando remiſſio & deliciæ fuerint? Sed hoc fieri non poteſt: remiſſio enim & deliciæ in ſegnitiem inducere conſueverunt: Sicut tribulatio ad induſtriam revocare, & mentem exteriùs circa multa vagantem & occupatam ad ſeſe convertere.

S. Joannes Chryſoſt. Homil. 4. ad Pop. Antioch.

Jerem. 4. 3.

Joël. 2.

Nam & cùm agricola ſemina cum multo labore collecta ſeminaverit, ut adveniat imber exoptat: & ignarus quidem omnia quæ fiunt cernens, admirabitur, forteque apud ſeipſum dicet: Quid hic homo tandem fa-

cit? Collecta dissipat, nec dissipat tantùm, sed & terræ cum multâ curâ commiscet, nè facilè colligi possint: Nec commiscet tantùm, sed & optat vehementem fieri pluviam, ut projecta omnia marcescant, & lutum fiant: & turbatur cernens erumpere fulmina, & fulgura coruscare: agricola verò non ita, sed gaudet tempestatem cernens: Non enim præsentia respicit, sed futura spectat: Non respicit ad fulmina, sed manipulos computat: Non marcescentia semina, sed vernantes spicas: Non gravem imbrem, sed jucundissimam areæ ventilationem: Iridem & nos non præsentem spectemus tribulationem aut dolorem, sed orientem ex ipsa utilitatem, ex ipsa nascentem fructum.

Sicut aurum etsi aquis immoretur, propriam præfert speciem, sive in conflatorium ceciderit, splendidius rursum apparet: Lutum verò & fœnum, sive aquis immisceri accidat, hoc quidem marcescit, illud verò dissolvitur: sive in ignem ceciderit hoc quidem frigitur, illud autem comburitur: Sic certè & justus & peccator: Ille quidem, sive remissione fruatur, manet splendidus, sicut aurum aquæ immersum; sive in tentationem ceciderit, splendidior fit, sicut aurum igne examinatum. Peccator verò sive remissionem nanciscatur, dissolvitur & marcescit, sicut fœnum & lutum aquæ immorans: sive tentationem sustineat, comburitur & perditur, sicut fœnum & lutum ab igne. Non igitur conficiamur præsentibus malis: Si enim peccata habeas, destruuntur & comburuntur facilè per tribulationem: Si verò virtutem habeas, illustraris & splendescis per ipsam: Si continuè vigiles, & sobrius sis, eris omni damno superior. Non enim tentationum natura, sed tentatorum segnities, ruinas efficere solet . . . Fortem virum tribulatio fortiorem reddit. Quis hoc ait? B. Paulus in tribulatione nutritus: *Tribulatio patientiam operatur; patientia verò probationem, probatio verò spem.* Et sicut firmas arbores ventorum impetus irruens & undique jactans non — *Rom. 5.*

" evellit, sed & firmiores reddit: Sic & animam sanctam,
" & piè viventem, tentationum & tribulationum incursus non supplantant, atque etiam ad majorem patien-
Jacobi 1. 2. " tiam præparant: Sicut & beatum Job splendidiorem &
" venerabiliorem reddiderunt. Itaque *Omne gaudium existimate, fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis: Scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet: Ut sitis perfecti & integri in nullo deficientes.*

Res adversas & tribulationes à Deo vobis immitti
Job 9. 34. ne dubitetis. Cum B. Job dicite: *Manus Domini tetigit me.* Sub visibili manu hominis persequentis, invisibilem Dei manum, cujus instrumentum est, adora-
Psal. 31. S. August. Enarat. in hunc Psalm. te. *Lætamini in Domino & exultate justi, & gloriamini omnes recti corde. Quid est*, recti corde? *Non resistentes Deo. Inter rectum cor, & pravum cor hoc interest: Quisquis homo quicquid patitur præter voluntatem, afflictiones, mœrores, labores, humiliationes, non tribuit nisi voluntati Dei justa, non illi dans insipientiam, quòd quasi nesciat quid agat, quia talem flagellat & talibus parcit; ipse est rectus corde: Perversi autem corde sunt, & pravi, & distorti, qui omnia quæ patiuntur mala, iniquè se pati dicunt, dantes illi iniquitatem, per cujus voluntatem patiuntur; aut quia non ei audent dare iniquitatem, auferunt gubernationem.... Rectus est Deus, & ideo distortum cor illi non*
Rom. 5. 3. *acquiescit*.... Gloriamini omnes recti corde. *Quomodo gloriantur?* Non solùm autem, *dicit Apostolus*, Sed & gloriamur in tribulationibus. *Sic est rectum cor. Cuicumque aliquid accidit, dicat*, Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. *Quis abstulit? Quid abstulit? Cui abstulit? Quando abstulit... Prorsus ad Deum tuum refer flagellum tuum, quia nec diabolus tibi aliquid facit, nisi ille permittat qui desuper habet potestatem, aut ad pœnam, aut ad disciplinam:*

ad pœnam impii, ad disciplinam filii.

Christum dormire ne putetis, cùm vobis calamitatem aliquam immittit. *Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel.* Fidem vestram excitate. *Quid timidi estis, modicæ fidei?* Ad Jesum accedite per fidem vivam, illius auxilium implorate, clamantes cum Apostolis: *Domine, salva nos, perimus.* Ille solus ventis & mari imperare, solus ille tempestatem sedare potest, qui est *Refugium nostrum & virtus, adjutor in tribulationibus quæ invenerunt nos nimis.* Ad Deum, non ad homines confugiendum, in Deo non in hominibus spes nostra ponenda est in rebus adversis. *Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis.* Illi soli in tribulatione non pereunt, & tentationi non succumbunt, in quorum cordibus per fidem Christus habitat. *Nisi quia Dominus erat in nobis, cùm exsurgerent homines in nos, fortè vivos deglutissent nos: Cùm irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbuisset nos... Torrentem pertransivit anima nostra.... Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Adjutorium nostrum in nomine Domini.*

Psal. 120. 4.
Psal. 45. 2.
Psal. 59. 13.
Psal. 123.

« Ne pûtes hoc viribus tuis te posse, attende cujus est opus ut eruaris (nam si superbieris, in muscipulam cadis:) muscipula est dulcedo vitæ hujus. Vita ista transitura est, & qui dulcedine ejus capti fuerint, & per hanc dulcedinem offenderint Deum, cum ista vita transibunt. Illi soli non peribunt in tribulatione, qui in muscipula non hæserint. Illos solos non absorbebunt fluctus operientes naviculam. Illi soli non patientur naufragium, qui adjutorium suum posuerint in nomine Domini. Multi naufragaverunt cum Paulo: amatores hujus sæculi. Passi sunt naufragium, & nudi omnes exierunt; illi & quod foris habebant, amiserunt, & domum cordis sui invenerunt inanem; *Paulus autem in corde fere-*

S. August. in hunc Psalmum.
2. Cor. 1. 8. & 9. 10.

bat patrimonium fidei suæ, nullis fluctibus, nullis tempestatibus potuit auferri; nudus exiit, & dives exiit ; quia adjutorium ejus in nomine Domini. *Non enim*, inquit, *volumus ignorare vos, fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos: Qui de tantis periculis nos eripuit & eruit: In quem speramus quoniam adhuc & eripiet.* Rerum adversarum tempestate jactatis vela contrahenda sunt, liberioris ac solutioris vitæ licentia comprimenda. Onera projicienda in mare; *Deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum.* Anchora jacienda, ut firmetur navis. Confugiendum est *ad tenendam propositam spem quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam.* Tunc Christus imperabit ventis & mari, & fiet tranquillitas magna. *Cum ipso sum in tribulatione*, inquit, *eripiam eum, & glorificabo eum*.. *Quoniam in me speravit, liberabo eum. Clamabit ad me, & ego exaudiam eum.* Spes ista nos consolatur & roborat in rebus adversis, cogitantes quòd *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur*: scientes *quòd sicut socii passionum estis, sic eritis & consolationis: & si commortui sumus, & convivemus: Si sustinebimus, & conregnabimus .... Id enim quod in præsenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna.* Ita fiet ut gaudeamus in tribulationibus, easque ut Dei favores amplectamur, & in eis Deo gratias agamus. *Spe gaudentes, in tribulatione patientes.* In gravibus tentationibus actus fidei est eliciendus. (*Lib.*

Hebr. 12. 1.
Hebr. 6. 18.
Psalm. 90.
Matth. 5.
2. Cor. 1. 7.
2. Tim. 2. 11. 12.
2. Cor. 4. 17. 18.
Rom. 12. 12.

4. *Quæst. 2. Art. 8. Regulâ 13.*) Contra præceptum spei lethaliter peccant, qui in carne & homine magis quàm in Dei auxilio confidunt. (*Ibid. Art. 9. Regulâ 5.*) Fortè turbatur cor tuum, quia excidit tibi in quem credideris: intolerabiliter pateris, quia non venit tibi in mentem quid pro te pertulerit Christus. *Si in mentem non tibi venit Christus, dormit: excita Christum, recole fidem. Tunc enim in te dormit Christus, si oblitus es passiones Christi: tunc in te vigilat Christus, si memineris passionum Christi. Cùm autem pleno corde intuitus fueris quid ille fuerit passus, nonne æquo animo & tu tolerabis, & fortasse gaudens, quia inventus es in aliqua similitudine passionum Regis tui.* Cùm ergo ista cogitans consolari & gaudere cœperis, ille surrexit, ille ventis imperavit; ideo facta est tranquillitas. *Expectabam eum qui salvum me fecit à pusillanimitate spiritus, & tempestate. Nullum majus, nullum melius negotium est in tribulatione*, (inquit S. Augustinus) *quàm recedere ab eo strepitu qui foris est, & ire in interiora mentis secretaria; ibi Deum invocare, ubi nemo videt gementem & subvenientem; illius cubiculi adversus omnem extrinsecus illatam molestiam ostium claudere, humiliare seipsum in confessione peccati, magnificare Deum & corripientem, & consolantem:* & cum Propheta dicere: *Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.*

S. August. in Psal. 24.

S. August. in Psal. 34.

DOMINICA IV. POST OCTAVAS EPIPH.

Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet Zizania? & ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis imus & colligimus ea? Et ait, Non, ne fortè colligentes Zizania, eradicemus simul & triticum. Matth. 13.

Hanc parabolam Discipulis suis Christus explicare dignatus est. Qui seminat bonum semen, Filius hominis, id est, ipse Christus est. Ager, est mundus. Bonum semen, sunt filii regni, id est, electi. Zizania, sunt peccatores, filii nequam, reprobi. Inimicus qui seminavit ea, est diabolus. Messis, consummatio saeculi. Messores Angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur, sic erit in consummatione saeculi. Mittet Filius hominis Angelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.

Bonum semen à Christo seminatur. Illius opus est justificatio peccatoris, non minùs quàm creatio hominis. *Non solum homines, sed etiam justos (si tamen sumus) ipse fecit nos, & non ipsi nos. Ipsius enim sumus figmentum* (inquit Apostolus) *creati in Christo Jesu in operibus bonis, quae praeparavit Deus ut in illis ambulemus.* Resurrexit Christus propter justificationem nostram. *Erit opus Dei, non solum quia homo es, sed etiam quia justus es. Melius est enim justum esse, quàm te hominem esse. Si hominem te fecit Deus, & justum tu te facis, melius aliquid facies, quam fecit Deus. Sed sine te fecit te Deus. Non enim adhi-*

S. August. in Psal. 18.
Ephes. 2. 10.
Rom. 4. 25.

buisti aliquem consensum ut te faceret Deus. Quomodo consentiebas, qui non eras? Qui ergo fecit te sine te, non te justificat sine te. Fecit nescientem, justificat volentem. Tamen ipse justificat, ne sit justitia tua. Primus homo in gratia & justitia originali creatus. Sic bonum semen à Deo seminatur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 47.*) Zizania à diabolo, cujus invidiâ peccatum intravit in mundum. Deum non esse auctorem peccati, dogma fidei est. (*Lib. 3. Cap. 1. Art. 3.*) Improbi membra sunt & filii diaboli, cujus præcipua operatio, hominis est eversio. Variæ ejus artes. Vigilat dum homines dormiunt, & zizania bono semini superseminat. Verumtamen zizania non fiunt homines nisi velint. *Diaboli opus unum est, tentare quod in te est, an velis: at ubi voluisti, sequitur ut & sibi subjungat, non operatus in te voluntatem, sed nactus occasionem voluntatis.*

Sap. 2. 24.

Tertull. lib. de Exhortat. Castitatis. C. 3.

Zizania in agro hujus mundi, immò in agro Ecclesiæ, bono semini sunt admixta. Ecclesia bonos & malos complectitur. (*Lib. 1. Art. 10. §. 3.*) *Omnes qui terrena sapiunt, omnes qui felicitatem terrenam Deo præferunt; omnes qui sua quærunt, non quæ Jesu Christi, ad unam illam civitatem pertinent, quæ dicitur Babylonia mysticè, & habet regem diabolum. Omnes autem qui ea quæ sursum sunt sapiunt, qui cælestia meditantur, qui cum sollicitudine in sæculo vivunt ne Deum offendant, qui cavent peccare, quos peccantes non pudet confiteri, humiles, mites, sancti, justi, pii, boni, omnes ad unam civitatem pertinent, quæ Regem habet Christum... Hæc duo corpora sub duobus Regibus agentia, ad singulas civitates pertinentia, adversantur sibi usque in finem sæculi, donec fiat ex commixtione separatio......* Hebræi in Ægypto mactabant & immolabant boves & oves, quas Ægyptii colebant velut numina; hinc mutuum inter eos odium. *Abominationes Ægyptiorum immolabimus Domino Deo nos-*

S. August. Enarrat. in Psal. 61.

Exod. 8. 26.

tro. *Quòd si mactaverimus ea quæ colunt Ægyptii coram eis, lapidibus nos obruent;* (inquit Moyses.) Ita justi mactant & contemnunt, quæ mundi sectatores amant & penè colunt ut numina, divitias, honores, voluptates. Quæ isti abominantur, ut jejunia, & reliquas mortificationes carnis, humiliationes, persecutiones, paupertatem, contemptum, pii amant & sectantur. Hinc Caïn contra Abel, Ismaël contra Isaac, Esau contra Jacob, Agar contra Saram, fratres contra Josephum, Saul contra Davidem, filii hominum contra

Joan. 15. 19. filios Dei. Hinc Christus Discipulis suis ait: *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret; quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.*

Tolerat autem Christus zizania bono semini permixta usque ad tempus messis, id est, usque ad consummationem sæculi, ob multas rationes. 1. Ut zizania, quod per ejus gratiam fieri potest, in triticum convertantur, ut peccatores pœnitentiam agant. *Convertimi ad me,*

Zachar. 1. 4. *& convertar ad vos; ait Dominus exercituum. Ne sitis sicut patres vestri, ad quos clamabant Prophetæ priores, dicentes: Hæc dicit Dominus exercituum, Convertimini de viis vestris malis, & de cogitationibus vestris pessimis: & non audierunt, neque attenderunt ad me.* Si zizania Dei bonitas non toleraret, nec Matthæum de publicano Evangelistam, nec Paulum de persecutore Apostolum Ecclesia possideret. Sed nisi convertantur peccatores, nisi zizania triticum fiant, tempore messis in fasciculos colligentur, & in ignem æternum mitten-

Rom. 2. 4. tur. *Existimas,* (ô peccator) *quia tu effugies judicium Dei? An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi*

S. August. Serm. 73. alias de Diversis 46. » *iram in die iræ & revelationis justi judicii Dei.* O
» Christiani mali, ô qui implendo premitis Ecclesiam

malè vivendo: corrigite vos antequam messis adveniat. «
Non dicatis, Peccavi, & quid accidit mihi? Non perdidit Deus potentiam, sed à te exigit pœnitentiam. Hoc «
dico malis, & tamen Christianis, hoc dico zizaniis. «
In agro enim sunt: & fieri potest, ut qui hodie sunt «
zizania, cras sint frumentum. Secundò Christus tolerat zizania bono semini permixta ad bonorum exercitationem. *Omnis malus* (inquit S. Augustinus) *aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit ut per illum bonus exerceatur.* Hoc animo David considerabat Semei illi maledicentem, & lapidibus ipsum impetentem: *Dimittite*, inquit, *eum ut maledicat: Dominus enim precepit ei ut malediceret David, & quis est qui audeat dicere, quare sic fecerit? Dimittite eum ut maledicat juxta preceptum Domini: si fortè respiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna.* S. August. in Psal. 54. 2. Reg 12.

Quàm utiles sint mali bonis exercendis ostendit S. Gregorius, lib. 26. Moralium, cap. 9. Reproborum nequitia (*inquit*) trituræ more electorum vitam quasi « grana à paleis separans, premit ut purget. Mali enim « bonos magis ab hujus mundi desideriis expediunt, dum « affligunt: quia dum multa eis hîc violenta ingerunt, festinare illos ad superna compellunt... Quod bene de « Israëlinco populo vocante Moyse, & Pharaone Rege « sæviente signatum est. Tunc namque Moyses ad vocandum missus est, cùm jam Pharao duris operibus ad opprimendum fuerat excitatus: ut Israëlitarum mentes « Ægypto deformiter inhærentes, alius dum vocaret quasi traheret, alius quasi impelleret, dum sævitet: & « plebs in servitio turpiter fixa, vel provocata bonis, vel « malis impulsa moveretur. Hoc quotidie agitur, dum « prædicatis cælestibus præmiis, sævire in electos reprobi permittuntur: ut si ad repromissionis terram vocati « exire negligimus, pressuris saltem sævientibus impellamur: atque hæc Ægyptus, videlicet vita præsens, quæ «

» nos oppressit blandiens, adjuvet premens: & que dum
» fovit, servituris jugo contrivit, libertatis viam, dum
» cruciat, ostendat.

Cùm Deus zizania, id est, malos toleret; debemus & nos tolerare, si boni sumus. Si non toleramus, ipsi zizania evadimus per impatientiam & murmurationem. De Christiana in malis tolerandis patientia, lege *Lib. 3. Tract. de Virtutibus, Cap. 2. Art. 4. §. 3. N. 6.*) *Oore suo benedicebant* (inquit Propheta) *& corde suo maledicebant. Verumtamen Deo subjecta esto*

Psal. 61. *S. August. in hunc Psalmum.*

» *anima mea, quoniam ab ipso patientia mea.* Quæ pa-
» tientia inter tanta scandala, nisi quia si id quod non
» videmus, speramus, per patientiam exspectamus? Ve-
» nit dolor meus, veniet & requies mea: venit tribula-
» tio mea, veniet & purgatio mea. Numquid lucet au-
» rum in fornace aurificis? In monili lucebit, in orna-
» mento lucebit: patiatur tamen fornacem, ut purgatum
» à sordibus veniat ad lucem. Fornax ista, ibi palea, ibi
» aurum, ad hanc flat aurifex: in fornace ardet palea &
» purgatur aurum: illa in cinerem vertitur, à sordibus
» illud exuitur. *Fornax mundus, palea iniqui, aurum justi, ignis tribulatio, aurifex Deus: quod vult ergo aurifex, facio; ubi me ponit aurifex, tolero; jubeor ego tolerare, novit ille purgare.* Malos ergo tolerate,

S. August. in Psal. 33. Enarrat. 3.

zizania toleret Ecclesiæ seges, etsi cum illis interim communem habens pluviam, sed tamen horreum non habitura commune. Illos tamen ita tolerate ut pravis eorum operibus non communicetis, sed bonis operibus vestris & sancta conversatione ea potius arguatis. *Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite.* Malos diligite, orate ut zizania triticum fiant. *Contristatus sum in exercitatione mea*, inquiebat Propheta, *& conturbatus sum à voce inimici, & à tribulatione peccatoris, quoniam declinaverunt in me iniquitates, & in ira molesti erant mihi. Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt*

Ephes. 5. 10.

Psal. 54.

xerunt me tenebræ. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Conatur homo plerumque corrigere homines distortos, pravos, pertinentes quidem ad curam suam, sed in quibus deficiat omnis humana industria & vigilantia: corrigere non potest, pati necesse est. Et qui corrigi non potest, tuus est, aut consortio generis humani, aut plerumque Ecclesiastica communione, intus est, quid facies? quò ibis? quò te separabis, ut ista non patiaris? Sed adesto, loquere, exhortare, blandire, minare, corripe. Feci omnia, quicquid virium habui, impendi & expressi, nihil me video profecisse; omnis opera insumpta est, dolor remansit. Quomodo ergo requiescet cor meum à talibus, nisi ut dicam, *Quis dabit mihi pennas? sicut columbæ* tamen, non sicut corvo. *Columba à molestiis quærit avolationem, sed non amittit dilectionem.* Columba enim pro signo gemitûs ponitur, & in ea gemitus amatur. Cum malis igitur necessariò vivens, geme & ora. Multi justi pennas optant, sed plerumque ita ligantur ut volare non possint. Fortè enim non ligantur visco, sed ligantur officio. Et si in desertum illis fugere liceret, ibique illos cum multis congregaret caritas, & in ipsis multis malos ad exercitationem suam invenirent. *Quia in omni congregatione multitudinis necesse est ut inveniantur mali. Deus enim qui novit exercendos nos, miscet nobis & non perseveraturos; aut certè ita simulatos, ut non inchoaverint in quo perseverare deberent. Novit enim necessarium esse nobis ut feramus malos, & proficiat quod boni sumus.* Noverat Christus Traditorem suum. Illius malo magnum bonum operatus est: & tamen inter duodecim electus est, ne ipse duodenarius tam exiguus numerus esset sine malo. *Hoc ad exemplum nostræ patientiæ, quoniam necesse erat ut inter malos viveremus, necesse erat ut malos sive scientes, sive nescientes toleraremus: exemplum patientiæ præbuit ne deficias, cùm cœperis inter malos vivere.*

S. August. in Psal. 54.

S. August. Enarrat. in Psal. 54. Serm. 1. Lege eundem Enarrat. in Psal. 54. n. 8. 9. 10. & seqq.

L

DOMINICA V. POST OCTAVAS EPIPHANIÆ.

Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo... Simile est regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. Matt. 13.

GRani sinapis, & fermenti parabolæ à Christo propositæ, initium & progressum Christianæ Religionis & veræ Ecclesiæ significant. In ortu suo minimum est granum sinapis, sed cum creverit, fit arbor; ita ut volucres cæli in eam advolent, & in ramis ejus habitent. Modicum fermentum, sed in tribus farinæ satis absconditum, totam massam extollit & dilatat. Ita Religio Christiana Evangelii prædicatione, Christi veri Dei humilitate, verbo crucis fundata, in ortu suo minima erat, cum Paganorum superstitione, & Philosophorum sectis longè latèque diffusis comparata: sed in sui progressu & propagatione tantum & tam admirabile incrementum habuit, ut terram impleat, ad eamque confluant omnes Gentes Christo in hereditatem à Patre

Psal. 2. 8. Psal. 21. 28. & seqq. datæ. *Postula a me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ... Reminiscentur & convertentur ad Dominum universi fines terræ, & adorabunt in conspectu ejus universæ familiæ gentium: quoniam Domini est regnum, & ipse dominabitur gentium...*

Psal. 71. 8. & seqq. *Et dominabitur à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum... Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes servient ei.*

Isai. 2. 2. 3. *Et erit in novissimis diebus præparatus mons domûs Domini in vertice montium, & elevabitur super*

colles, & fluent ad eum omnes gentes : & ibunt populi multi, & dicent : Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob : & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis ejus : quia de Sion exibit Lex, & verbum Domini de Jerusalem ; & judicabit gentes, & arguet populos multos. Hac ratione Ecclesia Christi verè Catholica est, id est universalis. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 10. §. 5.*) Sed & divinæ caritatis fermento, sub confessione trium in una essentia Sanctissimæ Trinitatis personarum dilatata, conservavit unitatem suam. *Unum corpus, & unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma.* Ephes. 4. Ecclesia Christi una est. Unde ab ejus communione Hæretici & Schismatici excluduntur. (*Ibid. §. 6.*) A Christo per Apostolos granum sinapis, id est, Evangelium in agro suo seminante, fundata est. Hinc Apostolica dicitur. (*Ibid. §. 8.*)

Evidens est evidentia morali, Religionem Christianam Catholicam solam esse in terris veram Religionem. (*Lib. 1. Quæst. 1.*) Christianæ Religionis veritas demonstratur. 1. Ex Prophetarum vaticiniis. 2. Ex miraculis. 3. Ex Evangelii prædicatione, & Ecclesiæ propagatione à viris pauperibus, ignobilibus & rudibus facta. 4. Ex constantia Martyrum. 5. Ex ipsius Religionis Christianæ sanctitate. (*Lib. 1. Quæst. 1. Art. 5.*) Ecclesiam sanctam, sicut unam, Catholicam, & Apostolicam credimus ac profitemur. (*Quæst. 2. Art. 10. §. 4.*) Ecclesia maximè diligenda & observanda est... Reverentia & obedientia Ecclesiæ pastoribus debita... In Ecclesiæ judicio acquiescendum... Ecclesiæ malis & calamitatibus compatiendum... Ad mortem pro Ecclesia subeundam parati esse debemus... Ecclesiam offendit, qui Christum offendit, & è contario... Eos qui ab Ecclesia separati sunt, urgere debemus ut ad ejus unitatem redeant : eos qui nobiscum intus sunt, ad Dei

& Ecclesiæ amorem accendere. (*Ibid. §. 9.*) Membra sumus Ecclesiæ Catholicæ, Christianam & Catholicam Religionem profitemur, ne vivamus ut Pagani, immò pejus quam pletique ipsorum, pejus quàm Hæretici.

Psal. 105. 47. Cantamus in Ecclesia: *Salvos nos fac, Domine Deus noster, & congrega nos de nationibus, ut confiteamur nomini sancto tuo.*

S. August. Sermone 197. De Kalendis Januariis, 12.

» Qui miscentur gentibus, salvi non » sunt; salvantur autem qui congregantur de gentibus, sa» lute fidei, salute spei, salute sincerissimæ caritatis, sa» lute spititali, salute promissorum Dei. Qui ergo cre» dit, sperat, & amat, non continuò salvus dicendus est. » Interest enim quid credat, quid speret, & quid amet. » Nemo quippe vivit in quacumque vita sine tribus istis » animæ affectionibus, credendi, sperandi, amandi. Si » non credis quod credunt gentes, non speras quod spe» rant gentes, non amas quod amant gentes; congregaris » de gentibus, segregaris, hoc est separaris de gentibus. » Nec te terreat commixtio corporalis in tanta separatio» ne mentis. Quid enim tam separatum, quàm ut credant » illi dæmones Deos, credas tu qui unus & verus est Deus? » Sperent illi inania sæculi, speres tu æternam vitam cum » Christo? Ament illi mundum, ames tu artificem mun» di? Qui ergo aliud credit, aliud sperat, aliud amat, » vitâ probet, factis ostendat. Christus Jesus pretium dedit sanguinem suum, vitam suam, labores suos, passionem suam, mortem suam, ut nos redimeret, ut con» gregaret de gentibus. Si autem misceris gentibus, non » vis sequi eum qui te redemit. Misceris autem gentibus » vita, factis, corde, talia credendo, talia sperando, ta» lia diligendo: Ingratus es Redemptori tuo, nec agno» scis pretium tuum, sanguinem Agni immaculati. Ut » ergo sequaris Redemptorem tuum, noli te miscere gen» tibus similitudine morum atque factorum. Dant illi sumptus pro cultu, pro festis in honorem Deorum suorum: date vos eleemosynas in honorem Christi, qui

Matth. 25. 40. sibi datum reputat quod pauperibus erogatur. *Amen*

dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis, Avocantur Pagani cantionibus luxuriarum, avocate vos sermonibus Scripturarum. Currunt illi ad theatrum, vos ad Ecclesiam. Inebriantur illi, vos jejunate. Hæc si faciatis, bene cantatis: *Salvos nos fac Domine Deus noster, & congrega nos de nationibus, ut confiteamur nomini sancto tuo, & gloriemur in laude tua.* «

DOMINICA SEPTUAGESIMÆ.

Quid hic statis totâ die otiosi? Matth. 20. 6.

CUm omnium creaturarum vocibus homines otiosos, qui tempore ad salutem sibi concesso abutuntur, Deus increpasset; cum eorum torporem & segnitiem arguisset Adami exemplo, qui *positus est in paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum*: Genes. 2. Samsonis, qui in sinu Dalilæ dormiens, à Philistæis Judicum 16. captus est, excæcatus & illusus: Davidis, qui domi in otio voluptario manens, quo tempore solent Reges ad bella procedere, In adulterium & homicidium lapsus est: Salomonis, quem otium & abusus summæ pacis, 2. Reg. 11. quam illi Deus concesserat, corrupit, ut in libidinem 3. Reg. 11. effusus, mulierum alienigenarum Deos adoraret: Mulieris fortis, quæ *panem otiosa non comedit*: Cùm docuisset quòd *Homo nascitur ad laborem & avis ad volatum*: Cùm pigrum ad formicam misisset, ejus exemplo erudiendum: Cùm otium multorum malorum fontem esse docuisset: Cùm (inquam) his omnibus exemplis hominum otiosorum ignaviam Deus arguisset, novissimè locutus est illis in Filio suo Christo Jesu, quem constituit heredem universorum, per quem fecit & sæcula, & qui salutem operatus est in medio terræ, qui usque modo operatur? *Quid hic statis* (inquit) *tota die otiosi? Ite & vos in vineam meam, & quod justum*

Proverb. 31. Job. 5. 7. Proverb. 6. 6. Eccles. 33. 29.

fuerit, dabo vobis. Nullam excusationem habemus, si vineam nobis commissam, id est animam nostram non colamus; si pro Dei gloria, & pro salute nostra non laboremus. Non possumus dicere; *Nemo nos conduxit:* Dominum enim habemus, qui nos non solùm conduxit, sed emit, cujus servituti nos addiximus in Baptismo, cui
1.Cor. 6.19.20. omnia opera nostra debemus. *Non estis vestri, empti enim estis pretio magno.* Dicere non possumus, justam nobis laborum mercedem non offerri: immò superabundantem, & infinitam, nobis promisit, regnum cælorum, vitam æternam, se ipsum. Conqueri non possumus de operarum ac laborum difficultate; mandata ejus gravia non sunt; *Jugum ejus suave est, & onus leve.* Igitur *quid hîc statis totâ die otiosi? Hîc* in Ecclesiâ, in quâ nullas arbores infructuosas patitur Christus. Unde ficum in qua fructus non invenit, maledictò arefecit: & servo ignavo qui talentum abscondit, & defodit pecuniam Domini sui, adimendum significat, illique dandum qui quinque talentis à Domino suo acceptis diligentissimè operatus, alia quinque lucratus est. Quid *hîc*
Matth. 25. *statis*, qui semper ambulare, immò currere debemus in via mandatorum Dei? Quid hîc statis *totâ die*, vitâ brevi, quæ *dies* est *salutis*, postquam *Venit nox*, quando *ne-*
Joan. 9. 4. *mo potest operari.* Totâ die, cujus nulla pars est quâ cælum mereri non possimus, actione minimè difficili, minimè laboriosâ, scilicet Dei amore; cujus propterea diei nullum momentum nobis perire debet, dicente Spiritu sancto per os Sapientis: *Non defrauderis à die bono, &*
Eccl. 14. 14. *particula boni doni non te prætereat.* Ite ergo, & in vineã Domini laborate, si mercedem, si denarium diurnum, si beatitudinem cælestem accipere vultis. Ite *primo mane*, adolescentes, cælestis Patris-familiãs vocationi
Thren. 3. 27. prompto & fideli animo obtemperate. *Bonum est viro cùm portaverit jugum ab adolescentia sua.* Manna primo mane in castra Hebræorum pluere, & colligi ab omnibus voluit. *Statim* enim *ab exiguo radio solis calefa-*

ctum tabescebat: ut notum omnibus esset: (inquit Sapiens) *quoniam oportet prævenire solem ad benedictionem tuam, & ad ortum lucis te adorare.* Ite in vineam Patris-familiâs, juvenes, qui adolescentiæ tempus inaniter contrivistis in nugis, in otio, in voluptate, nec ad Deum conversi estis, & ad *horam tertiam* vocanti obtemperate. Ne dixeritis: *Fruamur bonis quæ sunt, & utamur creaturâ tanquam in juventute celeriter. Vino pretioso, & unguento nos impleamus; & non prætereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra.* Ite in vineam Domini, viri, qui juventutem vestram mundo & voluptati devovistis, & *circa horam sextam & nonam* vocantem sequimini. Cogitate, quia dies vestri tanquam umbra prætereunt. *Dies mei* (inquit S. Job) *velociores fuerunt cursore: fugerunt, & non viderunt bonum: pertransierunt quasi naves poma portantes, sicut aquila volans ad escam.* Tandem & vos senes, ite, & laborate in vinea Domini, Vocantem & *circa undecimam horam* sequimini, ne tardetis ultra converti ad Dominum: post hæc *Tempus non erit amplius.* Ne despondeatis animos. Pares eritis eis qui portaverunt pondus diei & æstus, denarium sicut ipsi accipietis à misericordissima Patris-familiâs bonitate, mercedem æternam, Dei qui *omnia erit in omnibus*, fruitionem, si fideliter & impigrè eâ, quæ reliqua est, horâ laboretis. Vos verò qui Christianè semper vixistis, qui Deo ab adolescentia servivistis, ne propterea extollamini, sed dicite, *Servi inutiles sumus.* Vobis enim fortè pares erunt, fortè etiam in gloriæ gradu superiores, qui tardiùs ad Deum sunt conversi, quia fervore & humilitate majori post conversionem suam in vinea Domini laborarunt. Imò verò timete ne ignaviâ vestrâ, tepore, & infidelitatibus occultis amittatis coronam. *Qui se existimat stare, videat ne cadat .... Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam,* Caritate ferventes, spiritu humiles esto-

Sap. 16.

Sap. 2.

Apocal. 10. 6.

1. Cor. 10. 12.

Apocal. 3. 11.

te, omnibus Dei servis vos postponite, de aliis præclarè, de vobis humiliter sentientes, quia sola humilitas Dei misericordiam & gratiam uberiorem advocat, qua fiant *novissimi primi*, cùm humilitatis & fervoris remissio faciat ut *primi* sint *novissimi*: Humilitatis tandem & caritatis defectus excludat ab æterna mercede plurimos, qui in vineam Domini sunt vocati, vel in ea etiam aliquandiu laboraverunt, sed in labore usque ad finem dici non perseverarunt. *Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.*

De acedia, quàm grave sit peccatum? Adversatur primo & maximo divinæ dilectionis mandato. 2. Adversatur præcepto quo in Deo delectari jubemur. 3. Adversatur desiderio justitiæ. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Art. 1.*) Acediæ rei sunt, qui salutem suam, mediaque ad illam à Deo & Domino nostro Jesu Christo præscripta, mandatorum ejus observantiam & proptri status atque vocationis officia negligunt. (*Ibid. Art. 3. Regulâ 4.*) Acediæ rei sunt, qui jugiter non vigilant ne vitiorum sentes & mala gramina in corde suo pullulent, & qui orta evellere studiis ferventibus non conantur. (*Regulâ 5.*) Spiritalis vineæ putationi & purgationi semper incumbendum, ut palmes non infrugifer *fructum plus afferat*. Acediæ rei sunt, quicumque in Christiana & sui status perfectione proficere pro virili non conantur. (*Ibid. Regulâ 6.*)

Joan. 15. 2.

Acediæ rei sunt, quicumque conversionem suam differunt ac procrastinant. (*Regulâ 7.*) Acediæ rei sunt, quicumque tempus ad salutis suæ negotium peragendum à Deo sibi concessum, in otio, ludis, inanibus colloquiis, ambulationibus & visitationibus minimè necessariis, ac sæculi voluptatibus conterunt. (*Ibid. Regulâ 10.*) Rectus usus temporis constat optimâ dispositione præsentium, expiatione præteritorum, prævisione futurorum. (*Ibid.*) *Videte itaque, fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes: re-*

Ephes. 5. 15.

dimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Nemo vestrûm parvi æstimet tempus quod in confabulationibus otiosis aut in otio consumitur: siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis. Libet confabulari, aiunt, donec hora prætereat. O donec hora prætereat, ô donec pertranseat tempus! Donec hora prætereat, quam tibi ad agendam pœnitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam, miseratio Conditoris indulget; Donec transeat tempus, quo divinam tibi repropitiare debueras pietatem; properate ad angelicam societatem, suspirare ad amissam hereditatem, aspirare ad promissam felicitatem; excitare remissam voluntatem, flere commissam iniquitatem. Sic nimirum, sic agricolæ, cùm diu desiderata affuerit opportunitas seminandi; sic vinitores, cùm exspectatum tempus putationis advenerit, invenisse occupationes, & quasi irreprehensibiliter sine opere diem transegisse lætantur. Sic instantibus nundinis institores nectere moras, occasiones quærere solent, ne quem fortè sibi ex eis quæstum provenire contingat. Sic denique pauperes mendicantes, cùm multis clamoribus evocatus tandem affuerit eleemosynarum distributor, diverticula captant, & concurrentibus sociis vacuos ambiunt occupare recessus, & fovere latebras in angulo platearum.

S. Bernard. Serm. 17. de Diversis.

IN EADEM DOMINICA.

Ite & vos in vineam meam.

VIro sapienti & justo sua vita vinea est, sua mens, sua conscientia. Nihil incultum desertumve sapiens in se relinquet. Stultus non ita. Cuncta apud eum neglecta invenies, cuncta jacentia, cuncta inculta & sordida. Non est vinea stulto & peccatori. Quomodo vinea, ubi nihil plantatum, nihil elaboratum uspiam apparet? Tota spinis silvescit & tribulis peccatoris vita;

S. Bernard. Serm. 63. & 64. in Cantica.

& vinea est? Etsi fuit, jam non est, redacta nimirum in solitudinem. Ubi vitis virtutis? ubi hortus boni operis? *Proverb. 24.* ubi vinum lætitiæ spiritualis? *Per agrum hominis pigri transivi, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleverant urtica, & operuerant superficiem ejus spina, & maceria lapidum destructa erat.* Non potest vinea esse, ubi vita non est. Quomodo vita cum sterilitate? Arbor arida & in sterilitatem versa, nonne mortua judicatur? *Psal. 77.* Et sarmenta mortua sunt. *Et occidit in grandine vineas eorum* (ait Propheta) vitâ privatas ostendens, quæ sterilitate damnatæ sunt. Sic stultus, eo ipso quòd inutiliter vivit, vivens mortuus est. Solus vir sapiens & justus vineam habet, seu vinea est. Lignum est fructiferum in domo Dei, fructum suum dans in tempore suo, ex fide vivens, quæ per caritatem operatur. Bona vinea justi, imò bona vinea justus, cui virtus vitis, cui actio palmes, cui vinum testimonium conscientiæ, cui lingua torcular *2. Cor. 1.* expressionis. *Gloria nostra hæc est*, inquit, *testimonium conscientia nostræ.* Apud sapientem & justum nihil vacat. Sermo, cogitatio, conversatio, & si quid aliud ex eo est, totum Dei agricultura, Dei ædificatio est, & vinea Domini Sabaoth. In vinea spiritali semper laborandum. Fodienda per humilitatem; stercoranda per eleemosynas; Divitiæ instar fimi congregatæ coram Deo fœtent; in manus pauperum velut in agros dispersæ, vineam spiritalem animæ nostræ fovent, & uberrimæ vindemiæ præparant. Putanda est vinea per mortificationem. *Tempus putationis advenit*; ut bonum Christi *Cantic. 2. 12.* odorem longè latèque diffundat. *Vineæ florentes dederunt odorem suum.* Alligandi sunt palmites ad palum, ad Christi crucem, quia *Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos* *Joan. 15.* (inquit Christus) *nisi in me manseritis.* Vulpes denique *Cant. 2.* capiendæ, quæ vineam demoliuntur. *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas.* Pessima vulpes occultus detractor, sed non minùs nequam adulator

blandus. Ab his cavendum. Capiendi sunt beneficiis atque obsequiis, monitis salutaribus, & orationibus pro iis ad Deum. Carbones ignis congerendi super caput maledici & adulatoris, quousque (si fieri potest) & ille invidiam, & iste simulationem de corde tollat. Capiendi sunt, ut Christo vel restituantur, vel acquirantur. Vulpes parvulæ sunt, vitia quædam subtilissima, specie palliata virtutum, cogitationes hominum vanæ, immissiones factæ per Angelos malos, qui se transfigurant in Angelos lucis. Vulpes illas capi jubet Sponsus, id est, deprehendi, convinci, prodi: quibus apparere, perire est. Non sic cætera vitia, quæ velut sævientes bestiæ, manifestè veniunt, manifestè nocent, scientes captivant, superant reluctantes, utpote vi, non dolo agentia. Bestiæ illæ exterminandæ, impugnandæ, interficiendæ sunt, ne vineas evertant & dissipent. Vulpes verò illæ parvulæ, dissimulatrices maximæ, capiendæ in calliditate sua, prodendæ, quia proditæ non nocent. Vulpes etiam parvulæ nascentia vitia intelligi possunt, quæ in ipso ortu observanda sunt & capienda, ne crescentia plus noceant, & difficiliùs capiantur.

DOMINCA SEXAGESIMÆ.

Exiit qui seminat, seminare semen suum...: ... Semen est verbum Dei... Luc. 8.

VErbum Dei semen cæleste est, in mente divina ab æterno conceptum, à Prophetis, & ab ipso Dei Filio Christo Jesu in mundo seminatum, ab Apostolis prædicatum, Judæis primùm, deinde Gentibus, Scriptutis commendatum à sanctis hominibus, qui Spiritu Sancto inspirante locuti sunt. Hujus verbi potentiâ totius terræ facies immutata & renovata est, eversa idololatria, falsorum numinum Oraculis impositum silen-

tium, Philosophi & Oratores Gentium à Deo vero alienarum convicti, & Christi jugo subditi, princeps mundi diabolus debellatus & ejectus foras. Hoc fidei verbo Sacramenta novæ Legis & Ecclesiæ confectantur, peccatores ad meliorem frugem convertuntur, Animæ nutriuntur. Hoc verbum *fons est omnis & salutaris veritatis, & morum disciplina.* Hoc verbum oculos mentium nostrarum illuminat, vias nostras dirigit, Dei voluntatem explicat, Scriptura enim sacra, quæ nobis prædicatur, velut *Epistola Dei est ad creaturam suam, ut discamus cor Dei in verbis Dei.* Hoc verbum panis est vitæ, panis quotidianus in hac peregrinatione nobis necessarius, panis supersubstantialis, quem à Deo postulamus in Oratione quam Christus docuit: *Panem nostrum quotidianum, panem supersubstantialem, da nobis hodie. (Lib. 5. de Oratione, Cap. 2. Art. 8.)* Dei verbum quantâ reverentiâ audiendum. *(Ibid.)* Adoranda Scripturarum verba. Sacri Codices olim asservati in sacrario, sicut Eucharistia, teste S. Paulino. Verbum Dei audiendum & faciendum. *(Ibid.)* Semen bonum corde bono & optimo excipiendum est, ut faciat fructum centuplum. Varia impedimenta ne semen illud cœleste fructum afferat, à Christo Jesu Domino nostro in Evangelio explicata. Interdum enim cadit secus viam, & conculcatur, & volucres cæli comedunt illud. Conculcatur ab hominibus voluptariis, ab iis qui sæculi deliciis saturati sunt. *Anima saturata calcabit favum : & anima esuriens etiam amarum pro dulci sumet.* Eloquia Domini *dulciora super mel & favum*, calcantur ab hominibus quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Calcantur à porcis de Epicuri grege margaritæ Evangelicæ, de quibus ait Christus: *Neque mittatis margaritas ante porcos ; ne fortè conculcent eas pedibus suis.* Semen illud cæleste conculcant mundi sapientes, quales erant Pharisæi & Legisperiti, qui in Christum non crediderunt. Hi enim Dei

Concil. Trident. Sess. 4.

S. Greg. M.

Lib. 4. Epist. 40.

Prov. 27. 7.

Matth. 7.

verbum libenter non audiunt: verbum crucis illis scandalum aut stultitia est. Ingenii sui scientiæque lumen sibi sufficere arbitrantur. Unde cùm Ministri Pontificibus & Pharisæis de Jesu Christo dicerent, *Numquam sic locutus est homo, sicut hic homo: Pharisæi responderunt: Numquid ex Principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisæis? Sed turba hæc.* Joan. 7. 97. Secus viam cadit Dei verbum, cùm auditur ab hominibus sæculi amore implicitis, quorum animus varietate negotiorum merè temporalium sibi invicem succedentium occupatus, desideriorum & consiliorum inutilium vanitate distractus, voluptatum corruptoria suavitate inescatus, non suscipit verbum quod auribus insonuit. *Venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant.* 3. Reg. 18. Jeroboam vitulos aureos erexit, ne decem Tribus Israël quæ ad ipsum defecerant, adirent ad Templum Jerosolymitanum, & ea occasione ad obedientiam Regis Juda redirent. Dæmon capitalis Christi hostis, & Rex impiorum, varia impedimenta objicit, ne homines mundo dediti, quos à Christo abalienavit, & principatui suo subjecit, verbum audiant, aut corde suscipiant ac retineant, & sic ad Christum Regem suum ac legitimum Dominum redeant. Secus viam cadit verbum Dei, cùm auditur solius delectationis gratiâ, sicut musica, suavissimusque concentus. *Et es eis quasi carmen musicum*) ait Dominus Prophetæ suo) *quod suavi dulcique sono canitur: & audiunt verba tua, & non faciunt ea.* Ezech. 33. 32. Verbum de corde Christianorum hominum tollunt dæmones, cùm variis rerum mundanarum phantasmatibus & cupiditatibus, ejus oblivionem inducunt. *Cor fatui quasi vas confractum, & omnem sapientiam non tenebit.* Eccl. 21. 17.

Semen verbi Dei cadit supra petram, cùm ab iis auditur & suscipitur cum gaudio, qui momentaneos aliquos & temporales pietatis affectus & motus habent, sed radices non habent, ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedent. Cordis eorum superficies sen-

sibilis ipsis videtur ad divina, sed revera cor ipsis saxeum est, cor durum. Quid est cor durum? si non expavescis, tuum est. *Ipsum est, quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia est, ad consilia infidum, ad judicia sævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina, præteritorum obliviscens, præsentia negligens, futura non providens. Ipsum est, cui præteritorum, præter solas injurias, nihil omnino non præterit, præsentium nihil non perit; futurorum nulla nisi forte ad ulciscendum prospectio seu præparatio est. Et ut breve cuncta horribilis mali mala complectar, ipsum est quod nec Deum timet, nec hominem reveretur.*

S. Bernard. Lib. 1. de Considerat. Cap. 2.

Eò sæpe ducunt sensim sine sensu sæculi occupationes maledictæ, curæ negotiorum temporalium, quibus homines seipsos totos dedunt & immergunt, & in quibus stulto labore consumuntur, cùm tamen non sint nisi afflictio spiritus, evisceratio mentis, evacuatio gratiæ. Nec verò se cor durum non habere existiment, quia fallaces aliquando fundunt lachrymulas, cùm sacras audiunt conciones; Nisi enim illæ ex Dei amore oriantur, duritiam cordis non auferunt. Viduæ sunt aquæ, sine fructu; ut de hujusmodi hominibus dicere liceat. *Viduis aquis sibi mentiuntur.*

Tertullian. Lib. de Baptismo.

Denique semen verbi Dei sæpe cadit inter spinas, & simul natæ crescentesque spinæ illud suffocant. Spinæ sunt divitiarum amor, avaritia malorum omnium radix, sollicitudines superfluæ, & voluptates sæculi. Hæ suffocant divini verbi semen in cordibus eorum qui audierunt, ne fructum referat. Spinæ igitur eradicandæ sunt, & comburendæ igne caritatis, quia *Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas*: & *caritatis venenum est spes adipiscendorum aut retinendorum temporalium. Caritatis denique nutrimentum est imminutio cupiditatis, perfectio, nulla cupiditas.* Quisquis igitur vult nu-

S. August. Enchirid. C. 17. Idem Lib. de diversis quæst. octoginta tribus, quæst. 36.

trire caritatem, inster minuendis cupiditatibus. Est autem cupiditas amor adipiscendi aut obtinendi temporalia. *Hujus minuendæ initium, est Deum timere, qui solus timeri sine amore non potest.* Igitur, fratres dilectissimi, *Abjicientes omnem immunditiam, & abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras. Estote autem factores verbi, & non auditores tantùm, fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor: Hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo: consideravit se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliviosus factus, sed factor operis; hic beatus in facto suo erit.* Jacobi 1. 21. & seqq.

DOMINICA QUINQUAGESIMÆ.

Cùm appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat secùs viam mendicans ... Et clamavit dicens, JESU fili David, miserere mei. Luc. 18.

CÆcus ille, generis humani typus ac figura est; homines enim primi parentis peccato, & ignorantiæ tenebris excæcati, nullum ex se ipsis lumen habent, quo rerum divinarum intueri possint veritatem. *Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant.* Psalm. 81. 5. Pauperes sunt & mendici, bonis omnibus gratiæ destituti, nisi succurrat illis Deus, qui dives est in misericordia. *Ego verò egenus & pauper sum: Deus, adiuva me ... Inclina, Domini aurem tuam, & exaudi me, quoniam inops & pauper sum ego.* Psal. 39. 18 Summa verò illorum miseria est, quòd cæcitatem egestatemque suam spiritualem non agnoscant. *Quia dicis: Quòd dives sum, & locupleta-* Apocal. 3. 17.

tus, & nullius egeo, & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.

Cæcitas cordis longè gravius malum, quàm corporis.
Tob. 5. 12. Id qui non capit, corde cæcus est. *Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cæli non video?* respondit Tobias senior Angelo ipsi gaudium adprecanti & nuncianti. Spiritalis cæcitatis malum præclaro e-
S. August. in Psal. 57. xemplo S. Augustinus explicat. *Si cæcus oculis carnis* (inquit) *ad mensam suam quamlibet opimam discumberet, miserum eum diceres: Cæcus interiùs panem Christum non videt, & beatus est? Hoc non dicit nisi pariter cæcus.* Cæci corpore Solem non vident, cujus visio bonum est nobis cum pecoribus & muscis, cum bonis & malis commune. Cæci corde Solem justitiæ non vident, quo cælestium bonorum æternitas, temporalium vanitas ipsis manifestetur. Unde miseriam suam tardiùs
Sap. 5. 6. cognoscentes, aiunt: *Erravimus à via veritatis, & justitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis.* Cæcitas corporis miseros, non reos fa-
S. August. Lib. 5. cont. Julian. C. 3. cit: Cæcitas cordis peccatores facit aut plectit. *Cæcitas cordis, quam solus removet illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur; & pœna peccati, quâ cor superbum dignâ animadversione punitur; & caussa peccati, cùm mali aliquid cæci cordis errore committitur.* Plurima sunt ignorantiæ peccata. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 10.*) Attentio animi ad actionis pravitatem non est necessaria ut peccatum imputetur, satis est ut sciens volens quis opus exerceat, vel exercere velit, quod secundùm se legi Dei contrarium est. Unde falsum est nunquam peccari, nisi præviâ peccati cognitione animus illustretur, ejusque vitandi desiderio exstimuletur. (*Lib. 3. Cap. 4. Regulâ 75.*) Et quamvis ignorantia prorsus invincibilis à peccato excuset, quod ex eâ procedit: tamen ignorantia quæ aliquo modo, vel indirectè solùm volita est, peccatores coram Deo non excusat. *Aliud est nescisse* (inquit S. Augustinus)

gustinus) *aliud facere noluisse. Voluntas quippe in eo arguitur, de quo dicitur, Noluit intelligere ut benè ageret. Sed & illa ignorantia, quæ non est eorum qui scire nolunt, sed eorum qui simpliciter nesciunt, neminem sic excusat, ut sempiterno igne non ardeat.* (Regulâ 65. & 74.) Cæcitas nostra voluntaria est, si cæci simus. *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?* Non tale lumen est quod ab aliquo possit obtenebrari. Dominus illuminans, nos illuminati; Dominus salvans, nos salvati: *Ergo præter ipsum nos tenebræ & infirmitas.* Est quædam regio incommutabilis veritatis: ab hac recedens anima tenebratur, accedens illuminatur. *Accedite ad eum* (inquit Propheta) *& illuminamini.* Per peccatum mortale à Deo vera luce recedimus, pondere cupiditatis nos ad creaturarum fruitionem trahente. Cæcitas igitur nostra ex culpâ nostra est. Mali nostri auctores sumus. Quemadmodum Dalila Samsoni in sinu suo dormienti rasit septem crines, abstulitque fortitudinem in illis residentem, & tradidit Philistæis, qui statim eruerunt oculos ejus, & duxerunt Gazam vinctum catenis, & clausum in carcere molere fecerunt, eique illuserunt: Ita concupiscentia nos abstrahens & illiciens ad peccatum, septem Spiritus Sancti dona nobis aufert, nosque dæmonibus tradit, qui interioris hominis oculos nobis eruunt, vinculis nos onerant, ad brutorum animantium conditionem per insipientiam & stuporem nos redigunt. *Comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis*: nobisque insolentissimè illudunt. *Factus sum opprobrium illis.* Cùm Naas Rex Ammonitarum Urbem Jabes Galaad obsideret, cives deditionem illi obtulerunt æquis conditionibus: *Habeto nos fœderatos*, inquiunt, & serviemus tibi. Respondit Naas: *In hoc feriam vobiscum fœdus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos in opprobrium in universo Israel.* Ita se gerit erga nos Diabolus, si cum ipso fœdus ineamus per peccatum. Rex noster est

S. August. lib. de Grat. & Libero Arbit.

in Psal. 26.

Judicum 16.

Psalm. 48. 13.

Psal. 108. 25.

1. Reg. xi. 2.

se vult, sed ne illius tyrannidem excutiamus, eruit nobis oculum dextrum, oculum prudentiæ Christianæ, oculum sapientiæ cælestis, quo res æternas & ad salutem nostram pertinentes consideramus: uno prudentiæ sæcularis, & carnalis oculo nobis relicto, quo terrena & temporalia intuemur: *Acuti ad vana, hebetes ad æterna* (ut loquitur S. Ambrosius) Sive, ut Tertullianus ait: *Sæcularibus satis agentes sumus*. Carnalis illa prudentia propria est filiorum hujus sæculi, qui tamen cæci sunt & in tenebris ambulant, cùm eos Christus opponat filiis lucis. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt*. Hi *Filii Agar, qui exquirunt prudentiam quæ de terra est, negotiatores Merrha & Themam, & exquisitores prudentiæ & intelligentiæ: viam autem sapientiæ nescierunt, neque commemorati sunt semitas ejus*. De illis scriptum est: *Gens absque consilio est, & sine prudentiâ: utinam saperent, & intelligerent, & novissima providerent*. Quàm deploranda cæcitas hominum hac Bacchanalium tempestate, qui scilicet Gentilium moribus se conformantes, non minùs gravem Christo Jesu inferunt injuriam, quàm Judæi, qui ipsum Gentibus illudendum & crucifigendum tradiderunt. Non ascendunt Jerosolymam cum Jesu & Apostolis ejus; sed ad theatra, choræas, ludos alearum, convivia, cœtusque in quibus genus quoddam idololatriæ committitur, concurrunt; Baccho & Veneri quodam modo sacrificantes; & Christum in cordibus suis iterum crucifigentes. *Et consummabuntur omnia quæ scripta sunt de Filio hominis. Tradetur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellaverint, occident eum*. Syris illis latronibus similes sunt, qui ad preces Elisæi divinitus cæcitate percussi, in medium terræ hostilis & forum Samariæ deducti sunt, nescientes in præsenti vitæ discrimine se versari, à quo illos eripuit Elisæus, cùm Deum orasset ut eorum oculos aperiret. *Domine, aperi oculos istorum*,

Tertull. lib. 2. ad uxorem C. 1.

Luc. 16. 8.

Baruch. 3. 23.

Deuter. 32. 28.

ut videant. Aperuitque Dominus oculos eorum, & viderunt se esse in medio Samariæ. Utinam apeiiantur oculi cæcorum his Bacchanalium diebus discurrentium, ut Dei gloriam deprædentur, diaboloque ejus hosti tribuant. Domine aperi oculos istorum, ut videant se esse in medio hostium Dei sui, salutisque suæ, & dicant: *Pericula inferni invenerunt me;* Quæ nisi aberrantem abs te non invenirent me. *Nunc autem illa me invenerunt: Ego verò ea non inveniebam, qui gaudebam prosperis sæculi, in quibus plus fallunt pericula inferni.* 4. Reg. 6. Psalm. 114. 3. S. August. in hunc. Psalm.

Sed cur cæcorum tantus numerus est, cùm Deus illuminet omnem hominem venientem in hunc mundum? Inde id oritur, quòd *stulta corda adhuc capere istam lucem non possunt, quia peccatis suis aggravantur, ut eam videre non possint. Non ideo cogitent quasi absentem esse lucem, quia eam videre non possunt: Ipsi enim propter peccata tenebræ sunt.* Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. *Ergo, Fratres, quomodo homo positus in sole cæcus, præsens est illi sol, sed ipse soli absens est: Sic omnis stultus, omnis iniquus, omnis impius cæcus est corde. Præsens est sapientia, sed cùm cæco præsens est, oculis ejus absens est: Non quia ipsa illi absens est, sed quia ipse ab illa absens est. Quid ergo faciat iste? Mundet unde possit videri Deus. Quomodo si propterea videre non posset, quia sordidos & saucios oculos haberet, irruente pulvere, vel pituita, vel fumo, diceret illi Medicus, Purga de oculo tuo quicquid mali est, ut possis videre lucem oculorum tuorum. Pulvis pituita, fumus, peccata & iniquitates sunt: Tolle inde ista omnia, & videbis sapientiam quæ præsens est: Quia Deus est ipsa sapientia, & dictum est: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Cor igitur purgandum est ab amore creaturarum quo sordescit, ut divinam veritatem sapientiamque cognoscat. *Sunt sordes animi* (inquit S. Augustinus) *amor quarumlibet rerum, præter animum & Deum, à quibus sordibus quantò est* S. August. tract. 1. in Joan. «Joan. 1. 5. « Math. 5. 8. Lib. de Util. credendi Cap. 10.

quis purgatior, tantò verum faciliùs intuetur. Quid miramur si tot sunt in sæculo cæci corde, siquidem creaturis adhærent, diligunt vanitatem, bona temporalia & peritura consectantur? *Et non proposuerunt Deum ante conspectum suum... Quando enim ponet ante conspectum suum Deum, ante cujus conspectum non est nisi sæculum?*

Psal. 53. 5.
S. August. in hunc Psal.

Cæcum Evangelicum imitemur; clamemus ad Jesum, ut lumen nobis restituat: *Jesu fili David, miserere mei.* Clamor cordis, fervor est caritatis. Clamemus cum fiduciâ, *miserere mei.* Totum à Dei misericordia exspectemus, agnoscentes quod nihil ex nobis possumus. Clamemus cum perseverantiâ, nec sæculi amatoribus, aut cupiditatibus nostris, silentium nobis imponentibus obsequamur. *Et qui præibant, increpabant eum ut taceret. Ipse verò multò magis clamabat, Fili David, miserere mei.* Turba quæ Jesum venientem præcedit, desideriorum carnalium turbas, tumultusque vitiorum designat, qui, priùs quàm Jesus ad cor nostrum veniat, tentationibus suis cogitationem nostram dissipant, & voces cordis in oratione perturbant. Sæpe namque dum converti ad Deum post perpetrata vitia volumus, dum contra hæc exorare vitia, quæ perpetravimus, conamur; occurrunt cordi phantasmata peccatorum, quæ fecimus, aciem mentis nostræ reverberant, confundunt animum, & vocem nostræ deprecationis premunt: sed quem turba increpat ut taceat, magis ac magis clamat, quia quantò graviori tumultu cogitationum carnalium premimur, tantò orationi insistere ardentiùs debemus. Appropinquemus ad Jesum, qui nos ad se jubet adduci, qui stat misericorditer nos exspectans, qui nos interrogat quid velimus, ut ad petendum nos excitet: *Quid tibi vis faciam?* Respondeamus: *Domine, ut videam.* Cæcus à Domino non aurum, sed lucem quærit. Illum imitemur, non falsas divitias, non terrena bona, non fugitivos honores, sed lucem à Domino Jesu postulemus, lu-

Venerab. Beda lib. 5. in Luc. Cap. 71.

cem illam, quam videre cum solis Angelis possumus: ad quam lucem via fides est. *Et Jesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit.* Gratias denique Deo agentes, & laudantes illum, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum, Jesum sequamur, illique indivulsè adhæreamus. *Et confestim sequebatur illum, magnificans Deum.* Videt & sequitur, qui bonum quod intelligit, operatur. Videt autem, sed non sequitur, qui bonum quidem intelligit, sed bona operari contemnit. Jesum enim sequitur, qui imitatur. *Si quis*, inquit, *mihi ministrat, me sequatur.* Consideremus ergo quâ graditur, ut sequi mereamur. Sic fiet ut non solùm vita nostra in Deum proficiat, sed hæc ipsa nostra conversio ad Dei laudem & alios accendat. *Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.* Quòd si tenebras sæculi magis amamus quàm lucem veram quæ Deus est, timeamus, quia omnes in cæcitate cordis perseverantes, à tenebris peccatorum transibunt ad tenebras tormentorum æternorum, quod Deus à nobis avertat.

In Die Cinerum.

Memento homo quia pulvis es, & in pulverem reverteris.

Quamvis *Tota vita Christiani perpetua pœnitentia* esse debeat, ut docet Concilium Tridentinum, & *nulli rei nisi pœnitentiæ natus* sit, ut loquitur Tertullianus: Quadragesimale tamen tempus tam sancto tamque necessario dedicavit officio mater Ecclesia: ut sicut quotidie publicas ad Deum preces fundit privatis orationibus ad ejus gratiam impetrandam longè efficaciores; sic publicam sacro isto tempore in omnibus membris suis pœnitentiam agat, & divinæ justitiæ satisfactionem pro eorum peccatis offerat gratiorem. Hanc hodierna die inchoat & prædicat omnibus suis ritibus: lugubri alta-

rium & Ministrorum ornatu, Psalmorum pœnitentialium cantu, Pœnitentium in Cathedralibus Ecclesiis comparitione & supplicatione, quod veteris Disciplinæ præclarum vestigium est, Epistolæ ac Evangelii ad suadendam pœnitentiam consensione, & sacrorum Cinerum aspersione. Pœnitentiam igitur agere in commune incipiamus, cum toto Ecclesiæ corpore, cujus nos esse membra dedit Deus, ad Pascha usque continuandam, ut ritè purificati, digni simus sanctorum communione mysteriorum.

Maxima cinerum cum pœnitentia conjunctio. 1. Cineres sunt insignia & quasi investitura pœnitentiæ. 2. Cineres sunt typus & figura pœnitentiæ. 3. Cineres sunt motivum & incitamentum pœnitentiæ.

Cinerum usus ad summum mœrorem, ac dolorem exprimendum in privatis publicisque calamitatibus adhibitus semper fuit. Thamar Davidis filia ab Ammon
2. Reg. 13. 19. fratre suo nefario incestu oppressa, *Aspergens cinerem capiti suo, scissâ talari tunicâ, impositisque manibus super caput suum, ibat egrediens & clamans.* Cùm Mardochæus accepisset Aman Edictum ab Assuero contra Judæos per subreptionem impetrasse, ut in omnibus
Esther 4. 1. ejus ditionibus internecione delerentur, *Scidit vestimenta sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti: & in platea mediâ civitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui.* Jeremias Propheta populum ad luctum excitans ob imminentem cladem & Hie-
Jerem. 6. 26. rosolymorum vastitatem, ait: *Filia populi mei, accingere cilicio, & conspergere cinere: luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum, quia repente veniet vastator super nos.* Cum igitur pœnitentia debeat esse dolorum maximus, siquidem peccatum mortale malorum omnium gravissimum est, sive spectetur ut offensa Dei, sive ut malum hominis, cinerum conspersio pœnitentium habitui convenit. Job. 42. 6. *Ago pœnitentiam in favilla & cinere.* Rex Ninive prædicatione Jonæ Prophe-

tæ compunctus, *Surrexit de ſolio ſuo, & abjecit veſtimentum ſuum à ſe, & indutus eſt ſacco, & ſedit in cinere.* Chriſtus Corozaitis & Berhſaitis duritiem cordis exprobrans: *Væ tibi Corozain,* inquit, *væ tibi Bethſaida: Quia, ſi in Tyro & Sidone facta eſſent virtutes, quæ facta ſunt in vobis, olim in cinere & cilicio pœnitentiam egiſſent.* Cilicium & cinis habitus eſt conveniens pœnitentiæ. Cilicium enim graviſſimas peccatorum punctiones & conſcientiæ peccatricis ſtimulos ſignificat: Cinis verò in memoriam revocat ſtatum, in quem per peccatum redacti juſto Dei judicio ſumus. In cilicio (inquit S. Gregorius) *aſperitas & compunctio peccatorum, in cinere autem pulvis oſtenditur mortuorum. Et idcirco utrumque hoc adhiberi ad pœnitentiam ſolet, ut in punctione cilicii cognoſcamus quid per culpam fecimus, & in favilla cineris perpendamus quid per judicium facti ſumus. Conſiderentur ergo in cilicio pungentia vitia, conſideretur in cinere per mortis ſententiam ſubſequens juſta pœna vitiorum. Quia enim, poſt peccatum, carnis contumelia ſurrexerunt, videat homo in aſperitate cilicii ſuperbiendo quid fecit, videat in cinere uſquequo peccando pervenit.* Hinc Eccleſia publicè pœnitentibus mutationem habitus ſuis olim Canonibus indixit, nec aliter ad pœnitentiam admittebantur graviorum criminum rei, niſi illam publicè ab Epiſcopo peterent, & cilicium, cineremque ſuper caput, cum impoſitione manuum reciperent. Hinc Tertullianus lib. *de Pœnitentia,* Cap. 9. *Exomologeſis,* inquit, *proſternendi & humilificandi hominis diſciplina eſt, converſationem injungens miſericordiæ illicem, de ipſo quoque habitu atque victu mandat, ſacco & cineri incubare, corpus ſordibus obſcurare, animum mœroribus dejicere, illa quæ peccavit triſti tractatione mutare, jejuniis preces alere, ingemiſcere, lacrymari.* Quàm præclarum erat Pœnitentes olim videre in Eccleſia longo ordine variis in ſtationibus diſpoſitos, cilicio indutos,

Math. xi. 21.

S. Gregor. M. Lib. 35. Moral. Cap. 5.

Concil. Agath. C. 15. Tolet. 3. Can. 12. &c.

SS. Optatus, Ambroſ. Auguſt.

& cinere conspersos. 1. Statio *Flentium.* 2. *Audientium.* 3. *Substratorum.* 4. *Consistentium.* (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ, Cap. 1. Art. 2.*) A pœnitentiæ statu, heu! quàm longè remoti sumus! Nec sensum interiorem pœnitentiæ, nec exteriores illius notas habemus. Vanitas & dissolutio in exteriore Christianorum habitu potiùs apparent, quàm pœnitentia & modestia. In corporibus suis pompas mundi & insignia diaboli potius ferunt, quàm mortificationem Christi. Habitu & cultu exteriore peccatum inspirant, quod confundere deberent. Indumentis, quæ pudorem illis suffundere deberent, ad superbiam & luxum abutuntur. Vestimenta homini necessaria non fuerunt, nisi postquam pretioso innocentiæ vestimento spoliatus fuit. Tunicas pelliceas fecit illis Deus: induit eos pellibus animalium mortuorum, qui similes jumentis insipientibus facti erant peccando. Christianæ mulieres cogitent indumenta sua esse *Damnata & mortua mulieris impedimenta, quasi ad pompam funeris constituta* (ut loquitur Tertullianus) Non præcipimus ut habitu sordido, squallidæ & cinere conspersæ in publicum prodeant, & in Ecclesiam veniant; sed habitu modesto, qualis Christianas mulieres decet, promittentes pietatem per opera bona, ne scandala usque ad cælum jaculentur. Magnam esse luxui cum luxuria affinitatem meminerint: & quamvis sola vanitas in earum cultu fortè dominetur, hæc tamen humilitati pœnitentiæ capitaliter adversatur.

Lib. de cultu Femin. Cap. 1.

2. Cineres sunt typus & figura pœnitentiæ, quia destructionem omnimodam & totalem peccati significant, ita ut non ampliùs reviviscat, sicut ea quæ in cineres redacta sunt, eadem non reparantur. Proprium pœnitentiæ, inquit S. Thomas, est *operari ad destructionem peccati præteriti, in quantum est Dei offensa.* Id probant nomina omnia quibus in sacris Litteris insignitur. Vocatur conversio: *Convertimini ad me in toto corde vestro.* Conversio est destructio ejus quod erat, per ejus

3. P. q. 85. A. 1.

mutationem in id quod non erat. Sic in Altaris Mysterio destruitur panis cùm in Christi corpus mutatur. In conversione peccatoris mystica seu moralis transsubstantiatio fieri debet, non humanæ substantiæ in divinam, sed spiritus & affectionum hominis in Spiritum Dei, cui casto amore adhæret debet. *Qui adhæret Domino, unus spiritus est.* 1. Cor. 6. 17. Peccatum igitur & vitiosæ omnes affectiones penitus destrui debent, ut jam non sit moraliter idem homo, sed novus homo. *Se ipsum sibi homo abneget,* (inquit S. Ambrosius) *& totus mutetur: sicut quemdam adolescentem fabulæ ferunt propter amores meretricios peregrè profectum, & abolito amore regressum, postea veteri occurrisse dilectæ, quæ ubi se non interpellavit, mirata putaverit non recognitam, rursus occurrens dixerit: Ego sum; responderit ille: Sed ego non sum ego.* Lib. 2. de pœnit. Cap. 10. Pœnitentia sacrificium est. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus.* Psal. 50. Consummatio sacrificii est destructio victimæ. Holocaustum est. *Sacrificium justitiæ, oblationes & holocausta.* Holocaustum dicitur, quasi totum igne consumptum. Cor itaque criminosum divini amoris igne totum consumendum est, ut nullus omnino in eo remaneat affectus peccati, nulla ad peccati occasiones funestas vel minima adhæsio, sed penitus destruatur peccatum eo corpus redactum in cineres. *Ut destruatur corpus peccati.* Pœnitentia denique mors mystica est. Rom. 6. 6. Deus non vult mortem peccatoris, sed peccati. Monstrum illud in aquis Baptismi præfocatum est. *Contribulasti capita draconum in aquis.* Christo consepulti sumus in Baptismo: Sed infeliciter revixit, non illud quidem quod deletum erat, sed novum propriæ voluntaris & actionis, cordis nostri à Deo aversione, & ad creaturas conversione atque adhæsione. Arripiendus pœnitentiæ gladius, ita interficiendum peccatum est, nunquam ut reviviscat. *Vade, & interfice peccatores Amalech, & pugnabis contra eos usque ad internecionem.* 1. Reg. 15. Nihil penitus reservandum. Agag ille Rex pinguis,

vitium illud coronatum, in frusta coram Domino concidendum est. Terribilis quidem & amara peccatori mors illa mystica videbitur, quæ cor avari à divitiis, superbi à mundi gloria, fastu, vanitate; voluptatum amatoris, à conviviis, spectaculis, choræis, ludis, mundanis conversationibus separare debet. *Siccine*, inquiet, *separat amara mors?* Sed Dei, quæ *fortis est ut mors*, super omnia *dilectio*, tollet omnem amaritudinem, facietque ut mori peccato, & Deo vivere suave sit homini pœnitenti. Omnium mundi vanitatum, deliciarum, societatum periculosarum obliviscetur, nec earum recordabitur amplius, nisi ut lugeat peccata præterita, siquidem
Job. 13. 12. perit eorum memoria quæ in cineres redacta sunt. *Memoria vestra comparabitur cineri.*

3. Cineres sunt incitamenta ad pœnitentiam. Mortis enim cinerumque memoria omnium peccatorum
1. Joan. 2. 16. scaturigines exsiccat. *Omne quod est in mundo est concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Carnis porro voluptates, perituras divitias, mundi gloriam & vanitatem nemo sectabitur, qui seriò de morte cogitabit. Idololatriam stuporem & stultitiam Propheta describit & deplorat, qui cedrum aut quercum ab hominibus plantatam in sylva cædentes, partem ejus in ignem conjiciunt ut coquant pulmentum & calefiant, de reliqua idolum faciunt, & curvantur
Isai. 44. ante illud, & adorant. *Nescierunt, neque intellexerunt; obliti sunt ne videant oculi eorum, & ne intelligant in corde suo. Non recogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque sentiunt ut dicant: Medietatem ejus combussi igni, & de reliquo ejus idolum faciam? Pars ejus cinis est, cor insipiens adoravit illud.* Homo libidinose, profane amator, qui formosam mulierem ut idolum colis; mulier mollis, mundana, delicata, quæ pulcritudinis tuæ, corporis tui, relicto Deo, salutē tua neglecta, tantam geris curam; tu quisquis carnem tuam & voluptates amas & sectaris, recogita corpus illud portionem

esse exiguam substantiæ parentum, trunci jam in cineres redacti ramos, qui pariter succedentur, non post multum tempus, sed brevi, citius quam putes; & in cineres etiam redigentur. Cogita hujus corporis aliquid singulis diebus perire. *Pars ejus cinis est, cor insipiens adoravit illud.* In cineribus remedium reperies contra concupiscentiam carnis & voluptatem. Sed & remedium præsentissimum contra avaritiam cineres subministrabunt. *Facilè contemnit omnia, qui semper cogitat se moriturum* (inquit Seneca, cujus verba S. Hieronymus consecravit.) Hinc Ecclesia post ceremoniam Cinerum Evangelium filiis suis legit, quo illis Christus prohibet ne thesauros sibi in terra congregent, sed in cælo, quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit, quia ubi thesaurus noster est, ibi & cor nostrum erit: ut verbo Dei, & mortis memoriâ, nos à rerum temporalium & periturarum amore separet. Sed heu! filii hominum, corde gravi, nullum desiderii sui modum ponunt. Omnium, quæ ut mala apprehendunt, timore, se mortales esse ostendunt; & nihilominus cupiditatibus suis nullum modum statuunt, quasi immortales essent. *Omnia tanquam mortales timetis: omnia tanquam immortales concupiscitis.* Cùm Achab Rex impius & avarus cæso Nabuthe vineam ejus invasisset, eamque possessurus adiret, eunti occurrit Elias, mortisque sententiam Dei nomine denunciavit; *Occidisti, insuper & possedisti ... In loco hoc, in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque sanguinem tuum.* 3. Reg. 21.
Terribili sententiâ auditâ, de vineæ possessione, de hortis ampliandis, non ampliùs cogitavit Achab, sed *Scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, jejunavitque, & dormivit in sacco, & ambulavit demisso capite.* Mortem cogitate, divites avari, qui bonis malè partis ex oppressione pauperum, viduarum & pupillorum gaudetis, qui opulenti estis in Sion, qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis usque

Isai. 5. ad terminum loci. Vobis hodie ſententia mortis ab Ecclesia denunciatur: *Pulvis es, & in pulverem reverteris.* Carnem veſtram, ſin minus canes, vermes certè devorabunt. Numquid hanc ſententiam audientes, bona malè parta non reſtituetis? Numquid theſauros in terra congregare pergetis? Numquid largâ eleemoſynarum erogatione theſauros in cælum non præmittetis? Non facietis vobis amicos de mammona iniquitatis, qui vos recipiant in æterna tabernacula? Non cogitabitis, quia fortè hac nocte à vobis anima veſtra repetetur? Quia nihil intuliſtis in mundum, nec aliquid inde vobiſcum auferetis, præter bona vel mala opera? Quam efficax ſit ad comprimendam & extinguendam avaritiam mortis memoria, intellexit Sanctus Imperator Conſtantinus Magnus, cùm avarum quemdam ex familiaribus *Euſebius lib. 4. de Vita Conſtant. C. 30.* ſuis manu apprehenſum his aliquando verbis compellavit: *Quouſque tandem, heus tu, cupiditatem extendimus? Deinde cùm haſtâ, quam præ manibus habebat, humani corporis ſtaturam humi delineaſſet: Etiamſi,* inquit, *cunctas ſæculi divitias, totumque adeò orbem terrarum tibi comparaſſes, tamen nihilo plus quàm hoc à me deſcriptum terræ ſpatium ablaturus es, ſi modo hoc etiam tibi conceſſum fuerit.* Superbiæ denique elationem *Danielis 2.* ſtangunt cineres, mortiſque memoria. Statua quam in ſomnis vidit Rex Nabuchodonoſor, ex auro, argento, ære, ferroque conflata, cùm luteos pedes haberet, unius lapidis ictu deſtructa & diſſoluta eſt. Sic omnia, quibus homo ſuperbus intumeſcit & propter quæ extollitur, opes, robur corporis, formæ elegantia, potentia, honores, clientelæ, favor, fama, quantumvis radiare aut ſolida eſſe videantur, nihilominus diſſolventur ictu mortis, quaſi lapidis, quia luto ſuperexſtructa ſunt, ex quo homo conflatus eſt. *Quid* igitur

Eccli. 10. 9. » *ſuperbis, terra & cinis?* Homo natus de muliere, & ob
Job. 5. S. Bernardus lib. 2 de Conſiderat. Cap. 9. » hoc cum reatu; brevi vivens tempore, ideoque cum me-
» tu; repletus multis miſeriis, & propterea cum fletu. Et

verè multis, quia corporis & animæ simul. Quid enim «
calamitate vacat nascenti in peccato, fragili corpore, & «
mente sterili? Verè ergo repletus, cui infirmitas corpo- «
ris, & fatuitas cordis cumulatur traduce sordis, mortis «
addictione? Memoriæ proditum est Philippum Mace-
donum Regem, cùm cecidisset, corporisque sui magni-
tudinem in pulvere impressam reliquisset, ex alia parte
umbram sui corporis majorem videret, dixisse: *En va-
nitas; sed in pulvere veritas.* Ethnicus ille Princeps
vobis sapientior erat, qui de splendore generis, de opum
abundantia, de potentia, de scientiâ, de forma cor- Sap. 5. 9.
poris, de honoribus & dignitate superbitis. Magnitudi-
nem vestram ex umbra mensuratis. Ad cineres oculos
convertite, hinc cognoscetis quid estis, & quid brevi
futuri estis; cognoscetis quàm vana sit mundi gloria &
temporalis celsitudo. In umbra vanitas, in pulvere ve- Eccles. 1. 2.
ritas. *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.*

FERIA V. POST CINERES.

*Audiens autem Jesus miratus est, & sequenti-
tibus se dixit: Amen dico vobis, Non in-
veni tantam fidem in Israël.* Matth. 8. 10.

THeologi quærunt an admiratio in Christo Jesu 3 p. q. 15.
fuerit. Quæstioni hunc in modum respondet Do- Art. 8.
ctor Angelicus. Admiratio propriè est de aliquo no- «
vo & insolito. Christo autem non poterat esse aliquid «
novum & insolitum, quantùm ad scientiam divinam, «
qua cognoscebat res in Verbo, seu in essentia divinâ; «
neque etiam quantùm ad scientiam humanam, quâ «
cognoscebat res per species inditas. Potuit tamen ali- «
quid illi novum esse & insolitum secundùm scientiam «
experimentalem, secundùm quam illi poterant quoti- «
die aliqua nova occurrere. Et ideo si loquamur de ipso «

quantùm ad scientiam divinam & scientiam beatam, vel etiam infusam, non fuit in Christo admiratio. Si autem loquamur de eo quantùm ad scientiam experimentalem, sic admiratio in eo esse potuit. Et assumpsit hunc affectum ad nostram instructionem, ut scilicet doceret esse mirandum, quod etiam ipse mirabatur. Unde S. Augustinus ait: *Quod miratur Dominus noster, nobis mirandum esse significat, quibus adhuc est opus sic moveri. Omnes ergo tales motus ejus non perturbati animi sunt signa, sed docentis Magistri.*

Lib. 1. de Genesi Cont. Manich. Cap. 8.

In Miraculo, quod Evangelica lectio nobis hodie ponit ob oculos, tria sunt quæ nostram jure merentur admirationem. 1. Fides eximia Centurionis: *Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israel.* 2. Servi paralytici curatio: *Et sanatus est puer in illa hora.* 3. Prædictio vocationis Gentium ad fidem: *Dico autem vobis quòd multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cùm Abraham, Isaac, & Jacob in Regno cælorum.* Fides Centurionis effectus est singularis ergà ipsum misericordiæ Dei. Fides enim Dei donum est, & hoc non ex nobis, ne quis glorietur. Fidem Christus mirabatur, quam donaverat. Hunc traxerat ut ad se accederet: *Accessit ad eum Centurio.* Huic gratiam orandi dederat, ut oraret, quod per nos ipsos non possumus. *Rogans eum.* Curatio servi paralytici effectus fuit omnipotentiæ Salvatoris, qui absens corpore, solo verbo, subitò, curavit morbum naturæ viribus insanabilem: effectus etiam fuit fidei Centurionis, quæ miraculum illud promerita est: *Vade, & sicut credidisti, fiat tibi...* Vocatio Gentium ad fidem solius gratiæ Dei opus est, occasione accepta ex Judæorum cæcitate, quâ fidem & gratiam Jesu Christi rejecerunt. *Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores.* Hinc Apostolus de Judæis scribit: *Illorum delicto salus est Gentibus. &c.*

Rom. v. 11.

I Centurionis fidem parum est ut admiremur, etiam

imitari debemus. Fides nos ad ducat ad Jesum, fide oremus & pro nobis, & pro familiaribus ac domesticis nostris, ut à spirituali paralysi curemur, in quâ jacemus. Oremus Dominum ut ad nos veniat, frustra enim ad illumite conatemur, nisi prior ad nos veniret, ipsùmque fidei initium, & pios conatus nobis daret per sancti Spiritûs sui subministrationem. *Ego veniam, & curabo eum.* Sit fides nostra humilis, simplex, firma, activa, ut fides Centurionis: humilis quia supremam Dei majestatem, hinc indignitatem nostram: hinc illius omnipotentiam, hinc nostram infirmitatem: hinc supremum illius dominium; hinc nostram respectu ipsius servitutem, illiusque servitutis officia consideremus. *Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus.* Fides nostra per dilectionem operetur: quia *cum dilectione fides Christiani, sine dilectione fides dæmonis.* Nam & *Dæmones credunt, & contremiscunt.* Fides nostra per opera bona probetur, sine quibus *mortua est.* Nem sicut ex pulsu vitam hominis cognoscimus, sic vitam fidei ex bonis operibus comprobamus. Omnia in nobis fides ordinet; mentem nostram Deo subjiciat patri spirituum, soli Domino, sub cujus potestate cuncta sunt posita, æternæ Sapientiæ, primæ Veritati, quæ nec falli potest, nec fallere. *Nam & ego homo sum sub potestate constitutus.* Fides cunctos animæ nostræ affectus subjiciat rationi, nec rationi solùm, sed religioni, ut ejus imperio dirigantur & coërceantur. *Habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit; & alii, Veni, & venit.* Fides corpus nostrum contineat in officio, ut animæ serviat; immo justitiæ in sanctificationem. *Et servo meo, Fac hoc, & facit.* De fide, vide Theologiam nostram Dogmaticam & Moralem Lib. I. Cap. I. Sine caritate & bonis operibus non prodest ad salutem (*Ibidem, Art. 5.*) Item, *Quæst. 2, Art. 2. §. 1.*

S. August.

Jacobi 2.

quo vis istius verbi *Credo*, prolixè, & appositè ad mores informandos explicatur.

Fidem nostram frequentibus actibus exercere debemus, & Deo donante augere, ut in eo crescamus in salutem. Nam secundùm mensuram fidei nostræ, & piæ quæ illam comitatur, fiduciæ in Deum, misericordiæ suæ beneficia nobis impertitur, & animæ salutem, immò & corporis sanitatem, quatenus æternæ saluti nostræ expedit. *Vade, & sicut credidisti, fiat tibi.* De actibus Fidei frequenter eliciendis vide *Lib. 4. Theologiæ nostræ Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 8. Regulis 9. 10. 11. 12. 13. 14.*

II. Deo gratias agamus ob nostram ex Gentibus vocationem, quæ à Prophetis primùm, deinde à Christo
Hebr. 11. 9. Jesu prædicta, per meritum passionis ejus, & per gratiæ ejus virtutem impleta est, & quotidie in Gentibus impletur. Veri simus Israëlitæ secundùm spiritum, ut Evangelicus ille Centurio; Fide obediamus Deo, in hoc mundo vivamus tanquam in terra aliena, expectantes repromissiones æternæ hereditatis; ut cum sanctis illis Patriarchis in Regno cælorum recumbamus. Timeamus, ne si dignè non vivamus Christiana fide, gratia nobis justo Dei judicio ad alias Gentes transferatur, illisque in sortem nostram à Deo substitutis, eji-
Rom. 11. 2. 21. ciamur à Regno Dei. *Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores.* Dices, *Fracti sunt. rami ut ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas. Noli altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat.*

FER. VI.

FERIA VI. POST CINERES.

Ego autem dico vobis : Diligite inimicos vestros , benefacite his qui oderunt vos : & orate pro persequentibus & calumniantibus vos : ut sitis filii Patris vestri , qui in cœlis est. Matth. 5. 44. 45.

CHristianâ Disciplinâ jubemur diligere inimicos quoque , & orare pro eis qui nos persequuntur , *Ut hæc sit perfecta & propria bonitas nostra , non communis. Amicos enim diligere , omnium est ; inimicos autem , solorum Christianorum.* Hoc mandatum novum , quod nos innovat ut simus homines novi , heredes testamenti novi , cantatores cantici novi. Ad inimicorum dilectionem tria movere nos debent. 1. Auctoritas Dei jubentis : *Ego autem dico vobis.* 2. Magnitudo præmii : *Ut sitis filii Patris vestri, qui in cœlis est.* 3. Efficacia exempli. Exemplum scilicet dilectionis inimicorum dat nobis Pater æternus , *Qui solem suum oriri facit super bonos & malos , & pluit super justos & injustos.* Exemplum dedit nobis Christus , qui pro nobis mortuus est , & per mortem suam nos reconciliavit Deo *cum inimici essemus* : & pro crucifixoribus suis rogavit , dicens : *Pater , dimitte illis , quia nesciunt quid faciunt.* Vide lib. 4. *Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 3. Art. 11. Regulâ 9.*

Tertull. lib. Ad Scapulam.

S. August. Tract. 67. in Joan.

Rom. 5.

1. Deus cujus mandata gravia non sunt , Christus cujus jugum suave est & onus leve , jubet ut inimicos diligamus. Deus per Jeremiam Prophetam exemplo obedientiæ Rechabitarum præcepta patris sui , licet dura , studiosè servantium , expostulat de pertinaci Judæorum inobedientia adversus divina sua præcepta. *Et posui coram filiis domûs Rechabitarum scyphos plenos vi-*

no, & calices: & dixi ad eos: Bibite vinum. Qui responderunt: Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab pater noster, præcepit nobis: Non bibetis vinum vos & filii vestri usque in sempiternum, & domum non ædificabitis, & sementem non seretis, & vineas non plantabitis, nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ in qua vos peregrinamini. Obedivimus ergo voci Jonadab patris nostri in omnibus quæ præcepit nobis &c. Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens: Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Vade, & dic viris Juda & habitatoribus Jerusalem: Numquid non recipietis disciplinam ut obediatis verbis meis, dicit Dominus? Prævaluerunt sermones Jonadab filii Rechab, quos præcepit filiis suis, ut non biberent vinum: & non biberunt usque ad diem hanc, quia obedierunt præcepto patris sui: Ego autem locutus sum ad vos, de mane consurgens & loquens, & non obedistis mihi &c. Præcipit nobis Deus pater noster (*Numquid* enim *non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit & creavit te?*) præcepit nobis Christus Jesus Dominus noster dilectionem inimicorum; *Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros.* Numquid præcepto Patris nostri, Dei nostri, Salvatoris nostri non obedimus? Maximè cùm tantùm tamque gloriosum præmium nobis proponat, scilicet dignitatem filiorum Dei, & quæ consequens, cælestem hereditatem, vitam æternam & beatam. *Ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est.* In potestate nostra est ut filii Dei nominemur & simus, per gratiam & misericordiam Christi, qui dedit nobis potestatem filios Dei fieri. Non possumus esse filii Dei nisi per gratiam & cari-
1Joan.3.10. tatem. *In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis qui non est justus, non est ex Deo, &*
S. August. *qui non diligit fratrem suum.* Solâ dilectio discernit

inter filios Dei, & filios diaboli: porrò cùm inimicos diligimus, fratres diligimus. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral.* loco superius indicato. Filii Dei esse non possumus, nisi nobis peccata dimittantur à Deo: peccatorum autem remissionem obtinere non possumus, nisi inimicos diligamus, illisque condonemus injurias: injuriarum condonatio, conditio est adjecta postulationi veniæ. *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 5. Cap. 2. Art. 8.* N. 16. & seqq. *Dimittite, & dimittemini... Si dimiseritis peccata hominibus, dimittet vobis Pater peccata vestra... Sic faciet Pater vester cælestis, si non dimiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Nullum sacrificium acceptum sine injuriarum remissione. *Si offers munus tuum ad Altare,* inquit Christus, *& ibi recordatus fueris quòd frater tuus habet aliquid adversùm te, relinque ibi manus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Ad sacrificium cum dissensione venientem revocat ab Altari: quia nec ad Cain & ejus munera respexit Deus: neque enim pacatum habere Deum poterat, qui cum fratre pacem non habebat. Quam igitur sibi pacem promittunt inimici fratrum? Eorum oratio fit in peccatum, sententiam damnationis in se ipsos pronuntiant. Sine inimicorum dilectione nec Martyrium prodesse potest, *inexplicabilis & gravis culpa discordiæ, nec passione purgatur. Exhibere se non potest Martyrem, qui fraternam non tenuit caritatem.* Docet hoc & contestatur Apostolus Paulus: *Et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Caritas patiens est, benigna est, non irritatur, non cogitat malum, omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet.* Terribile exemplum in Historia Ecclesiæ legimus. Sapricius Antiochenus Presby-

Matth. 5. 14. Luc 4 37. Matth. 18. 35.

Matth. 5. 23.

S. Cyprianus.

ter Nicephori ex amico factus est inimicus infensissimus. Nicephorus interpositis communibus amicis, veniam frustra deprecatus est, frustra se ad pedes Sapricii abjecit, veniam enixè rogans. Valeriano & Gallieno Impp: persecutionem adversùs Ecclesiam moventibus, Sapricius à Præside ob fidem captus, Christi nomen constanter confessus, acerbéque & crudeliter in cochlea tortus, tandémque capite damnatus est. Properantem ad supplicium sequitur Nicephorus; ad pedes ejus supplex provolvitur, dicens: *Martyr Christi, ignosce mihi, si quid peccavi ut homo.* Rogantem sprevit Sapricius; ideo justo Dei judicio gratiâ perseverantiæ privatus est, & fraterno odio excæcatus, parato jam Lictore ut illi caput amputaret, Christum ejuravit, idolis sacrificavit, Martyrii coronam amisit. Id cùm vidisset Nicephorus, frustráque Sapricium ad Christi confessionem & ad caritatem hortatus esset, magnâ voce clamavit: *Ego sum Christianus, & credo in nomen Domini nostri Jesu Christi, quem iste negavit.* Quamobrem jussu Præsidis capite truncatus, Martyrii coronam promeritus est, à qua Sapricius in odio fraterno pertinax exciderat. In Menæis Græcorum hoc sancti Martyris encomium habetur. *Manifestè omnibus ostendisti, ô invicte Nicephore, eum qui proximum non amat, neque Dominum posse diligere. Quapropter quia sincero amore complexus es Sapricium conservùm tuum, ad divinum alacris assumptus es amorem, animamque tuam ob fidem confessionemque Christi dedisti. Infelix verò Sapricius, quia irreconciliabile adversùs te odium detinuit, etiam Christum Deum negavit.*

Acta gemina, Martyrii S. Nicephori Antiochens, apud Bollandum, ad diem 9. Februarii.

II. Ad inimicorum dilectionem Dei & Christi Jesu filii ejus Domini & Salvatoris nostri exempla nos invitant. *Estote ergo perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est. Sic perfectos dixit fieri Dei filios, sic consummari ostendit & docuit cælesti nativita-*

S. Cyprian. De bono patientiæ.

te reparatos, si patientia Dei Patris maneat in nobis, si similitudo divina, quam peccato Adam perdiderat, manifestetur & luceat in actibus nostris. Quæ gloria est similem Deo fieri? quanta & qualis felicitas habere in virtutibus, quod divinis laudibus possit æquari? Nec hoc Jesus Christus Deus & Dominus noster tantùm verbis docuit, sed implevit & factis. Et quia ad hoc descendisse se dixerat, ut voluntatem Patris faceret; inter cætera admirabilia virtutum suarum, quibus indicia divinæ Majestatis expressit, paternam quoque patientiam tolerantiæ tenore servavit: Omnes denique actus ejus ab ipso statim adventu patientia comite signantur.

III. De Remediis adversùs iram, lege *Lib. 3. Theolog. Dog. & Moral. Cap. 10. Art. 5.* Vindicta aut vindictæ libido semper malæ sunt: proindeque inimicos ulcisci numquam licet: injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est (*Ibid. Art. 2. Regulâ 7.*) Qui proximos oderunt, & ab illis diffident, Sacramentaliter absolvi non possunt, & ad Eucharistiæ participationem admitti, nisi depositis inimicitiis, cum ipsis reconciliati fuerunt. *Cap. 9. ejusdem Libri, Art. 5. Regulâ 2.* Duo inimici, unus apertus, alter occultus; unus diligendus, alter cavendus. Homo inimicus apertè sævit, diabolus, occultè: sæviat homo quantùm potest, auferat quicquid potest; *Si diligitur apertè sæviens, victus est occultè sæviens.* (Vide *Lib. 4. Cap. 3. Art. 11. Regulâ 14.*) *S. August. in Psal. 54.*

Dominica I. Quadragesimæ.

Ductus est Jesus in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo; & cùm jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Matth. 4. 1. 2.

Multiplex acceptio vocis istius *Tentatio*... Gratiæ quotidianum adjutorium ad tentationes vincendas necessarium... (*Lib. 5. Cap. 2. Art. 9. N. 1. & 2.*) Quo sensu Deo supplicamus ne nos inducat in tentationem? (*Ibidem, n. 3.*) Nullus hostis metuendus extrinsecùs, si nos ipsos intus vincamus. (*Ibid.*) Deum oramus ne gratiam suam nobis subtrahat; ne tentatione vinci nos permittat. (*Ibid. n. 4.*) Ad hanc precationem frequentandam humana fragilitas nos invitat. (*Ibid. n. 5.*) Diabolus cupiditatibus nostris utitur ut cor expugnet. (*Ibid.*) Triplex tentatio, quam Christus in deserto sustinuit, ut nobis vicendi vires, vincendi formam tribueret. (*Ibid. n. 6.*) Duo sunt quæ homines in peccata illiciunt, voluptas & dolor. (*Ibid.*) Hostis nostri, seu diaboli tentatoris nequitia. (*Ibid. n. 7.*) Cur diabolus non ita tentet impios? (*Ibid.*) Periculosiores tentationes, quibus occultè & per cuniculos corda piorum pulsat (*n. 8.*) Diabolus minùs perfectos de levioribus peccatis tentat, ut sensim ad graviora pertrahat. (*Ibid.*) Toleranda, non amanda tentatio... Tentationes utiles excitandæ vigilantiæ, domandæ superbiæ. (*Ibid. n. 9.*) Tentationibus resistendum... Christus diabolum nobis vicit... Diabolus cor nostrum non expugnat, nisi voluerimus. (*Ibid.*) Tentationes spectari possunt triplici respectu, vel ex parte Dei qui nos tentari permittit: vel ex parte diaboli qui tentationes immittit: vel ex parte cordis nostri, quod tentatio-

nes patitur. Ex parte Dei si spectentur, utiles nobis sunt. Ex parte diaboli si considerentur, omnes periculosæ sunt. Ex parte cordis nostri, quandoque utiles, quandoque noxiæ sunt, prout illis resistimus, vel consentimus. Satan & propter crudelitatem leo dicitur, & propter multiformis astutiæ varietatem non incongruè tygris vocatur. Modò enim se, sicut est perditus, humanis sensibus objicit, modò quasi angelum lucis ostendit. Modò stultorum mentibus blandiendo persuadet, modò ad culpam terrendo pertrahit. Modò suadere vitia apertè nititur, modò suis in suggestionibus sub virtutis specie palliatur. Hæc itaque bellua quæ tanta varietate respergitur, jure tygris vocatur. Quæ apud LXX. Interpretes myrmicoleon dicitur: quod videlicet animal absconsum pulvere, formicas frumenta gestantes interficit; quia nimirum apostata angelus in terram de cælis projectus, justorum mentes, quæ bonorum sibi operum refectionem præparant, in ipso actionis itinere obsidet: *Cumque eas per insidias superat, quasi formicas frumenta gestantes improvisus necat.* Rectè autem myrmicoleon, id est, leo & formica dicitur: formicis enim leo est, volatilibus formica: quia nimirum *Antiquus hostis sicut contra consentientes fortis est, ita contra resistentes debilis. Si enim ejus suggestionibus assensus prabetur, quasi leo tolerari nequaquam potest: si autem resistitur, quasi formica atteritur. Aliis ergo leo est, aliis formica: quia crudelitatem illius carnales mentes vix tolerant, spiritales verò infirmitatem illius pede virtutis calcant.*

S. Gregor. M. lib. 5. Moral. C. 17.

De diaboli artibus, & de modo ipsum vincendi, præclarè S. Cyprianus libro *De Unitate Ecclesiæ Catholicæ* scribit: *Plus metuendus est & cavendus inimicus, cùm latenter obrepit, cùm per pacis imaginem fallens, occultis accessibus serpit, unde & nomen serpentis accepit. Ea est ejus semper astutia: ea est circumveniendi hominis cæca & latebrosa fallacia: sic ab*

initio statim mundi fefellit, & verbis fallentibus blandiens, rudes animas incauta credulitate decepit: sic Dominum ipsum tentare conatus, quasi obreperet rursus & falleret, latenter accessit, intellectus tamen est & retusus, & ideo prostratus, quia agnitus atque detectus. Unde nobis exemplum datum est veteris hominis viam fugere, vestigiis Christi vincentis insistere; ne denuo incauti in mortis laqueum revolvamur, sed ad periculum providi accepta immortalitate potiamur. Immortalitate autem potiri quomodo possumus, nisi ea quibus mors expugnatur & vincitur, Christi mandata servemus?

T. Livius lib. 27. Histor. Cùm Romani ab Annibale victi essent, Marcellus belli Dux concionem adeo vehementem apud Milites habuit, ut prælio per diem totam infeliciter tolerato, tristior iis irati Ducis oratio esset. Clamor inde ortus, ut veniam ejus diei daret; ubi vellet deinde experire ur Militum suorum animos. *Ego verò experiar*, (inquit) *Milites: & vos crastina die in aciem educam, ut victores potius quàm victi veniam impetretis, quam petitis.* Multoties à diabolo victi, Christum Ducem nostrum ad iram provocavimus. Veniam postulamus ignaviæ ac infidelitatis nostræ. Annuit misericors Redemptor, sed ea conditione ut hostem vincamus, ut victoribus ignoscat & gratiam faciat. Ideo nos denuo tentari permittit, ut contra diabolum fortiùs pugnemus, illumque vincendo, veniam præteriti temporis obtineamus.

IN EADEM DOMINICA.

Ductus est Jesus in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo; & cùm jejunasset, &c.

HOdie Præcones pacis Christo jubentebellum denuntiant, omnesque Christianos, sine ullo sexus, ætatis, aut conditionis discrimine sub ejus vexillo con-

gregant, contra diabolum communem hostem pugnaturos. *Canite tuba in Sion, sanctificate jejunium, vocate cœtum, congregate populum.* Joel 2. 15. Christus locum certaminis adversùs dæmonem à se committendi eligit Palæstinæ desertum. Arma ad pugnandum eligit validissima, jejunium & verbum Dei: Victoriam de hoste reportat plenam omnique ex parte absolutam. Verùm & nos exemplo suo ad pugnandum & vincendum provocat & accendit Dominus noster. *Hodie Christus Rex* S. Petrus Chrysologus. *noster commilitones suos de Evangelico allocutus est Tribunali, indixit hostibus bella, promisit præmia pugnaturis, inimicorum dolos prodidit & conatus, ubi, & quando, & quomodo confligendum sit, nobis triumphali constitutione signavit.* Ex loco, ex tempore, ex modo certaminis, seu armorum delectu & usu, pendet plurimùm victoria. Christus nobis designat ubi pugnandum sit; quando pugnandum; quibus armis, & quomodo pugnandum adversùs dæmonem. Ubi? In solitudine. Quando? Toto vitæ tempore, quæ *militia est super terram.* Job. 7. 1. Quibus armis? Jejunio & abstinentia. Et quia sacrum Quadragesimæ tempus spiritualibus prælijs maximè destinatum est, sanctificanda est Quadragesima solitudinis Christianæ amore, accuratâ jejunii observantiâ, cautiore vigilantiâ, fortiorique resistentiâ tentationibus dæmonis.

I. Mundi societates periculosæ semper innocentiæ & saluti. Abrahami virtus apud Chaldæos tuta non erat; ideo jussit illi Deus ut hinc quantocyus egrederetur. Periclitata est simplicitas Isaac in societate Ismaëlis. Loth Sodomis periisset, nisi ipsum inde abstraxisset ac eduxisset Angelus. Dinæ filiæ Jacob exitiale fuit in publicum prodiisse. Parum abfuit ne periret Rex Josaphat inito fœdere cum impio Joram Rege Israël. Zorobabel, aliique Judaici populi proceres, Templum Dei cum idololatris ædificare prudenter recusarunt. Tobias in captivitate constitutus fugiebat consortia impiorum, ne per-

verteretur, & contaminaretur. David solitudinem optat, sæculique fugam meditatur. *Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.* Spiritus Sanctus jubet ut fugiamus de medio Babylonis, si quæ nobis de salute animarum nostrarum cura est. *Fugite de medio Babylonis, & salvet unusquisque animam suam.* Qui tangit picem, inquinabitur ab ea. Qui frequentat iniquorum hominum societates, vix ab ipsis non pervertetur. Quot in civitatibus peccati illecebræ, & concupiscentæ irritamenta? *Vidi iniquitatem & contradictionem in civitate. Die ac nocte circumdabit eam super muros ejus iniquitas, & labor in medio ejus & injustitia: & non defecit de plateis ejus usura & dolus... Totus mundus in maligno positus est.* Et, *Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: quæ non est ex Patre, sed ex mundo est.* Ibi *Malitia plurimum, sapientiæ modicum, ibi viscosa omnia, omnia lubrica, operta tenebris, & obsessa laqueis peccatorum: ubi periclitantur animæ, ubi tantùm, vanitas, & afflictio spiritus est.* Solitudo igitur locus valde opportunus est ad pugnandum contra diabolum. Christi sepulchro similis est solitudo, quod mortuum suscepit & vivum peperit (inquit S. Basilius.) *Dominica sepulturæ propemodum æmula, quæ peccato mortuos suscipis, & per afflatum Sancti Spiritus Deo reviviscere facis.* Solitudo *terribile malignis spiritibus habitaculum.* Ibi Christianus homo se ipso superior fit, & Deo conjugitur. *Sedebit solitarius, & tacebit: quia levavit se super se.* Ibi Deus loquens ad cor, munit illud & roborat adversùs diaboli suggestiones. *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus.* Si gravissimas in via salutis difficultates experiuntur, magnaque impedimenta inveniunt etiam viri sancti, qui in solitudine & secessu vivunt; si ex mundi commercio sordes contrahunt & vulnera recipiunt, etiamsi illum non frequentent nisi necessitate compellente, aut carita-

Psal. 54. 8.
Jerem. 51. 6.
Psal. 54. 10. 11.
1. Joan. 5. 18.
1. Joan 2. 16.
S. Bernard. Serm. 5. de Ascens.
S. Basilius de Laudibus Erem.
Thren. 3. 28.
Osee 2. 14.

te invitante; quàm periculosi sunt lapsus, quàm gravia vulnera hominum carnalium & mundanorum, qui tentationibus sponte se exponunt, & societates voluptarias omni tempore, etiam quadragesimali sectantur? *Super humum populi mei spina & vepres ascendent: quantò magis super omnes domos gaudii civitatis exultantis?* *Isai. 32. 13.*

II. Jejunii & abstinentiæ armis, exemplo Christi, adversùs diabolum pugnandum est. Si adversùs hostes corpore & carne constantes, nobis pugnandum esset, roboranda essent corpora nostra, non debilitanda, ut ipsos vinceremus: verùm cùm adversùs spiritus nequam militare debeamus, debilitandum est corpus, roborandus verò spiritus ad prælium fortiter sustinendum. In hac enim militia, *Cum infirmor, tunc potens sum.* *2. Cor. 12. 10.* Saul Rex contra Philistæos pugnaturus Exercitum suum jejunio præparavit ad pugnam. Jonathas violato jejunio in extremum periculum incurrit. Philistæi cæsi sunt ab Israelitis jejunis. Idem in bellis spiritualibus evenit. *Ceciderunt pasti impasti, armatos inermes. Ha erunt vires jejunantium Deo. Calum pro ejusmodi militat. Habes formam præsidii etiam spiritalibus bellis necessariam...* De jejunii utilitate, vide *Lib. 4. Cap. 5. Art. 5. §. 1. n. 3.* Jejunii quadragesimalis rationes. *(Ibid. §. 2. n. 6. versùs finem.)* Quæ ex SS. Patribus explicantur. *(§. 3.)* Jejunii meritum perdunt, qui ciborum ac liquorum delicias, & varia gulæ irritamenta jejunii diebus exquirunt, copiosiusque prandent ac lautiùs, ut jejunii laborem minuant. *(Art. 7. Regulâ 15.)* Christianum jejunium abstinentia ab omni voluptate etiam licitâ, à venationibus, ludis, jocis, conviviis commendare debet; *(Regulâ 16.)* Christianum verè Deòque gratum jejunium non est, quod abstinentia ab omni peccato mortali, & exercitatio in omni virtutum genere non commendat. *(Ibid Regulâ 17.)* Eleemosyna Christiani jejunii comes esse debet, ut pauperibus ero- *Tertullian. Lib. de jejuniis, Cap. 7.*

getur, quod in sumptus secundæ refectionis impenderetur. (*Ibid Rgulâ 18.*) Nullius est meriti jejunium, si Christianus jejunans injurias non dimittit. (*Ibid Regulâ 19.*) Jejunium lorica est, quâ anima protegitur. *Operui in jejunio animam meam.* Bonum operimentum (ait S. Ambrosius) quod animam tegit ne à tentatore deprehendatur, ne à tentatore nudetur. Gula nudos facit, jejunia operiunt etiam exutos.

Psal. 68. 11. Lib. de Elia & Jejunio, Cap. 4.

III. Tota vitâ pugnandnm est, quia hostem habemus qui nunquam quiescit, victus certamen repetit: suspectæ piis esse debent illius induciæ: pax cum illo nusquam habenda est: donec à tentatione Deus nos eripuerit, & glorificaverit, in æterna pace constituens, bellum nobis sustinendum est. *Sic curro* (inquiebat S. Paulus) *non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum... Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant; nos autem incorruptam.* Athletæ sumus, legitimè certandum est. Multa luctamina sunt: & qui hodie victus est, cras se reparat. Ante ad bravium contenditur, postea ad coronam. Numquid athleta otio vacat, cùm semel dederit certamini nomen suum? Exercetur quotidie, ungitur quotidie. Ipse cibus ei agonisticus datur, disciplina exigitur, castimonia custoditur. Et tu dedisti nomen tuum ad agonem Christi, subscripsisti ad competitionem coronæ: meditare, exercere, ungere oleo lætitiæ. Cibus tuus, cibus sobrietatis sit, nihil habeat intemperantiæ, nihil luxuriæ. Potus tuus parcior, ne quid ebrietatis obrepat: custodi corporis castimoniam, ut possis esse habilis ad coronam, ne existimatio tua offendat spectatoris affectum, ne te fautores tui negligentem videant, & deserant. Spectant te Archangeli, & Potestates, & Dominationes, & illa Angelorum decem millia decem millium. Sub tantis spectatoribus erubescere, considera quam dedecorum sit. *Confortamini in Domino, & in potentia vir-*

1. Cor. 9.

S. Ambr. Lib. de Elia & Jejunio Cap. 21.

Ephes. 6.

tutis ejus. Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli. Quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus principes & potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitia in cælestibus. Propterea accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare.... State ergo succincti lumbos vestros in veritate, & induti loricam justitiæ, & calceati pedes in præparatione Evangelii pacis: in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela Nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis assumite, & gladium spiritus (quod est verbum Dei) per omnem orationem & obsecrationem, orantes omni tempore in spiritu, & in ipso vigilantes. Sic enim præcepit Christus: *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem.* Matth. 26. 41.

FERIA II. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Tunc dicet Rex his qui à dextris erunt: Venite, benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esurivi enim, & dedistis mihi manducare... Tunc dicet & his qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare. Matth. 25.

QUi spectacula amatis, ad universale spectaculum concurrite, quod nobis hodiernum Evangelium repræsentat. Quale spectaculum jam in proximo est adventûs Domini jam indubitati, jam superbi, jam

Tertull. Lib. de Spectacul. Cap. ult. » triumphantis? Quæ illa exsultatio Angelorum, quæ gloria resurgentium sanctorum? quale Regnum exindè justorum? qualis civitas nova Jerusalem? At enim supersunt alia spectacula, ille ultimus & perpetuus judicii dies, ille nationibus insperatus, ille derisus, cùm tanta sæculi vetustas, & tot ejus nativitates uno igne haurientur. Quæ tunc spectaculi latitudo? Quid admirer, quid rideam, ubi gaudeam? Ubi exultem, tot spectans Reges, qui in cælum recepti nuntiabantur, cum ipso Jove, & ipsis suis testibus in imis tenebris congemiscentes? Item Præsides persecutores Dominici nominis, sævioribus quàm ipsi contra Christianos sævierunt flammis insultantibus liquescentes: præterea sapientes illos Philosophos coram Discipulis suis unà conflagrantibus erubescentes, quibus nihil ad Deum pertinere suadebant, quibus Animas aut nullas, aut non in pristina corpora redituras affirmabant; etiam Poëtas non ad Rhadamanti, nec ad Minois, sed ad inopinati Christi tribunal palpitantes. Tunc magis Tragœdi audiendi, magis scilicet vocales in sua propria calamitate. Ad eos conspectum insatiabilem conferre malim, qui in Dominum desævierunt. Hic est ille (dicam) fabri filius, Sabbati destructor, Samarites, & dæmonium habens. Hic est quem à Juda redemistis; hic est ille arundine & colaphis diverberatus, sputamentis dedecoratus, felle & aceto potatus. Hic est quem Discipuli clam subripuerunt, ut resurrexisse dicatur... Veniet Filius hominis, non ut priùs in infirmitate sed *in Majestate sua*: Veniet Angelorum suorum satellitio stipatus ut Rex gloriæ, Dominus Deus exercituum, Rex universæ creaturæ; veniet judicaturus qui venit olim judicandus: *Et tunc sedebit super sedem Majestatis suæ*. Veniet Deus ultionum, omnes homines qui olim fuerunt, sunt, & futuri sunt, ad tribunal suum vocabit, nemine excepto. *Et congregabuntur ante eum omnes gentes*. Nunc permixti sunt boni cum malis, justi cum im-

piis, præfestinati cum reprobis; nves cum hædis, tametsi noverit Dominus qui sunt ejus; *Tunc separabit eos ab invicem, sicut Pastor segregat oves ab hœdis.* In hoc sæculo sæpe justi despiciuntur, irridentur, opprobriis afficiuntur, vexantur: contra verò mali sæpe honoribus & dignitatibus fulgent, divitiis affluunt, rebus prosperis fruuntur. Tunc vice versa justi velut oves innocentes à dextris Christi Jesu cum honore collocabuntur; improbi velut hirci fœtidi à sinistris ejus cum opprobrio statuentur. *Et statuet oves quidem à dextris suis, hœdos autem à sinistris.* Quis cogitabit diem aduentus ejus, aut quis stabit ad videndum eum? *Deus manifestè veniet, Deus noster, & non silebit.* Qui « venit occultus, veniet manifestus: venit occultus ut ante « judicem staret, veniet manifestus ut etiam de judicibus « judicet. *Veniet Deus noster, & non silebit.* An « modò silet? Unde ergo præcepta, monita, tuba terroris? « Non silet, & silet: *Non silet à monendo, silet à* « *vindicando: non silet à præcepto, silet à judicio.* Pati- « tur enim peccatores quotidie malè facientes, Deum non « curantes, non in conscientia sua, non in cælo, non « in terra: non cum latent hæc omnia, & universaliter « omnes admonet, & quando aliquos flagellat in terra, « admonitio est, nondum damnatio. Silet ergo à judicio, « occultus in cæli est, adhuc interpellans pro nobis: pa- « tiens est super peccatores, non exercens iram, sed ex- « spectans Pœnitentiam. *Tacui, inquit, numquid semper* « *tacebo?* Non tacebit cùm manifestè veniet. *Ignis ante* « *ipsum præcedet, & in circuitu ejus tempestas valida.* « Timemus? Mutemur, & non timebimus. Ignem pa- « lea timeat: auro quid facit? Nec malè vivendum erat, « fratres carissimi, si facere possemus ut dies judicii non « veniret. Si vel sola peccatoribus imminerer separatio « à facie Dei, in qualibet essent affluentia deliciarum, non « videntes à quo creati sunt, & separati ab illa dulcedine « ineffabili vultûs ejus, in qualibet æternitate & impuni- «

Psal. 49.
S. August. in hunc Psalm.
Isai. 42. 14.

» tate peccati, plangere se deberent. Sed quid loquar, » aut quibus loquar? *Hac amantibus pœna est, non contemnentibus.* Qui dulcedinem sapientiæ & veritatis utcumque sentire cœperunt, noverunt quod dico, quanta pœna sit tantummodo à facie Dei separari. *Discedite à me, maledicti.* Qui autem illam dulcedinem non gustaverunt, si nondum desiderant Dei faciem, timeant vel ignem, supplicia terreant, quem præmia non invitant? *In ignem æternum.* Vile tibi est quod Deus pollicetur, contremisce quod minatur. *Ignis in conspectu ejus exardescet.* Non erit iste ignis foci tui, in quem tamen si manum mittere cogaris, facis quicquid voluerit, qui hoc minatur. Minatur inimicus tam leve malum, & facis malum: Minatur Deus æternum malum, & non facis bonum? Ad malum faciendum nec minæ te compellere deberent: à bono faciendo nec minæ te deterrere deberent. Minus autem Dei, minis æterni ignis, prohiberis à malo, invitatus ad bonum. Unde piget, nisi quia non credis? *Ignis ante ipsum præcedet: & in circuitu ejus tempestas valida.* Planè valida tempestas, ventilatura tam magnam aream. Hac tempestate erit illa ventilatio, qua separabitur à sanctis omne immundum, à fidelibus omnis simulatio, à pus & trementibus verbum Dei omnis contemptor & superbus. *Advocabit cælum desursum, & terram discernere populum suum.* Cælum vocat perfectos, qui reliquerunt omnia, & Christum secuti sunt: ipsos vocabit sursum, ut cum ipso sedeant judicaturi duodecim tribus Israël. Discernet terram, alios ad dexteram statuens, alios ad sinistram. Nihil tunc discernet judicando, nisi opera, sive bona sive mala. Non divitiæ, non honores, non dignitates, non potestas, non nobilitas; sed sola opera. Tunc reprobis, qui potentes & divites in hoc sæculo fuere, manus invisibilis in conscientia exarabit verba illa terribilia, quæ impius Baltasar exarata vidit in aula convivii; & quæ Daniel Propheta illi interpre- Daniel. 5.

tatus

tatus est; *Mane, Thecel, Phares. Mane: Numveravit* Dan. 5.
Deus regnum tuum, & complevit illud. Prospera omnia habuisti, dum in mundo viveres: sed completum est ac numeratum prosperitatis tuæ tempus: te manet æterna miseria, cruciatus sine fine. *Thecel. Appensus es in statera, & inventus minùs habens.* Opera tua injusta, infructuosa, damnatione digna: cogitationes, desideria, cæterique affectus, verba, facta, appensa sunt & discussa in statera justitiæ, & inventa sunt damnatione digna. *Phares. Divisum est regnum tuum.* Jam vera nobilitas, veræ divitiæ, vera potestas, vera & æterna felicitas datur justis à te divisis & separatis, populo benedicto, & per electionem gratiæ discreto. *Et terram discernere populum suum.... Congregate illi sanctos ejus, & qui ordinant testamentum ejus super sacrificia.* Congregate, ut in æterna tabernacula recipiantur. Congregate illi justos, qui misericordiæ opera fecerunt, qui compassi sunt inopi, qui intellexerunt super egenum & pauperem: qui cogitant de promissis ejus, super illa quæ operantur. Ipsa enim sunt sacrificia, Deo dicente: *Misericordiam volui, & non sacrificium.* Osee 6. 6.

II. Ad judicium nos præparemus Christianè vivendo, misericordiæ opera faciendo, eleemosynas uberes erogando, ut misericordiam inveniamus in tempore opportuno. *Judicium enim sine misericordia illi qui non fecit misericordiam.* Christus in judicio illis quos damnaturus est solas eleemosynas negatas; illis quos coronaturus est, solas eleemosynas datas imputabit. Vide *S. August. Serm. 60. aliàs De Tempore 50.* Cap.10. *& Theolog.* nostram *Dogmat. & Moral. Lib. 3. Cap. 6. Art. 9. Regulis 5. 6. & 7. Tunc dicet Rex his qui à sinistris erunt: Venite benedicti Patris mei, percipite Regnum.* Pro qua re? *Esurivi enim, & dedistis mihi manducare.* Quid tam vile, quid tam terrenum, quàm frangere panem esurienti? *Tanti valet regnum calo-* Jacobi 2. 3. S. August. in Psal. 49.

O

rum. Sed non habes facultatem frangendi panem esurienti, non habes domum quò inducas, non habes vestem quâ cooperias: da calicem aquæ frigidæ, mitte duo minuta in gazophylacium. Tantum emit vidua duobus minutis, quantum emit Petrus relinquens retia, quantum emit Zachæus dando dimidium patrimonium. *Tanti valet, quantum habueris.*

De judicio generali, vide Ideam Concionis Dominicæ 1. Adventûs, & *Theolog. Dogm. & Moral.* Lib. 1. Quæst. 2. Art. 7. ad illa verba Symboli Apostolici; *Judicaturus est vivos & mortuos.* Qui tunc Judex venturus est, modò Advocatus est. Ad thronum misericordiæ & gratiæ ejus per pœnitentiam confugiamus. Judicii dies iis tantummodo terribilis, qui securi esse bene vivendo nolunt, & malè vivere diu volunt.

FERIA III. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Cùm intrasset Jerosolymam, commota est universa civitas dicens: Quis est hic? .... Et intravit Jesus in Templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & ementes in Templo ... & dicit eis: Scriptum est, Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum. Matth. 2. 1.

DUo Dei Judicia Scriptura sacra commemorat, Judicium occultum, & Judicium manifestum. Judicium manifestum est, quo Dominus judicaturus est vivos & mortuos, omnibus fatentibus eum esse à quo & bonis præmia, & malis supplicia tribuentur.

S. August. in Psal. 9. *Occultum judicium est pœna qua nunc unusquisque hominum aut exercetur ad purgationem, aut admonetur*

ad conversionem; aut si contempserit vocationem & disciplinam Dei, excæcatur ad damnationem. De primo hesternæ diei Evangelica lectio ut tractaremus argumentum dedit: de secundo hodierna. Judæi enim qui vocationem & disciplinam Christi contempserunt, excæcantur ad damnationem: Christum præsentem non agnoscunt; ejus ingressu commoventur, quem desiderant Patriarchæ & Prophetæ mundi Salvatorem. Interrogant quis sit, idque discunt à turbis Jesum comitantibus. *Commota est universa civitas dicens, Quis est hic? Populi autem dicebant: Hic est Jesus Propheta à Nazareth.* Hic est Jesus, cujus typi fuere qui hoc nomine ante ipsum insigniti sunt: Propheta ille, quem Deus Moysi promisit se de medio populi sui suscitaturum; *à Nazareth*, unde aliquid boni oriri non posse Pharisæi existimabant. Sic *cæcitas ex parte in Israel facta est, ut plenitudo gentium intraret.* Admonentur verò ad conversionem, qui è Templo ejiciuntur, omnes vendentes & ementes; quibus ait Jesus: *Scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Sunt autem illi. 1. Omnes qui in Clerum & ad Beneficia Ecclesiastica sine legitima vocatione irrepunt. Illi enim cùm non intrent per ostium, sed ascendant aliunde, *Fures sunt & latrones*, ut Christus docet. Vide *Theolog. Dogm. & Moral. Lib. 2. Tract. de Sacram. Ordinis. Cap. 3. Art. 5. Reg. 18. & Cap. 6. Reg. 4. & 5.* 2. Qui beneficia Ecclesiastica & sacrum Ministerium vendunt vel emunt, pecuniâ, obsequiis, adulationibus, petitionibus pro se ipsis, cum *nulla res Dei, pretio constet*; & Christi Domini sententia sit, quæ nullis Sophistarum distinctionibus eludi potest: *Gratis accepistis, gratis date. (Lib. 11. Theol. Dogmat. & Moral. Cap. 7. Art. 2.)* 3. Domum Dei speluncam latronum faciunt omnes Clerici beneficiati, qui reditibus Ecclesiasticis, quorum dispensatores sunt, non domi-

Deuteron. 18.
Rom. 11. 25.
Tertull.
Matth. 10.

ni, abutuntur ad luxum, ad ludos, ad voluptates, ad ditandos consanguineos; aut ad avaritiam suam fovendam pecunias ex beneficiis & ministeriis Ecclesiasticis provenientes congerunt & recondunt in arcis & sacculis, aut ex illis augent patrimonium; cùm ad pauperum sublevandas necessitates, aliáque pia opera erogare debeant, quod præter frugalem victum & honestum vestitum, habitâ ratione sui ordinis & dignitatis, illis superest...

Synodus Paris. 6.

Bona enim *Ecclesiæ sunt vota fidelium, pretia peccatorum, stipendia pauperum.* Denique *Quicquid præter necessarium victum & simplicem vestitum de Altari retines,* (inquit S. Bernardus ad Clericum scribens) *tuum non est, rapina est, sacrilegium est.* Vide *Lib. 2. Theolog. Dogm. & Maral. Tract. de Sacramento Ordinis, Cap. 5. Reg. 9.*

S. Bernard. Epist. 2.

II. Admonentur rursus ad conversionem Christi Domini voce, qui ad Templa Deo dicata aliâ intentione adeunt, quàm orationis, aut in iis irreligiosè & immodestè se gerunt, mulieres & viri qui ad sacra illa loca concurrunt *Propter mutuum videre & videri*: quæ pompam omnem mundi muliebris illuc circumferunt ut Deo corda surripiant, ejúsque loco, si dicere fas est, adorentur. *Filiæ eorum compositæ, circumornatæ ut similitudo Templi.* Quid facis, homo? Mulierum speciem curiosiùs in Ecclesia perscrutaris, nec horrescis tantâ Dei Templum afficiens contumelia? prostibulumne tibi videtur Ecclesia, & foro ignobilior? Nam in foro erubescis: etiam times ne quis te videat: in Ecclesia verò nec horrescis, nec pavescis, nec stupes? *Scriptum est, Domus mea domus orationis vocabitur: Vos autem fecistis illam speluncam latronum.* De reverentia Templis debita, vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 9. n. 6.* Cum pavore & humilitate ad Templa adeundum est. *Pavete ad sanctuarium meum. Ego Dominus.... Decet Domum Domini sanctitudo, decet ut cujus in pace factus est locus*

Tertull.

Psalm. 143. 12.

S. Chrysost. Hom. 74. in Matth.

Levit. 26. 2.

Concil. Lugd. 2. Can. 25

ejus, sit cultus cum debita veneratione pacificus. Sit itaque ad Ecclesias humilis & devotus ingressus, sit in eis quieta conversatio, Deo grata, inspicientibus placida, quæ considerantes non solùm instruat, sed reficiat ... cessent in illis vana, & multò fortiùs fœda & profana colloquia. Cessent confabulationes quælibet. Sint postremò quæcumque alta divinum turbare possunt officium, aut oculos divinæ Majestatis offendere, ab ipsis prorsus extranea: ne ubi peccatorum est venia postulanda, ibi peccandi detur occasio, aut deprehendantur peccata committi, &c... Sed & tempore quo Missarum solemnia celebrantur, *Non solùm ab otiosis, & inutilibus verbis, verùm etiam & à perniciosis cogitationibus funditus abstinendum est.* Lugenda Christianorum in Templis *irreverentia, quæ vix ab impietate sejuncta esse potest.* Oculi Dei singulari quadam ratione ad Templa ejus nomini dicata sunt attenti, ut piorum orationes exaudiat, ut irreverentias profanatorum puniat. *Sint oculi tui aperti super domum hanc nocte ac die: super domum de qua dixisti: Erit nomen meum ibi, ut exaudias deprecationem servi tui & populi tui Israël quodcumque oraverint in loco isto*

Concil. Turon. an. 813. C. 38. Concil. Trid. sess. 22.

3. Reg. 8.

FERIA IV. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, & condemnabunt eam; quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ: & ecce plus quàm Jonas hic. Matt. 12. 41.

Cum Ninivitarum comparatione judicandi sint Christiani, qui pœnitentiam non agunt, examinandum est utrum pœnitentia nostra similis sit illorum pœnitentiæ. Ninivitæ pœnitentiam egerunt sinceram,

promptam, severam. Sinceram, quia non verbis solùm, Jonæ 3. v. 10. sed operibus pœnitentiam egerunt. *Et convertatur vir à via sua mala, & ab iniquitate quæ est in manibus eorum... Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala.* Promptam pœnitentiam egerunt, quia statim atque Jonas clamavit, *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*, crediderunt in Deum, & statim pœnitentiam agere cœperunt. Severam, quia *Prædicaverunt jejunium, & vestiti sunt saccis à majore usque ad minorem. Et pervenit verbum ad Regem Ninive, & surrexit de solio suo, & abjecit vestimentum suum à se, & indutus est sacco, & sedit in cinere. Et clamavit, & dixit in Ninive ex ore Regis & Principum ejus, dicens: Homines & jumenta, & boves & pecora, nec gustent quidquam, & aquam non bibant. Et operiantur saccis homines & jumenta, & clament ad Dominum in fortitudine.*

I. Jonas homo Ninivitis incognitus & despectus comminatur temporalem calamitatem, eversionem urbis eorum, & sinceram pœnitentiam agunt: Nobis pœnitentiam prædicat Christus Jesus, & sincerè non agimus, verbis dumtaxat pœnitere nos profitemur, non operibus: folia dumtaxat, id est, mera verba, non fructus pœnitentiæ facimus: non mutamus opera, nec in novitate vitæ ambulamus, quia cor mutatum non est & sincerè conversum. *Muta cor, & mutabitur opus*: (inquit S. Augustinus) pravi affectus, pravi habitus evertantur, virtutes ædificentur. *Evertuntur enim peccatores duobus modis, aut sicut Sodomitæ, ut pro peccatis suis ipsi homines puniantur: aut sicut Ninivitæ, ut ipsa hominum peccata pœnitendo destruantur.* Sic juxta divinam prædictionem, eversa est Ninive quæ mala erat, & bona ædificata est, quæ non erat. *Stantibus enim mœnibus atque domibus, eversa est civitas in perditis moribus.* Christus nobis temporales dumtaxat pœnas non comminatur, sed æternas. *Nisi pœnitentiam*

S. August. lib. 21. de Civit. Dei, c. 24. n. 4.

egeritis, omnes similiter peribitis.

II. Jonas ultionis divinæ tempus certum indicavit Ninivitis, *Adhuc quadraginta dies* : & tamen non procrastinarunt, non distulerunt conversionem : & nos de die in diem pœnitentiam differimus, cùm incertum sit tempus quo nos Deus exspectaturus est. *Nescitis diem, neque horam.* Maturanda conversio, ne mors nos intercipiat impœnitentes. *Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo, cùm eis extemplo supervenerit.* Ninivitæ statim pœnitentiam egerunt, quamvis nullam haberent veniæ securitatem. *Quis scit si convertatur & ignoscat Deus, & revertatur à furore iræ suæ, & non peribimus?* Nos verò pœnitentiam statim agere dubitamus, quamvis Deus veniam promittat pœnitentibus. *Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, sed ut convertatur impius à via sua, & vivat. Convertimini, convertimini à viis vestris pessimis, & quare moriemini, domus Israël? . . . Si dixero impio, Morte morieris: & egerit pœnitentiam à peccato suo, feceritque judicium & justitiam, & pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitæ ambulaverit, nec fecerit quidquam injustum, vitâ vivet, & non morietur. Heu*, (exclamat Augustinus pœnitens) *Differebam de die in diem vivere in te*, Deus meus! *& non differebam quotidie in memetipso mori.* Luc. 19. Ecclesiast. 9. 12. Jonæ 3. 9. Ezech. 33. In Confess.

III. Ninivitæ severam pœnitentiam egerunt. Christiani pœnitentiæ severitatem detrectant; quamvis graviora sint illorum quàm Ninivitarum peccata. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 4. Art. unico, Regulâ 54.* De pœnitentiæ severitate, seu satisfactionis proportione cum gravitate peccatorum, vide *Lib. 2. Tract. De Pœnitentia, Cap. 6. Art. 6. Regulis 5. 6. & 17.*

Duplex impœnitentiæ causa in plerisque peccatori-

bus, prima, quòd divinam Legem ut regulam vitæ suæ sequi nolint, sed propriam in omnibus voluntatem, *Volumus*. Seunda, quòd sensus suos, cæcámque rationem, non Dei revelantis auctoritatem, summam veritatem, verbum, fidem, ut regulam credendo tum sequi velint. *Volumus à te signum videre.* Utrumque pravum omnino est. In quocumque voluntatis suæ arbitrio stare, periculosum est, ait S. Basilius: cùm Dominus dixerit:

S. Basil. Interrog. 137.

Non veni ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. Hinc David pœnitens ait: *Juravi & statui custodire judicia justitia tua*, non meam voluntatem. Non est æquum ut voluntas Dei ad nostram, quæ prava est, detorqueatur, sed ut nostra ad divinam, quæ Regula est, corrigatur. *In circuitu impii ambulant:*

Psal. 11.

Propria enim ipsorum voluntas omnium quæ operantur & principium & finis est. *Væ homini qui sequitur hunc circuitum, qui numquam à propria voluntate recedit.* Væ iterum carnali homini, qui sensibus, & rationi ita addictus est, ut credere nolit quæ non capit, & Dei testimonia nimis credibilia respuens, toto mundo credente signum adhuc quærit. *Volumus à te signum videre.* Magna hæc pœnitentiæ impedimenta sunt, quæ cum fide, & propriæ voluntatis perfecta subjectione divinæ voluntatis & legis imperio, conjuncta sit necesse est.

S Bernard. Serm 12. in Psalm. 90.

FERIA V. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Egressus Jesus secessit in partes Tyri & Sidonis; & ecce mulier Chananæa à finibus illis egressa clamavit, dicens ei: Miserere mei Domine, fili David, filia mea malè à dæmonio vexatur. Matth. 15.

NEcessitas orationis ad gratiam impetrandam, necessitas gratiæ ad orationem fundendam, Catholicæ Fidei dogmata sunt. *Effundam* (inquit Deus) *super domum David, Spiritum gratiæ & precum... Spiritus adjuvat infirmitatem nostram* (inquit Apostolus) *nam quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus, quoniam secundum Deum postulat pro Sanctis.* Oratio clarissima est gratiæ testificatio. Quid enim stultius quàm orare ut accipias quod in potestate habeas? Desiderare auxilium gratiæ, initium gratiæ est: de quo Propheta: *Et dixi, Nunc cœpi, hæc mutatio dexteræ Excelsi.* Et, *A Domino gressus hominis dirigentur, & viam ejus volet.* Quid est autem oratio, nisi pium desiderium? Primam quidem gratiam Deus dat etiam non orantibus, sed aliarum seriem gratiarum, ut victoriam tentationum, devitationem peccati, operationem boni, perseverantiam, non tribuit nisi orantibus. Sunt qui propterea vel non orant, vel frigidè orant, quoniam Domino dicente didicerunt, scire Deum quid nobis necessarium sit, priùs quàm petamus ab eo. Num propter tales hujus sententiæ veritas deferenda, aut ex Evangelio delenda putabitur? Immò cùm constet alia

Zachar. 12. 10.

Rom. 8.

S. August. variis in locis.

S. August. Lib. de Dono Persev. Cap. 16.

Deum, danda etiam non orantibus, sicut initium fidei, alia nonnisi orantibus præparasse, sicut usque in finem perseverantiam: profectò qui ex se ipso hanc se habere putat, non orat ut habeat. Ut quid igitur oramus ut fiat voluntas Dei sicut in cælo & in terra; ne inducamur in tentationem, ut liberemur à malo; *Ut quid* (inquam) *ista orando tanto gemitu petimus, si volentis hominis & currentis, non miserentis est Dei? Non quia hoc sine voluntate nostra agitur, sed quia voluntas non implet quod agit, nisi divinitus adjuvetur. Hæc est fidei sanitas, quæ nos facit quærere ut inveniamus, petere ut accipiamus, pulsare ut aperiatur nobis. Contra ipsam qui disputat, contra se ipsum claudit ostium misericordiæ Dei.* De necessitate orationis non agam impræsentiarum: sed de conditionibus orationis, quarum aliæ orantem spectant, aliæ res quæ in oratione petuntur; aliæ modum orandi. Ideo enim sæpe non exaudiuntur orantes, vel quia mali petunt; vel quia mala petunt; vel quia bona malè petunt.

S. August. Lib. de Perfectione justitiæ, Cap. 19.

I. Quod primum spectat, peccatorum in suis peccatis perseverantium non exauditur oratio. Immò oratio ipsa fit in peccatum, nisi ante orationem peccati deponatur affectus. Vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 5. n. 2. & 4.* Hoc & Cananeæ docet exemplum, quæ jam idolorum suorum cultum reliquerat, jam in Deum & Christum Jesum credebat, cùm oravit. *Ecce mulier Cananæa à finibus illis egressa, clamavit dicens ei: Miserere mei Domine, fili* » *David.* Nisi ex finibus illis exivisset, ad Jesum clama- » re ex magna fide non potuisset. Pro fidei portione » egreditur quis ex finibus Gentium. Ac censendum qui- » dem est unumquemque nostrûm, dum peccat, versari » in finibus Tyri, vel Sidonis, vel Ægypti, vel alicujus » ex iis qui sunt extra hereditatis Dei distributionem; » migrantem verò à vitio ad virtutem, exire è vitiorum » finibus, ad fines verò partis Dei pervenire. *Charissimi,*

Origenes in in Matth. Edit. Huet.

1. Joan. 3.

(inquit dilectus Christi Discipulus) *si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata ejus custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo facimus.*

II. Secundum quod attinet, à Deo petenda non sunt in oratione, nisi quæ Deo sunt digna, ejus gloria, conversio, salusque nostra, gratia & virtutes, fidei, spei, & caritatis augmentum, victoria tentationum, perseverantia, gloria æterna, quæ Deus ipse est: bona verò temporalia non primariò ac præcipuè, seu propter se, sed sub conditione petenda, si Deus ad salutem nobis expedire judicet. Castus & purus amor nihil à Deo petit præter ipsum, & quæ nos cum ipso conjungunt. Vide *Lib. 5. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 6.* Mulier Cananæa nobis exemplum dat petendi quæ Deo digna sunt, orat enim ut filia ejus à dæmonis vexatione liberetur; misericordiam orat: *Miserere mei, Domine, fili David, filia mea malè à dæmonio vexatur.* Malè usurus eo quod vult accipere, Deo potiùs miserante non accipit. Proinde *Si hoc ab illo petimus, unde homo lædatur exauditus, magis metuendum est, ne quod posset non dare propitius, det iratus.* *S. August. Tract. 73. in Joannem.*

III. Non solùm autem bona petenda sunt, sed benè & dignè Deo; scilicet. 1. Cum fide & sancta fiducia impetrandi, ut Cananæa. *O mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis &c. Fides fundit orationem, fusa oratio etiam ipsi fidei impetrat firmitatem .... Fides fons orationis, nec potest ire rivus, ubi caput aquæ siccatur.* *S. August. Serm. 115. alias 36. de Verbis Dom.* Qui igitur vult à Deo exaudiri, *Postulet in fide nihil hæsitans.* *Jacobi. 1.* Patrem credentium imitetur, qui *in repromissione Dei non hæsitavit diffidentiâ, sed confortatus est fide.* *Rom. 4.*

2. Orandùm cum humilitate, ut Cananæa, quæ à Christo duriùs excepta, & canis appellata, se humiliavit in conspectu ejus, & humilitate exaudiri meruit. *At illa dixit: Etiam Domine, nam & catelli edunt de*

micis quæ cadunt de mensa Dominorum suorum. Suscepit convitium, & meruit beneficium. *Mulier Cananæa*, id est, ut Origenes interpretatur, *Ad humilitatem parata.* Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 5. Cap. 2. Art. 9. n. 2.*

3. Perseveranter orandum, exemplo Cananeæ, quæ à Christo repudiata propiùs accedit, clamat fortiùs, instat ardentiùs. Vide *Ibidem n. 4.* Differt sæpe Deus dare quod petimus, ut desiderium nostrum & amorem magis accendat, ut fpem probet, ut acceptum denique majori diligentiâ custodiamus. Dei silentium in justorum oratione, sæpe dissimulatio est amantis, si ita loqui fas est, non indignatio fugientis. *Revertere, dilecte mi,* (inquit Sponsa) *Subtraxit se, quo avidiùs revocaretur, teneretur fortiùs.* Nam & aliquando simulabat se longiùs ire, non quia hoc volebat, sed volebat audire: *Mane nobiscum Domine, quoniam advesperascit.* Et rursum alia vice super mare ambulans, cùm Apostoli navigarent & laborarent in remigando, *Quasi volens præterire eos,* ne tunc quidem istud volebat, sed magis *probare fidem, & elicere precem... Præterire* ... *teneri vult, abiens revocari.*

Cantic. 2. *S. Bernard. Serm. 74. in Cant.* *Luc. 24.* *Marc. 6.*

FERIA VI. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Est autem Jerosolymis probatica piscina, quinque porticus habens. In his jacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum, &c. Joan. 5.

PRobatica piscina Sacramenti Pœnitentiæ figura est, quod Christus in Ecclesia instituit. Lavacrum est

multò excellentius piscinâ illâ veteri; siquidem non ex aquis fontis alicujus vulgaris & terreni, sed ex Christi sanguine pro peccatoribus in Cruce effuso, & cælestibus aquis Gratiæ ipsius constat, ad peccatorum nostrorum emundationem destinatis. *Sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi.* Hebr. 9. 14. De Pœnitentiæ Sacramento, lege *Lib. 2. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ Cap. 1. Art. 5.* Sanguis Christi tam potens est ad lavacrum, tam dives ad pretium, ut non solùm in Baptismo, sed & in Pœnitentiæ Sacramento virtus ejus superabundans sit ad multorum abluenda & exhaurienda peccata, nec unquam exhauriatur. Piscina probatica erat tantùm Jerosolymis: Piscina Pœnitentiæ in Ecclesia Catholica toto orbe diffusa. *Quia singuli cœtus Hæreticorum se potissimùm Christianos, & suam esse Ecclesiam Catholicam putant, sciendum est illam esse veram, in qua est Confessio & Pœnitentia, quæ peccata & vulnera, quibus subjecta est fragilitas carnis, salubriter curat.* Lactantius Lib. 4. de fals. Relig. C. 30.

In hac salutari Piscina sanantur omnis generis ægroti, *Multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum;* Peccata infirmitatis, ignorantiæ, malitiæ remittuntur. Hac in piscina lavantur oves Christi, ut in Festo die offerri Deo possint, cum Agno illo immaculato, & Sacrificii ejus participes esse. *Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite agere perversè, discite benefacere... Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur..... In die illa erit fons patens domui David, & habitantibus Jerusalem, in ablutionem peccatoris.* Isai. 1. Zachar. 13.

Piscina probatica certo dumtaxat tempore languidos sanabat, cùm scilicet Angelus Domini descendens movebat aquam. *Angelus autem Domini descendebat se-*

cundum tempus in Piscinam, & movebatur aqua. Piscina Pœnitentiæ omni tempore sanctificat & sanat peccatores, quia omni tempore aquas ejus movet *Magni consilii Angelus*, perennémque tribuit illis virtutem
Ezech. 33. 12. ex vulneribus suis derivatam. *Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.*

Piscina probatica unum dumtaxat ægrotum sanabat, *Qui prior descendisset in eam post motionem aquæ.* Piscina Pœnitentiæ omnes generatim qui ad Sacramentum cum debitis dispositionibus accedunt. Non solùm invitat, sed præcipit Deus ut in piscinam descendamus, veniam peccatorum verè Pœnitentibus pollicetur. Non
Tertull. lib. de Pœnit. Cap. 4. præcipit tantùm, sed etiam hortatur. *Invitat præmio, salute; jurans etiam, Vivo, dicens, cupit credi sibi. O beatos nos, quorum causâ Deus jurat! O miserrimos, si nec juranti Domino credimus.*

Secundùm Animam Paralytici sumus, cæci, aridi, languidi; propriis viribus descendere non possumus in piscinam pœnitentiæ, sed tamen inexcusabiles sumus si non descendamus, nec à peccatis sanemur, quantumcumque inveterata sit & gravis infirmitas. Non possumus quippe dicere ut paralyticus ille triginta & octo annos habens in infirmitate: *Hominem non habeo*: Præsto enim semper nobis est Christus Deus homo, qui & homines Sacerdotes sui Ministros constituit, qui nos in
2. Cor. 5. piscinam mittant. *Dedit nobis ministerium reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo.* Seligite hominem conscientiæ moderatorem, qui vos mittat in piscinam opportuno tempore, cùm debitas dispositiones ad Sacramenti virtutem fructúmque recipiendum in vobis agnoverit.

1. Prima dispositio est sincera voluntas deserendi peccatum; voluntas non infirma, sed magna & efficax; non
S. August. imperfecta, sed absoluta & valida, quæ sit *Idonea expu-*

gnare priorem vetustate roboratam. Non voluntas *Similis conatibus expergisci volentium, qui tamen soporis altitudine remerguntur,* qualem in se ipso experiebatur ante conversionem suam Augustinus. *Ego eram qui volebam,* inquit; *ego qui nolebam; nec plenè volebam, nec plenè nolebam, ideo mecum contendebam, & dissipabar à me ipso.* Hanc dispositionem in paralytico nostro, quatenus figura erat peccatoris, Christus postulat. *Vis sanus fieri?*

2. Secunda dispositio est inchoatio novæ vitæ, quæ agnoscitur in pœnitente, si dignos fructus pœnitentiæ faciat, si peccandi occasiones procul à se removeat, si in bonis operibus se exerceat, si ambulet in via mandatorum Dei. *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & sustulit grabatum suum, & ambulabat.*

3. Tertia conditio est, ut firma sit, stabilis & constans, non desultoria conversio. Subitus namque & frequens in gravia peccata relapsus, seu alternæ pœnitentiarum & relapsuum in eadem peccata vices, dubiam & suspectam meritò reddunt conversionem, ut qui in eo sunt statu, non statim absolui debeant à Confessariis, sed postquam sinceritatem conversionis ex fructibus agnoverint. *Postea invenit eum Jesus in Templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es, jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.* Vide *Lib. 2. Theol. Dogm. & Moral. Tract. de Sacram. Pœnit. Cap. 7. Art. 3. Regulis 1. & 21.*

DOMINICA II. QUADRAGESIMÆ.

Assumpsit Jesus Petrum & Jacobum, & Joannem fratrem ejus & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Matth. 17. 1.

CUm Christus passionem suam Discipulis prænunciasset; illisque significasset quanta & quàm gravia pro ejus nomine passuri essent; & quâ viâ deberent illum sequi, dicens: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me*: Atque mox subjecisset: *Amen dico vobis, Sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo*, id est, in gloriæ suæ claritate: post sex dies tres Apostolos selectos duxit in Montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. In qua Transfiguratione illud quidem principaliter agebatur, ut de cordibus Discipulorum crucis scandalum tolleretur, nec conturbaret eorum fidem voluntariæ humilitas passionis, quibus revelata esset absconditæ excellentia dignitatis. Sed non minore providentiâ spes sanctæ Ecclesiæ fundabatur, ut totum corpus Christi agnosceret quali esset commutatione donandum; ut ejus sibi honoris consortium membra promitterent, qui in Capite præfulsisset. De quo idem Dominus dixerat, cùm de adventus sui majestate loqueretur: *Tunc justi fulgebunt sicut sol in Regno Patris eorum*: protestante hoc ipsum beato Paulo Apostolo & dicente: *Existimo quòd non sunt condigna passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis.* Et iterum; *Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cùm enim Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria.*

Matth. 16.
S. Leo Serm. 94.
Matth. 13. 43.
Rom. 8. 18.
Coloss. 3. 3.

gloriæ. Facie solis instar radiante significavit divinitatis suæ incomparabilem splendorem, & Dei qui *lux est, & in quo tenebræ non sunt ullæ*, visionem beatificam. Vestium candore, adumbravit corporis gloriosi dotes: Moysis & Eliæ præsentiâ jucundissimam cælitum societatem; nube lucidâ obumbrante, diem perpetuam, absque tenebris, frigore, aut æstu, ullaque tempestatum vicissitudine: extasi & voce Petri, incomprehensas & inenarrabiles delicias: voce Patris æterni de nube auditâ, certitudinem & securitatem beatitudinis ac gloriæ. Inter hæc loquitur Christus de *excessu quem completurus est in Jerusalem*, quia nonnisi per crucem pervenitur ad gloriam. Christus ergo in Transfiguratione sua nobis ostendit. 1. finem ad quem tendimus, scilicet beatitudinem & gloriam æternam: 2. viam qua ad beatitudinem & gloriam pervenimus, scilicet crucem, passiones, tribulationes. *Luc. 9. 31.*

I. Quid sit vita æterna? (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 13. §. 1.*) Æterna beatitudo congruis verbis explicari non potest, sed mentis humanæ captum superat. Omnium tamen malorum liberatione, omniumque bonorum possessione definiri potest. (*Ibid.* §. 2.) Summa felicitas, Dei fruitio & amor. (*Ibid.*) Dei visionem & amorem summa pax consequitur. (*Ibid.*) Beatorum pacem nulla turbabit invidia. (*Ibid.*)

II. Ut ad gloriam & vitam æternam perveniamus, media debemus eligere quæ nobis Christus præscripsit, viam sequi quam monstravit; nihil non agere, nihil non pati propter Deum. (*Ibid.* §. 9.) Si quid verò pro dilectione æternæ patriæ Christiani gesserint, considerent quàm leve sit illud & modicum, si vel cum præclaris illis facinoribus conferatur, quæ veteres Romani pro terrena patria & civitate gesserunt. (*Ibid. n. 2.*) Qui jus habent ad vitam æternam? (*Ibid.*) Per labores & tribulationes ad eam pervenitur. Nemo eam obtinet, nisi *abneget semetipsum, & tollat crucem suam quoti-*

die, & Christum sequatur, per arctam viam, quæ sola ad vitam ducit; quia *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*. Psalmus octogesimus tertius, *Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum!* de cælesti beatitudine tractans, inscribitur, *Pro torcularibus*, id est tribulationibus, per quas ad gloriam & vitam æternam pervenitur. Quod expendens S. Augustinus Enarratione in illum Psalmum: *Uva* (inquit) *pendet in vitibus, & oliva in arboribus: & quandiu pendent in fruticibus suis, tanquam libero aere perfruuntur; & nec uva vinum est, nec oliva oleum, ante pressuram. Sic sunt homines quos prædestinavit Deus ante sæcula, conformes fieri imagini unigeniti Filii, qui præcipuè in passione magnus botrus expressus est. Hujusmodi ergo homines antequam accedant ad servitutem Dei, fruuntur in sæculo tanquam deliciosa libertate, velut uva aut oliva pendentes: sed quoniam dictum est, Fili, accedens ad servitutem Dei, sta in justitia & timore, & præpara animum tuam ad tentationem. accedens quisque ad servitutem Dei, ad torcularia se venisse cognoscat; contribulabitur, conteretur, comprimetur; non ut in hoc sæculo pereat, sed ut in apothecas Dei defluat.* Si felices simus in hoc sæculo, si omnia nobis prosperè cedant, ne dicamus, *Bonum est nos hic esse, faciamus hic taber-*
» *nacula*. Felicitas enim sæculi metuenda magis est, quàm
» adversitas & infelicitas. *Immo verò nulla infelicitas*
» *frangit, quem felicitas nulla corrumpit*. Quomodo er-
» go cavenda & timenda est ipsa corruptrix, ne te blan-
» diendo seducat? Ne incumbas in baculum arundinis.
» Noli te credere, fragile est quo niteris, frangitur, &
» interimit te. Si ergo felicitate tibi iste mundus arrideat,
» in pressura te computa, ut dicas, *Tribulationem & do-*
» *lorem inveni, & nomen Domini invocavi*. Non dixit,
» Inveni tribulationem, nisi quamdam quæ latet. Quæ-
» dam enim tribulatio quosdam in hoc sæculo latet, qui
» putant sibi bene esse, cùm peregrinentur à Domino.

Quamdiu enim sumus in corpore, peregrinamur à Domino. (1. Cor. 5. 6.) Si à patre tuo homine peregrinareris, miser esses; à Domino peregrinaris, & felix es? Ergo sunt qui putant sibi bene esse. Qui autem intelligunt in qualibet circumfluentia copiarum & voluptatum, quamvis ad nutum cuncta deserviant, quamvis nihil molestum irrepat, nihil adversum terreat, tamen in malo esse quamdiu peregrinantur à Domino, acutissimo oculo tribulationem & dolorem invenerunt, & nomen Domini invocaverunt... Omnes in hac vita in torcularibus sumus. Ergo in pressuris tentationum constituti, edamus hanc vocem, & præmittamus desiderium nostrum: *Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum!* Erat in tabernaculis quibusdam, id est, in torcularibus: sed desiderabat alia tabernacula, ubi nulla pressura est. In his illuc suspirabat, ab his in illa per desiderii canalem quodammodo defluebat. *Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini.* Deficit uva pressa, sed quò deficit? In vinum, & in lacum, & in apothecæ requiem, servanda in quiete magna. *Hîc desideratur, ibi capitur: hîc suspiratur, ibi gaudetur: hîc oratur, ibi laudatur: hîc gemitur, ibi exsultatur.* Ea quæ dixi quasi dura hîc nemo aversetur, nemo quasi nolit pati. *Metuendum est ne uva, dum torcular timet, ab avibus vel à feris comedatur.* In magna videtur tristitia esse, cùm dicit, *Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini:* (Rom. 12. 12.) Non enim habet quod desiderat. Sed numquid sine gaudio est? Quo gaudio? Quod ait Apostolus, *spe gaudentes.* Ibi jam re gaudebit, modò adhuc spe. Ideoque qui spe gaudent, qui certi sunt se accepturos, tolerant in torculari omnes pressuras. Propterea & ipse Apostolus cùm dixisset, *spe gaudentes*, addidit statim, *in tribulatione patientes.* Spe igitur gloriæ, cujus specimen Christus in Transfiguratione sua nobis exhibet, crux & tribulationes constanti animo ferendæ sunt. Afficit te aliquis ignominiâ? Suspice gloriam quæ reposi-

ta in cælis est, tibi paranda merito patientiæ. Jacturam rerum tuarum fecisti? Oculos converte ad cælestes divitias & incomparabilem thesaurum, quem bonorum operum pretio tibi comparare potes. Patriâ expulsus es? Patriam habes cælestem illam Jerusalem. Ita se consolatur S. Job in angustiis, extremaque desolatione: *Scio quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum: & in carne mea videbo Deum meum... Reposita est hæc spes mea in sinu meo.*

Job. 19.

IN EADEM DOMINICA.

Ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Matth. 17.

PRimus discendi ardor, nobilitas est Magistri. Christum Legislatorem, Magistrum, Dominumque nostrum ut audiamus, jubens Æternus Pater, nobilitatem ejus & dignitatem ostendit: *Hic est Filius meus dilectus*: Quem proinde ut me ipsum audire debetis. Christus verus Deus, Deique Filius est, Patri consubstantialis & coæternus (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 3. §. 4.*) Christus homo non est Filius adoptivus Dei, sed naturalis. (*Ibid. §. 6.*) Christus etiam ut homo, noster Dominus est... Christus in forma servi sine conditione servili. (*Ibid. §. 7.*) Lex & Prophetæ Christi Jesu Divinitati attestantur. Ideo *Moyses & Elias apparuerunt* in monte sancto *loquentes cum Jesu.* Legem & prophetias implere venit & consummare; veterem legem per Moysem datam, novâ lege; Prophetias mysteriorum suorum veritate. Ideo Moyse & Elia disparentibus, statim atque vox Patris de nube audita est, Apostoli *neminem viderunt nisi solum Jesum.* Testimonium itaque Jesu divinitati perhibent, 1. Lex & Prophetæ,

2. Pater Æternus. 3. Apostoli tres selecti, Transfigurationis illius testes. *Non doctas fabulas secuti* (ait S. Petrus) *notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christi virtutem & præsentiam, sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsa ad eum hujuscemodi à magnifica gloria : Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. Et hanc vocem audivimus de cælo allatam, cùm essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem Propheticum sermonem, cui benefacitis attendentes.* Nostra erga Dominum nostrum Jesum Christum officia. Illum audire, ipsique parere debemus, non timore premente compulsi, sed caritate sublevante excitati. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 3. §. 7.*) Illum audire debemus docentem, & novam legem dantem atque prædicantem : *Ipsum audite.* Illum imitari debemus omnium, quas prædicat, virtutum nobis exempla præbentem. *Levantes autem oculos, neminem viderunt nisi solum Jesum.* Novæ legis à Veteri discrimen. 1. Lex vetus in tabulis lapideis scripta; lex nova in cordibus. 2. Lex vetus homines à peccato coërcet timore pœnæ; lex nova ad faciendum bonum inclinat amore justitiæ. 3. Lex vetus remunerationem terrenam; lex nova felicitatem æternam pollicetur. (*Lib. 4. Cap. 1. Art. 2. §. 4.*) *Si quis dixerit, Christum Jesum à Deo hominibus datum fuisse ut Redemptorem cui fidant, non etiam ut Legislatorem cui obediant : anathema sit.*

2. Petri 1.16. & seqq.

Concil. Trident. sess. 6. Can. 21.

Exodi XXV. 40. *Inspice, & fac secundùm exemplar, quod tibi in monte monstratum est.*

Ad Hebræos XII. 1. 2. *Deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Auctorem fidei & consummatorem Jesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet.*

FERIA II. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Ego vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini. Joan. 8. 21.

QUis Christianorum ad comminationem adeo terribilem non contremiscat? Grande malum in peccato vivere, summum malum in peccato mori: cùm æterna scilicet damnatione perseveratura in peccato conjuncta est. Agenda ergo est pœnitentia dum tempus habemus, dum gratiam suam nobis Deus offert, dum libertatem & vires pœnitendi habemus. Si enim pœnitentiam differamus ad mortem, in summum nos conjicimus periculum carendi tempore ad pœnitentiam agendam necessario, carendi gratiâ necessariâ, carendi voluntate viribúsque necessariis.

I. Tempore vitæ nostræ nihil incertius. Vitam à Deo non accipimus ut censum, sed ut depositum, quod repetere potest quocumque momento illi placuerit. Quis crastinam diem certò polliceri sibi potest? *De mane usque ad vesperam finies me.* Annos impiorum breviandos Spiritus Sanctus per os Sapientis nos docet. *Timor Domini apponit dies, & anni impiorum breviabuntur.* Certa quædam mensura peccatorum est justo Dei permittentis & punientis judicio præstituta, quæ cùm impleta fuerit, vita velut à texente præciditur. Mensuram quamdam quæ ab Jerusalem exibat, vidit Propheta; rogantique quid illud esset, respondit Angelus; *Hac est iniquitas ipsorum in universa terra.* Quod perinde est ac si dixisset, Hâc mensurâ omnia appenduntur peccata quæcumque per universam terram singulis quibusque temporibus perpetrantur: Ubi enim nostra peccata usque ad manifestam pervenerint magnitudinem, tum ve-

Isai. 38.

Proverb. 10. 27.

S. Cyrill. Alexand. Lib. 3. de Adorat. in Spiritu & verit. Zachar. 5.

rò offensus pœnas à nobis reperit Legum conditor; «
frequenter autem justa quadam benignitate tolerat, pec- «
cantésque sustinet, neque antequam sit modus comple- «
tus universam effundit iram. Itaque dixit Abrahæ; «
Necdum enim completa sunt iniquitates Amorrhæorum Genes. 15. 16.
usque ad præsens tempus. Pharisæis autem, qui effrena-
tè illum offenderant, dixit Christus: *Implete mensuram*
Patrum vestrorum. Permissio unius peccati, pœna al-
terius est. *Mea est ultio ut labatur pes eorum: Juxta* Deuter. 32. 35.
est dies perditionis. Contemptus verò impii, qui bibit
sicut aquam iniquitatem, & cùm in profundum peccato-
rum venerit, contemnit: divinam ultionem, & diem
mortis ejus accelerat. *Cùm enim dixerint, Pax & secu-* 1. Thes. 5. 3.
ritas, tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut
dolor in utero habenti, & non effugient. Quot subi-
taneæ & improvisæ mortes peccatorum? Nonne tot &
tam terribilia, quæ quotidie ob oculos versantur, divi-
næ ultionis exempla vos movent? *Quâ hora non puta-*
tis, Filius hominis veniet. Differendo ergo & procra-
stinando pœnitentiam, in summum vos conjicitis pe-
riculum carendi tempore ad agendam pœnitentiam ne-
cessario.

II. Sed & gratiam sibi frustra pollicetur peccator,
quam justo judicio Deus illis subtrahit & negat, qui *in*
vanum illam recipiunt, & *Spiritui Sancto resistunt,* Hebr. 10.
qui *Filium Dei conculcant, & Sanguinem testamenti*
pollutum ducunt, in quo sunt sanctificati, & *Spiritui*
gratiæ contumeliam faciunt. Scimus enim quis dixit, *Mi-*
hi vindicta, & ego retribuam. Et iterum, *Quia judica-* Cap. 6.
bit Dominus populum suum. Horrendum est incidere in
manus Dei viventis... *Terra super se venientem bi-*
bens imbrem, proferens autem spinas & tribulos, repro-
ba est, & maledicto proxima, cujus consummatio in
combustionem. Gratia donum est Dei, pretium Sangui-
nis Christi, indebita homini, multò magis peccatori,
qui ejus vocationem ad Pœnitentiam tam frequenter

contempsit. Non dubium ergo quin eam justo judicio Deus subtrahat contemptoribus & illusoribus, qui percusserunt fœdus cum morte, & cum inferno fecerunt pactum, pœnitentiam de die in diem differentes. *Quia vocavi, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo.* Sed etsi gratia daretur peccatori, qui pœnitentiam ad mortem usque distulit, quis sibi spondere præsumat satis potentem & efficacem ut lumine suo dissipet tenebras omnes cæcæ mentis, ut expugnet cupiditates longa consuetudine roboratas, ut cor ab amore creaturarum convertat ad amorem Dei, sine quo nulla vera pœnitentia est? *Pœnitentiam certam non facit nisi odium peccati, & amor Dei.*

Proverb. 1. 24. 25. 26.

S. August.

III. Voluntatem denique pœnitentiæ frustra sibi pollicetur peccator in morte adfuturam, cùm sæpe justo Dei judicio fiat ut moriens obliviscatur sui, qui dum viveret, oblitus est Dei: cùm ligatus sit, non ferro alieno, sed ferrea sua voluntate; cùm velle ipsius teneat inimicus, & inde illi catenam constrinxerit. *Illa est peccati pœna justissima, ut qui rectè facere, cùm posset, noluit, amittat posse cum velit.* Velle interdum videtur, sed velleitas est, & simulata voluntas. Dicit, *Peccavi,* sed voce, non contrito & humiliato corde. Antiocho similis est, de quo scriptum est: *Orabat autem hic scelestus Dominum, à quo non esset misericordiam consecuturus.* Neque enim ob Deum offensum dolebat, sed ob pœnas quas patiebatur. Ex amore sui dolor procedebat, non ex amore Dei; ex odio pœnæ, non ex amore justitiæ. Lacrymas interdum fundit peccator moriens; sed æquivocas & mendaces, ut reprobus Esau, de quo scriptum est: *Non invenit pœnitentiæ locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam.* Pias voces profert commonente & excitante Sacerdote, sed labiis tantùm, non corde. Hortatur Sacerdos ut actum contritionis

S. August. Lib. 3. de Lib. Arbit. C. 18.

2. Maccab. 9.

Hebr. 12. 17.

eliciat, sed usum non habet, ut olim David adolescens regiorum armorum usum se non habere respondit: *Usum non habeo.* Hortatur Sacerdos ut dicant, *Deus propitius esto mihi peccatori . . . Tibi soli peccavi . . . Miserere mei Deus . . . Diligam te Domine, &c.* Sed extremis labiis dumtaxat pias illas voces proferunt, non ex intimo pectore. Unde in transitu secunda morte puniuntur, ut olim Ephratæi à Galaaditis in transitu Jordanis cæsi sunt, cùm vocem *Schibboleth* proferre non possent. *Interrogabant eum: Dic ergo Schibboleth, quod interpretatur spica. Qui respondebat, Sibboleth, eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum jugulabant in ipso Jordanis transitu.* Pœnitentiæ verba proferunt, spicas, manipulos, fructus pœnitentiæ nullos habent. Cor lapideum pias voces repetit, quæ ex illo non prodeunt, nullum vitæ spiritualis principium habente. *De medio petrarum dabunt voces.* Falsam illi pœnitentiam agunt, speciem habent pœnitentiæ, non virtutem. Frustra igitur quisquam sibi spondeat adfuturam in extremis pœnitendi voluntatem. Frustra sibi de boni Latronis exemplo blanditur. Miraculum enim gratiæ est, quod in consequentiam trahi non debet. Duorum latronum alter pœnitentiam agit in patibulo, & salutem obtinet; alter impœnitens obit & damnatur. Qui veram in extrema hora Pœnitentiam agit, unus est, ne desperes; solus est, ne præsumas. Verùm nec ejus exemplum Christianis Pœnitentiam ad obitum usque differentibus patrocinatur. Nam *Beatus Latro nec salutis tempora sciens distulit, nec remedia status sui in momenta ultima infelici fraude posuit, nec redemptionis suæ spem in desperationis novissimum reservavit: nec Religionem ante, nec Christum scivit. Quod si scisset, fuisset forsitan inter Apostolos non postremus in numero, qui prior est factus in Regno. Ergo etiam ex hoc in extremo placuit Deo, quia ad consequendam fidem non fuit extrema illa hora, sed prima.*

1. Reg. 17.

Judicum 12.

Psal. 103. 12.

Auctor Homil. sub nomine Eusebii Gallicani Episc. editarum, Tom. magnæ Biblioth. Patrum Edit. Lugdun.

Ecclesia suspectam semper ac dubiam habuit peccatorum Pœnitentiam, qui ad exitum usque illam procrastinarunt. Hujus veritatis probationes lege *Lib. 2. Theolog.* nostræ *Dogmat. & Moral. Tract de Pœnitentia, Cap. 5. Art 6. §. 8.* Timeamus ne nos derelinquat Dominus. Ab eo ne faciamus casum, ne ipse nobis faciat

Deuter. 4. occasum. *Ego vado.* Quæramus eum, dum inveniri potest, dum sani sumus. *Cùm quæsieris ibi Dominum Deum tuum, invenies eum; si tamen quæsieris in tota corde, & tota tribulatione animæ tuæ.* Si verò illum quærere differas donec in extremis positus fueris, non invenies. *Quæretis me, & non invenietis.* Vivere si pergas in peccato, timendum ne in peccato moriare. *Et in peccato vestro moriemini.* Time ne in te impleatur quod

Job 24.19.20. & Cap. 20. 11. & 12. à Sancto Job dictum est: *Usque ad inferos peccatum illius. Obliviscatur ejus misericordia... Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, & cum eo in pulvere dormient. Cùm enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua.* Convertere ad Dominum Deum tuum ante mortem; Quia incerta in morte conversio, infructuosa plerumque & falsa, plerumque

Psalm. 26. 9. etiam nulla omnino in extremis pœnitentia. *Adjutor meus esto, Domine, ne derelinquas me, neque despicias*

Isai. 38. 18. 19. 20. *me, Deus salutaris meus... Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non exspectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Vivens, vivens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie. Domine, salvum me fac.*

Feria III. Post Dominicam II. Quadragesimæ.

Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi. Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, servate & facite: secundùm opera verò eorum nolite facere; dicunt enim, & non faciunt. Matth. 23.

CUm Lex vetus haberet umbram futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, omniaque in figura Judæis contingerent, legale Sacerdotium figura erat Sacerdotii Legis Novæ, sicut Legis Mosaicæ Sacrificia figuræ erant Sacrificii novæ Legis, quo Christus semetipsum obtulit semel in Cruce, ut una illa oblatione consummaret in sempiternum sanctificatos, & quotidie seipsum offert in Ecclesia Sancta per manus Sacerdotum suorum. Si ergo venerationem & obedientiam Judæorum Sacerdotibus exhiberi jussit Christus Dominus, quòd in Cathedra Moysi sederent, & Legem Dei docerent: multò majori veneratione & obedientia prosequendi sunt Sacerdotes & Pastores novæ Legis à Christianis. Sunt enim Ministri divinæ auctoritatis in Sacramentorum dispensatione. *Idoneos nos fecit Ministros novi Testamenti... Dispensatores Mysteriorum Dei.* Sunt interpretes ac præcones divinæ veritatis ac Evangelicæ Legis. *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem ex ore ejus requirent.* Esse debent imagines divinæ Sanctitatis. *Sancti erunt Deo suo, & non pollurent nomen ejus. Incensum enim Domini, & panes Dei sui offerunt, & ideo sancti erunt.* Ministri sunt divinæ auctoritatis: illos ergo venerari, colere, & observare debetis. *Super Cathedram sederunt.* Sunt

2. Cor. 3. 6.
1. Cor. 4. 1.
Malach. 2. 7.
Levit. 21. 6.

interpretes ac præcones divinæ veritatis: Audite ergo illos docili & obedienti animo debetis verbum veritatis annuntiantes, & doctrinam salutis tradentes. *Quacumque dixerint vobis facite.* Imagines sunt divinæ sanctitatis, si dignè ministerio suo vivant: Sanctos igitur Sacerdotes imitari debetis; si verò rectè doceant, & malè vivant (quod absit) *Secundum opera eorum nolite facere.* De Sacerdotum novæ Legis dignitate & excellentia vide *Lib. 2. Theolog. nostræ Dogmaticæ & Moralis, Tract. de Sacramento Ordinis Cap. 1. Art. 7. §. 3.* Sacerdotes Christi legati... Capitis & corporis legatione funguntur... Dei & hominum mediatores. (*Ibidem.*) Christianorum Patres, quin etiam Matres quos iterum parturiunt verbo veritatis; *Filioli, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Reverentiæ & honoris erga Sacerdotes & Pastores officia explicata vide *Lib. 4. Theolog. nostræ Dogmat. & Moral. Cap. 6.* De quarto præcepto Decalogi, §. 3. Mali etiam Sacerdotes propter Ministerium honorandi sunt. Gravis ergo peccati rei sunt, qui illos contemnunt, vel irrident, aut ipsis detrahunt vel maledicunt. Id fusè ac luculenter probatum habes *Art 3.* ejusdem capitis, *Regulâ 7.* Sancti esse debent Sacerdotes, irreprehensibiles, sine crimine, ne sacrum in eis Ministerium vituperetur, siquidem ministri sunt Christi Pontificis Sancti, innocentis, impolluti, à peccatoribus segregati. Ad id significandum sculpta erat hæc sententia in lamina aurea fronti summi Pontificis imminente in Lege veteri: *Sanctum Domino.* Et tintinnabula aurea per circuitum in ora tunicæ Sacerdotalis appensa erant, ut plus vitam quàm linguam Sacerdotum clamare debere significaretur. Necesse enim est *Ut vita viam ipsa quoque exempla Sacerdotum clament:* Ne de ipsis dicatur: *Secundum opera eorum nolite facere; dicunt enim, & non faciunt.* Si verò mali sunt Sacerdotes & Pastores, audiatur cum pietate & obedientia Evange-

Galat. 4. 19.

Exod. 28. 36.

S. Gregorius Lib. 1. Epist. 24.

litum quod prædicant, non spectetur vita quam agunt.

Objicit quispiam dixisse Dominum, *Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus?* Respondet tibi Dominus: Non jussi te de spinis uvam legere: sed vide, attende bene, ne fortè, ut fieri solet, vitis quæ circùm errat per terram, involuta sit in spinis. Nam aliquando invenimus illud, Fratres mei, vitem positam super caricem, quia ibi habet sepem spinosam, extendit palmites suos, & inserit in sepem spinosam, & pendet inter spinas botrus; & qui videt botrum carpit, non tamen de spinis, sed de vite, quæ circumplexa est spinis. Sic ergo illi spinosi sunt: sed sedendo in Cathedra Moysi involvit eos vitis, & pendent ad eos botri, id est, verba bona, præcepta bona. Tu lege uvam, non te pungit spina, quando legis, *Quæ dicunt, facite; sed quæ faciunt, facere nolite.* Pungit autem te spina, si quod faciunt, facis. Ut ergo legas uvam, & non inhæreas spinis, *Quæ dicunt, facite; sed quæ faciunt, facere nolite.* Facta ipsorum spinæ sunt; verba ipsorum uva est, sed de vite, id est, de Cathedra Moysi.

(Matt. 23. 2. — S. August. Serm. 137. alias 49. de verb. Dom.)

Sacerdotes interpretes sunt divinæ veritatis, & docere debent omnem hominem in omni sapientia, ut exhibeant omnem hominem perfectum in Christo Jesu: Non adulterantes verbum Dei, *Sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo Jesu.* In hujus rei figuram scriptum erat in Rationali, quod summus Sacerdos gerebat in pectore, *Doctrina & Veritas.* Christiani diligere debent veritatem, & Doctores ac Prædicatores veritatis. Sed heu! sunt plurimi qui sanam doctrinam non sustinent, qui à veritate auditum avertunt, & ad fabulas convertuntur, quærentes commodos Directores, qui suis cupiditatibus blandiantur, qui non canant *tubâ* Evangelicâ *in Sion* ad terrorem, sed quasi, *Carmen musicum* suavi dulcique sono canant ad delectationem & voluptatem. Heu! quot in populo Christiano filii mendaces, filii no-

(Coloss. 1. 28. — 2. Cor. 2. — Exod. 28. — Joël 2. — Ezech. 33.)

lentes audire legem Dei, qui Pastoribus suis, & Prædicatoribus veritatis dicunt: *Nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt, loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Auferte à me viam, declinate à me semitam.*

Isai. 30. 10.

Lugendum est in Ecclesia malum, si Sacerdotes sancti non sint, si *Sicut populus, sic Sacerdos*. Sed pariter lugendum, si populus Christianus sanctus non sit, cùm Christiani quilibet Sacerdotii Christi communi quadam ratione participes sint, & eo nomine Sancti esse debeant. *Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum ...... Et ipsi superædificamini tamquam lapides vivi, domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias acceptabiles Deo per Jesum Christum.* Omnes ergo sectamini sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. *Sancti estote* (inquit Dominus) *quoniam ego Sanctus sum.* Christianos omnes universim, Sacerdotes speciatim spectat hoc mandatum. Vera sit, non fucata sanctitas nostra, qualis erat illa Pharisæorum. *Omnia verò opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus.* In Deum verum credentes, adoremus illum *in spiritu & veritate.* Caritatem servemus, quæ veræ religionis anima est: non aliis dominari quæramus & præesse, sed prodesse & servire omnibus ut fratribus & condiscipulis. *Unus est enim Magister vester: omnes autem vos fratres estis.* Humilitatem discamus, exerceamus, exemploque nostro cæteros doceamus, quam unus Magister noster Christus nos docuit: *Qui major est vestrûm, erit minister vester. Qui autem se exaltaverit, humiliabitur; & qui se humiliaverit, exaltabitur.* Hæc non modò Sacerdotum, sed Christianæ plebis; hæc majorum, & minorum; hæc Pastorum & ovium; hæc Præpositorum & subditorum disciplina, omnibus imperata à Christo Jesu sanctimonia.

1. Petri 2. 9. & 4.

Matth. 23.

FERIA IV. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Tunc accessit ad eum Mater filiorum Zebedæi, cum Filiis suis, adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo Filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram, in Regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit: Nescitis quid petatis. Matt. 20.

NUlla periculosior ambitione pestis, quæ ubique grassatur, & omnis sexus, conditionis, & ætatis homines inficit & corrumpit. In Paradisum terrestrem irrepsit, ibique dejecit Adamum; in Collegium Apostolorum penetravit, ibique Jacobum & Joannem invasit pauperes Piscatores, ut primas sedes honoris in Regno Christi, quod temporale futurum adhuc putabant, Matris precibus obtinere conarentur. Mater Filiis instigantibus accedit ad Jesum, & pro ipsis postulat & rogat audacter & sollicitè, non quoscumque, sed summos honores, & tranquillam ac pacatam eorum fruitionem. *Dic ut sedeant hi duo Filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo.* Excusari utcumque potuit hoc Apostolorum peccatum, cùm nondum Spiritum Sanctum accepissent; cùm primas sedes desiderarent in Regno, in quo Christum existimabant temporaliter regnaturum; cùm denique ambitionem, à Magistro suo damnatam nondum plenè intellexissent. Nulla verò hujusmodi vobis suffragatur excusatio, si dignitates & honores ambitiosè desideretis & quæratis.

I. Ambitio quàm grave peccatum [*Lib. 3. Theolog.*

Dogmat. & Moral. Cap. 5. Art. 22.) Ambitio ignorantiæ filia. *Nescitis quid petatis.* Ignoratis honorum vanitatem, ambitionis vilitatem, pericula summis dignitatibus & honoribus imminentia, curas & labores ambitionis comites: ad Christi doctrinam & exemplum non attenditis. *Nescitis quid petatis.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 5. Art. 23* Comes ambitionis præsumtio. Nemo pene summis honoribus aut dignitatibus se imparem existimat. Dicunt omnes, *Possumus*, tametsi à Deo non vocati, tametsi scientiâ, cæterisque dotibus, ac virtutibus ad dignitates illas sustinendas, & implenda officia destituti. Solius honoris & commodorum temporalium habetur ratio. Vide *Lib. 3. Theolog. Moral. Cap. mox indicato, Art. 24. Regulis 5. & 6.* Ad honores & dignitates Ecclesiæ, & ad beneficia curam Animarum annexam habentia, promovendi digniores ab iis ad quos nominatio, electio, vel collatio pertinet. Si pro minùs dignis postulentur, respondeant cum Christo, *Non est meum dare vobis.* Vide *Lib. 2. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Sacramento Ordinis, Cap. 6. Regulâ 19.* Nulla carnis & sanguinis ratio habeatur. Si consanguinei petant, aliisque minùs digni sint, respondeatur, *Non est meum dare vobis.* (Regulâ 20.) *Quomodo nix in æstate, & pluvia in messe, sic indecens est stulto gloria.*

Prov. 26. 1.

II. Cæterorum hominum contemptus, æmulatio, invidia, ambitionis filiæ. Majoribus invidet ambitiosus, æqualibus vult præponi, omnibus præeminere. Audierant Jacobus & Joannes sedes honoris omnibus Apostolis à Christo Domino promissas. *Cùm sederit Filius hominis in sede Majestatis suæ, sedebitis & vos super sedes judicantes duodecim tribus Israel.*

Matth. 19.

Satis illis non fuit communis cum reliquis condiscipulis honos, omnibus præponi voluerunt. *Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad*

ad sinistram in regno tuo. Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus.

Ambitionem fugiamus, fratres carissimi, humilitatem sectemur, quæ & Deum promeretur, & humanam societatem connectit. *Si volumus commendare nos Deo, caritatem habeamus, unanimes simus, humilitatem sequamur, alterutrum existimantes superiorem sibi. Hæc est enim humilitas, si nihil sibi quis arroget, & inferiorem se existimet. Honore, invicem prævenientes* (inquit Apostolus) *non alta sapientes, sed humilibus consentientes, nolite esse prudentes apud vosmetipsos.* S. Ambrosius Lib. 2. de Offic. Cap. 27. Rom. 12.

Una dignitas Christiani desiderio digna, dignitas est filiorum Dei; una gloria par ejus votis, gloria æterna. *Nihil appetere, nihil desiderare de sæculo potest, qui sæculo major est.* Ad hanc celsitudinem humilitate pervenitur. *Jesus autem vocavit eos ad se, & ait: Scitis quia principes gentium dominantur eorum; & qui majores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister: & qui voluerit inter vos primus esse, sit vester servus: sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare.* Ad hanc gloriam per passiones & tribulationes hujus sæculi pervenitur. *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* Certissimum est *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei.* Certum est, *Id quod in præsenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* S. Cyprian. Epist. 1. Math. 20. Act. 14. 22.

FERIA V. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendidè, & erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus, & cupiebat saturari de micis quæ cadebant de mensa divitis, & nemo illi dabat. Factum est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & dives, & sepultus est in inferno. Luc. 16.

AD terrorem, utinam & ad emendationem Divitum! ad solatium, utinam & ad sanctificationem pauperum! nihil est hodierna sancti Evangelii Lectione convenientius & efficacius. O quantum Dives jam mutatus ab illo, qui opibus abundans, pretiosis & magnificis vestibus indutus, splendido cultu ferebatur, numeroso stipatus famulorum satellitio, qui conviviis opiparis quotidie indulgebat, cui nihil deerat ad sensuum omnium voluptatem. Nunc in inferno sepultus, flammis & igne inextinguibili cruciatur, in tanta est bonorum omnium egestate, ut nec guttam aquæ ad linguam refrigerandam obtinere; in tanta desertione, ut uni Abrahamo, quem renuit imitari, & Lazaro pauperi, quem despexit, extremam suam miseriam explicare possit, & guttam ab eo postulare cogatur, cui micam negavit. Lazarus verò quantùm mutatus ab illo, qui jacebat ad januam Divitis! Omnia corporalis vitæ subsidia in hoc mundo illi deerant: Omnium bonorum ubertate in sinu Abrahæ, in illo quietis & bea-

titudinis loco satiatur. Hic ab omnibus desertus & despectus erat: nunc ab Angelis honoratur, in cœtûmque societate Deo fruitur, torrente voluptatis potatur, æterna Veritate reficitur. O stupendas bonorum, malorúmque, in Divite ac paupere vices! *Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.* Hinc discite quàm periculosa sit æternæ saluti divitum conditio. 1. Ob superbiam quâ ut plurimùm efferuntur. *Induebatur purpurâ & bysso.* 2. Ob voluptates & delicias quibus indulgent. *Epulabatur quotidie splendidè.* 3. Ob duritiem cordis in pauperes immisericordis. *Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, & nemo illi dabat.*

I. *Radix malorum omnium cupiditas*, sed superbiæ imprimis, luxûs, vitæque mollis & voluptariæ, necnon duritiei in pauperes. Quamquam innocentes sint per se divitiæ, & non minùs adjumenta virtutum, quàm incentiva criminum esse possint, magna tamen est vitiis & divitiis affinitas. Vermis divitiarum superbia. Opes suas, claritatem suam, fortunam suam Deo vix umquam acceptas referunt divites terræ. Alii generis sui splendori, alii meritis suis, alii industriæ, alii parentum laboribus aut felicitati abundantiam suam tribunt: vix ullus Deo bonorum omnium auctori gratias agit. *Et dixerunt, Manus nostra excelsa, & non Dominus fecit hæc omnia... Fortitudo mea, & robur manus meæ, hæc mihi omnia præstiterunt.* Dei obliviscuntur, dicunt ei in abundantiâ suâ; *Non serviam.* Alium quippe sibi Deum constituunt, opes suas, thesaurum suum. Hinc Avaritia verè ab Apostolo vocatur, *Simulacrorum servitus.* Spem suam in Deo non ponunt, quæ illum colendi ratio est, sed in divitiis suis. *Ecce homo qui non posuit Deum adjutorem suum: sed speravit in multitudine divitiarum suarum, & prævaluit in vanitate sua...* Deum non colit dives iniquus,

1. Tim. 6.

Deuter. 32. 27. & Cap. 8. 17.

Jerem. 20.

1. Thessal. 2. Psal. 51. 9.

S. August.

sed loco Dei divitias. *Hoc enim colitur, quod diligitur:* Divitias autem præ Deo diligit. Pro nihilo si quidem ducit perdere Deum, ut acquirat nummum. Non dicit Deo, *Tuus sum ego*, &, *Portio mea, Domine*, cujus portio sunt opes, quarum & ipse servus est. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. De Peccatis, Cap. 6. Art. 1. n. 3.* Divitum superbiam luxus prodit, & alit. Nusquam major in ædibus, in supellectili, in satellitio, in curribus, in vestibus & cultu, præsertim muliebri, magnificentia, nusquam pompa ambitiosior. Divitiarum magis habetur ratio, quàm conditionum & dignitatum: *De brevissimis loculis patrimonium grande profertur. Uno lino decies sestertium inseritur. Saltus & insulas tenera cervix circumfert. Graciles aurium cutes calendarium expendunt, & sinistra per singulos digitos de saccis singulis ludit. Hæ sunt vires ambitionis, tantarum usurarum substantium uno & muliebri corpusculo bajulare.* Magnifica & pretiosa supellex divitum, vasorum aureorum & argenteorum copia, superbiam eorum nutriunt. Testis Isaias, qui Deum graves pœnas Ezechiæ Regi comminatum fuisse refert, quòd Regis Babylonii Legatis thesauros suos, & magnificam supellectilem superbè ostentasset. *Quid viderunt in domo tua?* (inquit Propheta) & dixit Ezechias: *Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis.* Et dixit Isaias ad Ezechiam: *Audi verbum Domini exercituum. Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ in domo tua sunt, & quæ thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc, in Babylonem, non relinquetur quidquam, dicit Dominus.* Quos scilicet in admirationem miraculi, quod Deus in gratiam ejus ediderat, & in ejusdem veri Dei laudem convertere debuerat Ezechias, Babylonii Regis Oratores, eos ad supellectilis pretiosæ, thesaurorúmque suorum admirationem convertit.

Tertull. Lib. de Cultu Femin. Retinacula sunt ista spei nostræ.

Tertull. Lib. de cultu Femin. Cap. 8.

Isai 39.

II. Divitiæ satellites voluptatis. *Pecuniæ obediunt omnia*, voluptates omnes famulantur, Christianarum virtutum inimicæ. Voluptas *Mulier illa circumdata purpurâ & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione & immunditia fornicationis ejus: Et in fronte ejus nomen scriptum: Mysterium: de cujus vino fornicationis biberunt omnes gentes, & Reges terræ cum illa fornicati sunt*, ubi habitat, nisi in ædibus divitum? Ibi lautæ & quotidianæ epulæ, ludi, spectacula, pœnitentiæ, temperantiæ, castitatis inimica. *Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, saturitas panis, & abundantia, & manum egeno & pauperi non porrigebant....* Sæculi voluptates in quas plerumque divites immerguntur, Dei oblivionem inducunt. *Incrassatus est, & recalcitravit: incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo.* De voluptariis illis divitibus Dominus ait: *Væ qui opulenti estis in Sion, qui dormitis in lectis eburneis, & lascivitis in stratis vestris: qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti. Qui canitis ad vocem psalterii... Bibentes vinum in phialis, & optimo unguento delibuti: & nihil patiebantur super contritione Joseph.* Talis erat dives ille Epulo. *Et epulabatur quotidie splendidè.* Quis verò vitæ illius voluptatiæ exitus? *Mortuus est & dives, & sepultus est in inferno.* Unde Tertullianus: *Apud inferos*, inquit, *in divite convivia cruciantur, in paupere verò jejunia recreantur.*

Eccles. 10. 19

Apoc. 17. & 18.

Ezech. 16. 49.

Deuter. 32. 15

Amos. 6. 1. 4. 5. 6.

Lib. de Jejuniis.

III. Divites superbi & voluptarii cor durum & immisericors habent in pauperes, oculos suos ab iis avertunt, viscera sua illis claudunt: cùm omnia tribuant voluptati & cupiditati, negant omnia caritati. Rapina est de facultatibus suis pauperibus non impertiri, *Rapina pauperis in domo vestra.* Duritia erga paupe-

Isai. 3. 14.

res, causa damnationis divitum. *Erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus . . . & nemo illi dabat.* Vide Lib. 3. *Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 6. Art. 6. Regulâ 5.* Divites bonorum suorum temporalium supremum & independens dominium non habent; nec iis uti possunt ut libet, sed secundùm voluntatem Dei, & leges ab ipso positas. Obnoxii sunt reddendæ rationi, ut œconomi & dispensatores. *Quemadmodum enim regalis ærarii custos, si commissas sibi pecunias illis, quibus jussus est distribuere, impartiri neglexerit, sed in suas contulerit voluptates & delicias, plectitur & exauctoratur : ita vir dives se gerere debet adinstar Quæstoris cujuspiam, qui ab ipso Deo pecunias pauperibus erogandas acceperit. Quapropter si majorem ejusmodi pecuniarum copiam, quàm poscat sua ipsius necessitas, suos in usus convertat, se gravissimè plectendum esse noverit. Non enim ejus sunt quæ possidet, sed conservorum quos egestas afflixerit.* Vide *Lib. 3. Theol. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 6. Art. 10. & Regulâ 1.* Difficillima igitur divitum salus, ut Christus Dominus pronuntiavit. Fidei veritas est. *Amen, amen dico vobis, quia dives difficilè intrabit in regnum cælorum. Et iterum dico vobis : Facilius est camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum cælorum. &c.* Et Apostolus : *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem . . . Divitibus itaque hujus sæculi præcipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare. thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.*

S. Chrysost. Conc. 1. de Lazaro.

Matth. 19. 1. Tim. 6. 9.

FERIA VI. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Crucior in hac flamma. Luc. 16.

CUm pauci sint inter homines, qui amore justitiæ à peccato coërceantur, illos saltem cohibere voluit Christus timore pœnæ, quâ nulla gravior ac diuturnior cogitari potest. Ideo in hesterna S. Evangelii lectione Divitem Epulonem in inferno sepultum, bonis omnibus privatum, malis omnibus afflictum, sine fine cruciatum nobis ob oculos posuit. In hodierno verò Evangelio malos & crudeles agricolas qui servos patris-familiâs, partem cæciderant, partem occiderant, partem lapidaverant, & tandem filium ejus extra vineam ejectum interfecerant, extremis suppliciis affectos commemorat. *Malos malè perdet.* Tria consideranda sunt in pœnis damnatorum. 1. Separatio à Deo, quæ pœna damni nuncupatur. 2. Cruciatus ab igne, quæ pœna sensûs appellatur. 3. Utriúsque pœnæ æternitas. Reprobi à Deo per vim & necessariò separabuntur, quia sponte à Deo in hac vita recesserunt. Alligabuntur creaturæ crucianti, quia creaturis delectantibus in hoc mundo adhæserunt. Numquam carebunt supplicio, quia numquam voluerunt carere peccato. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 3. n. 2.*

I. Homines carnales & animales in hac vita non capiunt quantum sit malum à Deo separari. Similes sunt pueris rationis usu destitutis, qui non intelligunt quàm grave malum sit orbatum esse patre. Corpus quod corrumpitur, aggravat animam. In corpore velut in carcere degens, ignorantiæ tenebris impeditur, ne lucis æternæ, quæ Deus est, bonum contempletur. Verùm

in momento separationis suæ, Anima ex oppanso corporis erumpit in apertum, in illam puram, meram & suam lucem, videt quantum malum sit recessisse à Deo salutari suo, dereliquisse *fontem aquæ vivæ*, & fodisse sibi *cisternas dissipatas, quæ continere non valant aquas.* Quam crudelis sit æterna illa animæ à Deo separatio, utcumque intelligetis, si cogitetis quàm misera sit conditio filii à patre exheredati, sponsæ à sponso repudiatæ, membri à capite, & corpore dissoluti. Deus illius hominis pater erat, cælum hereditas: ea privatur ob contumacem inobedientiam, & horrendum ingrati animi vitium. Deus illius animæ sponsus erat, hanc tenere diligebat, amplissimam illi contulerat dotem: à sponso amantissimo recessit, fornicata est cum amatoribus multis; ideo cum æterna ignominia repudiatur, & ab honorificentissimo ac suavissimo fœdere penitus aliena pronuntiatur. Christus illius Christiani caput erat, illum sibi ut membrum conjunxerat: sua culpa difforme, distortum, putridúmque membrum factum est; propterea resecatur & projicitur. *Voca nomen ejus, Non populus meus* (ait Deus) *Quia vos non populus meus & ego non ero vester.* Cùm Absalom, post cædem fratris Ammon, mulieris Thecuitæ operâ revocatus esset, ea lege ut faciem Davidis Regis non videret, *Revertatur in domum suam, & faciem meam non videat*: Post biennium misit Joab ad Regem, dicens; *Obsecro ut videam faciem Regis : quod si memor est iniquitatis meæ, interficiat me.* Reprobus faciem Dei videre frustra desiderabit, non videbit in æternum. Deum se amisisse culpâ suâ, ob momentaneas voluptates semper videbit; in hoc defixa erit ejus cogitatio totâ æternitate. *Evigilabunt in opprobrium, ut videant semper*... Videbit se Deum amisisse absque ulla spe recuperationis. *Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet, & tabescet : desiderium peccatorum peribit.* Peccator videbit, & irascetur : ferâ illâ scilicet atque infructuosâ

Osee 1. 9.

Daniel. 12. 2.

Psal. 111.

pœnitentia. Nam cui magis irascetur, quàm sibi, cùm dicet, *Quid nobis profuit superbia, & divitiarum jactantia quid contulit nobis?* Videns illum exaltari in gloria, qui Dei mandata implevit, qui dispersit & dedit pauperibus, dentibus suis fremet & tabescet: quia illic erit fletus & stridor dentium. Desiderium peccatorum peribit, nullo succedente solatio. Sap. 5.

II. Pœnâ ignis & quidem veri, cruciari damnatos, fidei veritas est: *Crucior in hac flammâ.* Quomodo crucientur, res humanæ rationi incomprehensa. *Ignis* est *æternus*, & *inextinguibilis*, ignis urens, & reficiens, quo miseræ illæ divinæ ultionis victimæ saliuntur, ut conserventur in pœnis. *Omnis enim igne salietur, & omnis victima sale salietur.* Hæc est *secunda mors. Et qui non est inventus scriptus in libro vitæ, missus est in stagnum ignis.* Ignis est Dei vindicis virtute ad cruciandos impios secundùm animam, & corpus (cùm illud ad damnationis & miseriæ cumulum resumpserint) applicatus. *Ignis succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima.* O quàm *horrendum est incidere in manus Dei viventis!* Omne tormentorum genus quolibet momento (si ita de æternitate loqui fas est) ab igne tartareo damnati patiuntur, quicquid exquisitior quæque tyrannorum crudelitas adinvenit umquam supplicioium ut Martyres cruciaret; quicquid in omnibus morbis simul sumptis acerbius cogitari potest, quicquid in tormentis omnibus simul sumptis immanius & terribilius. Ideo locus & centrum tormentorum à Divite epulone appellatur. *Ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum.* Ignis est comburens tantùm, non illuminans: in nocte enim æterna, in tenebris perpetuis erunt damnati. Dei omnipotentia flammam separat à luce ignis, ad supplicium impiorum, qui clauserunt oculos ne lumen divinæ legis & gratiæ viderent. *Vox Domini intercidentis flammam ignis.* Omnes animæ faculta- Marc. 9. Apoc. 20. 15. Deuter. 32. 22. Hebr. 10. 31. Psalm. 28.

tes, omnia corporis damnati membra ignis ille inquisitor scrutabitur, ut per quæ quis peccaverit, per hæc & puniatur; ut pro mensura delicti sit & plagarum modus; ut quantum peccavit & in deliciis fuit, tantum ei detur tormenti & luctus.

Apoc. 18.

III. Cruciabuntur autem sine pœnarum remissione, nullus erit eis tormentorum finis. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 3. 3.* Deus mutari non potest, verbum ejus immobile est. odio semper habebit impium & impietatem ejus. Voluntas ejus non mutabitur ab infligendo supplicio, sicut nec reproborum voluntas convertetur unquam à peccato. *Voca nomen ejus, Absque misericordia, quia non addam ultra misereri domui Israel, sed oblivione obliviscar eorum.* Non habebunt requiem die ac nocte: *Quærent mortem, & non invenient eam: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis.*

Osee 1.

Apoc. 9. 6.

Cùm Israelitæ viderunt Core, Datan & Abiron in pœnam schismatis & seditionis à terra absorptos, fugerunt horrore & timore correpti ac pene exanimati, *At verò omnis Israel qui stabat per gyrum, fugit ad clamorem pereuntium, dicens, Ne forte & nos terra deglutiat.* Et nos timeamus, fugiamus ad Dei misericordiam. Timeamus, non ignem præcipuè & combustionem æternam, sed separationem sempiternam à Deo, privationem perpetuam visionis & amoris Dei. Lubricos & inhonestos amatores attendite; si quis amore feminæ lascivus & nequam vestit se aliter quàm illi placet. Illa dixerit, Nolo habeas talem byrrhum, non habet: Si per hyemen illi dicat, In lacerna te amo, *Eligit tremere, quàm displicere.* Numquid illa cui displicet, damnatura est? Numquid in carcerem missura? Numquid tortores adhibitura? Hoc solum ibi rimetur, *Non te videbo*: hoc solum ibi contremiscitur, *Faciem meam non videbis*. *Si hoc impudica dicit, & terret: Deus dicit, & non terret? Sane plurimùm, sed si amamus.* Si autem non

Num. 16. 14.

S. August. Serm. 161. alias 16. de Verbis Apost. C. 10.

amamus, non inde terremur; sed terremur ut servi, «
de igne, de gehenna; de atrocissimis tartareis minis, «
de exaggeratissimis diaboli angelis, ejusque suppliciis? «
Vel inde terreamur. Si illud minùs amamus, vel illa «
timeamus. «

DOMINICA III. QUADRAGESIMÆ.

Erat Jesus ejiciens dæmonium, & illud erat mutum: & cùm ejecisset dæmonium, locutus est mutus, & admiratæ sunt turbæ. Luc. IX. 14.

Lingua multorum bonorum & malorum fons & origo. *Mors & vita in manu linguæ.* Id in hodierno Evangelio videmus. 1. Dæmon ligat linguam infelicis hominis, illúmque mutum efficit, ne se peccatorem confiteatur, ac Deum laudet. 2. Dæmon solvit linguas quorumdam ex Judæis ad blasphemandum & maledicendum Christo. *Quidam autem ex iis dixerunt: In Beeltzebud principe dæmoniorum ejicit dæmonia.* 3 Spiritus Sanctus movet linguam piæ mulieris ad laudem Christi Jesu. *Factum est autem, cùm hæc diceret: extollens vocem quædam mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti.* Sic triplex est hominum linguâ benè vel malè utentium genus. Quidam tacent cùm loquendum est, illi scilicet qui peccata sua non confitentur. Quidam aliter loquuntur quàm loquendum est, ut blasphemi & maledici. Pauci loquuntur ut loquendum est, qui scilicet linguâ suâ utuntur ad laudem Dei & ædificationem proximi, nec in verbis offendunt, *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.* 1. Judæorum blasphemias execremur, & Christianorum blasphemantium longè gravius crimen; quia illi Christum mortalem vitam agen- Prov. 18. 21. Jacobi 3. 2.

tem, illi immortalem, gloriosum, & ad dexteram patris sedentem blasphemant. 2. Comparamur infelicis hominis statui, quem diabolus possidet ac mutum facit, ac multò magis doleamus vicem peccatoris, cujus linguam ligat & impedit ne peccata sua confiteatur. 3. Piam mulierem Christum palam honorantem & laudantem imitemur.

I. Blasphemiæ gravitas & enormitas (*Lib. 4. Cap. 4. Art. 3. Regulis 31. 32. & 33.*) In foro conscientiæ nemo blasphemiæ reus absque gravissima pœnitentia absolvendus est. (*Regulâ 34.*) Quilibet Christianus alterum blasphemantem audiens, ipsum pro virili corripere & objurgare tenetur, & Judici Ecclesiastico vel sæculari denunciare. (*Regulâ 34.*) Si Deum amamus, noster his in occasionibus zelus prodere se debet. *Contra publicos hostes & Majestatis reos omnis homo miles*, (ait Tertullianus.) Quis verè amicus patitur alterum amico suo obtrectare & maledicere coram se, nec amici partes suscipit ac tuetur, obtrectatoris verò insolentiam comprimit? ... Lethalis peccati rei sunt Judices, qui blasphemos secundùm leges non plectunt. (*Regulâ 35.*) Dei animadversio in blasphemos. (*Art. 1. ejusdem capitis, n. 7.*)

II. Dolendus status eorum, quos dæmon spiritaliter possidens, linguam eorum ligat & impedit ne peccata sua confiteantur: quia privat eos hono ad salutem necessario: Bono excellenti: Bono facili. De necessitate confessionis. (*Lib. 2. Tract. de Sacrament. Pœnitentia, Cap. 5. Art. 3.*) Mortuo Naas Rege Ammonitarum, Rex David misit ad Hanon filium ejus Legatos, qui consolarentur eum super patris obitu. Cùm autem venissent Davidis Oratores in regionem Ammonitarum, dixerunt principes Ammonitæ Regi Domino
2. Reg. 10. suo: *Putas quòd propter honorem patris tui miserit David ad te consolatores, & non ideo ut investigaret civitatem, & everteret eam?* Sacerdotes legatione pro

Christo funguntur ad peccatores, non solùm ut eorum animas consolentur, qui peccata sua apud eos confitentur & deponunt: Sed ut verè pœnitentibus vitam reddant Christi auctoritate. Hæretici & impii sacram illum legationem contemnunt & irrident, & confessionem ad exploranda familiarum arcana à Romanis Pontificibus, non à Christo institutam blasphemant. Sed à Christo deleбuntur, ut Ammonitæ à Davide, nisi convertantur ab errore, & Sacramentalis confessionis necessitatem agnoscant. Adversùs eos pugnant Pastores & Concionatores argumentis ex verbo Dei & traditione firmissimis; interimque Deo certaminis exitum commandant, qui solus eos vincere potest. *Obside civitatem, & cape eam : ne cùm à me vastata fueris urbs, nomini meo adscribatur victoria* ; (aiebat Joab belli Dux ad Davidem loquens per Nuncios.) 2. Reg. 12. 28.

Non solum necessaria est confessio Sacramentalis, sed excellens & utilis. 1. Ad iram Dei placandam. 2. Ad satisfaciendum illius justitiæ pro peccatis nostris. 3. Ad mores in melius emendandos. (*Lib. 2. Tract. de Pœnitentia, Cap. 5. Art. 2.*)

Confessio facilis, quamvis multis conditionibus instructa esse debeat. 1. Confessio debet esse integra. Omnia peccata mortalia Sacerdoti aperire necesse est: circumstantias etiam peccati speciem mutantes: circumstantias denique malitiam peccati plurimùm augentes.... Nec verò pudore, nec timore deterreri debet peccator ab integritate Confessionis.... Quatuor Confessionis impedimenta quomodo removenda ? (*Ibid. Art. 6. §. 1.*) Confessio simplex & nuda esse debet. (*Ibid. §. 2.*) Confessio debet esse humilis. Peccata minimè excusanda. (*§. 3.*) Confessio debet esse lacrymabilis, id est, cum contritione conjuncta.... Quæ rationes elicere debeant lacrymas peccatori ? (*Ibid. §. 6.*) Confessio debet esse ad obedientiam parata ; id est, pœnitens paratus esse debet ad parendum senten-

tiæ Sacerdotis in sacro Tribunali prolatæ, & ad exequendum opera sibi injuncta, tum in remedium peccati, tum ad satisfaciendum justitiæ divinæ. *(Ibid. §. 7.)* Confessio debet esse frequens & accelerata.... Ecclesia semper suspectam habuit eorum pœnitentiam, qui ad mortem usque illam procrastinant... Confessionis dilatio periculosa ob multiplicem rationem. *(§. 8.)* Accuratum & diligens examen conscientiæ præmittendum confessioni... Accuratum, & diligens censendum est, in quo ea diligentia adhibetur, quæ in gravioris momenti negotiis adhiberi solet. *(Art. 7. Regulâ 6.)* Scrutanda sunt gravia peccata, quod necessitatis est; & levia atque venialia, quod maximæ utilita-

Cantic. 2. tis. Capiendæ non solùm bestiæ immanes, sed & vulpes parvulæ, quæ demoliuntur vineas. Fodiendus paries; acutis inquisitionibus cor aperiendum, non externa solùm, sed & interna solius cordis & voluntatis peccata, cogitationes, intentiones, desideria rimari

Psal. 76. 7. oportet. *Exercitabar, & scopebam spiritum meum.... Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine ani-*

Isai. 38. 15. *ma mea.* Omnia peccata commissionis, & omissionis: spiritualia, & carnalia: in Deum, in te ipsum, in proximum: cordis, oris, operis: ex ignorantia, ex cupiditate, sive infirmitate, & ex malitia: omnia peccata in decem legis divinæ mandata commissa: omnia peccata superbiæ, avaritiæ, luxuriæ, invidiæ, gulæ, iræ, acediæ: peccata in Spiritum Sanctum: peccata occultissima: peccata aliena, quæ participatione facta sunt tua, quia ob cooperationem, consilium, consensum, patrocinium, conniventiam, laudem, jure tibi à Deo imputantur: ut singula in Confessione aperiens

Psal. 18. 13. Sacerdoti, dicere possis supplex Domino: *Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me, & ab alienis parce servo tuo.*

III. Imitanda pia mulier Christum honorans & laudans, illique benedicens his verbis: *Beatus venter qui*

te portavit, & ubera quæ suxisti. Dei nomen multipliciter laudatur. (*Lib. 4. Cap. 4. Art. 1.*)

In Eadem Dominica.

Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Luc. xi. 26.

Sicut morbi corporis alii sunt aliis graviores ac periculosiores, difficiliúsque curantur; ita peccata alia sunt aliis graviora, non paria, ut post Stoicos asseruit Jovinianus hæreticus. (*Lib. 3. de Peccatis, Cap. 2.*)

Graviora sunt peccata quæ à Christianis post Baptismum comittuntur, quàm quæ à Paganis, Turcis, vel Judæis, vel etiam Cathecumenis, ob triplicem rationem. (*Ibid. Cap. 4. Art. unico, Regulâ 54.*) Peccata post pœnitentiam & remissionem iterata, graviora sunt. Quamobrem Absolutio illis neganda est, qui de iisdem peccatis semper se accusant, & nunquam emendant. Qui pœnitentiam ita agunt, ut in eadem peccata relabantur, fœdissimè pœnitentiam agunt... Adversùs hanc alternarum prolapsionum & absolutionum fœditatem stylum exacuerunt antiqui Patres... Quàm grave sit frequentium in eadem peccata prolapsionum malum, quàm infelix hominum ex consuetudine peccantium status, Christus, & Apostolorum ejus Principes explicant... Quàm gravem Deo inferant injuriam iteratæ illæ prolapsiones, luculenter exponit Tertullianus... Peccatum post remissionem iteratum, gravius est, ratione ingratitudinis. (*Lib. 2. Tract. de Pœnitentia, Cap. 7. Art. 3. Regulâ 11.*) Peccata ex pravo habitu & consuetudine commissa, graviora sunt peccatis ex infirmitate commissis... Miserabilis status hominis peccandi consuetudine irretiti... Gradus qui-

bus ad pravam consuetudinem pervenit anima... Ex prava consuetudine moralis quædam peccandi necessitas emergit .,.. Peccandi consuetudo ad cordis duritiem senium perducit. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art unico, Regulâ 82.*) Dicat igitur peccatot pœnitens cum sponsa: *Expoliavi me tunicâ meâ*, tunicâ veteris hominis, *Quomodo induar illa? Lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos?*

Cantic. 5. 3.

FERIA II. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice, cura te ipsum: Quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Luc. 23.

CUm fama & celebritas mitaculorum Jesu apud Nazarenos pervulgata esset, illi æmulatione & invidia ducti contra Caphatnaitas, apud quos tam crebra & tam insignia prodigia ediderat, sic affecti erant animo, ut illi occasione datâ lubenter exprobrarent, quòd neglectâ civitate sua, exteros beneficiis cumularet. Et cur Dominus nulla apud cives suos miracula operatus est? Ob illotum invidiam. Hoc exemplo & oraculo declatatur (inquit S. Ambrosius) quòd frustra opem misericordiæ cælestis exspectes, si alienæ fructibus virtutis invideas. *Aspernator enim Dominus invidorum est: & ab iis qui divina beneficia in aliis persequuntur, miracula sua potestatis avertit.* Non otiosè itaque Salvator excusat; quòd nulla in patria
» sua mitacula fecerit. Neque enim cives poterat non a-
» mare, qui amabat omnes: sed ipsi se caritate patriæ,
» qui invident, abdicarunt.

Lib. 4. in Lucam.

Opportuna ergo occasio se nobis offert dicendi contra

tra invidiam, hujusque morbi originem, gravitatem, & remedia exponendi, ut verbo Dei, & medicinali gratia Salvatoris, coopetante hominis voluntate, curetur. *Medice, cura te ipsum.* Invidiæ parens superbia, sed superbia parvuli, qui revera in aliquo genere boni inferior est illis quibus invidet. *Parvulum occidit invidia.* Id exemplis Cain & Esaü, fratrum Josephi, & Saulis probatur. Invidia peccatum diaboli. *Invidiâ diaboli mors introivit in orbem terrarum: imitantur autem illum qui sunt ex parte ejus.* Hæc pestis illius origo.

Job 5. 2.
Genes 4.
Genes. 25.
Genes 37.
1. Reg. 18.
Sap. 2. 24.

Morbi illius gravitas maxima. *Radix est malorum omnium, fons cladium, seminarium delictorum, materia culparum. Inde odium surgit, animositas inde procedit. Avaritiam zelus inflammat; dum quis suo non potest esse contentus, videns alterum ditiorem. Ambitionem zelus excitat, dum cernit quis alium in honoribus auctiorem. Dei timor spernitur, magisterium Christi negligitur, judicii dies non providetur. Inflat superbia, exacerbat sævitia, perfidia prævaricatur, impatientia concutit, furit discordia, ira fervescit. Hinc Dominica pacis vinculum rumpitur, hinc caritas fraterna violatur, hinc adulteratur veritas, unitas scinditur, ad hæreses atque ad schismata prosilitur, dum obtrectatur Sacerdotibus, dum Episcopis invidetur.* Quinque filias parit invidia, scilicet odium, susurrationem, detractionem, exultationem in adversis proximi, & afflictionem in prosperis. *Putredo ossium invidia:* Quia *per livoris vitium ante Dei oculos pereunt etiam fortia acta virtutum...* Invidia *permanens jugiter malum, & sine fine peccatum... Tale malum invidia est, quâ nulla unquam malignitas pejor.* Hujus morbi symptomata, vultus minax, torvus aspectus, pallor in facie, in labiis tremor, stridor in dentibus, verba rabida, effrenata convitia, manus ad cædis violentiam prompta. *Noli æmulari ut maligneris... Observabit peccator justum, & stridebit super eum*

S. Cyprian. Tract. de zelo & livore.

Prov. 14. 30.
S. Greg. M. Lib. 5. Moral. Cap. 31.
S. Cyprian. loco cit.
S. Chrysost. Hom. 4. in Matth.
Psalm. 36. & 10.

R.

dentibus suis. Dominus autem irridebit eum .... *Rom. 3. 14.* *Venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione & amaritudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio & infelicitas in viis eorum: & viam pacis non cognoverunt, non est timor Dei ante oculos eorum.* Nullum peccatum in genere invidiæ gravius est fraternæ caritatis invidentiâ. (*Lib. 3. Theolog. Moral. Cap. 9. Art. 2. Reg. 3.*

S. Cyprianus. Tract. de zelo & livore. Invidiæ cura difficilis. *Multò malum levius, & periculum minus est, cùm membra gladio vulnerantur. Facilis cura est, ubi plaga perspicua est, & citò ad sanitatem medela subveniente perducitur vulnus quod videtur. Zeli vulnera abstrusa sunt & occulta, nec remedium curæ medentis admittunt, quæ se intra conscientiæ latebras caeco dolore clauserunt.* Vide *Theolog. Dogmat. & Moral Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art. 1.* Non desunt tamen remedia salutaria contra morbum istum lethiferum. 1. Remedium, consideratio gravitatis istius peccati. 2. Consideratio ignaviæ invidorum. 3. Consideratio societatis spiritualis, quam inter se fideles habent, cujus ratione alterius bona quisque sua existimare debet. *S. Greg. M. Pastoral. p. 3. Admon. 11.* *Nostra sunt, quæ etsi imitari non possumus, amamus in aliis, & amantium fiunt quæcumque amantur in nobis.* 4. Remedium, alienæ virtutis imitatio. *S. August. in Psal. 159.* *Si invides justo, res in voluntate est; esto quod doles esse alterum. Non enim empturus es quod tu non es, & alius est: gratis constat, citò constat. Pax in terra hominibus bonæ voluntatis.* 5. Remedium, rerum humanarum contemptus. 6. Studium spiritalis profectûs ex doctrina & sermonibus eruditorum virorum & celebrium Concionatorum capessendi. *S. Basil.* *Fontem scaturientem obturat nemo, sole splendente nemo oculos obvelat, neque illis invidet, sed sibi ipsi comprecatur ut frui contingat.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral.* Tract. & Cap. superiùs indicatis, *Art. 3.* Quisquis corporis Christi membrum est, &

Dominum Jesum, ejúsque Ecclesiam amat; quicquid alia membra habent; id sibi cum aliis commune existimat. *Si amas unitatem, etiam tibi habet quisquis in illa habet aliquid. Tolle invidiam, & tuum est quod habeo: Tollam invidiam, & meum est quod habes. Livor separat, caritas jungit. Oculus solus videt in corpore, sed numquid sibi soli oculus videt? Et manui videt, & pedi videt, & ceteris membris videt.* S. August. Tract. 32. in Joan.

Tandem cùm in hac ægritudine, ceterisque morbis spiritualibus, principium sanitatis non fit in natura, nec in voluntate infirma, sed in sola gratiâ medicinali Salvatoris, qui sanat omnes infirmitates nostras, illius auxilium jugiter implorandum est ut invidiæ morbum in nobis & in aliis curet, nosque ab ea peste servet incolumes, si animas nostras non infecit. Sed & postquam ab invidiæ morbo, aliisve morbis spiritualibus per Christi gratiam sanati fuerimus, gratia ejus semper invocanda est, ne in morbum relabamur. Hoc enim inter medicum hominem, & Deum discrimen est, quòd *Medicus homo, cùm sanaverit hominem, jam de cetero sustentandum elementis & alimentis corporalibus, ut eadem sanitas apto subsidio convalescat atque persistat, Deo dimittit, qui præbet ista in carne viventibus cujus erant etiam illa, quæ dum curaret, adhibebat. Non enim quemquam Medicus ex his rebus, quas ipse creaverit, sanat, sed ex illius opibus qui creat omnia necessaria sanis atque vitiosis. Ipse autem Deus, cùm per Mediatorem Dei & hominum hominem Jesum Christum, spiritualiter sanat ægrum, vel vivificat mortuum, id est justificat impium, & cùm ad perfectam sanitatem, hoc est, ad perfectam vitam justitiamque perduxerit, non deserit si non deseratur, ut piè semper justéque vivatur. Sicut enim oculus corporis etiam plenissimè sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere: sic & homo etiam perfectissimè justificatus, nisi æterna luce justitia divinitus adjuvetur, rectè non potest vive-* S. August. Lib. de Natura & Gratia, Cap. 26.

re. Sanat ergo Deus, non solùm ut deleat quod peccavimus, sed ut præstet etiam ne peccemus.

FERIA III. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe illum inter te & ipsum solùm: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Matth. 18.

NUllus certior gradus ad amorem Dei, quàm hominis erga hominem caritas. *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Te autem ipsum salubriter diligis, si plus quàm te diligis Deum. Quod ergo agis tecum, id agendum cum proximo est, ut ipse etiam perfectò amore diligat Deum. *Non enim cum diligis tamquam te ipsum, si non ad id bonum, ad quod ipse tendis, adducere satagis. Illud est enim unum bonum, quod omnibus tecum tendentibus non fit angustum.* Ex hoc præcepto nascuntur omnia officia societatis humanæ in eo posita, primò ut nulla malitia, nullo dolo malo adversùs hominem utamur. Duobus autem modis in hominem peccatur; *Uno, si lædatur; alio, si cùm potest, non adjuvetur: quorum neutrum qui diligit, facit.* Secundò, ut proximo benefaciamus, sive secundùm corpus, sive secundùm animam. Ad corpus pertinet *Medicina*, ad animam *Disciplina*. Medicinæ nomine subsidia omnia hîc intelliguntur, quæ ad corporis salutem tuendam vel instaurandam sunt necessaria, non solùm morborum remedia, sed etiam cibus, potus, indumenta, tectum, defensio. Disciplina duo complectitur, coërcitionem, & instructionem. *Coërcitio timore, instructio amore perficitur ejus, cui per disciplinam subvenitur. Qui ergo diligit proximum, agit quantum potest ut salvus sit corpore, salvus*

S. August. Lib. de Moribus Ecclesiæ Cath. C. 26.

quæ animo sit. Hoc fundamento nititur officium correptionis fraternæ.

Fraternæ correptionis officium imperat caritas: dirigere debet prudentia cum mansuetudine conjuncta: suscipere debet correptionis medicamentum docilis humilitas.

I. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe illum.* Hoc officium illi debemus, quia frater est, quia ejusdem corporis Christi membrum; quia in extrema necessitate constitutus; gravior enim animæ morbus, quàm corporis. Porrò si de paupere gravem necessitatem patiente aiunt Patres, *Non pavisti, occidisti:* Quantò magis de peccatore dicendum: Non corripuisti, occidisti; Si errantem proximi bovem vel asinum ad ipsum reducere lege caritatis teneris: multò magis ipsum non solùm à Deo errantem, sed perditum teneris ad Deum fraterna correptione revocare. *Si neglexeris, pejor es. Ille injuriam fecit, & injuriam faciendo, gravi se ipsum vulnere percussit: tu vulnus fratris tui contemnis? Tu eum vides perire, vel perisse, & negligis? pejor es tacendo, quàm ille convitiando.* Peccant graviter qui fraternæ correptionis officium prætermittunt ex inordinam amore, ex cupiditate, ex timore, vel ex stupore. Ne putes te amare filium, servum, amicum, quando illum peccantem non corripis. *Non est ista caritas, sed languor. Noli in homine amare errorem, sed hominem. Hominem Deus fecit, errorem ipse homo fecit. Ama quod Deus fecit, noli amare quod ipse homo fecit. Cùm illud amas, illud tollis: cùm illud diligis, illud emendas.* Noli timere ne sis molestus amico, ne odium ejus incurras corripiendo peccantem. Numquid non ipsum ligares, si esset phreneticus; non excitares, si letargicus? Nam & phrenetici nolunt ligari, & lethargici nolunt excitari: sed *persevera diligentia caritatis, phreneticum ligare, lethargicum stimulare, ambos amare. Ambo offenduntur, sed*

S. August. Serm 16. aliàs 16 de Verbis Dom.

S. August. Tract 7. in Epist. 1. S. Joan.

S. August. Epist. 89. aliàs 67.

ambo diliguntur; ambo molestati, quandiu agri sunt indignantur, sed ambo sanati gratulantur.

Eccli. 4. 10. *Ne* igitur *verearis proximum tuum in casu suo, nec retineas verbum in tempore salutis.* Esto Dei imi-
Sap. 12. 2. tator, de quo ait Sapiens: *Eos qui exerrant partibus corripis; & de quibus peccant, admones & alloqueris, ut relictâ malitiâ credant in te, Domine.* Esto imitator Christi, qui ad hoc venit in mundum ut destrueret corpus peccati, ut opera diaboli dissolveret. Zelus gloriæ Dei, salus proximi, quem lucraris, ipsa tua utilitas, & promissa caritati præmia te urgeant. Vides fratrem currere ad theatrum? prohibe, mone, contristare, si zelus domus Dei comedit te. Vides alios currere, & inebriari velle? &c. prohibe quos potes, tene quos potes, terre quos potes, quibus potes
S. August. Tract. 10. in Joan. n. 9. blandire, noli tamen quiescere. *Amicus est? admoneatur leniter? Uxor est? severissimè refrenetur. Ancilla est? etiam verberibus compescatur. Fac quicquid potes, pro persona quam portas, & perficis:* Zelus domus tuæ comedit me. *Si autem fueris frigidus, marcidus, ad te solum spectans, & quasi tibi sufficiens, & dicens in corde tuo, Quid mihi est aliena curare peccata? Sufficit mihi anima mea, ipsam integram servem Deo. Eia, non venit tibi in mentem servus ille qui abscondit talentum, & noluit erogare...* Noli quiescere lucrari Christo, quia te lucratus est & redemit Christus, illi ad salutem fratris cooperare. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 4. Cap. 2. Art. XI. Regulis 39. 40. 41. 42. 45. 46. 48. 51.*

II. Fraternam caritatem dirigere debet prudentia cum mansuetudine conjuncta. Qui fraternæ correptionis officium exercet, attendere debet cui loquatur, quando loquatur, & qualiter loquatur. Non est corripiendus, nisi quem peccasse certò noveris. Suspicionibus, aut infidis relationibus nihil hac in re tribuendum. *Si peccaverit*

frater tuus. Privati non debent in vitam aliorum inquirere, ut reprehensionis & correptionis materiam inveniant. *Admonet nos Dominus non negligere invicem nostra peccata, non quærendo quid reprehendas, sed videndo quid corrigas*. Unde Spiritus Sanctus per os Sapientis ait: *Ne quæras impietatem in domo justi, & ne vastes requiem ejus*. Omittenda est fraterna correptio, si probabile sit illi qui corripitur nihil profuturam; immo illius occasione in nova crimina ruiturum. *Noli arguere derisorem, ne oderit te*. Neque tamen justo timendum est, ne derisor, cùm corripitur, contumelias inferat, sed ne tractus ad odium pejor fiat. Observandum tempus opportunum correctioni. *Homo sapiens tacebit usque ad tempus: lascivus autem & imprudens non servabunt tempus*. Hinc Apostolus: *Insta opportunè*, inquit, *importunè: argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina*. Vide *Lib. 4. Theolog. Dogmat. & Mor. Cap. 2. Art. x 1. Regulâ 5 1*. Servandus est in correptione fraterna ordo à Christo institutus. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium stet omne verbum. Quòd si non audierit eos, dic Ecclesiæ*. Corripe inter te & ipsum solum, *intendens correctioni, parcens pudori*. Nathan Propheta Davidem Regem corripiens egregium prudentiæ specimen dedit. De quo S. Gregorius M. Aliquando, inquit, cùm hujus sæculi Potentes arguuntur, prius per quasdam similitudines velut de alieno negotio requirendi sunt: & cùm rectam sententiam quasi in alterum protulerint, tunc modis congruentibus de proprio reatu feriendi sunt: ut mens temporali potentiâ tumida contra corripientem nequaquam se erigat, quæ suo sibi judicio superbiæ cervicem calcat: & in nullâ sui defensione se exerceat, quam sententia propriâ oris ligat. Hinc est quòd Nathan Propheta argue-

S. August. Serm. 12 aliàs 16. de Verbis Dom.
Proverb. 24.
Prov. 9. 8.
S. Greg. Lib. 8. Moral. Cap. 14.
Eccli. 20. 7.
2. Tim. 4.
Matth. 18.
S. August. Serm. 82. aliàs 16. de Verbis Dom.
2. Reg. 12.
S. Greg. M. 3. p. Pastor. C. 2. Admonit. 3.

» te Regem venerat, & quasi de causa pauperis contra
» divitem judicium quærebat; ut prius Rex sententiam
» diceret, & reatum suum postmodum audiret, quatenus
» nequaquam justitiæ contradiceret, quam ipse in se
» protulisset. Vir itaque Sanctus & peccatorem considerans,
» & Regem, miro ordine audacem reum prius
» per confessionem ligare studuit, & postmodum per invectionem
» secare. Celavit paululum quod quæsivit, sed
» percussit repente quem tenuit. Pigriùs enim fortasse incideret,
» si ab ipso sermonis exordio apertè culpam ferire
» voluisset: sed præmissa similitudine, eam quam
» occultabat exacuit increpationem. *Ad ægrum Medicus
venerat, secandum vulnus videbat, sed de patientia
ægri dubitabat. Abscondit igitur ferrum medicinale
sub veste, quod eductum subitò fixit in vulnere, ut
secantem gladium sentiret æger antequam cerneret; ne
si ante cerneret, sentire recusaret.*

Non eodem modo omnes corripiendi, sed variis modis,
habita ratione sexus, ætatis, indolis, conditionis,
1. Tim. 5. dignitatis. *Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem,
juvenes ut fratres, anus ut matres, juvenculas
ut sorores.* Rori similis est caritas, qui varius terrarum,
S. August. in quas decidit, sese necessitatibus attemperat. Eadem
semper caritas alios parturit, cum aliis infirmatur, ad
alios se inclinat, ad alios se erigit, aliis blanda, aliis
severa, nulli inimica, *omnibus Mater.*

Galat. 6. Mansuetudo prudentiæ adjungenda. *Fratres, & si
præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales
estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis,
2. Tim. 2. considerans te ipsum, ne & tu tenteris.* Et, *Servum
Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad
omnes, docibilem, patientem, cum modestia corripientem
eos qui resistunt veritati: nequando Deus det illis pœnitentiam
ad cognoscendam veritatem, & resipiscant
à diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.*
Dilige, & dic quod voles. *Foris terribiliter*

personet increpatio, intus lenitatis teneatur dilectio . . . Neque ergo consentientes sitis malis, ut approbetis; neque negligentes, ut non arguatis; neque superbientes, ut insultanter arguatis. Vide *Lib. 3. Theol. Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. xi. Regulâ 59.* S. August. Serm. 61 aliàs 11. de Verbis Dom.

III. Christianus quisque peccans correptionis medicamentum docili & humili animo suscipere debet, cùm à fratre corripitur. *Plus proficit correptio apud prudentem, quàm centum plaæ apud stultum,* (ait Sapiens.) Prov. 19. 10. *Auris, quæ audit increpationes vitæ, in medio sapientium commorabitur. Qui abjicit disciplinam, despicit animam suam: qui autem acquiescit increpationibus, possessor est cordis . . . . . Viro, qui corripientem dura cervice contemnit, repentinus ei superveniet interitus: & eum sanitas non sequetur.* Prov. 15. 31. 32. Prov. 29. 1. Correptionis impatientes homines faciunt superbia & amor proprius. « Sicut recti de quibusdam, quæ ab eis non rectè gesta sunt, correptionis vocem, ministerium caritatis æstimant: sic perversi contumeliam derisionis putant. Illi se protinus ad obedientiam sternunt: isti ad insaniam suæ defensionis eriguntur. Illi correptionis adjutorium, vitæ suæ patrocinium deputant, per quod dum præsentis vitii culpa corripitur, venturi Judicis ira temperatur: isti dum se imperi redargutione conspiciunt, gladium percussionis credunt: quia dum per correptionis vocem culpa detegitur, præsentis gloriæ opinio fœdatur. Hinc quippe in laudem justi per Salomonem dicit Veritas: *Doce justura, & festinabit accipere.* Hinc pravorum contumaciam despicit, dicens: *Qui erudit derisorem, ipse sibi facit injuriam.* Nam fit plerumque ut cùm correpta in se mala defendere nequeunt, ex verecundia pejores fiant; ac sic in sua defensione superbiant, ut quædam vitia contra viam corripientis exquirant, & eo se criminosos non æstiment, si crimina & aliis imponant. Qui cùm vera invenire neque- « S. Greg. M. Lib. 10. Moral. C. 3. Prov. 9.

unt, fingunt: ut ipsi quoque habeant, quod non impati justitia increpare videantur.

S. August. Epist. 22. aliàs 19. Scitè igitur S. Augustinus ait: *Multò est mirabilius & laudabilius, libenter accipere corrigentem, quàm audacter corrigere deviantem.*

FERIA IV. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Quare & vos transgredimini mandatum Dei propter traditionem vestram? Matth. 15.

QUæ Scribis & Parisæis vitia Christus exprobrat, majori Christianorum parti exprobrari jure possunt. Ex iis enim qui pietatem profitentur, plurimi externa dumtaxat religionis opera faciunt, spiritum verò religionis non habent: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me.* Specie pietatis illudunt hominibus, Deo servire videntur, & cupiditati suæ serviunt aut ambitioni, Deo utuntur ut fruantur
Matth. 23. mundo. *Similes sepulcris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia.* Sic exteriùs justi videntur hominibus, *intus autem* pleni sunt *hypocrisi & iniquitate.* Alii quædam pietatis exercitia ab hominibus inventa studiosè sectantur & observant: Legis verò divinæ præcepta negligunt. *Irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram.* Alii benignos & commodos Directores quærunt & eligunt, qui eos in via Christianæ professionis dirigant secundùm opiniones & doctrinas hominum, qui eorum cupiditatibus blandiantur, & Christi jugum emolliant. Moralis Evangelicæ puram lucem non amant, expavescunt si per eam illos
Job. 24. dirigere velint conscientiæ Moderatores. *Si subitò ap-*

paruerit aurora, arbitrantur umbram mortis. Cæci sunt, & cæcitatem suam amant; cæci sunt, & ductores cæcos habere malunt quàm videntes. *Cæci sunt & duces cæcorum.* Plurimi denique, & pene omnes omnis sexus, ætatis, status, conditionis, Dei mandata transgredi non verentur. Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum. *Quare & vos transgredimini mandatum Dei?* Quam excusationem proferre possunt? Nullam omnino. Siquidem Mandatorum Dei observantiam suadent 1. Auctoritas & beneficentia Dei Christique jubentis. 2. Facilitas illa adimplendi. 3. Felicitatis æternæ iis, qui illa observant, promissio.

I. His verbis, *Ego sum Dominus Deus tuus*, quæ Deus Decalogo præmittit, cùm Majestatem, tum bonitatem suam commendat, quæ in Legislatore conjuncta esse oportet, ut Majestas legibus auctoritatem; bonitas amorem observandæ legis apud subditos conciliet. Dominum ergo & Deum se nuncupat, ut priori nomine majestatem, altero bonitatem suam hominibus significet. Addit ad beneficientiæ suæ commendationem, *Qui eduxi te de terra Ægypti, & de domo servitutis.* Quod beneficium etsi Judæis tantùm videtur convenire ab Ægyptiorum dominatione liberatis: tamen si salutis nostræ interiorem rationem spectemus, quam Deus misso propter nos Filio suo per illum operatus est, multò magis ad Christianos homines pertinet: qui non ex Ægyptiaca servitute, sed è peccati & umbræ mortis regione, ac potestate tenebrarum à Deo erepti, atque in regnum Filii ejus translati sunt. *Ecce dies veniunt, & non dicetur ultra: Vivit Dominus, qui eduxit filios Israël de terra Ægypti; sed, Vivit Dominus, qui eduxit filios Israël de terra Aquilonis, & de universis terris ad quas ejeci eos: & reducam eos in Terram suam, quam dedi patribus eorum. Ecce ego mittam Piscatores multos, & piscabuntur eos.* Clamemus igi-

Exod. 20. 2. Deut. 5. 6.

Jerem. 16.

Psal. 118. 73. tur ad Dominum cum Propheta : *Manus tua fecerunt me & plasmaverunt me, da mihi intellectum ut discam*
S. August. » *mandata tua.* Nam mandata Dei multi discunt, & non
Serm. 17. » discunt. Noverunt enim ea quadam notitiâ, & rursus
18. & 19. » quadam ignotantiâ, quoniam non faciunt, non nove-
in hunc. Psalm. » runt. Eo modo ergo dixit, *Ut discam mandata tua*,
» eâ scilicet notitia quâ fiunt. Hoc autem non fit nisi
» per dilectionem, ubi qui facit habet delectationem: *Ma-*
» *nus tua fecerunt me ; Da mihi intellectum ut discam*
mandata tua. Quia tu formasti, tu reforma : ut fiat in
Rom. 12. corpore Christi quod ait Apostolus ; *Reformamini in novitate sensus vestri.* Vide *Lib. 4. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 3.*

II. Mandata Dei non solùm impossibilia non sunt, immò verò facillima & suavissima, dulciora super mel &
Matth. 11. 30. favum. *Jugum meum suave est, & onus meum leve* (inquit Christus Jesus) *Hæc est enim caritas Dei* (inquit dilectus Discipulus) *ut mandata ejus custodiamus, &*
S. Joan. Chrysost. in Psal. 101. » *mandata ejus gravia non sunt.* Nam amor in Legisla-
» totem, facilem & gratam facit legem, etsi videatur a-
» liquam habete difficultatem . . . Alia sarcina premit &
S. August. in Psal. 69. » aggravat te, Christi autem satcina sublevat te. Alia
» satcina pondus habet, Christi sarcina pennas habet.
» Nam & avi si pennas detrahas, quasi onus tollis ; &
» quo magis onus abstulisti, eo magis in terra remanebit.
» Quam exonerare voluisti, jacet : non volat, quia tulisti
» onus : Redeat onus, & volat. Talis est Christi sarcina.
» Portent illam homines, non sint pigri : & invenient
» quàm sit levis, quàm suavis, quàm jucunda, quàm rapiens
» in cælum & eripiens à terra. Omnia dura & laboriosa
cupiditas prorsus facilia & levia efficit : quid igitur caritas non faciat ? Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. 4.*

III Lex vetus temporalia dumtaxat bona expressè
Deut. 8. 1. aperteque promittebat. *Omne mandatum, quod ego præcipio tibi hodie, cave diligenter ut facias : ut possitis*

vivere, & multiplicemini, ingressique possideatis Terram, pro qua juravit Dominus patribus vestris. Evangelium verò spiritualia & æterna bona promittit. Illa remunerationem terrenam, istud felicitatem æternam pollicetur. Unde novum Testamentum Apostolus vocat *Introductionem melioris spei, per quam proximamus ad Deum*, Et Jesum *melioris Testamenti sponsorem & Meditatorem* esse docet, *Quod in melioribus repromissionibus sancitum est.* In hoc autem maximè suam in nos clementiam, & summæ bonitatis divitias Deus ostendit, quòd cùm sine ullo præmio cogere nos potuisset ut ejus gloriæ serviremus, voluit tamen suam gloriam cum utilitate nostra conjungere: ut quod homini utile, idem esset Deo gloriosum. Vide *Lib. 4. Theol. Dogm. & Mor. Cap. 2. Art. 5.* Agnoscite ergo quotquot mundi leges & mores sequimini, posthabitis & neglectis Dei mandatis, *Quoniam nihil melius est quàm timor Dei: & nihil dulcius quàm respicere in mandatis Domini. Gloria magna est sequi Dominum.* Hebr. 7. Eccl. 23. 37.

FERIA VI. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Respondit Jesus, & dixit ei: Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petiisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam. Joan. 4.

PRetiosum illud donum Dei, de quo Jesus cum Samaritana muliere loquitur, & cujus desiderium illi inspirat, gratia Dei est. Hoc donum omnibus donis temporalibus incomparabiliter antecellit; majoris adhuc doni, scilicet gloriæ principium & pignus est. Sine hoc dono nihil possumus, cum illo possumus om-

bia; quo fit ut bonum operemur, quo prohibemur à malo, quo totum sumus, si quid coram Deo sumus. *Gratiâ Dei sum id quod sum.* Cælestis hujus doni excellentiam cognoscere, officii nostri est, ne cognitionis hujus defectu deesse nos contingat nostris erga Auctorem gratiæ officiis. *Si scires donum Dei.* 1. Gratia donum Dei merè gratuitum est: assiduè ergo à Deo petenda est in oratione. 2. Gratia libertatem nostram suaviter allicit, monet, ac regit: ipsi ergo fideliter cooperandum. 3. Gratia efficacissimè & invictissimè in nobis & nobiscum operatur omne bonum: ad eam igitur humiliter referendum est quicquid boni agimus, & gratiæ Deo semper agendæ sunt. Catholicas illas de gratiâ Christi veritates in Samaritanæ mulieris conversione hodierna Sancti Evangelii lectio nos docebit.

I. Gratiam secundùm merita nostra non dari, fidei
Rom. xi. 6. dogma est. Hoc probat ipsum gratiæ nomen. *Si enim gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia jam non*
Ephes. 2. 8. *est gratia.* (ait Apostolus) Et, *Gratiâ estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis. Dei enim donum est: non ex operibus, ut ne quis glorietur.* Nullum enim bonum opus primam gratiam præcedit, cùm de nostro non habeamus nisi mendacium & peccatum. Hæc sunt inconcussa fidei dogmata, S. Augustino interprete:

S. August. Epist. 217. alias 107. *Scimus gratiam Dei nec parvulis nec majoribus secundùm merita nostra dari.*

Scimus majoribus ad singulos actus dari.

Scimus non omnibus hominibus dari, & quibus datur, non solùm secundùm merita operum non dari, sed nec secundùm merita voluntatis eorum quibus datur.

Scimus quibus datur, misericordiâ Dei gratuitâ dari.

Scimus quibus non datur, justo Dei judicio non dari.

Semper nos prævenit Deus in benedictionibus dulce-
Rom. xi. 35. 36. dinis *Quis enim prior dedit illi, & retribuetur ei? Quo-*

niam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Gratiam donum esse misericordiæ Dei omnino gratuitum, Samaritanæ mulieris admirabilis conversio demonstrat, siquidem nihil in ipsa præcessit quo gratiam advocare posset vel promereri: Quin immò gravia impedimenta præcesserunt, scilicet error in mente, & depravatio in voluntate. Samaritanorum religio Judaismus erat idololatriæ mixtus, errorum & veritatum confusio. Quod mores attinet, impudica erat professione, & quinque virorum successivè concubina. Hanc tamen misericordiâ suâ prævenit Christus Jesus. Propter illam fatigatur ex itinere, portat pondus diei & æstus, ut perditam illam ovem inveniat bonus Pastor; illam sedens exspectat ad puteum Jacob, illam docet altissima veræ Religionis mysteria; propter eam cibum negligit, illi desiderium gratiæ suæ & Evangelicæ veritatis inspirat. O verè gratuitum divinæ misericordiæ donum! *Si scires donum Dei.*

Vobis ipsis attendite, fratres, nonne Samaritana muliere pejores estis; Christum ignorabat illa, vos cognovistis, & illum nihilominus offendere non timetis, legem ejus spernere non erubescitis: Peccatrix erat antequam à Christo vocata esset: Vos post vocationis & baptismi gratiam in gravia & innumera peccata lapsi estis. Ne tamen desperetis. Pro vobis fatigatus est Jesus, non modò usque ad fontem, sed usque ad crucem, in qua pro vobis mortuus est. Non fontem solùm aquæ vivæ, sed sanguinis sui vobis offert, quo vos à peccatis abluat. Sed & in tribunali Pœnitentiæ vos exspectans; vocat immeritos, indignos, repugnantes; Ne dubitetis gratuitum id esse misericordiæ illius donum. Illius ergo gratiam quotidie, ferventer, sine intermissione desiderate, postulate; impedimenta illi objicere, nova cumulando peccata, cessate. *Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam.*

II. Licèt gratia sit à temporibus, locis, occasionibus, indole & moribus hominum penitus independens, *Cui tempus agendi semper adest, nec moribus illi fit mora, nec causis anceps suspenditur ullis:* Deus tamen gratiam suam illorum indoli utplurimùm attemperat, semper accommodat voluntati, eam ut servatis libertatis juribus suaviter applicet ad consensum & ad opus. *Quis enim animo complectitur aliquid quod eum non delectat? Quis autem habet in potestate ut vel occurrat quod eum delectare possit, vel delectet cùm occurrerit? Cùm ergo nos ea delectant quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc & præbetur gratia Dei, non nutu nostro & industriâ, aut operum meritis comparatur.* Amore & voluptate facit ut *magis delectet quod præcipit, quàm delectat quod impedit.* Trahit sua quemque voluptas: non necessitas, sed voluptas trahit. Sic ad Christum trahitur homo, qui delectatur veritate, delectatur justitiâ, delectatur beatitudine & sempiterna vitâ, quod totum Christus est. *Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum.* Nam divina Sapientia *Attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter.* Vide *Lib. 1. Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst. 2. Art. 2. §. XI. n. XII.* Id in Samaritanæ mulieris conversione demonstratur. Illam enim Sapientia incarnata Christus Jesus ad gratiæ & vitæ cælestis desiderium accendit, hanc ipsi proponens sub familiari aquæ symbolo, aquam ab illa petens naturalem, & supernaturalem spondens, à puteo Jacob evehens mentem ejus ad fontem mysticum aquæ è cælo scaturientis, & salientis in vitam æternam, & sitim rerum omnium terrenarum in anima extinguentis. *Qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.* Ad fontem Jacob doctrinæ suæ retia tetendit divinus animarum Venator, ut pauperem ancillam erudiret. Esca erat humanitas

S. Prosper. poëm. de Ingratis.

S. August. Lib. 1 ad Simplician. Quæst. 2.

S. August. alibi. Idem Tract. 26. in Joan.

Psalm. 84. 13.

Sap. 8. 1.

manitas & benignitas docentis, hamus latens virtus divinitatis, qua felicis illius mulieris cor capitur, & aquam propositam à Salvatore ardenter desiderat, humiliter postulat: *Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire.* Illius infirmitati condescendit Jesus, ad confessionem & horrorem ac detestationem peccati illam suaviter adducit, ejus pudori parcens. *Obstetricante manu ejus eductus est coluber tortuosus.* Dicit ei Jesus, *Vade, voca virum tuum. Respondit mulier, & dixit: Non habeo virum: Dicit ei Jesus: Bene dixisti quia non habes virum: quinque viros habuisti, & nunc quem habes, non est tuus vir; hoc verè dixisti.* Ubi ægram Samaritanæ illius mulieris voluntatem lenibus medicamentis curavit cælestis Medicus, mentem ejus illuminat, depulsis errorum tenebris. Illius curiositati condescendit, illius dubiis respondet, objectionibus satisfacit Doctor justitiæ, ad fidem illam invitat, & suaviter applicat mentem, movet conjungitque voluntatem; quia nemo credere potest nisi volens: *Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus, quia salus ex Judæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate: nam & Pater tales quærit qui adorent eum. Spiritus est Deus, & eos, qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare.* Denique mulieri, quæ illum ut Prophetam dumtaxat lubenter audiebat, & quæ loquebatur Mysteria, docenda respondebat à Messiâ, quem Samaritani, tametsi à Judæis acerbo & diuturno schismate divisi, pariter exspectabant, se Christum esse revelat. *Ego sum qui loquor tecum.* Sic mulier *ordinatur in fide, & regitur bene victura.* Postquam audivit hoc, *Ego sum qui loquor tecum*, jam ultra quid diceret?

Job. xx. 13.

S. August. Tract. 16. in Joan.

Cùm Deus voluntates nostras tam suaviter moveat

per gratiam suam ; ipsi fideliter cooperari debemus ;
» *Contemplantes ne quis desit gratiæ Dei.* Neque enim
» templum suum sic de vobis ædificat Deus, quasi de la-
» pidibus qui non habent motum suum ; levantur, à stru-
» ctore ponuntur. Non sic sunt lapides vivi. *Et vos tam-*
» *quam lapides vivi coædificamini in Templum Dei.* Du-
» cimini, sed currite vos : Ducimini, sed sequimini. Quia
» cum secuti fueritis, verum erit illud, *Quia sine illo ni-*
» *hil facere potestis.*

Hebr. 12. 15. *S. August. Serm. 116. aliàs 13. de Verbis Apost. Ephes. 2.*

III. Gratia efficacissimè & invictissimè in nobis, & nobiscum operatur omne bonum. *Nemo potest venire ad me*, inquit Christus, *nisi Pater qui misit me, traxerit eum.* Non ait, *duxerit*, quasi præcesserit voluntas. Quis trahitur, si jam volebat ? Et tamen nemo venit, nisi velit. *Trahitur ergo miris modis ut velit, ab illo qui novit intus in ipsis hominum cordibus operari ; non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.* Certum est nos velle cùm volumus, sed ille facit ut velimus bonum, de quo dictum est : *Præparatur voluntas à Domino :* de quo dictum est, *A Domino gressus hominis dirigentur, & viam ejus volet :* de quo dictum est : *Deus est qui operatur in vobis & velle.* Certum *est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati :* qui dixit : *Faciam ut in præceptis meis ambuletis, & judicia mea custodiatis, & operemini.* Vide Lib. 1. *Theolog. Dogm. & Moral. Quæst. 2. Art. 2. §. xI.* Sub isto titulo, *Vis efficacissima divina Gratiæ.*

Joan. 6. 44. *S. August. Lib. 1. Ad Bonifat. C. 19.* *Idem, Lib. de Grat. & Lib. Arbit. Cap. 16.* *Ezech. 36.*

Victrix divinæ Gratiæ virtus & efficacia in Samaritanæ mulieris conversione mirabiliter eluxit ; siquidem intus egit, cor aperuit & convertit ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, à libidine ad castitatem. A Gratia victa, servit gratiæ triumphis. Lucem Evangelii civibus suis infert. Apostolico munere ante Apostolos fungitur. Ut illi naviculam & retia, sic illa

hydriam relinquit, quæ retro erant oblita, & ad anteriora extendens semetipsam. *Reliquit ergo hydriam suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit illis hominibus: Venite & videte hominem, qui dixit mihi omnia quæcumque feci. Numquid ipse est Christus?* Projecit *cupiditatem, & properavit annuntiare veritatem.* *S. August. Tract. 15. in Joan.*

Cùm tanta sit gratiæ Christi virtus & efficacia, ut faciat ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes, & vincat delectationem concupiscentiæ fortiori dilectione & delectatione justitiæ, conversionem nostram (si Christo in nobis operante contingat) &, quicquid boni agimus, referre debemus in laudem gloriæ gratiæ ejus: siquidem ideo dictum est ab Apostolo, *Non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei, ut totum Deo detur, qui hominis voluntatem bonam & præparat adjuvandam, & adjuvat præparatam.* A gratia denique feliciter debellati, terrenas voluptates fastidire debemus, verbisque & exemplis alios ad Christum Jesum adducere. *Venite, & videte; Accedite ad eum, & illuminamini, Gustate & videte quoniam suavis est Dominus.* *Rom. 9. 16.* *S. August. Enchirid. Cap. 32.*

DOMINICA IV. QUADRAGESIMÆ.

Erat proximum Pascha.... Accepit ergo Jesus panes, & cùm gratias egisset, distribuit discumbentibus. Joan. vj. 4. & 11.

Cum admirabilis illa quinque panum multiplicatio figura sit institutionis sacrosanctæ Eucharistiæ, & virorum quasi quinque millium discumbentium ex eis refectio sit figura Communionis: & paulò ante Pascha patratum sit à Christo celebre illud miraculum, cujus etiam occasione Eucharistiæ institutionem Salvator noster promisit, se panem esse vivum declarans, qui

de cælo descendit: Carnem suam verè esse cibum, & sanguinem suum verè esse potum; & qui manducat ejus carnem, & bibit ejus sanguinem, in eo manere, seque in illo, & habere vitam æternam: Idque necessarium esse ut homines vitam spiritalem & immortalem obtineant; *Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*: Evangelium, temporisque opportunitas invitant ut de præparatione ac dispositionibus ad sacram Eucharistiæ communionem sermonem faciam ad utilitatem vestram & ædificationem; ut proximo Paschate Christi corpus dignè recipiatis, & pane vivo, qui de cælo descendit, reficiamini, secundùm præceptum Ecclesiæ, ad salutem Animarum vestrarum.

Joan. 6. 54.

I. Panibus à Christo admirabiliter multiplicatis reficiuntur, qui sanati ante fuerant ab infirmitatibus suis. *Sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur*. 2. Qui Christum trans mare sequuntur, & cum ipso in montem ascendunt. *Abiit Jesus trans mare Galilæa... Subiit in montem Jesus, & ibi sedebat cum Discipulis suis*. 3. Super fœnum discumbere jubentur ut comedant. *Erat autem fœnum multum in loco*. 4. Postquàm refecti fuere, Christum magnificaverunt, & Regem facere decreverunt. *Illi ergo homines cùm vidissent quod Jesus fecerat signum, dicebant, Quia hic est Propheta qui venturus est in mundum. Jesus ergo cùm vidisset quia venturi essent, ut raperent, & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipse solus*. Hæ circumstantiæ significant dispositiones ad sacram Communionem necessarias, & fructum ex ea percipiendum. 1. Necesse est ut à morbis peccatorum per pœnitentiam sanati sint qui ad sacram Mensam accedunt. 2. Ut Christum sequantur in montem; amore ejus incensi in virtutibus Christianis & bonis operibus se exerceant. 3. Humi-

-lient se & indignos agnoscant Pane cælesti, considerantes carnis suæ fragilitatem ac vilitatem, quod sessione super fœnum significatur: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos agri.* Post sacram Communionem laudandus Deus, Christo gratiæ immortales agendæ; constituendus est Rex cordis nostri, omnes cupiditates nostræ illius imperio subjiciendæ sunt. *Isa. 40. 6.*

I. Nullus sibi conscius peccati mortalis Eucharistiam sumere debet aut potest absque novo peccato lethali, gravissimoque sacrilegio. (*Lib. 2. Tract. De Eucharistia, Cap. 5. Art. 1. Propositione 2.*) Pœnæ indignè communicantibus à Deo vindice inflictæ. (*Ibid.*) Ad vetera sacrificia accedere non licuit immundis: Multò minùs licet Eucharistiam sumere iis qui lethalis peccati rei sunt. (*Ibid.*) Ozæ Arcam tangentis audacia & pœna. (*Ibid.*) Quàm grave scelus indignè communicantium: (*Ibid.*) Soli Christi discipuli ejus mensâ digni. (*Ibid.*) Indignè communicantes, dæmoniacis pejores. (*Ibid.*) Spirituales aquilæ esse debent, Christi corpus sumpturi. (*Ibid.*) Indignè communicantes non minùs rei carnificibus qui Christi sanguinem fuderunt. (*Ibid.*) Pœnitentes olim à sacris Mysteriis exclusi, multò magis excludendi peccatores qui pœnitentiam non agunt. (*Ibid.*) Præparatio ad sacram Communionem solemni Festo imminente. (*Ibid.*) Lethalis peccati rei, vel ipso sanctissimi Sacramenti aspectu indigni sunt. (*Ibid.*) Actus Fidei, dispositiones ad sacram Communionem necessariæ (*Art. 2. §. 1.*) Conscientiæ puritas, dispositio ad sacram Communionem necessaria. (*Ibid.*) Amor Dei, & concordia cum proximo (*Ibid. n. 5. 6.*) Pii desiderii fervor necessarius. (*Ibid. n. 7.*) Humilitas, dispositio ad sacram Communionem necessaria. (*Ibid. n. 8.*) Continentia, dispositio ad sacram Communionem. (*§. 2. n. 8.*) Probari & expiari diutius debent, qui in peccata carnis prolapsi sunt, priùs quàm ad sacram Mensam accedere permittantur. (*Ibid. n. 12.*) Quid

post sacram Communionem agendum ? Sacræ Communionis diebus eleemosynæ pauperibus largiùs erogandæ. A deliciis & jocis omninò temperandum est, & Christo Regi nostro sanctis exercitationibus ac meditationibus, piisque operibus adsistendum. Passio Domini recolenda. *Quotiescumque manducabitis panem hunc, mortem Domini annunciabitis.* Juramentum fidelitatis Christo renovandum.

1. Cor. 11.

Quando sederis ut comedas cum principe, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam: & statue cultrum in gutture tuo, si tamen habes in potestate animam tuam ... Quæ Mensa est potentis, nisi unde sumitur corpus & sanguis ejus, qui animam suam posuit pro nobis? & quid est ad eam sedere, nisi humiliter accedere? & quid est considerare & intelligere quæ apponuntur tibi, nisi dignè tantam gratiam cogitare? Cultrum in gutture ponendum, id est, Dei verbo, velut gladio acuto, pertingente usque ad divisionem spiritus & animæ, probare nos debemus, antequam ad sacram communionem accedamus. *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat.* In Versione LXX. Interpretum hoc Proverbiorum loco legitur: *Et mitte manum tuam, sciens quia talia te oportet præparare.* Id est, ut S. Augustinus explicat: Sicut Christus pro nobis animam posuit, sic & nos debemus pro fratribus animas ponere. Sic enim, ut ait S. Petrus, *Christus pro nobis passus est, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia ejus.* Hoc beati Martyres ardenti dilectione fecerunt: Quorum si non inaniter memorias celebramus, atque in convivio, quo & ipsi saturati sunt, ad Mensam Domini accedamus, oportet, ut quemadmodum ipsi, & nos talia præparemus. *Ne desideres de cibis ejus, in quo est panis mendacii.* Qui pane veritatis cibatus est, panem mendacii absit ut desideret. Panis mendacii est quicquid corruptæ hominis voluntati blanditur, quicquid cupiditatem fovet. Panis cœli fa-

Prov. 23. 1.

S. August. Tract. 84. in Joan.

1. Petri 2. 21.

ſtidium rerum terrenarum ingenerare debet, quæ panis ſunt mendacii, non nutriens animam, ſed debilitans. Mannâ cibatus, cucumeres, pepones, porros & allia Ægypti non appetat.

IN EADEM DOMINICA.

Jeſus ergo cùm vidiſſet, quia venturi eſſent ut raperent & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipſe ſolus. Joan. vj. 15.

OMnis Chriſti actio, noſtra eſt inſtructio. Chriſtus quamvis cæli terræque optimo jure Rex & Dominus, temporalis Regni dignitatem honoremque fugit. Non erat cur ſe excuſaret à capeſſendo Regno, dicens: *Non ſum Medicus, & in domo mea non eſt* Iſai. 3. 7. *panis, nolite conſtituere me Principem populi.* Corporum enim & Animarum languoribus ſolo verbo, aut tactu medebatur: panes benedictione ſua multiplicabat: ſed videns populum paratum ad conſtituendum illum Regem, fugit, ut nos exemplo ſuo ab ambitione deterreat.

Ambitio quàm grave peccatum?... Simia caritatis... Ambitioſus ad fidem ejurandam proclivis... Eccleſiaſticarum Dignitatum ambitio damnata... Terreſtræ poteſtatis fragilitas, mundanæque celſitudinis vanitas... Honor & locus Eccleſiaſtici Regiminis ab homine Chriſtiano innoxiè non appetitur... Ambitio via eſt ad adorationem diaboli. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 5. Art. 22.*)

Quæ nos ab ambitione deterrere debeant. 1. Exemplum Chriſti honores fugientis. 2. Ambitionis vilitas & ignavia. 3. Curæ & labores ambitionis comites. 4. Honorum vanitas. 5. Ambitionis crudelitas. (*Ibid. Art. 23.*) Ut Romana illa mulier per viam in quâ ja-

cebat cadaver patris à marito occisi, recenti sanguine madentem, currum ad Capitolium agitari jussit, ut imperii possessionem adiret: Sic ambitiosi conculcato Christi crucifixi corpore & sanguine ad Ecclesiasticas & seculares dignitates & honores currunt.

Marcus Fulvius, cui, Græcis devictis, triumphus à Senatu Romano decretus est, non auream aut argenteam statuam circumduxit, sed è cera formatam, multisque vasis igne repletis circumcinctam, ut sensim liquescens, honorum terrenorum vanitatem ostenderet. 1. Cor. 7. 31. *Præterit enim figura hujus mundi... Sicut cera quæ* Psal. 57. 9. *fluit, auferentur.* Ambitiosis accommodari potest Propheticum illud oraculum: Osea 8. 6. 7. *In aranëarum telas erit vitulus Samariæ. Quia ventum seminabunt, & turbinem metent.*

Vir ambitiosus honores & dignitates desiderat ob triplicem rationem. 1. Quia generosi & excelsi animi esse putat, celsitudinem & gloriam quærere. 2. Quia utile commodumque esse existimat, honores & dignitates acceptare. 3. Quia gloriosum esse censet, illas possidere. At Evangelium & Gratia Christi docent. 1. Generosius contemni honores & dignitates terrenas, quàm desiderari & quæri. 2. Utiliùs recusari plerumque quàm acceptari. 3. Gloriosius esse illas promereri, quàm possidere.

Expende quo præconio Mardochæus ex ore Aman fuerit in Regia Assueri urbe celebratus: Esther 6. *Hoc honōre condignus est, quemcumque Rex voluerit honorare.* At quis tibi, ô Aman, eam laudis & præconii formulam suggessit? Non Rex: Is enim te dictante hoc præscripserat præconium: *Sic honorabitur, quemcumque Rex voluerit honorare.* Credi-ne potest illustrius ab Aman Mardochæi inimico in Mardochæi gratiam adinventum elogium, quàm Rex ipse ad nutum ejus præscripsisset, existimantis id sibi honoris ab ejus Majestati decerni? Minimè. Unde Rex ipsi diffidens, illum sigil-

latim, nec absque minis monuerat, *Cave ne quidquam de his quæ locutus es, prætermittas.* Sed Spiritus Sanctus, cui Mardochæi honos curæ erat, ejus laudes in ipso inimici ore ita perfecit, ut non tam Regio affectu honoratus, quàm summo illo honore dignus prædicaretur. Quid enim magnum fuerit honorem adipisci, nisi honore dignus sis? Honor gemma quædam est, cujus auro vincta pulcritudo valde intenditur, magisque radiat; plumbo verò incrustata, sordidi illius metalli conjunctione minuitur: sic honor in eo qui præclaris dotibus & virtute præditus est magis splendescit; in homine indigno & vitioso speciem omnem & spendorem deperdit. *Gemmarum divites venæ*, ait Cassiodorus, *auri fulgore pretiantur; & gloriam pulcritudinis capiunt, quia nulla degeneri vicinitate sordescunt. Sic bona merita splendidis dignitatibus sociata, alternis præconiis adjuvantur; & unius rei facies de addita venustate pulchrescit.* Lib. 5. Variarum. Epist. 40.

Cùm Samüel Regnum Saüli prænunciaret, respondit Saül; *Numquid non filius Jemini ego sum, de minima Triba Israel, & cognatio mea novissima inter omnes familias de Triba Benjamin? Quare ergo locutus es mihi sermonem istum?* Nullam tamen rationem habuit Propheta excusationis Saülis. Nam quò magis quis honore ac dignitate se indignum censet, eò dignior judicandus est. Unde S. Hieronymus ad Heliodorum scribens de Nepotiano Sacerdotium recusante: *Quantò magis repugnabat* (inquit) *tantò magis in se studia omnium concitabat: & merebatur negando, quod esse nolebat, eóque dignior erat, quò se clamabat indignum.* 1. Reg. 9. 21.

Jesus ergo cùm cognovisset, quia venturi essent ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipse solus. Quis principari hominibus tam sine culpa potuisset, quàm is qui hos regeret quos ipse creaverat? Sed quia idcirco in carne apparuit, ut non S. Gregorius 1. p. Pastor. Cap. 3.

solùm nos per passionem redimeret, verùm etiam per conversationem doceret, exemplum se sequentibus præbens, Rex fieri noluit, ad crucis verò patibulum sponte pervenit; oblatam gloriam culminis fugit, pœnam probrosæ mortis appetiit: ut membra ejus discerent favores mundi fugere, terrores minimè timere, pro veritate adversa diligere, prospera formidando declinare: quia & ista sæpe per tumorem cor inquinant, & illa per dolorem purgant. In istis se animus erigit; in illis autem etiamsi quando se erexerat, sternit. In istis se homo obliviscitur, in illis verò ad sui memoriam nolens etiam coactusque revocatur. In istis sæpe & anteacta bona depereunt, in illis autem longi temporis admissa terguntur. Nam plerumque adversitatis magisterio sub disciplina cor premitur: quod si ad regiminis culmen eruperit, in elationem protinus usu gloriæ permutatur. Sic Saül, qui indignum se priùs considerans fugerat, mox ut Regni gubernacula suscepit, intumuit.

FERIA II. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis. Joan. ij. 16.

LIcèt Deus ubique sit, utpote immensus, licèt cælum & terram impleat, nec Templis manufactis circumscribatur majestas & gloria ejus; licèt in omni loco sit adorandus & orandus; in cælo tamen & in Templis divino suo Nomini dicatis singulari ratione resider; in cælo, quia ibi gloriam suam, séque ipsum ut in se est beatis manifestat; in Templis, quia ibi gratias suas hominibus communicat, & ab illis vult in sacris illis locis adorari. Cælum primum Templum est

Majestatis Dei; Templum ipsum cælum est angustius, in quo ab hominibus *Angelorum candidatis*, ut loquitur Tertullianus, adoratur, colitur, oratur. *Dominus in Templo Sancto suo, Dominus in cælo sedes ejus .... Afferte Domino gloriam & honorem, afferte Domino gloriam nomini ejus, adorate Dominum in Atrio Sancto ejus.* Ideo Templum domum suam vocat, ad quam cum reverentia & tremore convenire debeat populus, victimas ejus offerre Majestati, adorare & laudare Dominum *Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus.* Orationes autem servorum suorum, in ea quam elegit Sacrificii domo, se exauditurum pollicetur. *Oculi mei erunt aperti, & aures meæ erecta ad orationem ejus qui in loco isto oraverit. Elegi enim & sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei, & cor meum ibi cunctis diebus.* Templis certè nostris major debetur reverentia, quàm Templo Hierosolymitano, siquidem in iis excellentius offertur sacrificium, corporis nimirum & sanguinis Christi; cujus typi fuere veterum oblationes victimarum: ibi administrantur Sacramenta virtute majora & efficaciora: Ibi Christus reipsa præsens est in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, ut diebus omnibus adoretur. *Adorate scabellum pedum ejus, quoniam sanctum est.* Quia enim in ipsa carne hîc ambulavit, quam de carne Mariæ suscepit, de terra terram, & *ipsam carnem nobis manducandam ad salutem dedit; nemo autem illam carnem manducat, nisi priùs adoraverit: inventum est quemadmodum adoretur tale scabellum pedum Domini, & non solùm non peccemus adorando, sed peccemus non adorando.* Ibi Spiritus Sanctus velut in sanctuario suo præsidet fidelium orationibus, *Postulans pro nobis*, id est, postulare nos faciens, *gemitibus inenarrabilibus.* Ex templis igitur auferre debemus, quæcumque reverentiæ debitæ eorum sanctitati, & Dei illa

Psal. 10. 5.
Psal. 27. 2.
2. Paralip. 7.
Psal. 98. 5.
S. August. in hunc Psalm.

inhabitantis majestati repugnaut. *Auferte ista hinc.* 1. Auferte immodestiam & scandalum per mndestum & honestum habitum ac situm corporis. 2. Auferte evagationes ac distractiones per attentionem mentis. 3. Auferte peccatum, aut certè affectum peccati, per virtutem pœnitentiæ & contritionem cordis. *Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.*

I. Modestia externum corporis cultum & ornatum moderatur, ut in eo nihil sit superfluum, nihil dissolutum, nihil affectatum. Externos etiam corporis motus ac situm componit, ut nihil sit in eis quod cujusquam offendat aspectum, sed quod interioris hominis deceat sanctitatem. Nam *Amictus corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant de illo.* Hanc omnibus Christianis virtutem commendat Apostolus: Sed in Templo maximè hanc exhibere debent, ut nihil sit in oculis petulans, nihil in vultu procax, nihil fucatum, nihil in toto corporis habitu dissolutum, superbum, affectatum. *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus, Dominus enim prope est.* Hinc mulieres velatas orare jubet Apostolus. Ideo piissimi Imperatores Theodosius & Valentinianus arma in Templis deferri lata Lege prohibuerunt; ipsique depositis armis & diademate, Templa Deo dicata ingrediebantur. Ideo jus azyli Templis collatum est Legibus Imperatorum, ut rei qui ad illa confugerent, ab omni violentia tuti essent. *Sufficiat profugis istis Dei auxilium, cui & arma & leges, & ipsa etiam Regia Majestas subjecta est. Nam & nos qui semper jure imperii armis circumdamur, quosque sine armatis stipatoribus esse non convenit, Dei Templum ingressuri, foris arma relinquimus, & ipsum etiam diadema deponimus. & quo submissioris etiam imperii speciem praeferimus, eo magis imperii Majestas nobis promittitur. Ad sacra quoque Altaria munerum tantum offerenderum causâ accedi-*

Eccli. 19.

Philipp. 4. 5.

1. Cor. xi.

Edictum Theodos. & Valentin. Impp. Cod. Theodos. Lib. 9. Tit. 45.

mus: & cum circumseptum sacrorum aditum ingressi sumus, statim egredimur, nec quidquam ex propinqua divinitate nobis arrogamus. Quantùm à priscâ illa pietate distant nostri temporis viri ac mulieres? Istæ cum omni mundi muliebris luxu & fastu, collo nudæ, vultu fucatæ, *Nundinatitia capita* circumferentes, fracto incessu, caudatis vestibus, auro & margaritis fulgentes, æmulo cum Altaribus ornatu, & pretiosarum vestium magnificentiâ certantes, adstantium oculos à sacratissimis aversos Mysteriis ad se convertunt, formæ lenociniis corda suffurantur, quæ ut sursum erigantur ad Dominum, Sacerdos commonet. Illi verò, scilicet, viri lascivientes petulantibus oculis scintillas libidinum conflabellant; *Ignem alienum*, impudicum amorem accendunt in conspectu Domini; quibus Rex Regum meritò exprobret in furore iræ suæ, quod olim Assuerus misero Aman: *Etiam Reginam vult opprimere, me præsente, in domo mea.* Nam *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est in corde suo.* Huc illuc volvunt oculos, nugantur, confabulantur, sacrosanctis Mysteriis, & divinis Officiis, aut Concionibus velut theatricis spectaculis adstant; & si quando unum genu in terra ponunt, cum Christi Corpus elevatur, Christo insultant immodestiâ suâ, ut milites apud principem Sacerdotum in faciem ipsius Jesu exspuentes, colaphis cædentes, & dicentes: *Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit.* Num. 10. Esther 7. 8. Matth. 5. 28. Matth. 26. 68.

II. Auferendæ sunt è Templo evagationes & distractiones mentis, per attentionem ad sacrosanctum Sacrificium, & ad orationem. Abigendæ sunt muscæ morientes, quæ perdunt suavitatem unguenti, mens à tumultuosis sæculi negotiis avocanda, & intra se colligenda est. Claudatur ergo contra adversarium pectus, « & soli Deo pateat, cùm ad orationem stamus. Cogi- « tatio omnis carnalis & sæcularis abscedat, nec quic- « quam tunc animus quàm id solum cogitet quod preca- « S. Cyprian. Tract. De Oratione.

tur. *Quomodo te audiri postulas à Deo, cùm te ipse non audias? Vis esse Deum memorem tui cùm rogas, quando tu ipse memor tui non sis? Hoc est ab hoste in totum non cavere; hoc est, quando oras Deum, majestatem Dei negligentiâ orationis offendere: hoc est vigilare oculis & corde dormire, cùm debeat Christianus & cum dormit oculis, corde vigilare.* Vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 9. n. 8.* Ante orationem præparate animas vestras. Orantes cogitate vos sub oculis Dei stare, corda sursum erigite ad Dominum, influentia negotiorum, & rerum quarumvis terrenarum phantasmata procul pellite. *Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.*

III. Peccatum, aut certè affectus peccati per pœnitentiam & contritionem cordis auferre debemus, cùm ad Templum Dei accedimus: siquidem aliàs Patrem promereri, placare Judicem non valemus, sacrificii fructum percipere, postulata impetrare non possumus.
Psal. 65. *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus.* Et, *Qui avertit aurem suam ne audiat legem,*
Prov. 28. *oratio ejus erit execrabilis.* Ea conditione se preces populi sui in Templo suo exauditurum pollicitus est Dominus, ut animo peccatorum pœnitente oraret. *Si clau-*
2. Paralip. 7. *sero cælum, & pluvia non fluxerit, & mandavero locustæ ut devoret terram, & misero pestilentiam in populum meum: conversus autem populus meus, super quem invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam, & egerit pœnitentiam à viis suis pessimis: & ego exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eorum.* Tempore veteris Legis ab aditu Templi arcebantur quicumque legali immunditia polluti erant, donec ritu à Lege præscripto expiati essent. Primis Ecclesiæ seculis, quandiu stetit pœnitentialis Disciplina, publicè Pœnitentes à sacrorum Mysteriorum non participatione solùm, sed & conspectu

arcebantur, nec Templum adibant nisi ut Dei verbum audirent, veniam precarentur, ingemiscerent, lacrymarentur, & humillimè prostrati, explarentur orationibus Sacerdotum. Quantò magis indigni vel ipso tremendorum Mysteriorum conspectu, Templique in quo Dei Majestas residet, censendi sunt, qui in affectu peccati perseverant, nec ullum habent pœnitentiæ sensum, nullum contritionis initium, quin potius nova fortè peccata meditantur? Miseri, ingrati, sacrilegi, in quibus funestum illud Prophetæ oraculum implebitur: *Dilexit maledictionem, & veniet ei; noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intravit sicut aqua in interiora ejus, & sicut oleum in ossibus ejus. Exurge Domine, judica causam tuam*, & qui facto *quasi flagello de funiculis* vendentes & ementes, domumque Patris tui, & consequenter tuam, qui unus cum Patre Deus es, profanantes ejecisti, emenda eos qui violant sanctitatem Templorum nomini tuo consecratorum; verbera eos ad emendationem, non ad perditionem; fac ut peccatorum suorum gravitatem agnoscant, & pœnitentiam agant. *Leva manus tuas in superbias eorum in finem. Quanta malignatus est inimicus in Sancto, & gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tuæ.* Leva manus, tuas ut Pater corripiens &, erudiens, non ut judex sæviens & perdens. Inimicos ad te converte, & per gratiam tuam fac amicos. Da ut in spiritu humilitatis, & in animo contrito adorent in Templo sancto tuo, & confiteantur nomini tuo; ut solvant calceamenta de pedibus suis, id est, affectum peccati & pravas cupiditates exuant, cùm domum orationis adeunt: ne propter malitiam suam à Templo gloriæ tuæ ejiciantur. Vide *Lib. 5. Theol. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 5. n. 5.*

Psal. 108. 18.

Psal. 73.

FERIA IV. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Prateriens Jesus vidit hominem cæcum à nativitate : & interrogaverunt cum Discipuli ejus : Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur ? Joan. IX. 1. & 2.

CÆcitas corporis sine ullo prorsus hominis cæci peccato contingere potest, non verò cæcitas cordis. Hoc enim malum, & *peccatum* est, & *pœna peccati*, & *causa peccati*. Omnes homines à nativitate cæci, qua peccatores & filii iræ nascuntur. *Error & tenebræ peccatoribus concreata sunt.* Peccata propriæ voluntatis novas tenebras hominum mentibus offundunt. *Ambulabunt ut cæci, quia Domino peccaverunt.* Hæc voluntaria cæcitas, quæ hominis libertate inchoatur, Dei lumen gratiæ suæ subtrahentis justitiâ consummatur. *Evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum .... Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt.* Ignorantia & cæcitas non excusant eos qui intelligere noluerunt ut bene agerent, vel scire neglexerunt ; aut dignos se præbuerunt qui desererentur lumine veritatis, quod occulto judicio, nunquam tamen injusto Deus facere potest, & plerumque facit. *Inexcusabilis est omnis peccator, vel reatu originis, vel additamento propriæ voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat, sive qui judicat, sive qui non judicat : Quia & ipsa ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, peccatum est: in eis autem qui non potuerunt, pœna peccati. Ergo in utrisque non est justa excusatio, sed justa damnatio.*

S. August. Lib. 5. Cont. Julian. C. 3.

Eccli. XI. 16.

Sophon. 17.

Rom. 1. 21. & 28.

S. August. Epist. 194. aliàs 105.

Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. 1. Regulis 71. 73. 75.*

In cæcitate cordis tria vos considerare velim, Auditores: 1. Hominis spiritaliter cæci calamitatem, ut rimeatis. 2. Spiritalis cæcitatis causas, ut caveatis. 3. Remedia, ut quæratis & postuletis.

I. Qui spiritaliter cæcus est, errat à via veritatis & justitiæ, frequenter offendit, & cadit in peccatum, spiritualium hostium incursibus expositus est, vixque potest ab illis se tueri; vix aliquid boni operatur; ligatus quasi vinculis tenebrarum, vix se movere potest. *Non est Deus in conspectu ejus, inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore.* (Psalm. 10. 5.) Similis est ejus calamitas misetiæ Ægyptiorum in horrendis illis tenebris, quibus eos Deus percussit ob impietatem & immanitatem in populum suum. *Vinculis tenebrarum & longæ noctis compediti, iuclusi sub tectis, fugitivi perpetuæ providentiæ jacuerunt. Et dum putant se latere in obscuris peccatis, tenebroso oblivionis velamento dispersi sunt, paventes horrendè, & cum admiratione nimia perturbati.* (Sap. 17.) Cogitate *prævaricatorem legis quàm dignè lux deserat veritatis: qua desertus utique fit cæcus, & plus necesse est offendat, & cadendo vexetur, vexatusque non surgat.* (S. August. Lib. de Nat. & Grat. C. 22.) In tenebris ambulat, in via lubrica & præcipitiis plena, insidiantibus & insequentibus salutis suæ hostibus, angelis rectoribus tenebrarum barum. *Fiat via illorum tenebræ, & lubricum: & angelus Domini persequens eos.* (Psal. 34. 6.) Horrenda via. *Tenebras solas quis non horreat? Lubricum solum quis non caveat? In tenebris & lubrico quà is? Ubi pedem figis? Sunt ista duo mala magna pœnæ hominum, tenebræ ignorantia, lubricum luxuria.* (S. August. Serm. 1. in hunc Psalm. n. 9.) Fiat via illorum tenebræ & lubricum, & angelus Domini persequens eos: *Ut non possint stare. Nam unusquisque in tenebris & in lubrico cùm viderit quia si pedem moverit, labitur, & lux illi ante pedes non est; vel hoc fortè facit ut exspectet donec*

luceat: sed ibi est angelus Domini persequens eos. Similes sunt Samsoni cui Philistæi eruerunt oculos, cúmque

Judic. 16.
S. Paulin. Epist. 4. ad sever. Tom. 6. Bibliot. Patr. Edit. Lugdun.

» ad molam versandam ut jumentum alligarunt. Per er-
» rores suorum sensuum, quasi circa ambages molarum,
» laboriosa miser statione versatur, usui suo vacuus, &
» operosus alieno: stat in via peccatorum, compeditus
» vinculis cupiditatum suarum: & ipse sibi carcer est,
» obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squalore
» concretus, in semetipso pistrini ergastulum patitur: sa-
» xum cordis sui pertinaciâ iniquitatis induratum quasi
» molam versat, farinam hostibus suis de corrupta ani-
» mæ suæ fruge conficiens.

II. Excæcantur oculi corporis fumo, igne, pulvere. Excæcantur oculi cordis fumo ambitionis, igne luxuriæ, pulvere avaritiæ & cupiditatis rerum terrenarum. Ambitiosi & superbi cæci sunt. *Evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum.* Cæci sunt, qui terrenarum dignitatum & honorum vanitatem non vident. *Spes impii tamquam fumus qui à vento diffusus est: & tamquam memoria hospitis unius diei prætereuntis.* Cæci sunt, qui inanis gloriæ cupidi sunt, in hominum errore & mendaciis utplurimum fundatæ. *Quid ista cæcitate tenebrosius, ad obtinendam inanissimam gloriam errorem hominis aucupari, & Deum testem in corde contemnere? quasi verò ullo modo comparandus sit error illius qui te bonum putat, errori tuo qui homini de falso bono placere studes, de vero malo displices Deo.*

Sap. 5. 15.

S. August. in Cap. 6. Epist. ad Galat. n. 59.

Excæcat oculos cordis luxuria. *Supercecidit ignis, & non viderunt solem.* Hinc de senibus illis impudicis, qui Susannæ castitati sunt insidiati, scriptum est: *Exarserunt in concupiscentiam ejus, & everterunt sensum suum, & declinaverunt oculos suos, ut non viderent cælum, neque recordarentur judiciorum justorum.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 8. Art. 4. n. 1.*

Psal. 57. 9.

Daniel. 13.

Denique interioris hominis oculos excicæcat avaritia. *Nemo potest eorum qui delectantur præsentibus & caducis, cælestia ac spiritualia contueri* (inquit S. Chrysostomus) *Qui verò ista contempserit, & velut umbram hæc & pulverem duxerit, velociùs ad illa perveniet. Nam & apud homines hic mos est, ut tum thesauros suos & reconditas divitias patefaciant filiis suis, cùm eos jam adultos viderint, & puerilis lasciviæ vitia respuisse: donec enim his dediti sunt, non possunt eis parentum secreta committi. Ita ergo & Anima, nisi priùs didicerit terrena contemnere, cælestia mirari non poterit: & contra, quandiu cælestia miratur, necessario terrena spernit ac despicit.* Unde S. Paulus ait: *Animalis homo non percipit quæ Dei sunt.* Nihil magis opponitur caritati veritatis, quàm venenum cupiditatis. Illis verò *qui caritatem veritatis non receperunt, mittet Deus operationem erroris, ut credant mendacio.*

S. Chrysost. Lib. 1 de Compunct. cordis, Tom. 4 Edit. Front. Duc. p. 118.

1. Cor. 2. 14.

2. Thess. 2. 10

III. Cæcitatis spiritualis remedia. 1. Humilitas & agnitio ipsius cæcitatis. Ideo Pharisæi magis cæci quàm ille qui cæcus natus erat, illuminari non sunt, quia cæcitatem suam non agnoverunt. *Numquid & nos cæci sumus?* (inquiebant) Quibus Christus respondit: *Si cæci essetis, non haberetis peccatum: Nunc verò dicitis; Quia videmus: peccatum vestrum manet.* Necesse est ut Christus luto inungat oculos nostros, ut gratiâ suâ medicinali ostendat nobis omnia quæ in hoc mundo amamus, omnia quæ sensibus nostris & cupiditatibus blandiuntur, lutum esse. *Et linivit lutum super oculos ejus.* 2. Mandato Christi Jesu obediendum est absque mora; eundum ad piscinam pœnitentiæ, in eaque lavandi sunt oculi. *Vade, lava in natatoria Siloe (quod interpretatur, Missus)* 3. Credendum in Filium Dei fide per dilectionem operante, eique adhærendum. *At ille ait: Credo, Domine: & procidens adoravit eum.* Terribile illud judicium timeamus, de quo Jesus ait:

Joan. 9. 41. & 41.

In judicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, & qui vident cæci fiant. Timeamus ne auferatur à nobis lux nostra, immò lux Dei, sine qua videre non possumus. Oremus ut illuminet oculos nostros, ne unquam obdormiamus in morte, ne quando inimicus noster adversùm nos se prævaluisse glorietur. Deus meus, illumina oculos meos, ut cognoscam mundi & rerum omnium temporalium vanitatem, ne ipsas amem. Illumina oculos meos, ut cognoscam infirmitatem meam, ne de meis viribus præsumam. Illumina oculos meos, ut cognoscam veritatem tuam & legem tuam, cognitione cum amore conjunctâ, ne ab illa umquam deficiam, eamque transgrediar. Illumina oculos meos, ut cognoscam Christianæ professionis sanctitatem & officia, illáque fideliter adimpleam. *Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus, Prævalui adversus eum.*

Psal. 12. 4. et 5.

FERIA V. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Ecce defunctus efferebatur filius unicus Matris suæ, & hæc vidua erat; & turba civitatis multa cum illa. Quam cùm vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Luc. vij.

NOn in Philosophorum scriptis, sed in Evangelio; non in ratione, sed in fide; non in blandimentis & compassione amicorum hujus sæculi, sed in verbis Jesu Christi, solatium quærere debemus in morte carorum nostrorum. *Noli flere.* Temperandum est à lacrymis, aut certè modus adhibendus est dolori, ne sicut Gentiles fide, spe, & caritate destituti contristemur.

Noli flere, sive propinquos & amicos tibi mors eripiat, sive tibi ipsi immineat; siquidem mors præ vita diuturna hominibus, Christianis, in hoc mundo peregrinantibus, optanda est. 1. Hominibus mors vitâ melior est, quia finis miseriarum & calamitatum. 2. Christianis, quia finis peccatorum. 3. Peregrinis, quia finis peregrinationis, & migratio ad cælestem patriam est.

I. Quid est quòd hæc vita delectet, plena ærumnarum & solicitudinum? *Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis.* Job. 14. Nulla potest « esse jucunditas inter has vitæ nostræ amaritudines aut « dolores, quæ vel ex corporis ipsius infirmitate, vel ex- « trinsecùs accidentium incommoditate generantur. Anxii « enim semper, & ad ipsa lætiorum vota suspensi, quo- « dam fluctuamus incerto, sperantes dubia pro certis; « incommoda pro secundis, caduca pro solidis, nihil « habentes potestatis in arbitrio, nihil firmitatis in voto. « At si aliquid contra voluntatem acciderit, perditos nos « putamus, plusque adversorum dolore frangimur, quàm « secundorum fructu potimur. Quibus igitur carent bonis « morientes, qui magis eripiùntur incommodis? Nulla « hominum conditio à miseria immunis. Florentibus pro- « sperioris vitæ rosis spinæ mentis, animæque sentes sem- « per adjunguntur. S. Ambros. Lib. de fide Resurrect. *Irrutiles licet, ô homo, aut splendore nobilitatis, aut fastigio potestatis, aut fulgore virtutis, semper tibi spina proxima est, semper est sentis, semper inferiora tua respice, super spinas germinas, nec prolixa gratia manet: brevi unusquisque decurso ætatis flore marcescit.* S. Ambros. Lib. 3. Hexaem. Cap. xi. Hinc Ecclesiastes ait: *Laudavi magis mortuos quàm viventes: & feliciorem utroque judicavi, qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub sole fiunt.* Ecclesiast. 4. 2. & 3. Et alibi: *Melior est dies mortis die nativitatis.* Eccles. 7. 2. Fuisse quidam feruntur populi, qui ortus hominum lugerent, obitúsque celebrarent: Nec imprudentes; eos enim qui in hoc vitæ salum venissent, S. Ambros. Lib. de Fide Resurrect.

mœrendos putabant: eos verò qui ex istius mundi procellis & fluctibus emersissent, non injusto gaudio prosequendos arbitrabantur. *Nos quoque ipsi*, inquit S. Ambrosius, *Natales dies defunctorum obliviscimur, & eum quo obierunt diem cebri solemnitate renovamus.*

Idem, Lib. de bono Mortis, C. 2. Itaque si plena oneris vita, utique finis ejus allevamentum est: allevamentum autem est bonum; mors autem finis: mors igitur bonum est.

II. Mors optanda Christianis præ vita, quia finis est peccatorum. Ipsi justi quotidie peccant. Manet in eis concupiscentia, quantumvis cum ea pugnent; infelix autem illud peccati semen, nova in dies peccata parit. Non extinguetur autem nisi ipsa corporis morte.

S. Ambr. Ibid. Quid igitur tantoperere vitam istam desideramus, in qua quanto diutius quis fuerit, tanto majore oneratur

Math. 6. 34. sarcina peccatorum? Ipse Dominus ait: *Sufficit diei malitia sua.* Et Jacob ait: *Dies annorum vitæ meæ*

Genes. 47. 9. *centum triginta minimi & mali*; Non quia dies mali, sed quia nobis accessu dierum malitiæ incrementa cumulantur. Nullus enim dies sine nostro peccato præte-

Philip. 1. 21. rit. Hinc Apostolus ait: *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum.* Quasi servus Christi, non refugit vitæ obsequium; & quasi sapiens lucrum mortis amplectitur. *Lucrum est* enim *evasisse incrementa peccati.* Lucrum evasisse deteriora, & ad meliora pervenisse. Christiani mortem timere non debent ut finem naturæ: mortem cum gaudio suscipere debent ut finem peccati. Deus mortem non fecit, sed postquam homo lapsus in flagitium est prævaricationis & fraudis, sententia eum comprehendit ut in terram suam terra remeatet: sic mors quæ peccati filia & pœna est, facta est finis pec-

S. Ambrof. Lib. de bono Mortis. C. 4. cati. *Ne quo esset vita diuturnior, eo fieret culpa numerosior: passus est Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret.* Immatura mors electorum respectu, misereniis Dei beneficium est, eos rapientis ut tentationum subtrahantur incerto, & ne grandioris ætatis

accessu depraventur. *Placens Deo factus est dilectus, & vivens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne fictio deciperet animam illius.... Placens erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum.* Mortem ut finem peccati spectabat Apostolus, cùm suspirans exclamabat: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum.... Desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* Addiderim, ipsis etiam peccatoribus mortem esse vitâ meliorem. *Gravius est enim ad peccatum vivere, quàm in peccato mori: quia impius, quandiu vivit, peccatum auget: si moriatur, peccare desinit. Plerique criminum suorum absolutione latantur. Si emendaturi sunt, rectè: si perseveraturi in eis, stultè: quia longè illis plus damnatio profuisset, ne incrementa facerent peccatorum.*

Sap. 4. 10. 11. 14.

Rom. 7. 24.

S. Ambros. lib. de bono Mortis, c. 7.

III. Mors justis expetenda præ vita, quia finis peregrinationis, & transitus ad cælestem patriam. *Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino... Audemus autem & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominum.* Hinc Propheta Rex ait: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* Nam *si dulcis patria, amara est peregrinatio, si amara peregrinatio, tota die tribulatio. Quando non est tribulatio? quando in patria delectatio?* Perfecti Christiani patienter vivunt, delectabiliter moriuntur. *Qui desiderat, sicut dicit Apostolus, dissolui & esse cum Christo, patienter vivit, delectabiliter moritur.* Christiani exsules mundi, *Hominum genus morti expeditum* (inquit Tertullianus.) Considerandum est, fratres dilectissimi, & identidem cogitandum, renunciasse nos mundo, & tamquam hospites & peregrinos isthic interim degere. Amplectamur diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos isthinc ereptos, & laqueis sæcularibus exsolutos

2. Cor. 5. 6.

S. August. in Psal. 45.

S. August. Tract. 9. in Joan.

S. Cyprian. lib. de Mortalit.

paradiso restituit, & regno cælesti. Quis non peregre constitutus properaret in patriam regredi? Quis non ad suos navigare festinans, ventum prosperum cupidiùs optaret, ut velociter caros liceret amplecti? Patriam nostram paradisum computamus, parentes Patriarchas habere jam cœpimus; quid non properamus & currimus ut patriam nostram videre, ut parentes salutare possimus? Magnus illic nos carorum numerus exspectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos & copiosa turba desiderat, jam de sua immortalitate secura, & adhuc de nostra salute sollicita. Ad horum conspectum & complexum venire, quanta & illis & nobis in commune lætitia est? Vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. 5.* quo Dominicæ orationis petitio altera explicatur, *Adveniat Regnum tuum.*

FERIA VI. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim. Joan. XI. 39.

Ezech. 18. Peccatum mors Animæ. *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur.* Sicut corpus de anima, sic anima de Deo vivit: sicut moritur corpus cùm ab eo recedit anima, sic moritur anima, cùm ab ea recedit Deus. *Di-*
Joan. 14. *mitte mortuos sepelire mortuos suos,* (ait Christus.)
S. Petrus Chrysol. Serm. 19. » Recedente anima mox corpori fœtor, corruptio, pu- » tredo, vermis, cinis, horror, & omnia visu de- » testanda succedunt: Discedente Deo, confestim ve- » nit in animam peccatorum fœtor, corruptio crimi- » num, vitiorum putredo, conscientiæ vermis, vani- » tarum cinis, infidelitatis horror: & fit m corporis se- » pulcro vivo funus animæ jam sepultæ.

Tres mortui à Christo suscitati tria peccatorum genera significant. Sicut tribus gradibus ad peccatum pervenitur, suggestione, delectatione, consensione: ita ipsius peccati tres sunt differentiæ, in corde, in facto, in consuetudine, tamquam tres mortes. *Una quasi in domo, cùm in corde consentitur libidini, altera jam prolata quasi extra portam, cùm in factum procedit assensio: tertia cùm vi consuetudinis mala tamquam mole terrena premitur animus, quasi in sepulcro jam putens.* Hujus mortis figura Lazarus in sepulcro fœtens. *Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim.* Revera ad istam consuetudinem quarto quodam progressu pervenit anima. *Prima est* enim *quasi titillatio delectationis in corde, secunda consensio, tertia factum, quarta consuetudo.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 9.*

S. August. Lib. 1. de Serm. Dom. in Monte. C. 12.

S. August. Serm. 97. aliàs 44.

I. Peccatoris pravis habitibus & diuturna consuetudine peccati implicati miserior status, quàm Lazari mortui quatriduani & fœtentis. 2. Peccatoris hujusmodi mirabilior conversio quàm resurrectio Lazari.

Miserabilem statum hominis diuturna & inveterata peccati mortalis consuetudine irretiti egregiè ac luculentè describit S. Augustinus Serm. 98. aliàs 44. *De Verbis Domini.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Regulâ 82.* Primus ad hoc malum gradus, spiritalis languor animæ. *Erat quidam languens Lazarus.* 2. Sopor seu vigilantiæ Christianæ defectus. *Lazarus dormit.* 3. Mors animæ per mortale peccatum. *Lazarus mortuus est.* 4. Consuetudo peccandi. *Quatriduanus est.* 5. Fœtor seu scandalum. *Jam fœtet.* In illo miserabili statu omni sensu miseriæ suæ sunt destituti, & ideo infelicissimi. Quid enim miserius misero non miserente sibi? Cùm consuetudo mali non eos sinat videre quia malum est, *Fiunt defensores malorum factorum suorum, irascuntur cùm*

S. August.

reprehenduntur. Bibunt ſicut aquam iniquitatem : lætantur cùm malè fecerint. Legis vocem contemnunt. *Impius, cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit.* Profundum illud ſepulcrum eſt gravi lapidis mole clauſum, quæ duritia cordis eſt. *Solum eſt cor durum, quod ſemetipſum non exhorret, quia nec ſentit. Nemo duri cordis ſalutem unquam adeptus eſt, niſi quem fortè miſerans Deus, abſtulit ab eo, juxta Prophetam, cor lapideum, & dedit cor carneum. Quid ergo cor durum? Ipſum eſt quod nec compunctione ſcinditur, nec pietate mollitur, nec movetur precibus. minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia eſt, ad conſilia infidum, ad judicia ſævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina; præteritorum obliviſcens, præſentia negligens, futura non prævidens. Ipſum eſt cui præteritorum, præter ſolas injurias nihil omnino non præterit, præſentium nihil non perit; futurorum nulla, niſi fortè ad ulciſcendum proſpectio ſeu præparatio eſt. Et ut brevì cuncta horribilis mali mala complectar, ipſum eſt quod nec Deum timet, nec hominem reveretur.* Profundum illud peccatorum tenebroſum eſt, quas tenebras nec lumen rationis cupiditatibus excæcatæ, nec lumen fidei mortuæ & pene corruptæ, nec lumen gratiæ invalidæ, aut juſto Dei judicio negatæ diſſipare poteſt. In illo malitiæ centro peccata peccatis addentes, funeſta quiete peccatores fruuntur, nullis conſcientiæ ſtimulis excitati. *Et non ſuffecerat erraſſe eos circa Dei ſcientiam, ſed & in magno viventes inſcientiæ bello, tot & tam magna mala pacem appellant.* Hunc peccatoris invererati ſtatum ſub figura calamitatis Judaici populi Jeremias Propheta luget. *In tenebroſis collocavit me, quaſi mortuos ſempiternos.* Hæc peccati pœna eſt, ſimul & peccatum. *Ex pœna etenim culpa eſt, videre bonum quod agere debeat, & implere non poſſe; & rurſum ex graviore pœna culpa*

Proverb. 18. 3.

S. Bernard. Lib. 1. de Conſid. C. 2.

Sap. 14. 22.

Lamentat. 3. S. Hieron. lib. 2 Comment. in Lamentat. ad Cap. 3.

est, quod agere debeat, nec videre. In hoc misero statu ligatus est peccator non solùm sepulcralibus institis, ut Lazarus; sed ferreæ voluntatis compedibus. Suspirabam (inquit Augustinus) ligatus non ferro alieno, sed mea ferrea voluntate. Velle meum tenebat Inimicus, & inde mihi catenam fecerat, & constrinxerat me. Quippe ex voluntate perversa facta est libido: & dum servitur libidini, facta est consuetudo: & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas. Quibus quasi ansulis sibimet innexis, unde catenam appellavi, tenebat me obstrictum dura servitus.

S. August. Lib. 8 Confess. Cap. 5.

II. Conversio peccatoris obdurati, & diuturna peccati consuetudine implicati, mirabilior est resurrectione Lazari. Lazarus enim quatriduanus & fœtens, quamvis nullum vitæ sensum in sepulcro haberet, resurrectioni tamen suæ nullum opponebat impedimentum: Voci Christi, qui mortis & vitæ Dominus est, statim paruit; protinus animâ redeunte & corpus vivificante, exivit è tumulo. At peccator inveteratus obicem apponit resurrectioni suæ. Mortuus est, voci Christi è tumulo vocantis rebellis. Resurrectionis hujus difficultatem in resurrectione Lazari Christus Jesus adumbravit, non tactu solo, aut simplici voce ipsum suscitans, ut alios mortuos, sed postquam infremuisset spiritu, & turbasset seipsum; fusis deinde lacrymis; tum remoto lapide ab ostio speluncæ, in qua sepultus jacebat Lazarus; secundùm hæc, erectis in cælum oculis, & gratiis actis Patri; tandem voce magna clamans: *Lazare, veni foras.* Prodeunte autem statim, qui fuerat mortuus, sed facie sudario involuta & ligata, manusque & pedes institis seu fasciolis sepulcralibus vinctas habente, jussit illum solvi, ac dimitti. *Solvite eum, & sinite abire.* His resurrectionis Lazari circumstantiis, significavit Christus Jesus quid per gratiam suam ad spiritualem resurrectionem peccatoris agendum sit.

I. Peccator fremere debet horrore criminum suorum, eaque detestari: *Infremuit spiritu, & turbavit seipsum.* Status sui miseriam considerare, Jesum invocare ut veniat, & misericordiæ suæ oculis respiciat infelicem animam, mortuam, & quæ ab illo uno vivificari potest, corruptam, fœtentem. *Domine, veni & vide.* 2. Pœnitentiæ lacrymis abluere debet peccata sua, quas eliciant lacrymæ Jesu illius mortem flentis, sanguis Jesu pro ejus peccatis effusus. *Et lacrymatus est Jesus.* Lacrymæ sint amoris testes, nec ex solo pœnarum timore, sed amore pœnitente profusæ. *Ecce quomodo amabat eum.* 3. Tollantur omnia conversionis impedimenta. Duritia cordis piorum librorum lectione; occasiones peccati derelictione personarum, societatum, locorum, officiorum, vanitatum, oblectamentorum, quæ ad peccatum pertraxerunt & illexerunt: humani omnes respectus firmo vitæ novæ proposito, & inchoatione. *Tollite lapidem.* 4. Deum ferventer orare debet peccator pœnitens ut animæ suæ vitam gratiæ restituat, idque ut impetret, oculi cordis erigendi sunt in cælum per divinæ misericordiæ fiduciam. *Elevatis sursum oculis.* 5. Ad vocem gratiæ, non vulgaris, sed fortissimæ & efficacissimæ; clamantis, *Lazare veni foras,* de sepulcro prodeat peccator ille quem moles consuetudinis premit, peccata sua confiteatur. *Quid est foras prodire* (inquit S. Augustinus) *nisi quod occultum erat, foras prodere? Qui confitetur, foras prodit. Foras prodire non posset, nisi viveret: Vivere non posset, nisi resuscitatus esset.* 6. A sacerdote Christi ministro, cui comperta erit peccatoris pœnitentis vita certis indiciis, absolvi debet secundùm mandatum Domini. *Solvite illum, & sinite abire.* Ipsum Lazarum attende: cum vinculis prodit. *Jam vivebat confitendo; sed nondum liber ambulabat, vinculis irretitus.* Quid ergo facit Ecclesia, cui dictum est,

S. August. Serm. 67. aliàs 8 de Verbis Dom.

S. August. ibid.

Quæ solveritis, soluta erunt, nisi quod ait Dominus continuò ad Discipulos, *Solvite illum, & finite abire?*

DOMINICA IN PASSIONE.

Responderunt Judæi, & dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?... Tulerunt ergo lapides ut jacerent in eum. Joan. viij. 48.

CHristum Jesum Salvatorem nostrum blasphemiis suis & calumniis perfecuti sunt Judæi, antequàm ipsum in crucem agerent. Illum *in quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*, dæmoninm habere, ora infernalia clamant: Samaritanum appellant eum qui Dei cultum honorémque verbo & operibus promovet, qui gloriam suam non quærit, quem Abraham desideravit & coluit, ex fide in ipsum justificatus: lapidibus perunt Sanctum sanctorum, quem arguere non possunt de peccato, Dei Filium coæternum Patri, & ab illo glorificatum, imò in gloria & in omnibus æqualem. Jam ergo patitur Christus à Judæis, qui & ejus divinitati injuriam faciunt blasphemiis suis, & illum calumniis suis ut hominem proscindunt. *Os suum posuerunt in cœlum, & lingua eorum transivit in terra.* Hi sunt de quibus Propheta in persona Christi ait: *Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens.* O Linguas præcidendas! Poterat Jesus terram aperire, ut illos vivos absorberet, sicut Core, Dathan & Abiron: poterat ursos immittere, qui illos discerperent ac devorarent, sicut pueros insultantes Elisæo: Mittere poterat Angelum; qui illos interficeret, ut blasphemum Rabsacem & Assyrios. Verùm nihil hujusmodi facit mitissimus Jesus. Non enim venit ut po-

Coloss. II. 9.
Psal. 72. 9.
Psal. 21. 14.

tentiam ostenderet, sed ut patientiam doceret. Id unum respondit: *Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me.* Calumniatorum & maledicorum linguis quotidie Christus inhonoratur in membris suis, non à Judæis, sed ab iis qui se Christianos profitentur. Quæ enim membris suis inferuntur injuriæ, calumniæ, detractiones, convicia, sibi ipsi illata reputat. *Saule Saule, quid me persequeris?... Ego sum Jesus quem tu persequeris.* Persecutorem suum vocat persecutorem membrorum suorum. *Caput enim & membra unus est Christus.* Cùm detractio vitium sit tam commune, hoc Sermone ab eo deterrendi sunt Christiani, & ostendendum. 1. Eos verè dæmonium habere, seu eorum linguas à diabolo moveri, eique ad peccati propagationem & ad Regnum ejus extendendum atque firmandum servire, qui proximum calumniantur, vel ejus famæ detrahunt. 2. Eos qui calumniam patiuntur, & quorum famæ detrahitur, Christi Jesu patientiam & mansuetudinem imitari debere.

Act. 9.

S. August.

I. Quæ mala à lingua maledica proveniunt?..... Detractio quàm grave crimen?... Serpens & detractor æquales... Detractio extremus velut diaboli laqueus... Libido detrahendi, propagatrix peccati... Detractionis vitium, præcipuè impugnat & persequitur caritatem... Variæ obtrectatorum artes... Linguæ maledicæ crudelitas... Lingua maledica, crudelior lanceâ quâ Christi latus confossum est... Detractio crudelitati homicidii proxima. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art. 5. Regulâ 10.*) Varii detrahendi modi. (*Regulâ 17.*) Non excusatur à peccato mortali, qui graves detractiones ab aliis auditas referendo & repetendo suas facit... Detractio ab uno traducitur ad plurimos, ingenitâ maledicendi libidine, singulosque peccatores constituit. (*Ibid. Regulâ 19.*) Lethalis peccati rei sunt, qui alios ad detrahendum incitant aut gravem obtrectationem lubenter & cum voluptate

tudiunt : aut non corripiunt detrahentem, cùm ad id tenentur ex officio. (*Ibid Regulâ 24.*) *Detractor & libens auditor, diabolum portat in lingua.* Quisquis falsum crimen imposuit alteri, aut verum ejus crimen injustè & contra debitum ordinem prodidit, famam ejus restituere tenetur quo meliori modo fieri potest. Nisi verò ad id præstandum sit paratus, absolvi Sacramentaliter non debet. (*Regulâ 28.*) Quàm necessaria & quàm difficilis alienæ famæ restitutio. (*Ibid.*) *Paulinus Forojul. Epist.*

Lingua universitas iniquitatis. Detractio universale peccatum. Triplex peccatum universale. 1. Peccatum Adami universale est propagatione, quia in omnes ejus posteros diffunditur. 2. Peccatum Judæorum, qui Christum persecuti sunt & crucifixerunt, malitiâ universale est. 3. Peccatum Angelorum apostatarum universale est duratione, quia ita fuerunt in malo obstinati, ut agere pœnitentiam non possent. Detractio universale peccatum est, 1. Ratione propagationis, quia plures inficit, quodammodo similis peccato Adami. 2. Ratione malitiæ, ut peccatum Judæorum, quotum crudelitatem imitatur. 3. Ratione durationis, quia detractores difficilè resipiscunt & satisfaciunt. Circulus peccatorum ex lingua maledica. *Inflammat rotam nativitatis nostræ inflammata à gehenna.* *Jacobi 3. 6.* *Jacobi 3.*

II. Qui calumniam patiuntur, & quorum famæ detrahitur, Christi Jesu patientiam & mansuetudinem debent imitari Detractionem detractione elidere, calumniam calumniâ repellere nunquam licet; nec absque lethali peccato fieri potest. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art. 5. Regulâ 27. & Cap. 11. Art. 4. Regulâ 10.*) In hodierna S. Evangelii lectione, à « Potentia discimus patientiam. Quid enim sumus servi « ad Dominum, peccatores ad Justum, creatura ad Crea- « torem? Tamen quomodo si quid mali sumus, à nobis « sumus : ita quicquid boni sumus, ab illo & per illum « sumus. *Et nihil sic homo quærit quomodo potentiam:* « *S. August. Tract. 41. in Joan.*

habet Dominum Christum magnam Potentiam : sed priùs ejus imitetur patientiam, ut perveniat ad potentiam. Quis nostrûm patienter audiret, si alicui diceretur, Dæmonium hábes ? *Quod dictum est ei qui non solùm homines salvabat, sed etiam dæmonibus imperabat.*

IN EADEM DOMINICA.

Quis ex vobis arguet me de peccato ? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi ?... Ego gloriam meam non quæro. Joan. viij 46. 50.

Levit. 11. 44. DEus perfectionis sanctitatisque suæ nos imitatores esse jubet. *Sancti estote*, inquit, *quia ego sanctus sum... Estote perfecti*, ait Christus, *sicut Pater*
Matth. 5. 48. *vester cælestis perfectus est*. Filius Dei naturam humanam suscepit, ut eum velut omnis sanctitatis exemplar imitari possemus. *Exemplum dedi vobis, ut quem-*
Joan. 13. 17. *admodum ego feci, ita & vos faciatis.* Sancti esse debemus corde, ore, & opere. Corde, per intentionis puritatem. Ore, per sermonis veritatem. Opere, per vitæ omnimodam integritatem, actionumque probitatem. Ut opere sancti simus, vita nostra conformanda est vitæ Christi. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Ut sermone sancti simus, sermones nostri conformandi sunt sermonibus Christi. *Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi ?* Ut corde sancti simus, intentio nostra conformanda est intentioni Christi. *Ego gloriam meam non quæro.* 1. Odisse & fugere debemus omne prorsus peccatum, non mortale solùm, sed veniale, quod voluntate deliberatâ committitur, ut innocentiam & sanctitatem Christi pro viribus imitemur. 2. Mendacium omne speciatim vitare debemus, ut Christi

Christi veracitatem imitemur. 3. Vanam gloriam ac jactantiam fugere debemus, ut intentionem nostram intentioni Christi conformemus.

I. Dei perfectiones imitandæ... In divinarum perfectionum imitatione semper proficiendum. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 16.*) Christi hominis sanctitas infinita & immensa. Impeccancia Christi. (*Art 4. ejusdem Quæstionis, §. 2.*) Quo sensu Christus dicitur factus pro nobis peccatum? (*Ibid.*) Pro peccatis nostris per pretium solvere Deo non potuisset, nisi impeccabilis fuisset. (*Art. 5. ejusdem Quæstionis §. 6. n. 3.*) Nemo homo, Christo & Deipara Virgine exceptis, fuit, est, vel erit ita perfectè justus, ut fuerit, sit, vel futurus sit sine peccato. Nemo dicere potest, *Quis ex vobis arguet me de peccato?* (*Lib. 5. Cap. 2. Art. 8. n. 2.*) *Mortifera tamen peccata non facit bonæ fidei & bonæ spei Christianus: sed illa sola quæ quotidianæ orationis penicillo terguntur.* Christiani sanctitatem profitentur, & sancti passim ab Apostolo appellantur: *Vocatis sanctis*. Sanctitas porro in observantia mandatorum Dei & Evangelii Christi consistit, de quibus ait: *Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in æternum.* S. August. Serm 182. Noviss. Edit. Joan. 8. Evangel. hodiern.

II. Mendacium omne lege divina prohibitum, per seque illicitum ac malum est. Mendacii magister & pater diabolus. Numinum quæ Gentiles colebant, falsitas inde demonstrata, quod mendacia oracula funderent. (*Lib. 4. Cap. 10. Art. 2.*) Octo mendacii genera. (*Ibid.*) Diabolus æquivocationum & restrictionum mentalium auctor. (*Ibidem*)... Falsum testimonium lethale peccatum est, & quidem gravissimum. (*Ibid. Art. 3. Regulâ 1.*) Mendacium omne quod Deo injuriosum aut proximo graviter noxium est, mortale peccatum est. (*Ibid. Reg. 5.*) Pro vita alterius temporali, vel sua servanda, mentiri non licet. (*Regulâ 6. & 7.*) Nec pro æterna alicujus salute procuranda. (*Regulâ 9.*) Æqui-

vocationum & restrictionum mentalium usus per se malus est, & quavis in occasione, rerumque circumstantiis quibuslibet, illicitus. (*Regulâ 11.*) Qui restrictiones mentales & æquivocationes jurando adhibent, lethale perjurium committunt. (*Lib. 4. Cap. 4. Art. 3. Regulâ 11.*) *Dei veri* cultores; Christi, qui *Veritas* est, Discipuli; *Verbo veritatis* geniti; *Spiritu veritatis* sanctificati; *Pane vero de cœlo*, id est, Christi corpore nutriti; Ecclesiæ, quæ *columna est & firmamentum veritatis*, filii, vocati, ut secundùm Dei legem, quæ *veritas est*, viventes, *apprehendant veram*
Ephes. 4. 25. *vitam*, abhorrere debent à mendacio, *Veritatem loqui cum proximo suo, quoniam sumus invicem membra.* Nullus in dicenda veritate labor; mendacia & æquivocationes absque labore non quæruntur, non proferuntur.
S. August. in Psal. 139. *Laborant homines loqui mendacium, nam veritatem tota facilitate loquerentur. Ille enim laborat, qui fingit quod dicit. Nam qui verum vult dicere, non*
Psalm. 139. 10. » *laborat. Ipsa enim veritas sine labore loquitur.* Ca-
» put circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet
» eos... Ecce parturiit injustitiam, concepit dolorem, &
Psalm. 7. 15. » peperit iniquitatem. *In omni enim opere malo labor est, & omne opus malum, cogitatum mendacium ducem habet: non enim est veritas nisi in opere bono. Et propterea quia omnes laborant in mendacio, veritas quid*
Matth. 11. 28. » *clamavit?* Venite omnes qui laboratis & onerati estis,
» & ego reficiam vos. *Ipsa est vox clamans ad laboran-*
Psal. 4. 3. » *tes in alio Psalmo:* Filii hominum usquequo gravi cor-
» de, ut quid diligitis vanitatem, & quæritis menda-
Jerem. 9. 5. » cium? *Apertè autem alio loco labor est in mendacio:*
» Docuerunt linguas suas loqui mendacium, ut iniquè a-
» gerent laboraverunt.

III. Rectæ intentionis in omnibus operibus nostris necessitas. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. unico, Regulâ 58. n. 4.*) Remedia contra vanam gloriam. 1. Operum nostrorum defectus considerandi.

2. Considerandum, quicquid boni in operibus nostris est, Dei munus esse. 3. Æternæ gloriæ præmio vanam gloriam nos frustrari. 4. Considerandum Christi exemplum, qui vanam gloriam fugiendam verbis factisque docuit. 5. Oculi nostri à bonis operibus nostris avertendi, & in peccata nostra reflectendi. Considerandum quid nobis desit. (*Ibid. Cap. 5. Art. 13.* De jactantia. (*Art. 16.*) Nemo ergo Christianus in se ipso, sed in Domino tantùm glorietur, & cum Christo dicat: *Ego gloriam meam non quæro... Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est.*

IN EADEM DOMINICA.

Abraham Pater vester exsultavit ut videret diem meum, vidit, & gavisus est. Joan. viij. 56.

Hodierno Evangelio docemur quid de Christo Jesu credere, quid in eo imitari debeamus. Credere debemus, Deum verum esse, hominemque perfectum. Imitari in ipso debemus humilitatem, mansuetudinem & patientiam, quarum virtutum exempla præbet in isto cum Judæis congressu, quem Evangelium ab Ecclesia hodierna die propositum commemorat. Christum verum Deum esse credendum hæc verba ostendunt: *Est Pater meus, qui me glorificat, quem vos dicitis quia Deus vester est.* Jesus igitur Dei Filius est, non adoptione, ut Abraham & Prophetæ, cæterique justi, sed naturâ. Unde subdit: *Amen, amen dico vobis: antequam Abraham fieret, ego sum. Appende verba, & cognosce mysterium. Intellige, fieret, ad humanam facturam; sum verò, ad divinam pertinere substantiam.* Fieret, *quia creatura est Abraham. Non dixit, Antequam Abraham esset ego eram; sed,* S. Augustin. Tract. 43. in Joann.

Antequam Abraham fieret, qui nisi per me non fieret, ego ſum. Neque hoc dixit, Antequam Abraham fieret, ego factus ſum. *In principio enim fecit Deus cælum & terram*: nam *In principio erat Verbum*... *Antequam fieret Abraham, ego ſum. Agnoſcite Creatorem, diſcernite creaturam. Qui loquebatur, ſemen Abrahæ factus erat: & ut Abraham fieret, ante Abraham ipſe erat.* Atque hoc ſenſu verba Jeſu intellexere Judæi, quibus blaſphemaſſe viſus eſt: unde *Tulerunt lapides ut jacerent in eum.* Id confirmat vitæ æternæ promiſſio ab illo facta his qui ſermonem ejus ſervaverint. *Si quis ſermonem meum ſervaverit, mortem non guſtabit in æternum.* Nam à morte æterna liberare, & vitam æternam largiri non convenit niſi Deo vero. Cùm Jeſus moriturus hæc loqueretur, non temporalem, ſed ſecundam & æternam mortem ſpectabat, de qua nos liberare venerat. *Ipſa eſt vera mors, nam iſta migratio eſt. Quid eſt iſta mors? Relictio corporis, depoſitio ſarcinæ gravis: ſed ſi alia ſarcina non portetur, qua homo in gehennas præcipitetur.* De illa ergo morte Dominus dixit: *Si quis ſermonem meum ſervaverit, mortem non guſtabit in æternum.* Non expaveſcamus iſtam mortem, ſed illam timeamus. Servemus Chriſti ſermonem in fide: perventuri ad ſpeciem, cùm acceperimus pleniſſimam libertatem. In eodem cum Judæis ſermone Jeſus ſe homines à peccato liberare docet, quod veri Dei proprium eſt. *Omnis qui facit peccatum, ſervus eſt peccati, ſervus autem non manet in domo in æternum: filius autem manet in æternum. Si ergo vos Filius liberaverit, verè liberi eritis.* Denique ſe principium eſſe ait, per quod ſcilicet omnia facta ſunt, & ſine quo factum eſt nihil. *Dicebant ergo ei, Tu quis es? Dixit eis Jeſus: Principium, qui & loquor vobis*... *Si non credideritis quia ego ſum, moriemini in peccatis veſtris*: id eſt, niſi credideritis quia *Ego ſum qui ſum*, quia Deus ſum. Solus enim Deus propriè eſt, omnes creaturæ,

S. Auguſt. Tract. 44. in Joan.

Joan. 8. 35. 36.

Joan. 8. 25.

quasi non sint, sic sunt coram eo. Solus Deus immutabilis, adeoque immortalis. Omnis mutatio mors quædam est. *Principium, qui & loquor vobis.* Principium mutari non potest: principium in se manet, & innovat omnia; principium est cui dictum est; *Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.* *Psalm. 101. 28.*

Jesum non solùm Deum verum, sed & hominem perfectum simul credi oportere, Evangelium hodiernum docet. *Abraham Pater vester exsultavit ut videret diem meum,* (ait Jesus Judæis) *vidit, & gavisus est.* Magna res agebatur, quando Isaac conjux quærebatur. Sed ut hoc cognosceret servus quod noverat Abraham, quia nepotes non carnaliter desiderabat, nec de genere suo aliquid carnale sapiebat, ait servo quem mittebat: *Pone manum tuam super femur meum, ut adjurem te per Dominum, Deum cæli & terræ, ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananæorum inter quos habito: sed ad terram & cognationem meam proficiscaris, & inde accipias uxorem filio meo Isaac.* Per femur, genus. Hæc ergo juratio significabat de genere Abrahæ venturum in carne Deum cæli. *Etenim Propheta erat Abraham. Cujus Propheta? seminis sui, & Domini sui. Semen suum significavit dicendo, Mitte manum sub femore meo: Dominum suum significavit addendo: & jura per Deum cæli.* Se denique verum hominem ostendit Jesus, cùm *fugit* tanquam passurus, tanquam moriturus, tanquam nos suo sanguine redempturus, & *abscondit se* à Judæis, ne ipsum lapidarent. *S. August. Tract. 44. in Joan.* *Genes. 24. 2.*

II. Quid in Christo debeamus imitari, hodiernum Evangelium ostendit, scilicet humilitatem, mansuetudinem, patientiam. *Discite à me,* (inquit aliàs) *quia mitis sum & humilis corde.* Non ait, Discite à me mundum creare, mortuos suscitare, aut alia miracula facere, sed quia mitis sum & humilis corde. Id opere, ut verbo docuit. *Cœpit enim facere, & docere.* Maledi- *Matth. 11. 29.*

ctum maledicto non reddidit, convicium convicio non refutavit, respondit solùm cum admirabili mansuetudine: *Ego dæmonium non habeo, sed honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego gloriam meam non quæro.* Confutat blasphemiam, convicium refellere negligit, ut nos solas injurias Deo factas curare, nobis illatas negligere & condonare doceat. Dæmonium se habere negat, Samaritanum se esse non negat.

Psal. 120. 4. Quid causæ præterea? Samaritanus idem significat quod custos. Noverat se Jesus nostrum esse custodem.

Psal. 126. 1. *Non enim dormitat, neque dormit, qui custodit Israël:* &, *Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam.* Est ergo ille custos noster, qui creator noster. Num enim pertinuit ad eum ut redimeremur, & non pertineret ut salvaremur? Denique ut noveritis mysterium, quare se Samaritanum negare non debuit, parabolam illam notissimam attendite, ubi homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones, qui eum graviter vulnerantes, semivivum in via reliquerunt. Transiit Sacerdos, neglexit eum: transiit Levites, & ipse prætetiit: transiit quidam Samaritanus, ipse est custos noster, ipse accessit ad saucium, ipse impendit misericordiam, eique se præstitit proximum, quem non deputavit alienum. Patientiam denique Jesu imitari debemus, qui cùm Judæorum insultus illum impetere lapidibus volentium, supplicio terribili ulcisci posset, abscondere se maluit & fugere. Terram aperire poterat, ut eos absorberet, ac pro lapidibus inferos invenirent: *Sed magis erat commendanda patientia, quàm exserenda potentia.* Peccatores excæcati, indurati, ingrati, lapides in Christum jaciunt, patientiâ ejus abutuntur. *An divitias bonitatis ejus, & patientiæ & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ.* Abscondit se ab eis Jesus, il-

S. August. Tract. 44. in Joan.

Luc. 10. 30.

Rom. 2. 4. 5.

lorum corda magis obdurat, non infundendo malitiam, sed subtrahando misericordiam : fugit ab impiis ; sed *Vaillis à quorum lapideis cordibus Deus fugit.*

Feria II. Post Dominicam V. Quadragesimæ.

Adhuc modicum tempus vobiscum sum. Quæretis me, & non invenietis. Joan. vij. 34.

Quid debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ? (inquit Deus per Prophetam) Nunc promissis æternæ beatitudinis, nunc minis desertionis, & damnationis sempiternæ homines à peccato deterret, ad justitiam allicit. Optimus pædagogus timor, præsertim in amore Dei fundatus. *Timor, fundamentum salutis est : præsumptio impedimentum timoris... Timor hominis Dei honor est.* Nihil utilius est & efficacius ad gratiam obtinendam, conservandam, recuperandam, quàm timere. 1. Ne actualis gratiæ auxiliis fideliter non cooperemur. 2. Ne à gratia sanctificante excidamus. 3. Ne gratiam semel amissam non recuperemus. *Timeas pro accepta gratia, amplius pro amissa, longè plus pro recuperata.* Vide *Lib. 1. Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst. 2. Art. 5. §. 10. n. 13.*

Tertull. Lib. 2. de Cultu Femin.
Idem Lib. de Penitentia.
S. Bernard. Serm. 54. in Cantica.

I. *Videte ne in vacuum gratiam Dei recipiatis...* Stat *ad ostium Verbum Dei, & pulsat ostium anima nostra, & dicit : Ecce sto ad ostium, & pulso : si quis aperuerit, ingrediar ad eum. Vult ergo semper introire, sed à nobis ne introeat excluditur. Claudimus enim per hæc corporis vitia animæ nostræ aditum. Qui si cœperit emundatis omnibus patere, illico introibit, modo solis, qui clausis fenestræ valvis introire prohibetur, patentibus verò totus immistitur. Ipsi quidem semper ut illuminet, promptum est : sed lumen sibi domus ipsa*

2. Cor. 6. 1
S. Hilarius in Psal. 18. Vers. 69.

obseratis aditibus excludit. Est enim Verbum Dei sol justitiæ, adsistens unicuique ut introeat: nec moratur lucem suam apertis aditibus infundere. Cùm ergo Christus per gratiam suam te vocat ad bonum, cave ne gratiæ desis, ne in te vacua sit, ne vocanti resistas, ne infidelitate tua privationem ejus merearc. Huic fortè gratiæ, cui respondere & fideliter cooperari negligis, annexa est cæterarum series gratiarum, quæ tibi ad vincendas tentationes, ad peccata vitanda, ad bona opera peragenda necessariæ sunt; annexum est perseverentiæ donum, annexa est denique salus tua. Prima illa gratiâ abuteris, resistis, impedimentum affers, cor pulsanti Deo claudis per peccatum: de salute tuâ actum est; quærit te Deus, & ad eum venire recusas; illum aliquando quæres, sed frustra, non enim invenies, quia non quæres ut oportet, & quia justo judicio recessit à te, numquam rediturus. Sic recessit à Saüle, cujus reprobationis causa fuit inobedientia in re quæ probabi-
1. Reg. 15. & 16. lem illi habere visa excusationem est. *Numquid vult Dominus holocausta & victimas* (inquit Samuël) *& non potiùs ut obediatur voci Domini . . . . Pro eo ergo quòd abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis Rex . . . . . Scidit Dominus Regnum Israel a te hodie, & tradidit illud proximo tuo meliori te. Porro Triumphator in Israël non parcet, & pœnitudine non flectetur. Et directus est Spiritus Domini à die illa in David.* Quamobrem *Si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.*

II. Timendum ne à gratia sanctificante excidamus.
S. August. Concil. Trid. *Neminem Deus deserit, nisi priùs ab eo deseratur.* Vigilandum semper & orandum, ne inducamur in tentationem, ne in via lubrica & laqueis plena cadamus,
2. Cor. 4. 7. quia *Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, ut sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis.* Quæ jactura magis timenda est, quàm jactura gratiæ, quæ meritorum omnium præcedentium amissionem involvit?

Sacramentorum frequentatio, preces quantumvis ferventes, eleemosynæ quantumvis uberes, mortificationes carnis quantumvis austeræ, nullo in loco, nullo in numero, in nullo pretio sunt apud Deum, si justus, qui bona illa opera fecit, à gratia excidat per mortale peccatum. *Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, numquid vivet? ... Omnes justitiæ ejus quas fecerat, non recordabuntur.* Ezech. 18. 24. Anima sine gratia, terra sterilis est. Quicquid boni fit à peccatore, nullius est apud Deum meriti, nullius ad vitam æternam utilitatis. *Si caritatem non habuero, nihil mihi prodest.* 1. Cor. 13. 3. Temporalem fortè mercedem ob opera moraliter bona recipiet peccator, non æternam. Sterilis est, ut Rex Jechonias, quamvis filios habeat, quia bona ejus opera, si quæ sunt, in statu peccati mortalis edita, numquam coronabuntur, numquam ad gloriæ tronum provehentur. *Hæc dicit Dominus: scribe virum istum sterilem, virum qui in diebus suis non prosperabitur.* Jerem. 22. 30. Qui à gratia excidit per peccatum mortale, frustratur omni bono quod facere cum gratia poterat, spoliatur omni bono quod facit; in funestam operandi bonum, ut oportet ad salutem, impotentiam incidit, quamdiu in statu peccati permanebit. *Ad nihilum redactus sum, & nescivi.* Psal. 72. 22. Ut vero conservemus gratiam, non modò peccata mortalia, sed & venialia, quæ cum plena deliberatione fiunt, pia sollicitudine cavere debemus: quia venialia peccata disponunt ad mortale, cùm eorum frequentatione cupiditas augeatur, caritas minuatur & refrigescat; animus violationi legis Dei in minoribus rebus assuescens sensim propensionem contrahat ad lapsum etiam in majoribus; & divinæ gratiæ auxiliis ad graves tentationes vincendas necessariis, in pœnam venialium peccatorum, quæ vitare negligit, interdum privetur. *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Eccl. 19. 1. Hoc sensu S. Augustinus ait: *Minuta plura peccata, si negligantur, occidunt. Minutæ sunt guttæ quæ* S. August. Tract. 12. in Joan.

flumina implent; minuta sunt grana arenæ, sed si multa arena imponatur, premit atque opprimit. Hoc facit sentina neglecta, quod facit fluctus terruens: paulatim per sentinam intrat, sed diu intrando, & non exhauriendo mergit navim. Quid est autem exhaurire, nisi bonis operibus agere ne obruant peccata, gemendo, jejunando, tribuendo, ignoscendo? Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 5.*

III. Timendum ne gratiam semel amissam non recuperemus; quia vel tempus deerit Deum quærendi, vel gratia, ut sicut oportet illum quæramus: *Quæretis me, & non invenietis.* Ergo *Quærite Dominum, dum inveniri potest: invocate eum, dum prope est. Erit tempus quando non erit locus, cum ille fons miserationis interminabili siccabitur siccitate.* De misericordia Dei non præsumendum. Utile erit si vereamur ne morte intercepti, tempus pœnitentiæ agendæ non habeamus; ne doloribus oppressi, vires non habeamus; ne justo Dei vindicis judicio gratiâ destituamur, quam recuperare negleximus per pœnitentiam; utile (inquam) erit si hæc timeamus: periculosissimum verò si nobis tempus, vires, gratiam adfuturam præsumamus. Nam *Timendo cavebimus, cavendo salvi erimus: contra si præsumamus, neque timendo, neque præcavendo salvi erimus. Qui securus agit, non & sollicitus, non possidet tutam & firmam securitatem. At qui sollicitus est, is verè poterit esse securus.* Pœnitentia igitur continuò agenda, bonis operibus perseveranter vacandum; adversus cupiditates nostras indefessè ac fortiter pugnandum est: & sic vivendo, sanctam mortem optare, non præsumere oportet. *Qui enim optat, honorat: qui præsumit, superbit. In illo verecundia, in isto petulantia apparet. Ille satagit, hic negligit. Ille mereri cupit, at hic ut debitum sibi repromittit. Ille sumit, hic invadit. Quem censeas digniorem, nisi emendatiorem?*

Isai. 55.

S. Bernard. Serm. 4. de Diversis.

Tertull. Lib. 2. de Cultu. Femin.

Tertull. Lib. de Pœnit. C. 6.

quem emendatiorem, nisi timidiorem, & idcirco verâ pœnitentiâ functum? Timuit enim adhuc delinquere, ne non mereretur accipere. At ille præsumptor, cum sibi repromitteret, securus scilicet, timere non potuit; sic nec pœnitentiam implevit, quia instrumento pœnitentiæ, id est, metu caruit. Præsumptio, inverecundiæ portio, est, inflat petitorem, despicit datorem. Vide Lib. 4. *Theol. Dogm. & Moral. Cap.* 3. *Art.* 9. *Regulâ* 7.

Feria IV. post Dominicam V. Quadragesimæ.

Oves meæ vocem meam audiunt; & ego cognosco eas, & sequuntur me; & ego vitam æternam do eis. Joan. x.

Prædestinationis Sanctorum Mysterium Christiano populo prædicandum est, sicut & cætera salutis nostræ Mysteria, ad ejus instructionem & ædificationem. 1. Deus prædestinatione suâ vitam æternam ante constitutionem mundi electis suis gratis præparavit, ex misericordia, sine ullo ad eorum merita respectu. 2. Deus vitam æternam in tempore dat electis suis propter bona eorum opera. 3. Certissima est prædestinatio, nec deficere potest.

I. Prædestinatio Sanctorum ad gloriam ex misericordia gratuita est: Nihil igitur nobis tribuere debemus, sed totum à Deo sperare in negotio salutis nostræ.

II. Deus vitam æternam Sanctis suis in tempore dat propter eorum bona opera; igitur bonis operibus perseveranter vacare debemus.

III. Certissima est prædestinatio, nec deficere potest: & nihilominus timere debemus, ne ex ovium Christi numero non simus.

I. Prædestinatio sanctorum mera misericordia est,

Nemini homini gratia aut gloria debitæ. Omnes in eadem massa damnationis propter originale peccatum. Ex ea ut unus præ alio liberetur, meræ misericordiæ est; ut alius relinquatur, justi judicii. *Cujus vult miseretur, & quem vult indurat ... Miseretur ergo Deus magna bonitate, obdurat nulla iniquitate; ut nec liberatus de suis meritis glorietur, nec damnatus nisi de suis meritis conqueratur. Sola enim gratia redemptos discernit à perditis, quos in unam perditionis concreverat massam ab origine ducta causa communis.* Quid igitur obmurmuras & quereris? *O homo, tu quis es qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei qui se finxit, Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam.* Ratio prædestinationis sanctorum ad gloriam non alia, quàm æternus Dei erga illos amor. *In caritate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans.* Hujus prædilectionis nulla ratio præter divinam bonitatem, præter beneplacitum Patris cælestis. *Nolite timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Humana hîc merita conticescant: *Non ex operibus, sed ex vocante dictum est ... Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? Numquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit: Miserebor cujus misereor, & misericordiam præstabo cujus miserebor. Igitur neque volentis neque currentis, sed miserentis est Dei.* Prædestinatio, vocatio, justificatio, glorificatio, solius divini beneplaciti, solius misericordiæ, solius amoris Dei erga electos suos actus sunt, quos prior dilexit, quos elegit in Christo ante mundi constitutionem ut sancti essent, illique conformes. *Quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri*

Rom. 9.
S. August. Enchirid. Cap. 99.
Rom. 9.
Jerem 31. 3.
Luc. 12.
Rom. 9.
Rom. 8.

imagini filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & justificavit. Quos autem justificavit, illos & glorificavit. Vide *Lib. 1. Theol. Dogmat. & Moral.* Quæst. 2. Art. 2. §. 17. sub eo titulo, *Quid de prædestinatione sentiendum?* Æternæ gloriæ convivium electis suis cur præparaverit Deus, ne curiosiùs quætas; Ideo præparavit, quia præparare voluit. *Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio ejus.* In Psal. 64.10.
salutis ergo nostræ negotio & œcònomia, totum à gratuita Dei erga nos misericordia est. Igitur *In nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit.* S. Cyprian.

II. Deus vitam æternam sanctis suis dat in tempore propter bona eorum opera. Ideo *corona justitiæ* vocatur 2. Tim. 4.
ab Apostolo. Ideo cum bravio & deposito comparatur. Sicut enim in agone contendentibus & in stadio currentibus, corona corruptibilis datur ut cursûs victoriæque præmium; ita currentibus in via mandatorum Dei, & contra salutis hostes dimicantibus, incorrupta corona tribuitur ut præmium victoriæ. *Nescitis quòd ii qui in* 1. Cor. 9.
stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium, sic currite ut comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Bona opera quæ facimus, & passiones quas propter Deum perferimus, apud Deum deponuntur, qui in novissimo die pro his præmium æternum electis suis retribuet. *Scio cui credidi, & certus sum* 2. Tim. 1.
quia potens est depositum meum servare in illum diem... Cur vita æterna non dicitur stipendium justitiæ, sicut mors dicitur stipendium peccati?... Vita æterna *gratia pro gratia.* Igitur *Cùm Deus coronat merita nostra,* S. August.
nihil aliud coronat quam munera sua. Bona quippe opera creat in nobis per gratiam suam. *Creati in Christo* Ephes. 2.
Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus. Hinc Propheta ait: *Pro nihilo salvos*

Psal. 58. facies illos, id est, *Gratis datâ gratiâ tua* (inquit S. Augustinus) nobis tamen cooperationis honorem tribuit, quamvis ut cooperemur, ipse prior operetur in nobis. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 17. n. 2.* sub eo titulo, *Æterna electio sine meritis, salus ex meritis.* Hinc gloria cælestis interdum thesauro abscondito in agro comparatur, quem homo felici sorte invenit: aliàs gemmæ, quam ut inveniat mulier diligentissimè quærit: modò fonti, cujus aquæ gratis profluunt: *Fons aquæ salientis in vitam æternam*: modò puteo, cujus aquæ non sine labore hauriuntur: *Fons hortorum, puteus aquarum viventium.* Hinc Ecclesiam Christi sponsam *A Deo paratam*, se tamen præparare scribit S. Joannes: *Uxor Agni præparavit se.* Bonis igitur operibus studeamus, in illisque nos perseverantes exerceamus. *Vocavit nos propria gloria & virtute* (inquit Apostolorum Princeps:) *Vos autem curam omnem subinferentes, ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem.*

Apocal. 19.

2. Petri 1.

III. Certissimam esse prædestinationem sanctorum, nec deficere posse, docet Christus in hoc ipso, quem tractamus, Evangelii loco: *Oves meæ vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis. Et non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea... Et nemo potest rapere de manu Patris mei.* Lege Lib. 1. *Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst 2. Art. 2. §. 17. n. 3.* sub eo titulo, *Quamvis certa prædestinatio sit, &c.* Sed quamvis eorum qui prædestinati sunt in Regnum Dei ita certus sit numerus, ut nec addatur eis quisquam, nec minuatur ex eis; rectè tamen & ipsis prædestinatis dicitur: *Cum metu & tremore vestram salutem operami-*

Joan. 10.

Philipp. 2. 12.

ni : & , *Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam*. Quasi eos perseveraturos habeatur incertum. Nec « *Apoc. 3.*
aliter hæc audire debent, quibus expedit non altum sa- «
pere, sed timere. Quis enim ex multitudine fidelium, « *S. August.*
quandiu in hac mortalitate vivitur, in numero prædes- « *Lib. de Correp. & Grat. Cap. 7. & 8.*
tinatorum se esse præsumat ? Istud ergo secretum esse «
vult Deus, *Ne fortè quis extollatur, sed omnes etiam* «
qui bene currunt timeant, dum occultum est quò perveniant. Præsumptio enim *in isto tentationum loco non expedit, ubi tanta est infirmitas, ut superbiam possit generare securitas.* Rectè etiam dicitur omnibus ; *Satagite* *2. Petri 1.*
ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis. Et, *Noli altum sapere, sed time.* Timendum non servili anxietate, sed filiali sollicitudine, cum fiducia conjuncta, in immeosa Dei bonitate, & Christi Jesu sanguine sperando. Piam autem fiduciam in nobis generabunt signa prædestinationis, quæ per Dei gratiam in nobis emicabunt ; inter alia, auditio verbi Dei, eo animo ut observetur & executioni mandetur. *Oves meæ vocem meam audiunt.* 2. Misericordia sive in pauperibos sublevandis, sive in injuriis condonandis : *Beati misericordes, quoniam misericor-* *Math. 5.*
diam consequentur. 3. Patientia in adversis, & persecutio propter justitiam constanter tolerata. 4. Bonæ vitæ cursus, & conformitas cum Christo in caritate, humilitate, mansuetudine, paupertate, passionibus : *Quos prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui.* Denique de numero felici & benedicto electorum Christi nos fore per ejus misericordiam confidamus, si non simus de numero electorum mundi, de quibus ait Propheta : *Et non communicabo cum electis eorum.* Qui *Psal 140.4.*
enim habet spiritum mundi, pro quo non rogat Christus, non habet Spiritum Christi. *Si quis autem Spiritum* *Rom. 8. 9.*
Christi non habet, hic non est ejus.

FERIA V. POST DOMINICAM V. QUADRAGESIMÆ.

Mulier quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quòd Jesus accubuisset in domo Pharisæi, attulit alabastrum unguenti. Luc. vij.

INSignem peccatricem hodierna S. Evangelii lectio commemorat, cujus neque nomen indicat S. Lucas, neque peccatum expressè designat. Nomen ejus silentio premit, quia peccatorum nomina perdita sunt apud
Isai. 14. 22. Deum. *Perdam Babylonis nomen.* Nihilum enim per peccatum rediguntur, & nihilo viliores sunt in con-
S. August. in Psal. 38. spectu Dei. *Ab eo qui verè est qui in contrarium pergit, ad non esse pergit.* Quodnam verò fuerit famosæ illius mulieris peccatum, intelligendum magis reliquit S. Evangelista, quàm expressit: *Mulier quæ erat in civitate peccatrix.* Mulier erat superba, se ipsam inordinatè amans, in elegantia formæ, cæterisque naturæ dotibus sibi complacens, mulier vanitati dedita, in voluptatem effusa; mulier quæ cultu, ornatu, luxu, omnibúsque illecebris seu congenitis seu additiis & affectatis, corda juvenum totius Urbis nobilitate & opibus florentium Deo eripiebat & sibi devinciebat: mulier Amorem profanum incendere gestiens, & ejusdem Amoris ignibus incendi non erubescens; quæ vincere in hoc belli genere gloriabatur, & vinci delectabatur. Mulier erat minimè sapiens. Babylonem illam co-
Apoc. 17. 4. gitare, de qua S. Joannes in Apocalypsi. *Et mulier erat circumdata purpura & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione, & immunditia fornicationis ejus. Et in fronte ejus nomen scriptum: Mysterium.* Non solùm erat peccatrix, sed

totius

totius civitatis facta fuerat ipsa peccatum, petra scandali, laqueus ad capiendas animas, odor mortis in mortem. 1. Profanus & impudicus amor Deo gravissimam facit injuriam. 2. Mala gravissima infert homini. 3. Contra tam periculosum hostem fortiter pugnandum: ab ejus insidiis sollicitè cavendum est.

I. Amor profanus & impudicus cor eripit Deo, cui uni debitum est totum & totaliter. Id unum à nobis postulat: *Fili præbe cor tuum mihi.* Deus est zelotes: *Nullum à se rivulum* amoris nostri *duci extra patitur, cujus derivatione minuatur.* Cor hominis altare est Deo dicatum, in quo offerre ipsi continuò debet incensum orationis & laudis, igne fervidæ caritatis. Hoc altare polluit profanus & impudicus amator, ignem alienum in illud infert, locum sanctum contaminat. Neque verò cor solum Deo eripit; sed & corpus, quod Dei templum est, violare non metuit. Ex cordis enim corruptione sequitur in hoc genere peccati corruptio carnis. *Nescitis quia templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis? si quis autem Templum Dei violaverit, disperdet illum Deus.* Hoc templum in baptismate consecratum. Hujus Templi ædituus pudicitia est, sacerdos Spiritus Sanctus. *Cum omnes templum Dei simus, illato in nos & consecrato Spiritu Sancto, ejus templi æditua & antistita pudicitia est, quæ nihil immundum, nec profanum inferri sinat, ne Deus ille qui inhabitat, inquinatam sedem offensus derelinquat.* Amor profanus & impudicus, affine idololatriæ crimen est. Quid Salomonem ad idololatriam pertraxit? Nonne profanus & impudicus amor? *Adamavit mulieres alienigenas multas ... His copulatus est ardentissimo amore ... & averterunt mulieres cor ejus ... Cùmque esset senex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequerentur Deos alienos.* Magis reum esse impudicum amatorem eo qui metu aut vi tormentorum in idololatriam lapsus est, Tertullianus asserit. *Nemo volens,* in-

S. August.

1. Cor. 3.

Tertull. Lib. 1. de cultu Feminar. Cap. 1.

3. Reg. 11.

Tertul. Lib. de pudicit. Cap. 5.

quit, *negare compellitur; nemo nolens fornicatur. Nulla ad libidinem vis est, nisi ipsa. Negationem verò quanta compellunt ingenia carnificis, & genera pœnarum? Quis magis negavit, qui Christum vexatus, an qui delectatus amisit? qui cùm amitteret, doluit: an qui cum amitteret lusit?* Gravissimam etiam Christo Domino infert injuriam impudicus amator membra ejus violando. Nam corpora nostra membra Christi sunt, ipsi tamquam capiti cohærentia, si sanctè & castè vivamus. Non solùm in Incarnatione sese naturæ humanæ personaliter conjunxit Dei Filius, sed etiam unicuique nostrum in Eucharistia substantiali simul & sacramentali modo se conjungit.

1. Cor. 6.

Corpora autem nostra à Christo disjungit amor impudicus, & cum creatura copulat. *Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens autem membra Christi faciam membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur? Qui autem adhæret Domino, unus spiritus est.* Lege *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3, Tract. De Peccatis, Cap. 8. Art. 1.*

II. Amor profanus & impudicus mala gravissima infert homini. Reddit illum corporis sui mancipium, qua servitute nihil est fœdius & probrosius. In aliis affectionibus animus à se ipso vincitur, in hac verò vincitur à corpore, quod ei naturâ inferiore subjectum est.

S. August. Lib. 14. de Civit. Dei, Cap. 23.

Minùs autem pudet cùm sibi animus ex vitiosis suis partibus non obtemperat, quam cùm corpus, quod alterum ab illo est, atque infrà illum est, & cujus sine illo natura non vivit, jubentique non cedit. Amor impudicus quietem, honorem, valetudinem corporis, bona temporalia eripit, pessundat, exhaurit: omnia animi bona corrumpit. Octo filiæ amoris impudici & luxuriæ, scilicet cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, horror vel desperatio futuri.

quantam in anima stragem edunt? Amatoribus impudicis nemo stultior, & eorum stultitia filia peccati est, peccarum, & peccatorum marer multorum. *Stultitia secundùm quòd est, peccatum* (inquit S. Thomas) *provenit ex hoc quòd sensus spiritualis hebetatus est, ut non sit aptus ad spiritualia dijudicanda. Maximè autem sensus hominis immergitur ad terrena per luxuriam, quæ est circa terrenas delectationes, quibus anima maximè absorbetur.* Unde Spiritus Sanctus de juvene mulieri impudicæ adhærente ait: *Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciviens, & ignorans quòd ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta jecur ejus. Velut si avis festinet ad laqueum, & nescit quòd de periculo animæ illius agitur.* Hinc S. Hieronymus apposite ait: *Amor formæ rationis oblivio est, & insaniæ proximus: fœdum minimèque conveniens animo hospiti vitium: turbat consilia, altos & generosos spiritus frangit, à magnis cogitationibus ad humillimas detrahit: querulos, iracundos, temerarios, durè imperiosos, serviliter blandos, omnibus inutiles, ipsi novissimè amori facit. Nam cùm fruendi cupiditate insatiabilis flagrat, plura tempora suspicionibus, lacrymis, conquestionibus perdit, odium sui facit, & ipse novissime sibi odio est.* Ad hanc stultitiam pertinet *Fastidium de Deo, & donis ipsius*, inquit S. Thomas. Vide Lib. 3. *Theolog. Dogm. & Moral. Tract. De Peccatis, Cap. 8. Art. 4.*

S. Thomas secunda secundæ Quæst. 46. Art. 2.

Prov. 7.

S. Hieron. Lib. 1. contra Jovin.

S. Thomas secunda secundæ Quæst. 46. Art. 2.

III. Contra impudicum amorem fortiter pugnandum, ab ejus insidiis sollicitè cavendum est. Alterius sexûs nimia frequentatio & familiaritas vitanda. *Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? Aut ambulare super prunas, ut non comburantur plantæ ejus? Sic qui ingreditur ad mulierem, &c.* Mulieris, quamvis piæ periculosa societas. *In medio mulierum noli commorari: de vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniqui-*

Prov. 6.

Eccli. 42.

Eccli. 9. *tas viri. Melior est enim iniquitas viri, quam mulier benefaciens... Speciem mulieris alienæ multi admirati, reprobi facti sunt. Colloquium enim illius quasi ignis exardescit.*

Prov. 4. 23. 2. Cor & sensus sollicitè custodiri debent. *Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Pervigili custodiâ servandi sensus; *Quia ascendit mors per fenestras.* Non potest ante Metropolis & arx mentis capi, nisi per portas ejus hostilis exercitus irruerit.

3. Vita mollis, otiosa, voluptaria vitanda est, hæc enim amorem profanum parturit ac nutrit. Oratio, jugisque ad Deum gemitus, mortificatio spiritus & carnis, salutaria contra profanum & impudicum amorem remedia sunt. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral.* Cap. suprà citato, *Art. 5.* De aspectibus impudicis vitandis, & oculorum custodia, lege *Lib. 4. Theol. Dogm. & Mor. Cap. 8. Art. 2. Regulâ 4.*

Thren. 3. *Oculus meus deprædatus est animam meam.* De longè
S. August. in Psal. 50. vidit David illam in qua captus est. *Mulier longè, libido propè. Alibi erat quod videret, in illo unde caderet. Numquid tu fortior quàm David?*

Librorum amatoriorum lectio, cantiones amatoriæ,
Clement Alex. Lib. 2. Pædag. C. 4. spectacula & comœdiæ, choreæ & saltationes, amoris profani & impudici incentiva sunt & alimenta. *Amatoria procul absint cantica... meretricia Musica.* Si carmina poëtarum *Dæmonum cibum* S. Hieronymus vocat, quia *Dum aures versibus dulci modulamine currentibus capiunt, animam quoque penetrant, & pectoris interna devinciunt:* Quid de libris & carminibus amatoriis dixisset? Spectacula & comœdiæ amoris

Tertull. de Spectac. Minuc. Felix in Octavio S. Carolus Borrom. profani scholæ. *Theatrum propriè sacrarium Veneris.* Ibi *Enervis histrio amorem dum fingit, infligit.* Choreæ & saltationes, Christianorum castitati exitiosæ. Chorea *Circulus est, cujus centrum diabolus, & circumferentia Angeli ejus.* In iis, necnon in spectaculis,

Tertull. ubi mulieres & viri *Propter mutuum videre & videri*

confluunt, *luxuria negotiatur, aut gloria insolescit.* Eccli. 9. 4.
Denique monet Sapiens à Spiritu Sancto afflatus: *Cum saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne fortè pereas in efficacia illius.* Lege Lib. 4. *Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 8. Art. 2. Regulis 5. 6. 7. & 8.*

EADEM FERIA.

Mulier quæ erat in civitate peccatrix. &c.

NE sibi blandiantur Christianæ mulieres, quasi peccatrices non sint, nisi lapsæ sint in extremum luxuriæ malum. Peccatrices sunt cùm vanitati serviunt, ac voluptati: Vanitati, cultûs immodestiâ & dissolutione: Voluptati, vitâ molli, otiosa, & omnibus oblectamentis, quæ honesta secundùm mundi genium ac mores vocantur, indulgentes. Hæc fortè sola Peccatricis Evangelicæ vitia. *Mulier quæ erat in civitate peccatrix.*

I. Scandalisatæ sunt mulieres, quæ ornatu immodesto, dissoluto, aut pretioso nimis, & conditioni suæ non conveniente, & qui profanum amorem & concupiscentiam virorum excitare possit, utuntur. *Mulieres in habitu ornato* (inquit S. Paulus) *cum verecundia & sobrietate ornantes se, non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona .... Quarum non sit extrinsecus capillatura* (inquit S. Petrus) *aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus, sed qui absconditus est cordis homo in incorruptibilitate queti & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples.* Isaias Spiritu Sancto plenus filiabus Sion propter ornatûs immoderationem, lasciviam, superbiam, pœnas extremas Dei nomine comminatur. Dixit Dominus: Pro eo quòd elevatæ sunt filiæ Sion, & ambulaverunt extento col-

1. Tim. 2.
1. Petri 3.
« Isai 3.
«

» lo, & nutibus oculorum ibant & plaudebant, ambu-
» labant pedibus suis, & composito gradu incedebant:
» Decalvabit Dominus verticem filiarum Sion, & Do-
» minus crinem earum nudabit. In die illa auferet Domi-
» nus ornamentum calceamentorum, & lunulas & tor-
» ques, & monilia & armillas, & mitras, & discrimi-
» nalia, & periscelides & murenulas, & olfactoriola,
» & inaures, & annulos, & gemmas in fronte penden-
» tes, & mutatoria, & palliola, & linteamina, & acus,
» & specula, & sindones, & vittas, & theristra. Et
» erit pro suavi odore foetor, & pro zona funiculus,
» & pro crispanti crine calvitium, & pro fascia pecto-
» rali cilicium. Vide S. Cyprianum Lib. *De Disciplina & Habitu Virginum*. Nec se peccatricem non esse existimet, quæ muliebri cultu & ornatus pompa & dissolutione in virorum pectoribus amorem accendit, quia impudico amore ipsa non flagrat, sed uni studet
» vanitati. S. Cyprianum audiant Christianæ mulieres.
» Si tu te sumptuosius comas, & per publicum notabili-
» ter incedas, oculos in te juventutis illicias, suspiria ado-
» lescentum post te trahas, concupiscendi libidinem nu-
» trias, suspirandi fomenta succendas, ut etsi ipsa non
» pereas, alios tamen perdas, & velut gladium te & vene-
» num præbeas, excusari non potes, quasi mente casta sis, & pudica. Christianis indignum est gloriam ex cultu corporis & ornatu vestium aucupari. Castitatis & humilitatis professio Mulieres Christianas ad cultus & ornatus modestiam obligat. *Non de integra conscientia venit studium placendi per decorem, quem naturaliter invitatorem libidinis scimus.*

Tertull. Lib. 2. de Cultu Femin. C. 2.

Scandali reæ sunt mulieres, quæ fucis vultum adulterant, aut capillos tingunt. *Displicet illis plastica Dei: in ipsis se nimirum arguunt & reprehendunt Artificem omnium. Reprehendunt enim cùm emendant, cùm adjiciunt, utique ab adversario artifice sumentes additamenta. Is est diabolus. Quod nascitur, opus*

Tertull. Lib. 2. de Cultu Femin. C. 5.

Dei est. Ergo quod infingitur, diaboli negotium est &c.

Scandali reæ sunt mulieres, quæ collum, pectus, brachiáve nudant, & ita compositæ procedunt in publicum. *Scriptura, natura, disciplina*, illas velari jubent. Oro te, sive mater, sive soror, sive filia virgo, vela caput. Si mater, propter filios: si soror propter fratres; si filia, propter patres. Omnes in te ætates periclitantur; indue armaturam pudicitiæ, circumduc vallum verecundiæ, murum sexui tuo strue, qui nec tuos emittat oculos, nec admittat alienos..... Judicabunt vos feminæ Ethnicæ, quæ non caput, sed faciem quoque ita totam tegunt, ut uno oculo liberato contentæ sint dimidiam frui lucem, quàm totam faciem prostituere. Vide *Lib. 4. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 7. Art. 5. Regulis 6. 7. 8. 9. 10.* (*Idem Lib. de Virginibus velandis.*)

II. Mulieres, quæ voluptati serviunt vitâ molli, otiosa, & omnibus oblectamentis, quæ, secundùm sæculi mores, honesta vocantur, abundante, peccatrices sunt. Seipsas enim immodicè amant. Amor autem proprius omnium fons est & radix peccatorum. Qui se perversè amant, ad cælestem Jerusalem non pertinent, sed ad Babylonem. *Fecerunt* enim *civitates duas amores duo, terrenam scilicet amor sui usque ad contemptum Dei, cælestem verò amor Dei usque ad contemptum sui.* (*S. August. Lib. 4 de Civ. Dei, Cap. 28.*) Amor sui, vitáque mollis & voluptaria, reprobationis caracter est. *In novissimis diebus erunt homines se ipsos amantes.... Voluptatum amatores magis quàm Dei.* (*2. Tim. 3.*) Qui in deliciis vivunt, peccatores sunt. *Quæ in deliciis est, vivens mortua est* (ait Apostolus de Vidua Christiana) Nemo Christiané vivit, nisi *Qui abnegat semetipsum, & tollit Crucem suam quotidie*, & Christum sequitur. Qui per arctam viam non ambulat, ad vitam non pervenit. *Tota vita Christiani perpetua pœnitentia esse debet.* (*Concil. Trident.*) Qui ergo vitam mollem & voluptariam ducunt, peccatores sunt. *Mun-*

Tertull. De spect. c. 25. » *dus gaudebit*, dicit Dominus: Vos autem contristabimini. Lugeamus ergo, dum Ethnici gaudent, ut cùm lugere cœperint, gaudeamus; ne pariter nunc gaudentes, tunc quoque pariter lugeamus. Delicatus es, Christiane, si & in sæculo voluptatem concupiscis; immò nimiùm stultus, si hoc existimas voluptatem. Christiani caracter est *Vivere sine voluptate, mori cum voluptate.* Nam quod est aliud votum nostrum, quàm qod & Apostoli, exire de hoc seculo, & recipi apud Dominum? *Hîc voluptas, ubi & votum.*

FERIA VI. POST DOMINICAM V. QUADRAGESIMÆ.

Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multùm. Luc. vij.

Magdalenam exemplum pœnitentiæ fecit amor sanctus, quam peccatricem fecerat amor profanus, ut ubi abundaverat delictum, superabundaret & gratia. 1. Amor pœnitens cor ejus dolore contrivit, humiliavit, Deo consecravit. 2. Amor pœnitens lacrymarum fontes ad expianda peccata ex ejus oculis manare fecit. 3. Amor pœnitens illam ad officia pietatis Christo exhibenda impulit.

I. Amor Dei necessarius ad veniam peccatorum obtinendam, & ad justificationem peccatoris. *Convertimini ad me in toto corde vestro.* (Joel. 2.) An verò ex toto corde ad Deum convertitur, qui illum non amat? *Qui diligit me, diligetur à Patre meo.* (Joan. 14.) Nemo justificatur nisi à Deo diligatur; nemo diligitur à Deo, qui Deum non diligat. *Si quis non amat Dominum Jesum, anathema sit* (ait S. Paulus) (1. Cor. 16.). *Qui non diligit, manet in morte* (inquit S. Joannes) (1. Joan. 3.) An justus quis censeri & esse potest, qui coram Domino est anathema, & in

morte peccati manet? Denique de peccatrice Christus Dominus pronuntiat: *Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multùm: cui autem minùs dimittitur, minùs diligit.* Dilectionem esse mensuram remissionis peccatorum significat, ita ut illi minùs remittatur, qui minùs diligit; illi multa condonentur, qui multùm diligit: consequenter nihil illi remittatur, qui non diligit. Solus timor servilis ad justificationem peccatoris non sufficit. *Absolvi vis? Ama.* Caritas cooperiet multitudinem peccatorum. Ama ergo homo Deum, & ama totus, ut possis omnia sine labore vincere peccata. Est qui confitetur Domino, quoniam potens est. Est qui confitetur Domino, quoniam sibi bonus est: & item qui confitetur illi, quoniam simpliciter bonus est. Primus servus est, & timet sibi. Secundus mercenarius est, & cupit sibi. Tertius filius est, & defert Patri. Itaque & qui timet, & cupit, utrique pro se agunt: sola quæ in filio est caritas non quærit quæ sua sunt. De qua dictum est: *Lex Domini immaculata, convertens animas:* Quòd sola videlicet sit, quæ ab amore sui & mundi avertere possit animam, & in Deum dirigere. Nec timor quippe, nec amor privatus convertunt animam; mutant interdum vultum vel actum, affectum numquam.... Sit itaque servo sua lex timor ipse quo constringitur: sit mercenario sua cupiditas, qua & ipse arctatur, quando ab ipsa tentatur abstractus & illectus: sed harum nulla aut sine macula est, aut animas convertere potest. Caritas verò convertit animas, quas facit & voluntarias. Vide *Lib. 2. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Pœnitentia, Cap. 3. Art. 3. Propositione 7.*

S. Petrus Chrysol. Serm. 94.

S. Bernard. Tract. de Diligendo Deo, c. 12.

Psal. 18. 8.

Amor Dei cor peccatricis mulieris occupans pœnitentem fecit. Cor ejus dolore contrivit, humiliavit sub manu Dei: *Cor contritum & humiliatum.* Victimam fecit, holocaustum. Deo acceptum. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus.* Amor ejus promptus fuit ac generosus. *Ut cognovit quòd accubuisset in domo Phari-*

sai, attulit alabastrum unguenti. Ut cognovit Dei magnitudinem ac infinitam bonitatem: Ut cognovit peccati sui gravitatem & horrorem; statim properavit ad Jesum, ut illi cor sanandum offerret. Fortis ut mors dilectio seperavit illam ab amore sui ac mundi. A divino amore domita & subacta, prosternitur ad pedes Victoris. *Stans retro secus pedes ejus.* Amor ejus generosus est: hominum judicia, Pharisæi contemptum & insultum non veretur. convivii tempus non refugit, irruit importuna convivio, opportuna beneficio, *Quærit pia impudentiâ sanitatem.* De pœnitentia non erubescit, quæ de solis peccatis præteritis se erubescere debere novit. Quàm pauci peccatores hanc mulierem imitantur! peccare non erubescunt, pœnitere erubescunt. Hoc opus ut publicationem sui aut suffugiunt, aut de die in diem differunt, *Pudoris magis memores, quàm salutis.* Amor Dei pœnitentem humiliet, ad Christi pedes prostratum semper teneat; osculo manuum, multò minùs oris Domini se indignum existimet. Non tibi, ô quæcumque es talis anima, non tibi ille locus vilis aut despicabilis videatur, ubi sancta Peccatrix peccata deposuit, induit sanctitatem. Ibi Æthiopissa mutavit pellem, & in novum restituta candorem, jam tunc fiducialiter veraciterque respondebat exprobrantibus sibi verbum: *Nigra sum, sed formosa, filiæ Jerusalem.* Hujus ergo beatæ Pœnitentis exemplo, prosternere & tu, ô misera, ut desinas esse misera: prosternere & tu in terram, amplectere pedes, placa osculis, riga lacrymis, quibus tamen non illum laves, sed te, & fias una de grege tonsarum, quæ ascendunt de lavacro: ita sanè ut suffusum pudore ac mœrore vultum non ante sustollere audeas, quàm audias & ipsa: *Dimittuntur tibi peccata tua:* quàm audias, *Consurge, consurge captiva filia Sion, excutere de pulvere.* Quantùm displicet Deo impudentia peccatoris, tantùm pœnitentis verecundia placet. Citiùs placas eum, si mensuram tuam

Tertull. lib. de Pœnit.

S. Bernard. Serm. 3. in Cantic.

Isai 52.

ſervaveris, & altiora te ne quæſieris. Longus ſaltus & «
arduus eſt de pede ad os, ſed nec acceſſus conveniens. «
Quid enim, recenti adhuc reſperſus pulvere, ora ſacra «
continges? per manum tibi tranſitus ſit. Illa priùs te ter- «
gat, illa te erigat. Quomodo erigat? Dando unde «
præſumas. Quid iſtud? Decor continentiæ, & digni «
pœnitentiæ fructus, quæ ſunt opera pietatis. Hæc te «
de ſtercore erigent in ſpem audendi potiora. Sanè acci- «
piendo donum, oſculare manum; hoc eſt, non tibi, ſed «
nomini ejus da gloriam. Da ſemel, & da iterum, tum «
pro donatis criminibus, tum pro collatis virtutibus. «

II. Lacrymæ Pœnitentiæ comites. *Exitus aquarum* *Pſal. 118.*
deduxerunt oculi mei, quia non cuſtodierunt legem
tuam .... Lavabo per ſingulas noctes lectum meum,
lacrymis meis ſtratum meum rigabo. Quid magis fleri *Pſal. 6. 6.*
debet quàm Dei jactura? *Fuerunt mihi lacrymæ meæ*
panes die ac nocte, dum dicitur mihi per ſingulos dies,
Ubi eſt Deus tuus? Quid amarius fleri debet quàm
mors animæ per peccatum? *Homo ſe decipit, ſi cum in* *S. Cæſarius Arel. Hom. 1.*
medullis ſuis fervere ſentiat morbum, per ſuperficiem
corporis molle deducat unguentum. Hæc itaque prin-
cipalia mala ingenti rugitu, & gemitu, & fonte in-
digent lacrymarum. Per lacrymas clamandum eſt cum
Propheta: *Rugiebam à gemitu cordis mei.* Oportet *ſi-* *Pſal. 37. 9.*
cut ſuper mortuam conclamatum, ita magnos ſuper ex-
tinctam animam dare planctus. Et quomodo ſolet ma- *S. Cæſarius*
ter orbata ſuper amiſſione unici filii ſui fracto pectore *Arel. Hom. 2.*
lamentari; ita convenit ſuper unicam ſuam, ſed cum
ſpe reparationis affligi. Neceſſe ſuper hanc unicam cri-
minum mucrone confoſſam totum pondus doloris effundi,
ſi fortè poſſit lacrymarum vivificata fontibus calore
fidei ſuſcitari. Pro menſura peccatorum debet eſſe mo-
dus lacrymarum. *Quàm magna deliquimus, tam gran-* *S. Cyprianus.*
diter defleamus. Alto vulneri diligens & longa medi- *Tract. De*
cina non deſit, pœnitentia crimine minor non ſit. *Lapſis.*

Lacrymæ fluere debent non ſolùm torrentis inſtar,

quoad ubertatem & copiam, sed instar fontis, quoad originem & durationem. Ex corde enim vulnerato & contrito fluere debent; ab amore pœnitente elici, ob Deum summè bonum à vili creatura offensum. *Deduc quasi torrentem lacrymas, & non taceat pupilla oculi tui* ..... *Quis dabit oculis meis fontem lacrymarum?* Fontium instar manare debent & fluere toto vitæ tempore. *Quia enim homo peccando pœnam æternam meruit, & contra æternum Dei peccavit, debet pœna æterna in temporalem mutata, (saltem dolor) in æterno hominis, id est, in statu vitæ hujus manere.* Magdalena peccati maculas lacrymis abstersit; oculorum, omniumque sensuum peccata lacrymis expiavit, concupiscentiæ & amoris profani flammas lacrymis extinxit. *Lacrymis rigabat pedes ejus.* Vim baptismatis habuerunt ejus lacrymæ. *Est baptismus lacrymarum, verùm asperior & laboriosior.* Hoc baptismate peccatrix abluta, super nivem dealbata est. In baptismate fit exorcismus, & dæmon expellitur à catechumeno: Christus septem dæmonia, id est, universitatem vitiorum ex anima peccatricis expulit. In baptismate fiunt abrenuntiationes: peccatrix satanæ, mundo, & pompis ejus solemni ritu abrenuntiat ad pedes Christi Jesu. In baptismate fiunt unctiones: Magdalena Christi pedes exteriùs ungit, & ab illo interiùs ungitur Spiritu Sancto. In baptismo aqua effunditur: Magdalena lacrymas uberes effundit. Ad aquæ elementum accedit verbum, & fit Sacramentum. Ad lacrymas pœnitentis accedunt verba Christi peccata dimittentis. *Remittuntur tibi peccata* .... *Christi pedes sibi sacrarium & altare constituit: in quibus libavit fletu, litavit unguento, sacrificavit affectu. Sacrificium enim Deo spiritus contribulatus. Quem illa immolans Deo, non solum remissionem delictorum, sed & gloriam prædicandi cùm Evangelio nominis meruit. Et quia vocandæ ex Gentibus Ecclesiæ imaginem præferebat, omnia in semetipsa Mysterii sa-*

Thren. 2, 18.

Jerem. 9. 1.

S. Thomas in 4. Sentent. Quæst. 2. Art. 4.

S. Greg. Nazian. Orat. 39.

S. Paulinus Epist. 4 ad Severum.

lutaris insignia gessit. Uncta est chrismate sui muneris; pœnitentiæ lacrymas habuit in lavacrum, visceræ caritatis in sacrificium: & ipsum vivum, vivificantemque Panem manibus & ore præsumpsit: Sanguinem quoque calicis, antequam calix fieret, osculis sugentibus prælibavit. Beata quæ Christum in carne gustavit, & in ipso corpore Christi Corpus accepit.

III Amor pœnitens peccatorem conversum & justificatum ad bona opera & ad officia pietatis inclinat. Sic Dei justitiæ sit satis: sic natum ex peccato scandalum tollitur: sic amor ipse in Deum probatur: sic vita nova demonstratur. *Sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete vestra servire justitiæ in sanctificationem.* Rom. 6. 19. Sic Magdalena pœnitens Christum omnibus pietatis officiis prosecuta est. *Lacrymis rigabat pedes ejus, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat:* Ut totum Deo serviret in pœnitentia, quicquid ex se Deum contempserat in culpa. Habeant Christianæ mulieres capillos, quibus instar Evangelicæ peccatricis vestigia Christi tergant, & « S. Paulin. Sapientiæ pedibus implicentur: ut aliud nisi sapientiam « amare, nisi virtutem amplecti, nisi pudicitiam osculari « nesciant; & ut extremo saltem rore verbi cælestis aspersæ « dicant: Ros qui abs te est, sanitas est nobis. Sint mulieri- « bus Christianis comæ spiritualium acta virtutum, jeju- « nia, misericordiæ, orationes. Ornet eas Christi gra- « tia, non capilli; castitatis gemma, non lapidis; & o- « perum in his, non odorum fragret unguentum. Eo o- « dore domum impleant, id est, Ecclesiam; ut cum A- « postolo dicere possint: *Christi bonus odor sumus.* Un- « guentum in pedes Christi, id est, in pauperes effunda- « mus. «

Vides hanc mulierem? Spirabimus bonum Christi « odorem Deo, si mortem Christi in corpore nostro cir- « cumferentes, & vitam in spiritu manifestantes, & «

» passionis dominicæ, & resurrectionis odore flagremus.
» Mittemus autem unguentum in corpus Christi, si
» substantiam vitámque nostram in fide veritatis ejus, &
» præcepti obedientia conseramus. Tunc in ejus corpore
» replentia totam domum unguenta fragrabimus, si caritate
» perfecta possimus dicere : *Mihi mundus crucifixus est*, non amanti divitias, non honorem sæculi ;
» non amanti quæ propria sunt, sed quæ sunt Christi ;
» non amanti quæ videntur, sed quæ non videntur. Hæ
» nobis erunt in virtutem & ministerium sanctum comæ,
» quibus & pedes Christi detergamus, & funes peccatorum
» rumpere possimus, & in spiritu libertatis gratu-

Psal. 115. » lantes dicere : *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo*
» *hostiam laudis.* Sed dum currendi spatium, dum serviendi
» tempus est, pascamus hujusmodi comam : &
» imitemur non solùm dilectionem illius Evangelicæ Peccatricis,
» ut amore magno magna debita diluamus : sed
» & importunitatem ejusdem, ut præripiamus iræ imminenti
» salutem....... Quocumque vel in domum indigni,
» vel in domum Pharisæi audiam justum venisse,
» contendam præripere hospitis gratiam, præripere si
» possim regnum cælorum. Ubicumque mihi resonaverit
» Christi nomen, accurram : ad cujuscumque interiorem
» domum Jesum intrare cognovero, & ipse properabo...
» Expandamus illi capillos, id est, omnes nostrorum
» insignium dignitates ante ipsum sternamus ;
» & dejiciamur à nobismetipsis ut exaltemur ab illo qui
» in altis habitat, & humilia respicit. Lacrymis delicta
» nostra fateamur, ut de nobis quoque dicat divina justitia
» : *Lacrymis rigavit pedes meos, & capillis suis*
» *tersit*... Non mediocris Anima illa meriti est, de qua
» potest dicere Sapientia : *Ex quo intravit, non cessavit*
» *osculari pedes meos.* Quid est hoc osculum, nisi pignus
» æternum illius caritatis, quæ operit multitudinem peccatorum ?
Hæc oscula Sponso suo jam tunc parabat Ec-

Cant. 1. » clesia, quando cantabat : *Osculetur me osculo oris sui.*

Quod privilegium sola sibi catholica dilectio jure vendicat, quæ unica atque perfecta uni viro, ab ipsius ore Verbi petit oscula veritatis, ne fraudis hæreticæ veneno, aut incestis oris alieni osculis polluatur. Pedibus ergo Christi oscula casta figamus, ut mereamur à pedibus in caput surgere; & in superiora corporis membra crescentes, jam de proximo vultus audeamus & ipsius oris oscula postulare. Et cùm Dei Verbum puro corde libantes gustaverimus quàm suavis est Dominus, tunc anima nostra totis in amore Sapientiæ visceribus accensa, dulci refrigeretur ardore, & confixa ignitis dominicæ caritatis sagittis, quibus omnis alia inimicarum delectationum dilectio interficitur, dicat in corde compuncto: *Vulnerata caritate ego sum.* «

Dominica in Ramis Palmarum.

Dicite filiæ Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21.

Quamvis Christus Jesus in terris degens nullum Regiæ Dignitatis insigne habere voluerit: quamvis in humiliatione & inopia vixerit: quamvis tributum Cæsari solvendo, subjectionem & obedientiam sit professus: quamvis in montem fugerit cognoscens venturas turbas numerosissimas, quæ illum raperent & facerent Regem; quamvis Regnum suum non esse de hoc mundo significaverit, hodie tamen Jerusalem ingreditur ut Rex & Deus Israël, omniumque hominum & Angelorum. *Ingressus Dei mei, Regis mei, qui est in sancto.*

Christus Rex justitiæ & pacis... Christi Regnum in terra inchoatur, in cælo perficitur... Nostra erga Christum Regem officia. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 3. n. 3.*) Quis istius petitionis sensus in Oratione Domini-

câ, *Adveniat Regnum tuum?* Multiplex Regni Dei significatio. . . Petimus ut regnum gratiæ & perseverantiæ in ea nobis adveniat. . . . Desiderium nostrum ad æternam gloriam & Dei fruitionem excitamus. . . Oramus ut non solùm nobis, sed omnibus hominibus regnum gratiæ & gloriæ Dei adveniat. (*Lib. 5. Cap. 2. Art. 5.*)

I. Christus omnia erga nos implet optimi Regis officia. 2. Nullum erga Christum Regem implemus subditorum officium. *Regis signum notamque penes beneficentiam constituimus*, (ait Synesius.) Quis Christo beneficentior? *Totus mihi datus, totus meos expensus in usus*, (inquit S. Bernardus.) *Petransiit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à diabolo.* Quid fuit Domino Regem esse Israel? Quid magnum fuit Regi sæculorum Regem fieri hominum? Non enim Rex Israël Christus ad exigendum tributum, vel exercitum ferro armandum, hostesque visibiliter debellandos: *Sed Rex Israël quòd mentes regat, quòd in æternum consulat, quòd in regnum cælorum credentes, sperantes, amantesque perducat.* Quòd igitur Rex esse voluit Israel, dignatio est, non promotio; miserationis indicium est, non potestatis augmentum. Qui enim appellatus est in terra Rex Judæorum, in cælis est Dominus Angelorum. Regis munus est optimas leges ferre, non duras & difficiles; populum non gravare, sed levare, subditorum felicitatem procurare, hostes illorum vincere, ut sub vite & ficu suâ securi vivant. Christus Jesus leges sanctissimas tulit. *Lex Domini immaculata, convertens animas. Mandata ejus gravia non sunt. . . Venite*, inquit, *ad me, omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos. . . Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Hostes nostros vicit: *Confidite*, inquit, *ego vici mundum. . . Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras.* Bonis immensis nos cumulat. *De*

Synesius lib. Regn.

Act. 10. 38.

Matth. 11. 29.

Joan. 16. 33.

Joan. 12. 31.

plenitudine ejus omnes accepimus. Pacem, & vitam æternam subditis obedientibus tribuit: *Ego*, inquit, *vitam æternam do eis.* Morte sua nos à dæmonis servitute liberat; vincula peccatorum nostrorum solvit, quod per solutionem asinæ & pulli significatur. Subditos cum divina mansuetudine regit, nihil aliud ab illis, quàm amari postulat. *Ama*, (inquit S. Augustinus) *& fac quod vis.* Personam cujusquam non accipit, *omnibus æqualis, omnibus Rex*; (inquit Tertullianus.) Agnus vocari amat; super ipsum Spiritus Sanctus in columbæ specie requiescit, peccatores recipit ad pœnitentiam; cælestem artem supplicantibus hostibus indulgendi, Reges sæculi docet; de qua Ennodius; *Perfecti sæculorum Reges & Domini supplicantibus indulgere cælesti arte didicerunt.* Super civitatem Jerusalem flevit misericordiâ motus; & super animas nostras, eò quod non cognoscant tempus visitationis suæ. Vendentes & ementes è Templo ejicit, non armis terribilibus & mortem inferentibus, sed quasi flagello de funiculis facto. Castigat illos ut filios pater, ut Rex subditos. *Flagellat omnem filium quem recipit.* Moyses vir mitissimus ita sibi totius plebis Israëliticæ mentes devinxerat, ut plus eum pro mansuetudine diligerent, quàm pro factis admirarentur. Longè major Christi Regis mansuetudo. *Dicite filiæ Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.* Joan. 1. 16. Joan 10. 28. Hebr. 12. 6.

I. Nullum subditorum officium erga Christum Regem nostrum rectè impletur. Subditi debent Regi honorem: *Regem honorificate.* Obedientiam; *Subditi estote Regi quasi præcellenti.* Tributum: *Ideo enim & tributa præstatis.* Expendite an Christum, ut par est, honoretis; an ipsum opere & veritate diligatis. *Honor enim sine amore, non honor est, sed adulatio* (ait S. Bernardus) Nonne magis diligitis mundum, divitias, honores, voluptates, quàm Christum Regem? Immò, quod dictu horrendum est, diabolum magis amatis, quem Christo præponitis, cui servire potius eligitis. 1. Petri 2. 17. Rom. 13. 6.

Lib. de Pænitentia. *Diabolum Domino praeponit*, (inquit Tertullianus.) *Comparationem enim videtur egisse qui utrumque cognoverit, & judicato pronunciasse eum esse meliorem, cujus se esse maluerit.* Quis Christum amat? quis de illo cogitat? quis de illo honorificè loquitur? quis zelo pro illius gloria flagrat? quis illum dolet offendi? quis legem ejus observat? Heu! *In cunctò populo Christiano genus quodammodo sanctitatis est minus esse vitiosum.* *Salvian ad Eccles. Cathol.* An denique tributa Christo Regi redditis? Tributa sunt eleemosynæ, quas in ejus ærarium, id est, in manus pauperum inferre debetis. *Manus pauperum, gazophylacium Christi.* Eleemosynæ erogatio officium est divitis, debitum est. *Honora Dominum de tua substantia... Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum.* Vestimenta vestra Christo in via sternite, Christo in gloria quidem sua triumphanti, sed in membris suis indigenti. Expoliate veterem hominem cum actibus suis, luxum rescecate ad pauperes alendos & vestiendos. Ramos arborum cædite & sternite in via, luxuriantibus cupiditatibus ramos detrahite, superflua in Christi honorem impendite. Quod in luxum, in spectacula, in ludos, in convivia impenderetis, pauperibus erogate. *Superflua sunt, sed Domini pedibus necessaria sunt.* Nihil superfluum videbitur cupiditati, sed multa erunt superflua caritati. Quicquid vitæ sustentationi, & status conservationi ac decoro necessarium non est, superfluum est. Porro status decorum non secundùm ambitionis desideria, non secundùm mundi regulas; sed secundùm Evangelium Christi & Christianæ vitæ professionem mensurandum est. Reditus vestros augere vultis? eleemosynas simul augete. Tributa realia sunt, Christi lege bonis vestris imposita: *Reddite quæ sunt Dei Deo.* Eamus obviam Christo victori, palmas in manibus ferentes; quæ ut nobis conveniant, fortiter adversùs peccatum & diabolum pugnemus, victores simus, ut in eorum felicem societatem

S. Petrus Chrysol. *Proverb. 3.* *Eccles. 4.* *S. August.*

cooptemur qui stant *ante thronum Agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum.* Laudemus Christum Regem, dicentes: *Benedictus qui venit in nomine Domini, hosanna in altissimis.* Rami palmarum *laudes sunt significantes victoriam: quia erat Dominus mortem moriendo superaturus, & trophæa crucis de diabolo mortis principe triumphaturus.* Victoriæ ipsius gratulemur, & gratias immortales agamus Regi qui nobis vicit. Verùm non solùm triumphantem sequi oportet, sed patientem & morientem, quia passione ac morte triumphat, & hodiernus triumphi apparatus ad mortem crucis tendit. Generosum illum Davidis Regis Aulicum imitemur, qui Dominum suum secutus, cùm Absalomum fugeret, nudis pedibus, lugens, operto capite Hierosolymis egressus, & cum suis ascendens montem olivarum. Aulicus ille, cui nomen Ethai, à Rege monitus ut in domum reverteretur, Dominum suum in summa calamitate deserere noluit. *Vivit Dominus meus* (inquit) *& vivit Dominus meus Rex, quoniam in quocumque loco fueris, Domine mi Rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus.* Apoc. 7. S. August. Tract. 51. in Ioan. 2. Reg. 15. 21.

FERIA II. POST DOMINICAM PALMARUM.

Fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat. Joan. xij. 6.

CUm Judam Iscariotem nominamus, Christi Domini proditorem, nemo est qui illum non execretur: & tamen multi sunt inter Christianos illi similes, avari, fures, sacrilegi, murmuratores, hypocritæ, proditores Christi, ejus legem ac gloriam, caritatem, justitiam, religionem, salutémque suam, cupiditati suæ postponentes. Qui vitam honestam & Christianam

in sæculo agere videntur, à rapina quidem & publicis latrociniis abstinent, sed innumeri sunt qui furtis gravare non metuunt conscientiam, ut rei familiaris augeant substantiam; & tam gravi crimine obstricti, ad Communionem Paschalem accedere non verentur, ut Judas. *Fur erat, & loculos habens, &c.*

I. Tales sunt imprimis usurarii. Rei porro sunt usuræ quicumque ex mutuo aliquid ultra sortem exigunt aut percipiunt, sive pecuniam sive quidvis aliud. Usura omnis, & erga omnes, sive divites, sive pauperes prohibita divinâ lege. Quicumque ergo dant mutuum ad certum tempus, promissum solvendi usuras sub privata syngrapha exigentes, aut accipientes quovis nomine, etiam commercii, usurarii sunt. Quicumque ratione solius periculi quod ex mutuo consequitur, aliquid ultra sortem exigunt, rei sunt usuræ, si nullus alius titulus damni emergentis, aut lucri cessantis intercedat. Usura est rem aliquam ob dilatam solutionem cariùs vendere justo pretio: vel minoris emere ob anticipatam solutionem... Tutores & curatores ex pecuniis pupillorum mutuo datis exigere aut percipere non possunt aliquid ultra sortem, eo solùm nomine quòd pupillorum sint; & quod pupillorum interest, resarcire atque compensare tutores ipsi secundùm leges tenentur, nisi hujusmodi pecunias in illorum utilitatem collocaverint. Contra istas, aliásque species usurarum, prout opus fuerit ad animarum salutem, Sermonem habeat Concionator, in civitatibus & locis populosis, ubi commercium viget, & hujusmodi corruptelæ & malæ artes dominantur. *Improbum fœnoris inventum qui latrocinium & parricidium nominaverit, non procul à vero aberraverit. Quid enim refert an clanculum perfossis muris prædonis more aliena habeas, & prætereuntis cæde te eorum quæ habeat Dominum constituas, an fœnoris necessitate acquiras ea quæ ad te non pertinent? O malum vocabulum, funus fit nomen latrocinii,*

S. Greg. Nyss. Hom. 4. in Ecclesiast. S. Ambros. Lib. de Tobia, c. 10. & toto passim libro legend. S. Leo, Serm. 4. de jejunio decimi mensis.

(inquit S. Gregorius Nyssenus.) *Nihil interest inter fœnus & fœnus, nihil inter mortem distat & sortem,* (ait S. Ambrosius.) *Multiplicatur quidem facultas injustis & tristibus incrementis, sed mentis substantia contabescit: quoniam fœnus pecuniæ, funus est animæ,* (ait S. Leo.)

Inanes certè Usurariorum excusationes, qui mutuum cum honesta, ut vocant, ad sortem accessione, inter homines divites & negotiatores exerceri solitum, Reipublicæ commodum, proximo utile esse aiunt, iis qui mutuum accipiunt, dari opportunitatem rem suam familiarem amplificandi. Negotiatoribus adminiculum præberi ad continuandum augendúmque commercium, quo Regna & Respublicæ maximè efflorescunt. Inanis, inquam, illa excusatio est. Non enim ad utilitates nostras, commodáque temporalia Lex Dei inflectenda est, sed secundùm illam judicandum an justum sit, quod nobis utile commodúmque videtur. Prohibet Deus ex mutuo ampliùs accipere quàm datum sit, *Usuram & superabundantiam* accipere: jubet Christus ut mutuum gratis detur, *Mutuum date nihil inde sperantes*; nullam pauperum ac divitum exceptionem facit, nullam mutui caritatis, & mutui negotiationis distinctionem. Sileat, Deo jubente, cupiditas. *Quid revolvis? Deus præcipit. Ad exhibitionem obsequii prior est majestas divinæ potestatis: prior est auctoritas imperantis, quàm utilitas servientis.* Facitando augendóque commercio quærantur ac præbeantur adminicula, sed non per malas artes, per cupiditatem, fraudes, mendacia, usuras, quæ negotiationem polluunt, negotiatores Deo exosos faciunt. Accedit, quòd usura Reipublicæ etiam perniciosa est, cùm æqualitatem dari & accepi non servet, violétque justitiam; cùm necesse sit creditores crescere, debitores minui; omniúmque facultates tractu temporis à fœneratoribus exhauriantur. *Usura creditori & debitori exitialis est.*

Ezechiel. 18.
Luc. 6.
Tertull. lib. de Pœnit. c. 4.

S. Chrysost. Hom. 41. in Genes. *Nam debitor quidem inopiâ atteritur: creditor autem augens divitias, & peccatorum accumulat sibi multitudinem. Proinde ab initio olim Judæis crassioribus &* Deuteron. 23. *rudioribus hoc præceptum Deus dedit: Non fœnerabis fratri ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem. Qua igitur excusatione digni erunt, qui Judæis sunt inhumaniores, & post gratiam & tantam à Domino misericordiam, inveniuntur iis, qui sub Lege fuerunt, inferiores, immo pejores? Mare fœnerator est; omnium patrimonia tamquam fluctus absorbet, & ipse* S. Ambros. Lib. de Tobia, Cap. 5. *nescit expleri. Mari tamen plerique utuntur ad quæstum; fœneratore nemo utitur nisi ad dispendium: Illic multorum commodum est, hic universorum naufragium.*

Nec verò promissiones obligatorias ad solvendum lucrum supra capitale, mutuúmque usuratium, & fœneratitios contractus excusat consuetudo; quòd nempe ita fiat in aliquibus civitatibus, provinciis, regionibus. Nulla enim consuetudo divinæ legi derogare, aut ejus transgressores excusare potest. Christus Jesus, quem audire debemus, & sequi ut legislatorem, magistrum, redemptorem ac Dominum nostrum, non dixit, Ego, sum consuetudo; sed, *Ego sum via, veritas, & vita*. Non ex hominum opinionibus, non ex moribus & consuetudinibus sæculi, sed ex Dei verbo judicabimur. Joan. 12. 48. *Sermo quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die.* Adversus legem Dei nulla consuetudo præscribere potest. De civitatibus igitur & provinciis, in quibus consuetudo contractibus usurariis pravitate infectis, mutuóque fœneratitio, & schedulis atque promissionibus obligatoriis, quibus aliquid ultra sortem exigitur, auctoritatem dedit, jure meritò dici potest: *Vidi iniquitatem* Psal. 54. *& contradictionem in civitate: Die ac nocte circumdabit eam super muros ejus iniquitas, & labor in medio ejus, & injustitia: Et non defecit de plateis ejus usura & dolus.* Ad quem locum S. Augustinus: *Usura*

& dolus, inquit; *non absconduntur saltem, quia mala sunt, sed publicè saeviunt. Etenim qui in domo aliquid mali facit, vel de malo suo erubescit. In plateis ejus usura & dolus. Fœnus & professionem habet, fœnus & ars vocatur: corpus dicitur, corpus quasi necessarium civitati, & de professione sua vectigal impendit; usque adeo in plateis est, quod saltem abscondendum erat.* Cum gemitibus & lacrymis exclamare cogimur; *Consensere jura peccatis, & cœpit licitum esse, quod publicum est.* Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. De Peccatis Cap. VII.* ubi de Usura fusè disseritur, & uberrimum contra hoc immane vitium dicendi argumentum Concionatoribus subministratur. *S. August. Enarrat. in Psal. 54.* *S. Cyprian. Epist. 1.*

II. *Fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur portabat.* Furti rei sunt mercatores, qui rem pluris justo pretio vendunt, aut minoris justo emunt. Emptiones & venditiones citra dimidium justi pretii, manifestè fraudulentæ sunt & injustæ. Furti rei sunt, qui vendunt rem aliquam, vel in substantia, vel in quantitate seu mensura, vel in qualitate notabiliter deficientem. *Ne quis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum, quoniam vindex est Dominus.* Leges quidem humanæ ad restitutionem non cogunt, nisi emptor sit deceptus ultra dimidiam justi pretii quantitatem: sed lex divina nihil impunitum relinquit, quod sit justitiæ contrarium. Unde si in emptione & venditione non sit æqualitas justitiæ observata, tenetur ille qui justo plus vendidit, vel justo minùs emit, compensare damnum ei qui passus est, secundùm legem naturalem & Evangelicam: *Omnia quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. De Peccatis, Cap. 6. Art. 5. Regulis 1. 4. 9.* Periculosa Christianis negotiatio, si cupiditati obsequantur, malorum omnium radici. *Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur: sic & inter medium venditionis & emptionis* *1 Thess. 4. 6.* *S. Thomas. secunda secundæ.* *Matth. 7.* *Eccli. 27.*

Ezechiel. 28. *angustiabitur peccatum.* Hinc Deus Tyriorum peccata maxima ex parte prodiisse ex negotiatione significat. *In multitudine negotiationis tuæ repleta sunt interiora tua iniquitate, & peccasti, & ejeci te.* Et rursum: *Iniquitate negotiationis tuæ polluisti sanctificationem tuam.* S. Augustinus explicans hunc Versum Psalmi LXX. *Quoniam non cognovi litteraturam,* sive (ut ipse legit) *negotiationes, introibo in potentias Domini. Audiant,* inquit, *negotiatores, & mutent vitam.* Fraudes tamen, mendacia, perjuria, vitia non sunt negotiationis, quæ per se bona est, sed negotiatorum, & fructus cupiditatis. Unde S. Leo ait: *Qualitas lucri negotiantem aut excusat, aut arguit: quia est honestus quæstus & turpis. Verumtamen Pœnitenti utilius est dispendia pati, quàm periculis negotiationis obstringi: quia difficile est inter ementis vendentisque commercium non intervenire peccatum.*

S. Leo Epist. 2. aliàs 9. ad Rusticum, Inquisit. 11.

III. *Fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat.* Furti & rapinæ rei sunt, qui creditores suos fraudant; qui debita non soluunt, cùm possint; qui prodigalitate, luxu, comessationibus, ludis, facultates suas decoquunt, ex quibus dispungere possent æs alienum, quo sunt obstricti; qui denique gravia in dies debita contrahunt, cùm sciant se non esse solvendo. *Mutuabitur peccator, & non solvet.* Rem alienam invito Domino retinere, nemo furtum esse negaverit. Bona porro creditorum hujusmodi homines retinent ipsis invitis. Contra illos S. Ambrosius: *Quàm deforme est,* inquit, *ut pro beneficio ei qui te adjuvit, rependas molestiam! Debere, verecundum est, non reddere, inverecundum. Postulabis dilationem, cùm cœperis conveniri in tempore præscriptæ solutionis, pro pecunia afferes tædia: causaberis de tempore, excusationes strues; & cùm totum promiseris, ne in universum fraudare videaris, vix dimidium restitues. De amico inimicum facies, pro honore referes contumeliam, pro be-*

Psal. 36.

S. Ambros. lib. de Tobia Cap. 21.

maledictum. Quàm hac opinonem lædant, considera: quàm à viro bono discrepent, recognosce... Reddite ergo omnibus debita. Nemini debeatis, nisi ut invicem diligatis. Rom. 13.

IV. Nemo qui rem alienam acceperit aut retinet invitis Dominis; nemo furti supradictis, aliisve modis reus; nemo qui grave damnum alteri intulit, absolvendus est, & ad sacram Mensam admittendus, nisi restituerit quòd injustè accepit ac retinet; si tamen restituere potest. Nam sine restitutione nulla hujusmodi hominibus spes salutis esse potest. *Si dixero impio*, inquit Deus, *Morte morieris, & egerit pœnitentiam à peccato suo, feceritque judicium & justitiam, & pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitæ ambulaverit, nec fecerit quidquam injustum: vita vivet, & non morietur.* A restitutione incipiendam vitam novam, seu veram conversionem, confirmat sacrum hoc Sapientis oraculum; *Initium viæ bonæ, facere justitiam*, reddendo scilicet unicuique quod suum est. Hinc incipiendum exemplo suo docuit Zachæus: *Et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.* Nulla præter impotentiam sive summam egestatem, his qui res alienas quolibet modo surripuerunt, aut invitis Dominis retinent, suffragatur excusatio, quo minùs restituant absque mora. *Pessimum hominum genus commemoras, cui pœnitentiæ medicina omnino non prodest. Si enim res aliena, propter quam peccatum est, cùm reddi possit, non redditur, non agitur pœnitentia, sed fingitur. Si autem veraciter agitur, non remittetur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Sed si restituero, inquiunt, à meo statu excidam, ad extremam egestatem redigar, filii mei mendicare cogentur. Ad hunc statum per injustitiam, rapinam, furta, fraudes ascendisti, justitia postulat ut descendas. Si ad egestatem restituendo redigaris, hac pœna dignus es: toleranda est patienter & amplectenda ut salves animam tuam, qua

Ezechiel. 33. 14.

Luc. 19.

S. August. Epist. 153. aliàs 54.

nihil tibi pretiosius esse debet; ut Deum tibi reddas propitium; ut æternam damnationem vites. Si filii tui probi sint & justi, Deus illis providebit. *Non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem.* Ex rebus alienis providere illis salvâ justitia non potes. Id si feceris, tibi, illisque æternam damnationem arcessis. Velles-ne ut alii bona tua raperent ad providendum filiis suis? Quod igitur non vis tibi fieri, alteri ne feceris. Primum legis naturæ principium est in Evangelio renovatum. Labora ut victum compares: laborare, & labori assuescere, ab alieno abstinere, verbo & exemplo filios doce. *Qui furabatur, jam non furetur; magis autem laboret, operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.* Satisfaciam, (inquis) eleemosynas largiendo pauperibus, sacra anniversaria in Monasteriis fundando. Priùs restitue, deinde eleemosynas erogabis... Ex propriis, non ex alienis & malè partis facienda eleemosyna. *Honora Dominum de tua substantia* (inquit Sapiens) *Dona iniquorum non probat Altissimus, nec respicit in oblationes iniquorum: nec in multitudine sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis. Qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui victimat filium in conspectu patris sui.* Vide Lib. 4. *Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 3. Art. 11. Regulâ 32.* De furto lege, Cap. 9. ejusdem Libri, Art. 2. & 3. De restitutione, Art. 6.

Psal. 36. 25.

Ephes. 4. 28.

Prov. 3.

Eccli. 34.

Qui rem alienam se non habere, per Dei gratiam agnoscunt, nec damnum grave proximo unquam intulisse, ante Pascha examinent num à cupiditate & avaritia, quæ radix omnium malorum est, liberi sint. Hæc usurarum, fraudium, omnis generis furtorum origo. Hæc miserum Judam ad furtum pecuniæ, Christi & Apostolorum usibus destinatæ, ad sacrilegam Communionem, ad venditionem Magistri Dominique sui impulit. *Amori pecuniæ vilis est omnis affectio, & anima lucri cupida etiam pro exiguo perire non metuit:*

S. Leo Serm. de Pass. Dom.

nullumque est in illo corde justitiæ vestigium, ubi avaritia sibi fixit habitaculum. Igitur *sint mores sine avaritia, contenti præsentibus. Ipse enim* (Deus) *dixit: Non te deseram, neque derelinquam.* Hebr. 13.

FERIA VI. IN PARASCEVE.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Qui peccatum non fecit: qui cùm malediceretur, non maledicebat: cùm pateretur, non comminabatur: tradebat autem judicanti se injustè: qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, justitiæ vivamus: cujus livore sanati estis. 1. Petri II. 21. 22. 32. 24.

QUis passus est? Quid passus? Pro quibus? Propter quid? considerandum. Quis? *Christus*, Dei Filius, verusque Deus, Christus Dominus noster, Dominus virtutum, Rex gloriæ, Pontifex innocens, impollutus, Sanctus sanctorum: *Qui peccatum non fecit.* Quid passus est? Acerbissimos dolores, in anima, corpore, membris, sensibusque omnibus; mortem crudelissimam & ignominiosissimam in Cruce. *Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum.* Pro quibus passus? Pro creaturis suis, pro servis, pro injustis, pro peccatoribus, pro ingratis: *Pro nobis.* Propter quid, quem ob finem passus? Ut nos redimeret, ut nos sanaret, ut nos à morte peccati liberatos ad vitam justitiæ revocaret. *Ut peccatis mortui, justitiæ vivamus: cujus livore sanati estis.*

Deus & homo Christus verè passus: non tamen passa Deitas. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 5. §. 1.*) Acerbitas

passionis Christi... Interior animi dolor in Christo gravissimus... Corporis dolores in Christo patiente acerbissimi (*Ibid.* §. 2.)

Mortis genus, quam pro nobis Christus passus est, fini, quem sibi proposuerat, convenientissimum fuit. (§. 3.) Figuris & oraculis Scripturarum mors Christi, genusque mortis, adumbrata & prædicta sunt. Figuræ, Abel, Isaac, Agnus paschalis, Serpens æneus, Hircus emissarius, Vacca rufa... Prophetarum vaticinia de morte Christi in Cruce (*Ibidem*)... Christi passio & mors voluntariæ fuerunt & liberæ, quamvis præcepto Patris passus & mortuus sit, Patremque metu mortis imminentis oraverit ut ab eo transiret Calix iste. Christus affectus nostros liberrimè suscepit.... Quas ob causas?... Discrimen inter affectus Christi & nostros. (§. *quinto ejusdem Articuli.*)

Immensa ex passione & morte Christi beneficia in nos redundarunt. 1. Liberatio à peccato. 2. Liberatio à diaboli tyrannide. 3. Solutio pœnæ peccatis nostris debitæ, divinæque justitiæ placatio. 4. Cæli reseratio. (§. *sexto ejusdem Articuli.*)

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus. Christus in passione sua omnium virtutum exempla nobis dedit... Christi patientis & morientis caritas... Pietatis erga parentes exemplum dedit Christus moriens... Christi patientis & morientis humilitas & obedientia... Christi patientis & morientis mansuetudo. Christi patientis & morientis patientia. (§. *septimo ejusdem Articuli.*)

Hebr. 2, 9. *Vidimus Jesum, propter passionem mortis, gloria & honore coronatum.* Christi Jesu claritas & gloria in passione & cruce promicans, & per passionem crucemque parta. (§. *octavo ejusdem Articuli.*) In passione & Cruce se Deum verum demonstravit... Per passionem & crucem victor diaboli & mortis extitit. (*Ibid.*) Crux Christi, Altare Sacrificii... In Cruce Ecclesia

cum suo Capite Deo immolatur. (*Ibid. n. 3.*) Crux Christi, tribunal judicantis. (*Ibid. n. 4.*) Crux Christi, cathedra docentis, (*Ibid. n. 5.*) Crux Christi, thalamus Sponsi. (*Ibid. n. 6.*) Crux Christi, thronus regnantis. (*Ibid. n. 7.*)

Christus pro peccatoribus passus est, & ab iis quotidie patitur, qui ipsum rursus in semetipsis crucifigunt, ut ait Apostolus: *Rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes.* Heb. 6. 6. In Republica Judæorum, cùm inventum fuerat hominis occisi cadaver, & ignorabatur cædis reus, Seniores viciniotis civitatis veniebant ad interfectum, lavabantque manus suas super vitulam piacularem in valle percussam, dicentes: *Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt. Propitius esto populo tuo Israel, quem redemisti Domine, & ne reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israel.* Deuteron. 21. En hominis Dei Jesu Christi crucifixi, corpus mortuum & exsangue. Cædis ejus reum se negat Pilatus, manus suas lavans coram populo: *Innocens ego sum* (inquit) *à sanguine Justi hujus.* Reos se negant Judæi: *Non licet nobis* (inquiunt) *interficere quemquam.* Accedite, Christiani, accedite: an lavare audebitis manus vestras, & dicere, *Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc?* Peccatum vestrum confitemini ut in hoc generalis Expiationis Festo vobis per ipsum, quem effudistis, Christi sanguinem remittatur. *Sanctum & justum negastis; Auctorem vitæ interfecistis... Pœnitemini igitur & convertimini, ut deleantur peccata vestra.* Act. 3. 14. 15. 19.

DOMINICA PASCHÆ.

Jesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est hic. Marci xvj. 6.

Psal. 67. 21. DEus noster Deus salvos faciendi, & Domini Domini exitus mortis, (ait Rex Propheta.) Christus igitur sub imperio mortis manere non poterat, sed resurgere debebat secundùm Scripturas, ut idem Propheta Spiritu Dei afflatus prædixit, Psal. 3. 6. *Ego dormivi, & soporatus sum, & exurrexi, quia Dominus suscepit me.* Psal. 15. 9. *Propter hoc lætatum est cor meum, & exultavit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me lætitia cum vultu tuo; delectationes in dextera tua usque in finem.* Ideo in monumento alieno, eoque novo *S. Ambrosius Lib. 10. in Lucam.* sepultus est Jesus, quia brevi resurrecturus erat. *Etenim tumulus his paratur, qui sub lege sunt mortis. Victor mortis tumulum suum non habet. Quæ enim communio tumulo & Deo?* Unus ille *inter mortuos liber,* quorum *sepulcra domus illorum in æternum*, in tumulo *Psal. 48. 14.* fuit ad modum transeuntis: *Singulariter sum ego do-* *Psal. 140. 10.* *nec transeam,* utpote mortem ipsam in sede sua expu- *Osee. 13. 14.* gnaturus, secundùm illud Osee Prophetæ oraculum: *Ero mors tua, ô mors: morsus tuus ero, inferne.* Hic fidei nostræ fundamentalis Articulus hodiernâ die vobis explicandus: *Tertia die resurrexit à mortuis.* Resurrexit propria virtute. Resurrexit primus omnium. Resurrexit tertia die, prout ipse prædixerat. Resurrexit circa diluculum, illucescente jam die. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 6. §. 2.*)

Hoc in Mysterio tria consideranda sunt. 1. Resurrectionis Christi necessitas. 2. Resurrectionis Christi gloria. 3. Resurrectionis Christi fructus & utilitates eximiæ.

1. Christum resurgere oportuit, ad divinæ justitiæ commendationem.... 2. Christum resurgere necesse erat, ad fidei nostræ confirmationem ... 3. Christum resurgere necesse erat ad sustentationem spei nostræ... 4. Christi resurrectio necessaria erat ad institutionem nostram ... 5. Necessaria erat ad salutis nostræ consummationem. (*Ibid.* §. 3.)

II. Resurrexit idem Christi corpus verum... Resurrexit Christi corpus integrum ... Resurrexit gloriosum ... Christus post Resurrectionem vix agnosci ex carne potest. Quo sensu Christus post Resurrectionem *totus Deus* ? .. Resurrectio, nova Christi Jesu nativitas, æternæ generationi maximè affinis. (*Ibid.* §. 4.)

III. Resurrectionis Christi fructus & utilitates eximiæ. Primus resurrectionis Christi fructus, resurrectio corporum ... Resurrectionis Christi fructus alter, animarum nostrarum resurrectio. (*Ibid.* §. *quinto.*) *Deus qui suscitavit Jesum à mortuis, vivificabit & mortalia corpora nostra, propter inhabit antem Spiritum ejus in nobis.* Corpus nostrum etiam idem, integrum, gloriosumqua resurget, post tres dies mysticos. *Vivificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, & vivemus in conspectu ejus.* Prima dies est passionis, quâ hîc in mundo tribulationes varias sustinere nos oportet, gloriamque bonis operibus & patientiâ promereri, sicut Christus meruit gloriam sui corporis, nominisque sui exaltationem patiendo & moriendo. Dies secunda, est dies mortis, quâ in sepulcro quiescendum est usque ad finem sæculi. Tertia dies est resurrectionis generalis, quâ summo mane à somno mortis excitabimur. Pharaonis pincerna in carcere de-

Rom. 8. 11.

Osee 6. 3.

Genes. 40. 12.

rentus, vidit per somnium tres propagines vitis crescere paulatim in gemmas, & post flores uvas maturescere, seque uvas exprimere in calicem, & tradere poculum Regi. Quod visum faustum omen fuit libertatis ipsius pincernæ, interprete Joseph, *Tres propagines*, inquit, *tres adhuc dies sunt; post quos recordabitur Pharao ministerii tui, & restituet te in gradum pristinum*. Quandiu in corpore mortis hujus peregrinamur à Domino, velut in carcere sumus. *Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo*. Et post eductionem animæ, corpus in sepulcro velut carcere tabescit; verùm tertia die recordabitur Christus Rex gloriæ ministerii nostri, si tamen fideles servi fuerimus, & restituet nos in gradum pristinum; in Aulam suam nos admittet redivivos & gloriosos, non ut ipsi calicem porrigamus; sed ut ipse participes nos faciat præclari calicis, inebriantis ab ubertate domus Dei; & torrente voluptatis nos potet; & ad mensam suam sedentibus det ut vinum novum cum illo bibamus in Regno Patris sui.

Psal. 141. 8.

Psal. 22. 5.

Psal. 35. 9.

Matth. 26. 29.

Verùm ad vitam & gloriam æternam non resurgent, sed ad mortem secundam, & in opprobrium sempiternum, illi qui ante finem vitæ hujus non resurrexerint à peccato, quod est mors animæ. Hæc resurrectio effectus est Resurrectionis Christi, qui *Traditus est propter peccata nostra, & resurrexit propter justificationem nostram*. Spiritualis porro resurrectio sex signis fit manifesta. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 6. §. 6.*)

Rom. 4.

DOMI-

DOMINICA IN ALBIS.

Post dies octo, iterum erant Discipuli ejus intus, & Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, & stetit in medio, & dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Joan. xx. 26. 27.

CHristus Jesus *Princeps pacis*, qui nasci voluit toto orbe in pace composito; quo nascente Angeli cecinerunt, *In terra pax hominibus bonæ voluntatis*, qui Discipulis suis pacem moriturus velut supremis testamenti tabulis munus hereditarium reliquit: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis*: post Resurrectionem suam in medio illorum se sistens, pacem illis ter adprecatur & largitur: *Pax vobis*. Ipsis simul confert Spiritum Sanctum & potestatem remittendi peccata: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis*: Quia vera pax in statu peccati haberi non potest. Illis denique vulnera sua ostendit, ac Thomæ palpanda præbet: *Vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum*. Quia vera pax, quam mundus dare non potest, fructus est passionis & vulnerum Christi, qui sanguinis sui pretio nobis illam comparavit.

I. Pax fructus Spiritus Sancti... Peccatores vera pace frui non possunt... Veræ pacis amator, inimicorum ejus amator est... Pacem habet, qui pacem amat... Pax cum Deo, cum nobismetipsis, cum proximis. *(Lib. 2. Tract. de Sacramento Confirmationis, Cap. 3.*

Art. 3. n. 3.) Pax individua justitiæ comes. Psal. 71. *Orietur in diebus ejus justitia & abundantia pacis.* Psal. 84. *Justitia & pax osculatæ sunt.* Isai. 33. *Erit opus justitiæ pax.* Igitur Fac justitiam, & habebis pacem. Si enim non amaveris justitiam, pacem non habebis. Duæ amicæ sunt, tu fortè unam vis, & alteram non facis. Nemo est enim qui non vult pacem; sed non omnes volunt operari justitiam. Interroga omnes homines, Vis pacem? Uno ore tibi respondet totum genus humanum, Opto, cupio, volo, amo. Ama & justitiam, quia duæ amicæ sunt justitia & pax, ipsæ se osculantur. Si amicam pacis non amaveris, non te amabit ipsa pax, nec veniet ad te? Quid enim magnum est desiderare pacem? Quivis malus desiderat pacem. Bona enim res est pax. Sed fac justitiam, quia justitia & pax se osculantur, non litigant. Tu quare litigas cum justitia? Ecce justitia dicit tibi, Ne fureris, & non audis. Ne adulteres, non vis audire. Non facias alteri, quod tu pati non vis; non dicas alteri, quod & tibi dici non vis. Inimicus es amicæ meæ: dicit tibi pax, quid me quæris? Amica sum justitiæ, quemcumque invenero inimicum amicæ meæ, non ad illum accedo. Vis ergo venire ad pacem? Fac justitiam... *Declina à malo, & fac bonum,* (hoc est amare justitiam:) & cùm jam declinaveris à malo, & feceris bonum, *Inquire pacem, & persequere eam.* Jam enim non diu illam quæres; quia & ipsa occurret tibi, ut osculetur justitiam. *Sine caritate nulla pax est... Caritas* autem *diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis.* Ideo pacem cum Spiritu sancto Discipulis suis Christus impertitur; *Pax vobis... Accipite Spiritum Sanctum.*

S. August. Enarrat. in Psal. 84. — *Psalm. 33. 15.* — *S. August. in Psal. 127.* — *Rom. 5.*

Peccatorum falsa pax... Malæ conscientiæ pœna; (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 3. n. 6.*) Vita beata non est absque pace. *Vitam* porro *beatam efficiunt tranquillitas conscientiæ, & securitas innocentiæ.* Id à

S. Ambros. Lib. 2. de Officiis Minist. Cap. 1.

Spiritu Sancto per os Salomonis loquente discimus: *Prov. 15. 15.*
Secura mens quasi juge convivium. Hanc pacem Philippensibus optat Apostolus: *Pax Dei, quæ exsuperat* *Philipp. 4.*
omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras in Christo Jesu. Pax Dei, non pax sæculi; pax corda custodiens, non corrumpens; pax Christi, quæ omnes animi motus & cupiditates, non modò rationi, sed legi Dei & gratiæ subjicit, de qua idem Apostolus: *Coloss. 3.*
Pax Christi exultet in cordibus vestris. De qua S. Am- *S. Ambros.*
brosius: Ja[illegible], inquit, petiturus à fratre concordiam, *Lib. 1 de de Iacob. & vita beata. Cap. 6.*
dormivit in castris. *Perfecta virtus habet quietis tranquillitatem & stabilitatem, ideo Dominus donum ejus perfectioribus reservavit, dicens:* Pacem meam relin- *Joan. 14. 27.*
quo vobis, pacem meam do vobis. *Perfectorum est enim non facilè mundanis moveri, non turbari metu, non exagitari suspicione, non terrore concuti, non dolore vexari: sed quasi in littore tutissimo adversùm insurgentes fluctus secularium procellarum mentem immobilem fida statione placidare. Hoc firmamentum Christianis mentibus Christus invexit, pacem internam invehens animis probatorum, ut non turbetur cor nostrum, neque exagitetur animus... Fructus itaque pacis est non perturbari in pectore. Pacem meam do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Denique vita* *Joan. 14. 17.*
justi quieta est, injustus autem iniquietudinis & perturbationis plenus est. Itaque ampliùs suis suspicionibus affligitur impius, quàm alienis plerique verberibus: majoresque vibices vulnerum in ejus animo sunt, quàm in eorum corpore qui ab aliis verberantur. Grande est aliquem intra se tranquillum esse & sibi convenire. Foris pax aut Imperatoris sollicitâ providentiâ, aut manu militum quæritur, aut bellorum prospero cedit eventu, aut internecione aliqua barbarorum, si in se hostili motu sua arma convertant. In ea pace nulla nostra virtus, sed eventus est. Certè gloria pacis illius ad Imperatorem refertur: istius pacis fructus in nobis est,

quæ est in mentibus singulorum, qua tenetur affectibus. Istius pacis major est fructus, quo spiritalis nequitiæ tentamenta, quàm quo arma hostilia repelluntur. Ista pax sublimior, quæ corporalium passionum excludit illecebras, perturbationesque mitigat, quàm ea quæ barbaricos sedat incursus. Plus est enim clausò intra te hosti resistere, quàm remoto.

Discipulis suis pacem adprecatus est Christus, cùm *intus* essent. Pacem non habemus, nisi *intus* in animâ nostrâ stet Christus, illicque nos colligamus, non extra divagemur. Columba pacis præco ramum virentis olivæ ad Noë defert in Arcam. Si pacem habere vis, intra & tu in Arcam, hoc est, *In te ipsum intra, in tuam mentem, in tua anima principale, ibi salus est, ibi gubernaculum, foris diluvium, foris periculum.*

S. Ambros. Lib. de Noë & Arca, Cap. 11.

Peccator pacem habere non potest, nisi pœnitentiam egerit, ac remissionem peccatorum obtinuerit. Meritò esse dicitur *Sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clavo.* Nam sicut dormiens inter procellas propior est periculo quàm vigilans, ita qui plagas conscientiæ non sentit, magis periclitatur, quàm qui illis cruciatur. Peccatoris ita sopiti, nec ullos conscientiæ stimulos sentientis, figura erat Jonas. *Facta est tempestas magna in mari, & navis periclitabatur conteri... Et Jonas dormiebat sopore gravi.* Peccator fugit à facie Dei sicut Jonas, sed fugit in Tharsis, id est, totum se mundanis gaudiis ac delectationibus immergit. Tharsis enim, S. Hieronymo interprete, idem est ac *Contemplatio gaudii.* Dormit sopore gravi, peccatorum fumo crassisque vaporibus, sensum spiritualium hominis interioris intercludentibus officia. De illius salute actum est, nisi gubernator navis, id est, divina gratia accedat, & securè adeo ac periculosè quiescentem à somno excitet. *Et accessit ad eum gubernator, & dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? Surge, invoca Deum tuum.* Necesse est ut gratiæ consentiat libertas

Prov. 23. 34.

Jonæ 1.

ad sortem super peccata mittendam, ut cognoscatur propter quæ potissimùm orta sit tempestas divinæ ultionis peccatori imminentis. *Et dixit vir ad collegam suum: Venite, & mittamus sortes, & sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes, & cecidit sors super Jonam, & dixerunt ad eum: Quod est opus tuum?* Denique peccatum in mare projiciendum, & aquis amaris pœnitentiæ submergendum est, ut sedetur tempestas. *Et tulerunt Jonam, & miserunt in mare, & stetit mare à fervore suo.*

In adversis rebus tranquilli esse non possumus, nisi mundam & puram conscientiam habeamus. Jacob post cladem Sichemitis à filiis suis illatam, dixit illis: *Turbastis me, & odiosum fecistis me Chananæis & Pherezæis habitatoribus terra hujus. Nos pauci sumus: illi congregati percutient me, & delebor ego & domus mea.* Sed contra hos terrores una illi videtur sacra anchora, suorum conscientia. Quamobrem hanc emundari jubet ac purgari, ut ad illam confugiant. *Abjicite Deos alienos qui in medio vestri sunt, & mundamini ac mutate vestimenta vestra. Surgite & ascendamus in Bethel, ut faciamus ibi altare Deo, qui exaudivit me in die tribulationis meæ.* Quid subinde? Jacob timere desinit, timeri incipit. *Cumque profecti essent, terror Dei invasit omnes per circuitum civitates, & non sunt ausi persequi recedentes.* Unde tam subita mutatio? Ex conscientiarum expiatione. Sic ascenditur in Bethel, id est, in domum Dei.

Genes. 34.30.

Genes. 35. 2. & 5.

Rupertus Lib. 8. in Genes. Cap. 12.

II. Pacem vulneribus suis & sanguinis sui pretio nobis Christus Jesus comparavit, *Delens quod adversùs nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud Cruci: & exspolians principatus & potestates, traduxit confidenter, palàm triumphans illos in semetipso.* Passionem pertulit, vulnera suscepit, mortem subiit, ut nos Deo reconciliaret, *Pacificans per sanguinem crucis su-*

Coloss. 2.14.15.

Coloss. 1. 20.

ve quæ in terris, sive quæ in cælis sunt. Et vos cùm essetis aliquando alienati, & inimici sensu in operibus malis : nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem, exhibere vos sanctos & immaculatos & irreprehensibiles coram ipso. Vulnerum cicatrices in corpore redivivo & glorioso servavit Christus Jesus, ut eas Patri
S. Ambros. Lib. 6. in Lucam. ostendens, pro nobis interpellaret. *Vulnera suscepta pro nobis cælo inferre maluit, abolere noluit, ut Deo Patri nostræ pretia libertatis ostenderet.* Quot vulnera, tot
Hebr. 12. 24. ora, misericordiam & pacem pro nobis postulantia. *Accessistis ad testamenti novi mediatorem Jesum, & sanguinis aspersionem melius loquentem quàm Abel.* Sanguis enim Abel vindictam adversùs fratrem : sanguis Christi misericordiam pro iis qui ipsum effuderunt, postulat. Vulnera denique Christus ostendit Thomæ Apostolo, non solùm pro ipso, ut dubitationis ejus & incredulitatis vulnus sanet, sed pro omnibus Christianis, ut adorandorum vulnerum intuitu pacem, quantùm fieri potest, cum omnibus hominibus habeamus. Ex latere, ex corde Jesu Christi caritatem hauriamus,
Rom. 12. ut proximos nostros, etiam inimicos diligamus. *Quantùm in nobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes.* Non sit pax simulata, sed vera, pax sine inimicitiis. Ignoramus absque caritate pacem, sine pace communionem. *Si offers munus tuum ad altare, & recorda-*
Math. 5. *tus fueris quia frater tuus habet aliquid adversùm te ; dimitte ibi munus tuum, & vade priùs reconciliari fra-*
S. Hieron. Epist. 62. *tri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum . . . Si Munera nostra absque pace offerre non possumus ; quantò magis & Christi corpus accipere ?* Cum his ipsis qui oderunt pacem, simus pacifici. Cupiditates resecemus, quæ discordiarum & litium sunt fomites. Alter alterius onera sustinentes in caritate Dei & patientia Christi, suspiremus ad cælestem Jerusalem, de quâ dictum est
Psal. 147. à Propheta : *Qui posuit fines tuos pacem. Modò desideramus pacem, quam hîc habemus in spe. Adhuc e-*

nim in nobis ipsis qualis pax? Caro concupiscit adversùs spiritum, & spiritus adversùs carnem. Ubi plena pax in uno homine? Quando erit plena in uno homine, tunc erit plena in omnibus civibus Jerusalem. Quando erit plena pax? Quando corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem: tunc plena pax, tunc firma pax: nihil litigat adversùs animam in homine, non ipsa adversùm se, ex quadam parte saucia: non carnis fragilitas, non indigentia corporis, non fames, non sitis, non frigus, non æstus, non lassitudo, non ulla inopia, non provocatio rixæ, non certè ipsa sollicita cautela & vitandi inimici & diligendi. Hæc omnia, Fratres mei, litigant adversùm nos, nondum est plena & perfecta pax. Ibi perfecta pax, ubi perfecta jucunditas, ubi laus sine defectu, amor sine scandalo, fructus sine timore, vita sine morte.

S. August. in hunc Psal. Galat. 5. 17.

1. Cor. 15. 53.

S. August. in Psal. 99.

DOMINICA II. POST PASCHA.

Ego sum Pastor bonus. Cognosco oves meas, & cognoscunt me meæ... & animam meam pono pro ovibus meis. Joan. x.

PAstorem illum se esse declarat Christus, de quo vaticinati sunt Prophetæ, venturum aliquando Pastorem, qui proprias suas oves, non alienas sit pasturus. Isaiæ 40. 10. 11. *Ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium ejus dominabitur: Ecce merces ejus cum eo, & opus illius coram illo. Sicut Pastor gregem suum pascet: In brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit, fœtas ipse portabit.* Ezech. 34. 11. & seqq. *Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse requiram oves meas, & visitabo eas: Sicut visitat Pastor gregem suum, in die quando fuerit in medio ovium suarum dissipatarum, sic visitabo oves*

meas, & liberabo eas de omnibus locis, in quibus dispersæ fuerint in die nubis & caliginis; & educam eas de populis, & congregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam, & pascam eas in montibus Israel, in rivis, & in cunctis sedibus terræ. In pascuis uberrimis pascam eas, & in montibus excelsis Israel erunt pascua earum.... Ego pascam oves meas, & ego eas accubare faciam, dicit Dominus Deus... Salvabo gregem meum, & non erit ultra in rapinam ... Et suscitabo eis Pastorem unum, qui pascat eas, servum meum David, id est, Christum filium David. Jamdiu enim David obierat, cùm hæc Ezechiel vaticinatus est. Christus igitur bonus ille Pastor, in quo omnes Pastoris optimi dotes & caracteres concurrunt. Nos oves ejus sumus: dare igitur debemus operam ut nulla nobis ovium proprietas desit.

I. *Bonus pastor animam suam dat*, id est, vitam exponit *pro ovibus suis*. Christus pro nobis mortuus est, non necessitate, sed liberrima voluntate, ut suum erga oves suas amorem opere ipso comprobaret. *Ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam à me: sed ego pono eam à me ipso, & potestatem habeo ponendi eam: & potestatem habeo iterum sumendi eam.* Quod ab Isaia prædictum: *Oblatus est* (inquit) *quia ipse voluit*. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Sic oves suas Christus dilexit, ut se ipsum pro illarum salute morti traderet. Sic vicissim illum diligamus, ut pro illo mori parati simus. *Ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis.* David cùm populum suum peste, quam præ aliis Dei flagellis elegerat, plecti cerneret, ad Dominum clamavit: *Vertatur, obsecro, manus tua contra me & contra domum patris mei.* Pro populo suo mori paratus erat. Quid mirum? Ipse enim peccaverat, non populus: *Ego sum qui peccavi: isti*

Isai. 53.
Joan. 10.
Ephes. 5. 2.
2. Reg. 24 17.

qui oves sunt, quid fecerunt? Contrarium in Christo accidit: oves peccaverant, Pastor bonus pro illis vitam suam dedit, & quidem ut vitam haberent meliorem. *Ego veni ut vitam habeant, & abundantiùs habeant... Ego vitam æternam do eis.* Neque intuitu alicujus commodi atque utilitatis, quam ex ovibus percepturus esset, sed gratis pro ovibus suis vitam dedit. Quæramus & nos non quæ nostra, sed quæ Jesu Christi. Illum gratis amemus, qui sustinuit in assumpta carne incommoda nostra, passionem, mortem; & hoc totum non propter se, sed *propter nos, ut redderet nos incolumes de infirmis, coheredes de extraneis, liberos de servis.* S. Bernard. Serm. de Cœna Dom.

Bonus Pastor oves suas sollicitè custodit, earumque saluti invigilat. *Mercenarius fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus.* Christus verò suas oves non deserit. *Proprias oves vocat nominatim, & educit eas.* Cum illis est *omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.* Illas novit, illas pascit, illas tuetur ac defendit. Quis Pastor oves proprio pascit sanguine? Et quid dico, Pastor? Matres ut plurimùm filios aliis nutricibus alendos tradunt; Christus proprio nos sanguine pascit in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. *Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascua ibi me collocavit. Super aquam refectionis educavit me. Deduxit me super semitas justitia. Nam et si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Parasti in conspectu meo mensam adversùs eos qui tribulant me... Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ.* Omnibus Sacramentis suis adest bonus ille *Pastor & Episcopus animarum nostrarum.* Hic est qui baptizat, hic qui absolvit, hic qui corpus ipse suum consecrat & porrigit invisibiliter, cùm Sacerdos sacra hæc ministeria visibiliter peragit. Æternus enim ille Sacerdos est secundùm

Psal. 22. 1. Petri 2. 25.

ordinem Melchisedech, cui nemo succedit, cùm semper vivat, suoque semper Sacerdotio per Ministros suos fungatur in terris, & per se ipsum in cælis ad Patris dexteram. *Et alii quidem plures facti sunt Sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: hic autem eo quòd maneat in æternum, sempiternum habet Sacerdotium. Unde & salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis.* Unus ille bonus Pastor, cujus omnes pastores boni membra sunt, *Unum caput, unum corpus, unus Christus. Ergo & Pastor pastorum, & pastores pastoris, & oves cum pastoribus sub pastore.* Quid sunt hæc, nisi quod ait Apostolus? *Sicut enim corpus unum est, & multa membra habet, omnia autem membra corporis, cùm sint multa, unum est corpus, sic & Christus.* Ergo meritò Christus habens in se omnes Pastores bonos, unum commendat, dicens: *Ego sum Pastor bonus.* Ego sum, *Unus sum, omnes mecum in unitate unum sunt. Qui extra me pascit, contra me pascit. Qui mecum non colligit, spargit.*

Hebr. 7. 24. 25.

S. August. Serm. 138 alias 50 de Verbis Dom.

1. Cor. 12. 12.

Bonus Pastor oves errantes quærit, & ad ovile adducit. Ita Christus: *Alias (inquit) oves habeo, quæ non sunt de hoc ovili, & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum ovile, & unus Pastor.* » Loquebatur primo ovili de genere carnis Israël. Erant » autem alii de genere fidei ipsius Israël, & extra erant » adhuc, in Gentibus erant, prædestinati, non- » dum congregati. Hos noverat qui prædestinaverat: no- » verat qui redimere sanguine suo fuso venerat. Videbat » eos nondum videntes eum: noverat eos, nondum credentes in eum. De his scribit Apostolus: *Nolo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec plenitudo gentium intraret.*

S. August. ibid.

Rom. 11. 25.

Oves errantes, peccatores ex omni gente quærit Pastor bonus, & quamlibet ovem errantem *Cùm invene-*

Luc. 15.

vit, imponit in humeros suos gaudens, & ad gregem reducit. *Erravit sicut ovis quæ periit : quare servum tuum Domine.* *Psal. 118. vers. ult.*

II. Ovium suarum proprietates & dotes, bonus ipse Pastor nobis exponit. *Cognosco meas, & cognoscunt me meæ* ; non sterili cognitione : multi enim dicunt, *Domine, Domine* : qui à dextris boni Pastoris inter oves non erunt, & quibus dicet : *Non novi vos, discedite à me maledicti* : sed cognitione amorem spirante, sicut Patris æterni cognitio *Verbum* parit, non qualecumque, sed spirans amorem. *Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem.* Quia pastorem cognoscunt oves, vocem ejus audiunt, & illum sequuntur. Sic (ait Christus) *Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me.* Oves Christi vocem ejus audiunt in Scripturis sacris loquentis, per os SS. Evangelistarum & Prophetarum ; in Ecclesia per os Pastorum quos constituit *in consummationem sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi* : *Ephes. 4. 12.* Vocem denique ejus audiunt ad cor suum per inspirationes gratiæ suæ loquentis : & respondent, *Loquere Domine, quia audit servus tuus . . . Audiam quid loquatur in me Dominus Deus.* *1. Reg. 3. 6.* *Psal. 84. 9.* Non solùm vocem Christi oves ejus audiunt, sed ipsum sequuntur quocumque ierit, id est, imitantur ejus mansuetudinem, patientiam, beneficentiam. Mansuetudo proprietas ovium, virtus Christianorum. *Christianus nullius est hostis* (ait Tertullianus) Patientia mansuetudinis in ovibus comes. De Christo prædictum est & in ipso impletum : *Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet.* *Isai. 53.* De Christianis Apostolus scribit : *Quia propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos.* *Rom. 8. 36.* Rerum terrenarum jacturam velut lanæ superfluæ tonsionem patiuntur. *Superflua rerum temporalium sine sensu præciduntur* illis qui *hærent cor-* *S. August. Enarrat. in Psal. 5.*

de in Domino. Persecutor acuat novaculam quantùm potest; *Ablaturus est superflua temporalia, numquid necessaria sempiterna? .. Sicut novacula acuta fecisti dolum.* Oves beneficæ sunt, & admodum utiles humano generi. Christianus, quantùm potest, proximis utilis, nemini incommodus & infestus esse debet; esuricntibus, nudis vestimentum præbere, omnes juvare. *Nihil frigidius Christiano aliis non servante.* Nec arbores infructuosas in horto suo, nec oves steriles neminique utiles in ovili suo vult Christus. Tales sunt qui solùm considerant & quærunt quæ sua sunt. *Tales sunt qui non aluerunt Christum. Vide enim horum nulli improperari sua peccata, non quòd scortati sint, non quòd pejerarint, sed quòd alteri non fuerint utiles. Talis erat qui talentum defodebat, irreprehensibilem quidem exhibens vitam. Qui autem alis non est utilis, dic mihi, quomodo erit Christianus?*

Joan 14. Chrysost. Hom. 20. in Acta.

In Eadem Dominica.

Ego sum Pastor bonus ... Oves meæ vocem meam audiunt & sequuntur me. Joan. x.

I. Pastorum erga oves officia. Triplex pascendi modus. 1. Pastores pascere debent oves *Exemplo conversationis.* 2.*Verbo prædicationis.*3.*Fructu orationis.* (Lib 4. Cap. 6. Art. 2. §. 2. cui titulus est, *Pastorum erga oves officia.*) Atendite vobis quicumque onus ministerii hujus sortiti estis; attendite, inquam, vobis, & pretioso deposito quod vobis creditum est. *Civitas est, vigilate ad custodiam, concordiamque. Sponsa est, studete ornatui. Oves sunt, intendite pastui... Ad solam civitatis custodiam, ut quantum satis est procuretur, opus est viro forti, spirituali, fideli: forti ad propulsandas injurias, spirituali ad deprehen-

S. Bernard. Serm. 76. in Cantica.

dendas insidias, fideli qui non quæ sua sunt quærat. Porrò autem ad mores honestandos vel corrigendos, (quod utique ad decorem pertinet Sponsæ) quis non liquidò agnoscat pernecessariam fore cum multa quidem diligentia disciplina censuram? Eapropter omnis cui hoc opus incumbit, oportet ferveat zelo illo quo accensus præcipuus ille amulator Sponsæ Domini aiebat: Æmulor vos Dei æmulatione; despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. Jam quomodo in pascua divinorum Eloquiorum educet greges dominicos Pastor idiota? Sed & si doctus quidem fuerit, non sit autem bonus, verendum ne non tam nutriat doctrina uberi, quàm sterili vitâ noceat. 2. Cor. xi.

II. Ovium erga Pastores officia. Plebs Christiana Pastores suos revereri debet ac diligere. 2. Pastoribus suis, quæ ad vitæ usus necessarios requiruntur, abundè, libenter, & ex animo subministrare. 3. Obedientiam in omnibus quæ ordinem & disciplinam Ecclesiæ ac bonum salutis æternæ spectant, exhibere. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 3.*)

DOMINICA III. POST PASCHA.

Modicum & jam non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me; quia vado ad Patrem ...... Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos; mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Joan. xvj.

I. IN hujus mundi peregrinatione & exilio, cujus tempus modicum & breve est, consolari & sustentare nos debet spes certissima visionis Dei, ad quam suspirare & viribus totis tendere debemus. 2. In rebus

adversis, ærumnis, calamitatibus, quæ Christianorum justè viventium pars sunt in hoc mundo, consolari nos debet exspectatio gaudii purissimi, immensi, perpetui, quod tristitiæ nostræ succedet.

I. Vita hæc mortalis peregrinationis nostræ tempus est; mundus, exilii locus; cælum patria. *Cantabiles mihi erant justificationes tua in loco peregrinationis mea;* (ait Propheta Rex.) Abraham *fide demoratus est in Terra repromissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac & Jacob coheredibus repromissionis ejusdem. Expectabant enim fundamenta habentem civitatem, cujus artifex & conditor Deus.... Confitentes quia peregrini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt, significant se patriam inquirere. Et si quidem ipsius meminissent, de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc autem meliorem appetunt, id est, cælestem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis civitatem.* Si patriam amamus, exilium à patria cælesti magna nobis pœna esse debet. Ad illam itaque suspirare debemus, quandiu vitam hanc mortalem agimus. *Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, dum recordaremur tui, Sion.* Etsi corpus nostrum in Babylonia tenetur, cor nostrum ad Jerusalem præmittatur. *Qui non gemit ut peregrinus, non gaudebit ut civis... Cui peregrinatio dulcis est, non amat patriam: si amara peregrinatio, tota die tribulatio.* Ideo Jesus Apostolis ait: *Quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.*

Psal. 118. — Hebr. C. 11. — Psal. 136. — S. August. in Psal. 148. & in Psal. 85.

Plura de hoc argumento habes (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 13. §. 9. n. 3. 4. & 5.*) *Quæ sunt flumina Babylonis, & quid est nostrum sedere & flere in recordatione Sion? Si enim cives inde sumus, non tantum*
» *hoc cantamus, sed & agimus.* Si cives sumus de Je-
» rusalem, id est, de Sion, & in ista vita, in ista con-
» fusione sæculi hujus, in ista Babylonia non cives habi-

S. August. Enarrat. in Psal. 136.

tamus, sed captivi detinemur, oportet ut non tantùm ista decantemus, sed & faciamus affectu cordis pio, religioso desiderio æternæ civitatis. Habet & hæc civitas quæ Babylonia dicitur, amatores suos consulentes paci temporali, & nihil ultra sperantes, totumque gaudium suum ibi figentes, ibi finientes, & videmus eos pro Republica terrena plurimùm laborare: sed & in ea quicumque fideliter versantur, si non ibi appetant superbiam & perituram elationem odiosamque jactantiam, sed veram fidem exhibeant, quam possunt, quamdiu possunt, quibus possunt, ad quantum vident terrena, & ad quantum intelligunt speciem civitatis; non eos sinit Deus perire in Babylonia: prædestinavit enim eos cives Jerusalem. Intelligit captivitatem eorum Deus, & ostendit illis aliam civitatem, cui verè debeant suspirare, pro qua debeant cuncta conari, ad quam capessendam debeant cives suos secum peregrinos, quantùm valuerint, adhortari. *Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, dum recordaremur tui Sion.* Flumina Babylonis sunt omnia quæ hic amantur & transeunt... Cives sanctæ Jerusalem intelligentes captivitatem suam, attendunt humana vota, & diversas hominum cupiditates hac atque illac rapientes, trahentes, impellentes in mare; vident hæc, & non se mittunt in flumina Babylonis; sed sedent super flumina Babylonis, & flent vel illos qui rapiuntur, vel seipsos qui in Babylonia esse meruerunt, sedentes tamen, hoc est humiliati. Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, dum recordaremur tui Sion. O Sancta Sion, ubi totum stat, & nihil fluit, quis nos in ista præcipitavit? Quare dimisimus Conditorem tuum & societatem tuam? Ecce inter fluentia & labentia constituti, vix quisquam raptus à flumine, si tenere lignum potuerit, evadet. Humiliati ergo in captivitate nostra sedeamus super flumina Babylonis, non nos audeamus in illis fluminibus præcipitare; nec nos

» audeamus in nostræ captivitatis malo atque tristitia su-
» perbè erigere, sed sedeamus, & sic fleamus. Multi flent
» fletu Babylonio, quia & gaudent gaudio Babylonio. Qui
» gaudent lucris, & flent damnis, utrumque de Babylo-
» nia est. Flere debes, sed recordando Sion. Si recordando
» Sion fles, & quando tibi secundùm Babyloniam bene
» est, oportet ut fleas. Ita affecti esse debent veri Christi
» Discipuli. *Sed quia locutus sum vobis, tristitia imple-*
» *vit cor vestrum.* O pax illa, quam videbimus apud
» Deum! ô illa sancta æqualitas Angelorum! ô illa vi-
» sio & spectaculum pulcrum! Ecce in Babylonia pulcra
» sunt quæ tenent: non teneant, non decipiant. Aliud
» est solatium captivorum, aliud gaudium liberorum. Sic
veri Christi Discipuli in hoc exilio gemunt & suspirant, quia tametsi modicum & breve tempus est peregrinationis illorum, hoc tamen modicum longum videtur
2. Cor. 5. 8. Deum amantibus. *Audemus & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominum.* Consoletur nos interim spes certissima visionis Dei, quam promisit diligentibus se, cujus & pignus nobis dedit, Spititum sanctum suum. *Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me.*

II. *Plorabitis & flebitis vos: mundus autem gaudebit.* Hæc sors Discipulorum Christi. Una ad cælum via crux est. Una ad gaudium Domini sempiternum via, tristitia est secundùm Deum, quæ vitam operatur. Mundi amatores, qui sæculi gaudia consectantur; qui ludis, spectaculis, choræis, luxu, ædium & pretiosæ supellectilis magnificentia, vestium splendido ornatu, opiparis conviviis, jucundis societatibus, cæterisque frui sensuum oblectamentis amant, Christi Jesu
1. Thessalon. 3. 3. Discipuli non sunt. *Mundus gaudebit: vos autem contristabimini.* Hinc Apostolus: *Nemo*, inquit, *moveatur in tribulationibus istis: Ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus.* Hæc est ad vitam, ad gloriam, ad gau-

gaudium Domini unica via: *Si commortui sumus, & convivemus: si sustinebimus, & conregnabimus.* Afflictiones, calamitates, rerum temporalium damna, mors carissimorum, morbi, inimicorum calumniæ, detractiones, convicia, persecutiones, oppressiones, disciplina sunt patris nos amantis, nobisque hereditatem & gaudium, quod nemo à nobis auferet, parantis. Hæc nostra debet esse consolatio. Et obliti estis consolationis, quæ vobis tanquam filiis loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini: neque fatigeris dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina perseverate. Tanquam filiis vobis offert se Deus: quis enim filius quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cujus participes facti sunt omnes: ergo adulteri, & non filii estis. Deinde patres quidem carnis nostræ eruditores habuimus, & reverebamur eos: non multò magis obtemperabimus Patri spirituum, & vivemus? Et illi quidem in tempore paucorum dierum, secundùm voluntatem suam erudiebant nos: Hic autem ad id quod utile est, in recipiendo sanctificationem ejus. Omnis autem disciplina, in præsenti quidem videtur non esse gaudii, sed mœroris: postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet justitiæ. Apposité ait Apostolus: *Videtur non esse gaudii, sed mœroris:* quia non solùm tristitia præsens & tribulatio justorum parit æternum, quod ab ipsis nemo tollet, sed & in præsenti gaudium interius, qui fructus est Spiritus Sancti. *Omne gaudium* (inquit alter Apostolus) *existimate fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis: scientes quòd probatio fidei vestræ patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfecti & integri, in nullo deficientes.*

2\. Tim. 2. 11.

Hebr. 12.

Jacobi 1.

Hinc rursus S. Paulus: *Quasi tristes* (inquit) *semper autem gaudentes.* Verum gaudium, tristitiæ ima-

2\. Cor. 6. 10.

S. August. Enarrat. in Psal. 41. Serm. 2.

go. *Tristitia nostra habet* quasi, *gaudium nostrum non habet* quasi; *quia in spê certâ est. Quare tristitia nostra* quasi *habet? Quia sicut somnus transiet, & dominabuntur recti mane. Novit enim Caritas Vestra, quia qui somnium indicat, addit* quasi. Quasi sedebam, quasi loquebar, quasi prandebam, quasi equitabam, quasi disputabam. Totum quasi; quia cùm evigilaverit, non invenit quod videbat. Quasi thesaurum inveneram, dicit mendicus. Si *quasi* non esset, mendicus non esset, sed quia *quasi* erat, mendicus est. Itaque modò qui ad lætitias seculares oculos aperiunt, & cor claudunt, transit *quasi* totum, & venit verum ipsorum. *Quasi* ipsorum felicitas est sæculi, verum ipsorum pœna est. Nostrum autem *quasi*, tristitia est; gaudium non est *quasi*. Non enim ait Apostolus, Quasi gaudentes, semper autem tristes; aut, quasi tristes, & quasi gaudentes: sed ait Quasi tristes, semper autem gaudentes. In hac vita labor, pressura, tribulatio, tentatio, nihil aliud speres. Ubi gaudium? In spe futura. *Tristitia vestra vertetur in gaudium.* Oculos non vis habere nisi in præsentia? Futura promisit qui resurrexit, pacem in hac terra, & requiem in hac vita non promisit. *Omnis homo requiem quærit, bonam rem quærit, sed non in regione sua illam quærit. Non est pax in hac vita, in cælo nobis promissum est quod in terra quærimus: in futuro sæculo promissum est, quod in isto sæculo quærimus,* gaudium quod nullius admixtione tristitiæ perturbari unquam possit. *Tristitia vestra vertetur in gaudium, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.*

Joan. 16. 21. 22.

Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus: cùm autem pepererit puerum, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis. Scilicet, (ut ait

Rom. 8. 22. 23.

Apostolus) *Omnis creatura ingemiscit & parturit us-*

que adhuc. Non solum autem illa, sed & nos ipsi primitias Spiritûs habentes, & ipsi intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei exspectantes, redemptionem corporis nostri. Parturimur iterum, donec Christus in nobis perfectè formetur. Galat. 4. 19. Parturitio hæc est divinæ gratiæ & libertatis nostræ. Vetus homo corrumpitur, novus homo renovatur de die in diem. Id sine magno dolore naturæ, cui vis inferenda est, fieri non potest. Hinc illud Prophetæ; *Non movebor à generatione in generationem sine malo.* Psal. 10. 6. Verùm brevis est tristitia, gaudium æternum erit: *Id quod in præsenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* 2. Cor. 4. 17.

IN EADEM DOMINICA.

Mundus gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

GAudium mundi breve, inane, æterno luctu excipiendum. *Gaudium hypocritæ adinstar puncti* Job. 20. 5. (ait S. Job.) *Domus eorum securæ sunt & pacatæ, &* Job. 21. 9. *non est virga Dei super illos... Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* Gaudium spirituale in Deo & de Deo, verum, sincerum, perpetuum. *Meliora sunt ubera tua vino*, ait Sponsus cælestis. Cantic. 1. Vinum, carnis mundique voluptates: ubera, spirituales consolationes & delicias significant. Eadem verba usurpant eodem affectu omnes Animæ sanctæ. *Carnis* (inquiunt) *voluptatem, quâ paulò ante tanquam vino ebriæ tenebamur, vincunt hæ quas tua nobis ubera stillant, deliciæ spirituales. Et pulchrè vino comparant carnalem affectum. Ut enim uva semel expressa non habet jam quod denuo fundat, sed perpetua ariditate damnatur, sic caro in pressura mortis ab* S. Bernard. Serm. 9. in Cantica.

omni prorsus sua delectatione siccatur, nec ultra revi-
Isai. 40. 6. *rescit ad libidines.* Unde Propheta: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos agri. Exsiccatum est fœnum, & cecidit flos.* Nec carne tantum sed & mundo competit ista propositio; siquidem & ipse transit & concupiscentia ejus. Et cùm omnia quæ in mundo sunt finem habeant, finis eorum non erit finis. *Verùm ubera non sic. Hæc enim cum exhausta fuerint, rursum de fonte materni pectoris sumunt quod propinent sugentibus. Meritò proinde meliora carnis sæculive amore asseruntur ubera Sponsæ, quæ nullo unquam lactentium numero arescunt, sed semper abundant de visceribus caritatis ut iterum fluant.* Cruces quidem interiores, desolationes, ariditates Animæ sanctæ interdum patiuntur, Deo illis sensibilia solatia ad tempus subtrahente, & paululum se abscondente: sed hanc tristitiam majori cælestium deliciarum fœnore postea compensat. *Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me. . . Tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Genes. 44. & 45. Joseph Ægypti Prorex probare voluit an fratres sui verè patrem diligerent, & an redire vellent relicto in vinculis Benjamin, quâ unâ re summam calamitatem eos patri allaturos prævidebat. Dicente enim Juda, *Omnes servi sumus Domini mei, & nos & apud quem inventus est scyphus:* dixit Joseph, *Absit à me ut sic agam: qui furatus est scyphum ipse sit servus meus: vos autem abite liberi ad patrem vestrum.* Sed cùm Judas longâ habita oratione tandem concluderet, se potius mansurum in ministerio Joseph, rogaretque ut Benjamin cum fratribus suis ad patrem redire permitteret, alioqui præ mœrore moriturum. *Non enim*, inquit, *possum redire ad patrem meum absente puero; ne calamitatis quæ oppressura est patrem meum, testis assistam:* hac probatione factâ *Non se poterat ultra cohibere Joseph*, & elevata voce cum fletu, dixit fratribus suis: *Ego sum Joseph.* Ita Salvator noster, qui nos

fratres suos vocare dignatur, per cruces interiores probat an Deum sincerè diligant Animæ sanctæ: *Probasti cor meum, & visitasti nocte, igne me examinasti,* Psal. 16. 3. quemadmodum aurum in fornace probatur. His probationibus castus amor ab amore mercenario, virtus heroica à debili, constans ab inconstante discernitur. His probationibus agnoscitur an Deo cor suum locaverit homo, an dederit; an ipsi serviat propter favores & solatia sensibilia, an propter infinitam ejus magnitudinem ac bonitatem; an ipso uti, an frui velit; an amore concupiscentiæ dumtaxat vel amicitiæ illum diligat & quærat, sicut turbæ panibus saturatæ Christum in deserto quærebant. *Quæritis me, quia manducastis ex panibus, & saturati estis.* Tandem post varias probationes Christus se ipsum manifestat. *Modicum & jam videbitis me . . . Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.* Joan. 6. Joan. 14. 21. Recedit interdum Sponsus cælestis, ut absens magis desideretur; desideratus avidiùs quæratur, diu quæsitus tandem gratiùs inveneniatur. Ne exilium deputemus pro patria, venit & recedit vicissim, nunc consolationem afferens, nunc universum stratum nostrum in infirmitatem commutans. Porrò cùm suavitatem sui paululùm subtraxerit, Animæ desiderio continuo ac fervente revocatur. Nam ideo fortè *Subtraxit se, quò avidiùs revocaretur, teneretur fortiùs.* S. Bernard. Serm. 74. & 75. in Cantica. Nam aliquando finxit se longiùs ire, non quia hoc volebat, sed volebat audire, *Mane nobiscum, Domine, quoniam advesperascit.* Luc. 24. Has vicissitudines euntis & redeuntis Verbi in Anima Justi fieri, hæc ejus verba ostendunt: *Modicum, & non videbitis me; & iterum modicum, & videbitis me.* O Modicum longum! Utrumque verum est, & *modicum meritis,* & *non modicum votis. Si moram fecerit,* (inquit Propheta) Habac. 2. *exspecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit.* Quomodo non tardabit, si moram fecerit, nisi quia *Quod ad meritum satis est, non est satis ad*

votum? Sed & revocatus à Sponsa, non redit interdum ad vocem & votum revocantis, *Ut desiderium crescat; ut probetur affectus, ut exerceatur amoris negotium.* Crebris hujuscemodi vicissitudinibus inter gratiæ visitationem & tentationis probationem in schola virtutum proficit Justus, *Faciente utique visitatione ne deficiat, tentatione ne superbiat.* Tali tandem exercitio mundato oculo interiori, statim adest lux, cui fideliter inhærere cupiens; sed, corpore pressus non prævalens, ad se ipsum nolens dolensque resilit. Gustato tamen aliquatenus quàm dulcis est Dominus, ejus etiam cùm ad sua redierit, in cordis palato saporem retinet, quo fit ut jam ipsum, non ipsius quæcumque bona desideret. Et hæc est caritas non quærens quæ sua sunt: hæc facit filium non quærentem sua, sed patrem diligentem. Timor quippe faceret servum in sua commoda declinantem, spes mercenarium sua lucra sectantem.

DOMINICA IV. POST PASCHA.

Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos &c. Joan. xvj. 7.

DEus Filium suum missurus in Mundum ad humani generis redemptionem, ipsum multò ante promisit, ejusque adventum prædixit per Prophetas suos, ut homines ad eum credendum pararet: Mysterium enim Incarnationis *Paraturam desiderabat ut credi posset,* (inquit Tertullianus,) & ut ad eum recipiendum pii se disponerent... Christus Spiritum Sanctum missurus à Patre, ad renovationem mundi, & hominum sanctificationem, ejus missionem à Prophetis pariter prædictam ipse pluries repetitâ promissione prænuntiat, ut incomparabilis Doni cognoscant excellentiam,

& ad ejus susceptionem se præparent ipsius Discipuli, omnesque Evangelio crediturı. Christus autem Spiritum Sanctum promittit. 1. Ut Consolatorem fidelium. *Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos.* 2. Ut censorem & emendatorem vitiorum. *Cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio.* 3. Ut institutorem rudium, imò totius Ecclesiæ interiorem Magistrum. *Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.*

I. Aspera quæque Apostolis suis ferenda Christus prædixerat. *Si me persecuti sunt, & vos persequentur... Absque Synagogis facient vos: sed venit hora ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Docuerat, Discipulis suis per varias tribulationes intrandum esse in regnum cælorum, crucem quotidie ferendam, lugendum, persecutionem patiendam propter justitiam; paupertatem & patientiam commendaverat; mortem pro nominis sui confessione lubenter ac fortiter subeundam declaraverat. Ad hæc omnia perferenda, quorum vel sola cogitatio per se tristis est, opus erat consolator, ne Ecclesia in persecutionibus suis, ne Fideles in tribulationibus jure merito dicerent: *Idcirco ego plorans, & oculus meus deducens aquas, quia longè factus est à me consolator... Expandit Sion manus suas, non est qui consoletur eam.* Præterea, Christus suum è mundo discessum Discipulis nunciabat ipsum tenere diligentibus. Hinc tristitiâ incredibili afficiebantur. *Vado ad eum qui misit me: sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.* Consolatore ergo indigebant, qui ab eorum oculis lacrymas abstergeret, ac eorum corda spiritali gaudio repleret, caritate in eis diffusa, de qua Apostolus: *Caritas Dei*, inquit, *diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis.* Divini illius Consolatoris gratiâ factum est ut Apostoli tot adversa in Evangelii prædicatione & Ecclesiæ fundatione cum

Ioan. 15. & 16.

Thren. 16. 17.

Act. 5. gaudio perferrent. *Ibant Apostoli gaudentes a conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu*
2. Cor 1. *contumeliam pati.* Ab hoc animatus Paulus ait: *Sicut abundant passiones Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra.* Ab hoc recreati mediis in suppliciis Martyres cum gaudio patiebantur exquisitissima & acerbissima quæque supplicia, ut eorum Acta testantur. Ab hoc Justi quique in adversis roborantur, & gaudio perfunduntur, se beatos existimantes secundùm sententiam Christi, & tribulationes ut beneficia & benedictiones Dei suscipiunt cum actione
Rom. 5.3. gratiarum. *Gloriamur in tribulationibus.*

Apostolos de corporalis præsentiæ suæ subtractione tristes consolatus est Christus Spiritus Paracleti promissione & missione. *Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam. Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Præsens utique mittere poterat Spiritum Sanctum, sed eum mittere non decreverat nisi post gloriosam Ascensionem suam. 1. Ut hujus Doni incomparabilem excellentiam ostenderet. 2. Ut donationem Spiritus Sancti fructum esse laborum, passionis & mortis
Joan. 7. 39. Christi hominibus innotesceret. *Nondum erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus.* 3. Ut Apostoli, qui Christum corporaliter præsentem affectu carnali diligebant, cor sursum habentes ubi Christus est sedens ad dexteram Dei Patris, illumque puriùs diligentes, digniores essent Spiritu Sancto. *Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Id est, *Non potestis capere Spiritum, quamdiu secundùm carnem persistitis nosse Chris-*
2. Cor. 16. *tum.* Unde Apostolus qui jam acceperat Spiritum Sanctum, ait: *Et si cognovimus secundùm carnem Chris-*
S. August. Tract. 94. in Joan. *tum, sed nunc jam non novimus.* Etiam ipsam quippe carnem Christi non secundùm carnem novit, qui Verbum carnem factum spiritaliter novit, Christo autem

discedente corporaliter, non solùm Spiritus Sanctus, sed & Pater & Filius illis adfuit spiritaliter. Nam si ab eis sic abscessit Christus, ut pro illo, non cum illo in eis esset Spiritus Sanctus; ubi est ejus promissio dicentis, Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi: *Et*, si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum: & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus: Cùm & Spiritum Sanctum ita se promiserit esse missurum, ut cum eis esset in æternum? Ac per hoc cùm ex carnalibus vel animalibus essent spiritales futuri, profectò & Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum capaciùs fuerant habituri. *Matth. 28. 20.* *Joan. 14. 23.*

II. Spiritus Sanctus censor & emendator vitiorum. *Et cùm venerit ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio.* Arguit exteriùs per Apostolorum prædicationem, qui accepta Spiritus Sancti virtute Christo testes fuerunt in Jerusalem, & in tota Judæa & Samaria, & usque ad fines terræ. Quia enim per Spiritum Sanctum diffundenda erat caritas in cordibus eorum, quæ foras mittit timorem, quo impediri possent, ne arguere mundum qui persecutionibus fremebat, auderent; propterea dixit, Ille arguet mundum: tanquam diceret, *Ille diffundet in cordibus vestris caritatem, sic enim timore depulso arguendi habebitis libertatem.* Arguet etiam mundum per internas inspirationes. Quodnam verò sit illud peccatum de quo Spiritus Sanctus mundum arguet, Christus exponit. *De peccato quidem, quia non crediderunt in me.* Peccatum infidelitatis quo in Christum non crediderunt, cùm se verum esse Dei Filium, verumque Messiam à Deo promissum ex Lege & Prophetis probasset, innumerisque miraculis confirmasset; hoc (inquam) peccatum quasi solum sit, præ ceteris posuit: quia *Hoc manente cetera detinentur, & hoc discedente cetera remittuntur.* Unde alibi ait; *Si non venissem, & locutus eis fuissem, pecca-* *S. August. Tract. 95. in Joan.* *Joan. 15. 22.*

tum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Habent enim excusationem, non de omni peccato suo, sed de hoc peccato quo in Christum non crediderunt, ad quos non venit, & quibus non est locutus. Sed non in eo sunt numero hi ad quos in Discipulis venit, & quibus per Discipulos est locutus, quod & nunc facit; nam per Ecclesiam suam venit ad gentes, & per Ecclesiam loquitur gentibus. Ad hoc enim pertinet quod ait: *Qui vos recipit, me recipit, &c. qui vos spernit, me spernit.* ... Et Paulus Apostolus ait: *An experimentum quaeritis ejus qui loquitur in me Christus?* Nullam ergo infidelitatis & incredulitatis excusationem suae habent illi ad quos Evangelii praedicatio & notitia miraculorum Christi pervenit. *Si opera (inquit) non fecissem in eis, quae nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc autem & viderunt, & oderunt me, & Patrem meum.*

Matth. 10. 40.
Luc. 10. 16.
2. Cor. 13. 3.
Joan. 15. 23.

Non solùm de peccato mundum arguit Spiritus Sanctus, sed & de justitiâ. De peccato quidem suo, de justitia verò arguitur aliena mundus, sicut arguuntur de lumine tenebrae. *Omnia enim quae arguuntur, à lumine manifestantur.* Arguitur itaque mundus de peccato quo in Christum non credit, & arguitur de justitia eorum qui credunt. *Ipsa quippe fidelium comparatio, infidelium est vituperatio.* Et quoniam ista vox Infidelium esse consuevit, Quomodo credemus quod non videmus? Ideo credentium justitiam his verbis explicat Christus, *Quia ad Patrem vado, & jam non videbitis me.* Beati enim qui non vident, & credunt. Nam eorum qui viderunt Christum, fides non in eo laudata est, quia credebant quod videbant, id est, filium hominis; sed quia credebant quod non videbant, id est, Filium Dei. Cùm verò & ipsa forma servi eorum oculis subducta est, tum ex omni parte impletum est, *Justus ex fide vivit.* Est enim *Fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.*

Ephes. 5. 13.
Joan. 20. 29.
Rom. 1. 17.
Hebr. 11. 1.

II. Arguet Mundum *de justitia*, id est, Christum justum, sanctum, & innocentem fuisse, omnisque justitiæ auctorem, convincet, quia in cælum ascendit, & in gloria est Dei Patris. *De justitia verò, quia ad Patrem vado.* Legalis itaque justitiæ inutilitatem & necessitatem justitiæ interioris, quæ à Deo tribuitur per fidem in Christum Jesum à mortuis redivivum, gloriosum, in cælos assumptum, ad dexteram Patris sedentem, hominum oculis absconditum, ut fidei illorum objectum sit usque ad diem manifestationis ejus, Spiritus Sanctus ostendit. *S. Ioan. Chrysost.*

Arguet denique mundum de judicio Spiritus Sanctus, *Quia Princeps hujus mundi jam judicatus est.* Princeps mundi hujus, tenebrarum harum, id est infidelium, de quibus eruitur mundus de quo scriptum est, *Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino.* Diabolus de quo alibi Christus ait, *Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras*, jam judicatus est. Idololatriæ destructio, conversio gentium, dæmonum ex obsessis hominum corporibus in nomine Jesu expulsio, Evangelium ubique susceptum; sanguis Martyrum; qui mori quàm dæmoniis thus adolere maluerunt, Principem hujus mundi victum, spoliatum, judicatum, damnatum demonstrant. De hoc judicio quo Princeps judicatus est mundi, arguitur à Spiritu Sancto mundus: quoniam cum suo Principe judicatur, quem superbus atque impius imitatur. *Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari*; Mundo impio & diabolo servienti non parcet. *Ephes. 5. 8. S. August. Tract. 95. in Ioan. 2. Petri 2. 4.*

Credant itaque homines in Christum, ne arguantur de peccato infidelitatis suæ, quo peccata omnia retinentur: transeant in numerum fidelium, ne arguantur de justitia eorum, quos justificatos nos imitantur: caveant futurum judicium, ne cum mundi Principe judicentur, quem judicatum imitantur. Etenim ne sibi

existimet pateri superbia dura mortalium, de superborum supplicio terrenda est Angelorum.

Spiritus Sanctus revelavit hominibus, 1. Corruptionem generalem naturæ humanæ in Adamo, & regnum peccati in mundo usque ad Christum. 2. Reparationem naturæ per novum Adam Jesum Christum, & regnum justitiæ Christianæ per gratiam ipsius. 3. Damnationem peccatorum, & destructionem omnimodam regni peccati & potestatis diaboli per ultimum judicium. Primæ veritatis revelatione arguit, id est convincit mundum *de peccato*. Secundæ veritatis revelatione arguit mundum *de justitia*. Tertiæ veritatis revelatione mundum arguit *de judicio*.

Arguet mundum de peccato. Genesis vi. 3. ubi Versio nostra habet, *Dixitque Deus: Non permanebit Spiritus meus in homine in æternum, quia caro est*, alia Versio habet, *Non litigabit Spiritus meus in æternum cum homine* aut *pro homine*. Spiritus Sanctus cum homine litigat, quia sanctis illustrationibus & piis affectionibus, conscientiæ voces adversus ipsum excitat, quia conscientiam ipsam velut incorruptum judicem provocat ad vindictam peccati. Spiritus Sanctus hac in lite actor est, homo reus, conscientia judex & testis. *Judex incorruptus conscientia cum adversus hominem exurgit, clara voce clamat & accusat, & quasi ante oculos scribit peccatorum magnitudinem.* Hinc Apostolus de gentibus loquens, ait: *Ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus.* Verùm si peccator illas conscientiæ voces præfocet, quid eveniet? *Non litigabit Spiritus meus in æternum cum homine.* Non arguet illum de peccato in salutem, sed in perditionem; non ut convertatur, sed ut induretur & damnetur; sicut indurati sunt Judæi prædicatione ac miraculis Christi & Apostolorum. Christianos multò ma-

S. Ioan. Chrysost. Hom. 17. in Genes.

Rom. 2.

gis arguet de peccato quàm Judæos Spiritus Sanctus, quia quodammodo gravior eorum incredulitas est, qui à Christo in Baptismo illuminati, & de tenebris vocati in admirabile ejus lumen, se in ipsum credere profitentur, & tamen secundùm Evangelium Christi non vivunt. Illos arguet de justitia multò magis quàm Paganos, quia plerique pagani justiùs vivunt secundùm exteriorem conversationem, & moralis probitatis officia, quàm maxima pars Christianorum. Illos arguet de judicio, quia diabolum, quem jam judicatum & suppliciis æternis addictum esse noverunt, audire & sequi malunt quàm Christum. *Verumtamen dico vobis: Tyro & Sidoni remissius erit in die judicii quàm vobis. . . . Terræ Sodomorum remissius erit in die judicii, quàm tibi.* Matt 11.22.24.

III. Spiritus Sanctus Ecclesiæ & omnium Fidelium interior Magister. *Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Spiritus Sanctus omnem veritatem fidei & salutis Apostolos docuit, Ecclesiæ consignandam. Quod Ecclesia per Scripturam aut Traditionem ab Apostolis non accepit, nec ad fidem pertinet, nec ad salutem necessarium est. Quicquid doctrinæ ab ipsis aut scripto aut viva voce traditæ, & in Ecclesia velut in deposito conservatæ contrarium est, error est & mendacium. *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*, ipsius cognitionem mentibus, amorem cordibus vestris infetendo. Caritate enim quæ diffunditur in cordibus vestris per Spiritum Sanctum qui datus est vobis, fit ut Spiritu ferventes & spiritalia diligentes, spiritalem lucem spiritalemque vocem, quam carnales homines ferre non possunt, non aliquo signo corporalibus oculis apparente, nec aliquo sono corporalibus auribus instrepente, sed interiore conspectu & auditu nosse possitis. Non enim diligitur quod penitus ignoratur. *Sed cùm diligitur quod ex quantulacumque parte cognoscitur, ipsa efficitur dile-* S. August. Tract. 96. in Joan.

ctione ut meliùs & pleniùs cognoſcatur. Si ergo in caritate proficiatis, quam diffundit in cordibus Spiritus Sanctus, docebit vos omnem veritatem, faciendo ut

Coloſſ. 1. 10. *in ſcientia Dei* creſcatis. *In ipſa* enim *mente, hoc eſt, in interiore homine quodammodo creſcitur, non ſolùm ut ad cibum à lacte tranſeatur, verùm etiam ut ampliùs at-*

S. Auguſt. Tract. 97. in Ioan. *que ampliùs cibus ipſe ſumatur. Non autem creſcitur ſpatioſa mole, ſed intelligentiâ luminoſâ; quia & ipſe cibus intelligibilis lux eſt.* Ut ergo creſcatis, cumque capiatis, & quantò magis creſcitis, tantò magis magiſque capiatis, non ab eo Doctore, qui veſtris auribus ſonat, hoc eſt, forinſecus plantat & rigat, ſed ab eo qui dat incrementum, ſperare ac petere debetis. Eſ-

Joan. 6. 45. tote igitur *docibiles Deo.* Deum orate ut per Spiritum

Pſal. 85. 11. Sanctum ſuum vos doceat: *Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua,* Mundi & humiles corde eſtote. Mundos enim corde Spiritus Sanctus docet omnem veritatem, non ut eam plenè in hâc vitâ aſſequantur, (Quis enim vivens in hoc corpore quod corrumpitur & aggravat animam, poſſit omnem cognoſ-

1. Cor. 13. 9. cere veritatem; cùm dicat Apoſtolus, *Ex parte cognoſcimus?*) Sed quia per Spiritum Sanctum fit, unde nunc pignus accepimus, ut ad ipſam quoque plenitudi-

2. Cor. 1. 22. nem veniamus: De qua idem Apoſtolus ait, *Tunc au-*

1. Cor. 13. 12. *tem facie ad faciem,* &, *Nunc cognoſco ex parte, tunc autem cognoſcam ſicut & cognitus ſum:* Non quòd in hac vita ſcias totum, quod uſque ad illam perfectionem futurum nobis promiſit Dominus per caritatem Spiritus Sancti, dicens: *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.* Docet interim *ſcientiam ſalutis*, quantùm cuique opus eſt. Qui enim caritatem habet, ani-

S. Auguſt. Serm. 350. alias de Tempore 30. mo complectitur quicquid Scriptura ſacra docet. *In eo quod in Scripturis intelligis, caritas patet: in eo quod non intelligis, caritas latet. Ille itaque tenet & quod patet & quod latet in divinis ſermonibus, qui carita-*

Matth. 11. *tem tenet in moribus.* Humiles ſimus, quia Spiritus

Sanctus divina mysteria, quæ abscondit à sapientibus & prudentibus sæculi, revelat parvulis. In schola Spiritus Sancti proficere, & veritatem assequi sine humilitate non possumus. Via ad capessendam & obtinendam veritatem prima humilitas, secunda humilitas, tertia humilitas. Non quò alia non sint præcepta, sed nisi humilitas omnia quæcumque bene facimus & præcesserit & comitetur, & consecuta fuerit, jam nobis totum de manu extorquet superbia. Renovamini igitur spiritu mentis vestræ, & intelligite quæ sit voluntas Dei bona & beneplacens & perfecta: Ut in caritate radicati & fundati, possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas & profundum, scire etiam supereminentem scientiæ caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. Isto enim modo vos docebit Spiritus Sanctus omnem veritatem, cùm magis magisque diffundet in cordibus vestris caritatem.

S. August. Epist. 118. aliàs 56.

Ephes. 4. 23.

Rom. 12. 2.

Ephes. 3. 17.

S. August. Tract. 96. in Ioan.

Non enim loquetur à semetipso, sed quæcumque audiet, loquetur. Non loquetur à semetipso, quia non est à semetipso. Ab illo audiet, à quo procedit. Audire illi scire est, scire verò esse. Igitur à quo illi est essentia, ab illo scientia: Ab illo igitur audientia, quod nihil est aliud quàm scientia. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annunciabit vobis. A me scilicet, quemadmodum & à Patre procedens: Nam *Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt: Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annunciabit vobis.* (Vide Lib. 1. *Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst. 2. Art. 9. §. 2. & 3.*) Spiritus Sanctus clarificavit Christum, quia diffundendo in cordibus credentium caritatem, spiritalesque faciendo, declaravit eis quomodo Filius Patri esset æqualis, quem secundùm carnem priùs tantùm noverant, & hominem sicut homines cogitabant. Vel certè quia per ipsam caritatem fiduciâ repleti, & timore depulso annuntiaverunt hominibus Christum: Ac sic

S. August. Tract. 99. in Ioan.

S. August. Tract. 100. in Joan.

quam bonum nostrum ... Externa & temporalia bona sub conditione petenda ... Christus se exhibet Salvatorem, negando quod petitur contra salutem. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* .. A Deo exauditur, qui in oratione petit quicquid nos cum ipso conjungit, & ad eum perducit ... Deum invocare, est ipsum unum ut finem suum ultimum desiderare ... In temporalibus id tantùm petendum, quod nobis Dominus expedire novit ... Castus & purus amor nihil à Deo petit præter ipsum, & quæ nos cum ipso conjungunt, vel ad illum perducunt. *(Ibid. Art. 6.)* Cur interdum à Deo non impetramus quod petimus? Id contingit, vel quia remissè ac negligenter oramus; vel quia Deus nobis majora & ampliora bona impertitur; vel quia petimus quod saluti nostræ conducibile non est. *(Ibid. Art 3. n. 2.) Si quid petieritis Patrem in nomine meo,* id est, per me tanquam per Redemptorem, Meditatorem, & Caput vestrum, propter merita mea, & in persona mea, vos aliàs indignos existimantes qui audiamini; *dabit vobis ... Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hoc profectò non carnale, sed spiritale gaudium est: & quando tantum erit ut aliquid ei jam non sit addendum, procul dubio tunc erit plenum. Quicquid ergo petitur quod pertineat ad hoc gaudium consequendum, hoc est in nomine Christi petendum, si divinam intelligimus gratiam, si verè beatam poscimus vitam. Quicquid autem aliud petitur, nihil petitur: Non quia nulla omnino res est, sed quia in tanta rei comparatione quicquid aliud concupiscitur, nihil est. Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* In nomine Christi orat, qui in illum credit, illumque verè amat. *Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia ego à Deo exivi.* In nomine Christi petit qui manet in Christo per caritatem, & in quo vicissim manet Christus; qui exitum ejus à Patre & adventum in mundum, quo se exinanivit in

S. August. Tract. 102. in Joan.

utero Virginis Verbum caro factum, & regressum ejus ad Patrem per gloriosam Resurrectionem & Ascensionem, adorat, & imitatur profunda humilitate, & à mundo terrenisque rebus separatione. *Exivi à Patre & veni in mundum; iterum relinquo mundum; & vado ad Patrem.*

II. De variis orandi gradibus sive modis. . . Optimus & summus orandi gradus est justorum. Hi gratiæ incrementum ac vitam æternam oratione sua merentur. . . Gradus alter orationis est peccatorum ex fide & compunctione orantium. . . Tertius est peccatorum in suis peccatis perseverantium. Illorum non exauditur oratio. . . Affectus peccati ante orationem deponendus. (*Lib. 5. Cap. 1. Art. 5.*) Qua ratione sit orandum? Sive quæ conditiones orationis? 1. Orandum in spiritu & veritate. 2. Humiliter. 3. Cum attentione. 4. Perseveranter. . . Qua ratione orare sine intermissione possumus & debemus? (*Ibid. Art. 9.*) Deus orandus mane, meridie, vespere, omni tempore. *Vespere, mane, & meridie narrabo & annunciabo, & exaudiet*
Psal. 54. *vocem meam. . . Benedicam Dominum in tempore, sem-*
Psal. 33. *per laus ejus in ore meo.* Vigilemus omni tempore oran-
Luc. 21. *tes. . . Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum*
Luc. 1. *liberati, serviamus illi; In sanctitate & justitia coram ipso, omnibus diebus nostris.*

Eadem Dominica, vel Diebus Rogationum.

Amen, amen, dico vobis : si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Jo. XVI. 23.

Rectè ab antiquo Patre oratio vocatur *Omnipotentia supplex.* Quicquid enim Deus homini potest
tribuere, oratio potest impetrare. *Oratio clavis est cæ- S. August.*
li : ascendit precatio, & descendit Dei miseratio. Eliæ
oratio cælum claudit ne det pluviam annis tribus & medio ; deinde aperit. *Multùm valet deprecatio Justi assi- 3. Reg. 17.*
dua. Elias homo erat similis nobis passibilis : & oratio- Jacobi 5. 17. 18.
ne oravit ut non plueret super terram, & non pluit annos tres & menses sex. Et rursum oravit : & cælum dedit pluviam, & terra dedit fructum suum.
Josué oratione sua solem sistit, *Obediente Domino Josué 10. 14.*
voci hominis, & pugnante pro Israel. Rex Ezechias lethaliter ægrotans, mortem sibi à Propheta prænunciatam oratione & lacrymis avertit, nec pristi-
nam modò valetudinem, sed vitæ prorogationem ad 4. Reg. 20.
quindecim annos à Deo impetrat, signo dato per solis regressum. Oratione Daniel in lacu leonum ; tres pueri in camino ignis illæsi & incolumes servati ; Susanna à calumnia & à morte liberata est. Oratione paradisum Latro in cruce pendens invenit ; Stephanus orans vidit cælos apertos, & Jesum stantem à dextris Dei ; Oratio Saulum Christianorum persecutorem Christo pepetit : nisi enim Stephanus orasset, Ecclesia Paulum non haberet : Oratione Saulus Vas electionis & Doctor gentium evasit. Ananiæ ait Dominus : Vade in vicum qui vocatur rectus, & quære in domo
Judæ Saulum nomine Tarsensem : *Ecce enim orat ... Act. 9. 11.*
Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum co- 15.

ram gentibus & regibus & filiis Israel. Oratio scutum fidelium contra hostium invisibilium incursus.
Exod. 17. Moyse manus in cælum levante & orante, Amalecitæ in fugam compulsi & debellati sunt. Ammonitarum, Moabitarum, Syrorum numerosissimus & potentissimus Exercitus, oratione Regis Josaphat & po-
2. Paralip. 20. puli Judaici fusus est. *Josaphat timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum..... Deditque consilium populo, & statuit cantores Domini, ut laudarent eum in turmis suis, & antecederent Exercitum, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternum misericordia ejus. Cumque cœpissent laudes canere, vertit Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum scilicet Ammon, & Moab, & Montis Seir, qui egressi fuerant ut pugnarent contra Judam, & percussi sunt. Namque filii Ammon & Moab consurrexerunt adversum habitatores montis Seir, ut interficerent & delerent eos: Cumque hoc opere perpetrassent, etiam in semetipsos versi mutuis con-*
2. Paralip. 14. *cidere vulneribus.* Asa Rex pius Zaram Regem Æthiopum cum exercitu suo decies centenis millibus militum & trecentis curribus terribilem oratione in fugam dedit ac penitus delevit. Oratio scutum animæ adversus
Sap. 18. 21. salutis nostræ hostes. Ita vocat Sapiens Spiritu Sancto afflatus: *Proferens servitutis suæ scutum orationem.* Oratio in Christi nomine dæmones terret, fugat, vin-
Psal. 43. 6. cit. *In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.*

Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vo-
S. Cyprianus Tract. de Orat. Dom. *bis.* Petere in Christi nomine, est petere Dominica oratione. *Agnoscat Pater Filii sui verba, cum precem facimus: Qui habitat intus in pectore, ipse sit & in voce. Et cum ipsum habeamus apud Patrem Advocatum pro peccatis nostris, quando peccatores pro delictis nostris petimus, Advocati nostri verba promamus. Nam cum dicat: Quia quodcumque petieritis à Pa-*

tre in nomine ejus, dabit nobis: Quantò efficacius impetramus quod petimus in Christi nomine, si petamus ipsius orationes? .. De excellentia orationis Dominicæ vide *L. 5. Theolog. Dogm. & Mor. C. 2. Art. 1.* Singularum petitionum explicationem habes Articulis sequentibus.

IN FERIIS ROGATIONUM.

Exivi à Patre, & veni in mundum; iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Joan. XVI. 28.

DUplex Christi processio, 1. à Patre in mundum; 2. è mundo ad Patrem. Orationes nostræ à Deo per ejus gratiam exeunt, & ad Deum revertuntur. Id solemnes supplicationes, seu Processiones significant, quibus Clerus & Populus Psalmis & Hymnis Deum laudans & invocans, ab una Ecclesia exit, & ad aliam procedit, atque ad eamdem regreditur... Solemnis Processionis mysteria his diebus opportunè exponentur Christiano populo, ex *Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 7. de ceremoniis Missæ, Art. 6. n. 3.* Explicandum quanta sit vis publicarum orationum & supplicationum. *Corpus sumus* (inquit Tertullianus) *de conscientia religionis, & disciplinæ unitate, & spei fœdere. Coimus ad Deum, quasi manu facta precationibus ambiamus. Hæc vis Deo grata est.* Solum Deum invocamus & oramus ut fontem & auctorem omnium bonorum nostrorum. Sanctos invocamus ut nostros apud Deum patronos. (*Lib. 5. Cap. 1. Art. 4.*) Sancti pro nobis Deum orant, non propriis, sed Christi meritis subnixi, per quem ipsi, & nos omnes accessum habemus ad Patrem. Quidquid à Deo adhibita sanctorum intercessione petit Ecclesia, totum illud se Christi meritis impetraturam profitetur & con-

Tertull. Apolog. c. 39.

fidit, orationes suas ita concludens: *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum.* Sanctos invocare, utile est ac pium: Christum invocare, & in nomine ejus à Deo petere quidquid petimus & speramus, necessarium. *Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Hinc sanctus Augustinus: *Oratio*, inquit, *quæ non fit per Christum, non solùm non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit in peccatum.* De Sanctorum invocatione, vide *Lib. 4. Cap. 3. Art. 4.*

S. August. in Psal. 108.

IN FESTO ASCENSIONIS CHRISTI.

Dominus Jesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei. Marc. XVI. 19.

Auctor Constitut. Apost. l. 8. C. 1.

HUjus Mysterii, quod antiquus Auctor Ecclesiasticus vocat *Finem œconomiæ Christi*, utpote gloriæ ipsius consummationem, historiam commemorat sanctus Lucas Evangelii sui Cap. ultimo, & Actuum 1. Postquam scilicet Dominus Jesus post Resurrectionem suam Discipulis suis frequenter apparuit, multisque veritatem ejus probavit argumentis, & cum eis de regno Dei locutus est, ultimò tandem ipsis apparens, & cum eis convescens, illis amanter exprobravit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Jussit deinde ut Jerosolymis manerent, donec induerentur virtute ex alto, id est, virtute supervenientis in illos Spiritus Sancti, quâ acceptâ terrarum orbem peragrarent, Evangelium omnibus gentibus prædicaturi: Cujus prædicationem, & credentium fidem miraculis confirmandam promisit, æternamque salutem iis qui crediderint & baptizati fuerint, dignamque nomine Christiano vi-

ram duxerint. Is enim est istius sententiæ sensus: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Post hæc, eduxit eos Jesus ex urbe in Bethaniam, ad Montem Oliveti, ubi elevatis manibus benedixit eis. Et dum illis benediceret, videntibus illis ferebatur in cælum, & nubes suscepit eum, oculisque spectantium subduxit. Cùmque in cælum euntem intuerentur, Angeli duo humana specie illis apparuerunt vestibus albis induti, Jesum eodem gloriæ ac majestatis apparatu triumphali venturum aliquando confirmantes ad judicandos vivos & mortuos. *Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? Hic Jesus qui assumptus est à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.* Et ipsi *adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno.* Tria hoc in Sermone præstanda. 1. Explicanda Mysterii fides. 2. Ascensionis Christi causæ 3. Fructus & utilitates Dominicæ Ascensionis

Marc. 16.
Luc. 24.
Act. 1.
Act. 1.
Luc. 24.

I. Mysterij Dominicæ Ascensionis fides explicatur *Lib. 1. Quæst. 2. Art. 7. §. 1.* Quid scilicèt intelligat & credendum nobis proponat Ecclesia hoc Articulo Symboli Apostolici: *Ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis.* Ascendenti Christo salutis nostræ Auctori & consummatori festivis gaudiis gratulemur & gratias agamus. Domino nostro triumphante, & tanta cum gloria cælos penetrante, quanto gaudio exultare debet cor nostrum? *Dominus* noster *fortis & potens, Dominus potens in prælio*, quo *exspolians principatus & potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ*, cujus *magnificentia & virtus in nubibus*: Cui Dominus dixit: *Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum, cujus Regni non erit finis.* De quo Daniel Propheta scripsit, hodiernum mysterium in Spiritu prænoscens: *Aspiciebam in visione noctis, & ecce cum nubibus cæli, quasi Filius hominis veniebat, & usque ad Antiquum dierum*

Psalm. 28.
Coloss. 2. 15.
Psalm 67.
Psalm. 109.
Luc 1.
Daniel. 7. 13. 14.

pervenit, & in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum, & omnes populi, tribus & lingua ipsi servient: Potestas ejus potestas æterna quæ non auferetur; & regnum ejus quod non corrumpetur. Gaudeamus, quia Dominus noster ascendens in cælum, & captivam ducens captivitatem, *dedit dona hominibus.* Non solùm Dominus noster est erga servos suos beneficentissimus, sed & caro & frater noster est, nostri amantissimus. *Vade*, inquit, *ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum & Patrem vestrum.* Qui, ut olim Josephus Ægypti Prorex fratribus suis ait: *Properate quantocyus venientes... Quia omnes opes Ægypti vestræ erunt:* Ita nos invitat ut citò, ut ferventer ad ipsum virtutum studio & bonis operibus tendamus, quia omnes opes, omnia bona cæli nostra erunt. Gaudeamus quòd Jesus Christus Dominus noster sedeat ad dexteram Patris, & gratias Deo agamus, quia *Consedere* nos *fecit in cælestibus in Christo Jesu: Ut ostenderet in sæculis supervenientibus abundantes divitias gratiæ suæ in bonitate super nos.*

Ephes. 4. 8.
Joan. 20.
Genes. 45. 19. 20.
Ephes. 2. 6. & 7.

II. Ascensionis Christi causæ. 1. Quia cælum conveniens Christo jam secundùm corpus immortali & glorioso domicilium. 2. Ut Regnum suum non esse ex hoc mundo demonstraret. 3. Ut Deo Patri naturæ nostræ primitias offerret. 5. Ut omnia de se scripta impleret. 5. Ut nobis iter pararet. 6. Ut Patrem pro nobis interpellaret, ad cujus dexteram sacerdotio suo fungitur, semetipsum perenniter pro nobis offerens. 7. In cælum ascendit Christus ut Ascendentem mente & desiderio prosequamur. Ascendit *Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas.* Docet nimirum quâ viâ & ipsi ad cælos ascendere & evolare possimus ac debeamus. *Viam aquilæ in cælo* cognoscere difficile, nisi fidei lumine illustraremur. Quâ viâ Christus ascendit? Humilitate. *Quod autem ascendit, quid est nisi quia & des-*

Deuteron. 32. 11.
Proverb. 30. 19.
Ephes. 4. 10.

cendit primum in inferiores partes terra? Ascendit pas- *Ifai. 63. 1.*
sione, cruce, & morte. *Quis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? Iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine virtutis suæ.* Eâdem viâ in cælum ascendere debemus. Humilitas, crux, patientia in rebus adversis, mortificationes, viæ sunt à Christo nobis monstratæ. *Erunt oculi tui videntes Præceptorem tuum. Et aures tuæ audient verbum post tergum monentis: Hæc est via, ambulate in ea.* Impressa reliquit sacratissimorum pedum suorum vestigia in Monte Oliveti, ex quo in cælos ascendit, vestigia, de quibus Propheta; *Et stabunt pedes ejus in die illa super montem Olivarum, qui est contra Ierusalem.* Videre licuit iis quibus datum est ut sacra loca lustrarent, & dicere potuerunt: *Adorabimus in loco ubi steterunt pedes ejus.* Omnibus verò datum ut humilitatis, caritatis, patientiæ, omniumque virtutum Christi Iesu vestigia sequantur. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* Causas supra dictas Ascensionis Christi explicatas habes *Lib. I. Quæst. 2. Art. 7. §. 2.*

Isai. 30. 20. 21.

Zachar. 14. 4.

Psal. 131. 7.

1. Petri 2. 21.

III. Christi in cælos Ascensio longè majores utilitates nobis peperit, quàm corporalis ejus præsentia peperisset. 1. Admirabili Christi Ascensione fidei nostræ meritum augetur. 2. Spes nostra confirmatur. 3. Caritas nostra inflammatur, amor noster spiritualis efficitur, & ad cælum rapitur. Hæc *dona* sunt, quæ *Christus ascendens in altum dedit hominibus*, & *accepit in hominibus.* (Hæc ibidem habes fusè explicata, §. 3.) Videamus ne potiori jure Christus Dominus nobis exprobret *incredulitatem* nostram & *duritiam cordis*, quàm Apostolis. Expendat unusquisque nostrûm an credat, an speret, an diligat Deum. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui verò non crediderit,* Fide quæ *per caritatem operatur*, ille *non condemnabitur.* Hancne fidem habemus, an secundum Evan-

Ephes. 4. Psal. 67.

Marci ultimo.

Galat. 5. 6.

gelum vivimus? An baptismi nostri vota, promissionesque sacrosanctas servamus? *Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & bene habebunt.* Miraculorum donum Ecclesiæ nascenti ad fidei confirmationem datum fuit, & nunc in ea perseverat, quamvis non ita frequentia sint, quia non adeo necessaria: sed tamen eos qui verè in Christum credunt, & ex fide vivunt, spiritualia signa sequentur *Domino cooperante.* Non omnibus datum est dæmonia è corporibus ejicere; sed omnibus datum est dæmoni resistere, ipsumque fugare in nomine Christi, ne in ipsorum animas aditum habeat, easque per peccatum mortale possideat. *In nomine meo dæmonia ejicient.* Non omnibus datum linguis novis
Ephes. 4. 29. loqui, sed tamen omnibus datur per gratiam Dei ut *sermo malus* ex illorum *ore non procedat, sed si quis bonus ad ædificationem fidei, ut det gratiam audientibus.* Blasphemus, maledicus, conviciator, juramento & mendacio assuetus, impudicus, signa non habet veram fidem
Psal. 13. 8. indicantia: *Linguis loquentur novis*, nec tollendi serpen-
Jacob. 3. 8. tes vim habet, cùm ipse potius serpens sit. *Venenum aspidum sub labiis eorum... Lingua eorum plena vene-*
Psal. 102. 3. *no mortifero.* Non omnibus data est gratia sanitatum, sed omnibus datum est ut cælestem Medicum invocent, *Qui sanat omnes infirmitates nostras, qui redimit de interitu vitam nostram, qui coronat nos in misericordia & miserationibus, qui replet in bonis desiderium nostrum.* Sed heu! ægritudinem suam, & causas ægritudinis suæ amant, scilicet cupiditates, quas moderari & coërcere nolunt, renuunt sanari: malunt incidere in manus inimici vulnerantis & interficientis, quàm in manus Medici sanantis & vivificantis.

DOMINICA POST ASCENSIONEM.

Cùm venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. Joan. xv. 26. 27.

MAgna Christianæ Religionis Mysteria, Fideique præcipuas veritates hæc sententia complectitur, exprimit & declarat. 1. Mysterium Trinitatis divinarum personarum, Patrem sine principio, qui Filium generat sibi coæqualem & consubstantialem: Filium, qui cum Patre & per naturam fœcundam quam ab ipso accipit, producit Spiritum Sanctum, Amorem substantialem, sibi Patrique coæqualem. 2. Incarnationem Verbi. Nisi enim Jesus Christus Deus verus esset, mittere Spiritum Sanctum à Patre non posset, siquidem mittere non potest nisi à se procedentem: neque testimonium illi perhiberet Spiritus veritatis, si falsò dixisset se esse Deum, verumque Dei Filium, ejusdem cum Patre substantiæ ac potestatis. Missionem autem Spiritus Sancti promittit, in Ecclesiam, in Apostolos suos, & Ministros Ecclesiæ, & in animas fidelium. In Ecclesiam, ut eam formet; seu ex Christi in cruce morientis latere, velut novam Evam ex latere Adami dormientis formatam, vitali spiraculo vivificet. In Apostolos, & eorum successores, ut ejus propagationi, & ædificationi corporis Christi cooperentur. In animas fidelium, ut ipsos mundi cum omnibus erroribus, amoribus, terroribusque suis victores reddat. Adorandus ille Spiritus testimonium perhibet incarnatæ Veritati, effusione carismatum, infusione virtutum & donorum interiorum, cælesti lumine quo illam manifestat, mira-

culis, fortitudine Martyrum, constantiâ Confessorum. *Cùm venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.* Apostoli Spiritu Sancto afflati, testimonium Christo Jesu perhibuerunt, verbo, Scriptisque Ecclesiæ traditis & consignatis, quæ proptetea vocatur Apostolica, & superædificata *super fundamentum Apostolorum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu.* Hinc veritatem doctrinæ fidei, quam Ecclesia tenet ac docet, contra Hæreticos probat Tertullianus. Hinc, inquit, dirigimus præscriptionem, si Dominus Jesus Christus Apostolos misit ad prædicandum, alios non esse recipiendos prædicatores quàm Christus instituit: quia nec alius Patrem novit nisi Filius, & cui Filius revelavit, nec aliis videtur revelasse Filius quàm Apostolis quos misit ad prædicandum, utique quod illis revelavit. Quid autem prædicaverint, id est, quid illis Christus revelaverit, & hîc præscribam non aliter probari debere, nisi per easdem Ecclesias, quas ipsi Apostoli condiderunt, ipsi eis prædicando, tam viva voce, quàm per Epistolas postea. Constat proinde omnem doctrinam, quæ cum illis Ecclesiis Apostolicis matricibus & originalibus fidei conspiret, veritati deputandam; sine dubio *tenentem quod Ecclesiæ ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo accepit*: omnem verò doctrinam de mendacio præjudicandam, quæ sapiat contra veritatem Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi, & Dei. Incredibile est quod Apostoli aliquid absconderint de Dei verbo & Christi sacramento. Impossibile est quod omnes Ecclesiæ aliter acceperint quàm Apostoli tradiderunt, aut aliter intellexerint, cùm à Spiritu veritatis illuminentur & regantur, ut errare non possint in unam fidem conspirantes. *Age nunc*, ait Tertullianus, *omnes erraverint, deceptus sit & Apostolus de testimonio reddendo: nullam respexerit Spiritus Sanctus uti eam in*

Ephes. 2. v. 20.

Tertullian de de præscrip. Hæret. c. 21.

Ibidem cap. 28.

veritatem deduceret, ad hoc missus à Christo, ad hoc postulatus de Patre, ut esset doctor veritatis: neglexerit officium Dei villicus, Christi vicarius, sinens Ecclesias aliter interim intelligere, aliter credere, quod ipse per Apostolos prædicabat: ecquid verisimile est ut tot ac tanta in unam fidem erraverint? Nullus inter multos eventus unus est. Exitus variasse debuerat error doctrinæ Ecclesiarum. Cæterum quod apud multos unum invenitur, non est erratum, sed traditum. Audeat ergo aliquis dicere illos errasse qui tradiderunt. Certissimum igitur Apostolorum testimonium, de quibus Christus dixit: *Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.* Testimonium perhibebitis Evangelii prædicatione per Judæam & mundum universum: vitæ sanctitate: laborum, persecutionum, martyrii etiam perpessione. *Absque Synagogis facient vos: sed venit hora ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Contra eorum porrò persecutiones Paraclitus Spiritus veritatis, quem ego mittam vobis à Patre, animos vestros roborabit & confirmabit.

De Sacramento Confirmationis opportunè hâc Dominicâ Sermo ad populum habebitur, quo quidem in Sacramento Spiritus Sanctus datur, testimonium perhibens de Christo; & ad hoc datur fidelibus ut ipsi etiam testimonium perhibeant. Spiritus Sanctus in sacramento Confirmationis datus testimonium de Christo perhibet, infusione gratiæ & donorum. *Cùm venerit Paraclitus quem ego mittam vobis à Patre, ille testimonium perhibebit de me.* Sacramentum Confirmationis datur Fidelibus, ut Spiritu Sancto roborati Christo testimonium ipsi perhibeant, Fidem constanter profitendo, & pro ipsa, si opus sit, persecutiones & mortem etiam fortiter patiendo. *Et vos testimonium perhibebitis.*

I. *Quomodo Deus non est, qui dat Spiritum San-*

S. August. lib. 15. de Trinit. Cap. 26.

ctum? Imò quantus Deus est qui dat Deum? Neque eum aliquis Discipulorum Christi *dedit Spiritum Sanctum. Orabant quippe ut veniret super eos quibus manus imponebant, non ipsi eum dabant. Quem morem in suis Præpositis etiam nunc servat Ecclesia.* Igitur Spiritus Sanctus in Confirmatione datus testimonium perhibet de Christi Jesu divinitate. Idem Spiritus Sanctus per Confirmationis sacramentum Christianis datur, qui datus est Apostolis die Pentecostes... Gratia singularis in hoc sacramento confertur, gratia consummationis, gratia augmenti & roboris, gratia quâ perfecti Christiani sumus. *(Lib. 2. Tract. de Sacramento Confirmationis, Cap. 3. Art. 1.)* Gratia septem Donis Spiritus sancti cumulata, quæ ibidem exponuntur *(Art. 3. totidem Paragraphis)* scilicet Donis Sapientiæ, Intellectus, Consilii, Fortitudinis, Scientiæ, Pietatis, & Timoris Domini. *Si vis nosse quia accepisti Spiritum Sanctum, interroga cor tuum: Ne fortè Sacramentum habeat, & virtutem Sacramenti non habeas.*

S. August. Tract. 6. in Epist. 1. S. Ioan.

II. Christiani testimonium Christo reddere tenentur constanti fidei Professione, non solùm in persecutionibus, sed in pace Ecclesiæ; non solùm per verba, sed per bona opera, sine quibus fides mortua est, præcipuè verò per fraternam caritatem. *Hoc est mandatum ejus: Ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi; & diligamus alterutrum, sicut mandatum dedit nobis. Et qui servat mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo: & in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu quem dedit nobis.* Interroga ergo cor tuum; si est ibi dilectio proximi, securus esto. Non potest esse dilectio sine Spiritu Dei: Nam *Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis.*

1. Ioan. 3. 23.

Rom. 5. 5.

Testimonium Christo ita reddere debent Christiani, ut nullis mundi tentationibus, erroribus, terroribus, amoribus ab ejus obsequio, & Christianæ fidei ac pietatis professione dimoveri valeant; ut nec eos seducat

mundus blandiens cupiditati; nec frangat mundus terrens infirmitatem. *Hæc locutus sum vobis* (inquit Christus) *ut non scandalizemini.* Christianum Dei verbo & Spiritu confirmatum, nec cupiditas, nec timor, quæ duæ sunt peccati januæ; nec blanditiæ, nec persecutiones, nec mores sæculi, aut hominum mundo servientium exempla, consilia, judicia, oblocutiones, irrisiones, opprobria, persecutiones, in peccatum impellere possunt. *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.* Meritò itaque promisso Discipulis suis Spiritu Sancto, quo in eis operante fierent testes ejus, subjunxit: *Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini.* Cum enim caritas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis, fit pax multa diligentibus legem Dei, ut non sit illis scandalum. *Psal. 118. 165. S. August. Tract. 93. in Ioannem.*

Testimonium Christo reddere debent Christiani, coram mundo non erubescendo de professione Christianæ pietatis, de severiore Evangelicæ Disciplinæ observantia, de Christi Cruce. Id significat impressio signi Crucis in fronte confirmandorum facta. *Perfecisti eis qui sperant in te in conspectu filiorum hominum.* Vide Lib. 2. *Tract. de Sacramento Confirmationis, Cap. 6. de Ceremoniis istius Sacramenti n. 3.* Ideo Spiritum Sanctum Apostolis suis testibus promisit Christus, quo roborati, non erubescerent coram Judæis prædicando & profitendo Evangelium Christi, etiamsi è Synagogis ejiciendi essent. *Absque Synagogis facient vos.* Accepto quippe Spiritu Sancto, similes illis non fuere de quibus S. Joannes scribit: *Verumtamen & ex Principibus multis crediderunt in eum: sed propter Pharisæos non confitebantur, ut è Synagoga non ejicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quàm gloriam Dei.* Crediderunt ergo in eum, sed non sic quomodo eos volebat credere, qui dicebat: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis: & gloriam* *Psal. 30. Ioan. 12. 42. 43. Ioan. 5. 44.*

quæ à solo Deo est, non quæritis? Discipulis ergo sic in eum credentibus ut impleti Spiritu Sancto, non sint de numero eorum, qui ignorantes Dei justitiam, & Rom. 10. 3. suam volentes constituere, justitiæ Dei non sunt subjecti; nec de illorum, de quibus dictum est, *Dilexerunt gloriam hominum magis quàm Dei*: illa congruit Ps. 88. 16. & 17. S. Aug. Tract. 93. in Joan. Prophetia, quæ de ipsis invenitur impleta, *Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exsultabunt tota die, & in justititia tua exaltabuntur; quoniam gloria virtutis eorum tu es*: Meritò eis dicitur: *Absque Synagogis facient vos*: illi scilicet qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam: propter quod ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere, eos expellunt qui non in sua, sed in Dei justitia exaltantur, nec expulsi ab hominibus erubescunt, quoniam gloria virtutis eorum ipse est.

Christo denique testimonium reddere debet Christianus, quævis adversa & dura patienter & æquo animo propter illum patiendo, ne animo iniquo bona deserat, per quæ ad meliora perveniat. Id significat alapæ levis inflictio ab Episcopo confirmante, de qua legendum Caput *de Confirmationis ceremoniis*, *n. 4.* Ad hujusmodi testimonium Christo perhibendum ut parati essent Discipuli virtute Spiritus Sancti ex alto induti & roborati, ait illis: *Sed venit hora, & nunc est, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se præstare Deo.* E Synagogis vos ejicient, sed nolite solitudinem formidare: separati quippe à congregatione eorum, tam multos in nomine meo congregabitis, ut illi metuentes ne Templum quod erat apud eos, & omnia Legis veteris sacramenta deserantur, interficiant vos, sic fundentes sanguinem vestrum, ut Deo se præstare arbitrentur obsequium. *Venit hora, & nunc est.* Totum vitæ præsentis tempus, hora est mundi: Hora verò electorum, æternitas. Toto vitæ hujus tempore per- 2. Tim. 3. 12. secutiones imminent Dei servis, *Omnes qui piè volunt vivere*

vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur. Mundus justos odit ob morum dissimilitudinem; & quia sermonibus, operibusque suis mundi errores pravasque consuetudines reprehendunt. *Circumveniamus Justum,* Sap. 2. 12.
inquit mundus, *quoniam contrarius est operibus nostris, & improperat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ. Gravis est nobis etiam ad videndum, quoniam dissimilis est aliis vita illius, & immutatæ sunt viæ ejus. Tanquam nugaces æstimati sumus ab illo, & abstinet se à viis nostris tanquam ab immunditiis, & præfert novissima justorum.* Hinc Joan. 15. 19.
Christus Discipulis suis ait: *Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.*

DOMINICA PENTECOSTES.

Repleti sunt omnes Spiritu Sancto. Act. ij. 4.

IN Actis Apostolorum legimus, tùm S. Paulus venisset Ephesum, & Christianos quosdam invenisset, eis dixisse: *Si Spiritum Sanctum accepistis credentes?* Act. 19. 2. 3.
Qui responderunt: *Sed neque si Spiritus Sanctus est, audivimus.* Vereor ne idem nobis contingat, si maximam partem illorum interrogemus, qui Christiano nomine gloriantur. Hoc malum ut ab animabus vestris avertam, Auditores, hac in concione nomina, attributa, & effectus Spiritus Sancti vobis explicabo, ut cognoscatis excellentiam Doni quod Christus hodie Ecclesiæ suæ tribuit. 2. Dispositiones exponam necessarias ut Spiritum Sanctum accipiatis.

I. Varia Spiritus Sancti nomina ab ejus operationibus sumpta... Spiritus Sanctus Donum Patris & Filii. Datur nobis ut nos vitâ gratiæ vivificet atque

sanctificet... Non sola gratiæ & caritatis, virtutumque ac donorum cæterorum infusione, sed intima, substantivâ & personali sui Numinis inhabitatione sanctificat nos Spiritus Sanctus. *(Lib. 1. Quæst. 2. Art. 9. §. 4.)* Spiritus Sanctus Animarum vita. *(Ibid. n. 5.)* Caritas subsistens. *(Ibid. n. 16.)* Deum amare non possumus nisi de Deo. Bis Spiritum Sanctum Apostolis suis dedit Christus, post Resurrectionem scilicet suam, & post Ascensionem, ut duo præcepta caritatis commendaret. Una caritas, & duo præcepta: unus Spiritus, & duo data. *(Ibid. n. 7.)* Quia verò denario numero Lex decem præceptis constans significatur, Spiritum Sanctum decimo post Ascensionem suam die Christus in Ecclesiam suam misit, ut Legem per gratiam Sancti Spiritus impleri demonstraret. *(Ibid. n. 7.)* Quemadmodum post diuturnum bellum confectâ pace, qui sibi invicem infensi erant, pignora mutuò sibi dant & obsides, sic inter Deum & naturam humanam evenit. Pro pignoribus & obsidibus ipsa primitias misit, quas in cælum tulit Christus. Nobis verò Spiritum Sanctum pignoris & obsidis loco remisit. *(Ibid. n. 9.)* Cur Spiritus Sanctus in specie linguarum ignearum super Apostolos descendit? *(Ibid. n. 10. & 11.)* Quàm admirabilis mutatio per Spiritum Sanctum facta in orbe terrarum! *Emittes Spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ.* Apostoli rudes priùs & timidi, docti, fortesque subitò facti sunt, eversa Idololatria, ignorantiæ tenebræ dispulsæ, fidei lux diffusa, vitia eradicata, insitæ virtutes. *Annunciate inter gentes studia ejus*; seu, ut vertit Aquila, *mutationes ejus.* Et revera mutatio fuit rerum omnium maxima.

Psal. 103.

Psalm. 9.

Theodoret. in hunc Ps.

» Qui quondam inimici erant, amici sunt; qui longinqui, proximi; qui servi, filii; qui in ignorantia erant, in cognitione sunt; qui in tenebris, in lucesin spe vitæ, qui mortui erant; pauperes, heredes regni cælorum; Judæi procul, & Gentes propè; sibi canes, & canes

filii ... Hæ Salvatoris artes sunt & studia, hæ orbis per Spiritum Sanctum mutationes. *In Spiritu vehementi contereS naves Tharsis* (inquir Propheta) id est, *evertes superbiam gentium*; ut explicat S. Augustinus. *Factus est repente de cælo sonus tanquam advenientis Spiritus vehementis, & replevit totam domum ubi erant Apostoli sedentes.* Spiritus Sanctus contrivit superbiam gentium ex incertis hujus vitæ tumentem: contrivit eam timore fortissimo, Christoque subjecit. Sic enim eum tremuit omnis superbia judicaturum, ut in humilem crederet, nec excelsum expavesceret. Quod Apostolos in viros alteros transformaverit Spiritus Sanctus, ex Actis Apostolorum, & ex eorum Epistolis demonstratur. De mystica illa transformatione, quam & in omnibus, in quibus inhabitat, Spiritus Sanctus operatur, S. Paulus ad Corinthios scribit. *Nos verò omnes revelata facie gloriam Domini speculantes, in eamdem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu.* Vides ut Spiritus Sanctus transformet quodammodo in aliam imaginem eos in quibus inhabitat? *Transfert enim facilè à rerum terrenarum sensu ad spectanda solùm ea quæ sunt in cælis, & ex imbelli timiditate ad strenuam & generosissimam vim animi. Neque verò dubium est quin ita affectos reperiamus Discipulos, & sic per Spiritum confirmatos, ut persequentium incursibus nequaquam vincerentur, sed dilectioni in Christum constanter adhærerent.* Hoc Spiritu animatus Paulus ait: *Quis nos separabit à caritate Christi? Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? (sicut scriptum est: quia propter te mortificamur tota die: æstimati sumus sicut oves occisionis) sed in his omnibus superamus, propter eum qui dilexit nos.*

Psalm. 47.

S. August. Enarrat. in hunc Psalm.

2. Cor. 3. 18.

S. Cyrillus Alexand. lib. 10. in Ioan. vers. 21. pag. 926.

Rom. 8. 35.

II. Dispositiones ad Spiritum Sanctum recipiendum tribuit ipse divinus Spiritus. Prima dispositio est pœnitentia. Dispositio altera, humilitas. Dispositio

tertia, castitas. Dispositio quarta, oratio. Dispositio quinta, caritas. . . Spiritus Sanctus non recipitur extra Ecclesiæ unitatemt (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 9. § quinto.*) Deus Legem in Monte Sinai Moysi daturus in medio ignis apparuit, (*Ut transgressores Legis intelligerent rem sibi cum igne fore* (inquit S. Cyrillus Alexandrinus.) Spiritus Sanctus Legem novam in cordibus Fidelium scripturus hodie in specie ignis apparet, ut intelligant qui Legem Evangelicam violare non verentur, qui præcepta caritatis non implent, qui Divinis inspirationibus Spiritus Sancti non obsequuntur, rem sibi cum igne fore.

Homil. Ephes. habitâ. Marci 16. 19.

IN FESTO SANCTISSIMÆ TRINITATIS.

Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Matth. xxviij. 19.

OMnes Christianæ Religionis solemnitates Festa sunt Sanctissimæ Trinitatis, cujus mundus opus est, cujus nos templa sumus, per baptismum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti nobis collatum consecrata. Ad Christum Jesum Dominum nostrum refertur cultus omnis Sanctissimæ Virgini ejus matri & Sanctis exhibitus. Caput in membris honoramus. Ad Deum referuntur omnia Christi mysteria temporalia, eorumque celebratio. *Caput Christi Deus; Vos autem Christi, Christus autem Dei.* (inquit Apostolus.) Sacrificium & orationes suas Ecclesia offert Patri, per Filium, in Spiritu Sancto. Personæ Divinæ inseparabiles sunt ab invicem etiam in cultu nostro. Si Christus patitur pro salute nostra, Pater Æternus ipsum ad mor-

tem tradit: *Proprio Filio suo non pepercit Deus.* Filius se ipsum offert immensâ caritate, quæ est Spiritus Sanctus. *Per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo.* Si Christus à mortuis resurgit, à Patre suscitatur per Spiritum Sanctum. *Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute secundùm Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu Christi.* Si in cælum ascendit, redit ad Patrem, ut à dextris ejus sedeat, & Spiritum Sanctum ut unum cum Patre principium processionis ejus in Ecclesiam mittat. Si in Eucharistiæ Sacramento se abscondit adorandum, victima est, quam honorare ut par est non possumus, nisi illi conjungamur, *Qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu Sancto, per mortem suam mundum vivificavit;* ut loquitur Ecclesia; & nisi cum ipso pariter immolemur Deo uni & trino. ... Quamvis omnes pene orationes Ecclesiæ ad Deum Patrem dirigantur, tota tamen Sancta Trinitas orationum nostrarum finis est, sicut & fidei objectum. *(Lib. 1. Quæst 2. Art. 1. §. 19.)* Sanctissimæ Trinitatis Mysterium explicitè credere necessarium est ad salutem; comprehendere, impossibile. Pro captu tamen humanæ mentis utcumque explicatur. *(Ibid. Art. 17.)* 1. Sanctissimæ Trinitati gratias immortales agere debemus ob illius in nos beneficia. Ob beneficium creationis, quæ Patri Æterno; Redemptionis, quæ Filio Dei; Renovationis & Sanctificationis, quæ Spiritui Sancto speciatim tribuitur ab Ecclesia & à Christianis Theologis; quamvis indivisa sit trium personarum operatio ad extra, cùm sit una & æqualis trium potestas, sicut una essentia sive divinitas. 2. Imitari debemus quantùm cum Dei gratiâ possibile nobis est, Sanctissimam Trinitatem; Dei perfectiones; summam divinarum personarum concordiam.

I. Creationis opus commune est tribus adorandæ Trinitatis personis. Omnium rerum exemplaria in arte & mente Dei. Creator omnium rerum est, cæli & ter-

Hebr. 9. 14.

Rom. 1. 4.

ræ, visibilium & invisibilium. (*Ibid.* §. 38.) Homo ad imaginem Dei conditus. In quo sita sit divinæ imaginis ratio? (*Ibid.* §. 46.) Cavendum ne creatori nostro simus ingrati, & ne abutamur existentiâ, vitâ, ratione, libertate, corpore, animæque & corporis facultatibus, in ejus offensam & injuriam, cui totum debemus quod sumus. Creatura non præponenda Creatori. Cavendum ne qui sumus conditi ut dominemur omnibus animantibus, pravis cupiditatibus serviamus. (*Ibid.* §. 50.) Oremus, & operam demus ut sanctæ Trinitatis imago in nobis per peccatum & cupiditates sæculares deformata, reformetur per Dei gratiam, à quo formata est... Creata Trinitas, scilicet ratio, memoria, voluntas, per suggestionem, delectationem, & consensum lapsa, à Divina Trinitate reformatur per fidem, spem, & caritatem. (*Ibid.* §. 18.) Redemptio nostra opus etiam est Sanctissimæ Trinitatis. Quamvis enim solus Filius incarnatus sit, passus & mortuus; tres tamen personæ Sanctissimæ Trinitatis incarnationem, totamque salutis nostræ œconomiam operatæ sunt. Filius passus est ad humani generis redemptionem ex æterno Sanctæ Trinitatis, cujus secunda persona est, decreto. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4.*
2. Cor 5. §. 4.) *Omnia ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum... Quoniam quidem erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum...*
Ephes. 2. 4 5 *Deus qui dives est in misericordia, propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos, & cùm essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, & conresuscitavit, & consedere fecit in cælestibus, in Christo Jesu.* Christus pro nobis satisfecit, sed tota Trinitas satisfactionem acceptam habuit communi voluntate & operatione factam. Opus denique sanctificationis nostræ, quamvis Spiritui Sancto speciatim tribuatur, trium tamen adorandæ Trinitatis Personarum commune opus, ac beneficium est, siquidem sanctificati sumus in baptis-

mo, qui in illarum nomine confertur: *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Non enim una tantùm persona, sed *Deus* unus & trinus *adest verbis Evangelicis, sine quibus baptismus consecrari non potest, & ipse sanctificat Sacramentum suum.* Pater æternus adest, qui nos adoptat in filios, & vocat in societatem Filii sui unigeniti Domini nostri Jesu Christi. Adest Filius, qui nos fratres & coheredes suos facit, & cui commorimur & consepelimur in baptismo. Adest Spiritus Sanctus, & fontem replet, qui replevit & Virginem; ut regeneret Christianum, sicut illa generavit Christum. Si ab illa primâ adoptionis gratiâ infeliciter excidimus, per pœnitentiam reparandi est. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 1. § 19.*) Frequenter in memoriam revocandæ sunt promissiones in baptismo factæ, seu *Votum maximum quo nos vovimus in Christo esse mansuros.* Vide *Lib. 2. Tract. de baptismo, Cap. 8. propositione undecima, & in Documento subnexo ad Morum informationem.* Christiani per baptismum non solius Fidei, sed universæ Legis Christi servandæ fiunt debitores. *Baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, docentes servare omnia quæcumque mandavi vobis.* Vide ibidem, *propositione 9.* Qui mandata Evangelica dedit, nos adjuvare potest, & si fideles eorum observatores simus, nos remunerare; siquidem illi *Omnis potestas data est in cælo & in terra.* In ipso confidamus, siquidem ipse præsto est ut nobis auxilium ferat. *Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.* Benedicamus Patrem & Filium cum Sancto Spiritu, ob creationis beneficium, dicentes: *Dignus es, Domine Deus noster, accipere gloriam, & honorem, & virtutem, quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant & creata sunt.* Ob redemptionis beneficium, dicentes: *Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem & hono-*

S. August. Lib. 6. de baptismo, Cap. 25.

S. August. Epist. 149 ad Paulinum.

Matth. 28.

Apocal. 4. 11.

Apocal. 5. 12.

rem, & gloriam & benedictionem . . . Sedenti in throno, & Agno, benedictio & honor, & gloria & potestas in sæcula sæculorum. Ob sanctificationis denique
Isai. 6. 3. beneficium, dicentes: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus omnipotens.*

Matth. 5. II. Dei perfectiones imitandæ. *Estote ergo & vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est . . .* In divinarum perfectionum imitatione semper proficiendum. Dei simplicitatem, immutabilitatem, immortalitatem quomodo imitari possumus ac demus? . . . Jungendum cor nostrum æternitati Dei. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 16.*) Patrem Æternum imitari debemus, qui seipsum cognoscendo Verbum generat. Deum in Anima nostra cognoscimus, si ad ipsam at-
S. Gregor. M. Homil. 17. in Ezechiel. tendamus. *Sæpe volumus omnipotentis Dei naturam invisibilem considerare, sed nequaquam valemus, atque difficultatibus fatigata anima ad semetipsam redit, sibique de se ipsa gradûs ascensionum facit: Ut primùm semetipsam, si valet, consideret, & tunc illam naturam, quæ super ipsam est, in quantum potuerit, investiget.* Deum cognoscendo, & cognitum amando, imago ejus in Anima nostra renovabitur. Sed & nos ipsos considerare debemus, ut cor nostrum verbum bonum eructet, verbum humilitatis, cognoscendo nihilum nostrum, imperfectum nostrum, peccatum nostrum: Verbum laudis & gratiarum actionis, cognoscendo dignitatem nostram, quatenus ad imaginem Dei con-
Lib. 2. de Considerat. C. 3. diti sumus, Deique in nos beneficia. *A te incipiat tua consideratio* (inquit S. Bernardus) *non solùm autem, sed & in te finiatur. Quocumque evagetur, ad te revocaveris eam cum salutis fructu. Tu primus tibi, tu ultimus. Sume exemplum de summo omnium Patre, Verbum suum & emittente, & retinente. Verbum tuum, consideratio tua. Quæ si procedit, non recedat; sic progrediatur, ut non egrediatur; sic exeat, ut non deserat . . .* Christiani unum esse debent cum Deo & inter

se per caritatem, ut naturæ ac substantiæ unitatem in Patre & Filio honorent, ac pro viribus imitentur. (*Lib. 1. Theolog. nostræ Dogmat. & Moral. Quæst. 2. Art. 3. §. 4.*)

IN FESTO SACRATISSIMI CORPORIS CHRISTI.

Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo ... Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Joan. vj. 55.

ADmirabilis Eucharistiæ Sacramenti dignitas atque excellentia, quæ uno verbo demonstrari non potest, uti nec Dei summa perfectio, nec dignitas Christi, pluribus nominibus à Scriptoribus sacris exprimitur. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 1. Art. 1.*) Illud explicandum, quod ipsi Christus Dominus tribuit in Evangelio hodierno. 1. Christus corpus & sanguinem suum in Eucharistia nobis donat ut verum cibum & potum Animarum nostrarum. *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.* 2. Ut symbolum & principium nostræ cum ipso conjunctionis, & mutuæ illius in nobis, ac nostri in illo mansionis. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.* 3. Ut æternæ vitæ pignus. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.*

1. Christus panis Angelorum in cælo, factus est cibus hominum viatorum in Eucharistia. *Christus in corpore & sanguine suo voluit esse salutem nostram. Unde autem commendavit corpus & sanguinem suum?* S. August. Enarrat. in Psal. 34.

De humilitate sua. Nisi enim esset humilis, nec manducaretur, nec biberetur. Respice altitudinem ipsius: In principio erat verbum. Ecce cibus sempiternus. Sed manducant Angeli, manducant cælestes spiritus, & manducant, & saginantur, & integrum manet quod eos satiat & lætificat. Quis autem homo posset ad illum cibum? Unde cor tam idoneum illi cibo? Oportebat ergo ut mensa illa lactesceret, & ad parvulos perveniret. Unde autem fit cibus lac? Unde cibus in lac convertitur, nisi per carnem trajiciatur? Nam mater hoc facit. Quod manducat mater, hoc manducat infans: sed quia minùs idoneus est infans qui pane vescatur, ipsum panem mater incarnat, & per humilitatem mamillæ & lactis succum, de ipso pane pascit infantem. Quomodo ergo de ipso pane pavit nos Sapientia Dei? Quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Omnem effectum quem cibus & potus naturalis producit quantùm ad vitam naturalem, Eucharistiæ Sacramentum operatur quantùm ad vitam spiritualem. Sustentat scilicet, auget, reparat, delectat. (*Lib. 2. Tract. de Eucharistia, Cap. 3. Proposition 1.*) Sicut alimentum corporale corpori necessarium est ad restaurandum id quod innati caloris vi quotidie detrahitur ac deperit: ita quicquid ardore cupiditatis in dies amittit anima, dum levi aliqua in re patum offendit, totum Eucharistia restituit, veniales culpas abstergens, quæ minuunt fervorem caritatis. (*Ibidem, Propositione 3.*) Humanæ naturæ corruptio cibum exigebat, qui simul esset medicamentum. Diabolus afflavit homini per esum cibi vetiti triplicem corruptionem: In anima, tenebras ignorantiæ: in corpore morbum pravæ concupiscentiæ: & mortem in utroque. Carnem suam & sanguinem ut cibum medicinalem contra corruptionem illam triplicem Christus dedit, ad ignorantiæ tenebras
Psal. 26. depellendas. *Dominus illuminatio mea ... Accedite*
Psal. 33. *ad eum, & illuminamini. Cibavit illum pane vitæ &*

intellectus. Hæc cœna lucis, mensa solis. *Accedamus ad eum, & illuminemur; non quomodo ad eum accesserunt Judæi, ut tenebrarentur. Accesserunt enim ad illum ut crucifigerent: nos ad eum accedamus, ut corpus & sanguinem ejus accipiamus. Illi de crucifixo tenebrati sunt: nos manducando crucifixum & bibendo illuminamur.* 2. Carnem suam & sanguinem Christus dat nobis in Eucharistia ut cibum medicinalem contra concupiscentiam carnis. (*Lib. 2. Tract. de Eucharist. Cap. 3. Proposit. 5.*) Divino illo cibo cor hominis confirmatur & roboratur contra tentationes & impugnationes dæmonum. (*Ibidem.*) Gedeone se ad prælium contra Madiantas parante, quidam ex hostium castris in somnio vidit quasi subcinericium panem ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere; cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, & terræ funditus coæquavit. Cumque uni ex commilitonibus somnium suum narraret, respondit ille: *Non est hic aliud nisi gladius Gedeonis: tradidit enim Dominus in manu ejus Madian, & omnia castra ejus.* Caro Christi panis est, simul & gladius, quo illius gloriæ, nostræque salutis hostes in fugam damus & debellamus. *Gladius Domini & Gedeonis.* 3. Corpus & sanguinem suum dat nobis Christus in Eucharistia, ut servemur à morte. Hic est *Panis vivus, qui de cælo descendit.* Antiqui Christiani Eucharistiam *Vitam* vulgò appellabant, teste S. Augustino. Hujus figura fuit *Lignum vitæ* in medio paradisi positum, cujus esu homo innocens à morte servaretur. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Vitam gratiæ confert Eucharistia his qui purè & sanctè accipiunt. (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Eucharist. Cap. 3 Propositione 1.*)

Igitur, ut S. Cyrillus Alexandrinus docet, *Expertes & vacui planè vitâ, qua in sanctificatione ac felicitate est, remanent, qui per Mysticam Eulogiam*

Eccli. 19 *S. August. in Psal. 21.* *Judicum 7.* *Lib. de Peccat. Meris. & Remiss. C. 24.* *Joan. 6.* *Lib. 4. in Joan.*

non susceperunt Filium. Vita enim est secundum naturam, in quantum & ex vivente Patre genitus est, sed nihilominus etiam sanctum ejus corpus Verbo cuncta vivificanti inseparabiliter unitum. Et quoniam vivifica facta est caro Salvatoris, utpote vita secundum naturam, Verbo nimirum divino unita; cum illam degustabimus, tunc vitam habebimus in nobis, ei quoque simul uniti, quemadmodum illa Verbo inhabitanti. Hanc enim ob causam etiam in suscitandis mortuis, non verbis tantum & nutu Deo convenienti Salvatorem operatum esse comperimus; sed carnem suam quasi cooperatricem ad hoc potissimum adhibuisse, ut ostenderet illam vivificare posse.

II. Christus dat nobis corpus & sanguinem suum, ut symbolum ac principium nostræ in illo, & suæ in nobis inhabitationis, & mutuæ conjunctionis. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.* Divinum illum cibum in substantiam nostram non mutamus, sicut cibum carnis nostræ, sed nos in se commutat. Non sola affectûs unitate, sed unitate naturali per Sacramentum Eucharistiæ cum Christo Domino unum sumus. *Si enim verè Verbum caro factum est, & nos verè Verbum carnem cibo Dominico sumimus* (inquit S. Hilarius) *quomodo non naturaliter manere in nobis existimandus est, qui & naturam carnis nostræ jam inseparabilem sibi homo natus assumpsit, & naturam carnis suæ ad naturam æternitatis sub Sacramento nobis communicanda carnis admiscuit? Ita enim omnes unum sumus; quia & in Christo Pater est, & Christus in nobis est. Quisquis ergo naturaliter Patrem in Christo negabit, neget priùs naturaliter vel se in Christo, vel Christum sibi inesse; quia in Christo Pater, & Christus in nobis, unum in his esse nos faciunt.* Christi corporales per Eucharistiam efficimur. Et quemadmodum *si quis ceram ceræ commixtam igne simul liquaverit, unum quid ex*

S. Hilarius Lib. 8. de Trinit.

S. Cyrillus Lib. 10. in Joannem.

ambabus efficit : ita per corporis Christi & pretiosi sanguinis participationem, ipse quidem in nobis, nos autem in eo simul unimur. Corpus ergo Christi si vis intelligere, Apostolum audi dicentem fidelibus : Vos estis corpus Christi & membra. Si ergo vos estis corpus Christi & membra, Mysterium vestrum in Mensa Domini positum est, Mysterium Domini accipitis. Ad id quod estis, Amen respondetis, & respondendo subscribitis. Audis ergo, Corpus Christi : & respondes, Amen. Esto membrum corporis Christi, ut verum sit Amen. Non enim cum Christo uniuntur, quicumque carnem ejus manducant & sanguinem bibunt, sed illi soli qui dignè manducant & bibunt, qui caritate membra Christi facti sunt. *Unus panis, unum corpus multi sumus* (ait Apostolus.) Panis non fit de uno grano, sed de multis. *Quando exorcizabamini, quasi molebamini : quando baptizati estis, quasi conspersi estis : quando Spiritus Sancti ignem accepistis, quasi cocti estis. Estote quod videtis, & accipite quod estis.* Igitur carnem Christi & sanguinem non edamus tantùm & bibamus in Sacramento, quod & multi mali ; sed *Usque ad Spiritus participationem manducemus & bibamus, ut in Domini corpore tamquam membra maneamus, ut ejus Spiritu vegetemur; & non scandalizemur, etiamsi multi modò nobiscum manducant & bibunt temporaliter Sacramenta, qui habebunt in fine æterna tormenta.* Triplex communionis genus, Sacramentalis tatuùm, spiritualis tantùm, Sacramentalis & spiritualis simul. Hoc modo communicandum est ut Christus in nobis maneat, & nos in eo. (*Lib. 2. Tract. de Eucharistia, Cap. 4. Art. 1.*)

S. August. in Serm. ad recens baptizatos.

S. August. ibid.

S. August. Tract. 27. in Joan.

III. Eucharistia æternæ vitæ pignus. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* (Ibidem, Cap 3. Propositione 6.) Corpus & sanguis Christi semina sunt immortalitatis Christianis qui Eucharistiam dignè accipiunt. Unde S. Irenæus Hæreticos resurrectionem

carnis negantes refellit argumento petito ex Eucharistiæ participatione. *Quomodo*, inquit, *carnem negant capacem esse donationis Dei quæ est vita æterna, quæ sanguine & corpore Christi nutritur, & membrum est ejus?* S. Ignatius Martyr in Epistola ad Ephesios Eucharistiam vocat *Pharmacum immortalitatis, antidotum ad non moriendum, sed vivendum in Jesu Christo semper.* Panis Eucharisticus manna longè præstantior & efficacior, utpote *Corpus Vitæ. Manna illud è cælo, hoc supra cælum. Illud cæli, hoc Domini cælorum. Illud corruptioni obnoxium, si in diem alteram servaretur; hoc alienum ab omni corruptione: quod quicumque religiosè gustaverit, corruptionem sentire non poterit... Non sicut manducaverunt Patres vestri manna, & mortui sunt: qui manducat hunc panem, vivet in æternum.*

S. Irenæus Lib. 4. C. 4

S. Ambrosius Lib. de his qui Mysteriis initiantur, Cap. 9. Ioan. 6.

IN EODEM FESTO.

Vide Agnum stantem tanquam occisum. Apocal. v. 6.

CHristus resurgens ex mortuis jam non moritur: in throno gloriæ sedet immortalis: cur ergo ipsum adhuc tanquam occisum & immolatum, tametsi stantem & in æternum viventem dilectus Apostolus intuetur? Nonne Christus uno sacrificio in ara crucis oblato omnia veteris Legis sacrificia implevit? Nonne semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata, & una oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos? His thematis nostri verbis significat S. Joannes, Christum Jesum Agnum immaculatum, *Qui occisus est ab origine mundi*, qui *ingrediens mundum* dixit, *Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi*: qui *Usque ad passionem effectus est hostia*, ut loquitur Tertullianus, in Eucharistia modo incruento, invisibili &

Hebr. 10.

arcano immolari. Sancta enim Eucharistia non solùm Sacramentum est, sed & sacrificium. 1. Veteris Legis sacrificiis longè dignius & excellentius. 2. Veteris Legis sacrificiis efficacius. 3. Majores dispositiones ex parte offerentium & adstantium exigens.

I. Vetera sacrificia figuræ fuerunt sacrificii Christi. In Agno Paschali, cæterisque victimis immolabatur Christus, sed in figura dumtaxat: in pane & vino quæ Melchisedech Rex Salem, Dei altissimi Sacerdos obtulit Deo, cùm Abraham quatuor Regum victori occurrit, eique benedixit, Christi sacrificium præfiguratum est: sed in Eucharistia impletur, Christus qui se ipsum pro redemptione nostra immolavit in Cruce, se ipsum etiam immolat in Altari, idem sacerdos & victima: *Ipse Pastor & ovis; ipse sponsus & sponsa: ipse sacerdos & victima; unus idemque & oblator muneris, & munus oblatoris;* (ait S. Fulgentius) *Quis est sacerdos, nisi unus sacerdos, qui intravit in Sancta Sanctorum? Victima & sacerdos: qui cùm in mundo non inveniret mundum, quod offerret, se ipsum obtulit* (inquit S. Augustinus.) Sacrificium igitur Eucharistiæ veteris Legis sacrificiis dignius est & excellentius, tum ratione victimæ, quia Christi corpus & sanguis offertur; tum ratione sacerdotis, quia Christus ipse corpus & sanguinem suum offert, *Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech.* Nec victima dignior & excellentior, nec sacerdos sanctior inveniri potest.

Lib. 1. ad Trasim. C. 11.

Enarrat. in Psal. 132.

Veteris Legis sacrificia offerebantur à sacerdotibus Aaronicis, qui morte prohibebantur permanere, & quorum sacerdotium typicum erat, umbraticum, & aliquando transferendum. Sacrificium Eucharistiæ offertur ab ipso Christo æterno sacerdote, qui semper vivit ad interpellandum pro nobis. Nos enim Ministri duntaxat & organa illius summi sacerdotis sumus, *Infirmi merito,* tametsi *honorabiles sacrificio: quia etsi nunc Christus non videtur offerri, tamen ipse offertur in*

S. Ambros. in Psal. 38.

terris, quando Christi corpus offertur : imme ipse offer-re manifestatur in nobis, cujus sermo sanctificat sacrificium quod offertur. Vetera sacrificia in uno tantùm Judææ loco offerebantur, quem elegerat Dominus: Eucharistiæ sacrificium in omni loco, in tota Ecclesia per omnes gentes à solis ortu usque ad occasum diffusa
Malach. 1. 11. offertur. *Ab ortu solis usque ad occasum* (ait Dominus) *magnum est nomen meum in Gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in gentibus.* Vide Lib. 2. *Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 6. Art. 1. Proposit. 1.*

II. Eucharistiæ sacrificium veteris legis sacrificiis efficacius, sive quatenus sacrificium est adorationis, & gratiarum actionis : Sive quatenus sacrificium est propitiatorium : Sive quatenus sacrificium impetratorium est. Cùm enim diversa in veteri lege ad diversos illos fines præscripta essent sacrificia, scilicet *Holocausta, pacifica,* & *pro peccato* : Ad hæc unum sufficit Eucha-
S. Chrysost. in Psal. 95. ristiæ sacrificium. *Omnia Veterum sacrificia nova supervenens Gratia uno complectitur sacrificio.* Vide *Lib. 2. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Sacram. Eucharistiæ, Cap. 6. Art. 1. Proposit. 3.* Sacrificium Eucharistiæ propitiatorium pro vivis & defunctis. (*Ibid. Art. 3. Proposit. 4.*) In eo enim Christi *sanguis* quotidie *effunditur in remissionem peccatorum* : De quo potiori jure quàm de sanguine veterum
Levit. 17. 11. victimarum dicitur : *Ego illum dedi vobis, ut super altare in eo expietis pro animabus vestris, & sanguis pro animæ piaculo sit.* Hinc in Missa canitur, *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis.* Hinc Hostia sacra in tres partes frangitur, ut virtus sacrificii ad triplicem Ecclesiæ statum pertinere significetur : Ad gaudium scilicet Sanctorum in cælis cum Christo regnantium, pro quorum gloria offertur Deo in gratiarum actionem : Justorum in purgatorio patientium, pro quorum

quorum reque offertur in propitiationem: Fidelium in terris militantium, pro quorum peccatis offertur in expiationem. Cælites plurimùm delectat hoc sacrificium, eisque gaudii novi ex eo fit accessio ob memoriam redemptionis, ob effectum nostræ salutis, ob admirationem divinæ bonitatis. Hinc Ecclesia ad Altare sic per sacerdotes Deo supplicat: *Sumpsimus Domine, divina Mysteria, quæ sicut tuis sanctis ad gloriam, ita nobis ad veniam prodesse perficias.* Animabus justorum in purgatorio detentis prodesse Altaris sacrificium ad liberationem vel levamen, fides docet. *Partes duæ in terra dispergentur, & deficient* (ait Propheta) *& tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem, & uram eos sicut uritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen meum, & ego exaudiam eum. Dicam, Populus meus es, & ipse dicet: Dominus Deus meus.* Partes duæ, id est, infideles, & mali Christiani, dispergentur, & deficient ab æterna redemptione: Et tertia pars relinquetur in ea, scilicet pœnitentes: & per ignem ducetur; Per ignem scilicet purgatorii ad cælum ducuntur pœnitentium Animæ, ut in eo expientur, & probentur sicut probatur aurum. Fideles verò in terra superstites Deum invocant orationibus, eleemosynis, & Mediatoris sacrificio quod pro illis offertur Animabus: Et Deus illos exaudit. Sic *Munus absconditum extinguit iras.* Munus pretiosissimum, corpus & sanguis Christi, hostia sancta & immaculata, quam Deo offerimus de ejus donis ac datis. (*Sic enim dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.*) Munus illud incomparabile, quod unum Deo dignum est, Filius Dei, verè *Deus absconditus* in Eucharistiæ sacrificio, iram Dei placare non desinit, eumque & Animabus purgatorii, & pœnitentibus in hac vita propitium reddere.

Zachar. 13. 8.

Prov. 21. 14.

III. Minimè dubium est quin sacrificia veteris legis

puritatem & sanctimoniam in sacerdotibus offerentibus, pœnitentiam peccatorum in iis pro quibus offerebantur, postularent; Multò magis hæ dispositiones ad sacrificium Eucharistiæ afferri debent; conscientiæ scilicet puritas à sacerdotibus offerentibus: Pœnitentia saltem ab iis qui sacrificio intersunt, ut illis prosit. Sacerdotes *sancti* esse debent, *sine crimine, irreprehensibiles, Angelis* similes, ut dignè sacrificium Altaris offerant. Sacerdotes antiqui tempore vicis suæ, quo sacrificia debebant offerre, ab uxoribus suis & familiis, omnique terreno commercio separati, à vino & sicera, omnique potu qui inebriare potest, abstinentes, ab atrio Tabernaculi vel Templi non recedebant, orationibus & sacris Ministeriis penitus devoti: Hinc judicemus, Comministri venerabiles, quanta esse debeat puritas & sanctimonia nostra, quanta à mundo & secularibus negotiis separatio. Sacrificium pretii nostri, cum veteribus illis sacrificiis; cum umbris veritatem; sacerdotium nostrum cum sacerdotio veteris legis comparemus, & hinc officium nostrum pus meditationibus discamus. In Gallicana olim Ecclesia Episcopi sacerdotibus quos ordinabant, Hostiam sanctam sive Eucharistiam dabant, ex qua per quadraginta dies particulam sumerent ad sacram communionem: atque hoc Ritu revocabatur illis in memoriam tempus illud quo per quadraginta dies Dominus Discipulis appatens, & cum eis convescens, cum ipsis de Regno Dei loquebatur; ut ait S. Fulbertus Carnotensis Episcopus. Ritus ille antiquatus est, sed non et antiquatum spirituale documentum quod ex eo colligi Patres nostri voluerunt: Sacerdotes scilicet Christo à mortuis redivivo conformari: Ratum ipsis cum hominibus commercium esse debere, nisi cùm de Regno Dei instruendi sunt: Cum suis Consratribus & Comministris societatem lubentiùs quàm cum sæcularibus hominibus inire, legem Domini jugiter meditari, Scripturarum lectioni, exhortationi, &

Epist. 2.

doctrinæ intendere: *Agnum* contemplati *stantem*, & *occisum*: stantem, innocentia & integritate morum, ne in peccato jaceant, ne morte peccati corrumpantur: Occisum, mortificatione carnis & cupiditatum omnium, ut victimæ sint simul ac sacerdotes, sicut Christus Jesus. Christiani verò qui sacrosancto sacrificio intersunt, saltem affectum peccati deponere, & pœnitentes esse debent, ut illis sanctum sacrificium ad vitam proficiat. Debent enim & illi pro sua parte ac modo sacrificium offerre cum sacerdote, & cum Ecclesia, *Quæ cum ipsius Capitis corpus sit, se ipsam per ipsum discit offerre.* Debent offerre Deo *Sacrificia contriti cordis & humiliati*, necnon *sacrificia misericordiæ*, condonando injurias, & eleemosynas erogando, ut sacrificium Altaris sibi prodesse impetrent ad remissionem peccatorum, ad impetrationem gratiæ, & præmium vitæ æternæ. *Sursum cor habere*, debent, ut sacerdos monet, *Gratias agere Domino Deo nostro*, per Jesum Christum Filium ejus. Qui in affectu peccati sanctissimo Altaris sacrificio intersunt, similes sunt Judæ proditori, *Qui proditionem sanguinis Dominici inter sacrificia positus cogitabat.* (Vide *Lib. 4. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 5. Art. 6. Regulâ 9.*) S. August. Lib. 10 de Civit. Dei, C. 20. Psal. 50. Osee 6 & Hebr. 13. S. Ambros. Lib. 7. in Lucam.

DOMINICA I. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Et misit servum suum horâ cœnæ dicere invitatis ut venirent. Luc. xiv. 16. 17.

MAgnum convivium fecit olim Rex Assuerus cunctis Principibus, & Magnatibus Persarum Esther. 1.

& Medorum, Præfectisque provinciarum, ut ostenderet divitias gloriamque Regni sui, ac potentiæ suæ amplitudinem, multo tempore, centum nempe & octoginta diebus. Cùmque implerentur dies convivii, invitavit omnem populum, qui inventus est in urbe Susan Regni Metropoli, à maximo usque ad minimum, & jussit septem diebus convivium præparari in vestibulo horti, & nemoris, quod Regio cultu & manu consitum erat. Longè splendidius convivium in Ecclesia sua Christus Rex Regum instituit, sacrosanctam Eucharistiam, in qua *Ipse conviva & convivium est.* Ad hoc convivium, salutiferum & omni suavitate repletum, in quo corpus suum manducandum præbet, invitat ipse non solùm principes, sed omnes servos suos, Christianos omnes cujuscumque sexus, status & conditionis: Cæcos, pauperes, debiles, claudos, non excludit, sed admittit, & intrare compellit, modò fidei luce illuminatos habeant oculos cordis, gratiâ & virtutibus divites sint, in Dei militia fortes, victores cupiditatum, diabolo strenuè resistentes; voluntate & intentione recti, in via mandatorum Dei rectâ ambulantes: Neque aliud magis optat, quàm ut domus ejus conviviis impleatur. Quàm magnificum convivium, quod Dei bonitas ab æterno decrevit, sapientia disposuit, omnipotentia statuto tempore instruxit & executa est, liberalitas multiplicat, misericordia & justitia distribuit; æternitas perenne facit.

S. Hieron. Epist. ad Hedibiam, Quæst. 2.

I. Dei bonitas Eucharistiæ convivium ab æterno decrevit, ut novo, admirabili, & ineffabili modo se hominibus communicaret, corpus suum in cibum, & sanguinem suum in potum illis tradens. Hæc divini amoris inventio. *Cum dilexisset Christus suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos*; amoremque suum hujus institutione Sacramenti in suprema cœna illis testatus est. *Cum suum in nos amorem indicare vellet, per corpus suum se nobis commiscuit, & in unum nobiscum*

Joan. 13.

S. Ioan. Chrysost. Hom. 45. in Ioan.

redegit, ut corpus cum capite uniretur. Hoc enim amantium maximè est. Hoc Job significabat de servis, à quibus maximè amabatur, qui ut suum in illum amorem demonstrarent, aiebant: *Quis det de carnibus ejus ut saturemur?* Quod Christus fecit ut majori caritate nos adstringeret, & ut suum in nos ostenderet desiderium, non se tantùm videri, sed & tangi, dentes carni suæ infigi voluit, & desiderio suo omnes impleri. *Parentes sæpenumero liberos suos aliis alendos dederunt: Ego autem mea carne alo... Vester frater esse volui, & communicavi carnem propter vos & sanguinem, & per quæ vobis conjunctus sum, ea rursus vobis exhibeo.* Hoc pignus amoris quo nos immeritos *prior dilexit* ab æterno. Dedit se nobis in socium nostræ peregrinationis Deus noster. *Hic adinvenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Jacob puero suo, & Israel dilecto suo. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus est.* Dedit se in servum nostræ necessitatis. *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare.* Dedit se in pretium nostræ redemptionis. *Ambulate in dilectione sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis.* Sed in Eucharistia corpus suum in cibum & sanguinem suum dat in potum. Hic amoris & bonitatis cumulus. In prioribus enim donationibus donum adhuc quodam modo separatum manet ab eo cui datur; sed in postrema ista donatione manducantibus intimè unitur & incorporatur. *Ego quasi nutritius Ephraim, portabam eos in brachiis meis. In funiculis Adam traham eos, in vinculis caritatis... Et declinavi ad eum ut vesceretur.* Dei ergo bonitatem laudemus, ejusque amori mutuum amorem rependamus. *Confitemini Domino quoniam bonus... Confitemini Domino & invocate nomen ejus, notas facite in populis adinventiones ejus.*

Baruch. 3. 37. 38.

Matth. 20.

Ephes. 5. 2.

Osee 11. 3. 4.

1. Paralip. 16.

II. Sapientia Dei sacrum Eucharistiæ convivium

disposuit, materiam convenientem ad hujus institutionem Sacramenti eligens, panem, triticeum, azymum, & vinum de vite expressum. (*Lib. 2. Tract. de Eucharistia, Cap. 1. Art. 3. Proposit. 1. 2. & 3.*) Hæc
Prov. 9. 1. 2. 3. sapientiæ divinæ admirabilis dispositio. *Sapientia ædificavit sibi domum, miscuit vinum, & proposuit mensam... Venite*, inquit, *comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis.* Corpus suum & sanguinem sub propria specie Christus *Dei Sapientia* dare noluit; sed velatum sub panis & vini speciebus sive acci-
Apocal. 2. dentibus, verè *Manna absconditum*, ob multiplicem rationem. 1. Ne horrerent homines, si caro humana ipsis manducanda, & sanguis bibendus sub propria specie proponerentur; & retro abirent sicut illi Discipuli, qui cum Capharnaitis scandalizati sunt hujus Sacramenti & sacri convivii promissione, dicente Christo:
Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* 2. Corpus & sanguinem suum dat velata sub aliena spe-
1. Reg. 6. cie, propter malorum indignitatem. Enimvero si Arcam Domini propius intueri non licebat Judæis; & si Bethsaroitæ ingenti numero, scilicet quinquaginta millia & septuaginta viri à Deo percussi sunt, eo quòd vidissent Arcam: multò magis corpus Christi veram *Arcam sanctificationis & fœderis* æterni Dei cum hominibus, impiis abscondi conveniens erat. 3. Corpus & sanguinem suum dat velato, ad fidem bonorum exercendam, ejusque meritum augendum, *Beati* enim *qui non viderunt & crediderunt.* (Vide *Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 2. Art 3. Consectario 9.*) Elucet veri Salomonis sapientia, se inter Ecclesiam triumphantem & militantem sine divisione partientis. Coram Salomone Rege duæ olim mulieres litigarunt de
3. Reg. 3. infante vivo, utraque illum velut suum repetente. Rex sapiens rationem adinvenit agnoscendi veram infantis matrem. Jussit nempe ut allato gladio divideretur in-

fans vivus in duas partes, & pars uni, pars alteri daretur. Veram matrem naturalis probavit affectus, commota viscera indicarunt. Dixit enim: *Obsecro Domine, date illi infantem vivum, & nolite interficere eum*; Alia è contrario dicente: *Nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur*. Rex sapiens veram matrem hinc agnovit, illique infantem adjudicavit. *Date huic infantem vivum: hæc est enim mater ejus. Audivit omnis Israel judicium, & timuerunt Regem videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum judicium.* Cogitate Christo in cælos ascensuro piam contentionem fuisse inter Ecclesiam triumphantem & militantem, illa Christum velut Regem gloriæ repetente; ista velut ducem sibi necessarium retinere) si possibile esset) desiderante. *Ecce plus quàm Salomon hic.* Sapientia Æterna corpus suum vivum, immortale, gloriosum sine divisione inter utramque partita est, ut Ecclesia triumphans eam in propria forma possideret, militans verò sub aliena specie, donec *revelatâ facie gloriam Domini speculetur*, & *Regem in decore suo* videat. *Deus* in Sacramento Altaris *absconditus* nos humilitatem docet. Matt. 12. 24.

III. Omnipotentia Dei sacrum istud convivium statuto tempore instruxit & executa est. Verè *fecit potentiam in brachio suo*, 1. Verum corpus Christi reipsa exhibendo, cujus realem præsentiam probant verba promissionis; verba institutionis seu consecrationis; verba denique hujus Sacramenti usum spectantia: Traditionis doctrina, summusque Patrum omnium & societatum Christianarum ubivis gentium consensus; veterum figurarum consummatio & complementum; rationes convenientes. (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Eucharist. Cap. 1, Art. 2, & Cap. 3, Art. 1.*) 2. Omnipotentia Dei in sacro isto & admirabili convivio elucet, totam panis vinique substantiam in corpus & sanguinem Christi convertendo. Non quærendum *Quo-*

modo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Quæ infidelium Capharnaitarum vox est. *Verbum Domini manet in æternum.* (Vide *Lib. 2. Tract. de Sacram. Eucharist. Cap. 3. Art. 2.*) 3. Divina elucet omnipotentia in conservatione accidentium panis
[Psal. 138. 14.] & vini sine subjecto (*Ibid. Art. 3. Consectario 9.*) *Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis.* Cantemus, exultemus, jubilemus, adoremus Deum om-
[Psal. 77. 4.] nipotentiæ suæ miracula propter nos operantem, *Narrantes laudes Domini, & virtutes ejus, & mirabilia ejus quæ fecit.* Realiter præsens est Christus Dominus in Eucharistia; igitur adorandus est, non externo tantùm cultu, genua scilicet flectendo coram Eo, sed *in Spiritu & veritate*, quo modo *veros adoratores*
[Psal. 98. 5.] Deum adorare debere ipse docuit. *Adorate scabellum pedum ejus, quoniam sanctum est.* (Vide *Ibid. Consectario 6.*) Cor nostrum mutetur, vetus homo deponatur cum actibus suis, novus Dei gratiâ & benedictione formetur, cooperantibus nobis; sola species externa maneat in nobis, species hominis, non tamen
[1. Thess. 5. 22.] peccati, nam *Ab omni specie mala abstinete vos.*

IV. Dei liberalitas sacrum istud convivium miro modo multiplicat. Profusa Dei erga homines liberalitas, non solum semel dedit Filium suum unigenitum pro nobis, sed quotidie dat nobis in sacro Eucharistiæ convivio. Dat totum & integrum, corpus, sanguinem,
[Coloss. 2. 9.] animam, divinitatem. (*Consectario 3.*) Nam in Christo *inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter.* Dat omnibus, ideo Christi corpus profusa liberalitate multiplicat, ubivis locorum sub singulis hostiis consecratis, & sub minimâ cujuslibet hostiæ particulâ reipsa
[3. Reg. 17.] præsens exhibendo. (*Consectariis. 4. 10. & 11. Articuli supra citati.*) Pugillus farinæ non deficiens in domo viduæ per multos dies ad familiam ejus alendam, secundùm verbum Eliæ: & panes ab ipso Christo mirabiliter multiplicati, typi fuere multiplicationis cor-

poris ejus in Eucharistiæ Sacramento. Profusa liberalitas Dei, qui Christi Filii sui corpus dat non solùm dignis & amicis suis, sed indignis & inimicis suis non subtrahit, proditori non negavit. *Dum appropiant super me nocentes, ut edant carnes meas.* Veritatem præsentiæ suæ realis, instar solis oriri facit super bonos & malos, super justos & injustos qui ad sacram Mensam accedunt; quamvis longè dispar sit in utrisque communionis exitus. *Mors enim est malis, vita bonis.* Liberalitatem erga amicos & proximos profusè exercere, magna & pretiosa dona illis largiendo, magnum est; majus dare servis & ancillis; maximum advenis & peregrinis; sed generosæ liberalitatis cumulus est dare etiam inimicis. Næ illi ingrati, si inimicitias non deponant accepturi! *Quare persequimini me, & carnibus meis saturamini?... Homo pacis meæ, qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* Dat denique dignè manducantibus Christi corpus *divitias bonitatis suæ*; dat ut filii Dei fiant, & heredes. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Quid Deo retribuam pro se? Unum postulat, quod in nostra potestate est, cor nostrum. *Fili, præbe mihi cor tuum.* Qui corpus & sanguinem suum nobis in cibum & potum liberaliter apponit, panem sibi in grati animi significationem dari postulat in paupere. Apud antiquum Declamatorem legimus, patrem olim filio suo in extrema fame, cùm alia non suppeterent alimenta, brachium suum abscidisse, coxisse, & in cibum apposuisse: cùm verò progressu temporis egeret, victum à filio postulasse, & repulsam passum ab ingrato, in judicium vocasse, causamque peroraſſe suam his verbis: *Panem peto, judices, sanguinem non peto.* Christus Jesus corpore & sanguine suo nos pascit in sacro Eucharistiæ convivio: Eget in paupere, panem petit, non sanguinem; Et ingrati negamus!

Psal. 26.

Job 19.

Psal. 40. 10.

Joan. 1.

Prov. 23. 26.

V. Misericordia & justitia Dei corpus & sanguinem Christi in hoc sacro convivio distribuunt, vilibus creaturis, immeritis, peccatoribus, imperfectis, tepidis; & modò pœnitentiam egerint, nec ullo peccato mortali sint inquinati, illorum miseretur, illorum infirmitates sanat, illorum imperfectiones videt ac sustinet, ut mater defectus filiorum; illorum teporem accendit igne suæ caritatis. *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se.* 2. Misericordia & justitia Dei elucet in sacri hujus convivii distributione, quia omnes ad illud invitat & recipit, omnes reficit cum fide & caritate accedentes, absque personarum acceptione & respectu. *Exi citò in plateas & vicos civitatis; & pauperes, ac debiles & cæcos, & claudos introduc huc...* Exemplo suo misericordiam nos docet atque beneficentiam absque ullo respectu personarum, tametsi servandus sit ordo caritatis. Hac de re præceptum dabat, cùm parabolam in hodierno Evangelio descriptam proposuit in convivio principis Pharisæorum. Dicebat, inquam, ei qui ipsum invitaverat: *Cùm facis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites: Ne fortè te & ipsi reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cæcos. Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.* Convivia interdum fieri, ad eaque amicos & proximos invitari ad fovendam amicitiam & caritatem, Christiana morum Disciplina non prohibet: Sed ea fieri intuitu commodorum præcipuè temporalium, vanitatis, aut voluptatis, Christus prohibet. Ea, ut & omnes Christianorum actus imperare debet *caritas, quæ non quærit quæ sua sunt.* Convivia non improbamus, modò pudica sint, & sobria, & mittantur partes his qui non præparaverunt, id est pauperibus: talia sint denique

Psal. 110. 4.

Luc. 14. 12.

qualia primorum Christianorum, quæ *agapæ*, quasi convivia caritatis vocabantur, à Tertulliano descripta. *Cœna nostra* (inquit) *de nomine rationem sui ostendit. Id vocatur quod dilectio penes Græcos. Quantiscumque sumptibus constet: Lucrum est pietatis nomine facere sumptum: Siquidem inopes quosque refrigerio isto juvamus. Si honesta causa est convivii, reliquum ordinem disciplinæ æstimate qui sit, de religionis officio. Nihil vilitatis, nihil immodestiæ admittit. Non prius discumbitur, quàm oratio ad Deum prægustetur. Editur quantum esurientes cupiunt: Bibitur quantum pudicis est utile. Ita saturantur, ut qui meminerint etiam per noctem adorandum Deum sibi esse. Ita fabulantur, ut qui sciant Dominum audire. Post aquam manualem & lumina, ut quisque de scripturis sanctis vel de proprio ingenio potest, provocatur in medium Deo canere. Hinc probatur quomodo biberit. Æquè oratio convivium dirimit. Inde disceditur non in catervas cæsionum, neque in classes discursationum, nec in eruptiones lasciviarum, sed ad eandem curam modestiæ & pudicitiæ, ut qui non tam cœnam cœnaverint, quàm disciplinam.* Apolog. Cap. 39.

Justitia etiam Dei misericordiæ in omnibus ejus operibus socia, in convivii Eucharistici distributione mirum in modum elucet; Siquidem Christi corpus & sanguinem æqualiter omnibus distribuit: *Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantùm ille:* Gratiam verò, prout quisque dispositus est. Apud Deum non est acceptio personarum; nobiles, divites, potentes pauperibus non præfert. Plebeius gratiam uberiorem ex Dominico refert convivio, si ferventiori cum caritate, si majore cum humilitate, si puriore, & omnium culto virtutum magis ornatâ animâ accesserit. Contrà verò qui indignè manducaverit corpus Domini, pœnas dabit æquales sacrilegii, quacumque sit nobilitate, potentiâ, quantiscumque opibus in sæculo conspicuus.

1. Cor. 11. *Quicumque manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini.* Tremenda sententia! *Judicium sibi manducat & bibit.* Quemadmodum enim quod manducatur & bibitur in substantiam hominis convertitur, nec ab eo separari potest: Ita reatus & condemnatio sacrilegè communicantium difficillimè aboletur: Nullum est peccatum quod magis in cæcitatem cordis, in obdurationem & impœnitentiam præcipitet.

Ex justitia, quâ Christus convivium sacrum corporis & sanguinis sui distribuit, discamus pauperes non contemnere, non duris verbis excipere, non repellere. Fidei oculis si ipsos spectemus, in illis Christum intuebimur: panni, sordes, ulcera, species veluti sacramentales sunt, Christum in iis mendicantem velantes.

Matth. 25. *Esurivi enim* (inquit) *& dedistis mihi manducare... Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Fratres mei,

Jacobi 2. *nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ. Etenim si introierit in Conventum vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei: Tu sede hic bene: Pauperi autem dicatis: Tu sta illic aut sede sub scabello pedum meorum: nonne judicatis apud vosmetipsos, & facti estis judices cogitationum iniquarum? Audite, fratres mei dilectissimi, nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo; divites in fide, & heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem... Si personas accipitis, peccatum operamini, redarguti à Lege quasi transgressores.* Pauperes principes sunt, quorum est Regnum cælorum, qui vos recipient in æterna tabernacula, si illis propter Christum benefeceritis.

VI. Æternitas Dei convivium Eucharistiæ perenne

Matth. ult. facit. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad*

consummationem sæculi. Ad finem usque mundi juge illud convivium in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis ejus, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur, in Ecclesia perseverabit. Hujus rei typi fuerunt, panes propositionis de quibus Moysi præcipit Deus. *Duodecim panes super mensam purissimam coram Domino statues ... Ut sit panis in monimentum oblationis Domini. Per singula Sabbata mutabuntur coram Domino. Suscepti à filiis Israel fœdere sempiterno : Eruntque Aaron & filiorum ejus, ut comedant eos in loco sancto : Quia Sanctum sanctorum est de sacrificiis Domini jure perpetuo.* Umbra defecit in Synagoga, veritas manet, nec deficiet unquam in Ecclesia. Sacerdos enim noster & Pontifex confessionis nostræ Jesus Sacramentum Altaris quotidie consecrando, jugi convivio fideles suos reficit ; & corpus ejus nunquam illorum manducatione minuitur aut deficit ; imò potiùs augetur mystico modo, cùm dignè manducatur ; siquidem sic manducantes in se mutat & transformat. *Cibus sum grandium, cresce & manducabis me. Nec tu me in te mutabis sicut cibum carnis tuæ, sed tu mutaberis in me.*

Leviticì 24.

S. August. Lib 7. Confess. Cap. 10.

Neque verò ad finem solùm sæculi, sed per totam æternitatem, sacrum istud convivium perennabit. Quo enim Fideles nunc in umbra fidei & sub Sacramento pascuntur, eodem in cælo, in meridie gloriæ satiabuntur, *Frumento electorum*, pane vivo, qui de cælo descendit, & in cælum redit, ut dulcedinem suam in filios demonstret, omnique delectatione & suavitate, omnibus bonis adimpleat, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt. *Juravit Dominus in dextera sua, & in brachio fortitudinis suæ : si dedero triticum tuum ultrà cibum inimicis tuis : & si biberint filii alieni vinum tuum, in quo laborasti. Quia qui congregant illud, comedent, & laudabunt Dominum : & qui comportant illud, bibent in atriis*

Zachar. 9.

Isai. 62. 8. 9.

sanctis meis. In hoc mundo, in Ecclesia militante, mali cum bonis corpus Christi sacramentaliter comedunt: Ab æterno convivio mali in æternum excludentur, & in tenebras exteriores mittentur, ubi erit fletus & stridor dentium. *Beatus, qui manducabit panem in*
Luca.14.15. *Regno Dei.* Ad æternum illud convivium suspiremus, & per dignam & frequentem communionem nos præparemus.

IN EADEM DOMINICA.

Exi citò in plateas & vicos civitatis, & pauperes, ac debiles, & cæcos & claudos introduc huc. Luc. xiv.

CHristi corpus solemni pompa in Processionibus circumfertur, per plateas & vicos civitatis, 1. Ut pauperes, debiles, & cæcos, & claudos ad sacrum suum convivium ipse invitet, ut gratiæ suæ benignis motionibus intrare compellat. 2. Ut civitatem totam, imò universum mundum, suæ Majestatis & gloriæ templum esse ostendat, in quo adorandus est. Veteres Patriarchæ ædificabant Altare ubicumque illis Deus apparuerat & locutus fuerat. Cùm itaque Christus civitatem, vicos & plateas præsentia sacratissimi corporis sui honorare & sanctificare dignetur, in illis sanctè ut in Templo, ut ad Altare, conversari debemus. Sed heu! tantùm abest ut in plateis & vicis quasi in Templis, nos geramus; quin potius in templis velut in vicis & plateis absque religione & modestia adstamus. 3. Circumfertur Christi corpus ut domibus nostris, omnibusque in iis
2. Reg.6. habitantibus benedicat, sicut benedixit Dominus Obededom, & omnia ejus propter Arcam Dei, quæ apud illum deposita fuerat. De institutione Festi Corporis Christi, & supplicationibus solemnibus, seu Processionibus,

in quibus Eucharistia religiosè circumfertur, lege *Lib. 2. Tract. de Sacram. Euchar. Cap. 3. Art. 3. Consectario 7.* His supplicationibus seu Processionibus quâ pietate adesse debemus? In spiritu fidei & humilitatis, non inquirentes curiosè in Mysterium Fidei, ne pereamus sicut Bethsamitæ qui Arcam Domini curiosius inspexerunt. Davidis humilitas imitanda, qui à superba Michol irrisus & despectus eò quòd discoopertus & gaudens Arcam Domini prosecutus esset, respondit: *Ante Dominum, qui elegit me potius quàm Patrem tuum, & quàm omnem domum ejus, & præcepit mihi ut essem dux super populum Domini in Israel, & ludam, & vilior fiam plusquàm factus sum: & ero humilis in oculis meis: & cum ancillis de quibus locuta es, gloriosior apparebo.* Adesse debemus Processioni corporis Christi in spiritu adorationis & sacrificii, sicut David prosequebatur Arcam Domini in Jerusalem, & cùm progressi essent sex passus qui eam portabant, bovem & arietem Deo immolabat. Cor contritum, vitulos labiorum nostrorum, *Sacrificium humilitatis & laudis, in ara cordis, igne fervida caritatis* Deo immolemus. Adesse debemus in spiritu gratiarum actionis pro beneficiis à Deo nobis totique Ecclesiæ corpori, per Sanctissimum Sacramentum collatis. *Gratias Deo super inenarrabili dono ejus.* Adesse debemus Processioni in spiritu satisfactionis, ut devotione nostra compensemus injurias quas Christus Dominus in Sanctissimo Sacramento sustinet ab infidelibus, impiis, hypocritis, & sacrilegis. Ne Philistæos imitemur, qui Arcam Domini in templum Dagon intulerunt, & juxta idolum posuerunt, ac propterea gravibus & pudendis ulceribus sunt percussi. Dagon coram Arca corruat, confringatur. Cupiditas nobis dominans, peccatum in nobis regnans, amor creaturæ, cui relicto Creatore servimus, extinguatur, destruatur: Non à pravis solùm operibus manus abstineant, sed mens & voluntas à

1. Reg. 6. *2. Reg. 6.* *S. August.* *2. Cor. 9. 15.* *1. Reg. 5.*

divit, carnes, pisces, pepones, cucumeres, porros, cepe, & allia Ægypti concupiscens. *Anima nostra arida est, nihil aliud conspiciunt oculi nostri nisi Man.* Res intoleranda Moysi visa est. Longè intolerabilius videri debet fastidium Christianorum, majoribusque digna pœnis eorum negligentia, qui ad sacrum convivium corporis & sanguinis Christi ab ipso Salvatore & Domino nostro quotidie invitati, tam infrequenter ad illud accedunt, sæculique voluptatibus malunt inebriari, quàm pane Angelorum refici; cùm tamen frequens Communio magnorum fons sit & origo bonorum. *(Lib. 2. Tract. De Sacram. Euchar. Cap. 5. Art. 4.)* Eucharistia panis quotidianus... Christianis quoties ad Eucharistiam accedunt, Pascha est... Eorum negligentia arguitur, qui semel dumtaxat in anno, & ne tunc quidem cum debita præparatione ad sacram communionem accedunt... Sic vivendum, ut quotidie Eucharistiam sumere mereamur... Recessus à sacra communione, quamvis ex metu & religione proficisci videatur, sæpius in laqueum & in scandalum cedit... Quibus salutaris sit frequens communio?... Omnis dies Dominica est Pascha Christianorum... Eucharistia cor Ecclesiæ, vita Christiani... Quando & quomodo ad Christi corpus accedendum est? Ecclesiæ sententia de frequenti Communione. *(Ibidem)* 1. Ad frequentem communionem Christi in nos amor & beneficentia invitant. 2. Ad frequentem communionem indigentia nostra nos sollicitat. *Percussus sum ut fœnum, & aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum.* Panis noster corpus Christi est; panis enim materialis non ita noster est, ut non sit etiam Gentilium, Judæorum, imò & brutorum animalium. *Panis vitæ Christus est (inquit Cyprianus) & panis hic omnium non est, sed noster est: & quomodo dicimus, Pater noster, quia intelligentium & credentium pater est; sic & panem nostrum vocamus; quia Christus no-*

Num. 11.

Psal. 101. 5.

S. Cyprian. Tract. de Orat. Domin.

Ee

ster (qui corpus ejus contingimus) panis est. Et ficut gramen exarescit, si per multos dies pluvia non perfundatur, radiisque solis interim uritur; sic anima nostra, nisi pane suo, Christi scilicet corpore frequenter reficiatur, æstu concupiscentiæ identidem vexata & exusta, sensim contrabescit, exarescit, in peccatum incidit. Jerusalem à Nabuchodonosore Babylonis Rege
4. Reg. 25. capta est, quia *Prævaluit fames in civitate, & non erat panis populo terra. Et omnes viri bellatores nocte fugerunt in hortum Regis, & fugit Rex Sedecias ad campestria solitudinis*, & comprehensus ab exercitu Chaldæorum, vinctus & excæcatus, ad Babylonem abductus est. Cor hominis Christiani à diabolo, qui Rex est super omnes filios superbiæ, obsidetur. Si panis cor hominis confirmans deficiat, si corporis Christi communio negligatur, fugiet interim infelix homo ad *hortum Regis*, id est ad sæculi voluptates, & ad *campestria solitudinis*, id est, ad viam latam, quæ ducit ad mortem, capietur ab hoste, vincietur, excæcabitur.

II. Verumtamen frequens communio non est illis permittenda, qui vel in peccata mortalia sæpe labuntur, vel ab affectu paccatorum venialium liberi non sunt & immunes *(Lib. 2. Tract. de Sacram. Euchar. Cap. 5. Art. 4. Regula 1.)* Qui otiosè & inutiliter edit corpus Christi, contristat Spiritum Sanctum. *(Ibid.)* Sancti esse debent qui ad Eucharistiam frequenter accedunt. *(Ibidem.)* Commotio quævis adversùs proximum, vel leviuscula, quâ sabbatum cordis turbatur, impedimentum est ex decentia & decoro Sacerdotem à sacrosancti sacrificii oblatione, Fideles reliquos à sacra communione prohibens, quo die ipsis contigit. *(Ibidem, Regula 2.)* Communio frequens iis rantùm permittenda est, qui vehementi desiderio corpus Christi percipiendi, & co quidem ex caritate profecto, sunt incensi *(Ibidem, Regula 3.)* Quamvis actualis devotio ad communionem plenè fructuosam sit necessaria; sen-

fibili tamen devotione ad frequentem communionem non est opus (*Ibidem, Regula 4.*) Mundanis curis occupati, rariùs ad sacram communionem accedere debent, quàm illi qui spiritualibus tantùm studiis sunt intenti. (*Ibid. Regula 5.*) Qui in mortale aliquod peccatum lapsi sunt, statim ad sacram communionem accedere non debent, quamvis contriti & confessi: sed per aliquod tempus pœnitentiam agere, antequam ad sacram Mensam accedant, & cibati pane lacrymarum, priùs quàm panem degustent Angelorum. (*Ibid. Regula 6.*) Frequens communio in iis qui meliores propterea non evadunt, & nullum ex ea referunt fructum spiritualem, & in iis qui sæculariter vivunt, & mundi pompas, voluptates, & spectacula consectantur, non est signum prædestinationis (*Ibidem, Regula 7*)

III. Ad frequentem communionem duæ præsertim dispositiones necessariæ sunt, in Paschalis Agni convivio & manducatione adumbratæ. 1. *Cum festinatione* sacrum Eucharistiæ epulum sumendum est, hoc est, cum ferventi desiderio, ita ut sapiat tibi, & appetas illud secundùm interiorem hominem. Non enim oberit, si fortassis exterior homo torpeat, & malè affectus, & indispositus sit. Nam si voluntatem habes peccata omnia, & quicquid divino noveris honori, verisque virtutibus repugnans, pro viribus, & quantùm scire licet, vitare paratam: si, inquam, illius propositi es, talemque te intus non fallaciter sentis: si prætereà peccandi occasiones extrinsecùs fugis: si tandem virtutum actibus juxta Ecclesiæ sanctæ & status tui constitutionem foris incumbis, salubriter accedis; nec sine devotione multa, etiamsi exterior homo admodum frigidus, torpidus, indevotus sit. Si verò voluntas recta non fuerit, parum contulerit tibi. 2. Cibus cælestis, corpus Agni immaculati comedi debet *cum lactucis agrestibus*, quæ amaram pro peccatis contritionem significant, & internam in meditatione passionis Christi compassionem, ita ut ad honorem il-

Exod. 12.
Taulerus Serm. Dom. 7. post Octav. Trin.

» lius ipse quoque vitam rigidam & pœnitentem agas.
» Hæc autem pœnitentia primò quidem in afflicto, pœ-
» nis affecto, & patiente corpore, in cibi potusque sub-
» tractione, in asperiosis vestimenti stratique durioris usu,
» in jejuniis & vigiliis consistit. Deinde ac præsertim in
» mortificatione interiori, & impressione passionis Chri-
» sti in Anima & facultatibus ipsius, ut interior homo
» Christo confixus sit in cruce, & *tristis usque ad mortem*,
» ut mundo, ubique mortuus, uni Christo vivas, sensuum
» voluptates & oblectamenta tibi ipsi interdicendo, vanam
» repudiando complacentiam, concupiscentias & desideria
» noxia restringendo, propriam conculcando voluntatem,
» omnem denique propriam prudentiam & existimatio-
» nem funditus deserendo. Hæc est vera passionis Chri-
» sti meditatio, sine qua cætera exercitia vix ullius pretii
» sunt. Hac ratione puritas & munditia cordis acquiri-
tur, in qua sauctissimum Eucharistiæ sacramentum mi-
ra & magna operatur.

IN EADEM DOMINICA.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Luc XIV.

Coena magna ad quam multos Christus invitat, Regnum cælorum est, æterna beatitudo. Omnes homines vocati : *Vult* enim Deus *omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire*, &c, *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*. Servos suos, Apostolos suos misit in mundum universum, ut Evangelium omnibus nationibus prædicarent, & horâ cœnæ invitatos vocarent. Omnibus media sufficientia subministravit ad salutem : Nemini gratiam negavit, saltem mediatam, quâ credere posset. Sol justitiæ omnibus ortus, Generalis gratiæ abundantia universum mundum rigat.

1. Tim. 2. 4. Joan. 1.

Nemini excusatio suppetit de abnegato sibi lumine veritatis. *(Lib. 1. Quæst. 2. Art. 5. Parag. 20.)* Gratiam sufficientem Christus omnibus saltem offert. *(Ibid. Parag. 22.)* Præclarum habes ea de re *Sancti Hilarii* locum. Justorum nemini, urgente divinorum præceptorum observantiâ, deest gratia quâ possibilia fiant. *(Ibid. §. 15.)* Christianis omnibus urgente præcepto, gratia sufficiens datur vel offertur. *(Ibid. Parag. 18.)* Peccatores nondum indurati, Gratia sufficiente persæpe donantur. *(Ibid. Parag. 19.)* Sacramenta, *Fontes Salvatoris*, omnibus patent, omnibus fluunt: Verbum Dei omnibus proponitur: Gratia omnibus offertur. *Parata sunt omnia.* Vocamur opportuno tempore, *Hora cœnæ*: Moras ne afferamus: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Vocamur non solùm exteriùs per servos, per ministros Dei, per Evangelii Prædicatores, sed ab ipso Domino ad ostium cordis nostri per gratiam suam pulsante. *Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum.* Pulsanti ad januam cordis Domino aperite, vocem ejus audite, vocationi fideliter respondete. *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra... Videte, fratres, ne forte sit in aliquo vestrûm cor malum incredulitatis, discedendi à Deo vivo: sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiæ ejus usque ad finem firmum retineamus.*

2. Cor. 6.

Apocal. 3. 20.

Psal. 94. 7.

Hebr. 3. 12. 13. 14.

Ne afferamus excusationes frivolas & inanes, ut illi qui à Patre familias ad convivium fuerant invitati. *Et cœperunt omnes simul excusare.* Offert Deus quod rogari debuit; non rogatus dare vult quod vix sperari poterat quia dignaretur largiri postulatus, & tamen contemnitur: contemptoribus verò paratas refectionis æternæ delicias denunciat, & tamen simul omnes excusant.

S. Gregor. M. Hom. 36. in Ev.

» Si quispiam Potens ad invitandum pauperem mitteret,
» rogo vos, quid pauper ille faceret, nisi de sua invitatione
» gauderet, responsum humile redderet, vestem mutaret,
» ire quantocyus festinaret, ne prior se ad Potentis convi-
» vium alter occurreret? Homo dives invitat, & pauper
» occurrere festinat; ad Dei invitamur convivium, & ex-
» cusamus.

Primus dixit, Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam: rogo te habe me excusatum. Divitiarum amor, & inde nascens superbia, dominandique ambitio, salutis impedimenta sunt, bonorum cælestium fastidium ingenerant, totum præripiunt occupantque tempus quod bonis operibus, & meritorum congregando thesauro debet impendi.

Tertull. De cultu Femin.

Retinacula sunt ista spei nostræ, (inquit Tertullianus.) Non est quòd competere quisquam, aut non obesse divitias religioni putet.

Salvian. lib. 2. ad Eccles. Cathol.

Luc. 6. 24.

Matt. 19. 24.

Impedimenta hæc sunt, non adjumenta, onera, non subsidia, (ait Salvianus,) *Væ vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram*, ideo consolationem futuræ vitæ non curatis. *Amen dico vobis*, inquit Christus, *quia dives difficilè intrabit in Regnum cælorum. Et iterùm dico vobis: Facilius est camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in Regnum cælorum.* Fidei veritas est,

1. Tim. 6.

quam Apostolus confirmat: *Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omnium malorum cupiditas.* Divitiarum vermis superbia,

S. August. Serm. 112. alias 33 De Verb. Dom.

» & dominationis appetitus. *Villam emi.* In villa empta,
» dominatio notatur: ergo superbia castigatur. Habere
» enim villam, tenere, possidere, homines sibi in illa sub-
» dere, dominari delectat. Quid est dominari, nisi pro-
» pria potestate gaudere? Primus homo dominari voluit,
» qui dominum habere noluit. Est major potestas, illi sub-
» damur, ut tuti esse valeamus. Superbia divitum ad cæ-
» leste convivium venire dedignatur; ideo subdit Aposto-

lus: *Divitibus hujus sæculi præcipe non sublime sapere, nec sperare in incerto divitiarum.* Cùm enim in multitudine divitiarum suarum confidunt, & prævalent in vanitate sua, necessitatem sibi faciunt ex cupiditatibus suis: cùm una sit illas domandi, & desiderio beatitudinis æternæ, quæ Deus est, illas sacrificandi necessitas, *Porrò unum est necessarium.* 1. Tim. 6. 17. Luc. 10. 42.

Et alter dixit: juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te habe me excusatum. Quinque sensuum ac mentis curiositas, terrenæ occupationes, ac sæcularia negotia, quibus homines sunt illigati, impedimentum sunt alterum salutis æternæ. Hæc scilicet animales homines impediunt ne percipiant quæ Dei sunt, ne de futuræ vitæ bonis, & Christianæ vitæ officiis seriò cogitent, ne ad cæleste convivium se præparent, & horâ datâ properent. Hæc juga sunt homines carnales ad terram inclinantia: hujusmodi jugo gravati, terram respiciunt, terram versant, cogitationes & affectus in terrenis rebus penitus defigunt, quasi propter cælestis gloriæ possessionem à Deo conditi non essent. Sensibus, non fide ducuntur; ideo secundùm hominem, non secundùm Deum vivunt. *Quinque juga boum, sensus carnis hujus ... Quare boum dicuntur juga? Quia per sensus istos carnis terrena requiruntur. Boves enim terram versant. Sunt autem homines remoti à fide, terrenis dediti, carnalibus occupati: nolunt credere aliquid, nisi ad quod sui corporis sensu quinquepartito perveniunt. In eis quinque sensibus totius voluntatis sibi regulas ponunt.* Ideo à cœna Domini adeunda se excusant. *Rogo te habe me excusatum.* Dum dicit, *Rogo te*, & tamen venire contemnit, humilitas sonat in voce, superbia in actione. Nam dum cuilibet perversè agenti dicimus; Convertere, Deum sequere, mundum relinque, nonne hunc ad Dominicam cœnam vocamus? Sed cùm respondet, Ora pro me, quia peccator sum, hoc facere non possum: quid aliud agit, nisi & *rogat & excusat? Dicens nam-* S. August. Serm. 112. alias 33 de Verbis Dom. S. Gregor. M. Hom. 36.

que, Peccator sum, humilitatem insinuat. subjungens autem, Converti non possum, superbiam demonstrat. Rogando ergo excusat, qui & humilitatem superinducit in voce, & superbiam exercet in actione.

Et alius dixit: Uxorem duxi, & ideo non possum venire. Concupiscentia carnis, voluptas, vita mollis & effeminata, mulierum impudicus amor, plurimos à cœna cælesti impediunt. Qui voluptates & delicias carnis sectantur, non simpliciter se excusant à cœna ad quam vocantur, sed impotentiam suam causantur: *Non possum venire.* Cæcitas enim mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, horror vel desperatio futuri, quæ luxuriæ filiæ sunt, junctis cum matre viribus impudicos impediunt ne ad cænam cælestem veniant. *(Lib. 3. Tract. de peccatis, C. 8. de Luxuria, Art. 4.)* Caro quidem infirma; vana tamen eorum excusatio, qui dicunt: *Non possum venire.* Caro terrena, spiritus cælestis. Caro infirma, spiritus fortis, si Deo adhæreat, qui fortitudo ejus est.

Tertull. lib. 1. Ad Uxorem cap. 4.

Cur ergo ad excusationem proniores, quæ in nobis infirma sunt, opponimus; quæ verò fortia, non tuemur? Cur cælestibus terrena non cedant? Si spiritus carne fortior, quia & generosior, nostrâ culpâ inferiorem
» *sectamur.* Qui dicit, *Uxorem duxi, & ideo non possum*
» *venire,* carnem amplexatur, carnis voluptatibus jucun-
» datur, à cœna excusatur: Observet ne fame interiore
» moriatur. *Nolite diligere mundum, nec ea quæ in*
» *mundo sunt,* inquit Sanctus Joannes. Non dixit, No-
» lite habere; sed Nolite diligere. Habuisti, possedisti,
» dilexisti. *Amor rerum terrenarum, viscum est spirita-*
» *lium pennarum.* Ecce concupisti, hæsisti. Quis dabit
» tibi pennas sicut columbæ? Quando volabis ut verè re-
» quiescas? Quando hîc ubi malè hæsisti, perversè requies-
» cere voluisti? *Si quis dilexerit mundum, non est caritas Patris in illo. Quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, &*

1 Joan. 2. 15

S. August. Serm. 112.

superbia vitæ. Concupiscentia carnis, *Uxorem duxi.* Concupiscentia oculorum, *Juga boum emi quinque.* Superbia vitæ, *Villam emi.*

Si vanas excusationes afferatis, quò minus ad cœnam cælestem veniatis, æternùm esurietis: alii in vestrum locum vocabuntur, sicut vocati sunt Gentiles in locum Judæorum. *Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum ejus.* Matt. 21. 43.

Tunc iratus Pater-familias, dixit servo suo: Exi citò in plateas & vicos civitatis: & pauperes ac debiles, & cæcos & claudos introduc huc. Paupertas, debilitas, cæcitas, claudicatio, vitia morum significant: sicut ergo peccatores fuerunt, qui vocati venire noluerunt; ita peccatores sunt, qui invitantur, & veniunt. Sed *peccatores superbi respuuntur, ut peccatores humiles eligantur. Hos itaque elegit Deus, quos despicit mundus.* Pauperes ergo, & debiles, cæci & claudi vocantur, veniunt: quia infirmi quique atque in hoc mundo despecti, plerumque tantò celeriùs vocem Dei audiunt, quantò & in hoc mundo non habent ubi delectentur. Hujus rei figura fuit puer ille Ægyptius, viri Amalecitæ servus, qui Amalecitis post incendium Siceleg, circumquaque currentibus & prædantibus, æger remansit in via, & fame sitique deficiens à Davide inventus est qui ei cibum potumque dedit, eoque duce ad intercipiendos ac delendos Amalecitas usus est. Convivantes reperit, & eos qui ipsum debilem in via reliquerant, magna fortitudine prostravit. Amalecitæ carnalium hominum, mundumque diligentium figuræ sunt, qui solis temporalibus delectantur, & prædam faciunt, dum lucra de alienis damnis colligunt. Puer Ægyptius qui æger in via relinquitur, figura est peccatoris, qui dum infirmari & deficere ab hujus mundi statu cœperit, mox sæcularibus mentibus in despectum venit. Hunc verus David invenit, eique cibum & potum præbet, quia Dominus *infirma mundi elegit, ut confundat*

1. Reg. 30. S. Gregor. M. Hom. 36.

fortia : & plerumque eos qui sequi mundum minimè valentes, quasi in via remanent, ad amoris sui gratiam convertit, eosque verbi sui cibo ac potu reficit : & quasi duces sibi in via eligit, dum suos etiam prædicatores facit. Dum enim Christum peccatorum cordibus inferunt, quasi David super hostes ducunt. Convivantes Amalecitas quasi gladio feriunt : quia superbos quosque, à quibus in mundo despecti sunt, Domini virtute prosternunt. *Puer ergo Ægyptius, qui in via remanserat, Amalecitas interficit : quia plerumque ipsi mentes sæcularium prædicanda superant, qui priùs cum sæcularibus in hoc mundo currere non valebant.* Vacuum in cœna sua locum non patitur Dominus, ideo servo renuncianti factum esse quod jusserat, & adhuc locum superesse, ait : *Exi in vias & sepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea.*

S. Gregor. M. ibidem. Qui mundi amore corrupti & illecebris inescati, consilia sua & desideria frangi adversante Mundo conspiciunt, interdum ad Deum redire fœliciter compelluntur. Sæpe namque nonnulli ad temporalem gloriam proficere volentes, aut longa ægritudine tabescunt, aut afflicti injuriis concidunt, aut percussi gravibus damnis affliguntur : & in Mundi dolore vident, quia nihil confidere de ejus voluptate debuerunt ; Seque ipsos in suis desideriis reprehendentes, ad Deum corda convertunt. De his
Osée 2. 6. Dominus per Prophetam ait : *Ecce ego sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceriâ, & semitas suas non inveniet. Et sequetur amatores suos, & non apprehendet eos, & quæret eos, & non inveniet, & dicet : Vadam & revertar ad virum meum priorem : quia bene mihi erat tunc magis quàm nunc.* Animam Mundi illecebris abstractam & illectam, Mundi moribus implicatam, Deus misericorditer respicit, & ejus voluptatibus amaritudines permiscet. Unde ait : *Ecce ego sepiam vias tuas*
S. Greg. ibid. *spinis.* Viæ enim nostræ spinis septæ sunt, quando in hoc quod malè cupimus, dolorum punctiones inveni-

mus. *Et sepiam eas maceria, & semitas suas non inveniet.* Viæ nostræ maceriâ sepiuntur, cùm desideriis nostris dura in hoc mundo impedimenta objiciuntur. Et semitas nostras invenire non possumus, quia quod malè quærimus, adipisci prohibemur. Sed hac salubri adversitate urgetur anima, ut ad legitimum sponsum redeat; *Et dicet, vadam & revertar ad virum meum priorem.* In terrenis desideriis de impossibilitate fatigati, mentem ad Deum reducimus: Placere incipit quod displicebat; cujus amara fuerant præcepta, repente dulcescit in memoria: & peccatrix anima, quæ adultera conata est esse, nec tamen aperto opere potuit, decernit esse fidelis conjux. *Qui ergo hujus mundi adversitatibus fracti, ad Dei amorem redeunt, atque à præsentis vitæ desideriis corriguntur, quid nisi compelluntur ut intrent?* Christo vocanti pareamus. Vocat per se, per Apostolos, per Pastores, per Concionatores, per miracula, per flagella, per hujus mundi prospera, per adversa. Nemo contemnat, ne dum vocatus excusat, cùm voluerit, intrare non valeat. *Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.* Rebus igitur terrenis affectu renunciate. Si eas relinquere non potestis, sic tenete, ut per eas non teneamini in mundo; ut possideantur, non possideant. Sit res temporalis in usu, æterna in desiderio: sit res temporalis in itinere, æterna desideretur in perventione. Sit *Viaticum itineris, non illecebra mansionis.* Apostolum audite. *Tempus breve est: reliquum est ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint: & qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes: & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi.* Uxorem habet quasi non habens, qui sic studet placere conjugi, ut non displiceat Conditori. Flet tanquam non flens, qui sic temporalibus damnis affligitur, ut tamen de æternis lu-

S. Ambr. 1. Cor. 7.

S. Greg. M.

eris semper animum consoletur. Gaudet tanquam non gaudens, qui sic de temporalibus bonis hilarescit, ut tamen semper tormenta perpetua consideret: & in hoc quòd mentem gaudio sublevat, hanc continuo pondere providi timoris premat. Emit tanquam non possidens, qui & ad usum terrena præparat, & tamen cauta cogitatione prævidet quòd hæc citiùs relinquat. Mundo tandem utitur, sed quasi non utatur, qui & necessaria cuncta exteriùs ad vitæ suæ ministerium redigit, & tamen hæc menti suæ dominari non sinit; ut subjecta foris serviant, & nunquam intentionem animi ad alta tendentis frangant.

Dominica secunda post Festum SS. Trinitatis.

Duo Sponsi ubera, duo in ipso sunt .a. genitæ man. suetudinis argumenta: quòd & patienter exspectat delinquentem, & clementer recipit pœnitentem. Gemina, inquam, dulcedo suavitatis exuberat in pectore Domini Jesu, longanimitas in expectando, & in donando facilitas. Meliora sunt ubera tua vino. *S. Bern. Serm. 9. in Cantica.*

Dico vobis quòd ita gaudium erit in cælo super uno peccatore pœnitentiam agente. Luc xv. 7.

Cum multa sint quæ nos ad agendam pœnitentiam excitare debent: illius scilicet necessitas, & utilitas: Duo tamen sunt quæ nos præcipuè ad eam invitant, 1. Dei bonitas & Christi Jesu misericordia, peccatores quærentis, benignè recipientis, eisque peccata omnia condonantis, si veram pœnitentiam agant. 2. Gaudium Angelorum ob pœnitentiam peccatoris.

Pœnitentia lapsis in mortale peccatum quovis tempore necessaria. (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Pœnitentia, cap. 2. art. 3. proposit. 3.*) Magni sunt pœnitentiæ fructus. 1. Remissio omnium peccatorum. 2. Reatûs pœnæ æternæ abolitio. 3. Gratiæ & virtutum recuperatio. 4. Meritorum deperditorum restitutio. (*In eodem Tract. cap. 2. Propositionibus 1. 2. 3. & 4.*)

Matt. 18. 11. Luc. 9. 56.

1. Christi erga peccatores misericordia. *Venit enim Filius hominis salvare quod perierat ... Filius hominis*

non venit animas perdere, sed salvare. Peccatores quærit ac benignè recipit, eos ad se trahit & appropinquare facit Salvator misericordissimus, Medicus benignissimus. *Erant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores ut audirent illum.* Appropinquemus & nos ad Jesum. Ægri sumus, Medicum quæramus: cæci, ad lucem accedamus: ignari, ad Doctorem justitiæ, ad Veritatem ipsam properemus: miseri peccatores, in sinum misericordiæ nos conferamus. Fide, oratione, verbi Dei meditatione, amore casto ad Jesum appropinquemus. Peccatores quærit pia sollicitudine: invenit cum exultatione: portat misericordissima compassione: recipit paterna caritate. Id ostendit Christus tribus parabolis propositis, ut Pharisæorum superbiam refellat, murmurantium quòd peccatores ad colloquium & familiaritatem reciperet. *Murmurabant Pharisæi, & Scribæ dicentes; Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.* Prima Parabola Pastoris est. *Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: & si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam?* Centum oves, totam naturam rationalem, ex Angelis & hominibus constantem, SS. Patres interpretantur: Nonaginta novem in deserto relictas, Angelos in cælis: Unam perditam sive errantem, humanum genus. E cælo itaque descendit Dei Filius ut hominem errantem quæreret. *Venit Filius hominis quærere & salvum facere quod perierat.* Inventum hominem sicut ovem errantem, & infirmam, quæ per se redire in ovile non poterat, *imposuit in humeros suos gaudens*, nostram naturam non solùm assumpsit, sed *languores nostros ipse portavit* (ait Propheta) Et alibi: *Sicut Pastor gregem suum pascet: in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit: fœtas ipse portabit.* Idque cum gaudio, quasi magnum bonum sibi obtigisset. Isto onere non gravatur onere, sed lætatur: onus enim leve facit amor. *Im-*

Luc. 15. 2.

Luc. 19. 10.

Isai. 53. 4.

Isai. 40. 11.

ponit in humeros suo gaudens. Lætatur, *sicut qui lætantur in messe, sicut exultant victores captâ pradâ, quando dividunt spolia.* Ovem scilicet, non alienam, sed suam, à se conditam, sanguine suo redemptam, ex faucibus lupi infernalis eripuit. *Dei Filius, propter unam morbidam ovem alapas, crucem, flagella sustinuit: & suis humeris portavit ad cælum, bajulans & patiens delicatam peccatricem.* Gaudium suum de inventa ove cum amicis vicinisque suis communicat, id est, cum Angelis suis. *Et veniens domum, convocat amicos & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quæ perierat.*

Isai. 9. 11.

S. Hieron. Ep. 61. ad Pammach.

Altera parabola qua Christus Jesus suam erga peccatores misericordiam contra Pharisæorum & Scribarum murmurationes vindicat, est Drachmæ perditæ, & inventæ: *Aut quæ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & everrit domum, & quærit diligenter, donec inveniat?* Angeli & homines drachmæ sunt, Dei imagine insignitæ. Drachmam unam perditam, scilicet hominem, Sapientia incarnata quæsivit diligenter, nihil prætermisit ut eam inveniret. Fidei lucernam accendit, Religionis docuit Mysteria, Moralis sanctissimæ tradidit præcepta, divinæ legis ac verbi Dei amorem hominibus inspiravit: de quo scriptum est: *Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis mei:* domum everrit, mundavit Ecclesiam lavacro aquæ in verbo vitæ: non solùm à gravioribus, sed etiam à levioribus sordibus, à venialibus peccatis ipsam purgat in membris suis; ut tandem illam sibi exhibeat gloriosam sine macula & sine ruga.

Psal. 118.

Tertia parabola, quâ Dei & Christi ejus misericordia erga peccatores commendatur, ex quâ fiducia nostra ad veniam per pœnitentiam obtinendam excitatur, est Filii prodigi, cui ad Patrem redeunti pius pater occurrit, & complexus est eum, & stolâ primâ indui, annuloque ornari jussit, & convivium instruxit ad signifi-

cationem gaudii sui : *Quia hic filius* ejus *mortuus erat, & revixit, perierat, & inventus est.* Peccatori miseriam suam cognoscenti, peccatum & occasiones peccati deserenti, peccata sua humiliter confitenti, gratiâ & misericordiâ Dei indignum se agnoscenti, occurrit Deus per gratiam adjuvantem, qui prævenit ipsum per gratiam excitantem. *Misericordia tua præveniet me, & misericordia tua subsequetur me :* Mittit in cor ejus Spiritum Sanctum suum, clamantem, *Abba (Pater)* ipsi reconciliatur, illum complectitur. Nuditatem ejus induit Christi justitiâ, meritis, virtutibus. Annulo manus ejus ornat, sigillo divinæ adoptionis, pignore cælestis hereditatis, arrha promissionum magnarum, pretiosarum, æternarum : auxilia illi subministrat, quibus in via mandatorum Dei facilè ambulet, quibus aspidem, leonem & draconem conculcet, id est, dæmonem ejusque tentationes superet. Reconciliatum denique peccatorem ad sanctum corporis & sanguinis sui sacrificium & convivium admirabile recipit. Psal. 58. 11. Psal. 22. 6.

Optimo igitur consilio tres istas parabolas ex ordine sanctus Lucas retulit : ovis quæ perierat, & inventa est ; drachmæ quæ perdita erat, & inventa est : filii qui erat mortuus, & revixit ; ut triplici remedio revocati, vulnera nostra curemus. *Deus Pater, Christus Pastor, mulier Ecclesia. Christus te suo corpore vehit, qui tua in se peccata suscepit ; quærit Ecclesia, recipit Pater. Quasi pastor revehit, quasi mater inquirit, quasi Pater vestit. Prima misericordia, secunda suffragatio, tertia reconcilatio. Redemptor subvenit, Ecclesia suffragatur, Auctor reconciliatur. Ovis à Pastore lassa revocatur : drachma quæ perierat invenitur : ad patrem filius suis vestigiis redit, & plenâ condemnati erroris regreditur pœnitentiâ. Gaudeamus igitur quoniam ovis illa quæ perierat in Adam, levatur in Christo. Humeri Christi, crucis brachia sunt. Illic peccata deposui... Dives Pastor, cujus omnes nos centesima portio sumus. Ha-* S. Ambr l. 7. in Evang. S. Lucæ, N. 207. 208. 209. 210. 211. 212.

bet Angelorum, habet Archangelorum, Dominationum, Potestatum, Thronorum, alterumque innumerabiles greges, quos in montibus dereliquit, qui quoniam sunt rationabiles, non immeritò hominum redemptione lætantur. Non otiosum etiam quòd mulier drachmâ lætatur inventâ. Non mediocris hæc drachma est, in qua Principis est figura. Et ideo imago Regis, census Ecclesiæ est. *Oves sumus, oremus ut super aquam refectionis nos collocare dignetur. Oves, inquam, sumus, petamus pascua: drachma sumus, habeamus pretium: filii sumus, festinemus ad Patrem. Ne vereamur quia acceptum spiritalis patrimonium dignitatis terrenis prodegimus voluptatibus, quod Pater in filios quem habebat thesaurum contulit. Fidei sensus nunquam exinanitur: licèt totum dederit, totum habet;*

Sap. 1. 13. Ps. 145. 8. » *quia quod donavit, non amittit. Nec vereare ne te* » *non recipiat:* Non enim delectatur Deus perditione vi- » vorum: *etiam occurrens venienti tibi cadet supra collum.* Dominus enim erigit allisos. *Osculum dabit, quod est pignus pietatis & amoris, stolam, annulum, calceamenta proferri jubebit. Tu adhuc injuriam metuis, ille restituit dignitatem: tu supplicium vereris, ille osculum defert: tu convitium, adornat ille convivium.*

II. Ad pœnitentiam agendam nos invitat gaudium Angelorum ob pœnitentiam & conversionem peccatoris. *Gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente.* Christo gaudente quid non congaudeant cælestes Spiritus illi summo amore

Venerab. Beda. adhærentes? *Congratulamini mihi* (inquit) Non ait, Congratulamini ovi inventæ, sed, mihi, quia *ejus gaudium est vita nostra, & cùm ad cælum reducimur, solemnitatem lætitiæ illius implemus.* Gaudium Angelorum, lacrymæ & conversio peccatorum, quòd ruinas suas eorum conversione restaurari videant. Gaudent ex caritate quâ homines prosequuntur. Gaudent

ob

ob ministerii sui, directionis, custodiæque suæ fructum. *Omnes enim sunt administratorii Spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis.* Hebr. 1. Victoriæ nostræ de diabolo per Christi gratiam reportatæ applaudunt, pro nobis Deo gratias agunt, nosque ad gratias immortales illi agendas excitant, ut Raphaël Archangelus utrumque Tobiam. *Benedicite Deum cæli, & coram omnibus viventibus confitemini illi, quia fecit Vobiscum misericordiam suam.* Hoc certè nos ad pœnitentiam agendam excitare maximè debet, quòd conversionem nostram Angelis gaudium creare credamus, quorum affectare patrocinium, vereri debemus offensam.

Non solùm gaudium est in cælo de conversione peccatoris, sed majus *gaudium super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentia.* Ratio est, quia lapsi per pœnitentiam sæpe ferventiores, cautiores, & humiliores resurgunt, ut explicat S. Gregorius M. Hom. 34. in Evangelia, cujus locum habes *Lib. 2. Theologia nostra, Tract. de Sacramento Pœnitentia, Cap. 2. Proposit. 3.* Majus gaudium est Christi & Angelorum de uno pœnitente, quàm de nonaginta novem justis quibus non est opus pœnitentiâ. Sic ampliùs delectatur anima inventis aut redditis rebus quas diligit, quàm si eas semper habuisset. *Triumphat victor Imperator, & non vicisset, nisi pugnavisset: & quantò majus periculum fuit in prælio, tantò est gaudium majus in triumpho. Jactat tempestas navigantes, minaturque naufragium, omnes futurâ morte pallescunt: tranquillatur cælum & mare, & exultant nimis, quoniam timuerunt nimis. Æger est varus, & vena ejus malum renuntiat; omnes qui eum salvum cupiunt, ægrotant simul animo: fit ei rectè & nondum ambulat pristinis viribus, & fit jam tale gaudium, quale non fuit, cùm antea salvus & fortis ambularet. Ita gau-* S. August. Lib. 8. Confess. Cap. 3.

Ff

dium erit in cælo super uno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentia.

Sicut gaudent Angeli de pœnitentia peccatoris, ita de illius impœnitentia aut falsa pœnitentia contristantur. Vera conversio non est sine Dei amore saltem inchoato. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentia, Cap. 4. Art. 3. Propositione 7. & Art. 7. Regulis. 1. & 4. 6. & 7.*) Veræ contritionis & sinceræ conversionis indicia. (*Ibid. Regula 7.*) Veram & sinceram pœnitentiam non agunt, quæ Angelis gaudium pariat, qui pro peccatorum suorum gravitate congruam satisfactionem Deo non exhibent. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentia, Cap. 6. Art. 2. Proposit. 1.*) Timete & cavete, ne diabolo potiùs quàm Angelis gaudium afferatis, peccando, aut in peccatis perseverando, vel falsam pœnitentiam agendo : *Ut denuo malus recuperatâ prædâ suâ adversus Dominum gaudeat.* Pœnitentiæ compensatione redimendam impunitatem Dominus proponit. *Si ergo qui venditant, prius nummum quo paciscuntur examinant, ne scalptus, neve rasus, ne adulter : Etiam Dominum credimus pœnitentiæ probationem prius inire : tantam nobis mercedem, perennis scilicet vitæ concessurum.... Furto quidem aggredi, & Præpositum hujus rei (Sacerdotem scilicet Confessarium) asseverationibus tuis circumduci facile est. Sed Deus thesauro suo providet, nec sinit obrepere indignos.*

Tertull. Lib. de Pænit.

DOMINICA III. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Præceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: In verbo autem tuo laxabo rete. Luc. v. 5.

HOmo natus ad laborem, sicut avis ad volatum. Laborant boni & mali in hoc mundo; sed animo ac forte dispari. Boni interdiu & in luce fidei: Mali in tenebris infidelitatis, errorum & peccatorum. Boni cum gaudio: Mali cum mœrore & molestia. Boni fructuosè: Mali steriliter & inaniter. Laborandum ut aliquando beati simus; sed ne sit inanis labor noster, 1. Debemus laborare in luce fidei. *Per totam noctem laborantes nihil cepimus.* 2. Laborare debemus in præsentia & verbo Christi. *In verbo tuo laxabo rete.* 3. Imitari debemus humilitatem S. Petri. *Exi à me, quia homo peccator sum, Domine.*

I Nullum opus æternæ vitæ meritorium sine fide fieri potest. (*Lib. 1. Quæst. 1. Art. 4.*) Infidelium voluntas arbor mala. *Non potest arbor mala bonos fructus facere.* Quamvis omnia infidelium opera non sint peccata; imò quædam eorum opera Deo placcant, quatenus officio bona sunt; ipsi tamen infideles Deo propterea non placent. *Magni eorum cursus, sed extra viam* (Inquit S. Augustinus.) Christiani ipsi inutiliter laborant, nisi ex fide bonum operentur. *Intentio bonum opus facit; intentionem fides dirigit... Si oculus tuus nequam est* (ait Christus) *totum corpus tuum tenebrosum erit: Si autem oculus tuus simplex est, totum corpus tuum lucidum erit.* Hunc oculum agnosce intentionem, quâ facit quisque quod facit, & per hoc disce eum *Qui non facit opera bona intentione* Matth.6.

fidei bona, hoc est, ejus qua per dilectionem operatur, totum quasi corpus quod illis, velut membris, operibus constat, tenebrosum esse, hoc est, plenum nigredine peccatorum. In Petri navim ascendendum, in eaque manendum, ut sit utilis labor. Extra Petri navim, extra Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ communionem; nullum opus vitæ æternæ meritorium est. Infideles, Hæretici, Schismatici quatumcumque laborent pro beatitudine consequenda, nihil capiunt. Moribus licèt sint aliàs integris, nemini injuriam faciant, castimoniâ, temperantiâ, mansuetudine, patientiâ sint insignes; multùm orent; largas eleemosynas pauperibus erogent: Inanis est eorum labor extra Petri navim; in qua Jesus turbas docet quidquid credendum & agendum est ad vitam æternam consequendam. *Ascendens autem in unam navim quæ erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas.* Hæc Schola est *unitatis, in quâ Christus posuit cathedram veritatis.* Ad unitatem Ecclesiæ caput visibile necessarium est, scilicet Romanus Pontifex S. Petri successor. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 10. §. 7.*) Quod Christus significavit *Ascendens in unam navim, quæ erat Simonis,* ex qua *Sedens docebat turbas.* Ista navis fide pura, spe firma, caritate perfectâ à terrâ subducitur, in altum ducitur. *Duc in altum.* In hac navi ad imperium Christi & Vicariorum ejus retia verbi divini jaciuntur in capturam piscium omnis generis. Nulla enim missio legitima est, nisi quæ à Christo per ejus Vicarios derivatur, quorum continua successio Ecclesiæ veritatem probat. In hac Ecclesia, non in schismaticis societatibus & conventiculis, communio sanctorum est. *Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuvarent eos. Et venerunt,* (De Sanctorum communione, vide loco citato Theologiæ nostræ, §. 10.) Christi protectione & præsentiâ servatur hæc navis, ne mer-

gatur, Hæreticis, Schismaticis, malis Ministris, Christianis criminosis retia rumpentibus. *Concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum.* Hæretici, fidei puritatem violando; Schismatici, scindendo Ecclesiæ unitatem; mali Ministri, contemnendo ejus auctoritatem, & hierarchicum ordinem; Christiani criminosi, sanctissimam ejus disciplinam, & Baptismi sui promissa violando, retia rumpunt & lacerant. *Rumpebatur autem rete eorum.* Ecclesiæ periculis Christus prospicit, ac succurrit Vicariis suis illius Rectoribus, successoribus Petri, qui auctoritate ab illo sibi commissâ fidei dogmata contra hæreticos definiunt, unitatem Ecclesiæ contra schisticos tuentur, hierarchicum ordinem conservant, Morum disciplinam sanciunt. His scilicet in persona Petri à Christo dictum est: *Duc in altum*: Hoc est, *in profundum disputationum*: ut explicat S. Ambrosius. Non multis, sed uni Ecclesiæ totius per navim significatæ Gubernatori & Capiti visibili dictum est: *Duc in altum*: Ut fidei morumque doctrinam in Scriptura Sacra & Traditione velut in profundo & vasto Mari latentem, adversùs hæreses & Moralis Christianæ corruptelas declaret, definiat, ac fidelibus omnibus proponat. *Repleta est terra scientiâ Domini, sicut aquæ maris operientes.* Lib. 4. in Luc. n. 71. Isai. 11. 9.

II. In Christi verbo laborare debemus, alioqui labor noster inanis est, opera ad salutem inutilia. Qui mundo serviunt, ambitiosi, avari, libidinosi, aliisve cupiditatibus dediti, nihil capiunt, nisi umbras, momentaneas voluptates, inquieti animi dolorem, conscientiæ anxietatem, lassitudinem, æternos cruciatus. *Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foveam quam fecit. Convertetur dolor ejus in caput ejus, & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet.* Erit aliquando cùm dicent: *Ambulavimus vias difficiles, lassati sumus in* Psal. 7. Sap. 5. 7.

via iniquitatis & perditionis. De illis Spiritus Sanctus per os Isaiæ ait: *Telas araneæ texuerunt... Telæ eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis: Opera eorum opera inutilia, & opus iniquitatis in manibus eorum... Confidunt in nihilo, & loquuntur vanitates, conceperunt laborem, & pepererunt iniquitatem.* Hypocritæ, & quicumque propter Deum non laborant, quicumque in operibus suis aliud quàm Dei gloriam quærunt, qui aliud quàm magnifica & pretiosa ejus promissa spectant, in Christi verbo retia non laxant: ideo nihil merentur, nihil capiunt, vitæ æternæ præmium non consequuntur, *Quia ventum seminabunt, & turbinem metent.* Omne opus quod virtuali saltem intentione in Deum non refertur, malum est. *(Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Regula 57.)* Rectæ intentionis in omnibus operibus nostris necessitas. *(Ibidem Regula 58.)* Id in aliâ piscatione discipulorum suorum post Resurrectionem suam Christus significavit, cùm jussit ut *in dextram navigii* retia mitterent. Quid enim dextera, nisi sancta & cælestis intentio? Quid sinistra, nisi intentio prava & terrena? In sinistra laboriosâ & inanis piscatio: In dextera plurimi magnique pisces capti sunt. Qui ergo omnia opera sua propter Deum facit, magna merita comparat, æterna præmia consequitur. Deus enim in verbis ac promissis suis fidelis est. Si fideles simus ut impleamus quod præcepit, fidelis est ut reddat nobis quod promisit. In verbo igitur Christi retia laxemus, corda nostra per caritatem dilatemus, quodcumque possumus ad Dei gloriam & honorem, & ad sanctificationem nostram faciamus, non perfunctoriè, sed diligenter; non temissâ, sed ferventissimâ caritate, ut fœlicior sit piscatio nostra. *Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatasti cor meum. Cordis dilatatio, justitia est delectatio. Hoc munus est Dei, ut in præceptis ejus non timore pœnæ anguste-*

Isai. 59. 4. 5. 6.
Osee 8. 7.
Joan. 21.
Psal. 118. 32.
Rom. 5. 5.

mur, sed dilectione & delectatione justitiæ dilatemur. Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis. In hac diffusione latitudo est, in qua sine angustiis via quoque ambulatur angusta, donante illo cui dictum est: Dilatasti gressus meos subtus me, & non sunt infirmata vestigia mea. Psal. 17. 37. Latum est ergo mandatum caritatis, quo corda dilatantur, quo retia laxata in capturam summum, infinitum, æternumque bonum, scilicet Deum ipsum, piscantur.

III. Ut opera nostra fructuosa sint, imitari debemus humilitatem S. Petri, Dei gratiam in nobis agnoscere, non merita nostra; Attendere quòd ejus beneficentiæ debemus, quicquid boni agimus; Considerare quòd peccatores sumus, & nos coram Deo humiliare, quantumcumque in via Christianæ perfectionis proficere videamur: Quia revera *Nullum est peccatum quod facit homo, quod non possit facere & alter homo, si desit Rector à quo factus est homo.* S. Aug. Serm. 99. alias 15. ex Homil. 50. Sic S. Petrus miraculum à Christo Jesu patratum videns in piscatione ejus jussu factâ, procidit ad genua Jesu dicens: *Exi à me, quia homo peccator sum, Domine. Exi à me*, quia ego homo purus, tu homo Deus; ego peccator, tu sanctus; ego servus, tu Dominus. Separet te locus à me, quem separat à te fragilitas naturæ, vilitas culpæ, infirmitas potentiæ. De Dei donis ac beneficiis, de bonis quæ in nobis sunt aut à nobis fiunt, ne extollamur, quoniam nihil nostrum est. De divina misericordia ne præsumamus. Justitiam semper timeamus, quia peccatores sumus. *Ne dicas, Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius.* Eccli. 5. 6. 7. Eò magis nos peccatores agnoscemus & palam confitebimur, quo propinquiores Christo erimus. Sic atomi innumeræ sole irradiante conspiciuntur. Sol Justitiæ Christus in

Petri navi radiabat: Quid mirum, si peccata sua Petrus agnoscebat? *Exi à me, quia homo peccator sum, Domine.* Non tamen timere debemus Deum servili timore, sed timore casto, ut filii, timore cum fiducia in Dei bonitate conjuncto. *Caritas enim foras pellit timorem* illum servilem; non timorem castum, qui permanet in sæculum sæculi. Animi demissione & humilitate & beneficia nobis à Deo collata servabimus, & nova atque majora obtinebimus. *Noli timere: ex hoc enim jam homines eris capiens*, Exemplo certè humilitatis nostræ ac virtutum in ea fundatarum, homines capiemus, & ad Christi obsequium adducemus. Sic homines capiebat Paulus, cùm diceret: *Imitatores mei estote, fratres, sicut & ego Christi*, Denique relictis omnibus, quæ nos à Christi comitatu & obsequio abstrahunt, aut remorantur, illum sequi debemus. *Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus, secuti sunt eum.* Omnibus mundi impedimentis, rebus omnibus temporalibus, affectu saltem renuntiare debemus, si Christi discipuli esse volumus. *Omnis ex vobis (inquit) qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.*

Philipp. 3. 17.

Luc. 14. 33.

DOMINICA IV. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Nisi abundaverit justitia vestra plusquàm Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in Regnum cælorum. Matth. v. 20.

Lib. de Spiritu & Littera, Cap. 36.

CUm rectè judicaverit S. Augustinus, quòd *In ea quæ perficienda est justitia multum in hac vita ille profecit, qui quàm longè sit à perfectione justitiæ, proficiendo cognovit*: Considerare seriò debemus quàm longè remoti simus à justitiæ Christianæ perfectione,

qui ne Pharisaïcam quidem attigimus. Quis enim vestrûm in oratione assiduè versatur, bis qualibet hebdomadâ jejunat, uberes eleemosynas erogat, luxum & voluptatem vitat, Dei legem præ oculis semper habet, ut Pharisæi & Legis Doctores apud Judæos? Et tamen, ait Christus Dominus, Magister, & Legislator noster: *Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in Regnum cælorum.* 1. Pharisæorum justitia simulata erat, & fucata: justitia Christianorum sincera & simplex esse debet. 2. Justitia Pharisæorum externa dumtaxat: Justitia Christianorum interiorum simul & exterior esse debet. 3. Justitia Pharisæorum scrupulosa erat minimorum præceptorum observatrix; maximorum verò neglectrix mandatorum: Christiana justitia totam legem accuratè implet: magna præcepta observat, nec tamen minora negligit.

I. Hypocritarum simulata justitia... Hypocrisis quàm grave peccatum?... Hypocrisis exitiale Christianæ vitæ malum.... Qui sanctitatem simulant, duplici corde sunt.... Eum solum intueri debet Christianus homo, cùm rectè vivit, qui conscientiæ solus inspector est... Hypocritas octuplici maledictione Christus percellit... Hypocrisis caracteres. (*Lib. 3. Tractatu de Peccatis, Cap. 5. Art. 17.*) Hypocritæ Christianæ Religionis spiritum motibus suis evertunt. (*Ibid. Regulâ 5.*) Hypocrisis gravius peccatum est, cæteris paribus, iis quæ palam committuntur. (*Ibid. Regulâ 7.*) *Matth. 23.*

II. Cultus interior, Christianæ Religionis Anima. (*Ibid. Regulâ 1.*) Christiana pietas interior simul & exterior esse debet (*Ibid. Regulâ 8.*) Cor Deo, exemplum bonum hominibus debemus. *Qui timent Dominum, præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas... Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glori-* *Eccli. 2. 20.* *Matth. 5. 16.*

Exod. 25. 11. *ficent Patrem vestrum qui in cælis est.* Arca testimonii auro purissimo intus & foris Deo jubente ornata; ut significetur, Christianum intus & foris, in corde & in opere, virtutum auro, præsertimque caritatis circumvestitum esse debere. Vitæ signa & motus in viventibus videntur; vitæ principium, scilicet anima, non videtur. Interior sanctitas & virtus præcipua est in 1. Petri 3. 4. Religione. *Absconditus cordis homo.* Id naturam inter & picturam discriminis est, quòd pictura ab exterioribus incipiat, in iisque opus suum absolvat; natura verò à partibus interioribus. Vera justitia ab interioris hominis sanctificatione incipit, in exterioris compositione definit: Falsa verò justitia in exterioris compositione Eccli. 38. 28. tota versatur. *Cor suum dabit in similitudinem picturæ.*

III. Mortale peccatum Hypocrisis committunt, qui in minimis anxiè religiosi sunt, de gravioribus autem nequaquam solliciti, Pharisæorum instar, qui mentham & anethum, & cyminum decimabant, relinquentes *Quæ graviora sunt legis, judicium, misericor-* Matth. 23. *diam, & fidem* (Vide Lib. Cap. & Art. supra citat. *Regulâ 4.*) Nemo justus est, qui Dei & Christi legem vel Jacob. 2. 10. in uno capite violaverit. *Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.* Exteriora quælibet pietatis exercitia sine caritate & humilitate non prosunt. Satagite igitur *Ut sitis perfecti* Jacobi 1. 4. *& integri, in nullo deficientes.*

IN EADEM DOMINICA.

Audistis quia dictum est antiquis, Non occides: Qui autem occiderit, reus erit judicio. Ego autem dico vobis: Quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit judicio. Qui autem dixerit fratri suo, Raca; reus erit Concilio. Qui autem dixerit, Fatue; Reus erit gehennæ ignis. Matth. v.

HOmicidium quàm grave crimen! Ne tamen se existimet quintum illud Decalogi præceptum, *Non occides*, omni ex parte implevisse, qui homicidium non committit: latiùs enim patet hoc præceptum: Quippe cùm lex Christi spiritualis sit; quæ non solo opere externo, sed spiritu magis adimpletur, non sufficit ad hoc mandatum implendum continere manum à cæde & omni violentia, nisi etiam contineat animum ab omnibus affectibus qui ad proximi læsionem tendunt, ità scilicet, odio, invidia, contumelia, convitio, calumnia, obtrectatione. Hoc igitur præcepto prohibetur. 1. Ira quæ vindictæ libido est. 2. Multò magis prohibetur odium proximi, quæ est ira inveterata, & gravissimum animæ vulnus. 3. Præceptum istud non tantùm omnem vindictæ cupiditatem prohibet, sed multas & eximias virtutes à nobis exigit, humanitatem imprimis ac mansuetudinem. Deinde concordiæ pacisque cum omnibus servandæ studium. Tertiò patientiam, quâ non tantùm malos toleramus, sed etiam patimur eos abuti nostrâ tolerantiâ, parati etiam magis gravius damnum ab eis accipere, quàm injuriam referre. Quartò bonitatem. Quintò Inimicorum dilectionem. Sextò Longanimitatem. (*Lib. 4. De Decalo-*

go, *Cap. 7. de quinto præcepto, Articulo 1.*) Ad bonitatem pertinet ut in pauperes & opis nostræ indigentes benefici simus. Huic si defuerimus officio, rei sumus
S. Ambros. homicidii. *Quisquis pascendo hominem servare poteras, si non pavisti occidisti* (ait S. Ambrosius.) *Panis egen-*
Eccli. 34. 25. *tium vita pauperum est: qui defraudat illum homo sanguinis est* (inquit Spiritus Sanctus per os Sapientis.) Ad benefaciendum omnibus, qui nostra ope indigent, cùm succurrere ipsis valemus, quintum Decalogi præ-
Prov. 24. 11. 12. ceptum nos obligat: alioquin rei sumus judicio. *Erue eos qui ducuntur ad mortem, & qui trahuntur ad interitum, liberare ne cesses. Si dixeris, Vires non suppetunt, qui inspector est cordis ipse intelligit, & servatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini juxta opera sua.*

IN EADEM DOMINICA.

Ego autem dico vobis: Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit judicio. Matth. v. 22.

Levia esse peccata, quorum rei ad humana tribunalia non trahuntur corporales pœnas luituri, insipiens est qui sibi persuaserit. Aliud, aliud longè terribilius judicium est, scilicet Dei viventis, cujus in manus incidere, horrendum est: cujus consideratione con-
Psal. 142. territus Rex Propheta orabat: *Non intres in judicium cum servo tuo.* Huic judicio non modò homicida obnoxius est, sed & iracundus: *Omnis qui irascitur fratri suo*, cuicumque homini, præsertim verò Christiano, *Reus erit judicio.* Exponenda 1. Iræ deformitas & enormitas. 2. Iræ gradus explicandi. 3. Docenda remedia contra iram.

I. Jura Dei usurpat homo iracundus. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis Cap. 11. Art. 1.*) Ira ipsi homini

fracundo plurimùm nocet. (*Ibidem*) Turpe & immane iræ vitium. (*Ibid.*) Ira comprimenda & moderanda. (*Ibidem*) Ira quàm grave peccatum ? Ejus effecta. Quàm exitialis ira in corde servata ? (*Ibidem*) Ira inveterata lethale peccatum est. (*Ibid. Art. 2. Regulâ 4.*)

II. Tres iræ gradus à Christo Domino in Evangelio hodierno explicati, singuli damnatione digni, tametsi dispari. Primus, iræ motus cum deliberato gravis ultionis appetitu. *Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit judicio.* Gradus alter, vox indignationis. *Qui autem dixerit fratri suo, Raca, reus erit Concilio.* Tertius gradus, convitium, verbum injuriosum & contumeliosum. *Qui autem dixerit Fatue, reus erit gehennæ ignis.* (Vide ibidem, *Regulâ 3.*) Vindicta, aut vindictæ libido, semper malæ sunt : proindeque inimicos ulcisci nunquam licet : injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est. (*Ibidem, Regulâ 7.*) Tres moderationis gradus. (*Ibidem*) Ad omne genus injuriarum perferendum & condonandum paratus Christianus esse debet. (*Ibid.*) Gravius quandoque illius qui injuriam ulciscitur, peccatum est, quàm illius qui injuriam intulit. (*Ibidem*) Contumelias contumeliis, conviria conviriis repellere nunquam licet. Unde non excusatur à peccato mortali, qui verbis contumeliosis lacessit alterum, etsi ab ipso fuerit provocatus. (*Ibid. Art. 4. Regulâ 10*) Contumeliosi ad restitutionem honoris, quo meliori modo fieri potest, tenentur (*Ibid. Regulâ 7.*)

III. Remedium adversùs iram præcipuum est patientia, cujus præceptum & exemplum nobis Christus dedit. (*Cap. citato, Art. 5.*) Deus patientiæ sequester. (*Ibid.*) Patientiæ bonum & utilitas. (*Ibid.*) Impatientiæ malum. (*Ibid.*) Consideratio injuriarum & pœnarum quas Christus nostri causâ pertulit, efficacissimum est adversùs iram remedium. (*Ibidem*) Humi-

litas iræ moderatrix. (*Ibidem*) Caveatur iracundia, aut si præcaveri non potest, cohibeatur, (*Ibidem*) Duo Christianæ mansuetudinis servandæ modi (*Ibid.*) Patientia virtutum omnium radix & custos (*Ibidem.*) Verè patiens est, qui & injurias æquo animo tolerat, & de his postea cogitans, quòd illas pertulerit, exultat. (*Ibidem.*) Patientiæ virtus tribus modis exercetur. (*Ibidem.*) Igitur *sit omnis homo velox ad audiendum* verbum ac mandatum Christi iram prohibentis, *tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri justitiam Dei non operatur,* id est, non adimplet, quin immò legem ejus violat. Dei judicium, gehennam ignis, pœnas æternas in mente habeamus, ut earum meditatione iracundiæ ignem extinguamus. *Turbatus sum, & non sum locutus: cogitavi dies antiquos, & annos æternos in mente habui.* Denique *Sol non occidat super iracundiam vestram... Sol super iram nostram si occiderit, periclitamur. Non licet nobis unâ die sine patientia manere.*

Jacobi. 1. 19.
Psal. 76. 6.
Ephes. 4. 26.
Tertull. Lib. de patien. 10, Cap. 12.

PRO EADEM DOMINICA.

Si ergo offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversùm te: Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Matth. v. 23. 24.

NUllum sacrificium Deo gratum & acceptum fine caritate esse potest. Condonatio igitur injuriarum acceptarum, & satisfactio pro illatis injuriis, reconciliatio perfecta cum fratribus, absolutè necessaria est ad sacram Communionem, & ad remissionem pecca-

torum obtinendam, quæ sine caritate obtineri non potest. Hæc porrò omnes homines complecti debet, fratrum nomine à Christo significatos. *Omnes autem vos fratres estis.* Qui proximos oderunt, & ab illis dissident, sacramentaliter absolvi non possunt, & ad Eucharistiæ participationem admitti, nisi depositis inimicitiis, cum ipsis reconciliati sint. Vide *Theol. Dogm. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art. 5. Regulâ 2.* Ad Sacramentum unitatis cum dissensione accedere, nefarium & sacrilegum est. *Deus caritas* est, *Deus pacis*: Sacrificium nullum sine caritate & pace gratum & acceptum habet. *Ne prius ascendamus ad Dei altare, quàm si quid discordiæ vel offensæ cum fratribus contraxerimus, resolvamus. Quid est enim ad pacem Dei recedere sine pace? ad remissionem debitorum cum retentione? Quomodo placabit Patrem, iratus in fratrem?* Reconciliatio sincera, spontanea, & prompta esse debet; non ficta, non coacta, non tarda. *Relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum:* Cor tuum scilicet, in oratione, cùm priùs ipsum à pravo odii affectu purgaveris. Vide Ideam Concionis *Feria VI. post Cineres*, ubi de Inimicorum dilectione: & *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. 11. Regulâ 9.* & sequentibus usque ad 19.

Matth. 23. 8.

Tertull. Lib. de Orat. Cap. 10.

DOMINICA V. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Misereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: & si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt. Marci viij.

DEum non modò cæli & terræ rerumque omnium creatorem & conservatorem, sed & gubernatorem ac provisorem sapientissimum, ac beneficentissimum esse, fides Catholica docet; miraculum multiplicationis septem panum à Christo patratum, misericordiâ commoto erga turbam hominum qui relictis oppidis suis illum per desertum sequebantur ut verbum ejus audirent, egregiè confirmat. De providentia igitur divina opportunè ad populum Sermo hac Dominica haberi poterit. 1. Docendum quid de providentia Dei credere. 2. Quo animi affectu erga illam esse debeamus.

I. Divina rerum omnium providentia multis argumentis probatur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 52.*) Homo tamen præcipua *Divini ingenii cura*. Mala divinæ providentiæ non repugnant, neque peccatorum permissio. (*Ibid. §. 53.*) Divinæ providentiæ non repugnant prosperitates impiorum & adversæ res justorum. (*Ibidem.*) Dei providentiâ sustentamur. Populum suum per annos quadraginta in deserto aluit Manna cælesti. Hic est de quo Jacob Patriarcha ait: *Deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in præsentem diem.* De quo David: *Aperis tu manum tuam, & imples omne animal benedictione.* Deus est qui benedictione suâ fruges

Tertull. lib. de Resurr. Carnis.

Genes. 48. 15.

Psal. 144. 16.

ges nostras multiplicat de paucis granis, sicut Christus in manibus suis multiplicavit septem panes. *Potestas erat in manibus Christi. Panes autem illi quinque quasi semina erant, non quidem terræ mandata, sed ab eo qui terram fecit, multiplicata. Hoc ergo admotum est sensibus, quo erigeretur mens, & exhibitum oculis, ubi exerceretur intellectus, ut invisibilem Deum per visibilia opera miraremur, & erecti ad fidem, & purgati per fidem, etiam ipsum invisibiliter videre cuperemus, quem de rebus visibilibus invisibiliter nosceremus.* S. August. Tract. 24. in Joan.

Bonitatem & potestatem involvit Dei providentia: bonitatem quâ miseretur nostri: potestatem quâ nobis subvenit. *Christus turbas vidit, esurientes agnovit, misericorditer pavit: non solum pro bonitate, verum etiam pro potestate. Quid enim sola prodesset bonitas, ubi non erat panis, unde turba esuriens pasceretur? Nisi bonitati adesset potestas, jejuna illa turba & esuriens remaneret.* Non solùm cibum & potum Deus optimus maximus nobis providentiâ suâ subministrat, sed & pani aliisque alimentis vim actualem nos nutriendi & roborandi impertit, quam sine ejus benedictione non haberent. Unde per Prophetas suos comminatur: *Auferet Dominus à Jerusalem & à Juda omne robur panis, & omne robur aquæ... Comedent, & non saturabuntur.* Non solùm victum, sed vestitum, & omnia necessaria & commoda sustentandæ vitæ Deus nobis largitur. Non solùm panem materialem sustentando corpori, sed panem spiritalem, & cælestem animæ nutriendæ necessarium, verbum suum, Scripturas suas, Legem, Psalmos, Prophetas, Libros Historicos Veteris Testamenti, Libros Sapientiales, Evangelium, Apostolorum suorum Scripta, velut septem panes nobis largitur, ut his reficiantur animæ nostræ, & roborentur in vitam æternam. *Non enim ex solo pane vivet homo, sed ex omni verbo quod procedit*

S. August. (beside "misericorditer pavit")

Isa. 3. 1. (beside "Auferet Dominus")

Osee 4. 10. (beside "bur panis")

de ore Dei. Septem panibus, id est, septem Spiritus Sancti donis contra concupiscentiam, quæ nos de longè, id est de regione peccati & umbræ mortis venientes, debilitat, Animas nostras roborat. Dono sapientiæ, ut Religionis Mysteria, æternaque bona cognoscamus: Dono intellectûs, ut cælestia dogmata ad salutem nostram necessaria, seu Fidei, seu Moralis Christianæ, officiaque nostra capiamus: Dono consilii, in dubius ne aberremus: Dono fortitudinis, ne in tentationibus, & adversitatibus succumbamus & deficiamus: Dono scientiæ, ut nihil eorum quæ vocationem nostram spectant, ignoremus: Dono pietatis, quâ omnia opera nostra, verba, desideria, cogitationesque perfundantur: Dono timoris, religiosi ac filialis, quo Deo nostro displicere, eumque offendere, præ malis omnibus timeamus.

Sacratissimo tandem corpore & sanguine Jesu Christi Filii sui Domini ac Salvatoris nostri, in Eucharistiæ Sacramento nos alit Deus Optimus Maximus. Cælestis istius panis figura fuere panes à Christo multiplicati.

Deus ita nobis in hujus mundi deserto panem quotidianum subministrat, sive pro necessitate carnalis victûs, sive etiam pro necessitate spiritualis alimoniæ, ut tamen illum nos orando petere ab ipso velit. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* Hæc Dominicæ Orationis petitio explicatur *Libro 5. Cap. 2. Art. 7.* qui Sermoni istius ideæ accommodari facilè potest.

II. Dei providentia adoranda est; non temerè scrutanda ejus consilia. Miles parere debet, quacumque statione Dux illum suus stare, quocumque progredi jubeat, non in ejus consilia curiosius inquirere. Servus parere debet mandatis Domini, subditus imperio Regis, non ejus arcana scrutari: multò magis Dei providentiæ, ejusque ordinationi subesse debemus, quam

subterfugere non possumus. In eo quo nos Deus statuit ordine, in eo quo nos collocat statu & conditione, servitutis vel dominationis, paupertatis vel divitiarum, infirmitatis aut sanitatis, humiliationis aut gloriæ, adversitatis vel prosperitatis, ipsi æquo & lubenti animo servire debemus, nunquam adversùs adorandam ejus providentiam obmurmurare. *Sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.* Quicquid nobis hâc in vitâ evenerit, Dei providentia adoranda est. *Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat.* In adversis pariter ac in prosperis; in damnis rerum temporalium non minùs quàm in eorum incremento, providentia divina laudanda est. *Dominus dedit* (aiebat Sanctus Job) *Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.*

Psal. 122. 2. *1. Reg. 3. 18.* *Job. 1. 2.*

Secundò, ipso loquendi modo profiteri debemus nos à divina providentia totos in omnibus eventibus pendere. *(Libro 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 53. in fine)* Tertio fiduciam maximam divinæ providentiæ habere debemus. *(Ibidem) Respicite filii nationes hominum; & scitote quia nullus speravit in Domino, & confusus est. Quis enim permansit in mandatis ejus, & despexit illum? Quoniam pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata: & protector est omnibus exquirentibus se in veritate. Non vidi justum derelictum* (inquit Propheta) *nec semen ejus quærens panem... Spera in Domino, & fac bonitatem, & inhabita terram, & pasceris in divitiis ejus.* Ne turberis, ne murmures, si temporalia subsidia tibi desint: Providentiæ Dei patris tui confide, qui tibi meliora servat. Fac bonitatem in terra Domini, in Ecclesia ejus, quam colit, quam rigat: & pasceris in divitiis ejus. Quæ sunt divitiæ ejus terræ? *Divitiæ ejus, Deus ejus* (inquit S. Augustinus) *Delectare in*

Eccli. 2. 11. 12. *Psal 36. 25.* *Ibid vers. 3.* *S. August. in Psal 36. Serm 1.*

Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Discerne petitiones cordis tui à petitionibus carnis. Cæcus est corpore, rogat ut illuminetur. Ista roget, quia & ista Deus facit, & ista Deus præstat: Sed rogant hæc etiam mali. Petitio hæc carnis. Infirmatur, rogat se salvum fieri: salvus fit moriturus. Et ista petitio carnis est: & si qua sunt talia. Petitio cordis quæ est? Fruitio Dei.
Psal. 72. 26. *Deus cordis mei, & pars mea Deus in sæcula.* Confide providentiæ sapientissimi, potentissimi, beneficentissimi Domini. Dic cum Propheta: *Ego egenus*
Psal. 39. 27. *& pauper sum, Dominus sollicitus est mei. Jacta in Dominum curam tuam, & spera in eum, & ipse faciet.* Nimia de rebus temporalibus sollicitudo à Christo damnata. Quando sit lethale peccatum? (*Lib. 3. De Peccatis, Cap. 6. Art. 7. Regulâ 1.*) Regnum & justia Dei *bonum nostrum* est, quod appetendum ut finis; cætera propter illud, ut *necessarium nostrum.* (*Ibidem.*) Sollicitudo temporalium rerum tripliciter illicita. (*Ibidem.*) Labor exercendus, sollicitudo tollenda. (*Ibidem.*) Sollicitudo temporalium, etiam ea quæ non repugnat fini caritatis, peccatum est, si superflua sit & anticipata. (*Regulâ 2.*) Fiducia in Providentia Dei. (*Ibidem.*)

DOMINICA VI. POST. FESTUM SS. TRINITATIS.

Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecùs autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos.... Omnis arbor bona fructus bonos facit : mala autem arbor malos fructus facit... Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in Regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in Regnum cælorum. Matt. vij.

CUm Christus venerit in mundum, Evangelium suum tradiderit ac prædicaverit, passionem & mortem subierit, ut nobis iter ad Regnum cælorum panderet; nos munire etiam voluit Præceptor optimus contra illusiones, quæ à via salutis nos avertere possunt, & in viam perditionis deducere. Ex triplici autem radice oriuntur illusiones; primò ex prava directione: secundò ex erronea præsumptione: Tertiò ex corrupta voluntate. Contra primam illusionum causam nos munit Christus, jubendo ut à falsis Prophetis caveamus, nec illorum nos committamus directioni. *Attendite à falsis Prophetis.* Contra secundam illusionum causam nos munit, docendo, erroneam esse præsumptionem de fide bonis operibus destitutâ, quasi sufficiat illa ad salutem. *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum.* Contra tertiam illusionum causam nos munit, docendo, voluntatem nostram Dei voluntati conformandam esse; nec nostram, sed ejus voluntatem faciendam, ut ad æternam beatitudinem perveniamus. *Sed qui facit voluntatem Patris*

mei, qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum.

I. Maximi momenti ad salutem est boni Directoris electio, maximè difficilis. Discernere enim an sit ovis propria pelle induta, an lupus ovina pelle vestitus, haud certè facile est. Recti tamen cordis attentio cum oratione conjuncta gratiam discretionis impetrat. Qui Deum sincero animo quærunt, conscientias suas non committunt Directori, nisi moraliter certi sint talem esse, qui ad Deum ducere valeat. Quæ dotes conscientiarum Moderatoribus necessariæ ? 1. Scientia divinæ & Ecclesiasticæ legis ex Verbo Dei & sacris Canonibus derivata. 2. Morum probitas & sanctimonia. 3. Singularis prudentia. 4. Patientia & benignitas. 5. Sollicitudo salutis animarum. *(Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ, Cap. 5. Art. 9.)* Pseudo-Prophetæ sunt, qui conscientias dirigunt secundùm opiniones laxiores, & minùs tutas. *(Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. unico, Regulâ 13.)* Laxiores & indulgentiores Directores minimè eligendi ... Securitas à Directore data nihil prodest, nisi in Tribunali Dei acccepta sit. *(Ibidem Regulâ 14.)* Laxiorum Directorum effigies à Spiritu Sancto delineata ... Doctorum sanæ Moralis caracteres. *(Ibidem Regulâ 15.)* Falsi Prophetæ sunt, qui viam tutiorem in dubiis eligendam non docent. *(Regulâ 17.)* Falsi Prophetæ sunt, qui in conscientiæ rebus dant consilium secundùm opinionem quæ ipsis minùs probabilis videtur, minusque tuta ; Vel qui judicium suum in sacro Pœnitentiæ tribunali opinioni minùs probabili & minùs tutæ pœnitentis accommodant. *(Ibidem, Regulis 29. & 30.)* Periculosissima illusio est varios adire Doctores seu casuum Arbitros eâ intentione ut ex eorum opinionibus ea eligatur, non quæ probabilior & tutior, sed quæ commodior visa fuerit. *(Ibidem, Regulâ 31.)* Id facientes, decipi Deus permittit ad pravitatem cordis eorum pu-

niendam, ut probat exemplum Regis Achab 3. Regum 23. *Congregavit Rex Israel Prophetas, quadringentos circiter viros, & ait adeos: Ire debeo in Ramoth Galaath ad bellandum, an quiescere? Qui responderunt: Ascende, & dabit eam Dominus in manu Regis. Dixit autem Josaphat: Non est hîc Propheta Domini quispiam, ut interrogemus per eum? Et ait Rex Israel ad Josaphat: Remansit vir unus per quem possumus interrogare Dominum: Sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum,* Michæas. Achab Prophetas andire amabat, qui desideriis ipsius se accommodarent, ideo illum decipi permisit Dominus, & falsis Prophetis credere, quæ mortis illius & cladis Israelitici Exercitûs causa fuit. *Et ait Dominus: Quis decipiet Achab Regem Israel? Egressus est autem spiritus, & stetit coram Domino, & ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus: In quo? Et ille ait: Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum ejus. Et dixit Dominus: Decipies, & prævalebis: egredere, & fac ita.*

II. Fides sine caritate & bonis operibus non sufficit ad salutem, (*Lib. 1. Quæst. 1. Art. 5.*) Arbor bona ex bonis fructibus cognoscitur. Arbor bona, cor rectum est, bona voluntas: Fructus boni, opera bona. Fructus boni, fructus Spiritus Sancti: Fructus mali, opera carnis. *(Galat. 5. 19.)* Cor sanctum est, verè Christianum, & à Deo probatum, cùm vita verè Christiana & sancta est. Nulla arbor sterilis bona est. A malo abstinere non sufficit, & bonum facere necesse est, servare Dei mandata, ut ad vitam perveniatur æternam. *Omnis arbor bona fructus bonos facit: Mala autem arbor malos fructus facit.* Fructus boni ex caritatis; fructus mali ex cupiditatis radice oriuntur... *Non fructus est bonus, qui ex caritatis radice non surgit.... Fieri non potest ut steriliter boni simus: Sed boni non sumus quicquid steriliter sumus.* Arbor enim

S. August. Lib. de Spiritu & Litt. c. 14. Idem Lib. 4. Cont. Jul. c. 1.

bona fructus bonos facit. Absit autem ut Deus bonus, à quo securis paratur arboribus non facientibus fructum bonum, excidat & in ignem mittat arbores bonas. Nullo modo igitur homines sunt steriliter boni: Sed qui boni sunt, possunt esse alii minùs, alii magis mali. *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.* Hæretici, qui justitiam semel habitam amitti numquam posse; aut justos in omnibus operibus suis peccare, pertinaciter contendunt, bonam arborem malos fructus facere posse, contra expressam Christi sententiam, consequenter asserunt: *Non potest arbor bona fructus malos facere: Neque arbor mala bonos fructus facere.* Per Christi gratiam voluntas bona: Per se ipsam voluntas mala. Christiani per Baptismum non solius Fidei, sed universæ legis Christi servandæ debitores fiunt. (*Lib. 2. Tract. de Baptismo, Cap. 8. Propositione 9.*) *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in Regnum cælorum: Sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: Quia numquam novi vos: Discedite à me, qui operamini iniquitatem.*

III. Voluntas nostra Dei voluntati in omnibus conformanda est, voluntati utique per Scripturas sacras & legem ejus significatæ: Non nostra, sed ejus voluntas facienda. *Sed omnis qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum.* Id ut nobis à Deo tribuatur, in oratione petere docuit Christus Dominus: *Fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra.* A Deo itaque postulandum est, ne voluntati nostræ nos permittat... Quid nomine voluntatis Dei, quam fieri petimus, intelligatur?... Bonam voluntatem à Deo petimus, id est, caritatem... Volunta-

ti propriæ contraria caritas... Petimus ne concedatur nobis à Deo, quod interdum suadente diabolo, tanquam bonum postulamus... Quo præsertim tempore postulare debemus ut Dei voluntas in nobis ac de nobis impleatur?... Animi moderationem postulamus, ut in statu nostro Deo fideliter ac tranquillè serviamus... Recti corde voluntatem Dei sequuntur... Perseverantiam petimus, cùm oramus ut voluntas Dei fiat... Oramus ut faciamus quod Deus vult... Voluntas Dei est, quam Christus fecit & docuit... Oramus, ut sicut ab Angelis, sic ab hominibus voluntas Dei adimpleatur: Ut sicut in justis, sic in peccatoribus voluntas Dei fiat: Ut Spiritu & carne Deo serviamus *(Lib. 5. de Oratione, Cap. 2. Art. 6.)*

In sola humilitate confidendum. Porro totius humilitatis summa in eo posita est, ut voluntas nostra divinæ subjecta sit voluntati, ut ait Propheta: *Nonne Deo subjecta erit anima mea?* Sed à creatura rationali voluntaria subjectio quæritur, ut voluntariè sacrificet Domino, & confiteatur nomini ejus; non quia terribile & sanctum, non quia omnipotens, sed quia bonum est. Subjectionem autem istam triplicem esse necesse est, ut quod certum est Deum velle, id nos omnino velimus: Ut quod certum est Deum nolle, similiter & nos execremur. Quod autem incertum est utrum velit an nolit, neque velimus ex toto, neque penitus non velimus. Ubi certa est Dei voluntas, omnino nostra sequatur, in his videlicet de quibus aliquid in Scripturis invenimus, aut ipse Spiritus manifestè clamat in cordibus nostris quid sentiendum sit, ut est caritas, humilitas, castitas, obedientia, cœteræque virtutes: Hæc approbemus indubitanter & appetamus, quæ placere Deo scimus indubitanter. Sic & ea omnimodis odisse debemus, de quibus certum est quòd oderit ea Deus, ut est apostasia, fornicatio, iniquitas, impatientia. In his verò rebus de quibus nihil certum possumus inve-

Psal. 61.

S. Bernardus Serm. 26. De Diversis.

nire, nihil certum voluntas nostra definiat: Sed magis pendeat inter utrumque, aut saltem neutri parti nimis adhæreat, cogitans semper ne fortè altera pars Deo magis placeat, & parati simus voluntatem ejus sequi in quamcumque partem eam cognoverimus inclinare. Sic experiemur quod scriptum est: *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.*

Psal. 118.

Dominica VII. post Festum SS. Trinitatis.

Et ego vobis dico: Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis: Ut cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula. Luc. xvj. 9.

Divites qui pauperibus eleemosynas pro viribus suis non erogant, sunt infideles œconomi, & villici iniqui, bona Domini sui dissipantes. Dei enim universorum Domini, cujus est terra & plenitudo ejus, divitiæ sunt, qui earum administrationem & dispensationem divitibus commisit, ut per eos quasi providentiæ suæ vicarios pauperum indigentiæ subveniret. Istud officium si neglexerint, clamor pauperum ad Deum ascendit, ille verò in tremendo judicii die postulabit à divitibus rationem administrationis bonorum quæ illis dispensanda commisit: *Redde rationem villicationis tuæ.* Tantùm abest ut eorum laudaturus sit prudentiam; Imò eorum imprudentiam condemnabit & immanem duritiem. Imprudentiam quidem, quòd ratione sua & industriâ in sæculi negotiis satis feliciter usi, fide suâ in negotio salutis æternæ, quod *Unum necessarium est,* usi non sint; & cùm per eam *filii lucis* essent, secundùm eam non agentes facti sint filii tenebrarum: Duritiem, quòd fratrum suorum, imò Christi in iis esurientis & mendicantis inopiæ & calamitati misereri non fuerint, nec illi subvenerint; Impruden-

tiam, quòd sibi non conciliaverint *amicos*, à quibus reciperentur *in æterna tabernacula*: Duritiem, quòd illorum miseriæ temporali compassi non fuerint, quos Dei amicos esse dubitare non debebant; Immò nec animæ suæ miserti fuerint, quam ab æternâ miseriâ pœnisque redimere & servare eleemosynis suis poterant. Quoniam igitur Evangelica Parabola, quam hodie nobis proponit Ecclesia, ad Eleemosynæ necessitatem & utilitatem docendam & persuadendam tota collineat; hoc etiam erit Sermonis nostri argumentum. 1. Divitibus obligatio eleemosynam erogandi divino præcepto imposita est: *Redde rationem villicationis tuæ*. 2. Magnæ utilitates & fructus ex eleemosynis in eos redundantes, illos ad juvandos pauperes excitare debent. *Ego dico vobis, facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, ut cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula*. 3. Non solùm obdurationis adversùs misericordiam, & violatæ caritatis, sed etiam gravissimæ imprudentiæ rei sunt divites, qui eleemosynam pauperibus non erogant pro facultatum suarum ratione, & ipsorum pauperum indigentiâ. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt*.

I. Eleemosynæ præceptum explicatur (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 6. de Avaritia, Art. 9. de obduratione contra misericordiam, quæ una est ex Avaritiæ filiabus, Regulis 5. 6. 7. 8. & 9.*(Duritia erga pauperes, causa damnationis divitum (*Regula 5.*) Christus reprobis in judicio solas eleemosynas pauperibus negatas exprobrabit. (*Regula 7.*) Caritatem non habet, qui necessitatibus pauperum, etiam communibus, de superfluis suis non subvenit. (*Ibidem.*) Superflua divitum pauperibus debentur. (*Ibid.*) Fili, *Eleemosynam pauperis ne defraudes... Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifica in mansuetudine*. Eccli. 4. 1. 8. Divites qui superflua sua pauperibus non erogant, ut raptores, in judicio Dei punientur.

(*Ibidem.*) Dives non de suo, sed de rebus Dei donat pauperi, cùm eleemosynam erogat. (*Ibidem.*) Mendici Dei sunt omnes homines, etiam divites. Ut à Deo impetrent ejus dona, necesse est ut dent pauperibus (*Ibidem.*) Uberior ac largior esse debet Christianorum eleemosyna, quàm Pharisæorum. (*Ibidem.*) Eleemosyna justitiæ debitum (*Ibidem.*) Non absolvendi, qui superflua sua pauperibus non erogant. (*Ibidem.*) Superflua sua pauperibus erogare, non est meri consilii, sed præcepti. (*Ibidem.*)

II. Non modò Christi præceptum, sed & spirituales fructus ex eleemosyna provenientes, ad illam erogandam Christianum hominem incitare debent. (*Lib. 4. de Decalog. Cap. 3. Art. 11. Reg. 23.*) Eleemosyna à peccato & à morte liberat. (*Ibidem*) Eleemosyna alter quodammodo baptismus. (*Ibidem.*) Qui eleemosynam erogant, Christum sibi faciunt debitorem (*Ibidem.*) Deo fœnerantur (*Ibidem.*) Christus in omnium pauperum universitate mendicat. (*Ibidem.*) Pudendum quòd servi diaboli majora ipsi munera erogant, quàm Christo qui servos ejus se profitentur. (*Ibidem.*) Severiori examine pauperes non sunt discutiendi, nec curiosiùs inquirendum an paupertatem simulent. Modus tamen servandus est, ne in indignos & minùs indigentes profundatur, quod dignioribus & magis indigentibus debetur. (*Reg. 26.*) Non obviis tantùm pauperibus eroganda eleemosyna, sed pauperes quærendi, & illis maximè subveniendum, qui præ verecundia petere non audent. (*Regula 27.*) Eleemosyna Christiana liberalis & copiosa esse debet, juxta facultatum uniuscujusque rationem. (*Regula 28.*) Deus coronat voluntatem, ubi non invenit facultatem. (*Ibidem.*) Artifices ipsi aliquid ex operarum suarum stipendiis seponere debent
Ephes. 4. 28. ad subveniendum pauperibus. *Laboret operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.* Eleemosyna promptè & hilariter erogan-

da. (*Regula 29. & 30.*) Eleemosyna Christiana humilis esse debet (*Regula 31.*) Christiana eleemosyna justa fit, necesse est, ex bonis scilicet propriis, non ex alienis & malè partis. (*Regula 32.*) Neque enim hæc verba Christi, *Facite vobis amicos ex mammona iniquitatis*, significant ex divitiis injustè acquisitis eleemosynas faciendas esse: Sed divitiæ iniquæ vocantur, vel quia sæpe fructus sunt aut semina & instrumenta vitiorum; vel quia soli iniqui bona illa temporalia veras divitias existimant atque ut tales amant, cùm justi sola bona spiritualia veras esse divitias credant, eaque rebus omnibus anteponant. *Mammona iniquitatis ob hoc à Domino appellata est ista pecunia, quam possidemus ad tempus, quia Mammona divitiæ interpretantur: Nec sunt ista divitiæ nisi iniquis, qui in eis constituunt spem atque copiam beatitudinis suæ: à justis verò cùm hæc possidentur, est quidem ista pecunia, sed non sunt illis divitiæ nisi cælestes & spiritales, quibus indigentiam suam spiritaliter supplentes, exclusa egestate miseriæ, beatitudinis copiâ ditantur.* S. August. Lib. Quæst. Evang. q. 31. Vocantur denique mammona iniquitatis, quia divites illas iniquè existimant suas esse, cùm sint alienæ, solo dispensationis titulo nobis commissæ; qui sensus maximè congruit parabolæ, in quâ Deus homini diviti comparatur, nos villicis, bona temporalia, & talenta quælibet bonis alienis, quæ villicus iste in fraudem sibi vindicavit. *Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: Quod verum est, quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: Quod vestrum est, quis dabit vobis?* Luc. 16. 11. 12. Alienum vocat Christus, quod iniquum mammona paulò ante dixit, quia terrenas divitias nec pleno jure possidemus, sed precario, ut œconomi Dei; nec in nostra sunt potestate ut eas habeamus vel servemus, nec eas nobiscum auferre possumus morientes. *Ne timeas cùm dives factus fuerit homo, & cùm multiplicata fuerit gloria domûs ejus: Quoniam cùm interierit non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria ejus.* Psal. 48. 17.

III. Imprudentes sunt divites qui eleemosynas non erogant; quia sibi in futurum non consulunt, quia judicem suum sibi propitium reddere non curant; quia patronos & amicos apud ipsum sibi conciliare non student: quia terrena bona cælestibus, temporalia æternis anteponunt. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.* In justis omnibus est vera prudentia, sine qua nulla vera virtus est: In peccatoribus non est vera perfectaque prudentia. *(Lib. 3. Tract. de Virtutibus, Art. 2. §. 4.)*

Dominica VIII. post Festum SS. Trinitatis.

Ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam, dicens: Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Luc. xix. 41. 42.

Christum risisse non legimus, flevisse legimus, tum ob mortem amici sui Lazari; quæ mortis Animæ per peccatum typus erat; tum ob cæcitatem, obdurationem, ingratitudinem Judæorum, & calamitatum ipsis imminentium magnitudinem in excidio Jerusalem à Tito & Vespasiano Romanis Imperatoribus. Lacrymæ Christi nos docent quas ob causas lugere debeamus, scilicet, non esse lugendum ob rerum temporalium damna, ob frustratas cupiditates, ob tristes & malè fortunatos eventus, sed ob Dei offensam cùm à nobis, tum ab aliis peccatoribus; ob Ecclesiæ mala; ob imminentia animæ nostræ pericula, certamque perditionem, nisi

Deus misericordiâ suà nos præveniat & adjuvet ad agendam pœnitentiam. Anima nostra Jerusalem mystica est, Dei summi civitas, in quâ per fidem & caritatem inhabitat. Validis ac firmis propugnaculis munita est. Salvator murus ejus est & antemurale, custodes Angelos habet die ac nocte vigilantes ad propulsandum hostem; divinæ gratiæ præsidio firmata est: Præclaris virtutum ac donorum ædificiis ornata, diabolo invidiam movet. Verùm digna lacrymis est, si non cognoscat tempus visitationis per Christum suæ; si non attendat ad ea ex quibus ejus salus, pax & felicitas æterna dependet: si spernat *Viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos Oriens ex alto*, & porro nos quotidie visitare pergit monendo per Pastores, per Concionatores, per librorum sacrorum & piorum lectionem, per bona exempla servorum suorum; corripiendo per flagella sua; inspirando per gratiam suam sancta desideria, pios affectus, bonam voluntatem: Si (inquam) oculos claudat, ne videat quid sibi sit agendum ut Dei visitatio sibi non sit inutilis, digna lacrymis est; quia eò miserior est, quò miseriam suam non cognoscit. Nihil quippe miserius misero non sibi miserente. *Si cognovisses & tu*, ô peccator, mala tibi imminentia, fleres: Nunc autem quia nescis quod imminet, exultas. *Et quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi.* In hac die salutis, quæ tua est, quæ tibi datur à Deo ut vitam æternam merearis: In hac die quam sequetur dies altera, quæ tua non erit, sed Domini, dies magna & terribilis: Post quam nox æterna erit malis, in quâ non poterunt operari. In hâc die non cognoscunt, quia oculos aperire nolunt, sed rebelles sunt lumini. *Noluit intelligere ut bene ageret: adstitit omni via non bonæ... Excæcavit illos malitia eorum.* In hac die tua. *Suam diem habet anima perversa, quæ transitorio gaudet in tempore: Cui ea quæ adsunt, ad pacem sunt: Quia dum rebus temporalibus lætatur, dum*

Psal. 35. 4. Sap. 2. 21.

S. Gregor. Homil. 39. in Evang.

honoribus extollitur, dum in carnis voluptate resolvitur, dum nulla ventura pœna formidine terretur, pacem habet in die sua, quæ grave damnationis suæ scandalum in die habebit aliena. Tunc enim affligenda & crucianda est, cùm justi lætabuntur: Et cuncta quæ modò ei ad pacem sunt, in amaritudinem vertentur.

Job. 21. 13. *Ducunt* enim *in bonis dies suos: & in puncto ad infernum descendunt.* Quàm plangendi, qui *Lætantur cùm*

Prov. 2. *malè fecerint, & exultant in rebus pessimis?* Semel Christus super civitatem perituram flevit: quotidie per Ecclesiam suam, per electos suos, super Christianos perituros lacrymas fundit. Plangit, inquam, eos qui nesciunt cur plangantur, *Nunc autem abscondita sunt*

Deut. 32. 29. *ab oculis tuis.... Utinam saperent, & intelligerent, & novissima providerent!*

Judæorum cladem, Hierosolymorum excidium, Judaicæ Reipublicæ eversionem imminentem prædicit ac deflet Christus Jesus. Hæc mala vindice Deo ipsis contigerunt, eò quod non cognoverint tempus visitationis suæ, quòd Christum Jesum Dei Filium non receperint, nec ipsi crediderint, sed morti tradiderint & crucifixerint. Temporalis hæc clades figura & umbra fuit suppliciorum æternorum, quæ Deus ultionum parat illis qui misericordiam ejus contemnunt. Longè gravius Christianorum, quàm Judæorum crimen est, si visitationis suæ tempus non cognoscant, quia majori-

Hebr. 10. 29. 30. 31. bus à Deo beneficiis cumulati sunt. *Quantò magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculcaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim quia dixit: Mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterum: Quia judicabit Dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viventis.* Anima peccatrix è corpore migrans, dæmonibus tradetur, qui illam ad inferos detrudent, corpore interim in terram prostrato, à vermibus corroso, in pu-

tredi-

tredinem & pulverem redacto. Coangustabitur undique igne qui non extinguetur, verme qui non morietur, cruciata; criminum suorum, cogitatione, locutione, opere, omissione perpetratorum imagine menti semper obversante territa. Filii ejus, consilia, desideria, cogitationes, molitiones perversæ cadent, dissipabuntur, evanescent. *In illa die peribunt omnes cogitationes eorum.* Psal. 145. 4. Nullum in ea relinquetur spiritalis ædificii vestigium, nihil gratiæ, nihil virtutum ac donorum, nulla præteritorum (si quæ fortè fecit, dum erat in corpore, bonorum operum memoria. *Omnes justitia ejus quas fecerat, non recordabuntur.* Ezech. 18. 24. Nulla spes erit reædificationis & salutis. *Circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te undique. Et ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem: eò quòd non cognoveris tempus visitationis tuæ.*

Ut extrema hæc mala à nobis avertamus, de novissimis nostris seriò cogitandum est: *Memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.* Eccli. 7. 40. Deflenda sunt peccata nostra, & pœnitentiæ lacrymis abstergenda. Jungenda lacrymis oratio fervens ac perseverans pro remissione peccatorum, aliaque bona opera. *Deduc quasi torrentem lacrymas per diem & noctem: non des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui. Consurge, lauda in nocte, in principio vigiliarum: effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum Domini: Leva ad eum manus tuas, pro anima parvulorum tuorum, qui defecerunt in fame, in capite omnium platearum.* Thren. 2. 18. 19. Omni tempore lacrymas per compunctionem cordis effundere debemus, qui Auctorem nostrum nostris iniquitatibus offensum non ignoramus. Non dissolvamur pigrâ inertiâ, nec per desidiam & vanam securitatem cesset à lacrymis oculi nostri pupilla: præoccupemus faciem ejus: Lavemus per singulas noctes lectum nostrum, lacrymis stratum nostrum rigemus. Confus- S. Hieron. lib. 1. in Lament. Jerem.

» gamus nocte, laudemus in principio vigiliarum, cor
» nostrum sicut aquam effundamus coram Deo. Consur-
» git in nocte, qui in tribulatione præsentis vitæ torporem
» à se excutit negligentiæ. Laudat in principio vigiliarum,
» qui in omni conversatione sua strenuum se exhibet &
» cautum, & quicquid adversitatis patitur, totum ad con-
» fessionem laudis Dei convertere nititur. Effundit sicut
» aquam cor suum ante conspectum Domini, qui ex in-
» timo affectu cordis producit lacrymas compunctionis.
Sacrificium enim Deo spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Levat ad
» Dominum manus suas pro animabus parvulorum suo-
» rum, qui defecerunt fame in capite omnium compito-
» rum, qui operationem misericordiæ pro humilibus &
» parvulis Christi membris, fame & siti laborantibus
» adhibet ex sincera dilectione. *Nullum enim munus Deo acceptabilius est quàm compunctio cordis prolata ex radice veræ dilectionis.*

Quamvis porrò in omni loco Deus orari possit ac debeat, maximè tamen in Templo, quæ Domus est orationis. Quantâ autem veneratione, reverentiâ, modestiâ in templis adesse & orare debeamus, docet Jesus, qui *Ingressus in Templum, cœpit ejicere vendentes in illo & ementes, dicens illis: Scriptum est, Quia domus mea domus orationis est: Vos autem fecistis illam speluncam Latronum.* (Vide *Lib. 5. De Oratione Cap. 1. Art. 9. n. 6.*)

Luc. 19. 45. 46.

DOMINICA IX. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. Luc. xviij. 14.

Superbia & ostentatio in Pharisæo damnata: Humilitas in Publicano commendata. Superbiæ characteres. 1. In se confidere, ac de externa justitia præsumere; cæteros aspernari. *In se confidebant tanquam justi, & aspernabantur cæteros ... Non sum sicut cæteri hominum, velut etiam hic Publicanus*: Characteres humilitatis, se peccatorem agnoscere & confiteri veniâ dignum: in solâ Dei misericordia confidere, eamque corde contrito implorare. *Publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cœlum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori.* Superbia Pharisæi ejus orationes, jejunia, eleemosynas, opera omnia aliàs per se bona, inania reddit: Publicani humilitas omnia ejus peccata operit & abstergit. Humilitas sinceræ conversionis: Superbia impœnitentiæ signum est. Abominatio Domini superbus Pharisæus: Deliciæ Dei humilis Publicanus, de longinquo stabat: sed Deus confitenti propinquabat, quia *Prope est Dominus his qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu salvabit.* Publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cœlum levare: sed percutiebat pectus suum dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori. *Tunsio pectoris, obitrio cordis* ... Oculos ad cælum levare non audebat, quia seipsum respiciebat. Se attendebat ut sibi displiceret, & sic Deo placeret. *Ipse sibi judex erat*, ut Christus *intercederet*; *ipse puniebat, ut ille liberaret: ipse accusabat, ut ille defenderet.* Habebat & Pharisæus peccata; sed per- Psal. 33. 19. « « « S. August.

versus, & *nesciens quò venisset, erat tanquam in statione Medici curandus, & sana membra ostendebat, vulnera tegebat. Deus tegat vulnera, noli tu. Nam si tu tegere volueris erubescens, Medicus non curabit.*
" Gratias tibi ago, aiebat Pharisæus, fatebatur se à Deo
" accepisse quod habebat. Unde ergo superbus? Non
" quia de bonis suis Deo gratias agebat, sed quia super
" alterum se de bonis extollebat. Descendit hic Publi-
" canus humilis in domum suam justificatus. Humilis ejus oratio veniam illi peccatorum impetravit: Superba Pharisæi oratio tantùm abest ut deleverit ejus peccatum, ut etiam illi facta sit in peccatum. Quoniam
Psal. 137. 6. *Excelsus Dominus, & humilia respicit, & alta à*
Psal. 74. 8. *longè cognoscit... Hunc humiliat, & hunc exaltat:* humiliat superbum, exaltat humilem. *Dico vobis, Descendit hic justificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat exaltabitur.*

I. Superbia primum gravissimumque omnium peccatorum est... Alia peccata graviora facit. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 5. Art. 5.*) Deus singulariter veluti certamen contra superbiam suscipit, tanquam injuriæ suæ propulsator. (*Ibidem.*) Ad curandum superbiæ tumorem Deus humilis venit... Morbi magnitudo ex vi pretioque medicinæ æstimanda. (*Ibidem.*) Ad sanandam superbiam Deus permittit interdum ut superbi ruant in peccata carnalia. (*Ibidem.*) Superbia vitiorum omnium periculosissimum. In virtutes omnes grassatur. Justis maximè insidiatur. (*Ibid. Art. 6.*) Justi perpetuò vigilare debent ne superbia subrepat. (*Ibidem.*) In hominis anima ultima destruitur. (*Ibidem.*) Quatuor superbiæ species. (*Art. 7.*) Superborum hominum characteres. (*Ibidem.*)

II. Humilitatis necessitas ad salutem æternam. (*Art. 8.*) Humilitatis excellentia. (*Ibidem.*) Humilitas hominem Deo subjicit. (*Art. 9.*) Humilitas

Christiana facit ut homo cæteris omnibus hominibus se postponat. *(Ibidem.)*, Duo Christianæ humilitatis cardines, cognitio Dei, & cognitio sui. *(Ibidem)* Non cognitione solùm, sed affectu, cæteris omnibus hominibus se postponere Christianus homo debet. *(Ibidem.)* Duodedecim Christianæ humilitatis gradus *(Art. 10.)* Ad humilitatem movere nos debet originis nostræ ac miseriæ multiplicis consideratio, & exemplum Christi, qui ad hoc natus est, vixit, passus & mortuus est, ut humilitatem doceret. *(Art. 11.)* Multi humiliantur, pauci verè sunt humiles. *(Ibidem.)*

Non sum sicut cæteri hominum: jejuno bis in sabbato &c. Jactantia velut pestis fugienda. *(Art. 16.)* Jactantia virtutes inanes, bona opera infructuosa reddit. *(Ibidem.)* Jactanctia mortale peccatum est, cùm aliquis jactando se ipsum, prorumpit in contumelias aliorum, ut superbus Pharisæus Publicano insultans. *(Ibidem, Regula 2.)* Gratiam & virtutem perdunt, qui de illis se jactant. Sic perdidit Rex Ezechias thesauros, quos Babyloniorum Legatis ostendit. Sic Judæi perdiderunt Arcam, propter quam se jactabant, & à Philistæis abductam viderunt. *Tradidit in captivitatem vir-* Psal. 77. 61.
tutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. Hinc Elisæus Propheta servo suo Giezi misso cum bacu- 4. Reg. 4.
lo suo ad puerum suscitandum, jussit ut neminem in via salutaret, neminem alloqueretur nemini, responderet etiam benedicenti. *Sciebat* enim *eum esse honoris & ina-* B. Theodoret. quæst. 17. in 4. Reg.
nis gloriæ cupidum, & futurum ut occurrentibus in via sui cursûs causam indicaret: inanis autem gloria impedimento esse solet ne fiat miraculum. Vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris, ut decipiant de vanitate in idipsum. Insipiens tu, qui merces congregas in sa- “ S. Bernard.
ccum pertusum: qui thesaurum tuum alieno in ore con- “ Serm. 4. de Adventu
stituis: ignoras quòd arca ista non clauditur, nec feras ha- “ Domini.
bet? Quantò meliùs sapiunt, qui thesaurum suum ipsi sibi “
servant, aliis non committunt? Verùm numquid semper “

» servabunt? Numquid semper abscondent? Veniet cum manifesta erunt abscondita cordis: Quæ verò fuerint ostentata, non comparebunt. Hinc est quòd veniente Domino fatuarum virginum lampades extinguuntur: & qui receperunt mercedem suam, à Domino nesciuntur. Propterea dico vobis, charissimi, Utile est abscondere magis quàm ostentare, si quid habemus boni: sicut & mendici cùm eleemosynam petunt, non pretiosas vestes ostendunt, sed seminuda membra, aut ulcera si habuerint, ut citiùs ad misericordiam videntis animus inclinetur. Quam regulam Publicanus ille servavit multò meliùs Pharisæo, & ideo *descendit justicatus ab illo*, id est, præ illo. *Omnis qui se humiliaverit, exaltabitur.* Christus *In humilitate docuit omnia fidei nomina & præmia contineri.*

S. Hilar. us in Psal. 118. Litt. 10.

DOMINICA X. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum. Marci vij. 32.

I. PEccatoris sibi ipsi relicti æger ille homo figura est. Surdus est & mutus. Obturatas aures habet, maléque affectas, ne doctrinam salutis, ne Dei vocem sive per Ministros suos, sive per seipsum ad cor ejus loquentis audiat, & percipiat. Mutus est, ita ut miseriam suam confiteri non possit, Deique misericordiam & gratiam Salvatoris implorare. Peccatum originale duplex illa consequitur impotentia: per actuale peccatum mortale augetur, & ad eum quandoque gradum pervenit permittente Deo vindice, ut peccator nihil penitùs audiat eorum quæ ad salutem suam pertinent, ac penitùs obmutescat, linguam habens ad confessionem peccatorum suorum, ad implorandam opem cælestis

Medici, ad Deum orandum, invisibili vinculo impeditam. Unum enim peccatum alterius pœna est. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 3. num. 7.*) Id significat Deus per Prophetam, Christo interprete: *Vade, & dices populo huic: Audite audientes, & nolite intelligere: & videte visionem, & nolite cognoscere. Excæca cor populi hujus, & aures ejus aggrava: & oculos ejus claude: ne fortè videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & convertatur, & sanem eum.* Surditas hæc & linguæ impidimentum, magis sunt eò magis deploranda, quò voluntaria. *Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis sapienter.* Sic Judæi auribus incircumcisi, B. Stephani divinis sermonibus aures claudebant: *Dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum: & continuerunt aures suas.* *Isai. 6. v. 10.* *Matt. 13. 14.* *Psal. 57. 5.* *Act. 7.*

II. Homines surdos & mutos Ecclesiæ fides ad Jesum adducit per baptismum primò, deinde per pœnitentiam sanandos. *Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum ut imponat illi manum.* Manus imponuntur baptizandis, digitum salivâ intinctum in eorum aures Sacerdos immittit, interioris hominis aures per baptismi gratiam aperiendas significans, ut doctrinam salutis audire valeat, divinisque mandatis obedire. De hac audiendi facultate non semel ait Christus: *Qui habet aures audiendi, audiat.* AURES *audiendi, ipsum est donum obediendi.* Aures hominis interioris aperiuntur in baptismo, ut *verbum fidei audiat*: nam *Fides ex auditu: auditus autem per verbum Christi.* Digiti contactu & immissione in aures, dona Spiritus Sancti designantur, qui *dextræ Dei digitus* est. Salivæ inunctione significatur rerum cælestium sapor & gustus. Homini enim veteri, homini animali non sapiunt quæ Dei sunt: at homo per gratiam baptismi renovatus, si in ea permaneat, sapit ea *quæ sursum sunt.* *S. August. lib. de dono persever. c. 14.*

non quæ super terram: & gustat *quàm suavis est Dominus*. Sacro ritui Sacerdos baptizans adjungit hæc verba Christi surdum hominem sanantis; *Ephpheta, quod est, adaperire*: ut Dei verbo interioris hominis

Joan. 15. 3. renovationem fieri doceamur. *Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis*. Lapsos etiam post baptismum homines, quos mortale peccatum surdos rursùs & mutos effecit, Pastores Ecclesiæ, Concionatores, pii quique Christiani caritate Dei & proximi flagrantes, adhortationibus suis, fraterna correptione, pia solicitudine, ferventibus precibus, sanctis exemplis ad Jesum adducunt: & *deprecantur eum ut imponat illis manum*: ut cor eorum aperiat veritati, ut veritatis & legis suæ amorem illis inspiret, ut veritatem quam credunt, voce & operibus confitendi vires per gratiam suam tribuat. Mutus enim permanet, qui Christi gratiæ & fidei motibus suis non respondet, qui clamare ad Dominum de profundis non potest, qui illum vitâ sanctâ

S. August. Serm. 88. aliàs 11. de verbis Domini. non benedicit. *Ne simus strepentes vocibus, & muti moribus . . . Qui contemnit mundum, clamat ad Christum. Qui spernit sæculi voluptates, clamat ad Christum. Qui dicit, non linguâ, sed vitâ, Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo, clamat ad Christum. Qui dispergit & dat pauperibus, ut justitia ejus maneat in sæculum sæculi, clamat ad Christum . .* Mutus est, qui factis non clamat.

III. Ut ab interiori surditate, & invisibili impedimento linguæ liberemur ac sanemur per gratiam Salvatoris, facere debemus quod fecit ipse surdum & mutum hominem sanans. 1. Secedendum à turbâ, relinquendæ peccati occasiones, sæculi societates, mundus animo & affectu deserendus. *Nolite conformari huic sæculo . . . Nolite diligere mundum*. Impossibile est enim ut quis tangat picem & non inquinetur ab ea. *Totus mundus in maligno positus est*. Christi gratiæ nos è turba vocanti, & seorsùm ducenti obediendum,

ſi ſalvi eſſe volumus. *Et apprehendens eum de turba ſeorſum, miſit digitos ſuos in auriculas ejus, & exſpuens tetigit linguam ejus.* In mundo ſpiritualis ſurditas contrahitur : à mundo recedendum, ut curetur per operationem gratiæ Chriſti, quia *Non in commotione Dominus.* 3. Reg. 19. 11. 2. Suſpiciendum in cælum eſt : peccacatot à Deo averſus in terram oculos ſuos declinavit : *Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram.* Pſal. 16. 11. Ad cælum igitur attollendi ſunt oculi cordis, ad Deum convertendi ſunt, quia *Auxilium meum à Domino : Adjutorium noſtrum in nomine Domini,* qui ſanat omnes infirmitates noſtras ; & cujus miſericordia magna eſt ſuper nos. Suſpiciendum in cælum, unde per peccatum exulamus, & quò per Chriſti gratiam revocamur. Orandus *Pater noſter qui in eſt cælis*, quamvis ubique ſit. *(Lib. 5. De Oratione, Cap. 2. Art. 3. & Lib. 1. Tract. de Fide & Symbolo, Quæſt. 2. Art. 1. §. 10.)* Oculi mentis in cælum convertendi ; Quia *Omne datum optimum, & omne donum perfectum, deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum.* Jacob. 1. 17. Gemendum corde contrito pro peccatis noſtris : *Et ſuſpiciens in cælum ingemuit.* Meminerimus Chriſtum pro nobis ingemuiſſe, miſeriis noſtris compatientem. Ingemiſcit Medicus, & non ingemiſcet ægrotus? *Spiritus Sanctus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus* : Rom. 8. 26. id eſt, cum gemitibus poſtulare nos facit. *Hoc negotium*, ait ſanctus Auguſtinus, *plus gemitibus, quàm ſermonibus agitur ; plus fletu, quàm affatu. Ponit autem lacrymas noſtras in conſpectu ſuo, & gemitus noſter non eſt abſconditus ab eo, qui omnia per verbum condidit, & humana verba non quærit.* S. Auguſt. Epiſt. 130. aliàs 121. Gemat peccator, infirmitatem & impotentiam ſuam ad audiendum & rectè loquendum ſine Dei gratia cognoſcens, & *oret gemitu voluntatis, ut impetret donum facultatis.* S. Auguſt. Si quidem *Non ſumus ſufficientes cogitare aliquid ex nobis, quaſi ex nobis, ſed omnis ſufficientia noſtra ex Deo eſt ;* 2. Cor. 3. 5.

1. Cor. 12. 3. & *Nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu Sancto.* Orantibus, gementibus, pœnitentibus merita sua Jesus applicabit: aperientur in nobis aures interioris hominis, gratiâ ejus operante, solvetur lingua nostra in Dei laudes, loquetur *quasi sermones Dei*, gratiæ Christi vim & admirabimur & prædicabimus. *Et eo amplius admirabantur, dicentes: benè omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.*

DOMINICA XI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Diliges proximum tuum sicut teipsum. Luc. x. 27.

HOc Legis naturæ præceptum est, in Lege Mosaïca renovatum, cùm lex naturæ in hominum cordibus per peccatum obscurata esset; in Lege tandem Evangelica à Christo Jesu magis explicatum. Hæc post primum & maximum de dilectione Dei mandatum, summa Legis est. *In Lege quid scriptum est, Quomodo legis?* His verbis Christus interrogat Legisperitum qui tentaturus illum surrexerat, quærens quid facto esset opus ad vitam æternam possidendam. Ille vicè respondens dixit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum sicut*
Matt. 22. 40. *te ipsum.* Pharisæi responsum Jesus approbat: *Rectè*, inquit, *respondisti: hoc fac & vives. In his duobus mandatis*, ait alibi Christus, *universa Lex pendet & Prophetæ.* De primo præcepto Sermonem aliàs habebimus. Hodie de secundo agendum, quod præcipuè Legislator noster ac Salvator propositâ Samaritani parabolâ explicuit: & id quidem impræsentiarum sufficiet ad plenitudinem Legis exponendam. Nam, ut do-

est Apostolus, *Qui diligit proximum, legem implevit* ... *Omnis lex in uno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum* ... (Qua ratione tota lex dilectione proximi impleatur? (*Lib. 4. de Decalogo, Cap. 2. Art. 6.*) Unumquemque vestrûm convenio, Audimtes, *In lege quid scriptum est? quomodo legis?* Quid in Lege Dei scriptum sit, vos minimè ignorare confido; sed vereor ne ad illam non satis attendatis. Timeo ne ignoretis quis sit proximus, quod ignorabat Legisperitus ille qui Christo quæstionem proposuit tentans illum, *Quis est meus proximus?* Tria ergo docebo vos præsenti Sermone. 1. Quis sit proximus? & quæ sit regula secundùm quam proximi dilectio mensuranda est. 2. Quæ sint officia dilectionis proximo debitæ secundùm Dei legem? 3. Quod sit exemplar cui nos in exibendis hujus dilectionis officiis conformare debemus? Rom. 13. 8. Galat. 5. 14.

I. Omnis homo proximus est noster, etiam extraneus & peregrinus, etiam ignotus, etiam inimicus, ut docet Christus propositâ Parabola Samaritani, qui misericordiam exercuit in Judæum, tametsi Judæi Samaritanos aversarentur, nec ipsis coiterentur. *Fratres etiam vestri sumus jure naturæ matris unius*, ait Tertullianus Paganos alloquens, *etsi vos parum homines, quia mali fratres*. Multò magis proximi sunt Christiani. *At quantò dignius fratres & dicuntur, & habentur, qui unum Patrem Deum agnoverunt, qui unum Spiritum biberunt sanctitatis, qui de uno utero ignorantiæ ejusdem ad unam lucem expaverunt veritatis?* Paratus igitur esse debet Christianus ad misericordiam in omnes homines exercendam, ad benefaciendum omnibus quantùm potest, non iis solùm à quibus sperare potest grati animi vicem, & similia vel majora beneficia, quia *Caritas non quærit quæ sua sunt*. Verumtamen in magis conjunctos priùs & uberiùs exercenda est beneficentia, cæteris paribus. Ordo enim in carita- Apologet. c. 39. 1. Cor. 13. 5.

te servandus est. *(Lib. 4. Cap 2. Art. 11. Regulis 5. 20. & 21.)*

Regula secundùm quam dilectio proximi mensuranda est, amor est quo nos ipsos diligimus. *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Omne igitur bonum proximo desiderare, procurare, conferre debemus, quantùm in nobis est, quod nobis desideramus, & fieri vellemus. Omne malum à proximo avertere, quantùm valemus, nullum illi malum imprecari vel inferre, quod

Tob. 4. 16. nobis inferri nollemus. *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias.* Tobiæ verba sunt

Matt. 7. 12. Spiritus Sancti afflatu filium admonentis. *Omnia quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hæc est enim Lex & Prophetæ.* Verba sunt Christi. Nulla exceptio est, *Omnia quæcumque vultis,* &c. Seipsum salubriter diligit, qui plus Deum quàm seipsum diligit. Cum proximo igitur agendum ut ipse etiam perfecto amore diligat Deum. *(Lib. 4. De Decalogo, Cap. 2. Art. 11. Regula 2,)* Ex præcepto dilectionis proximi nascuntur humanæ societatis officia, *(Ibidem.)* Quid sit diligere proximum sicut seipsum? *(Ibidem.)* Non carnales necessitudines in homine diligendæ, sed natura quæ ad Deum pertinet, sive sit perficienda, sive perfecta. *(Ibidem.)* Omnes sub uno Deo Patre cognati sunt, qui eum diligunt. *(Ibidem.)* Cur præceptum de proximi dilectione mandatum novum dicatur? *(Ibidem.)* Proximum sicut seipsum diligere debet homo tripliciter. *(Ibidem.*

II. Quæ sint officia dilectionis proximo debitæ secundum Dei legem, docet Parabola Samaritani à Christo proposita in hodierno Evangelio. 1. Miseris proximi condolendum. *Et videns eum, misericordiâ motus est.* Unus ex characteribus impiorum, quos tradidit Deus in reprobum sensum, est quòd sint *sine affectione, sine*

Rom. 1. 31. *misericordia.* Hos morte dignos æterna docet Apostolus. Quamobrem hortatur ut viscera misericordiæ in-

duamus. *Induite vos ergo, sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera misericordiæ.* Unum corpus sumus, singuli autem alterius membra. *Si autem unum membrum patitur, compatiuntur omnia membra.* Ut gaudium illis commune, ita communis afflictio. *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus: idipsum invicem sentientes.* Proximum diligere tenemur, sicut nos ipsos, amore affectivo, & interiori: Unde per solos actus externos hoc præceptum non impletur. *(Lib. 1. Cap. 2. Art. 11. Regulâ 1.)* Coloss. 3. 12. 1. Cor. 12. 26. Rom. 12. 15. 16.

2. Juvandus est proximus, & ejus miseriæ subveniendum est quantùm valemus: non remittendum aliis hoc officium. Unde nec Sacerdos, nec Levita, qui hominem vulneratum & semimortuum videntes præterierunt, impleverunt præceptum dilectionis proximi, sed solus Samaritanus, qui ad ipsum appropinquavit, illique subvenit. *Et appropians alligavit vulnera ejus,* &c. Hinc dilectus Christi Apostolus: *Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.* Et sanctus Jacobus Apostolus: *Si frater & soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, Ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori, quid proderit?* Ad miseros appropinquandum est, ad ignorantes, ut eos doceamus; ad ægrotos, ut ipsis ministremus; ad captivos & afflictos ut illos consolemur; ad peccatores, ut illos corripiamus & eorum conversionem procuremus. Morosi ne simus, sed affabiles omnibus qui ope nostra, patrocinio, consilio, solatio indigent. *Et appropians alligavit vulnera ejus.* Lethalis obdurationis adversùs misericordiam reus est, qui opus aliquod misericordiæ, sive corporalis, sive spiritualis prætermittit ac negligit, cùm illud exercere potest & tenetur, quando nimirum extrema est vel urgens proximi eâ misericordiâ indigentis necessitas. *(Lib. 3. de Peccatis, Cap. 6. Art. 9. Regulâ 15.)* Non obviis tan- 1. Joan. 3. 18. Jacob 2. 15.

tùm pauperibus erogandæ eleemofina, fed pauperes quærendi, & illis maximè fubveniendum, qui præ verecundia petere non audent. (*Lib. 4. De Decalogo, Cap. 2. Art. 11. Regulâ 27.*)

3. Commodis etiam noftris aliquid detrahendum eft ut proximi neceffitatibus fuccurramus: multò magis impendenda funt fuperflua noftra in eleemofynas. Sic Samaritanus ex equo fuo defcendit, ut hominem vulneratum & omni ope deftitutum in illum imponeret. Lethalis obdurationis adverfus mifericordiam rei funt divites, qui Chriftianæ frugalitatis & moderationis regulas prætergreffi, ea quæ familiæ fuftentationi, & ftatus fui atque dignitatis decentiæ minimè neceffaria funt, in frequentes & fplendidas epulas, in ædium magnificentiam, in pretiofiorem fuppellectilem, in veftium luxum, in ludos, in curiofitatis lenocinia, in voluptates profundunt. (*Ibidem, Regulâ 9.*)

4. Proximus in peccatum lapfus & vulneratus, faluberrimis correptionis fraternæ medicamentis curandus eft; infundendum in vulnera ejus oleum & vinum; feveritas lenitate temperanda eft. *Alligavit vulnera ejus, infundens oleum & vinum.* Qui ex zelo amaro & cum nimia acrimonia corripiunt, folum vinum, imò potius acetum infundunt vulneribus, quo exacerbantur. Adulatores folum oleum, de quo dictum eft: *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* Detractores fubtiliores oleum in ore habent, fed vulneribus peccantium non infundunt: imò novas ipfis plagas imponunt: *Molliti funt fermones ejus fuper oleum, & ipfi funt jacula.* De fraternæ correptionis officio ad caritatem proximi pertinente, vide (*lib. 4. de Dec. C. 2. Art. 11. Regulâ 39. & 40.*) Correptio fraterna cum humilitate, caritate & manfuetudine exercenda eft. (*Regulâ 59.*) Tria neceffaria illi qui proximum corripit: In animo, compaffionis affectus; juftitiæ zelus, difcretionis fpiritus: In lingua, modeftia in increpando; copia in exhortan-

Pfal. 140. 5.

Pfal. 54. 22.

do; efficacia in persuadendo. *(Ibidem.)*

5. Portandæ sunt & sustinendæ infirmitates proximi. *Caritas* enim *patiens est, omnia suffert, omnia sustinet.* Id significat Samaritanus, qui ægrotum in jumentum suum imposuit. Officium dilectionis erga proximum est, illius onera portare. *(Ibidem, Regulâ 3.)* 1. *Cor.* 13.

6. Hospitalitas exercenda, & cura de proximo gerenda est in ejus necessitatibus. *Duxit in stabulum, & curam ejus egit.* Unde Propheta Evangelicus ait: *Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam: si videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris.* Ubi verò Xenodochia sunt, cura saltem ut ad ea pauperes infirmi deferantur: ipsos commenda Xenodochii Præfectis & Ministris; ipse illis ministra ex tua substantia. *Et altera die protulit duos denarios* Samaritanus, & *dedit stabulario, & ait: Curam illius habe.* Peccatorem saluberrimis admonitionibus, consiliis, bonis exemplis duc ad Pastores & Præpositos Ecclesiæ, qui de illo curam habeant. Ne dicas cum Caino: *Num custos fratris mei sum ego?* Custos certè esse debes ex præcepto caritatis. Deus enim *Mandavit unicuique de proximo suo.* (Fraternæ dilectionis characteres explicantur *Lib. 2. Cap. 2. Art. 11. Regulâ 2.)* *Isai.* 58. 7. *Genes.* 4. 9. *Eccli.* 17. 12.

III. Exemplar cui nos in exhibendis proximo dilectionis officiis conformare debemus, Christus est. *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.* Verus ille Samaritanus est, qui fecit nobiscum misericordiam: Samaritanus enim custos interpretatur, & de Domino nostro dicitur: *Ecce non dormitabit, neque dormiet qui custodit Israel;* quia resurgens ex mortuis jam non moritur. Denique cùm illi contumeliosè dixissent Judæi, *Samaritanus es tu, & dæmonium habes,* negavit se habere dæmonium, quia se noverat dæmonum expulsorem; non se negavit Samaritanum, id est, infirmi custodem. Homo descendens *Joan.* 13. 34. *Psal.* 120. *Rom.* 6. *Joan.* 8. *S. August. Serm.* 171. *aliàs* 37. *de verbis Domini.*

ab illa cælesti Jerusalem civitate pacis, eamque deserens per peccatum, in latrones, diabolum scilicèt ac Angelos ejus incidit, qui eum justitia & immortalitate spoliatum & plagis impositis ignorantiæ, infirmitatis, seu difficultatis & impotentiæ ad bonum omne supernaturale, semivivum reliquerunt. Qua enim parte Deum cognoscere & intelligere potest, vivit: qua parte peccatis contabescit & premitur, mortuus est, ideoque dicitur semivivus. Sacerdos & Levita viso eo prætererunt. Lex & Sacrificia Mosaïca peccati malitiam expiare, vulnera sanare non poterant. Per legem cognitio peccati, non curatio. *Lex jubere novit, cui succumbit infirmitas: Gratia juvare, quâ infunditur caritas.* Christus verus Samaritanus jacentem videns, misericordiâ motus est, quia nullum in eo meritum invenit quo curari dignus esset. Dei Filius humanam naturam assumpsit solâ miseratione humanæ miseriæ & infirmitatis. *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.* Oleum & vinum, pretiosum suum sanguinem plagis hominis peccatoris infudit, ut illum sanaret. Medicinalis gratiæ suæ virtute, *fortiter & suaviter* in corde illius operantis perfudit. Vulnera ejus mandatorum suorum salutaribus fasciis alligavit. In Ecclesiam denique suam deductum, commendavit Pastoribus, quibus duos denarios dedit, in Ministerium salutis animarum impendendos, veritatem nempe & caritatem. His verò in reditu suo, id est, in judicio, si fideliter ministerium suum adimplerint, mercedem reddet, vitam & gloriam sempiternam. Tunc enim plena & perfecta erit hominis sanitas, cùm donata illi fuerit immortalitas. Christum imitemur, & sicut ille misericordiam in nos suam exercuit, & porrò exercere non cessat, ita misericordiam in proximos exerceamus. *Vade, & tu fac similiter.* Alioqui de salute nostra actum est, quia *Judicium sine misericordia illi qui non fecit misericordiam.*

& lib. 2. Quæst. Evang. c. 19.

S. August. lib. 1. Cont. duas Epist. Pelag. c. 8.

Isai. 53. 4.

Jacobi 2. 13.

DOMI-

DOMINICA XII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè : & levaverunt vocem, dicentes : Jesu Præceptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit : Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum. Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens. Luc. xvij. 12. 13.

I. QUàm fœda, quàm horrenda sit mortalis peccati lepra, quàm difficilis ejus curatio, solo fidei lumine cognosci potest. Ejus typi sunt ritus erga leprosos in Lege veteri præscripti. Lepræ macula in peccati pœnam aliquoties à Deo vindice inflicta, ut illius fœditate significaretur hominibus peccatum incomparabiliter fœdius & horribilius esse. Maria soror Moysis leprâ percussa est ob peccatum invidiæ, murmurationis & detractionis contra fratrem suum Dei amicum & Israëlitici populi Ducem. (*Num 12.*) Jam medium carnis ejus devoratum erat à lepra, cùm Moyses pro ea Deum oravit. Illam verò septem diebus extra castra separari jussit Dominus, quibus elapsis tandem sanata revocaretur. Lepra percussus est Rex Ozias propter superbiam & sacrilegium, quòd apprehenso thuribulo thus adolere voluisset in Templo Domini super Altare thymiamatis, quod ministerii sacerdotalis erat. Leprosus fuit usque in diem mortis suæ, & è Templo expulsus, habitavit in domo separata, omni sacro civilique commercio privatus, Joathan filio ejus Regnum administrante. Quia

etiam extra sepulcra Regum in agro sepultus est, eò quòd leprosus esset. (*2. Paralip. 26.*) Giezi servus Elisæi Prophetæ leprâ percussus est ob avaritiam & simoniam, quòd munera à Naaman Syro accepisset ob miraculum curationis ejus ab Elisæo editum. (*4. Reg. 5.*) Quicumque lethali peccato maculati sunt, sacrilegi, impudici, superbi, avari, invidi, detractores, Deo, Ecclesiæ, Præpositisve suis non obedientes, coram Deo leprosi sunt, excommunicati, ab Ecclesia primitivorum, quæ in cælis est, exclusi, donec sanati fuerint. Hæc lepra voluntaria. Eam non incurris, si ab ea cavere velis. *Observa igitur diligenter ne incurras plagam lepræ, sed facies quæcumque docuerint te Sacerdotes Levitici generis, juxta id quod præcepi eis, & imple sollicitè. Mementote quæ fecerit Dominus vester Mariæ in via cum egrederemini de Ægypto.* Vide idæam seu argumentum Sermonis. 1. in Dominicam secundam post Octavas Epiphaniæ.

Omni tempore quo leprosus est & immundus, solus habitabit extra castra. Levit. 13. 46. Deuteron. 24. 8. 9.

II. Qui secundum animam leprosus est, mortali peccato inquinatus, peccati deformitatem, fœditatem, horrorem, illud cum infinitâ Dei bonitate quam offendit, cum remedii magnitudine, scilicet passione, sanguine, ac morte Filii Dei, quibus abusus est, comparando, consideret. Indignum se agnoscat, qui ad Deum appropinquet. Humilietur sub potenti ejus manu, pudore suffusus stet à longè, ut Dei misericordiâ propè fiat in sanguine Christi. *Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè.*

Tibi, Domine, justitia; Nobis autem confusio faciei. Daniel 9. Tibi Domino Deo nostro misericordia, & propitiatio, quia recessimus à te, & non audivimus vocem Domini Dei nostri, ut ambularemus in lege ejus.

Altà & vehementi voce, humili & fervente oratione Dei misericordiam per Jesum Christum imploret. Præceptorem invocet, qui gratiæ suæ lumine lepram ignorantiæ dispellat. Salvatorem invocet, qui caritate per Spiritum Sanctum suum in cor infusâ, lepram cupiditatis misericorditer sanet. *Et levaverunt vocem, dicentes: Jesu Præceptor, miserere nostri.* Tum corde contrito & humiliato pergat ad Sacerdotes, lepram suam ostendat, peccata sua confiteatur, faciat quod præ-

ſcripſerint ſecundùm divinæ animarum medicinæ regulas, ut Deo reconcilietur, ut peccati remiſſionem obtineat, ut animæ ſanitatem per Chriſti gratiam recipiat. *Ite, oſtendite vos Sacerdotibus.* Sic Deum laudare incipiunt pœnitentes, & ejus faciem præveniunt in confeſſione, qui ſuâ jam miſericordiâ ipſos prævenit, dum contriti ad Sacerdotes eunt peccatorum ſuorum confeſſionem edituri, lepram ſuam oſtenſuri. *Antequam veniat, nos confitendo damnemus quod fecimus, ut ille quod coronet, non quod damnet inveniat.* Hoc maximè pertinet ad laudem Dei: *Quia tantò ampliùs laudatur Medicus, quantò plus deſperabatur ægrotus.* Confitere itaque peccata tua, quò magis deſperabas de te propter iniquitates tuas. *Tantò enim major laus eſt ignoſcentis, quantò major exaggeratio eſt peccata confitentis.* S. Auguſt. Enarrat. in Pſ 94. n. 4.

III. Poſtquam mundati ſunt leproſi, ſive juſtificati & abſoluti peccatores, ſtatim ad Jeſum redire debent, illi adhærere, humiliter gratias agere ſuo Salvatori oc liberatori pro accepto beneficio. *Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus eſt, regreſſus eſt, cum magna voce magnificans Deum, & cecidit ante faciem ejus gratias agens.* Pars præcipua divini cultus in gratiarum actione poſita. (*Lib. 5. de Oratione, Cap. 1. Art. 8.*) Ipſa gratiarum actio Dei donum eſt (*Ibid.*) Multi importunè petunt quod ſibi deeſt, pauci gratias agunt. *Nonne decem mundati ſunt, & novem ubi ſunt? Non eſt inventus qui rediret & daret gloriam Deo, niſi hic alienigena.* Locum in nobis facimus ampliori gratiæ, ſi acceptæ non ſimus ingrati. Contra verò qui de magnis gratias non agit, & quod habet amittit. (*Lib. 5. Cap. 1. Art. 8.*) Sponſa cæleſtis priori gratiæ adeo non ingrata eſt, ut ſecundam gratiarum actione prævenerit, de Sponſo dicens: *Læva ejus ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Diſce in referendo gratiam non eſſe tardus aut* S. Bernard. Serm 51. in Cant.

Prov. 25. *segnis, disce ad singula dona gratias agere. Diligenter considera quæ tibi apponuntur, ut nulla videlicet Dei dona debita gratiarum actione frustrentur, non grandia, non mediocria, non pusilla. Denique jubemur colligere fragmenta ne pereant, id est, nec minima beneficia oblivisci. Numquid non perit quod donatur ingrato? Ingratitudo inimica est animæ, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio. Ingratitudo ventus urens, siccans sibi fontem pietatis, rorem misericordiæ, fluenta gratiæ. Propter hoc Sponsa mox ut gratiam de læva sensit: gratias egit, non expectans plenitudinem quæ in dextera est.*

DOMINICA XIII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Nemo potest duobus dominis servire .... Non potestis Deo servire & Mammonæ. Matt. vj.

SCriptura sacra *non damnat nisi cupiditatem, non præcipit nisi caritatem, atque ita informat mores hominum*, ait præclarè S. Augustinus. Eò maximè collineat Evangelium. Christus cupiditatem expugnat, caritatem ubique commendat. Damnat cupiditatem his verbis: *Non potestis Deo servire & Mammonæ*. Caritatem commendat hâc sententiâ, *Quærite primum Regnum Dei, & justitiam ejus.* Temporales perituras que divitias contemnendas docet Christus; spiritales æternasque divitias diligendas & quærendas.

1. Avaritia quàm grave sit peccatum. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 6. Art. 1.*) Peccatum est in Deum (*Ibidem. n. 3.*) Peccatum est hominis in se ipsum (*Ibid. n. 4.*) Avarorum dura & pudenda servitus (*Ibid.*) Avari dæmoniacis similes. (*Ibid.*) Penè insanabile avaritiæ malum. (*Ibidem.*) Non malæ per se

divitiæ, sed perversus earum amor & pravus usus. (*Ibid.*) Avarus in se ipsum iniquus. (*Ibidem.*) Divitis avari egestas. (*Ibidem.*) Crudelitas avaritiæ. (*Ibid.*) Avaritiæ effigies à S. Cypriano adumbrata. (*Ibidem.*) Christianos ab avaritia deterrere debet opum vanitas & fallacia, spiritualium excellentia bonorum, vitæ Christianæ conditio, quæ via est ad meliorem & cælestem æternamque patriam, Christi verba divites avaros damnantis, pauperes spiritu commendantis. (*Ibidem. Art. 2.*) Divitiarum cupiditas, & spes in divitiis mala: (*Art. 3. Regula 3.*)

Lethalis avaritiæ rei sunt, quicumque plura concupiscunt, quàm hujus vitæ necessitas, statusque sui decentia & decorum exigant; & necessaria habentes, novas opes congregare non cessant. (*Ibidem. Regula 4.*) Non solùm lethalis avaritiæ reus est qui rapit alienas, sed & ille qui cupidè servat sua: si tanta sit cupiditas, ut illa non sit paratus amittere ne Deum lethaliter offendat. (*Ibidem. Regula 5.*) Gravis impatientia in rei familiaris amissione animum prodit lethalis avaritiæ reum. (*Regula 6.*) Timor amittendarum opum, martyrii impedimentum est. (*Ibidem.*) Avaritiæ lethalis rei sunt, qui nullum congerendis filiorum gratiâ opibus modum statuunt; eâque ratione ab erogandis eleemosynis se excusant urgente præcepto. (*Regula 7.*) Pater qui largas eleemosynas facit, meliùs filiis suis consulit. (*Ibidem.*) Uno filiorum amisso, pars ejus pauperibus eroganda. Trajectinum ex eleemosynis faciendum. Christus ad filiorum numerum addendus. (*Ibidem.*) Patres qui filiis ingentes opes congregant, peccatorum materiam illis cumulant. (*Ibidem.*) Pater avarus in sua filiorumque persona à Deo puniendus. (*Ibidem.*)

II. Veræ divitiæ, Regnum Dei & justitia ejus. Hæc primùm quærendæ, hæ solæ amandæ sunt. *Quærite primùm Regnum Dei, & justitiam ejus.* Nusquam

1. Tim. 6. pauper, qui Deo dives est. Divitibus præcipitur *Non sublimè sapere, neque sperare, in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, benè agere, divites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.* Bona opera veræ divitiæ sunt, in cælis, apud Deum depositæ, quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit. Ibi cor habere licet; quia ibi
Matth. 6. thesaurus noster est. *Ubi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum erit.* Thesaurus noster, Deus noster, *Sursum corda.* Si cor in terra manserit, divitias terrenas amans, terra fiet, computtescet: Si ad cælum erigatur, & in Deo defixum fuerit, Deus fiet. Deus totum hominis Christiani. *Deus meus & omnia.*

DOMINICA XIV. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Ibat Jesus in civitatem quæ vocatur Naim: & ibant cum eo Discipuli ejus, & turba copiosa. Cùm autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ: & hæc vidua erat, & turba civitatis multa cum illa. Luc. vij.

CHristi Jesu miracula non solùm facta sunt admirabilia, sed signa ad nostram instructionem ab ipso ordinata. Mortuus qui ad sepulcrum efferebatur, statum miserum peccatoris significat: Mortui suscitatio à Christo Domino significat conversionem & justificationem peccatoris. 1. Lugendus peccatoris status. 2. Laudanda Christi misericordia, qui peccatorem ad viam revocat per gratiam suam.

I. Peccatum mors animæ. Quemadmodum corpus

de anima vivit, sic anima de Deo vivit. Sicut ergo corpus moritur cùm ab eo separatur anima; sic moritur anima cùm ab ea separatur Deus, sive cùm ipsa se separat à Deo. Anima non vivit de se: Melius est id quo vivit, quàm ipsa: Deus est qui ipsam creavit ad imaginem suam, ut ei adhærendo beata esset. Per peccatum mortale à Deo separatur: peccatum igitur mors est animæ. *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur.* (Vide *Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 3.*) Peccatoris statum cum statu hominis mortui compara. Nec motum, nec sensum ullum spiritualem in eo deprehendes: corrumpitur, ad sepulchrum effertur, mox putrescet, exhalabit odorem mortis, si peccatum publicum fuerit. Scandalum odor mortis est: Malæ conscientiæ vermes corroduntur. In sepulchrum effertur per quatuor portitores, ignorantiam, cupiditatem, timorem, superbiam. Mox sepulcro malæ consuetudinis includetur, nisi Christus per gratiam suam occurrat, ipsumque suscitet: Veniet in profundum malorum, contemnet, à Deo penitus deseretur, oblivioni tradetur, nomen ejus de libro vitæ delebitur, peribit: Morietur in peccatis, secundæ morti, absque ulla spe resurrectionis ad vitam gratiæ, & gloriæ, addicetur. *Sicut vulnerati dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt.* Tribus gradibus ad peccatum pervenitur, suggestione, delectatione, consensione. Tres peccati differentiæ, in corde, in opere, in consuetudine, significatæ per tres mortuos à Christo Domino suscitatos. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 9.*) Peccata ex pravo habitu & consuetudine commissa graviora sunt peccatis ex infirmitate commissis. Miserabilis status hominis peccandi consuetudine irretiti... Gradus, quibus ad pravam consuetudinem pervenit anima... Ex prava consuetudine moralis quædam peccandi necessitas emergit, sed tamen voluntaria, quæ proinde peccatum aggravat, tantum abest ut

Ezech. 18. 20.

Psal. 87. 6.

excuset... Peccandi consuetudo ad duritiem cordis sensim perducit. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. unico Regula 12.*) Ad tam metuendum malum pertrahuntur juvenes qui adolescentiam & juventutem in peccatis transigunt. *Adolescens juxta viam suam, etiam cùm senuerit, non recedet ab ea.* Audiant igitur Christi vocem ipsos misericorditer ad vitam revocare volentis; *Adolescens tibi dico, surge.*

Prov. 22. 6.

II. Eò magis lugendus est peccator, quò se ipsum non luget. *Si quem de charis tuis mortalitatis exitu perdidisses, ingemisceres dolenter & fleres... Animam tuam miserâ perdidisti, spiritaliter mortua supervivere hic tibi, & ipsa ambulans funus tuum portare cœpisti; & non acriter plangis, non jugiter ingemiscis? Non te vel pudore criminis, vel continuatione lamentationis abscondis? Ecce pejora adhuc peccandi vulnera, ecce majora delicta; peccasse, nec satisfacere; deliquisse, nec delicta deflere.* Sed etsi non lugeat peccator miseriam suam ac mortem spiritualem, pro ipso luget mater Ecclesia, per viduam typicè significata. Gemitus columbæ, lacrymas justorum pro peccatorum conversione gementium & orantium sæpe Deus exaudit, & misericordiâ motus, mortuum suscitat. Flet jugiter Ecclesia, donec illi Christus occurrens post perfectam atque consummatam electorum omnium sanctificationem, lacrymas ejus abstergat, & dicat illi; *Noli flere.* Lacrymas nostras cum Ecclesiæ lacrymis miscere, cum ipsa pro peccatoribus, & pro nobis ipsis, qui ex eo numero sumus, gemere & orare debemus. (*Lib. 5. de Oratione, Cap. 5. Art. 7. n. 7.*) Membra ejusdem corporis sumus. *Non potest corpus de unius membri vexatione lætum agere; Condoleat universum, & ad remedium collaboret necesse est.*

S. Cyprian. Tract. de Lapsis p. 130.

Tertull. Lib. de Pœnit. Cap. 10.

Christus per gratiam suam ad mortuum accedit, (neque enim mortuus accedere ad Christum potest) tangit loculum animæ per peccatum mortuæ; cùm

corpus gravi aliquo morbo affligit, cùm sensus illius aliquibus objectis, aures verbis salutaribus pulsat, quæ illius conversioni operante gratiâ inserviunt.

Verùm tactus loculi seu feretri non resuscitat peccatorem, nisi Christus cupiditates sistat, quæ mortuum efferunt ad sepulcrum, nisi victricis gratiæ imperio & efficaciâ mortuum vocet. *Et accessit, & tetigit loculum. (Hi autem qui portabant, steterunt) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge.* Cujus verbo cor efficaciter tetigit Christus, ille paret vocantis imperio, absque morâ è feretro vel ex tumulo surgit, peccatum & omnes peccandi occasiones proximas deserit. *Et resedit qui erat mortuus.* Surgit per contritionem cordis amore pœnitente formatam. Deinde peccata sua confitetur Sacerdoti. *Et cœpit loqui.* Tandem secundùm ordinem Ecclesiasticæ Disciplinæ pro peccatis suis divinæ justitiæ satisfacit; & Ecclesiæ restitutus, cujus Capiti per caritatem non cohærebat, cujus exanime & putridum membrum erat, de Spiritu ejus vivit. *Et dedit illum matri suæ.* Mortem animæ vitemus, quâ moritur nemo nisi volens. Si mortui sumus, Christo nobis misericorditer occurrenti & ad vitam revocanti pareamus & cooperemur. Nemo enim spiritaliter resurgit nisi velit. *Qui creavit te sine te, non te justificat sine te.* S. August. Surgamus è feretro seu tumulo peccati: *Surge qui dormis, & exsurge à mortuis, & illuminabit te Christus.* Ephes. 5. 14. Peccata nostra confiteamur: *Dixi, Confitebor injustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei.* Ps. 31. 5. & 6. Oremus ut nobis à Deo dimittantur, justorum & Ecclesiæ Matris intercessionem apud Deum adhibeamus. *Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno.* Timeamus ne in mortem peccati rursus incidamus. *Evasimus semel, hactenus periculosis nosmetipsos inferamus, etsi iterum evasuri videmur. Plerique naufragio liberati, exinde repudium & navi & mari* Tertull. Lib. de Pœnit.

ducunt, & *Dei beneficium*, *salutem suam scilicet*, *memoriâ periculi honorant. Laudo timorem, diligo verecundiam, nolunt iterum divinæ misericordiæ oneri esse*: *formidant videri* ✶ *inculcare quod consecuti sunt* : *bona certè sollicitudine iterum experiri vitant quod semel didicerunt timere. Ita modus temeritatis testatio est timoris. Timor autem hominis , Dei honor est*. A Christo denique spiritualiter suscitati, & à peccato liberati, misericordiam ipsius laudemus, eique gratias agamus. *Accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum dicentes : Quia Propheta magnus surrexit in nobis, & quia Deus visitavit plebem suam.*

✶ *Id est, conculcare.*

Dominica XV. post Festum SS. Trinitatis.

Cùm intraret Jesus in domum cujusdam Principis Pharisæorum Sabbato manducare panem, & ipsi observabant eum. Et ecce homo hydropicus erat ante illum. Luc. xiv.

Superbia, spiritualis hydropisis. Cor humanum inflat, ex corrupti humoris redundantiâ oritur, sitim parit inordinatam honorum & vanæ gloriæ. Hunc morbum Christus sanare venit. *Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum*. Hydropicum sanat in domo Pharisæi, quia per alterius ægritudinem corporis, in altero significatur ægritudo cordis. Quam ut curaret cælestis Medicus, parabolam proposuit invitatis, qui superbiâ tumentes, primos accubitus eligebant. *Cùm invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne fortè honoratior te sit invitatus ab illo : & veniens is qui te & illum invitavit, dicat tibi : Da huic locum : & tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cùm vocatus fueris, vade,*

recumbe in novissimo loco. Vera humilitas in exteriori conversatione sine ullâ affectatione se prodit. Qui ratione dignitatis suæ, muneris, status aut antiquitatis primi sedent, quia lege aut consuetudine præscriptum est, animi præparatione ultimum locum tenere debent, seque omnibus postponere. Nec humiliationis timor, nec humanæ gloriæ desiderium nos impellere debet ut ultimum locum amemus, superiorem non quæramus, sed nihili nostri cognitio, pœnitentiæ spiritus, odium superbiæ, sincera humilitatis affectio, studium nos conformandi Christo qui propter nos è sinu Patris, è solio magnitudinis, gloriæ ac Majestatis suæ, in terras pro nobis descendit. *Exinanivit semetipsum formam servi accipiens*: Studium denique obediendi ejus Evangelio quod humilitatem docet, Mundi Sapientibus incognitam virtutem. *Vade, recumbe in novissimo loco*. Nobis convenit postremus locus ob naturæ vilitatem, pulvis nempe & cinis sumus. *Quis ego sum, Domine Deus* (aiebat Rex David) *& quæ domus mea, quia adduxisti me huc usque?* 2. Ob peccata præterita, sive quorum nobis conscii sumus, sive occulta. Quàm humiliter sentire de se debet peccator, cùm Apostolus pristinæ suæ conversationis memor dicat; *Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei?* 3. Ob infirmitatem & impotentiam ad bonum agendum vel cogitandum, si nobis ipsis relinquamur. Nam *Sine me nihil potestis facere* (ait Christus) *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est* (inquit Apostolus.) 4. Ob sortis nostræ æternæ incertitudinem. *Multi enim vocati, pauci electi*: ex illo fortè electorum felici numero non sumus: sunt alii, super quos in præsenti nos extollimus. *Tu fide stas; noli altum sapere, sed time* ... *Qui se existimat stare, videat ne cadat*. 5. Ob eorum forte, quibus præponi volumus, præclariores dotes, &

Philipp. 2. 7.

2. Reg. 7. 18.

1. Corinth. 15.

Joan. 15. 5.
2. Cor. 3. 5.

Rom. 11. 20.

1. Cor. 10. 12.

majora merita. 6. Ob eorum qui in præsenti peccatores sunt, futuram sanctitatem, majoremque gloriam in Regno Dei illis quàm nobis destipatam, *Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedent vos in Regnum Dei.* 7. Ob exemplum Christi. 8. Ob veræ æternæque gloriæ promissionem ab ipso factam humilibus: & abjectionis opprobriique æterni minas superbis non semel intentatas: *Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus: Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.* Superbia, proclivis ad præcipitium via. *Dejecisti eos dum allevarentur.* Superbis *Angelis* Deus *non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos.* Humilitas, gradus ad gloriam. *Quicumque humiliaverit se sicut parvulus iste* (ait Christus) *hic est major in regno cælorum.* Magnus esse vis, à minimo incipe. *Cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento priùs cogita humilitatis. Et quantam quisque vult & disponit super imponere molem ædificii, quantò erit majus ædificium, tantò altius fodit fundamentum. Et fabrica quidem cùm construitur, in superna consurgit: qui autem fodit fundamentum ad ima deprimitur. Ergo & fabrica ante celsitudinem humiliatur, & fastigium post humiliationem erigitur. Quod est fastigium construendæ fabricæ, quam molimur? Quo perventurum est cacumen ædificii? Usque ad conspectum Dei.* Eò ut perveniamus, fundamentum humilitatis in nobis fodiamus: *Quia omnis qui se humiliat, exaltabitur.* (Vide Lib. 3. Tractatu de Peccatis, Cap. 1. ab Articulo 1. ad 14.)

Matth. 21. 31.
Psal. 72. 18.
2. Petri 3.
Matth. 18. 4.
S. August. Serm. 69. alias. 10. de Verb. Dom.

EADEM DOMINICA.

Respondens Jesus dixit ad Legisperitos & Pharisæos : Si licet sabbato curare ? Luc. xiv.

PRæceptum de sanctificatione Sabbati, quod tertium est in prima Decalogi tabula, Christianæ plebi interdum exponere Pastores & Concionatores Evangelici debent, ut in Religionis officiis plenè sit instituta. Quod quidem hodierni Evangelii occasione opportunè fiet, quo Christus illud Legisperitis & Pharisæis explicate dignatus est. Explicandum autem, 1. Quis sit istius præcepti divini sensus: *Momento ut diem Sabbati sanctifices*: Quomodo externi, litteralis & ceremonialis Sabbati observantia Judæos duntaxat spectatet, spirituale autem Sabbatum ad Christianos etiam pertineat. (*Lib. 4. Tract. De Decalogo, Cap. 5. Art. 1. & 2.*) Explicandum. 2. Cur Sabbati celebritas in Dominicam diem ab Apostolis translata sit. (*Ibidem, Art. 3.*) Explicandum. 3. Quibus Religionis officiis observanda sit Dominica dies, necnon Dies Festi, quorum observantiam præcipit Ecclesia. Omne servilis operis genus Dominicæ Festorumque dierum violat sanctitatem... Quæ opera necessitas à peccato iis diebus excuset ? Venationes, mercatus & nundinæ, comessationes, choreæ, ludi scenici, & cujusvis generis spectacula, Dominicis præsertim Festisque diebus illicita. (*Art. 6. Regulis 1. 2. & 3.*) Præceptum de sanctificatione spiritali sabbati magis vialare censendi sunt, qui Dominicis Festisque diebus lethale peccatum committunt, quàm qui quodvis opus corporale aliàs bonum & licitum faciunt. (*Regula 5.*) Dominicis Festisque diebus Missa audienda integra, attentè & devotè, extra peccati mortalis af-

fectum, id est, animo pœnitente... Qui Missæ adest absque interna animi devotione & attentione, non satisfacit Ecclesiæ præcepto, quamvis cum externa devotione intersit. (*Regulis 6. & 8*) Graviter peccant, qui cum peccati lethalis affectu Missæ sacrificio Dominicis & Festis diebus intersunt. Christiani qui sacrificio Missæ intersunt, illud suo modo offerre debent cum Sacerdote.... Christiani quotquot adsunt Missæ sacrificio, Deo in sacrificium offeruntur... Christianos qui Missæ sacrificio intersunt, in eo statu esse optat Ecclesia, in quo spiritualiter communicare possint... Affectus igitur peccati deponendus est, ut Missa, sicut oportet, audiatur. (*Ibidem, Regula 9.*) Conveniens Dominicæ diei, Festorumque sanctificatio postulat ut Fideles verbum Dei audiant, Vespertinis Officiis intersint, in piorum librorum lectione, aliisque pietatis operibus sacros dies transigant. (*Ibidem, Regula 9.*) Christus sæpius morbos curare Sabbatis consueverat, obloquentibus licet ac frementibus Pharisæis. Sab-
a. Luc. 14. bato curavit hydropicum (*a.*) Mulierem incurvam,
b. Luc. 13. quæ omnino sursum aspicere non poterat (*b.*) Ho-
c. Luc. 6. minem habentem manum aridam (*c.*) Cæcum na-
d. Joan. 9. tum (*d.*) Languidum ad piscinam (*e.*) Ut indicaret
e. Joan. 5. sacris diebus unicuique in curam Animæ suæ esse incumbendum. *Si licet Sabbato curare?* Anima ex pu-
Luc. 14. teo, ex abysso peccati per pœnitentiam extrahenda. *Cujus vestrûm asinus aut bos in puteum cadet, & non continuò extrahet illum die Sabbati?* Ad Ecclesiam, ad Agni Nuptias accedendum in spiritu humilitatis & in animo contrito, quia *Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.* Reficiendi pauperes. *Dicebat au-*
Luc. 14. *tem Jesus & ei qui se invitaverat : Cùm facis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites : ne fortè te & ipsi invitent, & fiat tibi retributio : sed cùm facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos,*

& cæcos. Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum. Attende tibi ipsi; Animæ tuæ morbos considera, conscientiam excute: *Miserere animæ tuæ placens Deo.* Si hydropicus es, sana tumorem, avaritiæ & superbiæ pravas affectiones depone. Si cæcus, vade ad natatoriam Siloë, in Ecclesiam conveni ad audiendas non solùm *Prophetarum voces quæ per omne Sabbatum leguntur*, sed vocem Dei in Filio suo nobis loquentis: accede ut illumineris. Si curarum terrenarum & negotiorum sæcularium pondere gravatus curvam habes in terras animam, erige te, & Sacerdotem audiens dicentem: *Sursum corda*; ne fallaciter, sed sincerè verèque respondeas: *Habemus ad Dominum.* Si languidus es ac debilis, jubente Christo surge, tolle lectum tuum, peccati occasiones remove, ambula in via mandatorum Dei. Manum habes aridam, extende eam ad pauperes, eleemosynas eroga. Quod fortè in ludos, in commessationes, in voluptates effunderes, pauperibus distribue. Sic anima tua die Sabbati sanabitur. Frustra enim oras, si pauperes videns ante te stantes, eorum miseriæ pro viribus tuis non subvenis. *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.* Ecclesiæ ingressu indigni sunt, qui necessitatibus pauperum non subveniunt. *Ammonites & Moabites, etiam post decimam generationem, non intrabunt Ecclesiam Domini in æternum,* (inquit Deus Israëlitis) *quia noluerunt vobis occurrere cum pane & aqua in via, quando egressi estis de Ægypto.* Diebus maximè Dominicis & Festis *Beneficentiæ & communionis nolite obliisci; talibus enim hostiis promeretur Deus.* Sic animarum salutem æternamque remunerationem à Christo impetrabitis. *Non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis & ministratis.*

Eccli. 30.
Act. 13.
Prov. 21. 13.
Deut. 23. 3.
Hebr. 13. 16.
Hebr. 6. 10.

DOMINICA XVI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum. Matth. xxij. 37. 38.

CUm Sadducæis Christus imposuisset silentium, & turbæ doctrinam ejus admirarentur, Pharisæi invidiâ perciti, & gloriam Domini impatienter ferentes, consilium ineunt, unumque è Secta sua Legis Doctorem ad eum mittunt, qui malis artibus, & quæstionibus malignâ intentione propositis illum tentet, ex ejus responsis ansam calumniæ, si fieri possit, arrepturus. Tantùm verò abest ut Jesus illi malam voluntatem exprobret, ut potiùs illum benignè excipiat, eâque opportunitate utatur ad præcipua duo Religionis capita tradenda & explicanda, quorum unum fidem spectat, mores alterum. Primum est divinitatis Christi cognitio. *Quid vobis videtur de Christo? cujus filius est?* Alterum est mandatum de Deo diligendo ex toto corde, in tota anima, & in tota mente. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Christum per fidem cognovistis, quæ magna Dei gratia est, in ipsum creditis, confitemini illum non solùm esse filium David, sed Filium Dei, Dominum David & omnium creaturarum, de quo intelligitur Psalmus ille Davidis, quem in Ecclesia cani frequenter auditis: *Dixit Dominus Domino meo, Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.* Sed credere in Christum non sufficit ad salutem, nisi ejus mandata servetis. *Hoc autem est maximum & primum mandatum: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.*

tuo. Hoc præsenti Sermone vobis explicandum. 1. Amor Dei omnibus affectibus nostris dominari debet. 2. Actus divini amoris frequenter exercere tenemur. 3. Omnia Dei mandata ex amore implere.

I. Præceptum est humano cordi, quod sine amore esse non potest, ut Deum diligat amore omnibus ejus affectibus dominante. (*Lib. 4. de Decalogo, Cap. 2. Art. 10. Regula 1.*) Dilectio Dei nullum à se rivulum duci extra patitur, cujus derivatione minuatur. (*Ibidem.*) Secutio Dei est beatitudinis appetitus. Eum sequimur diligendo. (*Ibid.*) Nihil aliud nobis est optimum, ad quod, postpositis cæteris festinare oporteat, quàm Deus. (*Ibid.*) Nihil nos separat ab amore Dei, quamdiu ipsum diligere volumus (*Ibid.*) Totus amor noster in Deum colligendus. *Deus zelotes* totum cor jure suo sibi vendicat: Dæmon illud dividi postulat ut meretrix illa ad Tribunal Salomonis: *Nec mihi, nec tibi, sed dividatur*. Adulteri sunt, qui cor suum dividere volunt mundum inter & Deum. *Adulteri, nescitis quòd amicitia hujus mundi inimica est Dei? Quicumque ergo voluerit amicus hujus sæculi fieri, inimicus Dei constituitur*. Quid Deo amabilius? Quid melius? Quid beneficentius? Amandus ergo ex toto corde ob summam suam & infinitam bonitatem; amandus ob beneficia nobis collata. *Causa diligendi Deum, Deus est: Modus, sine modo diligere*. Deus propter se ipsum diligendus, sive quia *nihil justius*, sive quia *nihil fructuosius*. Et *suo merito*, & *nostro commodo* diligendus est. Si Dei meritum quæritur, cùm ipsum diligendi causa quæritur, illud est præcipuum, quia *Ipse prior dilexit nos*. Dignus planè qui redametur, præsertim si advertatur *Quis, quos, quantumque amaverit*. Quis enim? Nonne is cui omnis spiritus confitetur: *Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges?* Verà hujus caritas Majestatis, quippe non quærentis quæ sua sunt. Quibus autem tanta caritas exhi-

Exod. 20.
3. Reg. 3.
Jacob. 4. 4.
S. Bernard. Lib. de diligendo Deo. Cap. 1. 2. 3.
Psal. 15.

Rom. 5. betur? *Cùm adhuc inimici essemus, reconciliati sumus Deo.* Dilexit ergo Deus, & gratis, & inimicos.
Joan. 15. Sed quantum? *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Meretur amari propter se ipsum Deus & ab infideli: qui etsi nesciat Christum, scit tamen se ipsum. Proinde inexcusabilis est omnis etiam infidelis, si non diligit Dominum Deum suum ex toto corde, tota anima, tota virtute sua. *Clamat* nempe *intus ei innata & non ignota rationi justitia, quia ex toto se illum diligere debeat, cui se totum debere non ignorat.* Quantò magis fidelis qui Deum suum tenet vitæ suæ non solùm gratuitum largitorem, largissimum administratorem, pium consolatorem, sollicitum gubernatorem: sed insuper etiam copiosissimum redemptorem, æternum conservatorem, ditatorem, glorificatorem? Quid retribuam Domino pro omnibus his?... *Si totum me debeo pro me facto, quid addam jam pro refecto, & refecto hoc modo? Nec enim tam facilè refectus, quàm factus: siquidem non solùm de me, sed de omni quoque quod factum est, scriptum est:*
Psal. 148. Dixit, & facta sunt. *At verò qui me tantùm & semel dicendo fecit, in reficiendo profectò & dixit multa, &*
Psal. 115. *gessit mira, & pertulit dura, sed & indigna. Quid ergo retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? In primo opere me mihi dedit, in secundo se: & ubi se dedit, me mihi reddidit. Datus ergo & redditus, me pro me debeo, & bis debeo. Quid Deo retribuam pro se?* Nam etiam si me millies rependere possem, quid sum ego ad Deum?

Quisquis se ipsum, non Deum amat, non verè se amat. *(Lib. 4. De Decalogo, Cap. 2. Art. 10. Regula 1.)* Deus amandus *dulciter, prudenter, fortiter.* *(Ibidem.)*

II. Ad salutem pervenire non potest, qui nullum divini amoris actum exercuerit. *(Ibid. Regula 2.)* Sine affectu interno amoris veræ & spiritualis cultus

Deo exhiberi non potest. *(Ibid.)* Magna Dei bonitas, qui se amari jubet à creatura sua. *(Ibid.)* Dei amore nihil magis necessarium, nihil magis justum. *(Ibid.)* Divini amoris actum non semel tantùm in vita, sed sæpius homo exercere tenetur; immò quàm frequentissimè potest. *(Regula 4.)* Amor Dei vacare non potest *(Ibidem.)* Amoris Dei & amoris proprii caracteres. *(Ibid.)* Totis viribus eniti debemus ut in justitia Christiana crescamus, quod fit Deum amando. *(Ibidem)* Deum non amat, qui alia re frui vult præter Deum. *(Regula 5.)* Nobis igitur exprobrari potest, quod Elias exprobravit Hebræis alienorum Deorum cultum cum veri Dei cultu conjungere volentibus; *Usqueque claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum: si autem Baal, sequimini illum.* Totum cor exigit Deus, aliâ re frui non patitur hominem quàm se ipso. Itaque *Si in toto corde vestro revertimini ad Deum, auferte Deos alios de medio vestri: & praparate corda vestra Domino, & servite ei soli.* 3. Reg. 18. 21. 1. Reg. 7. 3.

III. Amor Dei fidelem parit in cæteris mandatis servandis diligentiam... In aliis mandatis non servatur mandatum de Deo diligendo, nisi illorum observatio prodeat ex radice caritatis. *(Lib. 4. de Decalogo, Cap. 2. Art. 10. Regula 1.)* Amor in Legislatorem, facilem & gratam facit legem. *(Cap. 1. Art. 4.)* Via salutis angusta laboranti, lata amanti. *(Ibidem.)* Sarcina Christi sublevat. *(Ibid.)* Justa vita, cùm volumus, adest. *(Ibid.)* Non est grave quod diligendo fit, non timendo *(Ibidem.)* Divina mandata ex dilectione Dei observanda. *(Art. 7.)* Omnia accuratè implenda sunt. Nam *Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus... Plenitudo legis dilectio.* Jacob. 2. Rom 13. 10.

DOMINICA XVII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Matth. IX. 2.

Paralyticus in lecto jacens, figura peccatoris ad omne opus bonum ac supernaturale per se invalidi. Solus Christus illum sanare potest. Illi offertur & commendatur per Ecclesiæ fidem, caritatem, & orationes. *Ecce offerebant ei Paralyticum.* Gratia Salvatoris adjutus, credens vera esse quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud in primis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem quæ est in Christo Jesu, & peccatorem se intelligens, ad Dei misericordiam considerandam se convertendo, in spem erigitur, fidens Deum sibi propter Christum propitium fore: illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipit; ac propterea movetur adversùs peccata per odium ac detestationem sinceram; Sacerdotem adit, singula peccata sua illi confitetur; pro illis satisfacere spondet divinæ justitiæ, prout illi præscribit: Absolvitur, peccatorum veniam obtinet. *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua.* Plenè perfectéque à spirituali Paralysi sanatum esse, compertum & exploratum est, si surgat, stetque in pedes suos rectus, si terræ non adhæreat ampliùs, si peccandi proximas occasiones dimittat; & tollat ac removeat quicquid amabat perversè, renunciet creaturis, rebus omnibus, in quibus pravo quiescebat affectu. *Universum stratum ejus versasti in infirmitate ejus.* Cùm paret gratiæ jubenti ur his sublatis ac procul remotis, in via mandatorum Dei ambulet, in domum interiorem cordis sui se recipiat, ibique Deum inveniens in eo quiescat; tunc verè

Psal. 40. 4.

sanatus est Paralyticus. *Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit, & abiit in domum suam.* Magnas igitur gratias Deo agere debemus, qui potestatem remittendi peccata Ecclesiæ suæ dedit, ac Sacerdotibus commisit. *Videntes turbæ timuerunt & glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.*

Remissio peccatorum Dei propria. . : Quid complectatur? In die judicii perficienda & consummanda est, & in iis quidem solis quibus in hac vita pœnitentiam agentibus in Ecclesia Catholica peccata remissa fuerint. De peccatorum remissione tria credenda sunt. 1. *Quòd peccatorum remissionem solâ à Deo possit elicere cordis vera conversio.* 2. *Quòd non alibi quàm in solo gremio Catholicæ Matris dimitti possint peccata conversis.* 3. *In præsenti tantùm sæculo remissionem omnium peccatorum conversis posse concedi.* Hæc decimus Apostolici Symboli complectitur Articulus, quo *Remissionem peccatorum* nos credere profitemur. (*Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Quæst. 2. Art. 9.*) In hac vita de remissione peccatorum nostrorum securi esse nunquam debemus: sed semper timere, & pœnitentiam continuam agendo Deum glorificare. *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Gregoria nobilis fœmina Imperatricis Cubicularia scripsit ad S. Gregorium Magnum, se illi importunam fore, quoad usque scriberet sibi esse revelatum dimissa esse ejus peccata. Respondit Sanctus Pontifex: *Rem difficilem & inutilem postulasti. Difficilem quidem, quia ego indignus sum cui revelatio fieri debeat. Inutilem verò, quia secura de peccatis tuis fieri non debes, nisi cùm jam in die vitæ tuæ ultimo plangere eadem peccata minimè valebis. Quæ dies quousque veniat, semper suspecta, semper trepida metuere culpas debes, atque eas quotidianis fletibus lavare. Certè Paulus Apostolus jam ad tertium cœlum ascenderat, in Paradi-*

S. Fulgent. Lib. 1. De Remiss. Peccat.

Eccli. 5. 5.

Lib. 6. In dict. 15. Epist. 22.

sum quoque ductus fuerat, arcana verba audierat, quæ homini loqui non liceret: & tamen adhuc trepidans dicebat: Castigo corpus meum, & servituti subjicio, ne fortè aliis prædicans, ipse reprobus efficiar. Adhuc timet, qui jam ad cælum ducitur, & jam timere non vult qui adhuc in terra conversatur? Perpende, dulcissima filia, quia mater negligentiæ solet esse securitas. Habere ergo in hac vita non debes securitatem, per quam negligens reddaris. Scriptum Prov. 28. *est enim: Beatus vir qui semper est pavidus. Et rursus scriptum est: Servite Domino in timore, & exul-* Psal. 2. *tate ei cum tremore. In pauco ergo hujus vitæ tempore mentem vestram necesse est ut tremor teneat, quatenus per securitatis gaudium sine fine postmodum exultet.* Ad extremum usque vitæ diem agenda pœnitentia est. *Christiana vita perpetua pœnitentia esse debet* (inquit Sacra Synodus Tridentina Sessione 14. in Doctrina de Sacramento Extremæ Unctionis.)

DOMINICA XVIII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Simile factum est regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Matt. xxij. 2.

A B æterno Deus naturam humanam, Ecclesiam & Animas sanctas prædestinavit ut eas Filio suo copularet. Naturam humanam illi conjunxit velut sponsam in Incarnatione: Ecclesiam in cruce: Animam in justificatione. Ad spirituales illas nuptias Filii Dei omnes vocati estis, confidite: Pauci electi, timete. *Multi vocati:* Ite ad nuptias, parate vos ut Sponsum recipere, ut ad convivium cæleste admitti valeatis. Parete gratiæ Dei multis modis vocanti, *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda*

vestra. Non solùm servos misit, sed ipse in mundum venit Regis Filius, Christus Filius Dei, ut sponsam sibi quæreret. *Exultavit ut gigas ad currendam viam: à summo cælo egressio ejus... Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Clarificavit ignobilem, divinæ consortem faciens naturæ divina filiatione nobilitavit: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus.* Sordidam, fœdamque lavit, ægram curavit; *Lavit à peccatis, in sanguine suo*, speciosam effecit, ornavit. Ditavit pauperem, omnia bona sua cum illa communicans. Cor suum ipsi dedit, mittendo Spiritum Sanctum, corpus & sanguinem suum illi tradidit, instituendo Eucharistiæ Sacramentum. Arcana sua illi revelavit per fidem. Regnum æternum & delectationes in dextera sua usque in finem, seu absque fine ipsi promisit, qui fidelis est & verax. *Flores* (inquit) *apparuerunt in terra nostra.* Quid cælesti sponso cum terra? *Magnificavit Dominus facere nobiscum.* Multùm illi cum terra, quia multùm cum sponsa, quam de terris sibi adsciscere placuit. *In terra nostra.* Non planè principatum sonat vox ista, sed consortium, sed familiaritatem. *Tanquam sponsus hoc dicit, non tanquam Dominus. Conditor est, & consortem se reputat. Amor loquitur, dominum nescit.* Amori cedit majestas: Neminem suspicit amor, sed ne despicit quidem. Omnes ex æquo intuetur qui perfectè se amat, & in se ipso celsos humilesque contemperat: Nec modò pares, sed unum eos facit. Ne Deus quidem ab hac amoris regula excipitur. Nam *Qui adhæret Deo, unus Spiritus est.* Quid mirum? Ipse factus est tanquam unus ex nobis. Minùs dixi, non tanquam unus, sed unus. Parum est parem esse hominibus, homo est. Inde teram nostram vendicat sibi, sed quasi patriam, non quasi possessionem. Quidni vendicet? Inde illi sponsa, inde substantia corporis. Inde sponsus

Psal. 18. 6.

Joan. 1.

S. Bernard. Serm. 59. in Cantica.

1. Cor. 6.

ipse, inde duo in carne una. Si caro una, cur non & patria una? *Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum.* Ergo *Ut filius hominis hereditat terram, ut Dominus subjicit, ut conditor administrat, ut sponsus communicat. Dicendo nempe*, in terra nostra, *Proprietatem profectò abnuit, societatem non respuit.* Verùm non terram istam quam pedibus corporeis calcamus, sed meliorem patriam, terram viventium, regnum cælorum sponsæ suæ servat Dei Filius. Ibi nuptiæ Agni cum Animabus sanctis consummabuntur. Ibi accipient *coronam vitæ, coronam immarcescibilem, & incorruptam de manu Domini.* Ibi Regem in decore suo videbunt, ab ubertate domûs ejus inebriabuntur, & torrente voluptatis potabuntur, manna vitæ saturabuntur, æternâ, quæ Angelorum cibus est, veritate. Exultabunt in gloria, lætabuntur in cubilibus suis. Ad cæleste illud nuptiarum convivium vocati sumus à Christo, qui animas nostras sibi desponsavit immeritas, *In misericordia, & miserationibus, in fide, & in sempiternum*, quantùm ex parte sua est. Nuptiale vinculum non dirimit, nisi anima fornicetur; & post alios amatores vadat. *Tantum pignus dedit, non timeat sponsa ne deseratur ab Sponso; Non dimittit pignus suum. Quod pignus dedit? Sanguinem suum fudit. Quod pignus dedit? Spiritum Sanctum misit. Talia pignora dimittet ille Sponsus? Si non amaret, talia pignora non daret.* Cur & nos non amamus, ingrati? Vocamur ad nuptias, Judæis substituti (nam ex Gentibus vocati sumus) & tamen imitamur Judæos, qui ad nuptias quas fecit Deus Filio suo, venire noluerunt; alius *in villam suam* abit, sæculi voluptates, lenocinia sensuum & cupiditatum, vitam mollem, delicatam, otiosam agit; Alius vadit *ad negotiationem suam*, terrenis curis ac negotiis occupatus & immersus, rerum ac bonorum temporalium amore illigatus, de vitâ æternâ bonisque cælestibus non

Psal. 113.

Osee 2.

S. August. in Psal. 90. Serm. 2. n. 12.

curat. Alii per Prædicatores & Pastores opportunè importunè vocati, significantes Dei nomine quia *Omnia parata sunt*, non solùm servos ejus contumeliis afficiunt, sed Filium ipsum Dei *rursus* peccatis suis *crucifigunt & Spiritus Dei* intus per sanctas inspirationes illos vocanti resistendo *contumeliam faciunt*. Quid inde eveniet? Dei nostri, Regis nostri qui est in Sancto bonitas & misericordia in indignationem & furorem convertetur: Malos Christianos perdet, graviori busque suppliciis afficiet quàm Judæos, quorum civitatem & Rempublicam funditus evertit. *Rex autem cùm audisset, iratus est: Et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, & civitatem illorum succendit.*

Ne verò præsumamus ad æternum Sponsi convivium nos admissum iri, quia in Christum credimus: Nihil enim nobis proderit, nisi habuerimus vestem nuptialem, caritatem, opera bona; nisi exspoliemus nos veterem hominem, & induamur novum. *Induimini Dominum Jesum Christum.* Hæc vestis est nuptialis. Hac induti sumus in Baptismo, *Quotquot enim baptizati estis, Christum induistis.* Sed pretiosam illam innocentiæ vestem amiserunt, quicumque in mortale peccatum post baptismum lapsi sunt. Unum superest vestis nuptialis recuperandæ medium, pœnitentia, quæ mundat animam, & vestimenta alba illi restituit, quibus induta recipiatur à Sponso. *Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen ejus de libro vitæ, & confitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram Angelis ejus.* Etsi à Sponso recesserit infidelis Anima, recipitur cùm redit, quæritur, invitatur, prævenitur ut redeat. Animæ reditus, conversio ejus ad Verbum, reformandæ per ipsum, conformandæ ipsi. In quo? In caritate. *Talis conformitas maritat animam Verbo, cùm cui similis est per naturam, similem ipsi se exhibet per voluntatem, diligens sicut dilecta est.*

Rom. 13. 14.

Galat. 3. 27.

Apocal. 3. 5.

S. Bernard. Serm. 83. in Cant.

Ergo si perfectè diligit, nupsit. Multæ animæ Christo desponsatæ sunt in fide, multæ etiam in caritate, quæ tamen ipsi conjunctæ non erunt in æternum, quia vocatæ quidem sunt, sed non electæ: Temporales sunt; sponsæ Christi sunt secundùm præsentem justitiam, sed non secundùm prædestinationem æternam: Quia, vestem nuptialem usque ad finem vitæ non servant, in caritate non perseverant, non implent quod ipsis in Rituał. baptismo præceptum est: *Accipe vestem candidam, quam immaculatam perferas ante tribunal Domini nostri Jesu Christi.* Multi vocati, sperate. Pauci electi, timete ne ex felici illo numero non sitis, quod culpâ sanè vestrâ continget. Præparate vos ad nuptias 2. Petri 1. 10. 11. Agni, vestem nuptialem semper habere curate; *Satagite ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis: Hac enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternum regnum Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi.*

DOMINICA XIX. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Erat quidam Regulus, cujus filius infirmabatur Capharnaum. Hic cùm audisset quia Jesus adveniret à Judæa in Galilæam, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus. Incipiebat enim mori. Joan. iv. 46. 47.

Miraculum duplex à Christo Jesu editum hodiernæ diei Evangelium nobis ponit ob oculos, unum in filio Reguli, qui lethali febre laborans, mortique proximus erat: Alterum in ipso Regulo, qui pro filii sanitate & incolumitate supplicaturus ad Salvato-

rem accessit. In illo sanavit infirmitatem corporis: In isto periculosiorem ægritudinem cordis, scilicet incredulitatem. Christum in curatione morborum corporis aliquid posse credebat Regulus, miracula ejus audiverat in Judæa, & in Galilæa edita: Prophetam, virum sanctum, mirabilium operum patratorem illum æstimabat; alioqui illum non rogasset ut sanaret filium suum: Sed illum esse Messiam à Deo promissum, verumque Deum non credebat, siquidem Christi præsentia corporalem filio suo curando necessariam judicabat, nec ubique præsentem esse immensa & omnipotenti virtute. *Rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus.* O quantum distabat ab illo Centurione, qui Jesu in domum suam descendere volenti ut puerum paralyticum sanaret, respondit; *Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: Sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Neque etiam credebat Jesum habere imperium vitæ & mortis; siquidem ejus præsentiam & operam frustra fore æstimabat, si filius suus moreretur antequam in domum suam veniret. *Domine, descende prius quàm moriatur filius meus.* Verisimile est hunc Judæum fuisse, & filium Abrahæ secundùm carnem; Sed Abrahæ filius non erat secundùm fidem, à sancti illius Patriarchæ dispositione longè remotus, qui filium suum unigenitum ac dilectum offerre in holocaustum à Deo jussus, statim ad opus se accinxit, *Fide obtulit Abraham Isaac, arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus.* Quamobrem Christus qui Centurionis fidem miratus est & commendavit, dicens: *Non inveni tantam fidem in Israël*; incredulitatem Regulo exprobravit. *Nisi*, inquit, *signa & prodigia videritis, non creditis.* Veruntamen ipsius incredulitati medetur, cùm de filii incolumitate certiorem ipsum facit, & solo verbo, absens licèt, restituit illi subitò sanitatem. *Dicit illi Jesus: Vade, filius tuus vivit. Credi-*

Matth. 8. 8.

Hebr. 11. 18. 19.

dit homo sermoni quem dixit ei Jesus, & ibat. Imperfecta tamen erat & infirma Reguli fides. Servis enim occurrentibus, & nuntiantibus quòd filius ejus viveret ac benè valeret, adhuc dubitabat utrum vi naturæ, an Christi verbo sanatus esset; unde servos interrogavit, quâ horâ meliùs se habuisset. Qui cùm horam indicassent quâ illum dimisit febris; cognovit quia illa hora erat, quâ dixit ei Jesus, *Filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus tota...*

Ex Evangelio hodierno docemur, 1. Ad Deum accedendum esse per fidem, & quidem firmiorem fide Reguli. 2. Ab ipso petenda esse majora & excellentiora bona, quàm sanitatem corporis, aliaque commoda temporalia. 3. Curam omnem adhibendam esse à patribus-familiâs, ut eorum familia Deo serviat, fidemque in Christum sanctis operibus comprobet.

Heb. 11. 6. I. *Sine fide impossibile est placere Deo. Accedentem enim ad Deum oportet credere quia est, & quia inquirentibus se remunerator sit.* Credere oportet ubique præsentem, omnia scientem, omnia operantem,

Act. 17. 28. omnipotentem. Credere quòd *in ipso vivimus, movemur, & sumus:* Quòd *Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus: Omnia autem nuda sunt*

Hebr. 4. 13. *& aperta oculis ejus:* Quod ipse *operatur omnia in omnibus.* Si Deum ubique præsentem credamus, & cogitemus, peccatum semper cavebimus, tanquam

1. Cor. 12. 6. sub oculis summi Judicis positi. *Quem times, major est omnibus. Ipse timendus est in publico, ipse in*

S. August. Serm. 132. aliàs 46. de Verb. Dom. *secreto. Procedis, videris; intras, videris: Lucerna ardet, videt te; lucerna extincta est, videt te: In cubiculum intras, videt te: in corde versaris, videt te. Ipsum time, illum cui cura est ut videat te: & vel timendo castus esto. Aut si peccare vis, quære ubi te non videat, & fac quod vis.* Si præsentem ubique credas, & fidei oculis intuearis, illumque invoces ut fortitudinem tuam ac refugium tuum: si in

Deo, non in te ipso confidas, ad illud Spiritus Sancti oraculum attendens: *Qui confidit in cogitationibus* Prov. 12. 2.
suis, impie agit, à febri cupiditatis & libidinis Christi verbo & gratiâ sanaberis. Si credis, hoc donum Dei est, ne glorieris; si fides tua infirma est, ad Christum accede, qui ipsam augebit, modò ipsi obedias. Dic cum patre pueri à dæmonio muto vexati: *Credo, Do-* Marc. 9. 23.
mine: adjuva incredulitatem meam. Et cum Apostolis: *Adauge nobis fidem*. Fons orationis fides. Quis enim Luc. 17. 5.
orat quod non credit? *Ergo ut oremus, credamus; &* S. August.
ut ipsa non deficiat fides, qua oramus, oremus. Fides Serm. 115
fundit orationem, fusa oratio fidei impetrat firmita- aliàs 36 de
tem. Verb. Dom.
Fidem, spem caritatem, continentiam, humilitatem, victoriam tentationum, donum perseverantiæ, vitam æternam à Deo in oratione postulemus. Bona temporalia, ut sanitatem, absolutè non postulemus, sed quatenus ejus voluntati placet, quatenus ejus gloriæ, ac aternæ saluti nostræ conducibile est.

II. Salus animæ præcipuè optanda & petenda. Dicendum Deo: *Sana animam meam, quia peccavi tibi*. Psal. 40. 5.
Id verò negligunt homines, de corporis incolumitate pro se ac suis anxiè solliciti: Cùm tamen morbi plerumque sint ad salutem æternam utiliores, quàm florens & firma valetudo. Patres & matres, qui pro filiorum vestrorum valetudine ad Christum confugitis, & Sanctorum patrocinia quæritis, cùm illi periculosè ægrotant; pro illorum verò conversione vota facere negligitis: Feliciores æstimate cùm ægrotant, quàm cùm prospera valetudine fruuntur, qua sæpius abutuntur ad Deum offendendum. *Quàm multi ægro-* S. August.
tant in lecto innocentes; & si sani fuerint, proce- Tract. 7. in
dunt ad scelera committenda? Quàm multis obest sa- Ioannem.
nitas? Latro qui procedit ad faucem occidere hominem, quantò illi melius erat ut ægrotaret? Qui nocte surgit ad fodiendum parietem alienum, quantò illi meliùs si febribus jactaretur? Innocentiùs ægrotaret,

sceleratè sanus est. Novit ergo Deus quid nobis expediat; Id agamus tantùm ut cor nostrum sanum sit à peccatis. Infirmitatem corporis pati magis expedit fortè vito tuo, aut filio tuo, quàm ab ea liberari. Nescis quanta sit putredo interioris hominis, quam secare vult cælestis Medicus. Nonne novit modum quo id faciat, quò usque faciat? *Numquid ululatus ejus qui secatur, retrahit manus Medici artificiosè secantis? Ille clamat: Ille secat. Crudelis qui non audit clamantem, an potius misericors, qui vulnus persequitur ut sanet ægrotum?* Plurium ex Africa Christianorum fidem laudat S. Augustinus quòd Evangelium ad caput applicarent, cùm ipsis dolebat caput, vel febribus laborabant; quamvis ad hoc non sit factum Evangelium. Si ergo (inquit) ad caput ponitur ut quiescat dolor capitis: Quantò magis ad cor ponendum est ut sanetur à peccatis? *Ponatur ad cor, ut sanetur cor.* Cordis sanitas primò procuranda, & à Deo præcipuè petenda est.

III. Curam omnem adhibere debent patres-familiâs, ut familia sua, ut filii & domestici in Christiana fide optimè instituti sint, ipsos mittendo ad Catecheses & ad Conciones; curando ut pios libros legant, vel eorum lectionem audiant, quæ ad pietatem informent; cum illis sæpe colloquendo de Deo rebusque divinis, & Christianæ vitæ officiis: satagendo ut matutina vespertinaque oratio in familia fiat: ut Sacramenta frequentent, ut sobrii sint, pudici, ad omne bonum opus parati. *Credidit ipse, & domus ejus tota.*

Vitiosi servi, qui emendari nolunt, è familia ejiciendi. Illos ejicitis si vobis fideles non fuerint: Non curatis si Deo sint infideles. Davidis Regis affectum
Psal. 100. induite: *Non adhæsit mihi cor pravum: declinantem à me malignum non cognoscebam. Detrahentem secretò proximo suo hunc persequebar. Superbo oculo,*

& insatiabili corde, cum hoc non edebam. Oculi mei ad fideles terræ, ut sedeant meum: Ambulans in via immaculata, hic mihi ministrabat. Non habitabit in medio domus meæ qui facit superbiam: Qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. Imitandum Constantii patris magni Constantini exemplum, qui explorata domesticorum suorum fide, eos omnes ejecit ex Aula, quos ad idololatriam propensos; illos in obsequio suo retinuit, quos in Christianæ Religionis professione constantes expertus est. *Nam quomodo*, inquit, *fidem erga Principem suum servaturi sunt, qui erga Deum perfidi esse deprehenduntur?* Illos verò quos Deo dignos esse constaret, eodem erga Principem animo futuros esse affirmans, protectores atque imperii ipsius custodes constituit, ejusmodi homines inter præcipuos amicorum & maximè necessarios habendos esse dicens, multoque pluris æstimandos quàm maximarum opum thesauros. Refert *Eusebius* libro 1. *De Vita Constantini, Cap. 16.*

DOMINICA XX. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: Nonne ergo oportuit & te misereri conservi tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus Dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. Matth. xviij. 32. 33. 34. 35.

Peccata nostra *debita* vocantur, quòd illis tanquam ære alieno obstricti divinæ justitiæ teneamur.

(Lib. 5. Theol. Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 8.)

Servus decem millia talenta Domino suo debens, omnium hominum figura est; Rex, Christi typus: *Assimilatum est regnum cælorum homini Regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis, & cum cæpisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta.* Quot peccata commisimus, tot talentorum debitores sumus. Nemo nostrûm est qui dicere non debeat cum Davide:
Psal. 37. 5. *Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut*
Psal. 39. 13. *onus grave gravatæ sunt super me . . . Circumdederunt me mala quorum non est numerus, comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me.* Accuratam & severam omnium debitorum rationem à nobis exiget Christus, cum in
2. Cor. 5. 10. generali, tum in privato judicio. *Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi; ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.* Non habemus unde solvamus quod debemus Deo propter peccata nostra. Nos ipsos ut servos, ut vilia mancipia dæmoni vendidimus propter temporale commodum, propter momentaneam voluptatem. Deus propter peccata nostra nobis iratus, minatur se nobiscum acturum summo jure, nisi ejus divinæ Majestati faciamus satis. Una superest carcerem & supplicia inferni evadendi via, si coram Domino corde contrito & humiliato procidamus: Si misericordiam ejus oratione fervente imploremus: Si ad ejus patientiam cum spe firma confugiamus: Si voluntatem ac propositum sincerum habeamus ejus justitiæ satisfaciendi per pœnitentiam: Non quasi ex nobis habentes unde solvamus, sed ex meritis & sanguine Christi, & ex gratia Dei qui dives est in misericordia. *Procidens autem servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Hæc si faciamus, miserebitur

bitur noster Dominus noster, debitum omne dimittet ; *Isai. 43. 25.*
omnia peccata condonabit. *Ego sum qui deleo iniquitates suas propter me, & peccatorum non recordabor.*
Solus Deus, cui proprium est misereri & parcere, delet iniquitates nostras ; non propter aliquam ex parte nostra rationem, sed propter solam bonitatem suam & magnam misericordiam : Delet non unum aut alterum peccatum, sed innumera, sed omnia : Et ita delet, ut eorum non recordetur. *Misertus autem Dominus servi illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei.*

Verùm frustra speramus Deum nobis peccata remissurum, si adversùs proximos conservosque nostros inhumani, duri, & immisericordes simus. *Judicium enim* *Jacob. 2. 13.*
sine misericordia illi qui non fecit misericordiam. Lethalis obdurationis contra misericordiam rei sunt, qui pauperibus pecuniam mutuò dare, nisi sub fœnoris sive usurarum conditione, renuunt ; Vel in extrema necessitate constitutis dare mutuum nolunt, quòd nulla spes recuperandæ sortis affulgeat. *(Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 6. Art. 9. Regulâ 1.)* Lethalis obdurationis adversùs misericordiam reus est creditor, qui debitorem, quem solvendo non esse constat, urget, opprimitque ut solvat, nec inducias ipsi concedit. *(Regulâ 16.)* Lethalis obdurationis adversùs misericordiam reus est, qui agrorum suorum aut vinearum colono sive conductori pensionem non remittit pro rata gravis incommodi sive damni ex sterilitate, aut alio casu fortuito, absque ipsius coloni seu conductoris culpa, aut vitio rei contingente. *(Regulâ 18.)* Debitores nostri sunt, quicumque nobis injuriam aliquam irrogarunt. Et hoc debitum ex misericordia remittendum est ; si debita nostra nobis à Domino remitti volumus. Injuriarum condonatio, conditio est adjecta postulationi veniæ, ex institutione Christi. *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Pactum cum Deo facimus in oratione. *(Lib. 5. de Oratione, Cap. 2.*

Art. 8.) Vindicta aut vindictæ libido, semper malæ sunt: Proindeque inimicos ulcisci numquam licet: Injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est. *(Lib. 3. De Peccatis, Cap. 11. Art. 2. Regulâ 7.)* Ad omne genus injuriarum perferendum & condonandum Christianus paratus esse debet. *(Ibidem.)* Quandoque gravius illius qui injuriam ulciscitur, peccatum est, quàm illius qui injuriam intulit. *(Ibidem.)* Ad debita conservis & proximis nostris dimittenda nos excitare debet, 1. Exemplum Dei debita nostra nobis misericorditer condonantis: *Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: Nonne ergo oportuit & te misereri conservi tui, sicut & ego tui misertus sum?* 2. Ecclesiæ offensio, mœror & gemitus, cùm videt quædam è membris suis adversùs alia insurgere, fratres à fratribus durè & inhumanè tractari; unum membrum alterius malis non compati. *Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt valdè.* 3. Indignatio Domini, & pœnæ immisericordibus paratæ. *Et iratus Dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.*

DOMINICA XXI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Matt. xxij. 21.

CHristiana Religio omnes vitæ humanæ status, omnium ordinum homines ad vitam æternam dirigit; omnibus sua præscribit officia, quid Deo, quid sibi, quid proximo debeant. *Sobriè & justè & piè vivamus in hoc sæculo*, ait Apostolus. Pietas omnia hominis

Tit. 2. 12.

erga Deum; sobrietas, omnia hominis erga seipsum; justitia, omnia hominis erga proximum officia complectitur. Superioribus præscribit quomodo subditos regere, subditis quomodo parere Superioribus debeant; ut Deus honoretur in omnibus & ab omnibus, Reique publicæ utilius consulatur Religione divina, quàm Politica humana. Quamobrem S. Augustinus egregiè refellit impios quosdam Politicos, qui Christianam Religionem Reipublicæ perniciosam esse commendebant. *Qui doctrinam Christi*, inquit, *adversam dicunt esse Reipublicæ, dent exercitum talem quales doctrina Christi esse milites jussit, dent tales provinciales, tales maritos, tales conjuges, tales parentes, tales filios, tales dominos, tales servos, tales Reges, tales Judices, tales denique debitorum ipsius fisci redditores & exactores, quales esse præcipit doctrina Christiana, & audeant eam dicere adversam esse Reipublicæ: immo verò non dubitent eam confiteri magnam, si obtemperetur, salutem esse Reipublicæ.* Præcipua duo hominis officia Christus in hodierno Evangelio docet: Quid Regi; quid Deo debeant: Obedientiam Regi debitam non obesse cultui & obedientiæ Deo debitæ, cùm Deus jubeat ut Reges revereamur, eisque pareamus: Sed nec obedientiæ ac reverentiæ officia Regibus exhibenda impedimento esse debere, quin Deum supremo cultu, amore, & obsequio honoremus. *Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari*, ut cives Reipublicæ terrestris: *& quæ sunt Dei Deo*, ut cives Reipublicæ cælestis.

S. August. Epist. 138. alias 5. ad Marcellinum.

I. Honor & obedientia Principibus debentur. *(Lib. 4. Theolog. Dogmat. & Moral. de Decalogo, Cap. 6. §. 4.)* Tributa Principibus debentur. *(Ibidem, & Cap. 9. Art. 3. Regulâ 15.)* Preces ad Deum pro Principibus fundendæ. *(Ibidem.)* Majori caritate diligendi sunt, propter Deum, cujus vice præsunt hominibus, non adulandi.

II. Reddere Deo debemus quicquid ab ipso habe-

mus: ab illo habemus omnia, animam, corpus, vitam, bona interiora, exteriora. Totum eor ipsius est, totum illi reddere debemus, eum diligendo ex toto corde. Totum postulat, sibique vendicat Deus zelotes. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Deumne ex toto corde diligis? Num de ipso frequenter cogitatis, dicentes cum Propheta: *Providebam Dominum in conspectu meo semper?* An ipsi placere summo studio nitemini? Num ipsum offendere timetis? Num ipsi conjungi desideratis, in hac vita velut in loco exilii gementes, & dicentes cum Propheta: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est?* Ipsiusne legem exquirimus & amamus præ rebus omnibus temporalibus, cum eodem Propheta dicentes: *Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti: Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo!... Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo.* Divites terræ, num divitias à Deo acceptas illi redditis per manus pauperum? *Reddite quæ sunt Dei Deo?* Eleemosyna debitum est, justitia est: rapinæ rei estis, nisi pauperibus erogetis. *Reddite.* Patres & matres, num filios à Deo acceptos illi redditis, ipsos ad pietatem instituendo? *Reddite quæ sunt Dei Deo.* An talenta, sanitatem, tempus, vitam, quæ omnia à Dei bonitate accepimus, ejus gloriæ consecramus? *Reddite.* Deo timorem, amorem, obsequium debemus. *Nobis timor Dei omnis in amore est: metum ejus dilectio perfecta consummat. Dilectionis autem nostræ in eum hoc proprium officium est, parere monitis, statutis obtemperare, pollicitis confidere.* Audiamus ergo Scripturam dicentem: *Et nunc, Israel, quid Dominus Deus tuus petit à te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis ejus, & diligas eum, ac servias Domino Deo tuo in toto corde tuo, & in tota anima tua: custodiasque mandata Domini, ut bene sit tibi.*

Psal. 15. 8.

Psal. 119. 5.

Psal. 118. 72. 103. 34.

S. Hilarius Tract. in Psal. 127.

Deuteron. 10. 12. & 13.

DOMINICA XXII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Cùm venisset Jesus in domum Principis, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem, dicebat: Recedite, non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cùm ejecta esset turba, intravit: & tenuit manum ejus. Et surrexit puella. Matt. ix. 23. &c.

MOrs justorum, somno similis est propter spem beatæ Resurrectionis, & consecutionem cœlestis beatitudinis statim post mortem, si nullum ipsis peccatum expiandum, aut peccati pœna luenda superfit. *Cùm dederit dilectis suis somnum, ecce hereditas Domini filii merces.* Infideles & impii fidem & prædicationem resurrectionis irrident: Sed eam Christiani credunt, profitentur & sperant. *Propria fides Christianorum, Resurrectio mortuorum.* Ideo Christus mortuos suscitavit, ut fidem resurrectionis mortuorum, quam prædicabat, his miraculis confirmaret. Hanc veritatem quam in Symbolo Apostolico profitemur, opportunè vobis explicandam suscipio, sumpto ex Sancti Evangelii hodierna lectione themate. I. Resurrectionis omnium hominum certissima est & inconcussa veritas, utpote à Deo revelata, rationique conveniens: Simpliciter igitur ac firmiter credenda est. II. Varia erit resurgentium conditio, quam sibi quisque bonis vel malis operibus procurat. Nam *procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem judicii.* III. Otiosa igitur & sterilis in nobis esse non debet Resurrectionis fides.

Psal 126. 2.

S. August.

Ioann. 5.

I. Resurrectionis futuræ veritas firmissimis argu-

mentis probata. *(Lib. 1. De Fide & Symbolo, Quæst. 5. Art. 12. §. 1.)* Cur carnis potius, quàm hominum resurrectionem in Symbolo confiteamur? *(Ibid. §. 2.)* Omnes & singulos homines cum eodem corpore, & quidem integro, resurrecturos fides Catholica docet, unumquemque in proprio sexu. *(Ibidem § 3.)*

1. Cor. 15. 51. II. *Omnes resurgemus, sed non omnes immutabimur.* Resurgent omnium corpora immortalia, sed reproborum corpora in opprobrium, miseriam, & supplicium æternum: Electorum verò in vitam, gloriam, & felicitatem æternam... Corporum gloriosorum dotes, impassibilitas, claritas, agilitas, subtilitas, explicantur *ejusdem Articuli* §. 4. n. 3. 4. 5. & 6.

III. Fructus ex hoc fidei Articulo colligendi. 1. Deo gratiæ maximæ sunt agendæ, qui Mysterium istud Mundi Sapientibus absconditum nobis revelavit. 2. Fides resurrectionis consolari nos debet in morte propinquorum & amicorum, & in omnibus vitæ hujus ærumnis

Job. 19. 25. 26. 27. & calamitatibus. *Scio quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum: & rursum circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius: reposita est hæc spes mea in sinu meo.* 3. Satagere debemus ut vitæ innocentia, bonisque operibus digni simus *resurrectione vitæ. (Ibid. §. 4. n. 1. 2. 3. & 4.)* Illi soli ad vitam resurgent, qui justi fuerint, & in justitia ad finem usque

Apocal. 20. 6. perseveraverint. *Beatus & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem, sed erunt Sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum illo.* Primam illam resurrectionem, quæ initium est ac pignus adoptionis perfectæ filiorum, gratia Chisti Salvatoris operetur: Sed priùs ejicienda turba est, ejiciendus creaturarum amor, compescendus cupiditatum tumultus, illusiones sæculi repellendæ, omnia spiritalis resurrectionis impedimenta removenda, ut

solus intret Jesus in cor nostrum. *Et cùm venisset Jesus, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem, dicebat: Recedite.* Cùm autem intravetit, necesse est ut voluntatem peccatoris velut mortuæ puellæ manum teneat, moveat, in eoque velle & facere misericorditer operetur. *Et cum ejecta esset turba, intravit: & tenuit manum ejus. Et surrexit puella.* Denique ubi spiritualiter resurrexerit peccatrix anima, bonum Christi odorem in Ecclesia diffundere sanctis operibus, misericordias Domini grato animo prædicare debet. *Et exiit fama hæc in universam terram illam.* Nihil nobis, totum Deo adscribendum & dandum. *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Psal. 113.

EADEM DOMINICA.

Princeps unus accessit, & adorabat Jesum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. Mat. ix. 18.

Vitam diuturnam omnes desiderant, citò mori pauci sunt qui non metuant. Vita nec in ærumna constitutis est odio. In turba falsorum Numinum Romanis unus fuit, quem *Viduum* dixere, quòd animâ corpus viduaret. Hunc extra muros colebant, ne illius Mysteria homines conturbarent, qui summo vitæ desiderio capiuntur. De quo S. Cyprianus lib. De Idolorum vanitate: *In tantum*, inquit, *Deorum vocabula apud Romanos finguntur, ut sit apud illos & Viduus Deus, qui animâ corpus viduet, qui quasi feralis & funebris intra muros non habetur, sed foris collocatur, & nihilominus quia extorris factus, damnatur potiùs Romana Religione, quàm colitur.* Verumtamen sancta mors optanda magis est quàm vita.

1. Vivere est semper mori; & longior vita, diuturnæ mors est. *Ipse quotidianus defectus corruptionis* (inquit S. Greg. Mag.) *quid est aliud quàm quædam prolixitas mortis?* Miserias hujus vitæ lacrymæ nascentium augurantur. *Infans vagitu vitam salutat, & de prospectu lacrymabilis vitæ augurem incommodorum vocem illam flebilem emittit.* Mors sancta finis malorum est & calamitatum: *Absterget, Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra.* Vita laboriosa. *In laboribus à juventute mea*, inquit Propheta, sive secundum vim Hebraïci Textus, *Expirans sum à juventute mea: QUID est diu vivere, nisi diu torqueri?* Sed mors sancta finis omnium laborum est: *Ut requiescant à laboribus suis.* (Apocal. 14. 13.)

Hom. 37.
Tertull lib. de Anima.
Apocal. 21. 4.
Psal. 87. 16.
S. Augustin. Serm. 24. a lib. 115. De Tempore.

2. Vita exilium & captivitas est, mors libertas. Hinc S. Ambrosius ex definitione mortis, quæ est solutio animæ & corporis, nos in hac vita vinculis alligatos teneri colligit, quæ cùm soluta fuerint, tunc perfecta laus sacrificabitur, secundùm illud Prophetæ oraculum: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.*

Lib de bono Mortis, c. 3.
Psal. 115. 17.

3. Vita mari tempestatibus agitato & scopulis pleno similis, ob varios errores, pericula, tentationes continuas. *In via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi.* Ideo Sanctus Simeon lætus de morte proxima, & de vicina accersitione securus, accepit in manus puerum Jesum, & benedicens Deum, exclamavit & dixit: *Nunc dimittis servum tuum Domine, secundùm verbum tuum in pace*, probans scilicet atque contestans, *tunc esse servis Dei pacem, tunc liberam tranquillamque quietem, quando de istis mundi turbinibus extracti, sedis & securitatis æternæ portum petimus, quando expuncta hac morte ad immortalitatem venimus ... Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum*, ait Christus Discipulis suis, *Cùm ergo Christum videre, gaudere sit: quæ cæcitas animi, quæ dementia est:*

Psal. 141. 4.
S. Cyprian lib. de Mortal.

amare pressuras & pœnas & lacrymas Mundi, & non festinare potiùs ad gaudium quod nunquam possit auferri? . . . Moriplane timeat, sed qui ex aqua & Spiritu non renatus, gehennæ ignibus mancipatur. Mori timeat, qui non Christi cruce & passione censetur. Mori timeat, cui hoc mora longiore confertur, ut cruciatus ejus & gemitus interim differatur.

4. Mors terminus est peccatorum, eoque nomine optanda magis quàm vita diuturnior. Misericordiâ Dei factum est, inquit S. Ambrosius, ut homo post peccatum morti esset obnoxius, *Ne quò esset vita diuturnior, eò fieret culpa numerosior: passus est igitur Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret.* Bona incerta, peccata certa, saltem venialia, sine quibus justi non vivunt. Amara quidem est mors impio, sed tamen amarior vita quàm mors. *Gravius est enim ad peccatum vivere, quàm in peccato mori: quia impius quamdiu vivit, peccatum auget; moriatur, peccare desinit. Plerique criminum suorum absolutione lætantur: si emendaturi sunt, rectè: si perseveraturi in eis, stultè: quia longè illis plus damnatio profuisset, ne incrementa facerent peccatorum.* Hinc de omnibus pronuntiat Sapiens: *Melior est dies mortis die nativitatis.* *Lib. de bono mortis.* *Eccles. 7. 2.*

5. Vita præsens peregrinatio est: Mors justorum transitus est ad patriam. *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* ait Propheta. Vel, secundùm textum Hebræum: *Heu mihi, quia peregrinor in exilio!* Vitam nihil aliud quàm peregrinationem esse, suadere voluit sapientissimus ille Rechabitarum Pater Jonadab, qui filiis suis ac posteris interdixit ne commodas ac deliciosas domos inhabitarent, immò præcepit ut totam vitam in tabernaculis transigerent. *Domum non ædificabitis, sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ, in qua vos peregrinamini.* Voluit Deus festum Tabernaculorum à Judæis quotannis celebrari, ut doceret nos in *Ierem. 35. 7.*

Hebr. 13. 14. mansionem permanentem non habere. *Non habemus hîc manentem civitatem, sed futuram inquirimus.* Prima virtus, immò tota virtus, peregrinum esse & hospitem super terram (ait Sanctus Joannes Chrysostomus.) Hospes non capitur amore hospitii, quantumvis amœnum sit, quòd brevi tempore sit in eo mansurus: Sic
1. Joan. c. 2. 15. amore hujus mundi capi non debemus. *Charissimi, nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, caritas Patris non est in eo.* Hospes sibi suppellectilem hospitii velut propriam non usurpat, utpote cujus usus ad breve tempus illi concessus est, non dominium. Sic rebus hujus mundi inhærere non debemus, quibus ad breve tempus nobis usus à Deo datus est, & quas non sumus nobiscum ablaturi, cùm ex hoc
1. Cor. 7. 31. sæculo migrabimus. *Et qui utuntur hoc mundo, quasi non utantur.* Nonne peregrinum se confessus est Jacob
Genes. 47. 9. coram Pharaone? *Dies*, inquit, *peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt, parvi & mali.* Nonne Da-
Psal. 38. 13. vid Rex Propheta ait: *Advena ego sum apud te, & peregrinus?* Nonne S. Paulus Apostolus de antiquis Ju-
Hebr. 11. 13. stis ait: *Juxta fidem defuncti sunt non acceptis repromissionibus, sed à longè eas aspicientes & salutantes, confitentes quia peregrini sunt & hospites super terram?* Nonne S. Petrus Christianorum omnium officium esse prædicat, ut se peregrinos super terram agnoscant?
1. Petr. 2. *Obsecro vos tamquam advenas & peregrinos, abstinere vos à carnalibus desideriis.* Christianorum discipli-
Act. 9. 2. plina, via dicitur: *Ut ubicumque invenisset hujus viæ viros.* Christus ipse peregrinus fuit super terram. Cùm sit enim ab æterno *Sinus paterni inquilinus*, ut ait an-
Psal. 18. 6. 7. tiquus Auctor Ecclesiasticus, *A summo cælo egressus, exultavit ut gigas ad currendam viam.*

Psal. 41. 4. 6. Per vitam prolixiorem beatitudo retardatur. *Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte* (inquit Propheta) *Dum dicitur mihi per singulos dies, Ubi est Deus tuus? Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam.* Hinc Apostolus Sanctus Paulus suspirabat:

Desiderium habens dissolvi & esse cum Christo . . . *Philip. 1. 23*
Mihi enim, inquit, *vivere Christus est, & mori lucrum*. *Ib. v. 21.*
Hoc desiderio succensus Sanctus Joannes, Apocalypsym suam finivit: *Amen, veni, Domine Jesu*. Christiani qui diu vivere desiderant, orationis Dominicæ petitioni, *Adveniat regnum tuum*, contradicunt. *Quid ergo oramus & petimus ut adveniat regnum cælorum, si captivitas terrena delectat? Quid precibus frequenter iteratis rogamus ut acceleret dies regni, si majora desideria & vota potiora sunt servire istic diabolo, quàm regnare cum Christo?* (inquit Sanctus Cyprianus.) *S. Cyprian. lib. de Mortalit.*
Ejus est in mundo velle remanere, quem mundus oblectat. Porrò cùm mundus oderit Christianum, quid amas eum qui te odit, & non magis sequeris Christum qui te redemit & diligit? Quis non peregrè constitutus properaret in patriam regredi? Quis non ad suos navigare festinans, ventum prosperum cupidius optaret, ut velociter charos liceret amplecti? Patriam nostram paradisum computamus, parentes Patriarchas habere jam cœpimus, quid non properamus & currimus ut patriam videre, ut parentes salutare possimus? Refert ibidem S. Cyprianus, cuidam Africano Episcopo animam agenti, atque commeatum poscenti, insigni specie ac proceritate juvenem apparuisse, eique voce terribili ac minaci dixisse: *Pati timetis, exire non* «
vultis, quid faciam vobis? Quæ verba, inquit S. Cy- «
prianus, audivit non sibi ille, sed nobis, ut dum Sacer- «
dotem Dei, qui commeatum petebat, increpatum esse «
comperimus, quid cunctis expediat, agnosceremus.

Tria sunt quæ mortem Sanctorum pretiosam faciunt, *Quies à labore, gaudium de novitate, securitas de æternitate*. Justi morte nascuntur, fine inchoant, & in cœlis lucent qui in terris putabantur extincti. Non diu, sed bene vivere optandum est, ut æternùm ac beatè vivere possimus. Diu vixit, qui innocenter & sanctè vixit. *Consummatus in brevi explevit tempora multa*. *S. Bernard. Serm. 44. De Diversis.* *Sap. 4. 13.*

Qui malè vixit, censendus est parum vixisse, quamvis plurimos ætatis annos expleverit. *Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos.* Saül duobus annis regnasse dicitur super Israël, licèt multis annis regnaverit. Illo quippe solùm tempore dicitur regnasse, quo justè vixit. *Illo ergo solùm tempore nos vixisse gaudeamus, quo innocenter & humiliter viximus. Nam illa tempora qua in saculi vanitate & fluxa carnis vita consumpsimus, quasi perdita minime memorantur.*

Psal. 54. 24. 1. Reg. 13. 1.

Antiquus Pater lib. 5. Commentat. in 1. Regum, c. 3. inter opera S. Gregorii.

Senecæ, cujus sententiæ penè Christianæ, pudore suffundit diuturnæ magis quàm probæ vitæ amatores.
» Satis longa vita, inquit, & in maximarum rerum con-
» summationem data est, si tota bene collocaretur. Non
» accepimus brevem vitam, sed fecimus, nec inopes ejus,
» sed prodigi sumus. Nemo invenitur qui pecuniam
» suam dividere velit: Vitam unusquisque permultis dis-
» tribuit. Adstricti sunt in continendo patrimonio: Si-
» mul ad temporis jacturam ventum est, profusissimi in
» eo, cujus unius honesta avaritia est...... Omnia tam-
» quam mortales timetis: Omnia tamquam immortales
» concupiscitis. Audias plerosque dicentes: A quinqua-
» gesimo in otium secedam, sexagesimus annus me ab of-
» ficiis dimittet... Non pudet te reliquias vitæ tibi re-
» servare, & id solum tempus bonæ menti destinare, quod
» in nullam rem conferri possit? Quàm serum est tunc vi-
» vere incipere, cùm desinendum est! Vivere totâ vitâ
» discendum est: & quod magis fortasse mirabetis, totâ
» vitâ discendum est mori. Non est quòd quemquam pro-
» pter canos aut rugas putes diu vixisse: Non enim ille diu
» vixit, sed diu fuit. Quid enim si illum putes multùm na-
» vigasse, quem sæva tempestas à portu exceptum huc &
» illuc tulit, ac viribus ventorum ex adverso furentium
» per eadem spatia in orbem egit? Non ille multùm navi-
» gavit, sed multùm jactatus est. Nemo quàm benè vivat,
sed quamdiu, curat: Cùm omnibus possit contingere ut bene vivant; ut diu, nulli.

Seneca lib. de vitæ Brevitate

Epist. 22.

Dominica XXIII. et ultima post Festum SS. Trinitatis.

Cùm videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto, qui legit intelligat: Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes: Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua. Matt. xxiv. 15. &c.

Signa funesta desolationis Jerusalem paucos movent, quia hæc omnia transierunt: Desolatio Ecclesiæ in persecutione Antichristi paucos afficit, quia proximè futura non videtur, sed multùm adhuc remota: Verùm stupendum est quòd Animæ desolationem à peccato Christiani non timeant, cujus tot exempla præ oculis habemus, cujus principium in nobis est; cujus abominationem Prophetæ, Scripturæque omnes nobis repræsentant. & exponunt. Abominatio desolationis stat in loco sancto, in Anima Christi sanguine redempta, & per baptismum sanctificata, in corpore consecrato ut Dei templum esset. Quàm multiplex in omnibus Ecclesiæ ordinibus, & statibus abominatio! in statu Ecclesiastico nundinationes beneficiorum, Ecclesiasticarum dignitatum ambitio, coacervatio beneficiorum contra sacros canones, residentiæ contemptus & neglectus, bonorum Ecclesiasticorum abusus, abominatio est desolationis. In omni statu, Communiones indignæ, aliaque sacrilegia, abominationes sunt desolationis; avaritia quæ est idolorum servitus, impudicitia qua unusquisque propriæ libidinis adorat simulacrum, abominatio est desolationis. His abominationibus plenus est mundus, propterea judicandus & damnandus à Deo. Quamobrem illis qui salvi esse volunt, fugiendum est. Societas peccatorum fugien-

Psal. 1. 1. 2. da: *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit: Sed in lege Domini voluntas ejus &c.* Mundo ejusque moribus, pompis ac vanitatibus renunciandum est. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea...*
Eccli. 13. 1.
Psal. 17. 26. *Cum viro innocente innocens eris, & cum perverso perverteris.* Fugiendum, quia *Mundus totus in maligno positus est.* Peccati occasiones deserendæ, abrumpendæ amicitiæ quæ nos à Deo separant & avocant, atque ad peccatum inducunt, *Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes.* Deo inhærendum per amorem, ad æterna bona suspirandum est. Si bona terrena concupiscimus, eisque inhæremus, si honores sæculi, si voluptates consectamur, adhuc in Judæa, in terra maledicta & peritura sumus. *Quæ sursum sunt quærite; ubi Christus est ad dexteram Dei sedens: Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.* Nostra conversatio sit in cœlis.
1. Joan. 5. 19.
Coloss. 3. 1.

Verùm ubi fugerimus, cùm in montem vel in tectum per amorem Dei, per virtutum Christianarum exercitia, per rerum caducarum & periturarum contemptum & fastidium fuerimus evecti, ne descendamus, quia in via virtutis non progredi, reverti est. In bono stabiles simus & immobiles. *Qui enim perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Plurimi sunt qui magnarum solemnitatum tempore in montem fugere, pravam sæculi conversationem deserere videntur, bona aliqua opera faciunt: sed citò descendunt, & pristinum fervorem remittunt; quibus Spiritus Sanctus per os S. Joannis in Apocalypsi ait: *Habeo adversum te, quod charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris: Et age pœnitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris.* Terrestri domui hujus habitationis, corpori nostro non inhærendum; veteris hominis indumenta quæ exspoliavimus ut Christum in-
Matt. 10. 22.
Apocal. 2. 4. & 5.

duremus, nusquam resumenda sunt. *Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: Et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam.*

Miseri, quos carnalia desideria, & nimia rei familiaris cura mundum Deo inimicum fugere prohibet, ac de salute animæ suæ seriò cogitare. *Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus.* Prægnantes sunt (inquit S. August.) qui spe intumescunt; nutrientes seu lactentes, qui jam adepti sunt quod concupiverant. Etenim mulier prægnans in spe tumet filii, nondum videt filium: Quæ autem jam lactat, amplectitur quod sperabat. Concupisti villam proximi; sed iste proximus dives est, non indigens, habens honorem, habens etiam potentiam, à cujus fortè etiam potentia tibi metuendum sit, non de illius fundo aliquid sperandum: Nihil sperans non concipit, non est prægnans anima. Si verò juxta vicinus sit pauper, qui vel in necessitate positus est, ut possit vendere, vel premi potest, ut cogatur vendere, injicitur oculus, placuit villa: Impraegnata est anima, sperat se posse adipisci villulam & possessionem vicini pauperis. Et cum patitur iste pauper necessitatem, venit ad ditiorem vicinum suum, cui fortè obsequi solet, cui deferre, cui venienti assurgere, quem inclinato capite salutare: Da mihi, rogo te, patior necessitatem, urgeor à creditore. Et ille, Non habeo modò. Si vellet vendere, haberet... Non speremus, non concupiscamus res alienas, & impraegnari tumeamus; nec perveniamus ad illas, & eas adipiscendo tamquam filios osculemur. *Væ enim prægnantibus & nutrientibus in illis diebus.* Mutandum est cor, levandum est cor, non hic habitandum corde: *Sursum corda... Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram. Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Non enim apparet quod vobis promissum est, & jam patatum est, sed non videtis. Impraegnari vis, hinc impraegnare: ipsa sit spes tua; Certus erit partus tuus; non abortivus; non tem-

S. August. in Psal. 39.

Coloss. 3. 1. 2. 3.

poralis: ampleĉteris quod peperetis in æternum.

Nec magnæ solemnitates, nec occasiones extraordinariæ, nec languentis & pigræ senectutis tempus expectandum est, ut salutis nostræ impedimenta removeamus, & bonis operibus vacemus. Orationi jugiter ac ferventer incumbendum, implorandum gratiæ auxilium, ut qui nihil boni per nos ipsos operari possumus, omnia per ipsam possimus. *Orate autem, ut non fiat fuga vestra in Hyeme vel Sabbato.* Ergo *dum tempus habemus, operemur bonum.* Ambulemus, dum lucem habemus, ne tenebræ nos comprehendant. Venit dies mortis, dies particularis judicii, ad ipsam nos præparemus. *De die illa & hora nemo scit.* Ignoratur ultimus dies, ut observentur omnes dies. *Dies Domini sicut*
1. Thessal. 5. &c. *fur in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint, Pax, & securitas; tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, & non effugient. Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur comprehendat: Omnes enim vos filii lucis estis, & filii diei: Non sumus noctis, neque tenebrarum. Igitur non dormiamus, sicut & cæteri, sed vigilemus & sobrii simus.* Si sciret pater-familiâs quâ horâ fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. *Et vos estote parati,* inquit Christus, *quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet.* Subitus erit, repentinus, inexspectatus, terribilis instar fulguris ejus adventus.
Matt. 24. 27. *Sicut fulgur exit ab Oriente, & paret usque ad Occidentem, ita erit & adventus Filii hominis.*

IN

EADEM DOMINICA.

Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio Mundi usque modò, neque fiet. Mat. 24. 21.

MUltiplex tribulatio in die furoris Domini. Prima, quæ judicium præcedet: Secunda, quæ comitabitur: Tertia, quæ subsequetur. Judicium præcedent signa terribilia, Antichristi persecutio omnium atrocissima. Hæc tribulatio Dei misericordiâ electis ad exercitationem & coronam; reprobis ad ruinam justo Dei judicio vertetur: *Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur dies illi... Surgent Pseudo-Christi & Pseudo-Prophetæ: Et dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur, (si fieri potest) etiam electi... Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de cælo, & Virtutes cælorum commovebuntur.* Matt. 24. 22. Tribulatio tremendum judicii diem concomitans & solos reprobos oppressura, multiplex erit. 1. Ex præsentia, majestate & potentia Judicis severissimi, & tunc inflexibilis; & ejus crucis in cœlo apparentis conspectu. *Et tunc parebit signum Filii hominis in cælo:* Signum crucis, quam contempserint, & cujus inimici fuerint reprobi; *Et videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa.*

Reprobi videbunt Judicem potentissimum, supremum, quem nihil latere potest, qui *Spirituum ponderator, & scrutator est cordium.* Proverb. 16. 2. Judicem, de quo scriptum est: *Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem:* Judicem, quem toties & tam graviter offenderunt, iterum crucifigentes. *Videbunt in quem transfixerunt.* Joan. 19. 37. Si fratres Josephi, qui eum vendiderant, voce dicentis, *Ego sum Joseph,* Genes. 45. 3. quasi fulmine percussi, non poterant respondere, *Nimio terrore correpti;* Quantus erit terror re-

probororum, cùm vocem Christi exprobrantis, judicantis, & damnantis audient? *Quis poterit cogitare diem adventûs ejus, & quis stabit ad videndum eum?* (Malach. 3. 2.) Si voce placidâ respondens, *Ego sum*, cohortem militum prostravit judicandus, quid faciet judicaturus? Tunc optabilius illis erit montium ruinâ opprimi, quàm stare coram Jesu Christo summo Judice. Tunc dicent montibus & petris: *Cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni: Quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: & quis poterit stare?* (Apocal. 6. 16. 17.) Secunda tribulatio reproborum, erit in resurrectione corporum, quæ resumere horrebunt, refugient, & cogentur, deformia, horrida, tenebrosa, cum miseris illis animabus æterno igne torquenda. Tertia tribulatio erit confusio publica & opprobrium sempiternum ex omnium criminum suorum manifestatione coram generali omnium hominum qui umquam vixerint conventu. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi*: qui *Illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* (2. Cor. 5. 10.) Quarta tribulatio reproborum, erit ex electorum aspectu, quos videbunt rapi obviàm Christo in aëra, semper cum Domino futuros, Aquilarum instar, renovatis & gloriosis corporibus: *Ubicumque fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ.* (1. Cor 4. 5.) Videbunt illos instar ficuum frugiferarum Vere novo renascentium, gratiæ & gloriæ virore ac decore numquam defecturo conspicuos. *Ab arbore autem fici discite parabolam.* (Matt. 24. 32.) Ipsi verò reprobi erunt instar ficuum sterilium & maledictarum, ex quibus fructus non nascetur in sempiternum, (Ibid. v. 32.) *Excidentur, & in ignem* æternum *mittentur*, (Matt. 3. 10.) à Deo separati, à consortio justorum sine spe exclusi. *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus.* Hæc postrema tribulatio reproborum numquam finienda. Vide *Lib. 1. Theol. Dog. & Mor. Quæst. 2. Art. 8.* & Idæam Concionis in Dominica 1. Adventûs.

INSTITUTIONIS CONCIONATORUM

PARS TERTIA.

SIVE

Concionum Ideæ pro Solemnitatibus Sanctorum.

IN FESTO S. ANDREÆ.

Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi... Galar. vj. 14.

SAnctus Andreas à Christo Jesu mirabiliter vocatus, vocationi fideliter obedivit; omnia reliquit, Dominum secutus est ad mortem usque Crucis. S. Joannis Baptistæ discipulus erat, à quo primam Christi cognitionem accepit, illum indigitante, & dicente: *Ecce Agnus Dei.* Quod cùm audivisset, Jesum cum altero condiscipulo ex Joannis Schola secutus est. *Conversus Jesus, & videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quæritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, ubi habitas? Dicit eis: Venite, & videte. Venerunt, & viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo.* Sapientis consilium secutus est Andreas, dicentis: *Si videris sensatum, evigila ad illum, & gradus ostiorum illius exterat pes tuus.* Quàm beatum diem duxerunt, quàm beatam noctem?

Math. 4. 18.

Joan. 1 36.

Eccli 6. 36.

Quis est qui nobis dicat quæ audierint illi à Domino? *Ædificemus & nosmetipsi in corde nostro, & faciamus domum quò veniat ille, & doceat nos, colloquatur nobis.*

S. August. Tract. 7. in Ioan.

A Christo didicit Andreas Mysterium Crucis, cujus Amator, Prædicator, & Martyr, per ipsius Christi gratiam effectus est. *Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini mei Jesu Christi.* Crucem tulit in corde per amorem; in ore per prædicationem; in corpore per martyrium. Cor succensum habuit amore Crucis; linguam consecratam prædicatione Crucis; corpus consummatum Martyrio Crucis.

I. Christum velut Agnum qui peccatum Mundi sanguine suo expiaturus erat, à Joanne demonstratum, secutus, ab illo Crucem amare didicit, cujus amore Christus ipse è sinu Patris in terras descenderat, salutem nostram per Crucem operaturus. Amoris indicium, ardens desiderium est. Quàm ardens in Christo Jesu desiderium Crucis! *Baptismo* (inquit) *habeo baptizari, & quomodo coarctor donec perficiatur?* Hanc ob causam Petrum à Cruce subeunda ipsum deterrere volentem dura increpatione correxit: *Vade post me Satana*, inquit, *scandalum mihi es; quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed quæ hominum.* Ideo *proposito sibi gaudio sustinuit Crucem* quasi summam votorum suorum consecutus.

Luc. 12. 50.

Matth. 16. 23.

Hebr. 12. 2.

Christum Jesum imitatus Andreas, Crucem ardentissimè desideravit, illamque velut dilectam Sponsam conspiciens, amantissimis verbis salutavit. *O Crux* (inquit) *diu desiderata, & jam concupiscenti animo præparata, securus & gaudens venio ad te, ita & tu exultans suscipias me, discipulum ejus qui pependit in te, quia amator tuus semper fui, & desideravi amplecti te.* Ex abundantia cordis os locutum est, & *Caritas quæ fervebat in corde, quasi scintillas quasdam ardentissimas emittebat in voce.* Unde in homine nova

S. Bernard. Serm. 2 de S. Andrea.

hæc exultatio & lætitia hactenus inaudita ? A Spiritu Sancto, qui adjuvabat infirmitatem ejus, per quem diffundebatur in corde ipsius caritas fortis ut mors, imò fortior morte. *Amator*, inquit, *tuus semper fui, & desideravi amplecti te.* Fratres, *Ignis vibrans est, non lingua loquens: & si lingua, certè ignea est.* O Si Christi Spiritum haberemus, Crucem cum Andrea desideraremus, amaremus, cum gaudio amplecteremur, non fugeremus, non fastidiremus, non horreremus. *Quicumque Christi spiritum non habet, hic non est ejus.* Num dicere potestis, Christiani Auditores; *Nos autem non accepimus Spiritum hujus mundi, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ à Deo donata sunt nobis?* Amor Crucis, testimonium Spiritûs inhabitantis. Hunc amorem, hunc Spiritum saltem desiderate, fine intermissione petite. *Nullum præsentiæ ejus certius testimonium est, quàm desiderium gratiæ amplioris.* Petite, & accipietis. Deus non negabit petentibus, qui etiam non petentes provocat & hortatur ut petant. *Si vos* (inquit) *cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: Quantò magis Pater vester de cœlo dabit Spiritum bonum petentibus se?* Spiritus bonus est, qui nos amare facit & desiderare quod Christus desideravit & amavit, non terrenas opes, non sæculi voluptates, mundique gaudia, non vitam mollem & delicatam, non honores & celsitudinem terrenam; sed crucem, paupertatem, humiliationem, pœnitentiam.

Rom. 8. 9.

1. Cor. 2. 12.

Matth. 7. 11.

II. Beatus Andreas non solùm cor habuit succensum amore Crucis, sed & linguam prædicatione Crucis consecratam. Omnes Apostoli *Christum Crucifixum*, & *verbum Crucis* prædicatunt; quod *pereuntibus quidem stultitia est, iis autem qui salvi fiunt, Dei virtus est*: Sed singulari quadam & eximia ratione S. Andreas Prædicator & Apostolus Crucis fuit. Hac Prædicatione Scythiam & Achaiam Christi subjecit Imperio. Ur-

1. Cor. 1. 23. & 17.

Josue. 6. 20. bem Jericho Sacerdotes Arcam fœderis ferentes, tubisque clangentes septem diebus circumiverunt, & muri ejus ad Arcæ præsentiam & tubarum sonitum ceciderunt. S. Andreas, ex quo Spiritum Sanctum cum cæteris Apostolis accepit, Christi Crucem velut arcam fœderis apud Gentes Barbaras prædicatione sua circumtulit, tubæ Evangelicæ clangore, septiformis Spiritus Sancti virtute edito, mœnia superbæ infidelitatis disjecit. Nec verò tempus exspectavit quo Christus consummatis salutis nostræ Mysteriis Apostolos in orbem universum misisset Legem Evangelicam prædicaturos, ut Apostolatum exerceret suum. Ut primùm vocatus est, Apostolicum munus obire cœpit, Christo ad Apostolicum Collegium congregandum ac formandum adjutor fuit, à Domino electus est ut primum velut lapidem in Ecclesiæ ædificio collocaret; siquidem Petrum fratrem suum adduxit ad Jesum. (Joan. 1. 41. 42.) *Invenit hic primum fratrem suum Simonem, & dicit ei: Invenimus Messiam (quod est interpretatum Christus.) Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit: Tu es Simon filius Jona: Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.* Ecce Andreas inter ipsa novi tyrocinii sui rudimenta fructificat, & *Veritatis jam prædicator efficitur, cujus adhuc vix erat auditor. Novus Discipulus factus, non est propria salute contentus, condiscipulos quærit, ad lucrandos alios fraternus se amor extendit. Thesaurum reperit, gaudet aliis prodere: furtum putat illum sine consortibus possidere.* (B. Petrus Damiani Serm. 1. de S. Andrea.) Hinc in Andreæ laudem Hesychius Hierosolymitanus Presbyter ait; *Sacra illa tuba Andreas, primus Apostolorum fœtus, prima Ecclesiæ columna, ante Petrum petra, fundamenti fundamentum, initii primitiæ, vocans antequam vocaretur, adducens antequam adduceretur, Evangelium cui nondum credebatur prædicavit, & fratri, priùs quàm disceret, vitam revelavit.* (Apud Photium in Biblioth. Cod. 269.)

Prædicatio Crucis, doctrina est humilitatis, cari-

tatis, longanimitatis seu perseverantiæ, spe Christianæ & bonorum æternorum exspectatione roboratæ, & gratiæ ex divinæ misericordiæ profunditate, non ex operibus nostris provenientis. Hæc significant Crucis dimensiones. *In caritate radicati & fundati, ut possitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum: scire etiam supereminentem scientiæ caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.* Caritatem S. Andreæ demonstrat desiderium patiendi pro Christo, studium adducendi proximos ad Christum. Humilitatis ejus documentum accipe. *Non molestè tulit quòd in fide primus, factus est ordinis dignitate secundus: nec zelo ductus est quòd Petrus, qui ejus ducatu posterior credidit, cujusque ad Fidem ipse pravius fuit, Prioratûs tamen inter omnes Apostolos jura suscepit.* Longanimitatis denique documentum addit, in prædicatione Crucis ad mortem usque perseverans: Ut de illo dici possit, quod de Domino Jesu Christo ait S. Augustinus: *Tanquam lignum illud in quo fixa fuerunt membra morientis, etiam cathedra fuerit Magistri docentis.* Biduo vivens pendebat in Cruce, & docebat populum S. Andreas.

Ephes. 3. 17. 19.
S. August. Epist. ad Honoratum, & Enarrat. in Psal. 103. Serm. 1. n. 14.

B. Petrus Damiani, Serm. 1. de S. Andrea.

S. August. Tract. 119 in Ioan.

III. In Cruce denique Martyrium consummavit, in mortis genere Christo assimilatus, quæ certè maxima est Discipuli gloria. *Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi.* Crux Altare fuit, in quo suum consummavit sacrificium Dominus Jesus: Crux Altare pariter fuit, in quo suum consummavit sacrificium Andreas. Christo quotidie sacrificium offerebat ut sacerdos, sicut ipse respondit Ægeæ Proconsuli: *Ego omnipotenti Deo, qui unus & verus est, immolo quotidie, non taurorum carnes, nec hircorum sanguinem, sed immaculatum Agnum in Altari; cujus carnem posteaquam omnis populus credentium manducaverit, Agnus qui sacrificatus est integer perseve-*

Sap 18. 11. Simili pœna servus cum Domino afflictus est. & popularis homo similia Regi passus. *Acta S. Andreæ.*

Rom. 12. 1. *rat & vivus.* Seipsum simul offerebat Deo ut *Hostiam viventem, sanctam, Deo placentem:* sed sacrificium vitæ suæ in Cruce consummavit, ut se cum Christo crucifixum modis omnibus verè dicere posset:
Gal. 2. 19. *Christo confixus sum Cruci.*

Et nos cum S. Andrea, imò cum Christo crucifigi debemus, complantari similitudini mortis ejus, ut compatientes etiam conregnemus. Christianos omnes
Luc. 9. 23. spectat hoc Salvatoris Mandatum: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam, & sequatur me.* Ac si dicat: Qui me desiderat, se despiciat; qui vult facere voluntatem meam, discat frange-
S. August. re suam. *Tota vita Christiani, si secundùm Evangelium vivat, crux est & martyrium.* Corpus Regenerati, cato est Crucifixi. Crux ferenda, non interdum
Luc. 9. 23. & per vices, sed semper, & perseveranter. *Quotidie.* Quatuor Crucis cornua, quibus cupiditates nostræ domandæ, quibus hostium salutis nostræ tela repellenda, sunt continentia, patientia, prudentia, humilitas (ait S. Bernardus) Felix Anima, quæ in hac cruce gloriatur, in hac cruce triumphat, in ea perseverat! Oret quisquis in ea confixus est timore & amore Dei; oret cum S. Andrea Dominum & Magistrum suum, ne
Galat. 5. 24. patiatur eum de cruce deponi. *Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscen-*
S. August. Serm. 205. aliàs de Diversis 62. *tiis .... In hac cruce, per totam istam vitam, quæ in mediis tentationibus ducitur, perpetuò debet pendere Christianus.* Non enim est in hac vita tempus evellendi clavos, de quibus in Psalmo dicitur: *Confige timore tuo carnes meas ... Carnes sunt carnales concupiscentiæ; clavi sunt præcepta justitiæ: his illas timor Domini configit, qui nos illi acceptabilem hostiam crucifigit.*

In Festo S. Nicolai Episcopi et Confessoris.

Tanquam prodigium factus sum multis ... Introibo in potentias Domini ... Deus, docuisti me à juventute mea, & usque nunc pronuntiabo mirabilia tua. Psal. LXX. 7. &c.

Deus qui mirabilis est in Sanctis suis, in Sancto Nicolao Myrensi Episcopo se maximè admirabilem præbuit, ut de ipso singulari quadam & præcipua ratione dicere possint Concionatores qui ejus Panegyrim adornant; *Scitote quia Dominus Sanctum suum mirificavit.* Innocentiâ, vocatione, operibus & miraculis admirabilem fecit. Virtutibus, quibus eum à juventute instruxit. *Deus, docuisti me à juventute mea.* Vocatione, quâ ipsum ad Episcopatum difficillimis temporibus provexit, & ut dignè tanto munere fungeretur roboravit. *Tanquam prodigium factus sum multis, & tu adjutor fortis.* Miraculis, quibus vivus & mortuus claruit, & etiam nunc celebratur. *Introibo in potentias Domini, & usque nunc pronunciabo mirabilia tua.* Psal. 4. 4.

I. S. Nicolaus eximiæ sanctitati à Deo destinatus, parentum votis & precibus concessus, sub gratiæ manu ab infantia ad ultimum usque instans vitæ fuit. *In te confirmatus sum ex utero, de ventre matris meæ tu es protector meus.* A Spiritu Sancto institutus ad virtutem est à Deo datus puer, ut *sobriè, justè, & piè* viveret in sæculo: piè, per orationis humilitatem, assiduitatem & fervorem; sobriè, per jejunii austeritatem; justè per caritatem, quæ tota est hominis Christiani justitia. Statim atque loqui cœpit Nicolaus, cœpit orare. Statim atque vivere cœpit Nicolaus, cœpit

jejunare. Statim atque possidere bona temporalia cœpit Nicolaus, cœpit erogare. Mentem Deo consecravit assidua, humili & fervente oratione; corpus jejunii austeritate; divitias, caritate & larga eleemosynarum erogatione. Effudit super eum Deus à teneris annis spiritum gratiæ & precum. Assiduâ, humili, & ferventi oratione gratiarum incrementum obtinuit. Orationis enim talis Dei gratia & misericordia semper comes

Psal. 65. 19. est. *Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam & misericordiam suam à me.* Oratio justi clavis est cœli; ascendit oratio, & descendit miseratio. Sine intermissione orabat Nicolaus: & quid rogabat? Misericordiam Dei, beatam vitam, non res temporales, non perituras divitias, non sæculi honores & dignitates,

S. August. Epist. 130. alias 121. non terrenam felicitatem. *Sine intermissione orare, quid aliud est nisi beatam vitam, quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui solus illam dare potest, desiderare?* Oratio Nicolai pro signo data est Episcopis Provinciæ Lyciæ ad electionem Myrensis Episcopi in Domino congregatis, ut eum scilicet eligerent, quem summo mane orantem in Ecclesia, & Solem prævenientem ad benedictionem Dei invenirent. Idem signum electionis Pauli in Gentium Apostolum olim A-

Act. 9. 11. 15. naniæ à Christo datum. *Vade, & quære in domo Judæ Saulum nomine Tarsensem; ecce enim orat .... Quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus & Regibus & filiis Israel.* Episcopus creatus, in oratione perseveravit & ferventior fuit, pro se, pro populo, pro Gentilium & Hæreticorum conversione, pro Catholicorum confirmatione & sanctificatione Deo ad ejus Altare, & continuò in altari cordis orationem offerens de fide pura & anima innocente profectam. Præceptum enim Domini Episcopis datum, & ab Apostolo promulgatum noverat,

Hebr. 5. 1. & exequi satagebat: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quæ sunt*

ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis: Qui condolere possit iis qui ignorant & errant; quoniam & ipse circumdatus est infirmitate: Et propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso offerre pro peccatis.

Orationi jejunium adjunxit, pœnitentiam innocentiæ, ut de bonis carnis acceptum Deo sacrificium adoletet. Cœpit autem jejunare, statim atque cœpit vivere. Infans quartâ & sextâ feriâ semel dumtaxat, & vespere quidem lac sugebat, quam jejunii consuetudinem reliquâ vitâ retinuit. Sic in Dei familiaritatem admissus est; sic ejus corpus angelificatum, (ut Tertulliani verbis utar) seu Angelicas dotes consecutum, ut Myræ existens, Constantino longè agenti vivens adhuc appareret, illumque ob tres Tribunos per calumniam damnatos increparet, ac insontes liberaret. *Tanta est circumscripti victûs prærogativa, ut Deum præstet homini contubernalem, parem revera pari.* Tertull. lib. De jejun. c. 6.

Sciens denique quia *Bona est oratio cum jejunio & eleemosyna*, & Apostolicam illam sententiam revolvens animo: *Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium nomini ejus. Beneficentiæ autem & communionis nolite oblivisci: Talibus enim hostiis promeretur Deus:* Hebr. 13. 15. 16. Divitias cœpit erogare, ut primùm cœpit possidere. Non modicas, sed copiosas; non parca sed larga manu eleemosynas erogavit; totum piè dilapidavit patrimonium. *Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi.* Psal. 111. 9. Se divitiarum dispensatorem existimavit, non Dominum; se debitum reddere, non largiri, cùm pauperes juvaret. Divitias congregatas & avaro servatas animo, in malum Domini sui cedere, stercoris instar nonnisi fœtorem & corruptionem animæ generare: Dispersas, uberrimam segetem meritorum, fructus justitiæ amplissimos atque suavis-

Philipp. 3. 8. 2. Cor. 9. 11. mos producere. *Omnia arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam... Qui autem administrat semen seminanti, multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum justitiæ vestræ.*

Non copiosæ solùm, sed humiles fuerunt S. Nicolai eleemosynæ. Dotem tribus puellis, quas noverca paupertas in peccati periculum conjiciebat, trinis noctibus furtim per fenestras immisit. Solis instar, aurum in terræ visceribus virtute suâ producentis, beneficus sentitur, ubi non videtur. Delitescere amat, & ignorari, eleemosynam secundùm præceptum Christi erogat in abscondito. Math. 6. 1, 3. & 4. *Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis... Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit eleemosyna tua in abscondito, & Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi... Conclude* Eccli. 29. 15. (ait Sapiens) *eleemosynam in corde pauperis.*

De his argmentis multa suppeditabit Theologia nostra Dogmatica & Moralis; de Oratione scilicet, Lib. 5. Art. 9. Tom. 10. De Jejunio Lib. 4. Cap. 5. Art. 5. §. 1. Tom. 9. De Eleemosyna, Cap. 3. ejusdem Libri Art. 11. Regulis 23. 27. 28. 29. 30. 31. & Lib. 3. Cap. 6. Art. 9. Regulis 5. 6. 7. 8. & 9. Tom. 7.

II. Deus S. Nicolaum admirabilem fecit vocatione qua illum ad Episcopatum provexit. Dei est sibi sacerdotes eligere. Indignus est sacerdotio qui absque Dei vocatione ad sacri honoris apicem promovetur; indignus qui illud ambit, qui propria sponte, non Dei electione subit *Onus Angelicis humeris formidandum.* Vide Tom. 5. Lib. 2. Tract. de Sacram. Ordinis, Cap. 3. Art. 5. Regulâ 18. & Tom. 7. Lib. 3. Cap. 5. Art. Hebr. 5. 24. Regulis 5. & 6. *Non sumpsit sibimet honorem* Nicolaus, sed *vocatus à Deo tamquam Aaron*, sicut *Christus non semetipsum clarificavit ut Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum, Filius meus es tu, ego ho-*

die genus te. Quemadmodum & *in alio loco dicit : Tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech.* Non ſecundùm ordinem Aaron, quamvis à Deo ut Aaron vocati eſſe debeant, instituti ſunt Epiſcopi & Sacerdotes novæ legis, quemadmodum nec Chriſtus ſecundùm ordinem Aaron, ſed Melchiſedech, ſummus & æternus Sacerdos eſt, quia *Cùm hujus divini* S. Leo Serm. 2. *ſacerdotii Sacramentum etiam ad humanas pervenit functiones, non per generationum tramitem curritur, nec quod caro & ſanguis creavit, eligitur : ſed ceſſante privilegio patrum, & familiarum ordine prætermiſſo, eos Rectores Eccleſia accipit, quos Spiritus Sanctus præparavit : Ut in populo adoptionis Dei, cujus univerſitas Sacerdotalis atque Regalis eſt, non prærogativa terrenæ originis obtineat unctionem, ſed dignatio cœleſtis gratiæ gignat Antiſtitem.* Sic ad Epiſcopatum vocatus Nicolaus, dotes omnes habuit tantæ Dignitati pares, quas Apoſtolus exprimit. *Irreprehenſibilem,* 1. Tim. 3. 2. *ſobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hoſpitalem,* Ad Tit. 1. 8. *doctorem, benignum, juſtum,* fecerat Spiritus Sanctus, ut ſanctè regere poſſet Eccleſiam Dei. Gregem ſibi commiſſum paſcere ſategit *verbo prædicationis, exemplo converſationis, fructu orationis.* * *Erat forma gregis ex animo*, non formarum violentarum inſtar, quæ ſubjectum deſtruunt, nec in eo manent, ſed naturalium, quæ ſubjectum fovent ac tuentur, in eo manentes & reſidentes. Eccleſiam Myrenſem purgavit ab idololatriæ ſordibus, ab Arianorum erroribus defendit, pro Fide Chriſtiana exilium & carcerem paſſus eſt, Diocletiano & Maximiano perſecutionem moventibus, ſed *Verbùm Dei non erat alligatum.* A 2. Tim. 2. 9. Conſtantino Magno Imperatore ab exilio revocatus, Eccleſiæque redditus ſuæ, Nicæno Concilio adfuit, Ariumque & ejus Hæreſim unus ipſe ex trecentis decem & octo Patribus ſuffragio ſuo damnavit. Myram redux, Catholicam de Filii divinitate & conſubſtantialitate

S. Bernard. Tract. in Evang. Ecce nos reliquimus omnia.
* 1. Petri 5. 3.

doctrinam liberè prædicavit, invictè defendit; ut meritò de illo dici possit, quod de S. Athanasio scribit
Orat. 21. S. Gregorius Nazianzenus: *Collapsam fidei doctrinam erigit, ac liberè rursus Trinitas prædicatur super candelabrum posita, splendidoque unius Divinitatis lumine Animas collustrans.*

III. Sanctum Nicolaum viventem adhuc in mortali corpore, & post obitum, ad hanc usque diem, Deus miraculis celebrem ac gloriosum fecit. *Introibo in potentias Domini.* In Dei nomine imperat mari & fluctibus, tempestates sedat, Nautis ipsum invocantibus adest, ipsosque ex naufragii præsenti periculo ereptos
Psal. 106. 23. &c. ad portum deducit. *Qui descendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis multis: ipsi viderunt opera Domini, & mirabilia ejus in profundo. Dixit, & stetit spiritus procellæ, & siluerunt fluctus ejus, & lætati sunt quia siluerunt, & deduxit eos in portum*
Matth. 8. 27. *volantatis eorum... Quis est hic, quia venti & mare obediunt ei?* Ex ejus sepulchro manat oleum salutare, quod languidis omnibus cum fide utentibus perenne me-
Psal. 51. 10. dicamentum est. Ille scilicet *sicut oliva fructifera in domo Domini*, vir misericordiæ, oleum fundere non
Prov. 21. 20. desinit ad curandos morbos infirmorum. *Et oleum in habitaculo justi.*

IN FESTO CONCEPTIONIS DEIPARÆ VIRGINIS MARIÆ.

Jacob genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus. Matth. 1.

HÆc omnium titulorum, honorum, privilegiorum Deiparæ Virginis summa, *De qua natus est Jesus.* Ob id *gratiâ plena, & benedicta in mulieribus*, ut Dei Mater esset. Huc digitati in conceptione sua

præparatur à Deo per gratiam uberrimam quâ feliciter eam divina Misericordia prævenit; ut in ipso instanti quo in sanctæ Annæ sinu concepta est, ipsi accommodari possint verba illa Sponsi cælestis ad Sponsam, quæ typus ejus erat: *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te.* Deiparæ Virginis summa post Deum puritas. Immaculata conceptio, Maria. Christo excepto, cunctis superior. Ejus elogia. *(Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. 7. & Lib. 5. Art. 8. n. 3.)* Cant. 4. 7.

B. Virgo immunis ab originali peccato, secundùm piam maximæ partis Fidelium opinionem, cui favet Ecclesia *(Lib. 3. Cap. 1. Art. 1. n. 11.)* B. Virgo Maria *Adytum & sacrarium impeccantiæ*, à Proclo Constantinopolitano Archiepiscopo appellatur, Oratione, 6. *Primitiæ nostræ reformationis; finis promissionum nobis à Deo factarum, & prædictionum, prænuntiatum divinæ gloriæ sacrarium; gentium bene expectata salus*, à S. Germano Constantinopolitano Patriarcha: *Magnum Deitatis Templum*, à S. Petro Chrysologo Sermone 144. *Centrum & negotium omnium sæculorum*, à S. Bernardo Serm. 2. de Pentecoste. Gratiæ quâ in beata conceptione præventa est, & gratiæ quæ cæteris Sanctis collata discrimen, his Prophetæ verbis Psalmo 45. expressum videtur: *Adjuvabit eam Deus mane diluculo... Fluminis impetus lætificat civitatem Dei: Sanctificavit Tabernaculum suum Altissimus... Deus in medio ejus non commovebitur.* Aliorum enim Sanctorum quidam in utero gratiam sanctificantem receperunt, ut Jeremias & Joannes Baptista: alii in pueritia, alii in ipsa morte, ut S. Latro: At beata Virgo Maria in ipsa conceptione per Christi gratiam præventa est. Cæteri gratiâ Christi Redemptoris mundati sunt à peccato quod reipsâ contraxerant, vel commiserant; liberati sunt à captivitate diaboli, cui addicti fuerant: Virgo Maria per gratiam Christi Redemptoris præventa est, ne peccati origina-

lis labem contraheret, cujus contrahendi debitum, ut Adami filia, & humano more genita, contraxerat; Gratiæ Christi medicinalis balsamum Animæ in ipsa creatione infusum, peccati originalis afflandam ex carnis conjunctione contagionem antevertit, & avertit. Christi sanguini, ex substantiâ purissimæ carnis suæ formando, redemptionem suam debuit. Ipsa Draconem vicit, contrivit caput serpentis, per Dominum nostrum Jesum Christum. Et quid mirum, cùm de sanctis Angelis mellifluus Bernardus scripserit, Christum Jesum ipsis quodam modo fuisse redemptionem? *Qui enim erexit hominem lapsum*, inquit, *dedit stanti Angelo ne laberetur; sic illum de captivitate eruens, sicut hunc à captivitate defendens: solvens illum, & servans istum.* Quod & ante S. Bernardum scripsit S. Fulgentius: *Non alia Gratia* (inquit) *stantem Angelum à ruina potuit custodire, nisi illa qua lapsum hominem post ruinam potuit reparare. Una est in utroque gratia operata: in hoc ut resurgeret, in illo ne caderet: in illo ne vulneraretur, in isto ut sanaretur: ab hoc infirmitatem repulit, istum infirmari non sinit.* Sic medicinalis Christi Redemptoris gratia ab aliis Sanctis infirmitatem depulit, Mariam infirmari non sivit: in aliis operata est ut sanarentur, in Maria ne vulneraretur: alios à captivitate eruit, Mariam à captivitate defendit. Vicit tamen Maria eadem virtute quâ Sancti omnes Draconem antiquum vicerunt, virtute scilicet sanguinis Jesu Christi; qui de illa natus est. *Et vicerunt eum propter sanguinem Agni.* In aliis natura gratiam antevertit: in Maria natura gratiam antevertere minimè ausa est. Id in nativitate duorum fratrum geminorum Phares & Zara adumbratum animadverto, qui in Genealogia Christi nominantur: *Judas autem genuit Pharez & Zaran de Thamar... Instante partu apparuerunt gemini in utero: atque in ipsa effusione infantium unus protulit manum, in qua obstetrix ligavit.*

S. Bernard. Serm. 22. in Cantica.

S. Fulgent Lib. 2 ad Trasamund. c. 3.

Apoc. 12.

Matth. 1.

vit coccinum, dicens : Iste egredietur prior. Illo verò retrahente manum, egressus est alter. Id factum non esse vi naturæ, sed gratiæ dispensatione, S. Joannes Chrysostomus observat. *Non fit lege nascentium,* inquit, *sed ex Dei gratia, qua tunc pueris aderat ista dispensans, & nobis quamdam imaginem futurorum in eorum nativitate depingens.* Genes. 38. 27. 28. 29. Hom. 3. in Matth.

Natura & Gratia velut duæ sorores; seu potius ut duo principia ad conceptionem immaculatæ Virginis in sinu S. Annæ concurrunt. Natura manum prior exerit, corpus admirabilis infantis producendo & organa disponendo : Gratia parata est ad præoccupandam, sanctificandam, & ornandam Animam. Humana ratio naturam primas habituram in Mariæ conceptione auguratur, videns ipsam insignem purpurâ Regum & Sacerdotum ex quibus originem ducit. Ista, inquit, *Egredietur prior.* Sed falleris, infirma ratio, manum retrahet natura, gratiam reverebitur, primasque illi cedet in præparatione Tabernaculi quod sibi Verbum Divinum ab æterno elegit. *Natura Gratiæ cedit ac tremula stat, progredi non sustinens,* Et omnibus elementis sola aqua ab initio perfecta. Aer sine luce, terra sine cultu. *Solus liquor semper materia perfecta, læta, simplex, de suo pura.* Rationem affert Tertullianus : quia sedes erat Spiritus Sancti, qui ferebatur super aquas : *Dignum vectaculum Deo subjiciebat.* Alii Sancti in conceptione sua terræ incompositæ, rudi, incultæ, inani, aëri caliginoso similes : Maria in conceptione sua aquæductui de paradiso exeunti. Templum scilicet sedesque Dei parabatur. *Dignum vectaculum Deo subjiciebat.* Quamobrem hæc illi verba Ecclesia accommodat : *Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo.* Primo igitur suæ vitæ momento in sinu Matris, à Deo præventa est in benedictionibus dulcedinis. *Adjuvabit eam Deus mane diluculo.* En primum gratiæ, quæ Deiparæ Virgini in conceptione sua

S. Joannes Damsc. Orat. 1. de Nativ. B. Virg.

Eccli. 24. 41.

Ibid. Vers. 12.

collata est, discrimen ab ea quæ cæteris Sanctis collata fuit.

II. Discrimen alterum, est quòd alii Sancti portionem gratiæ; Maria gratiæ plenitudinem receperit. *Fluminis impetus lætificat civitatem Dei. Singulis se gratia largita est per partes: Mariæ vero simul se totam dedit gratiæ plenitudo.* Christo scilicet Gratiæ fonti & auctori propinquior fuit, ut ejus Mater: & ideo præ cæteris debuit à Christo gratiæ plenitudinem obtinere: *Ut eum qui est plenus omni gratia in se reciperet, & eum pariendo, quodammodo gratiam ad omnes derivaret.* Christus fons gratiæ; Maria aquæductus, qui plenitudinem fontis ipsius de corde Patris accipiens, nobis edidit illum, si non prout est, saltem prout capere poteramus. Ipsi jam tunc dici potest: *Ave gratia plena.* Deus *cælesti rore aream rigaturus, totum vellus priùs infudit. Redempturus humanum genus, pretium universum contulit in Mariam... Altius ergo intueamini quanto devotionis affectu à nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria: ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea noverimus redundare.* Totis igitur præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam veneremur, quia sic est voluntas ejus qui *Totum nos voluit habere per Mariam.* Ideo gratiæ plenitudinem recepit, cùm alii stillicidia tantùm reciperent.

S. Petrus Chrysol. Serm. 143.

S. Thomas 3. p. q. 27. a. 5. S. Bernard. Serm. in Nativ. B. M. de Aquæductu.

III. Tertium discrimen gratiæ, quæ Deiparæ Virgini in sua conceptione infusa, ab ea quæ cæteris Sanctis collata est, in eo consistit quòd beatæ Virgini inamissibili quodam modo collata fuerit: cæteris modo amissibili. *Deus in medio ejus non commovebitur.* Scilicet omnis ad malum propensio, omnis difficultas in bono, ab ea singulari privilegio, & gratiâ uberiori sublatæ sunt: quod privilegium nemini Sanctorum præter ipsam à Deo concessum est. *Nam*, ut præclarè disserit S. Thomas, *Illos quos Deus ad aliquid eligit, ita*

3. p. q. 1. 7. a. 4.

præparat ac disponit, at ad id ad quod eliguntur, inveniantur idonei, secundum illud Apostoli : Idoneos nos fecit Ministros novi Testamenti. *Beata autem Virgo divinitus electa fuit ut esset Mater Dei : & ideo non est dubitandum quin Deus per suam gratiam ad hoc tam idoneam reddiderit, secundùm quòd Angelus ad eam dicit* : Invenisti gratiam apud Deum ; ecce concipies, &c. *Non autem fuisset idonea Mater Dei, si peccasset aliquando : tum quia honor parentum redundat in prolem.* Gratia filiorum, patres eorum. *Unde à contrario, ignominia Matris in Filium redundasset. Tum etiam quia singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit. Dicitur autem.* 2. *ad Crinthios* 6. Quæ conventio Christi ad Belial? *Tum etiam quia singulari modo Dei Filius, qui est æterna Sapientia, in ipsa habitavit, non solum in anima, sed etiam in utero. In malevolam* autem *animam non introibit Sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis.* Et ideo simpliciter cum Ecclesia sentiendum est, quòd beata Virgo per gratiæ suæ singulare privilegium consecuta est ut nullum peccatum actuale committeret, nec mortale, nec veniale, ut sic in ea impleretur quod de Sponsa cælesti in Canticis dictum est : *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te.* Hinc S. Augustinus : *Unde enim scimus quid ei plus gratia collatum fuerit ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere ac parere meruit, quem constat nullum habuisse peccatum.*

2. Cor. 3.

Prov. 17.

Sap. 1.

Cant. 4.

Lib. de Natura & Gratia, Cap. 36.

IV. Beatissima Virgo Gratiæ suæ fideliter cooperata est, statim atque ad rationis & liberi arbitrii usum pervenit. Hancne sumus imitati, fideliter conservando baptismalem gratiam ? In ipso diluculo rationis, in vitæ moralis initio, an gratiæ nos ad Deum diligendum & ejus mandata servanda vocanti fideliter respondimus & cooperati sumus ? Possumus ne absque mendacio cum Apostolo dicere, *Gratia Dei in me vacua non fuit?* 1. Cor. 1. 10.

Heu! quoties Spiritui Sancto restitimus? Quoties gratiam in vacuum recepimus? Quoties inspirationes sanctas extinximus? Quoties gratiam amisimus, quam potetamus conservare, quamvis thesaurum istum portantes in vasis fictilibus: cum Deus non faciat nobis occasum nisi ab ipso fecerimus casum, & *Neminem deserat, nisi deseratur, ut piè semper justèque vivatur?* Gratiæ quidem plenitudinem non accepimus, quod Mariæ privilegium est, sed, quæ Dei misericordia est, sufficientiam & habuimus, & habemus nobis paratam. Demus operam, ut cum ejus adjutorio in gratia crescamus. *Crescite in gratia, & in cognitione Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi... Coronat in nobis Deus dona misericordiæ suæ; sed si in ea gratia quam primam accepimus perseveranter ambulemus.*

S. August.

2. Petr. 3. 18.

S. August. Tract. 3. in Joan.

IN FESTO S. THOMÆ APOSTOLI.

Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Psal. cxxxviij. 12.

Genes. 1. 2. 3. 4.

IN Apostolo Thoma mysticè impletum est, quod Genesis initio legimus: *Tenebræ erant super faciem abyssi, & dixit Deus, Fiat lux: Et facta est lux. Et vidit lucem quòd esset bona. Appellavitque Deus lucem diem.* Thomas, secundùm nominis significationem, abyssus est. Cùm Deus per Filii Unigeniti mortem & resurrectionem mundum à se mirabiliter conditum admirabiliùs repararet, *Tenebræ erant super faciem Abyssi.* Incredulitatis & dubitationis caligo quædam Thomæ mentem inumbrabat, quæ nec resurgente Christo, & Apostolis quibus se conspicuum præbuerat, ejus Resurrectionem testimonio suo confirmantibus, depulsa est. *Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitum meum in*

Joan. 20. 25.

locum clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam. Verùm ubi Christus illi etiam se conspicuum præbuit post dies octo, dicens : *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis* : Mens ejus plena fidei luce illustrata est. *Et dixit Deus, Fiat lux, & facta est lux* : Fidei suæ plenitudine & firmitate diem exhibuit Ecclesiæ plenum, serenum, lætum. *Appellavitque Deus lucem diem.* Fidei suæ plenitudine, firmitate, fervore, humilitate, prioris dubitationis & incredulitatis maculam eluit. *Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.* Ex vulneribus sacratissimorum pedum Christi hausit humilitatem & firmitatem fidei. Ex vulnere lateris Christi & corde illius sacratissimo hausit fervorum fidei. Ex vulneribus manuum Christi hausit operationem fidei. Sit fides nostra, ut fides S. Apostoli Thomæ, humilis & firma ; fervens & caritate succensa ; operans & bonorum operum effectrix.

Fides humilis, curiositatem excludit. *(Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 1.)* Dei auctoritate, non humana ratione in rebus salutis duci debemus*(Ibid.)*Intelligentia, merces fidei.*(Ibid.)* Pœna curiositatis in rebus Religionis. *(Ibid.)* Fides sine caritate & bonis operibus nihil prodest ad salutem. *(Quæst. 1. Art. 5.)*

I. Deus qui jussit de tenebris lumen splendescere, ex Apostoli Thomæ incredulitate maximum ipsius, Ecclesiæque bonum elicuit, fidem scilicet Divinitatis, Incarnationis, ac Resurrectionis suæ plenissimam ac firmissimam. Egit namque miro modo divina clementia, ut « Discipulus ille dubitans, dum in Magistro suo vulnera « palparet carnis, in nobis vulnera sanaret infidelitatis. « Plus enim nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quàm fi- « des credentium Discipulorum profuit, quia dum ille ad « fidem palpando reducitur, nostra mens omni dubita- «

S. Greg. M. Hom. 11. in Evang.

» tione postposita in fide solidatur. Sic quippe Discipu- » lum Dominus post Resurrectionem suam dubitare per- » misit, nec tamen in dubitatione deseruit, sicut ante » nativitatem suam habere Mariam sponsum voluit, qui » tamen ad ejus nuptias non pervenit. Nam ita factus est » Discipulus dubitans & palpans testis veræ Resurrectio- » nis, sicut Sponsus Matris fuerat custos integerrimæ vir- » ginitatis. Quàm oculata, quàm humilis, quàm firma fides ejus! *Dominus meus, & Deus meus!* Christum Jesum Deum simul & hominem confessus est. Tenebræ erant super faciem abyssi, in corde Thomæ, antequam ipsi illucesceret dies quam fecit Dominus. Venit caput hujus diei, & dixit: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis.* Quasi diceret: *Sciebam vulnera tua, servavi tibi cicatricem meam. Sed planè mittens manum suam, complevit fidem. Qua est enim fidei plenitudo? Ut non credatur Christus tantùm homo, nec credatur Christus tantummodo Deus, sed homo & Deus. Ipsa est fidei plenitudo, quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Thomas oblatis sibi cicatricibus & membris Salvatoris sui, ubi tetigit, exclamavit: Dominus meus, & Deus meus. Hominem tetigit, Deum cognovit: Tetigit carnem, respexit ad Verbum;* quia *Verbum caro factum est, & habitavit in nobis.* Arii, Nestoriique hæreses S. Thomæ confessio refellit ac destruit; Arii, qui Filium Dei verè Deum, Patrique Æterno consubstantialem esse negabat; Nestorii, qui unam Dei hominisque personam esse inficiabatur. *Dominus meus, & Deus meus! Veritatem Evangelici Sacramenti Thomas intelligens: Dominum suum & Deum suum esse confessus est. Non hic honoris est nomen, sed naturæ confessio est: rebus enim ipsis atque virtutibus Deum credidit. Resurrexisse enim per se ex mortuis in vitam, nisi Dei natura non potuit.*

Joan. 20, 28.

S. August. Serm. 5. novissimæ Edit. Paris.

Joan. 1. 14.

S. Hilarius Lib. 7. de Trinit.

Thomæ fides antea infirma & titubans, in Christi vulneribus fundata & confirmata est. *Statuit supra petram pedes meos. & direxit gressus meos. Et immisit in os meum canticum novum, carmen Deo nostro... Petra autem erat* Christus. De qua dicitur in Cantico Canticorum: *Columba mea in foraminibus petræ.* Foramina petræ, vulnera Christi. *Bona foramina, quæ fidem adstruunt Resurrectionis. & Christi Divinitatem.* Dominus meus, & Deus meus! *Unde hoc reportatum oraculum, nisi ex foraminibus petræ?* Psal. 39. 3. 1. Cor. 10. 4. Cant. 2. 14. S. Bernard. Serm. 61. in Cantica.

II. Pervens S. Thomæ fides, ex vulnere lateris Christi fervoris sui & amoris quo succensa erat, incrementum accepit. Ante Christi Passionem & Resurrectionem jam mirum in modum ardens erat cor ejus amore Christi. Ad ipsum ubique sequendum & commoriendum se paratissimum exhibebat. Christo ad Lazarum suscitandum Bethaniam eunte, quæ Hierosolymis vicina erat, ubi se brevi mortem passurum Discipulis prænunciaverat, dicit Thomas condiscipulis: *Eamus & nos, ut moriamur cum eo.* Magnanimitatis Thomæ, non minùs quàm dubitationis testimonia hæc verba sunt: *Nisi videro in manibus ejus &c. Pusilla fides* (ait S. Bernardus.) *sed de magnitudine animi miro modo descendens.* Joan. 11. 16.

III. Fides S. Thomæ otiosa & segnis non fuit, sed activa & per caritatem operans. Peregrinationes difficillimas suscipiens, labores immensos tolerans pro Christi gloria in prædicatione Evangelii Parthis, Medis, Bactris, Persis, Indis, ad finem usque vitæ, quam martyrio consummavit Calaminæ sagittis confossus, ut morte suâ velut signo Christianæ Religionis, quam prædicaverat, veritatem confirmaret. *Posuit me quasi signum ad sagittam.* Christum esse Veritatem, cui credendum; Viam, per quam tendendum; Vitam ad quam perveniendum, prædicatione sua tot Gentes docuit, sanguine confirmavit. Id à Christo Jesu didice- Thren. 3. 12.

rat sanctus ille Apostolus. Cùm enim Christus Discipulis suis dixisset: *Vado parare vobis locum: Et si abiero, & praeparavero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. Et quò ego vado scitis, & viam scitis. Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quò vadis, & quo modo possumus viam scire? Dicit ei Jesus: Ego sum via, & veritas & vita. Nemo venit ad Patrem nisi per me.* Quasi diceret: *Quà vis ire? Ego sum via. Quò vis ire? Ego sum veritas. Ubi vis permanere? Ego sum vita.* Via, Christus est humilis. Veritas & vita, Christus excelsus & Deus. Si ambules in humili, pervenies ad excelsum. Si infirmus humilem non asperneris, in excelso fortissimus permanebis. Quia non habebamus quà iremus ad veritatem, Filius Dei qui semper in Patre veritas & vita est, assumendo hominem factus est via. Ambula per hominem, & pervenis ad Deum; Per ipsum vadis, ad ipsum vadis. Noli quaerere quâ ad illum venias, praeter ipsum. Si enim via esse ipse noluisset, semper erraremus. Factus ergo via est quâ venias. Non tibi dico, Quaere viam. Ipsa via ad te venit: Surge & ambula. Qui bene vivunt, & in Christum non credunt, bene currunt, sed in via non currunt. Quanto plus currunt, plus errant, quia à via recedunt. Si autem ad Christi fidem convertantur, perveniunt ad vitam, tenent viam, bene ambulant, & non errant. Hanc viam cognovit & praedicavit S. Thomas Apostolus; hanc teneamus, ut ad Christum ipsum, quatenus apud Patrem Veritas & Vita est, perveniamus.

S. August. Serm. 142. aliàs 54. de Domini verb. Dom. & Serm. 141 aliàs 55 de Verbis Domini.

IN FESTO S. STEPHANI PROTOMARTYRIS.

Stephanus plenus gratiâ, fortitudine, & Spiritu Sancto. Act. vij.

PLenitudo gratiæ Stephanum primi Diaconi Ministerio dignum effecit. Plenitudo fortitudinis Stephanum Protomartyris coronâ decoravit. Plenitudo Spiritus Sancti Stephanum primum ac nobilissimum post Christum Jesum caritatis exemplar mundo exhibuit.

I. De S. Stephani electione ad primi Diaconi ministerium, vide *Act. Cap. 6.* Diaconi electi ad Altaris ministerium, ad divini etiam verbi, ubi opus esset prædicationem; ad Viduarum & pauperum curam. His functionibus obeundis fides plena, sapientia eximia, castitas Angelica, fidelitas summa necessariæ erant. Fides Mysteriorum & Sacramentorum, quorum electi sunt Ministri per orationem & manuum impositionem Apostolorum: Sapientia, ad Scripturarum Sacrarum intelligentiam & explicationem: Castitas ad curam & consolationem viduarum; fidelitas ad bonorum Ecclesiasticorum seu eleemosynarum dispensationem. *Quæritur enim inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur.* His dotibus præ omnibus Christi Discipulis eminebat Stephanus. *Et elegerunt Stephanum virum plenum fide & Spiritu Sancto. Fide faciebat prodigia & signa magna in populo*, ut Christianæ Religioni conciliaret auctoritatem. Sapientiâ plenus erat ad Scripturam Sacram exponendam, & convincendos Judæos. *Surrexerunt autem quidam de Synagoga quæ appellatur Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum, & eorum qui erant à Cilicia & Asia disputantes cum Stephano: & non poterant resistere sapientiæ & Spiri-* *Act. 6. v. 10.*

tui qui loquebatur. In Stephano scilicet impletum est illud Christi Domini promissum: *Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes adversarii vestri.* Eminebat castitate, quæ ipsum Angelis coæquabat. Virgines enim *in terris non nubendo, de familia Angelica deputantur.* Ideo *Intuentes eum omnes qui sedebant in Concilio, viderunt faciem ejus tanquam faciem Angeli.*

Luc. 21. 15.

Tertull.

Act. 6.

II. Plenitudo fortitudinis Stephanum Protomartyris corona decoravit. Fortitudo maximè elucet patiendo mortem, in testimonium fidei Christianæ. Stephani fortitudo admirabilis, qui mortem pro defensione Veritatis & Religionis Christianæ ante Apostolos ipsos passus est, eámque primus omnium sanguine suo confirmavit. Christus ad hoc venit in mundum ut testimonium perhiberet veritati, illamque non solùm prædicatione & miraculis, sed passione ac morte sua confirmaret. Stephanus Dominum Jesum imitatus, testis extitit Evangelicæ Veritatis, non docendo solùm, disputando, ac defendendo nascentem Religionem contra Judæos in Synagogis, in Concilio, coram Principe Sacerdotum, Scribis & Sanatoribus Judæorum, sed pro ipsa primus omnium post Christum moriendo. *Sanguis Martyrum, semen Christianorum.* Stephani sanguis semen Martyrum, quibus exemplum patiendi pro Christo, & pro veritate ac justitia usque ad mortem certandi præbuit. *Quando Stephanus pro Christo primus sanguinem fudit, quasi corona processit de cælo, ut eam sumerent sequentes in præmio, qui præcedentis virtutem imitarentur in prælio. Impleverunt postmodum terram crebra martyria.* Falsi testes adversùs Christum insurrexerunt, falsi testes adversùs Stephanum pariter suscitati sunt. Dixerunt illi: *Nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam Templum hoc manufactum, & per triduum aliud non manufactum ædificabo.* De Stephano dixerunt: *Audivi-*

Tertull.

S. August. Serm. 314. aliàs 95. de Diversis.

Marci. 14. 58.

vimus eum dicentem : Quoniam Jesus Nazarenus hic *Act. 6. 14.*
destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas
tradidit nobis Moyses. Christus ductus est extra civi-
tatem ut crucifigeretur : Stephanus extra civitatem eje-
ctus est ut lapidaretur. Christus proposito sibi gaudio
sustinuit crucem confusione contempta : Stephanus la-
pidum undique ingruentium grandinem, quasi blas-
phemiæ reus, pro Christo forti & alacri animo susti-
nuit. Unde verò tanta illi fortitudo, nisi à Christo quem
in cælo ad dexteram Dei stantem intuebatur ? *Inten-* *Act. 7. 55.*
dens in celum vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à
dextris Dei. Et ait : Ecce video calos apertos, & Fi-
lium hominis stantem à dextris Dei. Animos addebant
Stephano futura præmia. Si enim sub imbre lapidum " *S. August.*
constitutus futura præmia non cogitasset, quomodo il- " *Serm. 314. aliàs 95. de*
lam grandinem pertulisset ? Sed illius præceptum gesta- " *Diversis.*
bat in animo, cujus præsentiam cernebat in cælo ; & "
ad eum flagrantissimo amore suspensus, carnem quan- "
tocyus relinquere, & ad ipsum cupiebat advolare : nec "
mortem jam timebat, quia Christum, quem pro se oc- "
cisum sciebat, viventem videbat ; ac festinabat etiam "
mori pro illo, ut viveret cum illo. *Jesum stantem vi-* "
debat ; ideo stabat, & non cadebat, quia stans sur-
sum, & deorsum certantem desuper spectans, invictas
Militi suo vires, ne caderet, suggerebat. Vidit cælos
apertos, vidit, & ut bonus Miles Christi violenter in-
vasit, sciens dixisse Dominum : *Regnum calorum vim* *Mat. 11. 12.*
patitur, & violenti rapiunt illud. In certamine autem
Dominum invocabat Martyr sanctissimus, dicens :
Domine Jesu, accipe spiritum meum. Ita stans orabat.
Exigebat enim *debitum quod Martyribus promissum*
erat, debitum de quo dicit Apostolus : *Ego enim jam* *2. Tim. 4. 6.*
delibor, & tempus resolutionis mea instat. Bonum cer-
tamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi : de
reliquo reposita est mihi corona justitia, quam reddet
mihi Dominus in illa die justus judex. Protomartyri

Stephano congruè accommodari potest illud Prophetæ
Isai. 33. 16. oraculum: *Iste in excelsis habitabit*, corde scilicet fixus in cælis: quos videt apertos: *Munimenta saxorum sublimitas ejus*; lapides scilicet quibus obruitur, gradus sunt quibus ad cælum ascendit. *Panis ei datus est*, panis veritatis, sapientiæ, panis vitæ & intellectus: *Aquæ ejus fideles sunt*; divinæ gratiæ, cælestium consolationum fontes ipsi non deficiunt in agone. *Regem in decore suo videbunt oculi ejus*. Jesum fortitudinem Martyrum, sui certaminis agonothetem, *Stantem à dextris Dei*. Quia verò Jesum in gloria sua intuenti, terrena omnia bona vilescunt, ideo oculi ejus *cernent terram de longè*. Quomodo enim de longè non cernet terram morientium, qui propiùs intuetur terram viventium? Deum timens simul & amans, lapides & mortem non timet; qui enim timet Dominum, nihil trepidabit. *Cor tuum meditabitur timorem*. Judaicæ Gentis Legisperiti & Sapientes Stephani sermone convicti & confusi manent. *Ubi est litteratus? Ubi Legis verba ponderans? Ubi doctor parvulorum?* Superbi Doctores, cælesti sapientia vacui, linguam eruditam & disertam Stephani intelligere non possunt, quia nolunt. *Populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possit intelligere disertitudinem linguæ ejus, in quo nulla est sapientia*. Aspides surdæ obturant aures sunt, ut non exaudiant vocem incantantis sapienter.
Psal. 57. 5.
Act. 7. 56. *Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures suas, & impetum fecerunt unanimiter in eum.*

III. Plenitudo Spiritus Sancti Stephanum primum ac nobilissimum, post Christum Jesum, caritatis exemplar mundo exhibuit. Pro inimicis oravit mortem sibi
Act. 7. 59. inferentibus: *Positis autem genibus clamavit voce magna, dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum.*
S. August. s. 1. alias 93. de Diversis. *Pro se orans stabat, pro eis genua figebat. Discrevit justum à peccatoribus: Pro justo stans petebat, quia mercedem exigebat: Pro peccatoribus genua fixit, quia sciebat*

quàm difficilè pro tam sceleratis posset exaudiri. Quamvis justus, quamvis sub ipsa corona constitutus, non præsumsit, sed genu fixit; non attendens quid ipse dignus esset petendo accipere, sed quid ipsi digni essent, à quibus volebat horrenda supplicia removere. *Domine, ne statuas illis hoc peccatum.* Christus sedebat in Cathedra Crucis, & docebat Stephanum regulam pietatis. Imitatur iste sublimem humilis, Creatorem creatura, Mediatorem victima, Deum & hominem homo: Deum Christum, sed in Cruce hominem, dicentem. *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* Nemo dicat: Ille oravit pro inimicis suis, quia Christus, quia Deus, quia Unicus: Quis sum ego qui hoc faciam? Si multùm est ad te Dominus tuus, nescis quia Stephanus est conservus tuus? Ecce Stephanus fecit: de se? de suo fecit? Si autem de dono Dei fecit, numquid intravit & contra te clausit? Numquid pontem transivit, & præcidit? Multum est ad te? Pete & tu. Fons manat, non siccavit . . . . *Si multum ad te putas imitari Dominum tuum; attende Stephanum conservum tuum. Dominus Christus unicus Dei Filius, numqud hoc Stephanus? Dominus Christus de incorrupta Virgine natus; numquid hoc Stephanus? Dominus Christus venit non in carne peccati, sed in similitudine carnis peccati, numquid hoc Stephanus?* Sic natus est ut tu; inde natus est, unde & tu; ab eo renatus est, à quo & tu, tanti valet, quanti vales. Unum instrumentum nobis factum est, Evangelium instrumentum est, ubi omnes empti sumus: Ubi tu, ibi ille. Quia servi sumus, instrumentum est: Quia filii sumus, testamentum est. Ipsum attende, conservum attende. Multum est ad te, quia infirmos oculos habes, intueri Solem: lucernam vide. Stephani oratio quàm potens, quam efficax? Saulum Ecclesiæ peperit, qui lapidantibus consentiens, eorum vestimenta servabat, Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet. *Præceptum est nobis ad redun-*

S. August. Serm. 317. aliàs 92. de Diversis.

Apolog. 31. *dantiam benignitatis etiam pro inimicis Deum orare* (inquit Tertullianus.) Si lapides in aquam injicias, quasi intumescit & redundat aqua. Quo majori impetu inimici Stephani & veritatis in ipsum lapides jaciunt, caritas ejus magis effervescit, benignitas ejus ita redundat, ut Deum pro ipsis oret. *Ad redundantiam benignitatis.* Christus amare & acerbè arguit Judæos, sed
Matth. 23. 13. amando. *Væ vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ.* Cùm ista dicebat, quis non putaret quòd illos oderat? Venit
Lucæ 23. 34. ad crucem, & ait: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* Ita Stephanus Judæos priùs arguit & ob-
S. August. Serm. 315. jurgat dicens: *Dura cervice, & incircumcisi cordibus & auribus, vos semper Spiritui Sancto resistitis, sicut patres vestri, ita & vos.* Sævire videtur. *Lingua ferox, cor lene. Clamabat, & amabat. Sæviebat, & salvos fieri volebat.* Positis autem genibus clamavit voce magna dicens: *Domine, ne statuas illis hoc peccatum.*

Quòd Martyres honoramus, nobis prodest, non illis. Solemnitates Martyrum, exhortationes sunt Mar-
S. August. Serm. 325. tyriorum. *Honorare, & non imitari, nihil est aliud quàm mendaciter adulari.* Imitetur S. Stephani fidelitatem unusquisque in vocationis suæ statusque sui officiis fideliter adimplendis, cavens ne desit gratiæ Dei. S. Stephani fortitudinem imitetur in adversis patienter ferendis, ut nec deliciæ sæculi, nec damna, nec per-
Hebr. 12. 4. secutiones ipsum à caritate Christi separent. *Nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversus peccatum repugnantes.* S. Stephani caritatem imitemur, inimicos diligendo, & pro illis orando. Id si difficile videatur, in cœlum convertamus oculos; intueamur Jesum stantem ad dexteram Dei, nobis mercedem æternam, quæ Deus ipse est, parantem.

IN FESTO S. JOANNIS APOSTOLI ET EVANGELISTÆ.

Erat recumbens unus ex Discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Joan. xiij. 23.

MAgna S. Joannis dignitas & excellentia, quòd Dilectus Jesu Discipulus appellari & esse meruerit. Omnes ejus prærogativæ hoc uno nomine exprimuntur. Apostolum fuisse, Evangelistam, Prophetam, Virginem, & Martyrem, magnum est: sed hos omnes honorum titulos complectitur dilecti Jesu Discipuli nomen. *Quem diligebat Jesus.* Hoc se nomine ubique designat Joannes, proprio suo tacito nomine, quasi solum diligeret Jesus, ut hoc signo discerneretur à cæteris, quos utique omnes diligebat: *Quid ergo nisi amplius se dilectum, cùm hoc diceret, volebat intelligi? Quod absit ut mendaciter diceret. Quod autem majus dare potuit Jesus majoris erga eum sua dilectionis indicium, quàm ut homo cum cæteris condiscipulis suis socius tantæ salutis, solus tamen discumberet super pectus ipsius Salvatoris?* Quæstio movetur, Utrum Joannes qui plus à Christo dilectus fuit, magis etiam Christum dilexerit, ac proinde melior fuerit Petro? Petrum enim magis dilexisse significare videntur hæc Domini verba: *Diligis me plus his?* Aliunde, Joannem fuisse magis dilectum, certum est. Qui verò dixerit Christum magis dilexisse illum à quo minùs diligebatur, injuriam Christo facere videtur. *Quantùm ipse sapio* (inquit S. Augustinus) *meliorem qui plus diligit Christum, feliciorem verò quem plus diligit Christus, facilè responderem: si justitiam Liberatoris nostri minùs eum diligentis à quo plus diligitur, & eum plus à quo*

S. Hieron. lib. .. cont. Jovinian.

S. August. Tract. 124. in Joan.

minus diligitur, quemadmodum defenderem, pervide-
S. Thomas 1. p. q. 20. a. 4. ad 1. rem. In ambigua quæstione Sanctus ipse Augustinus ad Mysterium confugit, dicens, Viam activam quæ significatur per Petrum, plus diligere Deum quàm vitam contemplativam, quæ significatur per Joannem, quia magis sentit præsentis vitæ angustias, ab eisque liberari, & ad Deum ire vehementius desiderat. Vitam verò contemplativam Deus plus diligit, quia magis eam conservat. Non enim cùm vita corporis finitur, sicut vita activa. Quidam verò dicunt quòd Petrus plus dilexit Christum in membris; & sic etiam à Christo plus fuit dilectus. Unde ei commendavit Ecclesiam. Joannes verò plus dilexit Christum in se ipso: & sic etiam plus ab eo fuit dilectus. Unde ei commendavit Matrem. Alii verò dicunt, incertum esse quis illorum plus Christum dilexerit amore caritatis: & similiter quem Deus plus dilexerit in ordine ad majorem gloriam vitæ æternæ. Sed Petrus dicitur plus dilexisse, si fervor amoris spectetur: Joannes verò plus dilectus, si ratio habeatur familiaritatis, cujus majora quædam indicia illi Christus exhibuit ob juventutem & castitatem. Alii verò dicunt, quòd Christus plus dilexit Petrum quantùm ad excellentius donum caritatis: Joannem verò plus quantùm ad donum intellectûs. Unde simpliciter Petrus fuit melior & magis dilectus, sed Joannes secundum quid. Præsumptuosum tamen videtur hoc dijudicare, ut dicitur Proverb. xvi. Spirituum ponderator est Dominus, & non alius. Hæc igitur quæstione, quæ plus habet curiositatis, quàm ædificationis, sepositâ, duo in hoc Sermone expendemus. 1. Quid major Christi dilectio S. Joanni præstiterit? 2. Quid Joannes Christi dilectioni rependerit?

S. Thomas 1. p. q. 20. a. 2. I. Discrimen statuit Doctor Angelicus inter voluntatem Dei & nostram, quòd voluntas nostra non est causa bonitatis rerum, sed ab ea movetur sicut ab objecto: Unde amor noster quo bonum alicui volumus, non est

causa bonitatis ipsius; imò bonitas ejus vera vel æstimata provocat amorem quo ei volumus & bonum conservari quod habet, & addi quod non habet, & ad hoc operamur: Sed amor Dei est infundens & creans bonitatem in rebus. Singularia igitur, magna & excellentia dona Joanni Apostolo præstitisse Jesum, qui ipsum præ cæteris Discipulis diligebat, minimè dubium est. *Erat recumbens unus ex Discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus.* Christus Jesus Joannem præ cæteris Discipulis conscium fecit arcanorum suorum; participem bonorum suorum; consortem dolorum suorum. In sinu Jesu recumbens, conscius effectus est arcanorum ejus; à Christo Virgini Mariæ in filium datus, particeps factus est bonorum ejus: Juxta Crucem Jesu morienti adsistens, consors fuit dolorum ejus.

I. Sinus quid aliud est quàm secretum? Filius Dei in sinu Patris arcana ejus cognoscit, doctrinam ab eo acceptam hominibus revelat. *Deum nemo vidit unquam: Unigenitus Filius qui est in sinu Patris ipse enarravit.* Joannes in sinu Jesu recumbens doctrinam suam, altissimaque Mysteria, ex illo divino fonte hausit. *De illo pectore in secreto bibebat; sed quod in secreto bibit, in manifesto eructavit, ut perveniret ad omnes Gentes non solùm Incarnatio Filii Dei, & Passio, & Resurrectio, sed etiam quod erat ante Incarnationem, Unicus Patri, Verbum Patris, coæternus generanti, æqualis ei à quo missus est, sed in ipsa missione minor factus, quò major esset Pater.* Enarravit in Evangelio suo *quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit... Si in cor hominis non ascendit, quomodo ascendit in cor Joannis? An non erat homo Joannes? An fortè nec in cor Joannis ascendit, sed cor Joannis in illam ascendit? Quod enim ascendit in cor hominis, de imo est ad hominem; Quò autem ascendit cor hominis, sursum est ab homine.* Etiam sic, Fratres, dici potest, quia si ascendunt in cor Joannis, si

Joan. 1. 18.

S. August. Tract. 18. in Joan.

1 Cor. 2. 9.

aliquo modo potest dici, *In tantum ascendit in cor Joannis, in quantum ipse Joannes non erat homo. Quid est, non erat homo? In quantum cœperat esse Angelus.* Erat Joannes de illis montibus de quibus dictum est: *Suscipiant montes pacem populo, & colles justitiam.*

Psal. 71. 3.

Montes, excelsæ animæ sunt: Colles, parvulæ animæ sunt. Sed ideo montes excipiunt pacem, ut colles possint excipere justitiam. Quæ est justititia quam colles excipiunt? Fides, quia *Justus ex fide vivit.* Non autem exciperent minores animæ fidem, nisi majores animæ quæ montes dictæ sunt, ab ipsa Sapientia illustrarentur, ut possint populis trajicere quod possint parvuli capere, & vivere ex fide colles, quia montes pacem suscipiunt. De his ergo montibus & Joannes erat, qui dixit: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Susceperat pacem Mons iste, contemplabatur Divinitatem Verbi. Qualis iste Mons erat, quàm excelsus? Transcenderat omnia cacumina terrarum, omnes campos aëris, omnes altitudines siderum, omnes Choros & legiones Angelorum. Nisi enim transcenderet ista omnia quæ creata sunt, non perveniret ad eum per quem facta sunt omnia.

Rom. 1. 17.

Hinc Aquila comparatur, quia cùm alii tres Evangelista in his maximè occupati sint, quæ Christus in carne operatus est, & quæ præcepta mortalis vitæ exercendæ carnem portantibus tradidit; Joannes super nubila infirmitatis humanæ velut Aquila volat, & lucem incommutabilis veritatis acutissimis atque firmissimis oculis cordis intuetur. *Job. 39. 27.* Numquid ad præceptum tuum elevabitur Aquila, & in arduis ponet nidum suum? *Ezechiel. 17. 3.* Aquila grandis magnarum alarum venit ad Libanum, & tulit medullam Cedri. De Joanne Evangelista hic locus mysticè explicari potest. Medullam Cedri intellige divinitatem Verbi.

S. August. Lib. 1. de Consensu. Evang. c. 6.

S. Joannem divinorum arcanorum conscium factum

cùm supra pectus Jesu recumberet, probat & ejus Apocalypsis, de qua S. Hieronymus: *Apocalypsis Joannis* (inquit) *tot habet sacramenta, quot verba.*

S. Hieron. Epist. ad Paulinum.

2. S. Joannes particeps factus est bonorum Jesu, cùm illi Virginem matrem Virgini commendavit. *Cùm vidisset Jesus Matrem, & Discipulum stantem quem diligebat, dicit Matri sua: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit Discipulo; Ecce Mater tua.* Testabatur de Cruce Christus (inquit Sanctus Ambrosius) & inter Matrem atque Discipulum pietatis officia dividebat. *Condebat Dominus non solùm publicum, sed etiam domesticum Testamentum, & hoc ejus Testamentum signabat Ioannes, dignus tanto Testatore testis.... Et ex illa hora accepit eam Discipulus in sua.* Quæ sua habebat Joannes, qui mundana & sæcularia non habebat, qui & de mundo non erat? Quæ habebat sua, nisi ea quæ à Christo acceperat? Bonus verbi sapientiæque Possessor, bonus receptor gratiæ. Audite quæ Apostoli à Christo acceperint: *Accipite*, inquit, *Spiritum Sanctum*, &c. NEQUE *enim Mater Domini Iesu nisi ad possessorem gratia demigraret, ubi Christus habebat habitaculum.* Et ex illa hora accepit eam Discipulus in sua. *Cum quo Virgo habitare debebat, quàm cum eo quem Filii haredem, integritatis sciret esse custodem?* Non mirum ergo Joannem *præ cæteris locutum Mysteria divina, cui præsto erat Aula cœlestium Sacramentorum.* Minimè dubium est quin operatorio Christi verbo, *per quem omnia facta sunt*, Maria Virgo Joannis revera mater; Joannes Mariæ Virginis filius revera extiterit. *Nam si nullus est Mariæ filius, judicio eorum, qui de ipsa sanè senserunt, præterquàm JESUS: dicitque Jesus Matri: Mulier, ecce filius tuus, & non, Ecce etiam hic est filius tuus: perinde est ac si dixisset, Ecce hic est Jesus quem genuisti.*

Joann. 19. 26.

S. Ambros. Epist. 65.

S. Ambr. in Exhort. Virginitatis, cap. 5.

Idem lib. De Instit. Virginis, cap. 7.

Origen. Præfat. Comment. in Ioan. Edit. Huet.

3. Joannes juxta Crucem Jesu morienti adsistens, particeps fuit dolorum ejus. Jam tunc bibit calicem

Dominicæ passionis, Christo Jesu compatiendo, quem ad mortem usque secutus est, cujus Cruci cor ejus confixum etat, nec inde, etiam postquam Jesus mortuus est, poterat avelli. Unde cùm latus Christi mucrone diro lanceæ confossum est, transfixa sunt corda Mariæ & Joannis. *Unus militum lancea latus ejus aperuit; & continuò exivit sanguis & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus.* Vetè amicus Jesu Joannes Apostolus, qui Dominum & Magistrum à quo diligebatur, in passione & morte non deseruit, nec se palam ejus Discipulum & amicum erubuit profiteri, cùm in Cruce in medio latronum moreretur. *Omni tempore diligit qui amicus est: & frater in angustiis comprobatur.*

Joan. 19. 34. 35.

Proverb. 17. 17.

II. Joannes dilectioni qua ipsum honoravit Christus amore adentissimo & constantissimo respondit, omnia studia sua, labotesque consectans ut ad ejus amorem omnes attraheret. Ideo Judæis, Parthis, Asiaticis Evangelium prædicavit.. Ideo verbera, opprobria, carceres, exilium, olei ferventis supplicim passus est. Ideo Evangelium & Epistolas scripsit caritatem spirantes. De quibus S. Gregorius Magnus: *Succendi cor nostrum igne caritatis quærimus? Joannis verba pensemus, cujus omne quod loquitur, caritatis igne vaporatur?* Quid ad divinum caritatis ignem accendendum potentius his S. Joannis sententiis? *Qui non diligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est charitas; non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, & misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit nos, & nos debemus alterutrum diligere. Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, & charitas ejus in nobis perfecta est. Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Nos ergo di-*

Homil. 15. in Exech.

1 Joan. 4. 8. &c.

ligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos. Si quis dixerit, Quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. Quod scriptis tradiderat, vivâ voce identidem repetebat mandatum novum, mandatum caritatis. Cùm enim senex admodum inter brachia Discipulorum ad Ecclesiam deferretur, nihil aliud per singulas Collectas seu Conventus Fidelium proferre solebat quàm hæc verba: *Filioli, diligite alterutrum . . . Præceptum Domini est, & si solum fiat, sufficit.*

Ferventissimam ac suavissimam sancti Joannis caritatem probat historia quam ex sancto Clemente Alexandrino refert Eusebius. Cùm post obitum Domitiani ex Insula Pathmo Ephesum rediisset Joannes, ad finitimas quoque Provincias rogatus se contulit, partim ut Episcopos constitueret, partim ut Ecclesias integras disponeret ac formaret, partim etiam ut homines sibi à divino Spiritu indicatos in Clerum seponeret. Cùm ergo ad quamdam urbem venisset haud longè dissitam ab Epheso, cujus etiam nomen à nonnullis refertur, fratresque suis sermonibus consolatus fuisset, ad extremum viso juvene quodam staturâ corporis egregio, vultu non invenusto, & ferventi indole prædito, conversus ad eum quem ordinarat Episcopum: Hunc, inquit, coram universa Ecclesia, & sub testimonio Christi studiosè tibi commendo. Cùm verò Episcopus eum juvenem suscepisset, & curæ sibi in posterum fore polliceretur, iterum Joannes eadem quæ priùs mandare & contestari non destitit. Post hæc, Joannes quidem Ephesum regressus est. Presbyter verò adolescentem sibi traditum in domum suam suscipiens educavit, fovit, atque continuit: Tandemque Sacramentum Baptismi eidem tradidit. Deinceps Sacerdos de pristina cura atque custodia pau-

Euseb. lib. 3. Hist. Eccles. cap. 23.

» iam remisit, quippe cùm perfectissimo custode apposi-
» to, Christi videlicet signaculo, juvenem communisset.
» Illum ergo præmatura potium libertate, æquales qui-
» dam sibi adjungunt, desides ac dissoluti, & flagitiis om-
» nibus assuefacti. Ac primùm quidem magnificis convi-
» viis adolescentem illiciunt; noctu deinde ad spoliandos
» obvios egressi, secum illum abducunt: Inde ad majo-
» rum scelerum societatem cohortantur. At ille sensim
» assuescebat pravitati, & tamquam generosus & effrenis
» equus à recto tramite abreptus ac frænum commordens,
» quantò majore animi indole præditus erat, tantò acriùs
» in præceps ferebatur. Postremò abjecta spe salutis quam
» in Deo posuerat, nihil jam mediocre animo designa-
» bat, sed grandi aliquo scelere perpetrato, quandoqui-
» dem jam de salute sua penitùs desperaverat, parem cum
» cæteris pœnam subire dedignabatur. Assumptis igitur
» illis ipsis sodalibus, & instituto latronum collegio, ipse
» prompto animo dux eorum effectus, violentia, cædibus
» atque atrocitate cunctos superabat. Aliquanto post tem-
» pore, cùm negotii cujuspiam necessitas incidisset, iterum
» in eam urbem accitus est Joannes. Qui cùm venisset, &
» & cuncta, quorum gratiâ advenerat, ordinasset: Age-
» dum, inquit, Episcope, redde nobis depositum, quod
» ego & Christus tibi commendavimus sub testimonio
» Ecclesiæ cui præsides. Ad hæc Episcopus primò quidem
» mirari, cùm existimaret pecuniam, quam non accepis-
» set, à se per calumniam repeti. Et sicut adhibere fidem
» non poterat reposcenti ea quæ minimè haberet, ita nec
» Joanni diffidere audebat. Sed ubi Joannes: Juvenem,
» inquit, & animam fratris reposco: Tum Senex demissò
» vultu suspirans atque illacrymans; Is, ait, mortuus est.
» Quomodo, inquit Joannes, & quonam mortis genere?
» Deo mortuus est, ait ille. Malus quippe evasit & perdi-
» tus, & ad extremum latro. Itaque nunc pro Ecclesia
» montem occupavit cum suis similimis commilitonibus.
» His auditis, Apostolus scissa veste, & cum ingenti ge-

mitu caput feriens: Bonum, inquit, animæ fratris custodem reliqui. Sed jam equus mihi præsto sit, & aliquis ductor itineris. Inde ab Ecclesia, ita ut erat, profectus, conscenso equo properavit. Cumque ad locum venisset, ab iis qui excubias agebant latronibus capitur: Non ille fugam parans, nec veniam deprecans, sed vociferans, Ad hoc ipsum veni, deducite me ad Ducem vestrum. Is verò ut erat armatus, interim expectabat. Sed ubi accedentem propiùs agnovit Joannem, præ pudore in fugam se convertit. At Joannes concito cursu hominem persequi instituit, oblitus ætatis suæ, identidem clamans; Quid me patrem tuum fugis, fili, inermem & senem? Miserere mei fili: Noli timere: Adhuc supereft tibi spes salutis. Ego pro te satisfaciam Christo. Tuâ causâ mortem libenter exciplam, quemadmodum Dominus pro nobis mori sustinuit. Animam meam pro tua vicariam dabo. Sta modò & mihi crede. A Christo missus sum. His ille auditis, primùm quidem vultu in terram demisso substitit: Deinde armis abjectis, tremens in lacrymas effusus est. Et accedentem senem complexus, gemitu ac lacrymis, quantùm maximè poterat, veniam rogabat, & lacrymis quasi altero Baptismo expiabatur, solam dextram occultans. Tum Apostolus sperans ac dejerans se veniam ipsi à Servatore impetravisse, oransque ac in genua provolutus, & dextram ipsam juvenis, utpote pœnitentiâ expurgatam deosculans, ipsum in Ecclesiam reduxit. Exinde partim crebris orationibus Deum deprecans, partim continuatis unà cum juvene jejuniis simul decertans, omnibus denique verborum illecebris animum ejus demulcens, non priùs abscessit quàm illum Ecclesiæ restituisset, magnumque sinceræ pœnitentiæ exemplum, & iteratæ regenerationis ingens documentum, & conspicuæ resurrectionis trophæum omnibus ostendisset.

Christum Jesum sequamur, ipsi nos devoveamus, illum diligamus, & ab ipso diligemur ut S. Joannes.

Joan. 14. 21. *Qui habet mandata mea,* inquit, *& servat ea, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum. Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos...... Manete in dilectione mea. Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut & ego Patris mei*
Joan. 15. 9. 12. & seq. *præcepta servavi, & maneo in ejus dilectione... Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos... Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis: Vos dixi amicos: quia omnia quæcumque audivi à Patre meo, nota feci vobis.* Christum Jesum amemus ut ipse nos amat, sincerè, efficaciter, constanter. Si Deum sincerè
1. Joan. 2. 15. diligamus, non diligemus mundum, quia *Si quis diligit mundum, non est caritas Patris in eo.* Si Deum ef-
Cap. 5. 3. ficaciter diligamus, mandata ejus servabimus: *Hæc est enim caritas Dei, ut mandata ejus custodiamus; & mandata ejus gravia non sunt... Qui dicit se nosse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in*
1. Joan. 2. 5. *hoc veritas non est. Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc caritas Dei perfecta est.* Si Deum constanter diligamus, mortale peccatum summo studio, sum-
1 Joan. 3. 9. maque vigilantia vitabimus. *Omnis enim qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet: & non potest peccare: quoniam ex Deo natus est.* Si Deum diligamus, diligemus & proximum sin-
1. Joan. 4. 20. cerè: *Nam si quis dixerit, Diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere?* Si Deum diligamus efficaciter, proximum
1. Joan. 3. 17. 18. etiam efficaciter diligemus. *Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas Dei manet in eo? Filioli, non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere & veritate.* Si Deum constanter diligamus, & proximum constanter amabimus, ad mortem usque, ut si necesse sit, pro ejus æterna salute vitam

devoveamus. *In hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam illo animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere.* Hæc sanctus Joannes verbo & exemplo docuit: Hæc fide tenere, & operibus exercere debemus, ut Christus Jesus nobiscum bona sua communicet, arcana sua, unctionem suam quæ hic doceat nos de omnibus ad salutem nostram, & officia status nostri implenda necessariis; ut Virginem Matrem suam sanctissimam, nostram quoque Matrem esse concedat; ut nos passioni suæ ac doloribus compati tribuat, quia si socii simus dolorum ejus, socii etiam erimus gloriæ, & vitæ æternæ participes. 1. Joan. 3. 16

In Festo S. Genovefæ Virginis, Parisiensium Patronæ.

Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum, & pasce hædos tuos juxta tabernacula Pastorum. Cant. j. 6. & 7.

Deus se ipsum Pastori comparat in Scriptura Sacra. *Sicut Pastor gregem suum pascet* (inquit Propheta) *in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit, fœtas ipse portabit.* Christus seipsum Pastorem prædicat. *Ego sum* (inquit) *Pastor bonus: Et cognosco meas, & cognoscunt me meæ... Oves meæ vocem meam audiunt; & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis.* Non mirum igitur quòd sponsa cœlestem sponsum quærat sub typo Pastoris. *Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam &c.* Spon- Isai. 40. 11. Joan. 10. 14. Ibidem v. 27.

ſus verò ſponſam monet ut veſtigia gregum ſequatur, & paſcat hædos ſuos juxta tabernacula Paſtorum, ſi ad meridiem pervenire velit, ubi cubat ſponſus. His verbis, *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi paſcas, ubi cubes in meridie*, vita contemplativa deſignatur. His verbis: *Paſce hædos tuos*, &c. Vita activa. Urriuſque exemplum in Genovefa Virgine admirabiliter elucet. Christo ſummo Paſtori cor ſuum conſecrat ab adoleſcentia per amorem caſtiſſimum; corpus per virginitatem ipſum deſiderat & quærit continuò per ferventem orationem: Illo ſe dignam præſtat per humilitatem; Sanctis exemplis, & miſericordiæ operibus Pariſienſem populum velut gregem paſcit, Epiſcoporum præceptis religioſè obtemperat, & conſilia ſequitur.

S. Bernard. Serm. 33. in Cant. 1. Cor ſuum Christo conſecrat amore caſto. *Indica* » *mihi, quem diligit anima mea.* Adverte quàm eleganter amorem ſpiritûs à carnis diſcernat affectu, dum Dilectum exprimere magis ipſa affectione quàm nomine volens, non ſimpliciter quem diligo, ſed inquit, quem diligit anima mea, ſpiritalem deſignans dilectionem. Illi cor conſecrat abſque diviſione, totum dilectionis impe-

S. Auguſt. » tum ad eum refert, & *Nullum duci rivulum extra patitur, cujus derivatione minuatur.* In Sponſi diſciplinam ſe tradit, ab eo doceri quærit viam quâ ad ipſum perveniat, ornamenta quibus ipſi placeat. *Indica mihi* ...

Pſal. 24. 4. *Vias tuas, Domine, demonſtra mihi, & ſemitas tuas*

Pſal. 22. 3. *edoce me.* Quænam illæ viæ? *Deduxit me*, inquit, *ſu-*

S. Bernard. Serm. 33. in Cant. » *per ſemitas juſtitiæ.* Ergo tria iſta Anima Deum amans » indeſinenter inquirit, *Juſtitiam* & *judicium*, & *locum* » *habitationis gloriæ* Sponſi tamquam *viam* in qua ambulet, *cautelam* quâ ambulet, & ad quam ambulet *man-*

Pſal. 26. 4. » *ſionem.* De qua manſione ait Propheta: *Unam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Do-*

Pſal. 25. 8. *mini omnibus diebus vitæ meæ.* Et iterùm: *Domine, dilexi decorem domûs tuæ, & locum habitationis gloriæ*

Pſal. 88. 15. *tuæ.* Porrò de reliquis duobus: *Juſtitia & judicium*

(ait) *præparatio sedis tuæ.* Meritò tria ista mens devota, requirit, utpote sedem Dei, & sedis præparationem. Et pulchrè in Sponsæ prærogativam concurrunt pariter ad consummationem virtutum, *Ut de forma justitiæ sit formosa, de judiciorum notitia cauta, de desiderio præsentiæ seu gloriæ Sponsi casta.* Talem prorsus decet esse sponsam Domini, pulchram, eruditam & castam. Talis fuit sancta Genovefa. Castitatem Deo vovet ab adolescentiâ, Christum Sponsum eligit, in medio mundi mundo renuncians, & unicè cogitans quæ Domini sunt, *ut sit sancta corpore & spiritu.* Corpus Genovefæ, Templum Domini est. *Hujus Templi* æditua est *virginitas,* quæ *nihil profanum inferri sinit.* Hujus Templi custos abstinentia & jejunium austerum cumprimis & perpetuum. *Jejunabat omnibus diebus vitæ suæ,* certa quòd aliter pudicitia tuta esse non posset. Mortificatis membris suis quæ sunt super terram, confidenter ait: *Vivo ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.* 1. Cor. 7. 34. Tertull. Judith. 8. 6. Gal. 12. 2.

Sponsum desiderat & quærit Genovefa per ferventem & continuam orationem. Non circumit civitatem, non per vicos & plateas Sponsum quærit, falli timet, spoliari, percuti, vulnerari. Sponsum in plateis non inveniri certa est: Multos dicere, *Ecce hic est Christus, ecce illic:* Ideò à Sponso ipso quærit locum pascuorum ejus, & quietis in meridie, ne evagetur & erret extra viam ipsum quærens. *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.* Beata æternitas meridies est, tota dies, absque fidei umbris, absque ignorantiæ tenebris, dies nesciens occasum, ubi *in lumine* Dei *videbimus lumen,* ubi *similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est.* Ibi Sponsum in decore suo contemplari desiderat sponsa pascentem uberius, quiescentem securiùs. Nam & hîc pascit, sed non in saturitate. Pascit in Lege, in Prophetis, in Evangelicis pascuis, in Apostoli- Matth. 13. 21. S. Bernard. Serm. 33. in Cant.

cis litteris. Sed non satiatur anima, quamdiu esurit & *Psal. 22. 5.* sitit justitiam : Reficitur de mensa Domini. *Parasti,* (inquit) *in conspectu meo mensam adversùs eos qui tribulant me :* Sed non impletur nisi in pascuis æternis, de *Psal. 64. 5.* quibus ait Propheta : *Replebimur in bonis domus tuæ* *Psal. 67. 4.* Et alibi : *Et justi epulentur & exultent in conspectu Dei, & delectentur in lætitia.* Hîc pascitur fidelis ani- *Psal. 41. 4.* ma, sed & patitur. *Fuerunt*, inquit, *mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, Ubi est Deus tuus?* Porro *Pasci ubi timeas pati, jucunditatem habet, sed non securitatem. Pasci* autem *& pati simul, nonne molesta jucunditas est?* Ideo sponsa indicari sibi rogat à sponso ubi pascat, ubi cubet in meridie. Id unum cogitat, id unum optat, id unum quærit Genovefa. *Psal. 26. 4.* *Unam petii à Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ : ut videam voluptatem Domini, & visitem Templum ejus.* Sic *1. Thessal. 5. 17.* ejus oratio perpetua est; Quod enim ait Apostolus, *Sine intermissione orate,* QUID *est aliud, quam beatam,* *S. August. Epist. 130. ad Probam.* *vitam, quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui eam solus dare potest, sine intermissione desiderare?*

Cælesti Sponso dignam se præstat Genovefa per humilitatem. Pulcherrima est omnium ornatu virtutum, & tamen suam pulchritudinem, sua merita ignorat hu- *S. August. Lib. de sancta Virginit.* milis Virgo : *Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres,* &c. Dei quidem dona in se agnoscit, ut gratias illi perpetuas referat, sed ignorat pulchritudinem suam interiorem, ne superbiat. Egreditur, & abit post vestigia gregum innocens ovis. Timet ne cadat, ne Sponso displiceat, quia *Tentatio est vita hominis super terram.* A se sibi non esse cogitat quòd virgo est, sed hoc donum optimum descendere desuper à Patre luminum. Non putat modicum sibi esse dimissum, ut modicùm diligat, sed cautiùs & veriùs cogitat *Omnia peccata sic habenda tamquam dimittantur, à quibus Deus custodit ne committantur.* Nemini non tantùm Virgini, sed nec

conjugatæ mulieri se præponit, divinum illud præceptum fideliter adimplens; *Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo invenies gratiam.* Eccli. 3. 20. Majorem cæterarum charitatem, humilitatem, aliaque dona esse putet. Sic Dei Spiritum servat, qui nonnisi super humiles requiescit. *Custos scilicet virginitatis caritas: Locus autem hujus custodis humilitas.* S. August.

Sanctis exemplis & misericordiæ operibus Parisiensem populum velut gregem pascit Genovefa. Non solùm virgines docet ac instituit, sed omnium ordinum & conditionum homines sanctæ suæ conversationis exemplis ad pietatem informat, ad Dei amorem accendit. *Egredere, & abi post vestigia gregum, & pasce hædos tuos juxta tabernacula Pastorum.* Non spiritualiter tantùm, sed corporaliter Parisienses pascit tempore famis. *Pasce hædos tuos.* In pago Nannethodorensi, in sua illa solitudine ubi Sponsus familiariter loquebatur ad cor ejus, lubentiùs commoratur. *Veni, inquit, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.* Cant. 7. 11. Ibi nihilominus amore Sponsi succensa, tum erga Virgines quas instituebat, tum erga rusticos homines, & rusticanas mulieres spiritualem exercebat agriculturam, Christi gratia freta, qui bono semini quod in agro suo seminavit ipse dat incrementum per occultam subministrationem Spiritus & virtutis. *Mane surgamus ad vineas, videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica.* Sed à Sponso monetur, ut, (siquidem sui obliviscitur præ illius amore, ejusque gloriam propriæ utilitati anteponit) egrediatur ex pago Nannethodorensi, Parisios interdum veniat, ut populum Parisiensem sanctis exemplis, auxilioque pascat ac defendat. *Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum, & pasce hædos tuos.* Sponsi voci obsecuta est, dicentis; *Pone me ut signaculum super brachium tuum:* Cant. 8. 6. Ipsi omnes cogitationes suas, affectus omnes, motusque cordis, amorem

omnem confecrans; actiones omnes ad gloriam nominis ejus dirigens, & ad ejus amorem omnes adducere satagit. *Fortis ut mors dilectio, dura ficut infernus amulatio.* Cor Genovefæ Dei amore abforptum, ad terrena defideria velut infenfibile redditur; mundo, fibique ipfi mortua eft; *Fortis ut mors dilectio.* Soli Chrifto vivit, nullum alium admittit amatorem, nullum alium amorem. *Ego dilecto meo, & ad me converfio ejus.* Oleum in ejus lampade, caritas in ejus corde non deficit, quia Virgo fapiens eft & vigilans, fponfo femper occurrere parata. *Lampades ejus, lampades ignis atque flammarum.* Lampades ignis funt, quia in corde ardent per amorem: Lampades verò flammarum, quia exteriùs lucent per operationem. Ideo abit poft veftigia gregum, & pafcit hædos fuos. Pavit in hoc mundo vivens; pafcit, fanat, tuetur, in cælis cum Sponfo regnans. Præfentiffimum ejus experiuntur auxilium, quicumque ipfius implorant fuffragium in Ecclefia Sanctorum Apoftolorum Petri & Pauli, ubi corpus ejus colitur. *Et pafce hædos tuos juxta Tabernacula Paftorum.*

Sanctæ Genovefæ virtutes imitemur, fi patrocinium optamus. Caftitatem & continentiam diligamus & fervemus, cùm animi, tum corporis, ut fimus templum fanctum Domino. Membra noftra templum funt Spiritus Sancti: Corpora noftra membra funt Chrifti; Ne per immunditiam & libidinem ipfa polluamus. Ecclefiæ filii fumus, unum cum ipfa corpus, aquâ baptifmatis emundatum & confecratum, corpore & fanguine Chrifti paftum & faginatum. Ecclefia porro etfi in membris fuis omnibus Virgo non fit carne, in omnibus tamen quæ viva membra funt & Dei Spiritu animata, virgo eft mente. *Defpondi enim vos uni viro virginem caftam exhibere Chrifto* (ait Apoftolus.) In omnibus membris (ut dixi) viventibus cafta eft, in nonnullis virginali, in pluribus conjugali, in aliis viduali caftitate. Putrida igitur membra funt, & abfcindi, refecari, pro-

ticì digna ab Ecclesiæ corpore, Christiani impudici. Castitati humilitatem conjungamus exemplo Sanctæ Genovefæ; sequamur Christum per viam humilitatis, quam nos docuit, quia ad gloriam aliter pervenire non possumus. *Discite à me quia mitis sum & humilis corde.* Sanctæ Genovefæ caritatem erga Deum & proximum imitemur. Nisi enim fides nostra per dilectionem operetur, lampades quidem habemus, sed oleum in vasis nostris non habemus, & lampades nostræ extinguuntur. *Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater & soror nudi sunt, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, Ite in pace, calefacimini & saturamini; non dederitis autem ei quæ necessaria sunt corpori, quid proderit? Sic & fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa.* Jacobi 2. 14.

IN FESTO PURIFICATIONIS DEIPARÆ VIRGINIS MARIÆ.

Postquam impleti sunt dies purgationis Mariæ secundum Legem Moysi, tulerunt Jesum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino, sicut scriptum est in Lege Domini. Luc. ij. 22.

HAnc Solemnitatem Græci *Hypapante*, hoc est, *Festum Occursus* appellant, quòd scilicet volente ac dirigente Deo, Simeon & Anna Christo Jesu, & parentibus ejus Templum introeuntibus ut eum Domino sisterent & offerrent, occurrerint, Deum laudantes & benedicentes. Occurramus & nos, obviàmque eamus & attento animo consideremus Christum semetipsum in sacrificium offerentem æterno Patri; Mariam se pu-

rificantem ut pareat Legi: Simeonem desiderantem consolationem Israël & visionem Christi Domini. Discamus à Christo Jesu quid offerre & sacrificare Deo debeamus: à Deipara Virgine, quomodo nos purificare oporteat: à sancto Simeone, quod esse debeat nostrorum desideriorum objectum.

I. Christus Patri seipsum offert, in Templo, pignus velut oblationis, quâ seipsum pro omnium hominum redemptione oblaturus in Cruce est. Se offert in locum legalium victimarum, quarum sanguis peccata delere & purgare non poterat: se offert ad satisfaciendum Deo pro peccatis totius Mundi, Mediator Dei & hominum, Deus & homo, quod nullus facere poterat purus homo. Se offert ad Dei voluntatem implendam, in omnibus & sine mora, ad legem implendam se offert Legis Dominus: *Factus ex muliere, factus sub Lege, ut eos qui sub Lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.* (Galat. 4. 5.) Christus Pontifex futurorum bonorum, quorum solam umbram Lex habebat, se sistit in Templo, ut seipsum Deo offerat, idem Sacerdos & victima. *Impossibile est enim sanguine taurorum & hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam & oblationem noluisti: corpus autem aptasti mihi: holocautomata pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi, Ecce venio: in capite libri scriptum est de me: Ut faciam, Deus, voluntatem tuam ... Deus meus, volui, & legem tuam in medio cordis mei.* (Hebr. 10. 5. 6. 7.) (Psal. 39. 8.) Christus voluit sub lege fieri, *ut eos qui sub lege erant, redimeret*, & ut justificatio legis in suis membris spiritaliter impleretur, ait Sanctus Thomas. Quibus verbis Doctor Angelicus significat ejus oblationem, & impletionem legis esse pro cunctis hominibus, qui in divinorum adimpletione mandatorum oscitanter se gerere, & remissâ religione officium suum implere solent. Pergit sanctus Doctor: (S. Thomas 3. p. quæst. 37. Art. 3.)

» *De prole autem nata duplex preceptum* in Lege tradi-
» tur. Unum quidem generale quoad omnes: ut scilicet completis

completis diebus purificationis matris offeretur sacrificium pro filio, sive pro filia. Et hoc quidem sacrificium erat ad expiationem peccati, in quo proles erat concepta & nata, & etiam ad consecrationem quamdam ipsius: quia tunc primò præsentabatur in Templo: & ideo aliquid offerebatur in holocaustum, & aliquid pro peccato. Christo sancto sanctorum opus non erat sacrificio ad expiationem peccati: nec ei quem *Deus unxit oleo lætitiæ præ consortibus suis*, id est, Divinitatis plenitudine, nova consecratio necessaria erat. Hæc igitur pro se voluntariè obtulit Christus, ut justificatio legis in suis membris impleretur, nobisque sacrificii Deo offerendi, & Legis ejus implendæ præberet exemplum. Addit S. Thomas: Aliud autem præceptum erat speciale in Lege de primogenitis, tam in hominibus quàm jumentis. Sibi enim Dominus deputaverat omne primogenitum filiorum Israel, pro eo quòd ad liberationem populi Israel percusserat primogenita Ægypti, ab homine usque ad pecus, primogenitis filiorum Israel reservatis. In quo etiam præfigurabatur Christus, qui est *primogenitus in multis fratribus*. Quia igitur Christus ex muliere natus, erat quasi *primogenitus*, & voluit fieri *sub Lege*, hæc duo Evangelista Lucas circa eum fuisse observata ostendit. Primò quidem id quod pertinet ad primogenitos, cùm dicit: *Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino, sicut scriptum est in lege Domini*. Secundò, quod pertinet communiter ad omnes, cùm dicit: *Ut darent hostiam, secundum quod dictum erat in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum*. Sicut ergo Filius Dei non propter seipsum factus est homo, & circumcisus in carne, sed ut nos per gratiam faceret Deos, & ut spiritualiter circumcidamur: sic propter nos sistitur Domino, ut discamus Deo præsentare nosmetipsos. Et hoc post Circumcisionem ejus factum est, ut discamus, neminem nisi circumcisum vitiis dignum esse divino conspectu.

Levit. 12.

Exod. 13. Rom. 8.

Discamus à Christo Jesu nos ipsos, ac nostra Deo in sacrificium offerre. *(Lib. 4. Cap. 3. Art. 1. §. 7. de sacrificio.)* Quid sit sacrificium, & quotuplex? Sacrificia veteris legis, novæ legis Sacrificium adumbrabant... Sacrificium interius, & sacrificium exterius bonorum operum... Omne opus virtutis in Dei reverentiam factum, quodammodo sacrificium est. *(Ibidem)* Obtulit se Christus ut legem impleret. *Non veni*, inquit, *legem solvere, sed adimplere*. Quanto obedientiæ studio, quanto caritatis ardore Evangelicæ Legis præcepta observare debemus? Præcepta legalia, quæ per servum dederat, ad amussim observare voluit Dominus, præcepta legis *quæ ad perfectum nihil adduxit*: & nos servi abjectissimi observare negligemus præcepta legis à Domino Jesu datæ, & ad perfectum adducentis? Cor nostrum, velut primogenitum Deo offeramus. Cor mundum & simplex, per duos pullos columbarum; cor
Psal. 50. gemens, per turturum par designatum: *Sacrificium Deo*
S. August. in hunc Psal. » *spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum*,
» *Deus, non despicies.* Noli extrinsecùs pecus quærere quod mactes; habes in te quod occidas. Noli extrinsecùs thura comparare, sed dic, *In me sunt, Deus, vota tua, quæ reddam laudationes tibi.* Nos ipsos velut holocaustum offeramus: Totos nos divinus ignis absumat. Primogenitum cujuscumque operis nostri Deo offeramus, sanctam scilicet intentionem, quâ divinæ ejus majestati consecratur, & ad gloriam refertur. *(Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. unic. Regulâ 57.)* Debemus nos statim offerre Deo, statim atque prima lux rationis affulget, seu quamprimùm ratione uti incipimus. Debent denique parentes filios offerre Deo singulari & eximio Religionis sacrificio, cùm ad statum Ecclesiasticum aut Religiosum verè sunt ab eo vocati, dotibusque necessariis instructi, eaque occasione sibi parentum Jesu exemplum proponere, qui *Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino.* Cæterùm si à

sancto illo statu sint aversi, aut ignavi, stupidi, indociles, non sunt Monasteriis tradendi, aut Ecclesiastico Ordini addicendi. *Primogenitum asini mutabis ove*, (ait Lex.) Exod. 13.

Apud Ethnicos olim tam Romanos quàm Græcos, Februario mense profana quædam & immania Sacrificia Saturno offerebantur, Februa nuncupata, & Saturnalia, ad expiationem seu purificationem generalem. In illis immolabantur homines. Itali sacrificiorum hujusmodi horrore, mactationi hominum accensionem cereorum in Saturni honorem substituerunt, (teste Macrobio. (Christum igitur *cum Domina nostra oblaturi; aut cum Simeone suscepturi*, occurramus *cum cereis & hymnis, puritate mentis, atque lucidis operibus splendidi.* Cerei quos fideles offerunt ad Altare, Christum Jesum indicant, *Lumen ad revelationem gentium*, quem offerre quisque debet Deo, seque ipsum per illum, ut filium lucis, secundùm illud Apostoli: *Ut filii lucis ambulate.* Vide *Lib. 2. Tract. de baptismo, Cap. 4. Art. 3. n. 3.* mysticas rationes cur cereus ardens recens baptizatis ab Ecclesia tradatur. Lib. 1. Saturn. c. 7. S. Eligius Serm. 2. de Purif. B. V. Ephes. 5. 8.

II. Beatissima Virgo Maria Legi Purificationis obnoxia non erat, latæ pro feminis immundis, cùm Jesum Christum ex Spiritu Sancto concepisset, Virgo purissima & inviolata perpetuò manens, ante partum, in partu, & post partum. *(Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4 §. 6.)* Legi purificationis nihilominus se subjecit, à Templi aditu per dies quadraginta abstinuit; cum immundis mulieribus permixta, sacrificium obtulit in Lege præscriptum pauperibus, par turturum, aut duos pullos columbarum, unum in holocaustum, & alterum pro peccato. Rationem affert Sanctus Thomas, Sicut, inquit, « plenitudo gratiæ à Christo derivatur in Matrem, ita de- « cuit ut Mater humilitati Filii conformaretur: *Humili-* « *bus enim Deus dat gratiam.* Et ideo sicut Christus, « licèt non esset legi obnoxius, voluit tamen Circumcisio « 3. p. quæst. 37. a. 4. Jacob. 4.

» nem & alia legis onera subire, ad demonstrandum hu-
» militatis & obedientiæ exemplum, & ut approbaret le-
» gem, & ut calumniæ occasionem Judæis tolleret: pro-
» pter easdem rationes voluit & Matrem suam implere legis observantias, quibus non erat obnoxia. *Verè, ô beata Virgo, verè non habes causam, nec tibi opus est purificatione. Sed numquid Filio tuo opus erat Circumcisione? Esto inter mulieres tanquam una earum; nam & Filius tuus sic est in numero puerorum. Circumcidi voluit, & non multo magis velit offerri?*

S. Bernard. Serm. 3. de Purific. B. Mariæ.

Humilitatem à Christo & Maria ejus Matre discamus. Purissima Virgo non renuit immunda videri: peccatrices & immundas inter feminas in Templo se sistit, à cujus aditu ex humilitate abstinuerat per quadraginta dies, quæ templum erat Spiritus Sancti, & Dominum templi pepererat. Nos verò miseri peccatores, superbi sumus, justi videri volumus, nec apud homines, nec apud Deum nos reos & immundos confitemur. Discamus à beata Virgine modum purificationis nostræ. *Postquam impleti essent dies purgationis ejus.* Non unum aut alterum diem præscribit Deus ad purificationem, sed quadraginta, cùm masculum; octoginta, cùm feminam mulier pepererit. Ne igitur existimemus tam facilè, aut una hora vel die nos à peccatis mortalibus esse purgatos; sed dies multos in purgatione immunditiæ nostræ per humillimam pœnitentiam & satisfactionis opera impendamus. Naaman leprosus venit ad Elisæum ut mundaretur à lepra. Sanctus autem Propheta illi præcepit ut septies in Jordane se lavaret ad lepræ purgationem. Nonne satis erat lavare semel? quorsum septies? quia purificationem post peccatum mortale, momento fieri, aut una hora vel uno die, quantùm ex parte nostra est, existimare non debemus, sed multos humilis & severæ pœnitentiæ dies requirere. Statim igitur sancta contingere, ad mensam Domini accedere non debemus, sed expectare donec purgationis nostræ

4. Reg. 5.

tempus à prudenti conſcientiæ Moderatore ſecundùm Dei legem & Eccleſiæ diſciplinam præſcriptum, completum fuerit. *Poſtquam impleti ſunt dies purgationis ejus.* Conſtituto in corde judicio, *adſit accuſatrix cogitatio, teſtis conſcientia, carnifex timor. Inde quidam ſanguis animi confitentis per lacrymas profluat. Poſtremò ab ipſa mente talis ſententia proferatur, ſe ut indignum homo judicet participatione corporis & ſanguinis Domini: ut qui ſeparari à regno cælorum timet per ultimam ſententiam ſummi Judicis, per Eccleſiaſticam Diſciplinam à Sacramento cæleſtis panis interim ſeparetur . . . . . Qui enim noluit humiliari, ut exaltaretur; cùm exaltari voluerit, dejicietur; & in æternum ſejungetur ab æternis ſanctis, quiſquis hoc tempore per merita obedientiæ & per ſatisfactionem pœnitentiæ non ſibi providit locum in corpore Sacerdotis.* Diuturna certè & operosâ purgatione indiget mortalis peccati macula. *Væ civitati ſanguinum*, ait Propheta, *ollæ cujus rubigo in ea eſt, & rubigo ejus non exivit de ea: per partes & per partes ſuas ejice eam . . . . Pone eam ſuper prunas vacuam, ut incaleſcat & liqueſiat æs ejus: & conſletur in medio ejus inquinamentum ejus, & conſumatur rubigo ejus: Multo labore ſudatum eſt, & non exivit de ea nimia rubigo ejus, neque per ignem. Immunditia tua execrabilis: Quia mundare te volui, & non es mundata à ſordibus tuis.* Multæ ſunt purificationis noſtræ partes, & officia, quæ Propheta deſcribit alter. *Lavamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis: Quieſcite agere perversè, diſcite benefacere, quærite judicium, ſubvenite oppreſſo, judicate pupillo, defendite viduam . . . Si fuerint peccata veſtra ut coccinum, quaſi nix dealbabuntur: & ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, velut lana alba erunt.*

S. Auguſt. Serm. 151. aliàs 50. inter Homilias 50.

Ezech. 24. 6.

Iſai. 1. 16.

III. Cùm inducerent Jeſum parentes ejus, ut facerent ſecundùm conſuetudinem legis pro eo; & ipſe «

» *Simeon* accepit eum in ulnas suas, & benedixit Deum, » & dixit; *Nunc dimittis servum tuum Domine, secundùm verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum.* A sancto illo Sene discamus quid desiderare debeamus. Solum Deum, Christumque desiderare debemus; non temporalia & peritura bona, nisi quatenus ad vitæ hujus sustentationem necessaria, & ad salutem æternam utilia esse possunt: *Ut viaticum itineris, non ut illecebram mansionis,* (ait S. Ambrosius.) Quòd si sensibilia animum delectant, agere debemus ut non delectent, quod assequemur *Consuetudine iis carendi, appetendique meliora.* Nolite diligere mundum, sed in eo vos ut peregrinos & advenas considerate; sic vivite, ut emigrare ad cælestem patriam suspiretis & parati sitis, ut cupiatis dissolvi & esse cum Christo, Deumque benedicere cùm hora mortis advenerit, dicendo: *Nunc dimittis Domine, servum tuum in pace.* Sancta hæc dispositio non est nisi eorum qui justi sunt & timorati, & in quibus est Spiritus Sanctus, qualis erat Simeon. *Homo iste justus & timoratus.* Recedite à malo, bonum facite, Deum timete, non ut servi, sed filii; Non timore pœnæ: sed amore justitiæ à peccato abstinete. Sequimini ductum & impulsum Spiritus Sancti; *Qui enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei;* non propriam dumtaxat consolationem, etiam spiritualem desiderate, quia *Caritas non quærit quæ sua sunt.* Qua succensus Simeon, non propriam tantùm consolationem optabat, sed *exspectabat consolationem Israël.* Templum frequentate *in Spiritu* pietatis & fervoris: Fidei & caritatis brachiis Jesum complectimini, Deum benedicite, gratias per ipsum Christum Jesum agentes; nec dimittite donec vobis benedixerit: Immò nusquam dimittite, sed dicite cum Sponsa: *Tenui eum, nec dimittam ... Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.*

S. August. Epist. 3. alias 131.

Cantic. 3. 4.
Cantic. 1. 12.

IN FESTO S. THOMÆ AQUINATIS.

Sapiens es, ficut habet sapientiam Angelus Dei, ut intelligas omnia super terram. II. Reg. xiv. 20.

VErba Thecuitis mulieris Davidem Regem alloquentis & laudantis, usurpare possunt Oratores Christiani S. Thomæ Panegyricum Ecclesiæ nomine dicentes, quæ Doctoris Angelici gloriosum nomen illi dedit : *Sapiens es, sicut habet sapientiam Angelus Dei, &c.* Sive enim scientiæ ejus originem, sive extensionem & amplitudinem, sive sublimitatem consideremus, Angelica meritò prædicatur. Scientiam S. Thomæ castitas parit, humilitas sanctificat, caritas perficit; qua triplici ratione similis est sapientiæ Angelorum.

I. Ad rerum divinarum scientiam, nulla melior dispositio est mentis corporisque castitate, & morum innocentia. Eo perfectior est rerum intelligentium scientia, quò magis à materiæ concretione, corporisque commercio segregatæ sunt. Angeli perfectior cognitio est quàm hominis; superiores Angeli sapientia præeminent Angelis inferiorum ordinum : scientia Dei infinita est, quia purus actus, purus & increatus Spiritus est. *Deus est in summo cognitionis, quia est in summo immaterialitatis*, ait S. Thomas. Vitæ innocentiam & castimoniam gradum esse ad cælestium cognitionem veritatum, & ad veram sapientiam, adeo certum est, ut dicere non dubitaverit S. Augustinus : *Errat, quisquis putat veritatem se posse cognoscere, cùm adhuc nequiter vivat.* Quid mirum ergo si angelica fuerit scientia S. Thomæ, cujus castitas angelica fuit? Hanc virtutem dilexit ab infantia; eam ut illiba-

S. Thomas 1. p. q. 14. a. 1.

Lib. de Agone Christiano. c. 11.

tam conservaret, mundo renuntiavit, Vitam Religiosam amplexus est. Mundum fugienti bellum apertum indixit diabolus, domesticos hostes adjunxit, extraneos suscitavit ad Sancti Adolescentis expugnandam constantiam. Sorores, fratres, Mater nihil non egerunt, ut blanditiis, minis, terroribus, artibus eum à Sancto proposito revocarent. Verùm gratiæ vocem audivit magis quàm vocem naturæ. *Rapit militem Christi tuba cælestis ad prælium, & retinet Mater. Non planè talis, qualis Machabæorum, nec saltem similis Lacedæmoniis Matribus, de quibus memoria proditum est, quòd filios suos, ut pro terrena patria sanguinem funderent, multò amplius atque ardentiùs in certamina bellica, quàm signorum sonitus excitabant.* Thomas Evam cavet in Matre, impietatis genus esse novit erga genitricem talia suadentem esse pium. Factis exprimit, quod Augustinus verbis & sententiis. *Quid interest utrum in uxore, an in matre, dum tamen Eva in qualibet muliere caveatur? Nam ista umbra pietatis de foliis illius arboris venit, quibus se primùm parentes nostri in illa damnabili nuditate texerunt.*

S. August. Epist. 243. alias 38.

Aliam matrem intuetur, scilicet Religionem, quæ cariora viscera, & cælestia ubera ostentat. Vocibus carnis cum Domino respondet: *Quæ est Mater mea? & qui sunt fratres mei? Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.* Maternis blanditiis succedit vis fratrum, qui Thomam comprehensum, cùm Parisios à Dominicani Ordinis Generali Magistro missus iter ageret, in castro recluserunt, & captivitatis fastidio, tristi solitudine, variisque molestiis frangere conati sunt Sancti Adolescentis animum: sed frustra. Id enim carcer fuit Thomæ, quod eremus Prophetis. *Auferamus carceris nomen, secessum vocemus.* Ibi Spiritus ejus loquebatur cum carne de communi salute. Fratres

Matth. 12.

Tertul.

Joseph cogitate, qui in cisternam illum detrudunt, & Ismaëlitis vendunt ex invidia. Thomæ fratres illum in castro captivum detinent, & mundo vendere meditantur ex perversa benevolentia, quæ odio sæpe magis noxia est animæ saluti. Et ne quid de Joseph victoria illi desit, mulierem immittunt, quæ formæ elegantis lenociniis, omnibusque artibus, illius animum emollire & irretire conetur. Viris nobilibus, Christianis, aliàs honestis & generosis, tam fœdum, tam indignum, tam impium consilium adversùs fratrem Deo consecratum venire in meotem potuisse, quis crederet? Quid agat his in angustiis nobilis & religiosus adolescens? Fugâ consulet saluti, quæ tentationes adeo periculosas vincendi securior est ratio? Josephum imitabitur, qui in simili discrimine *Libidinis effugit ansas, fugâ usus pro armis:* & pallium dimisit, periculum judicans si diutiùs moraretur, *Ne per manus adulteræ libidinis incentiva transirent?* Sed clausi sunt omnes castri exitus. Quibus igitur armis utetur? Titione ardente, quo, velut Cherubim olim flammeo gladio, novam Evam ab aditu terrestris paradisi, & à contactu ligni vitæ arceat. Memor est Dei, quem ignem consumentem Scriptura sacra vocat, ne amoris impudici igne consumatur. *Castus adolescens mentem suam velut rore quodam recordationis Dei perfundebat, ne impii amoris igne ureretur.* Fugato dæmone femineo, seu femina dæmonis adjutrice, Thomas mundi, carnis & diaboli victor evadit, Angelos habet victoriæ suæ testes ac præcones, Angelorum candidatus. *Accesserunt Angeli & ministrabant ei.* Mystica zona præcingunt victorem, nullum ut deinceps patiatur libidinis sensum, Deo continentiæ donum illi concedente, cujus zona symbolum est. Unde Christus ait: *Sint lumbi vestri præcincti.* Quæ verba S. Petrus Chrysologus expendens: *Constringenda est ergo caro continentiæ cingulo* (inquit) *ne effusa vitiis, & toto peccatorum gravata pondere;*

Genes. 37.

S. Basil. Seleuc.

Genes. 3. 24.

S. Ephrem. Lib. de recta vivendi ratione.

Serm. 24.

supernis insistere non possit incessibus Victrix castitas Thomæ animum purgat, evehit, contemplationi veritatis idoneum reddit, *Deo docibilem* efficit. Oratione magis proficit in doctrina sacra, quàm studio: non loquentes, qui personant foris, eruditos viros, sed *intus ipsi menti præsidentem consulit veritatem. Illo autem qui consulitur, docet, qui in interiori homine habitat Christus.* Doctrina S. Thomæ infusa magis, quàm acquisita. *Calamum quasi ex Spiritu Sancti pixide movit*, quod de Basilio magno scripsit S. Gregorius Nazianzenus. Ideo *absque omni prorsus errore scripsit*: Clementis VIII. Pontificis Maximi oraculum est. Doctrina S. Thomæ sublimis, perspicua, firma, suavis, invicta; omnes vincens errores adversùs dogmata fidei insurgentes; omnes corruptelas opinionum laxiorum adversùs Moralis Christianæ puritatem serpentes; omne genus illusionum, tenebras offundentium cælesti Theologiæ Mysticæ lumini. *Manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum.* Doctrina S. Thomæ, caracteres Scripturæ sacræ imitatur, quam ille animo imbiberat. *Dictis obscurioribus exercet fortes, & parvulis humili sermone blanditur... Usu fastidium tollit, & tantò ampliùs diligitur, qantò ampliùs meditatur: Legentis animum humilibus verbis adjuvat, sublimibus sensibus levat. Aliquo modo cum legentibus crescit. A rudibus lectoribus quasi recognoscitur, & tamen doctis semper nova reperitur... Uno eodemque sermone dum narrat textum, prodit mysterium.* Quot Articuli, tot miracula: quot verba, tot sententiæ: quot sensus, tot victoriæ.

S. August. Lib. de Magistro, c. 11.
S. Gregor. Nazianz. Orat. de laudibus Basilii.
Genes. 16. 12.
S. Greg. M. Lib. 1 Moral. c. 1.

II. *Scientia inflat*, nisi comitem habeat, quâ sanctificetur, humilitatem. Scientia cum humilitate, dos est Sanctorum Angelorum: sine humilitate, laqueus est dæmonum. Immo sine humilitate nullam esse veri nominis scientiam, confidenter dixerim. *Qui jam evigilavit in Deum, Spiritus Sancti calore excitatus,*

1. Cor. 8.
S. August. Lib. 4. de Trinit. c. 1.

atque in ejus amore coram se viluit, ad eumque intrare volens, nec valens, eoque sibi lucente attendit in se, invenitque se, suámque ægritudinem illius munditia contemperari non posse cognovit; flere dulce habet, eúmque deprecari, ut etiam atque etiam misereatur, donec exuat totam miseriam, & precari cum fiducia, jam accepto gratuito pignore salutis per unicum Salvatorem hominis & illuminatorem ... Ita agentem scientia non inflat. Hanc apponendo scientiam, apposuit dolorem; dolorem peregrinationis suæ ex desiderio patriæ suæ, & conditoris ejus beati Dei sui. Qui non ita sunt affecti, scientiam Dei non habent. Satiat enim illos phantasma eorum, non veritas Dei, quam repellendo resiliunt, & in suam vanitatem cadunt. S. Thomas scientiâ suâ non extollitur, sed humilior evadit; quia sui ipsius cognitioni continuò vacat; séque ipsum cùm Deo comparans, se nihil esse profitetur. *Tametsi nihil sum.* Quantò major est, humiliat se in omnibus. Nec generis claritate; nec eruditionis suæ immensitate & profunditate, nec doctoralium infularum splendore, nec victoriis de erroribus reportatis, nec gratia qua valebat apud sanctissimum Regem Ludovicum Nonum, summósque Pontifices Urbanum IV. Clementem IV. Gregorium X. nec celebritas nominis, quam ipsi doctrina, librique admirabiles ab eo editi pepererant, non publici & universales applausus, non Dignitates Ecclesiasticæ illi oblatæ, humilitatem in ejus animo altis defixam radicibus convellere, aut concutere potuerunt. Dignitates Ecclesiæ non solùm non quæsivit; non optavit; sed declinavit, ac modestè recusavit, id à Deo perseveranter postulans, ut in statu Religiosæ humilitatis & vivere & mori sibi concederet. Veram scilicet ad obtinendam & capiendam veritatem viam esse intellexit eam, quæ munita est ab illo qui gressuum nostrorum tamquam Deus vidit infirmitatem. *Ea est autem prima humilitas, secunda*

2. Cor. 12.

S. August. Epist. 118. alias 56. *humilitas, tertia humilitas, & quoties interrogares hoc dicerem; non quò alia non sint præcepta, quæ dicantur, sed nisi humilitas omnia quæcumque bene facimus & præcesserit & comitetur & consecuta fuerit, & proposita quam intueamur, & apposita cui adhæreamus, & imposita qua reprimamur, jam nobis de aliquo bono facto gaudentibus totum extorquet de manu superbia.* Hanc, cæteràsque virtutes excoluit exemplo sanctorum Ascetarum, quorum Collationes, tot licèt studiis & laboribus pro Ecclesiæ utilitate occupatus, ad componendam vitam suum assiduè legebat: hanc à Christo didicit, cujus Evangelium continuò meditabatur. *Discite à me* (inquit Salvator noster) *quia mitis sum & humilis corde.* Id præcipuum Thomæ studium. Nova doctrinæ systemata non excogitavit ut famam sibi pareret, gloriámque humanam aucuparetur: sed Sanctorum Patrum vestigiis insistere, eorum sententiam sequi, officii loco duxit; custodire depositum, vitare profanas vocum novitates, traditionem sectari. Ut spiritalis Tabernaculi Beseleel, pretiosas divini dogmatis gemmas exsculpsit, fideliter coaptavit, adornavit sapienter, adjecit splendorem, gratiam, venustatem. Intelligitur eo exponente illustriùs, quod antea obscuriùs credebatur. Per illum posteritas intellectum gratulatur, quod ante vetustas non intellectum venerabatur: eadem tamen quæ didicit, docet: & *cum dicat novè, non dicit nova.* Ita sapientiam omnium antiquorum sapiens Thomas exquisivit. *Et vox sermonum ejus ut vox multitudinis,* Sancti Patres Thomæ ore loquuntur. Illorum sententiis confert *evidentiam, lucem, distinctionem:* sed eorum doctrina nova methodo à sancto Thoma explicata, retinet *plenitudinem, integritatem, proprietatem.*

Vincentius Lirin. (margin, beside "gloriámque humanam aucuparetur")

Daniel 10. 6. (margin, beside "Thomas exquisivit")

Vincentius Lirin. (margin, beside "ma explicata")

III. Scientia non solùm inutilis, sed prorsus perniciosa est, quæ caritati non servit. *Scientia inflat, caritas ædificat.* Sic itaque adhibeatur scientia, inquit

1. Cor. 8. (margin, beside "ciosa est")

S. Augustinus, *Tamquam machina quædam, per quam structura caritatis assurgat, quæ manet in æternum cùm scientia destruetur, quæ ad finem caritatis adhibita multùm est utilis, per se autem ipsa sine tali fine non modò superflua est, sed etiam perniciosa probata est.* S. Thomæ scientia uni servit caritati: uni Dei gloriæ, Ecclesiæ ædificationi & utilitati, animarum saluti promovendæ studet. Docet, scribit, disputat, concionatur, propter solum finem caritatis. Religiosos Ordines ab Ecclesia nuper approbatos defendit contra eorum impugnatores, non privatis ductus commodis, sed ob unum Ecclesiæ bonum, cujus columnæ sunt; ob *Christi* gloriam, cujus *gregis* sunt *illustrior portio*. Philosophiam consecrat ad Ecclesiæ defensionem contrà Philosophos Hæreticorum patriarchas, & contra omnium sæculorum Hæreticos. Angelus est, superbam ancillam humilians sub imperio dominæ, à qua expulsa fuerat. *Revertere ad dominam tuam, & humiliare sub manu illius.* Thomas in vita sua *suffulsit domum, & corroboravit templum.* Non sibi soli laboravit, sed omnibus exquirentibus veritatem. Sapientiam *sine fictione didicit* in divina Scriptura, in SS. Patrum operibus, in sacris Conciliis: *Sine invidia communicavit*, gloriam suam non quærens: *Et honestatem illius non abscondit*, quia caritas non quærit quæ sua sunt. Totum ejus animum occupat caritas, quia omnis abest ab ipso rerum terrenarum cupiditas. Nec sibi, nec propinquis, nec fratribus aliud optat præter caritatem, Deique fruitionem. Scripta ejus approbat Christus è cruce pendens, quæ Thomæ laus est omni laude major. *Ille enim probatus est, quem Deus commendat.* Optionem dat illi Dominus mercedis quam pro laboribus recipiat. *Thoma, bene scripsisti de me, quam recipies à me pro tuo labore mercedem?* Ille verò casto flagrans amore, illi simili quo Angeli sancti Deo adhæserunt, respondit: *Domine, non nisi te.* Hæc amo-

S. August. Epist. 52. alias 119.

Genes. 16.

Eccli. 50.

2. Cor. 10. 18.

ris casti perfectio, nihil aliud à Deo quærere nisi ipsum Deum. *Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* En casti cordis caracterem. Gratis amatur Deus, cùm ab illo non petitur aliud præmium. *Qui aliud præmium petit à Deo, & propterea vult servire Deo; carius facit quod vult accipere, quàm ipsum à quo vult accipere. Quid ergo? nullum præmium Dei? Nullum præter ipsum. Præmium Dei, ipse Deus est. Hoc amat, hoc diligit: si aliud dilexerit, non erit castus amor.*

Ps. 72. 25. 26.

S. August. in 2 Ps. 72.

Deo gratias agamus, quòd Sancti Thomæ doctrinâ Ecclesiam suam illustraverit: & dum Concilia Oecumenica illam in quæstionibus controversis consulunt; dum celebertimæ Academiæ illam commendant, dum Ordines Religiosi in Ecclesia florentissimi se illius esse Discipulos profitentur; dum sinceri quique veritatis amatores, ac Fidei Moralisque Christianæ vindices, *Habentes formam scientiæ & veritatis in lege*, S. Thomæ doctrinam sectantur; omnes quotquot Panegyricum ejus audituri, & memoriam ejus honoraturi convenistis, sancti Doctoris castitatem, humilitatem, caritatem imitamini. Quicumque verò scientiæ talentum à Deo accepimus, id ad finem caritatis ordinemus. *Cognovimus, amemus: nam cognitio sine caritate non salvos facit.*

Rom. 2. 20.

S. August. Tract. 2. in in epist. 1. S. Ioan.

IN FESTO S. JOSEPH.

Cùm esset desponsata Mater Jesu Maria Joseph, &c. Matth. j. 18.

DEus qui dives est in misericordia, non solùm gratias, virtutes, & dona communia Sanctis suis distribuit; sed quibusdam gratias ita singulares dona-

quæ ita peculiaria largitur, ut his velut caracteribus à cæteris distincti in Regno cælorum, id est in Ecclesia, effulgeant, adeo ut de ipsis dicere liceat: *Non est inventus similis illi.* Id in S. Joseph perspicuum est, quem Deus elegit ut Incarnationis œconomiæ serviret ut Mariæ Sponsus, Pater nutritius Christi Jesu, & sacræ Familiæ caput. Præter justitiam, prudentiam, fidem, spem, caritatem, paupertatis amorem, virginitatem, obedientiam, aliasque virtutes, quibus in sydus splendidissimum coruscavit; gratiam singularem accepit à Deo, in qua nemo Sanctorum illi similis est. 1. Cæterorum gratia Sanctorum facit illos filios Dei, & Christi Jesu fratres per adoptionem: Gratia S. Joseph illum fecit Filii Dei patrem. 2. Cæterorum gratia sanctorum illos facit Deiparæ Virginis Mariæ clientes: Gratia S. Joseph illum fecit Mariæ Virginis Matris Dei Sponsum. 3. Gratia reliquorum Sanctorum illos fecit Ecclesiæ membra: Gratia S. Joseph illum fecit capitis Ecclesiæ œconomicum caput. *Eccli. 40. 20.*

I. Pater Æternus, qui paternitatem suam cum divinis personis non communicat, eam cum Sancto Joseph communicavit per gratiam singularem, ut Filii sui unigeniti Pater vocaretur, non generatione quidem & naturâ, sed jure casti matrimonii, quatenus in Mariæ Virginis uxoris ejus utero, Spiritus Sancti operante virtute, conceptus, & ex eadem inviolata Virgine natus est. *Sicut castè conjux illa, sic ille castè maritus: & sicut illa castè Mater, sic ille castè Pater. Melius ille quod alius carne implere desiderat, animo implebat. Nam & qui adeptant filios, castius eos corde gignunt, quos carne non possunt.* Hinc auctore Spiritu Sancto series generationis Jesu Christi ad Joseph descendit virum Mariæ, de qua natus est. Nam *Quod Spiritus Sanctus operatus est, utrisque operatus est. Spiritus Sanctus in amborum justitia requiescens, ambobus Filium dedit, sed in eo sexu quem parere decebat, operatus est hoc, quod* *S. August. Serm. 51. Edit. noviss. PP. Bened.*

etiam marito nasceretur. In Christi generatione nihil operatus est Joseph: sed ad ejus educationem concurrit cum Virgine Maria. Josephi laboribus & sudoribus illi ministrata sunt alimenta, quibus nutriretur & cresceret secundùm carnem. Aluit Joseph cum, qui dat escam omni carni; aluit Panem Angelorum factum panem hominum in Bethleem domo panis. Priscus ille Patriarcha Joseph frumenta servavit, non sibi, sed omni populo: *Iste panem vivum è cœlo servandum accepit, tam sibi, quàm toti mundo*. Hunc solum Dominus elegit *suæ Matris solatium, suæ carnis nutritium, solum in terris magni consilii coadjutorem fidelissimum.*

S. Bernard. Hom. 2 in Evang. Missus est.

Munus imponendi nomen Christo Domino à Deo demandatum est S. Joseph, quâ in re paterna ejus auctoritas demonstrata est. *Pariet autem filium, & vocabis nomen ejus Jesum*. Deum cum Adamo creationis rerum omnium visibilium gloriam quodammodo communicasse ait Basilius Seleuciensis, quia etsi naturarum auctor esse non potuerit Adamus, nominum tamen artifex fuit. Sic enim Deum loquentem inducit antiquus ille Pater: *Esto Adam nominum artifex, quando rerum esse non potes. Formentur à me, nominentur à te: partiamur fictricis hujus solertiæ gloriam: Me agnoscant artificem naturæ lege, te Dominum intelligant appellationis nomine*. Quidni dicere pari jure possimus, Spiritum Sanctum operationis suæ circa Christum gloriam cum S. Joseph quadam ratione communicasse? Spiritus Sanctus virtute sua formavit Christi corpus ex purissimo Virginis Mariæ sanguine; solus artifex fuit corporis à Filio Dei assumpti: sed nominis impositionem Josepho demandavit. *Formetur à me, nominetur à te: partiamur fictricis hujus solertiæ gloriam.*

Basil. Seleuc. Orat. 2.

II. Gratia singularis S. Joseph fecit, Mariæ Virginis Matris Dei Sponsum. *Joseph fili David, noli timere* ac-

accipere Mariam conjugem tuam. Verum fuit Joseph cum Maria Virgine Matrimonium, in quo omne nuptiarum bonum impletum est, *Fides, Proles, Sacramentum. Prolem cognoscimus ipsum Dominum Jesum: Fidem, quia nullum adulterium: Sacramentum, quia nullum divortium.* Justitia, fide, virginitate par fuit tam sanctis nuptiis, dignus Mariæ Sponsus, *Ut ex virginali conjugio virgo Filius nasceretur.* Maria palma est; *Quasi palma exaltata sum*: & Joseph palma est: *Justus ut palma florebit.* Quamvis se non contingant, eo majore quò castiore animorum inclinatione in se mutuò propendent: quæ palmarum interfluentibus etiam aquarum rivis disjunctarum proprietas est. Oritur quidem in animo Josephi nondum scientis divinum Mysterium in Maria peractum, quædam suspicionis nebula, sed castum amorem erga Mariam conjugem non minuit, quia ex æmulatione sive zelotypia non oritur, sed ex justitia. Ab illa clam recedere cogitat, ne fortè fiat conscius peccati, si quod esset; quod viri justi est: *Joseph autem vir ejus cùm esset justus, &c.* Ab accusatione Virginis temperat, ne caritatem violet, quæ vera hominis justitia est. Suam ipsi suspicionem non aperit, ut ejus pudori parcat. Uni Deo suspicionem, perturbationemque suam exponit, judicium interim suspendens. Malevola non erat suspicio. *Malevolæ sunt suspiciones calumniantium: benevolæ sunt suspiciones gubernantium. Optat invenire bonum, qui benevolè suspicatur: cupit vinci: tunc enim lætatur, quando falsum inventum fuerit quod malè suspicabatur.* Sic affectus erat Joseph erga Mariam Virginem. Ideo suspicionem ab ejus animo dispulit Deus, factâ illi per Angelum revelatione cælestis Mysterii. *Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est.* Ipsi revelata est Mysterii à sæculis in Deo absconditi veritas, quia in illius corde regna-

S. August. Serm. 51.

S Hieron. advers. Helvid.

Eccli. 24. 18.

Psal. 91. 13.

S. August. Serm. 140. aliàs 1. inter editas ex MSS majoris Carthusiæ.

bat caritas. *Ablata suspicio est, quia inventa redemptio est.*

III. S. Joseph gratiâ singulari factus est capitis Ecclesiæ, scilicet Jesu Christi, œconomicum caput, rector,
Matth. 24. 45. & tutor, sicut & Virginis matris custos. *Fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam.* Illi, ut factæ familiæ capiti, Dei mandatum significat Angelus, ut accipiat Puerum, & Matrem ejus, & fugiat in Ægyptum; & defuncto Herode jubet Dei nomine ut in terram Israel revertatur. Salvatorem mundi servat à furore Herodis. Major ejus quam Abrahæ fides, promptior obedientia. Magnificis promissis illum non consolatur Angelus; Christum enim possidet, in quo impleta sunt promissa Abrahamo facta, benedictionem bonorúmque omnium fontem, mundi thesaurum, desideratum cunctis gentibus. Pauper est Joseph, terrenis bonis destitutus, sed Deo dives. Patriam relinquit, sed fert secum meliotis patriæ largitorem. *Accipe Puerum, & Matrem ejus.* Credit sine diffidentia & hæsitatione, obedit sine cunctatione; fidelique & prompta obedientia meretur
Luc. 2. 51. subditum habere Christum Jesum. *Et erat subditus illis.*

Potentissimum apud Deum intercessorem habent fideles cujuscumque status & conditionis. S. Josephum, Virgines, conjugati, Ecclesiæ Ministri, adolescentes, & puellæ de vitæ statu eligendo deliberantes; quicumque res adversas patiuntur, quicumque Deo servientes interioribus perturbationibus, anxietatibus, difficultatibus affliguntur & probantur, ad Sancti Joseph
Genes. 41. 55. patrocinium confugiant. *Ite ad Joseph, & quicquid vobis dixerit, facite.* Et ut ejus patrocinium obtineatis, virtutum ejus imitatores estote, fidei, castitatis, caritatis, obedientiæ, patientiæ, justitiæ, quæ virtutes omnes complectitur.

IN FESTO ANNUNCIATIONIS BEATÆ MARIÆ VIRGINIS.

Ne timeas, Maria, invenisti gratiam apud Deum: ecce concipies in utero, & paries Filium: & vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit Magnus, & Filius Altissimi vocabitur. Luc. 1.

Quamvis Christus in omnibus Mysteriis suis Magnus sit, in Mysterio præsertim Incarnationis suæ Magnus vocatur: tum quia Incarnatio cæterorum hominis Dei Mysteriorum origo est; adeoque omnis ejus magnitudo in vita, morte, resurrectione, ascensione, & ultimo adventu ad judicandum vivos & mortuos, ejus exinanitionem in Incarnatione supponit & consequitur: tum quia Verbi Incarnati magnitudo in ejus personâ non sistit, sed & in ipsum, quod colimus, Mysterium hodie B. Virgini annunciatum derivatur; & in beatam Virginem, cui annunciatur; & in homines, propter quos annunciatur. 1. Magnum Mysterium est, in quo divinæ perfectiones splendidiùs elucescunt quàm in cæteris Incarnati Verbi Mysteriis: & Divinæ Personæ nova quodam modo sine sui mutatione attributa & denominationes acquirunt. 2. Magna Virgo cui Mysterium istud annunciatur, & in cujus utero consummatur, quia recipit gratiæ plenitudinem: *Ave gratiâ plena*: quia sine dispendio virginitatis obtinet fœcunditatem: *Benedicta tu in mulieribus... Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi*: quia denique provehitur ad incomparabilem Matris Dei dignitatem. *Quod enim ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei.* 3. Sed & in homines

propter quos annunciatur hoc Mysterium, magnitudinis suæ radios derivat Dei Filius, qui in utero Virginis fit homo, ut homines filios Dei faciat: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Servi formam assumit, ut faciat liberos. Similitudinem carnis peccati induit, ut faciat sanctos.

I. Divinæ perfectiones & attributa in mysterio incarnationis splendidiùs elucescunt: Divina in primis bonitas. Bonum est sui diffusivum. Summum bonum summo modo se communicare decet. Nobiliore verò seque digniore modo communicare se extra se ipsum Deus non poterat, quàm per mysterium incarnationis. Tribus modis bonitas divina se in creaturas diffudit: 1. In ordine naturæ, 2. In ordine gratiæ, 3. In ordine unionis hypostaticæ sive personalis. Hæc verò postrema communicatio duabus prioribus longo antecellit intervallo. Primâ enim communicatione creaturas ad imaginem suam Deus condidit: Alterâ Dei filios per adoptionem fecit: Tertiâ homini Dei Filium naturâ in Verbi incarnati personâ esse dedit, omniumque divinarum perfectionum, modo inefabili, & qui mysterii hujus proprius est, participem. In æternis emanationibus, solius essentiæ, non personarum communicationem credimus & adoramus. Pater æternus essentiam suam Filio communicat, non paternitatem, quæ personalis ipsius caracter est. Filius eamdem essentiam Spiritui Sancto cum Patre communicat, non filiationem, quæ personalis ipsius proprietas est. In mysterio verò incarnationis Filius Dei & naturam suam & personam communicat humanæ naturæ, Hinc S. Augusti-
Lib. 1. de Trinit. c. 10. nus ait: *Cùm Filius sit & Deus & homo, alia substantia homo potius in Filio, quàm Filius in Patre.* Nec verò homo solus ad unionem inefabilem cum Verbo provectus est, sed omnes quodam modo creaturæ,
S. Ioan. Damasc. si quidem omnis creatura est homo. *Naturam omnem interjectâ humanitatis beneficio*, Deus *in melius com-*

mutavit. Atque inde etiam magnum discrimen incarnationem & creationem inter apparet, quòd per istam creaturæ à Deo quodam modo exierint & separatæ sint : per illam verò ad Deum redierint, & in hominis naturâ personæ Verbi divini unitæ sint.

In hoc mysterio Dei sapientia maximè splendescit fallendo diabolum, qui peccatum suaserat primis parentibus ad incarnationem impediendam, ut scilicet Deus naturam peccato sordidam & contaminatam peccato fastidiret, aversaretur, nec ipsi dignaretur conjungi. At exspectatione sua frustratus est inimicus: Ipsum enim peccatum Filium Dei quodam modo movit ut ad hominem liberandum incarnaretur, adeo ut *Si homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus, in sua natura honore mansisset, nec diaboli fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fieret.* Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere. *Non enim de cælo ad terram merita nostra bona, sed peccata duxerunt. Venit Filius hominis quærere & salvare quod perierat. Si homo non periisset, Filius hominis non venisset. Peribat homo, venit Deus homo, & inventus est homo. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est causa Medicinæ. Si venit de cælo magnus Medicus, magnus per totum orbem terræ jacebat ægrotus. Ipse ægrotus genus humanum est.* Denique *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est.* Sic ars divinæ sapientiæ artem diaboli fefellit.

S. Leo M. Serm. 3. de Pentec.

S. August.

Serm. 7. 8. & 9. de Verbis Apost.

Symbol.

Omnipotentia Dei in hoc mysterio maximè splendescit. Quod enim infinitæ potentiæ majus argumentum, quàm rerum infinitè distantium, Dei & hominis personalis unio ? Hinc Propheta Deum orans ut hoc mysterium adimpleret, ejus præsertim potentiam

Psal. 79. 3. invocat: *Excita potentiam tuam, & veni, ut salvos facias nos.* Hinc Spiritus Sanctus qui *cælos opera digitorum* Dei, & hominem *opus manuum* ejus vocat, mysterium incarnationis brachii ejus miraculum appellat: *Fecit potentiam in brachio suo.* Et reveta *Nemo nisi artifex operis sui potens est; & figulo tantùm in argillam suam jus est. Ita Dominus omnium, qui omnes fecerat, dignatus est ad nostra descendere, nosque suscipere in corpore suo, ut reficeret eadem arte vel potestate quâ fecerat.* In reparando, quàm in condendo homine divina potentia magis eluxit. Hîc enim in creatæ naturæ angustias, ibi in se ipsum Deus vim suam quodam modo expertus est, seipsum humiliando ad nihilum nostrum. *Quòd omnipotens natura potuerit descendere ad humilitatem humanitatis, id potestatem magis ostendit, quàm magna & quæ naturam superant miracula. Nam quod magnum quippiam & excelsum effectum sit à divina virtute, est quodammodo secundum naturam & consentaneum. Ad id autem quod est humile & abjectum descensus, est quadam insignis & redundans copia potestatis.* Atque hæc est mens Ecclesiæ hunc in modum orantis: *Deus, qui humanæ naturæ substantiam mirabiliter condidisti, & mirabilius reparasti.*

Luc. 1. 51.
S. Paulinus Epist. 2.
S. Gregorius Nyss. Orat. Catechet. Cap. 24.

Justitia denique Dei maximè claruit in mysterio incarnationis; siquidem Filius Dei factus est homo, ut accuratam, copiosam, superabundantem satisfactionem ob infinitam peccati enormitatem & injuriam Deo præberet, quam exhibere non poterat nisi Deus, nec debebat nisi homo; quam proinde necesse erat ut pro nobis persolveret Deus homo. *Frater non redimit, redimet homo; non dabit Deo placationem suam, & pretium redemptionis animæ suæ.* Quamobrem *Ex Virgine natus est Deus & Homo, non solùm id pretium habens quod reorum multitudini ad justitiam redimenda par esset, sed & quod multis partibus excelleret.* Ita

S. Anselm. lib. Cur Deus homo.
Psal. 46. 8.
S. Proclus Episc. Constantinop. orat. 1.
S. Avitus Vien. Episc. Epist. 28.

Creaturæ suæ pretium Deus extitit.

In hoc etiam mysterio divinæ Personæ nova quodammodo attributa sine sui mutatione, novasque denominationes acquirunt. Deus ab æterno Pater erat, Deus Pater Filii sui Deus non erat. Nulla enim in sanctissima Trinitate dependentia, nulla servitus est. Sed per incarnationem Pater æternus Filii sui, secundum naturam assumptam, Deus est & Dominus. *De ventre Matris meæ Deus meus es tu;* (ait per Prophetam) *Nam ante sæcula Pater meus, ab uberibus Matris meæ Deus meus. Non de te Deus meus; nam de te Pater meus: Sed de ventre matris meæ Deus meus.* Patres olim jus habebant in filiorum bona, libertatem, ac vitam: poterant ipsos exheredare & spoliare, servituti addicere, immolare, ut Abrahami & Jephte exempla probant. Pater Æternus hæc jura in Filium suum ab æterno non habuit, sed per ejus incarnationem acquisivit. Jus in illius bona exercet in præsepi, illum ad extremam egestatem redigendo, ut illius inopiâ divites nos faciat. Jus in illius vitam exercebit in cruce, ipsum immolando ut victimam pro nostra expiatione. Interim verò jus exercet in ejus libertatem, statim atque homo factus est. *Tunc dixi, Ecce venio* (inquit) *sacrificium & oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi*, ut mandata tua excipiam, illisque pateam, seu (ut habet alia Versio) *Aures autem perforasti mihi*, in signum utique servitutis. *Psal. 21. 11. S. August. in hunc Psalm.*

Filius Dei in sinu Patris per cognitionem generatur ut Verbum ejus & Sapientia; non verò per voluntatem, quæ Spiritus Sancti origo est. In incarnatione verò *per voluntatem Patris* homo factus est. Intellectus Patris principium est Verbi increati, amor Patris principium est Verbi incarnati. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Principium & finis incarnationis amor est. Filius Dei homo factus est, quia nos diligebat, & ut à nobis diligeretur. *Qui dilexit* *Joan. 3. 16. Galat. 2. 20.*

me, & tradidit semetipsum pro me. Igitur si amare pigebat, saltem nunc redamare non pigat. Nulla est enim major ad amorem invitatio, quàm prævenire amando; & nimis durus est animus, qui dilectionem si nolebat impendere, nolit rependere. Filius paternæ dilectionis fo ipsum naturæ nostræ inserit, ut à nobis diligatur.

S. Aug. lib. de Catechizan. dis rudibus. cap. 4.

Spiritus Sanctus in æternitate sterilis est; quamvis hæc sterilitas imperfectionis non sit ac impotentiæ. Divinarum scilicet emanationum terminus est: Exhaustis igitur divinæ fœcunditatis fontibus in Filii generatione, suique Processione, aliam Personam divinam producere non potest. Verùm in mysterio incarnationis fœcundus est, & novum esse dat Filio Dei in utero Virginis, *Qui conceptus est de Spiritu Sancto.* Spiritus Sanctus procedit à Patre & Filio per voluntatem: Filius in utero Mariæ de Spiritu Sancto concipitur per ejusdem Virginis voluntatem, consensum & obedientiam. *Fiat mihi secundum verbum tuum.* Spiritus Sanctus ex Patre Filioque procedens non est eorum filius: Christus ex Spiritu Sancto conceptus, non est propterea filius Spiritûs Sancti. Spiritus Sanctus ex Patre Filioque procedit ut nexus amborum: Christus de Spiritu Sancto in utero Virginis Mariæ conceptus est, ut nexus Dei & hominum. *Qui fecit utraque unum* ... Tota Trinitas mysterium incarnationis operata est. Multiplex tamen ratio est cur Christi conceptio Spiritui Sancto tribuatur. *(Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. 2.)* Cur Spiritus Sanctus non sit Pater Christi, cùm Christus ex Spiritu Sancto sit conceptus? *(Ibid. §. 3.)*

Luc. 1.

Ephes. 2. 14.

II. Non solùm magnum est incarnationis mysterium, quod beatæ Virgini annunciatur; sed & ipsa cui annunciatur Virgo magna est. Ad tria porro capita omnis ejus celsitudo ac dignitas revocatur, quæ Angelus in salutatione sua exprimit: Primum est plenitudo gratiæ: *Ave gratia plena.* Alterum est dignitas Matris

Dei, quâ fit ut Dominus singulari & admirabili modo cum ipsa sit. *Dominus tecum.* Tertium est conjunctio fœcunditatis cum virginitate, quâ fit ut benedicta inter omnes mulieres prædicetur: *Benedicta tu in mulieribus*... Beata Virgo Maria verè propriéque Dei mater credenda est... Cur Filius Dei ex muliere concipi & nasci voluerit. *(Lib. 1. Quæst 2. Art. 4. § 6)* Præclarè Tertullianus Lib. de Carne Christi, Cap. 17. *Deus* (inquit) *imaginem & similitudinem suam à diabolo captam æmula operatione recuperavit. In virginem enim adhuc Evam irrepserat verbum ædificatorium mortis. In Virginem æquè introducendum erat Dei Verbum exstructorium vitæ: Ut quod per ejusmodi sexum abierat in perditionem, per eumdem sexum redigeretur in salutem. Crediderat Eva serpenti, credidit Maria Gabrieli. Quod illa credendo deliquit, hæc credendo delevit. Sed Eva nihil tunc concepit in utero ex diaboli verbo. Immò concepit. Nam exinde ut abjecta paréret, & in doloribus pareret, verbum diaboli illi semen fuit. Enixa est denique diabolum fratricidam. Contrà, Maria eum edidit, qui carnalem fratrem Israel, interemptorem suum, salvum quandoque præstaret. In vulvam ergo Deus Verbum suum detulit bonum fratrem, ut memoriam mali fratris eraderet.*

Angelicæ Salutationis explicationem, ibique præclara ad hujus secundæ partis probationem, habes *(Lib. 5. Cap. 1. Art. 8. n. 3.)*

Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Non dixit simpliciter Angelus, *Veniet in te*, sed, *superveniet*, quia & priùs quidem in ea fuit per multam gratiam, sed nunc supervenire nunciatur propter abundantioris gratiæ plenitudinem, quam effusurus est super illam. Prior quidem gratia ejus tantùm repleverat mentem, sequens verò etiam uterum perfudit, ut plenitudo divinitatis, quæ

S. Bernard. Hom. 4. super Missus est.

ante in illa, ſicut in multis Sanctorum ſpiritualiter habitabat, etiam ſicut in nullo Sanctorum corporaliter in ipſa habitare inciperet. *Spiritus Sanctus ſuperveniet in te*, qui ſuâ potentiâ fœcundabit te. *Et virtus Altiſſimi obumbrabit tibi*: Hoc eſt, illum modum quo de Spiritu Sancto concipies, Dei virtus & Dei ſapientia Chriſtus, ſic in ſuo ſecretiſſimo conſilio obumbrando conteget & occultabit, quatenus ſibi tantùm notus habeatur & tibi. Quid à me requiris, quod in te mox experieris? Scies, & feliciter ſcies, ſed illo doctore, quo & auctore. *Et virtus Altiſſimi obumbrabit tibi.* Triplicem, ſecundùm noſtrum concipiendi modum, in Patre æterno virtutem diſtinguere poſſumus, tametſi tevera una ſit virtus, unaque ſumma res. 1. Virtutem creatoris, illi communem cum Filio & Spiritu Sancto. Omnes enim creaturæ trium Perſonarum divinarum opera ſunt, quamvis creatio Patri ſingulatim tribuatur. 2. Virtutem principii, quæ ipſi cum Filio reſpectu Spiritus Sancti communis eſt. 3. Virtutem Patris, quæ ipſi ita propria eſt, ut eam nec Filio, nec Spiritui Sancto communicet. Hanc tamen communicat B. Virgini Mariæ. *Quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei ... Sic & quod natum eſt ex ipſo Patre erit tuus; & quod naſcetur ex te erit ejus: Ut tamen non ſint duo Filii, ſed unus.* Divinæ virtutis obumbratio efficit ut Maria Filium Dei conciplat quodam modo ſimili ei quo à Patre Æterno in ſplendoribus Sanctorum generatur. Pater Æternus virgo eſt & fœcundus; Maria virgo fœcunditate donatur inviolatâ virginitate, conchæ ſimilis, quæ cœli rore fœcundata, infiniti pretii gemmam reſpiciente ſole concipit. *Cui diſtillantibus cœlis, tota ſe infudit plenitudo divinitatis.* Pater Æternus magnitudinis ſuæ ac perfectionum ſuarum cognitione Filium generat: Maria Virgo humilitatis ſuæ ac vilitatis cognitione & confeſſione eumdem concipit. *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecun-*

S. Bernard.

S. Bernard.

dum verbum tuum. Exinanivit femetipfum Dei Filius formam fervi accipiens, & habitu inventus ut homo: Ad nihilum ufque defcendit Maria per humilitatem, ut centrum Filii Dei fiat, illumque humilitate concipiat. *Virginitate placuit, humilitate concepit.* Pater Æternus interiùs loquendo generat Filium: Virgo Maria eumdem concipit, obedientiam fuam, fidem, defiderium ac devotionem his verbis exprimendo : *Fiat mihi fecundum verbum tuum.* Virgo fanctiffima, *Refponde verbum, & fufcipe Verbum : Profer tuum, & concipe divinum : emitte tranfitorium, & amplectere fempiternum.* S. Bernard.

III. Per incarnationis myfterium homines fiunt magni, cùm ad dignitatem filiorum Dei per gratiam adoptionis promoveantur. *Dedit eis poteftatem filios Dei fieri...Ut homines nafcerentur ex Deo, primò ex ipfis natus eft Deus. Natus ex Deo, per quem efficeremur; & natus ex femina, per quem reficeremur. Noli ergo mirari, ô homo, quia efficeris filius per gratiam, quia nafceris ex Deo fecundum Verbum ejus. Prius ipfum Verbum nafci voluit ex homine, ut tu fecurus nafcereris ex Deo, & diceres tibi : Non fine caufa Deus nafci ex homine voluit, nifi quia alicujus momenti me exiftimavit, ut immortalem me faceret, & pro me mortaliter nafceretur.* Ideo cùm dixiffet, *Ex Deo nati funt,* quafi fecurum te faciens, ait: *Et Verbum caro factum eft, & habitavit in nobis ... Quid ergo miraris, quia homines ex Deo nafcuntur? Attende ipfum Deum natum ex hominibus. Agnofce, Chriftiane, dignitatem tuam, & divinæ confors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri converfatione redire.* Chriftus conceptus eft de Spiritu Sancto in utero S. Virginis, ideòque femper motum atque ductum Spiritus Sancti fecutus eft: Sequamur & nos, fiquidem eodem Spiritu regenerati fumus. *Omni Chriftiano aqua Baptifmatis inftar eft uteri virginalis, eodem*

Joan. 1. S. Auguft. Tract. 2. in Joan. S. Leo. S. Leo.

Spiritu replente fontem, qui replevit & Virginem. Dei matrem honoremus, laudemus, imitemur. Virgo humilis erat, ideo Dei mater electa est. *Si non potes virginitatem humilis, imitare humilitatem Virginis. Laudabilis virtus virginitas, sed magis necessaria humilitas. Illa consulitur, ista præcipitur.* De illa dicitur: *Qui potest capere, capiat*: De ista dicitur: *Nisi quis efficiatur sicut parvulus iste, non intrabit in Regnum cælorum. Illa ergo remuneratur, ista exigitur. Potes sine virginitate salvari, sine humilitate non potes. Potest, inquam, placere humilitas, quæ virginitatem deplorat amissam: Sine humilitate autem nec virginitas Mariæ placuisset... Non omnium quidem est virginitas: multò tamen paucior um est cum virginitate humilitas. Si igitur virginitatem in Maria non potes nisi mirari, stude humilitatem imitari, & sufficit tibi. Quòd si & virgo, & humilis es: Quisquis es, magnus es.*

IN FESTO S. JOANNIS BAPTISTÆ.

Amen dico vobis, Non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista. Matth. xj. 11.

CHristus Jesus omnium electorum suorum probatas virtutes & sancta opera in extremi judicii die laudabit, ut ait Apostolus: *Tunc laus erit unicuique à Deo.* (1. Cor. 4. 5.) Tempus illud non exspectat ut S. Joannis laudes prædicet: Illum in Evangelio passim commendat. Nunc *Eliam*, nunc *Prophetam & plus quàm Prophetam*, aliàs Angelum, aliàs *Lucernam ardentem & lucentem*, omnium tandem hominum ex muliere natorum maximum prædicat. Huic laudi quid addi potest? In hoc elogium nulla cadit falsitatis, adulationisve suspicio. Veritas affir-

mat, & quidem præmisso juramento, neminem inter natos mulierum extitisse Joanne majorem. *Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista.* Solus ille Joanne major, qui de Spiritu Sancto conceptus, ex Virgine natus est Filius Dei, Jesus Christus. Quòd Concionatoribus vulgò imminet periculum ne Sanctos nimis extollant, quibus Panegyricum dicunt, Joannis laudatoribus minimè timendum est. Verè enim *Non est inventus similis illi.* Omnes superat ille homo, non enim illum vincit nisi Deus homo.

Inter natos mulierum Joannes Baptista maximus est 1. Nativitatis privilegiis. 2. Amplitudine Muneris. 3. Merito fidelitatis.

I. Nativitas S. Joannis Zachariæ ab Angelo nunciata, & eodem quidem quo Christi conceptio, imò *in loco digniori*, scilicet in Templo, *Tempore sacratiori*, scilicet sacrificii, cùm thus adoleret Domino; *Apertiore miraculo*, non solùm quia Patri seni, cujus corpus erat emortuum, ut quondam Abrahæ, matri sterili ac vetulæ promissus, sed quia Zachariæ linguâ divinitus impeditâ & obmutescente, postea verò soluta, ejus conceptio ac nativitas celebrata est. *Factum est cùm sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, secundùm consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in Templum Domini: & omnis multitudo populi erat orans foris horâ incensi. Apparuit autem illi Angelus Domini stans à dextris Altaris incensi... Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt: Erit enim Magnus coram Domino... Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc sciam? Ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. Et respondens Angelus dixit ei:*

B. Petrus Damians Serm. de S. Joan Bapt.

Luc. 1. 8.

Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum : & missus sum loqui ad te, & hæc tibi evangelizare. Et ecce eris tacens, & non poteris loqui usque in diem quo hæc fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quæ implebuntur tempore suo. Cùm verò natus est puer, & nomen ejus declaravit, dicens, *Joannes est nomen ejus, apertum est illico os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum.* Joannes fructus orationis, non voluptatis; gratiæ magis quàm naturæ. *Ecce exaudita est deprecatio tua, & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium.* Hinc præclarè antiquus Pater : *Contra impossibilitatem corporis, contra sterilitatem viscerum, Zachariæ precibus Elisabeth uterus intumescit, & concepit Joannem non naturâ, sed gratiâ. Unde necesse erat sanctum nasci filium, qui non tam complexibus quàm orationibus gigneretur.* Orationes autem fundebat sanctus Sacerdos non pro familiæ suæ privata prosperitate, aut pro fœcunditate vetulæ uxori impetranda, sed pro Messiæ adventu, & totius humani generis salute : Ideo facta ipsi promissio *Non Israelis* dumtaxit, *sed universi terrarum orbis donum ac pignus erat* (ait antiquus Pater.) Dubitare permittitur, ut hac ipsa incredulitate ad fidem exerceatur. *Idcirco enim præsens super sterili punitur incredulitas, ut neque futurum in Virgine miraculum in dubium revocetur* (inquit S. Joannes Chrysost.) *Eris tacens, & non poteris loqui, usque in diem quo hæc fiant.* Silentium exspectat vocem nascituram, Zacharias Joannem, Senex puerum, Sacerdos Prophetam. Zacharias sacerdos obmutescit, ut legalium sacrificiorum proximè futura consummatio significetur. *Omnes enim Prophetæ & Lex usque ad Joannem prophetaverunt . . . Silentium Zachariæ, Prophetia latens, quodammodo occulta & clausa. Hoc est apertio vocis Zachariæ in nativitate Joannis, quod est discissio veli in cruce Christi.*

Inter Serm. S. Ambros. adscriptos 1. in Nat. S. Joan. Bapt.

Incerti Auctoris Encomium S. Joan. Bapt. ex Græco Regis Christian. Cod. editum & Latinè redditum à P. Combefis.

Matth. 11. 13.

S. August. Serm. 291.

II. Alterum Nativitatis S. Joannis privilegium, est sanctificatio illius in utero Matris. Sanctificatus in matris utero creditur Jeremias, sed longè minor illius sanctificatio quàm Joannis, de quo prædixit Angelus: *Et Spiritu Sancto replebitur adhuc, ex utero matris suæ.* Lue. 1. 15. Multò sanè excellentius est Spiritu Sancto repleri, quàm sanctificari. S. Petrus Damiani. Sanctificatio enim emundationem ab originalis peccati labe significat, repletio Spiritus Sancti gratiæ inundationem. Apostoli cùm Spiritum Sanctum de Salvatoris redivivi accepissent afflatu, vix quinquagesimo à Resurrectione illius die ad illum gradum pervenerunt, ut de illis diceretur: *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto.* Act. 2. 4. Joannes verò id consecutus est in utero matris. *Spiritus Sanctus Jeremiam sanctificat, replet Joannem, supervenit in Mariam.*

III. Accedit & aliud privilegium admirabile, exultatio pueri in utero Matris. *Et factum est ut audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exultavit in gaudio infans in utero ejus.* Luc. 1. 41. Ex utero matris in utero Mariæ Virginis Christum agnoscit Infantem, Mundi Redemptorem. Quid mirum si exultat gaudio incredibili. *Quasi per experientiæ sensum sciebat quæ Israel ignorabat* (inquit Origenes) *Unde exilivit in gaudio.* Origenes Hom. 7. in Lucam. *Senserat enim venisse Dominum suum, ut sanctificaret servum suum .... Ut Maria locuta est verbum quod Filius Dei in ventre Matris suggesserat, exultavit infans in gaudio, & tunc primum Præcursorem suum Prophetam fecit Jesus:* Et propter ipsum Spiritu Sancto replevit & matrem Elisabetham. *Et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth ... Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus,* Luc. 1. 41. nunc dulciori colloquio, nunc amplexu fœliciore Joannem consecrans, admoto gratiarum omnium Fonte Dei Filio in utero ejus incarnato, *De cujus plenitudine omnes accepimus.* Christi dono, Virginis præsentia ac patrocinio Joannes virginitatis gratiam accepit. *Nec immeritò* (inquit S. Am-

S. Ambros. Lib. de Instit Virginis, c.7. brosius) *mansit integer corpore, quem tribus mensibus oleo quodam suæ præsentiæ & integritatis unguento Domini Mater exercuit.*

IV. Quartum Nativitatis S. Joannis privilegium, *Luc. 1.14.* gaudium est universale. *Et multi in Nativitate ejus gaudebunt.* Gaudium parentum, cognatorum, amicorum & vicinorum in sancti Præcursoris Nativitate Propheticum fuit, lætitiam præfigurans ex Ecclesiæ fœcunditate in Gentibus universis proximè orituram, *Isai. 54.1.* ut vaticinatus est Isaias: *Lauda sterilis quæ non paris: Decanta laudem & hinni quæ non pariebas: Quoniam multi filii desertæ, magis quàm ejus quæ habet virum.* Nullius Sancti nativitatem celebrat Ecclesia, nisi Sancti Sanctorum Christi Jesu Domini nostri, Deiparæ Virginis, & S. Joannis. Novit enim meliorem esse *Eccles. 7.1.* diem mortis die nativitatis. Ideo Martyrum mortes celebrat, atque Natalia vocat, quia morte nati sunt ad vitam sempiternam & gloriosam. At Joannis nativitas celebratur, ut impleatur quod de illa prænunciatum ab Angelo est: *Et in nativitate ejus multi gaudebunt.* Joannis nativitas Christum Dominum prophetavit, quem conceptum ex utero salutavit; ideo lætitiam at- *Ordo Rom. Alcuin. Amalar.* tulit Mundo: Hanc lætitiam olim testatæ sunt quædam Ecclesiæ trium celebratione Missarum ab unoquoque sacerdote, ut in Natali Domini. Exultandum in hac festivitate, non gaudio sæculari, sed sancto, qui fructus est Spiritus Sancti, caritatis comes, bonæ conscientiæ indicium. Erat Joannes *lucerna ardens & lucens.* Lux gaudium parit, sed frigescentibus cordibus modicum ac breve gaudium est. Gavisi sunt Judæi ad lucem Joannis, sed ejus ardore non sunt succensi, quia veritatem quam annunciabat, prædicabat, indigita- *Joan. 5.35.* bat, Christum Jesum non dilexerunt. *Vos autem voluistis ad horam exultare in luce ejus.* Non ita Christiani gaudere debent, sed gaudio pleno & perpetuo, Deum amantes, & ipsum laudantes omnibus diebus

vitæ suæ. *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum.* Psal. 83. 3.

II. Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista amplitudine muneris. Christi scilicet Præcursor fuit, Propheta & plus quàm Propheta, Elias alter, Baptizator, Salvatoris, amicus sponsi sponsæ paranymphus, primus Regni cœlorum Prædicator. *Erit magnus coram Domino* (ait Angelus) … *& multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum: & ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ: Ut convertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam justorum parare Domino plebem perfectam.* Luc. 1. 15. 16. 17. Erit magnus coram Domino, officio ac ministerio: Et efficacissima pœnitentiæ, & Regni cœlorum jam proximi prædicatione Judæorum plurimos ad Christum convertet, ut illum esse verum Deum, ut Dominum Jesum esse Messiam à Deo promissum; ut hunc quem digito ostendit, à Prophetis prædictum Mundi Redemptorem credant, illum audiant, ejusque mandatis obediant. *Vidit Joannes Jesum venientem ad se, & ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum Mundi. Hic est de quo dixi: Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israël, propterea veni ego in aqua baptizans.* Joan. 1. 29. 30. 31. Et ipse ante illum, ceu præco ante Regem mox adfuturum proximè præcurret, non minori zelo, fervore, efficaciâ prædicans adventum Redemptoris, quàm Elias adventum prædicaturus est Judicis. *Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Eliæ.* Quàm fervens fuit Eliæ zelus, quàm invicta virtus & animi fortitudo adversùs Achab, Jezabel, Pseudo-Prophetas Baal, & quàm fervens erit, vehemens, invictus adversùs Antichristum & ejus Ministros; tam fervens fuit zelus Joannis, tam invicta fortitudo animi in arguenda incredulitate, vitiis, impœnitentia Pharisæorum, Herodis, Herodiadis. *Dicebat* enim *ad*

Luc. 3. 7. & seqq. turbus quæ exibant ut baptizarentur ab ipso: *Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?*
Matth. 3. 7. 8. *Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ, &c.* Pharisæis & Sadducæis ab baptismum suum venientibus id dixisse Joannem S. Matthæus refert. Dicebat Herodi: *Non*
Marc. 6. 18. *licet tibi habere uxorem fratris tui.* Joannem quidem miracula non legimus edidisse ut Eliam: Magnum enim erat ipse miraculum in nativitate, conversatione, præ-
Luc. 1. 66. dicatione. *Etenim manus Domini erat cum illo.* Ejus autem prædicationis finis fuit ut corda patrum, id est, amor Patriarcharum & Prophetarum, converterentur in filios, illius scilicet temporis Israëlitas à patribus degeneres. Cùm enim Patriarchæ & Prophetæ, justique omnes qui sub Lege Mosaica, vel Lege naturæ vixerant, per fidem Christi venturi justificati fuissent, neque ex operibus Legis, & sanguine legalium victimarum se justitiam, & salutem consequi posse etedidissent, sed sanguine Christi; & moribus fidei congruis Deo placuissent, ita ut re ipsa, tametsi nondum nomine,
S. Paulus Ep. ad Rom. essent Christiani (ut S. Augustinus loquitur) posteri ab eorum fide & moribus degeneres justitiam suam ex Lege, non ex gratia & fide Christi derivati; & remissionem peccatorum per sanguinem animalium se consequi posse præsumebant, & justos se esse confidebant, qualibuscumque essent moribus, modò ceremonias Legis observarent, externaque opera facerent. Propter istam fidei & morum discrepantiam, Patriarcharum animi à filiis alieni erant. Unde Judæorum nomine
Isai. 63. 16. ait Propheta: *Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos.* Joannes verò Christum Agnum Dei demonstrando, verùmque Deum ac verum hominem prædicando, qui sanguine suo redempturus erat Israël, & ad pœnitentiam ac morum sanctimoniam eos exhortando, convertit Patriarchas & Prophetas ad amandos filios suos, quos antea non diligebant propter fidei ac morum dissimilitudinem. Incredulos sui temporis Ju-

dæos convertit ad prudentiam justorum: prædicatione scilicet sua effecit ut Patribus suis antiquis in fide, spe ac moribus concordarent. In id denique unum collineavit ministerium Joannis ut *pararet Christo Domino plebem perfectam.* Ideo Regni cœlorum primus est Prædicator qui meminerit. O vocem novam, ô verbum misericordiæ & gratiæ, vocem exultationis, quæ ante Joannem audita non fuerat: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum cœlorum.* Verbum pœnitentiæ dulce & gloriosum, *Verbum regni cœlorum latum & adorandum, illi soli primariò conveniens, qui primus Novi Testamenti posuit fundamenta.* Matth. 3. 2. B. Petrus Damiani.

Quanta verò dignitas ejus, cui divinum caput inclinare Christus Jesus dignatus est, ejusque manibus baptizari? Dominus virtutum, Rex gloriæ, portans omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, cui Cherubim & Seraphim Sanctus, Sanctus, Sanctus concinunt, Filius Dei, splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, *Venit à Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. Joannes autem prohibebat eum, dicens: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem Jesus dixit ei: Sine modò, sic enim decet nos implere omnem justitiam.* Uni datum est Joanni baptizare eum qui baptizat in Spiritu Sancto & igne, Virginemque Virginis Filium virgineis manibus irrorare. Joannis Ministerium cum Moysis, omniumque Prophetarum ministerio conferatur, tantùm illud isti antecellere perspicuum erit, quantùm cœlum à terra distat. Joanne Christum baptizante Lex terminatur, finem accipit Prophetia, & omnis illa sacrificiorum multitudo incipit antiquari, instituto vel designato novæ regenerationis Sacramento, Christi contactu sanctificatis aquis, & sanctificandi vim ab eo haurientibus, & in unam baptismatis formam transeuntibus legalium rudimentis figurarum. Ideo Joannes *Quidam limes Testamentorum duorum, Veteris & Novi*, à Pa- Matth. 3. 13. 14. 15.

S. August. Serm. 295. in Natali S. Ioan. Bapt. 7. B. Petrus Damiani.

tribus prædicatur. Arcana cœlestia Joanni revelantur Christum baptizanti: Trinitatis Mysterium in Veteri Testamento obscuriùs expressum, sancto Præcursori manifestiùs revelatur. *Pater auditur in voce, Filius baptizatur in flumine, Spiritus Sanctus in columbæ specie demonstratur. Adest Joannes totius medius Trinitatis.* Quamquam interiùs edoctus sit à Spiritu Sancto antequam sensibilibus signis adumbrata Mysteria Mundo revelatentur. *Joannes in spiritu tanquam Angelus eruditur* (ait S. Bernardus.) *Nimirum tantò propinquior Deo, quantò vox Verbo vicina; cui nulla voce alia media quod foris sonet oporteat intimari. Neque enim Joannem prædicatio, sed inspiratio docuit.*

S. Bernard. Serm in Nativ. S. Ioan. Bapt.

III. Inter natos mulierum nemo major Joanne Baptista merito fidelitatis. Tanta erat ejus gratia, tanta virtus, tanta apud homines celebritas nominis ob pœnitentiæ austeritatem cum innocentiâ conjunctam; tanta auctoritas, ut Christus facilè crederetur, si vellet abuti errore hominum. Laborandum non fuisset ut persuaderet se esse Christum, quia hoc jam illi qui eum audiebant & videbant, illo non dicente putaverant. Non erat ei opus seminare errorem, sed confirmare. At ille Sponsi amicus humilis, Sponso zelans, non se pro Sponso adulterum supponens, perhibet testimonium amico suo, & eum qui verè Sponsus erat, Sponsæ commendat. Interrogatus an esset Christus, an Elias, an Propheta, respondit: *Non sum.* Urgentibus Sacerdotibus & Levitis Judæorum Hierosolymitanorum Legaris, & interrogantibus, *Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?* respondit: *Ego baptizo in aqua: Medius autem vestrûm stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.* Joannes tantus homo ideo se humiliat Christo, ut eum plus

Joan. 1.26.27.

quàm hominem esse ostendat. *Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.* Quomodo dicis, Evangelista sancte, *Non erat ille lux*, de quo Christus ait, *Erat lucerna ardens & lucens?* Joannes quidem lucerna erat, sed in comparatione veræ lucis quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, lux non erat. Ideo testimonium perhibuit de lumine, testimonium fidele, se lucernam esse agnoscens ne vento superbiæ extingueretur. Lucerna & accendi & extingui potest. *Verbum Dei extingui non potest, lucerna semper potest.* Sed & meram vocem se esse profitetur: *Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias Propheta.* Vox sine verbo sonus inanis. Verbum corde conceptum prius est voce, cujus ministerio audientibus innotescit. Antequam sonet vox in ore meo, jam tenetur verbum in corde meo; sed ut intelligas, prior venit vox ad aurem tuam, ut verbum insinuetur menti tuæ. Nosse enim non posses quod in me fuerat ante vocem, nisi in te fuerit post vocem. Ergo si vox Joannes, Verbum Christus, ante Joannem Christus, sed apud Deum; post Joannem Christus, sed apud nos. *Ego vox clamantis in deserto.* Personam gerebat Joannes vocis in sacramento (inquit S. Augustinus) Non enim ipse solus vox erat, *Omnis homo annuntiator Verbi, vox Verbi est.* Quod enim est sonus oris nostri ad verbum quod mente concipimus, hoc omnis Anima pia prædicatrix ad illud Verbum de quo dictum est: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum ... Quanta verba, immo quantas voces facit verbum corde conceptum? Quantos Prædicatores fecit Verbum apud Patrem manens? Misit Patriarchas, misit Prophetas, misit tot & tantos prænuntiatores suos. Verbum manens voces misit, & post*

Ioan. 1. 7. 8.

S. August. Serm. 218. in Natali S. Ioan. Bapt. 3. Ioan. 1. 23.

S. August. Serm. 380. 6.

multas præmissas voces, unum ipsum Verbum venit tanquam in vehiculo suo, in voce sua, in carne sua. Collige ergo tanquam in unum omnes voces quæ præcesserunt Verbum, & eas omnes constitue in persona Joannis. Harum omnium sacramentum ille gestabat, harum omnium persona sacrata & mystica ille unus erat. Ideo propriè dictus est vox, tanquam omnium vocum signaculum atque mysterium. Ego vox clamantis in deserto.

Præclarum illud ac fidele de Christo testimonium Joannes Baptista confirmat, cùm orta Judæos inter & ejus discipulos quæstione de purificatione, hi ipsum convenissent æmulatione ducti, hisque verbis interpellassent; *Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.* Hac enim occasione Christum Ecclesiæ Sponsum esse docuit, se amicum Sponsi; illum verum Deum esse, in quem credendum sit: Qui verò in ipsum non crediderint, vitam æternam non habituros, sed æternum iræ Dei futuros objectum. Se quæcumque haberet spiritualis magnitudinis insignia, Dei dona esse, sponsi munera collata amico: Christo verò Spiritum non ad mensuram datum, utpote qui Dei Filius sit, Patri consubstantialis, coæqualis, æternus.

Joan. 3. 27. & seqq. *Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de cœlo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum. Qui habet Sponsam, Sponsus est: Amicus autem Sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem Sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de cœlo venit, super omnes est. Et quod vidit, & audivit, hoc testatur: & testimonium ejus nemo accipit. Qui accepit ejus testimonium, signavit quia Deus verax est.*

Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manu ejus. Qui credit in Filinm, habet vitam æternam: Qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

Hæc verba, *Illum oportet crescere, me autem minui*, summam Joannis humilitatem ostendunt; nec mystica significatione vacant. Joannem vocem esse cogitate. *Omnium vocum persona Joannes, Verbi persona Christus. Omnes voces necesse est minuantur, quando ad Christum videndum proficimus. Quantò enim proficis ad videndam sapientiam, tantò minus tibi vox est necessaria. Vox in Prophetis, vox in Apostolis, vox in Psalmis, vox in Evangelio. Veniat illud, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Cùm eum viderimus sicuti est, numquid recitabitur Evangelium? Numquid Prophetias audituri sumus? Numquid Epistolas Apostolorum lecturi sumus? Quare? Quia deficiunt voces crescente verbo: quia illum crescere oportet, me autem minui. Et Verbum quidem per se ipsum nec crescit, nec deficit in se. In nobis autem crescere dicitur, cùm proficiendo in illum crescimus: sicut crescit in oculis lux, cùm acie convalescente videtur amplius, quæ acie languente minùs utique videbatur. Et minor erat oculis ægris, major est oculis sanis: cùm ipsa per se ipsam nec ante imminuta sit, nec postmodum creverit. Minuitur ergo ministerium vocis, cùm fit mentis profectus ad Verbum. Ita oportet Christum crescere, Joannem autem minui. In homine minuamur, in Deo crescamus. In nobis humiliemur, ut in illo exaltemur. Omnis qui se humiliat, exaltabitur. Ad hoc missus est Joannes ut eum imitemur, & ad Verbum nos teneamus. Quantumcumque se jactet humana superbia, de quavis excellentia sanctitatis, quis erit quod Joannes? Quisquis es qui te magnum putas, noveris quod Joannes.*

S. August. Serm. 111. in Natali S. Joann. 2.

Idem Serm. 290. Luc. 14. 11.

Joannis fidelitatem imitemur, gratiæ fideles simus, status nostri, conditionis, ministerii officia fideliter impleamus. Lucernæ simus ardentes & lucentes. *Est* S. Bernard. Serm. in Natali S. Ioan. Bapt. *enim tantùm lucere, vanum; tantùm ardere, parum; ardere, & lucere, perfectum.* Joannis ardorem triplicem imitemur. *Ardens enim erat in seipso vehementi austeritate conversationis: erga Christum intimo quodam & pleno fervore devotionis: erga peccantes proximos constantiâ liberæ increpationis.* Ardebat sibi Joannes, nobis autem lucebat. Gaudeamus in fervore ejus ad imitationem; gaudeamus in lumine, non tamen ibi manentes, sed ut in lumine ejus videamus lumen. S. Joannis pœnitentia fit nobis incentivum fervoris, & humilitatis.

IN FESTO S. PETRI PRINCIPIS APOSTOLORUM.

Judicabit in nationibus, implebit ruinas: de torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Psal. cix. 6. & 7.

1. Cor. 1. 27. DEus qui infirma mundi elegit ut confunderet fortia, & quæ stulta sunt mundi, ut confunderet sapientes, & ignobilia mundi & contemptibilia, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret, ut non glorietur omnis caro in conspectu ejus, ignobiles, rudes, pauperes piscatores elegit, ut novum Ecclesiæ suæ Imperium fundarent, ac per orbem universum propagarent: ut debellarent nominis sui ac Filii sui inimicos sine ullo armorum apparatu, sine ullis copiis, sine opibus, sine ullo humano præsidio: Illisque à Christo Jesu Filio dilectionis suæ electis ac missis per mundum universum ad prædicandum Evangelium Apostolis victoriam præstitit, triumphos decrevit, gloriam contu-

lit immortalem, celebritatem nominis ac reverentiam tantam, ut ad memorias Piscatorum jam ipsi procidant Imperatores. Verè mirabilis Deus in omnibus Apostolis suis: Verumtamen in S. Petro admirabilior, cui dona contulit ampliora. Primus ille in donis, major imperio, Senatus Apostolici Princeps ac vertex, Ecclesiæ visibile caput, ac fundamentum, crepido fidei, Christi Jesu in terris Vicarius, cœli Janitor, omnium Christi ovium agnorumque Pastor, unitatis Ecclesiasticæ centrum & custos, Nationum Judex.

1. S. Petrus primatus dignitatem supra cæteros Apostolos & universos Christi Fideles, seu regimen Ecclesiæ universæ, promeritus est excellentiâ Fidei & fervore caritatis. *Judicabit in nationibus.* 2. S. Petrus Dei & Filii ejus inimicos debellavit, ejusque imperio subjecit prædicationis suæ & miraculorum virtute. *Implebit ruinas.* 3. S. Petrus præcipuam gloriam, reverentiam, cultumque in Ecclesia consecutus est ob labores pro Ecclesia toleratos, ob passionem ac martyrium. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.*

I. S. Petrus fide sua promeritus est primatum & principatum Ecclesiæ. Non alibi quæramus imptæsentiarum Catholici hujus dogmatis probationem, quàm in hodiernæ Solemnitatis Evangelio. *Venit Jesus in partes Cæsareæ Philippi, & interrogabat Discipulos suos: Quem dicunt homines esse Filium hominis? At illi dixerunt: Alii Joannem Baptistam, alii Eliam, alii verò Jeremiam, aut unum ex Prophetis. Vos vero,* inquit Jesus, *quem me esse dicitis? Respondens Petrus dixit: Tu es Christus Filius Dei vivi.* Christi Jesu Divinitatem primus omnium agnovit & confitetur. Dixerant quidem qui in navi erant cum Jesu, sedatam ab illo tempestatem videntes: *Verè Dei Filius es.* Dixerat Nathanaël, *Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel.* At Filium Dei professi non erant ut Petrus,

Matth. 16. 13. &c.

Joann. Chrys. Hom. 55. in Matth.

Nondum plenè illuminati, Jesum unum è multis esse opinabantur, justitia quidem ac sanctitate eximium, Deo imprimis acceptum, non tamen Deum verum ex Dei substantia genitum, Patri in omnibus similem, æqualem, coæternum. Petrus verò Filium Dei verum, proprium, unigenitum, consubstantialem æterno Patri confitetur ac prædicat: Non eo modo ac eo sensu quo Elias, Jeremias, Prophetæ cæteri, Joannes Baptista, cæterique eximiæ sanctitatis homines filii Dei appellari potuerunt: Qua ratione ut Jesus Dei Filius agnosceretur, singulari Patris cœlestis revelatione opus non fuisset. Sic de Christo vulgus hominum loquebatur, sanctitatem, doctrinam, & miracula illius suspiciens. *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* Melius, verius, sublimius sensit ac locutus est Petrus. *Ut non loquatur os meum opera hominum*, Christum Deum pariter & hominem confessus est. *Tu es Christus Filius Dei vivi.* Confessio ista hæreses omnes Christi Jesu Divinitatem, & Incarnationis Mysterium oppugnantes evertit, Cerinthi, Ebionis, Pauli Samosateni, Arii, Eunomii, Photini, Bonosi, Nestorii, Eutychetis. *Tu es Christus Filius Dei vivi*: Hoc est: Tu qui verè Filius hominis, idem verè es Filius Dei vivi. Tu verus in Deitate, verus in carne, & salva geminæ proprietate naturæ utrimque unus. Petrus locutus est ut homo, & ex carnis infirmitate, cùm Christum Jesum à passione & morte subeunda deterrere voluit: Humano & carnali affectu locutus est; ideo severè à Domino reprehensus & Satatanas appellatus. Verùm cùm Christum Filium Dei vivi confitetur, beatus appellatur. Hæc enim dixit non humano sensu aut affectu, ut amico, præceptori ac domino gratificaretur, sed ex Patris cœlestis revelatione, *Beatus es, Simon Bar-Jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cœlis est.* Confessionis tam egregiæ merces, Apostolici Collegii Principatus, & regendæ Ecclesiæ universæ demandata à Christo Jesu

Psal. 16. 4.

S. Ambros. De Incarnat. Dom. Sacram. cap. 4.

S. Leo Epist. 19.

S. August. in Psal. 151.

Math. 16. 17.

Provincia. *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam: & tibi dabo claves regni cælorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis,* S. Petri fides, Ecclesiæ fundamentum est: & super ipsum merito fidei fundata & ædificata est à Christo Ecclesia. *Apostolica dignitatis beatissimo Apostolo Petro primatum fidei suæ remuneratione commisit, universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens.* TU ES *Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* O dignitatem incomparabilem! *De toto mundo unus Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur: Ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Christus. Magnum huic viro consortium potentiæ suæ tribuit divina dignatio: & si quid cum eo commune cæteris voluit esse Principibus, numquam nisi per ipsum dedit quidquid aliis non negavit.* Et ego dico tibi; *Hoc est, sicut Pater meus tibi manifestavit divinitatem meam: ita & ego tibi notam facio excellentiam tuam.* Quia tu es Petrus, *id est, cùm ego sim inviolabilis Petra, ego* lapis angularis qui facio utraque unum: *ego fundamentum præter quod nemo potest aliud ponere: tamen tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris, ut quæ mihi potestate sunt propria, sint tibi mecum participatione communia.* Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam. *Super hanc fortitudinem æternum extruam Templum; & Ecclesia mea cælo inferenda sublimitas, in hujus fidei firmitate consurget.*

S. Leo Epist. 5.

Idem Serm. 3. in annivers. die Assumptionis suæ.

Ephes. 14. & 10.

Et tibi dabo claves Regni cælorum, &c. Supremam Ecclesiæ regendæ potestatem. In typum Primatus ipsi uni datum est ambulare super aquas instar Domini, ut

S. Bernard. lib. 2. De Considerat.

significarerut Pettum *unicum* esse *Christi Vicarium*; *qui non uni populo, sed cunctis praeesse deberet.* Nam *Aquæ, populi.* Aliàs cæteris Discipulis in navicula venientibus ad Dominum qui in littore exspectabat, Petrus se misit in mare, & natando venit. Scilicet *Non navem unam, ut cæteri quisque suam, sed sæculum ipsum suscepit gubernandum. Mare enim sæculum est, naves Ecclesiæ.*

Apocal. 17. 15. Joan. 21.

Non solùm fidei, sed amoris ferventioris merces fuit Apostolo Petro collatus à Christo Domino Apostolici Collegii & Ecclesiæ Principatus. Jesus post Resurrectionem suam tertiò se Discipulis conspicuum præbens, dixit Petro: *Simon Joannis, diligis me plus his?* Respondit Petrus: *Etiam, Domine, tu scis quia amo te.* Dixit ei Jesus: *Pasce agnos meos.* Ait iterum Jesus: *Simon Joannes, diligis me?* Respondit Petrus: *Etiam Domine, tu scis quia amo te.* Dixit ei Jesus: *Pasce agnos meos.* Ait tertiò Jesus: *Simon Joannis, amas me?* Contristatus Petrus respondit: *Domine, tu omnia nosti: tu scis quia amo te.* Dixit ei Jesus: *Pasce oves meas.* Tertiò interrogatur, *Ut ter confiteretur amor, quod ter negaverat timor.* Non aliud quàm, *Amas?* interrogatur: Non aliud quàm, *Amo*, respondetur. Et respondenti statim passionem Dominus prænuntiat. Magis idoneo Pastori dubio procul commendat oves pretiosas, non auro, non argento, sed sanguine suo emptas. Si Dominus homo commendaret servo suo oves suas, cogitaret certè utrum peculium servi illius idoneum esset pretium ovium suarum, & diceret: Si perdiderit, si dissipaverit, si consumpserit, habet unde reddat. Commendaret ergo servo idoneo oves suas, & servi facultates in pecunia quæreret, pro ovibus quas pecunia comparavit. Nunc verò Dominus Jesus Christus, quia servo commendat oves quas sanguine comparavit, idoneitatem servi in passione sanguinis quærit. Tanquam diceret: *Pasce oves meas. Quas oves? Quas*

Joan. 21. 15. 15. 16. 17.

S. August. Serm. 296. Aliàs De Diversis 106.

emi sanguine meo. Mortuus sum pro eis. Amas me? Morere pro eis. Igitur *Hoc pertinet ad pascendas oves Domini, ut non recusetur mors pro ovibus Domini.* Pastor servus hominis pecuniam redderet pro consumptis ovibus: Petrus sanguinem reddidit pro ovibus conservatis. Omnibus Ecclesiæ Pastoribus Petri forma præponitur. Dominicis ovibus pascendis idoneus non est, qui pro ipsis mori non potest, *aut effectu, aut affectu.* Quid est aliud, *Diligis me? Pasce oves meas:* quàm si diceretur, Si me diligis, non te pascere cogita: Sed oves meas sicut meas pasce, non sicut tuas; gloriam meam in eis quære, non tuam; dominium meum, non tuum; lucra mea, non tua, ne sis ex eis de quibus dictum est, *Erunt homines seipsos amantes, &c.* 2. Tim 3. 2.

S. Petri Primatus reverendus & colendus, imitanda confessio & amor. Christum Jesum Filium Dei vivi non verbis solùm confiteamur, sed operibus. Nam & *Dæmones credunt, & contremiscunt,* & illis clamantibus Jesum esse Filium Dei, silentium Dominus imposuit. Fide viva credamus ut Petrus, ne simus ex iis qui Deum & Christum Filium Dei vivi se nosse *verbis confitentur, factis autem negant.* Fidem bonis operibus ostendamus. Certa merces nos manet: Erimus Ecclesiæ, non caput quidem (ut Petrus) sed membra viventia, filii Dei per adoptionem, fratres & cohæredes Christi, cum S. Petro Regni cælorum compossessores. Ne igitur erubescamus Christum confiteri coram hominibus, ut nos tanquam suos agnoscat & recipiat cum Patre suo, coram Angelis suis. Sed & S. Petri ferventissimam caritatem imitemur. Christo corda nostra interroganti frequentibus amoris actibus respondeamus: *Tu scis Domine, quia amo te.* Ne nos ipsos amemus præ Deo. Non ea quæ nostra sunt quæramus sed quæ Dei. *Nescio quo enim inexplicabili modo, quisquis se ipsum, non Deum amat, non se amat: & quisquis Deum, non se ipsum amat, ipse se amat. Qui enim* S. August. Tract. 123. in Joannem.

non potest vivere de se, moritur utique amando se: non ergo se amat, qui ne vivat, se amat. Cùm verò ille diligitur de quo vivitur, non se diligendo magis diligit, qui propterea non se diligit, ut eum diligat de quo vivit. Si Christum amamus, oves ejus, id est, pauperes ejus pascamus. Ter ait Petro; *pasce*; bis, *pasce agnos*, semel, *pasce oves*, ut ipsorum Apostolorum & Pastorum Pastor significetur: (Hi enim ovium nomine, quæ sunt matres agnorum intelligendi sunt) & fidelium omnium ex utroque populo, Judæo & Gentili in unum ovile Christi coëuntium. (Hi enim agnorum nomine repetito significantur) Vel ut incipientium, proficientium & perfectorum, ex quibus Ecclesia constat, Pastor & Rector S. Petrus agnoscatur. Et nos omnes Christianos ad nostram pascendi curam pro modulo nostro pertinere intelligamus. *Unicuique* enim *mandavit Deus de proximo suo.* Omnes pascamus bonis exemplis, errantes & ignaros verbo instructionis & doctrinæ, peccantes verbo fraternæ correptionis, afflictos verbo consolationis. Pro fratribus nos animas ponere debere certi simus, si Christum verè diligimus. An verò illi parati sunt ad vitam pro fratribus ponendam, qui pauperibus egentibus non erogant terrenam substantiam suam?

II. Sanctus Petrus Dei & Filii ejus Jesu Christi inimicos debellavit, ejusque imperio subjecit, prædicationis suæ & miraculorum virtute. Judæos primùm, deinde Gentiles. Primus omnium post descensum Spiritus Sancti, ipsa die Pentecostes Evangelium Judæis prædicat Petrus. Jam homines capit admirabilis piscator, & uno retis jactu tria circiter millia concludit & ad
Act. 2, 14. Christum convertit. *Stans Petrus cum undecim levavit vocem suam, & locutus est eis: Viri Judæi, & qui habitatis Jerusalem universi, &c.* Stabant undecim
Hom. 4. in Act. Apostol. Apostoli, unus Petrus loquebatur. *Petrus omnium erat os* (ait S. Joannnes Chrysostomus) *sed adstabant illi undecim, comprobantes suo testimonio quæ ab ipso di-*

tebantur. Annuciat Judæis Jesum colendum quem crucifixerunt: Ut ejus jam sanguinem bibant credentes, quem fuderunt sævientes. Annuntiato autem illis Domino nostro Jesu Christo, & agnoscentibus reatum suum, ut impleretur in eis quod Propheta ante prædixerat, *Conversus sum in ærumna mea, dum configitur spina;* compuncti sunt. Nihil enim mali se fecisse putaverant; nondum infixa erat spina. *Petro autem loquente,* dixerunt ei & reliquis Apostolis: *Quid faciemus?* Tum Petrus: *Pœnitentiam* (inquit) *agite, & baptizetur unusquisque vestrûm in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum & accipietis donum Spiritus Sancti.* Amor Petri infirmus fuerat & angustus, donec eum roboraret & dilataret Spiritus Sanctus. Qui posteaquàm illi est abundantiâ gratiæ largioris infusus, sic ad perhibendum de Christo testimonium quondam ejus frigidum pectus accendit, atque illa priùs trepida quæ veritatem suppresserant, ora reseravit, ut cùm omnes in quos venerat Spiritus Sanctus, linguis omnium gentium loquerentur, Judæorum circumstantibus turbis, solus ad testimonium de Christo perhibendum præ cæteris promptiùs emicaret, ejusque interfectores de illius resurrectione confunderet. Si quem delectat tam suaviter sanctum tale spectaculum intueri, Actus Apostolorum legat: Ibi beatum Petum, quem negantem doluerat, stupeat prædicantem: ibi linguam illam videat ad fiduciam à diffidentia, & ad libertatem à servitute translatam, tot linguas inimicorum convertere ad Christi confessionem, quarum non valendo unam ferre, versa fuerat in negationem. Quid plura? Tantus in illo fulgor gratiæ, tanta Spiritus Sancti plenitudo apparebat, tanta de ore prædicantis pretiosissimæ veritatis pondera procedebant, ut ingentis multitudinis adversarios interfectores Christi Judæos faceret pro illo paratos mori, à quibus cum illo formidabat occidi.

S. August. Serm. 352. 8.

Psal. 31. 4.

S. August. Tract. 91. in Joann.

Act. 3. & 4. Prædicationem confirmat miraculis. Claudum ex utero matris ad speciosam portam Templi eleemosynam petentem sanat, in nomine Jesu Christi surgere & & ambulare præcipit; stupentem populum & ad porticum Salomonis concurrentem alloquitur, Jesum prædicat, verumque Messiam esse docet, injustè ab ipsis interfectum, à Deo suscitatum, cujus nominis virtute tam insigne miraculum operatus est. Prophetias in Christo impletas probat, ad pœnitentiam illos hortatur. Quinque millia virorum Christo nomen dedere. A Principibus, Senatoribus & Scribis in judicium vocatus cum Apostolis reliquis, Jesum Christum intrepidè prædicat: *Principes populi, & Seniores, audite. Si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israel, quia in nomine Domini nostri Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit à mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est à vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli, & non est in alio aliquo salus: Nec enim aliud nomen est sub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.* Petro frustra prohibent Principes Sacerdotum & Senatores ne doceat in nomine Jesu: nec minis, nec carcere, nec contumeliis & flagellis deterreri potest. Obediendum Deo magis quàm hominibus contestatur. Petri prædicatione infidelitas in mentibus Judæorum, cupiditas radix vitiorum in cordibus destruitur. *Multitudinis autem credentium erat cor unum & anima una: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. . Neque quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique opus erat.* Interim Petrus Ecclesiasticam Disciplinam justa severitate sancit, Ananiam & Saphiram

tam voti infractores, Spiritui Sancto mentientes, avaritiæ sacrilegæ reos, ut qui pecuniæ Deo dicatæ partem retinuissent, morte mulctat ad exemplum. *Judicabit in nationibus, implebit ruinas.* Samariam, Lyddam, Joppen, aliasque civitates, in quibus dispersi Fideles habitant, lustrat sanctus Petrus, Ducis instar, ut illos in fide confirmet, Christique imperium augeat. Impetrato & dato novis Samariæ Fidelibus per manus impositionem & orationem Spiritu Sancto, Simonem Magum dandi Spiritus Sancti potestatem pecuniâ emere volentem, durè corripit, ut par erat his verbis: *Pecunia tua tecum sit in perditionem: Quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri.* &c. Lyddæ Æneam paralyticum sanat, Ioppe Tabitam suscitat; Jerosolymis omnis generis infirmos in lectulis ac grabatis expositos in plateis per quas transibat, umbrâ corporis sui in pristinam ac perfectam restituit sanitatem. Quo miraculo illud Salvatoris promissum impletur: *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet.* Quid mirum si prædicatione tot ac tantis prodigiis confirmata Judæorum incredulitatem ac duritiam vincebat, ac tantam populi, necnon sacerdotum multitudinem Christi Jesu subjiciebat imperio? — *Act. c. 10.*

Nec verò Judæos tantùm sed & Gentiles in fidei congregat unitatem. Divina visione admonitus, & Cæsaream à Cornelio Centurione accersitus, Cornelium, ejusque familiam, cognatos & amicos fide Christi Jesu imbuit, & Spiritu Sancto, dum adhuc loqueretur, super eos visibiliter effuso donatos baptizavit. Hæ Gentium primitiæ Christo Jesu à sancto Petro dedicatæ & oblatæ. Antiochenam exinde fundat Ecclesiam, in qua primùm cognominati sunt Discipuli Christiani; dispersis in Ponto, Galatia, Bythynia, Cappadocia & Asia Judæis Christum prædicat, Romam tandem se confert secundo Claudii Imperatoris anno, quæ civitas *cùm penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium servie-* — *Act. 10.* — *S. Leo Serm. 10.*

bat erroribus ; & magnam sibi videbatur assumpsisse
» *Religionem, quia nullam respuebat falsitatem.* Petrus
» ad arcem Romani destinatur Imperii, ut lux veritatis,
» quæ in omnium gentium revelabatur salutem, efficaciùs
» se ab ipso capite per totum mundi corpus effunderet.
Quot ibi labores Petro subeundi? Quot certamina? Quot
errorum monstra debellanda? Quot eradicandæ super-
» stitiones? Hîc colluctantes Philosophiæ opiniones, hîc
» dissolvendæ erant terrenæ sapientiæ vanitates, hîc con-
» futandus dæmonum cultus, hîc omnium sacrificiorum
» impietas destruenda, ubi diligentissima superstitione ha-
» bebatur collectum, quicquid usquam fuerat variis errori-
» bus institutum. In hac Urbe trophæum Crucis Christi S. Petrus erigit super idololatriæ ruinis; Simonem Magum falsis prodigiis & præstigiis Romanos seducentem & adversus Christi nomen fidemque bellum gerentem vincit, ex aëre quo sublimis efferebatur à familiaribus dæmonibus, in terram Dei omnipotentis, virtute deturbat, collisisque membris interficit. *Judicabit in nationibus, implebit ruinas, conquassabit capita in terra multorum.*

Hist. Eccles. SS. Epiphan. Philast. August. de Hæres. Theodoret. Lib. 1. Hæret. Fab. & alii.

Ut Christi inimicos prædicatione nominis ejus debelletis, Ecclesiamque fundetis, vobis non est datum, Auditores, hac in re S. Petrum ut imitemini, si vos adhortaremur, insipientes essemus; sed hortamur ut vivatis secundùm Evangelium quod Petrus prædicavit, ut pareatis Ecclesiæ quam fundavit: ut mores vestros conformetis moribus primorum Christianorum quos convertit. Nonne eodem Christi sanguine redempti estis? Nonne eodem Baptismo regenerati, eodem Spiritu sanctificati? An aliud Evangelium cui creditis? Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: Nunc, heu! inter Christianos dissensiones, discordiæ, invidiæ, odia pertinacia. Eorum quæ possidebat nemo aliquid suum esse dicebat, sed erant omnia communia, sic regnabat in illis caritas. Apud vos plures aliena malis artibus, injustis lucris & fraudibus acquirere & retinere non me-

tiunt. Sic vobis dominatur cupiditas. Nullus egens erat inter illos, quia divitum abundantia pauperum supplebat inopiam, egere non patiebantur quos ut fratres diligebant. Pauperum innumera est apud nos multitudo, & illos non solùm egere, & esurire, sed fame perire patimini, immisericordes & crudeles! Agrorum pretia vendebant, & ponebant ad pedes Apostolorum, divitias contemnentes: Vos nec decimam bonorum vestrorum pauperibus erogare vultis, quod divitibus præceptum est, non merum perfectionis consilium. Quotidie perdurabant in Templo & in oratione perseverabant: Vix Christiani Dominicis Festisque diebus Ecclesiam frequentant, verbum Dei fastidiunt, Sacramenta negligunt.

III. S. Petrus præcipuam gloriam, reverentiam, cultumque in Ecclesia consecutus est, ob labores pro Ecclesia toleratos, ob passionem ac martyrium. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.* Persecutiones sustinuit, carcerum molestiam & squalorem toleravit, contumelias, opprobria, flagella, varia & gravia pericula Evangelii causâ pertulit, ac demum à Nerone comprehensus, & affixus cruci, martyrii coronam adeptus est. Verso ad terram capite ut crucifigeretur, à tortoribus obtinuit, cum ut acerbius supplicium esset, tum ne eodem corporis habitu quo Christus crucifixus, Domino similis in morte videretur. Quam in Apostolicæ dignitatis apice semper exercuit humilitatem, cujus specimen dederat, à Paulo inferiore suo reprebendi & emendari non ægrè ferens, in morte consummavit, ad exemplum Domini Jesu, qui *semetipsum humiliavit usque ad mortem Crucis.* Martyrium ipsi prædixerat Dominus, postquam trinam amoris professionem ab illo exegisset. *Amen, amen dico tibi, quia cùm esses junior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas: cùm autem senueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Hoc autem dicebat, significans qua morte*

Eusеb. S. Aster. S. Chrysost. S. Ambros.

Joan. 21. 18. 19.

clarificaturus esset Deum. Quid significant hæc verba, *Alius te cinget, & ducet quò tu non vis?* Nonne volens crucem & mortem pertulit Petrus? Volens utique, si devotionem & amorem Christi in eo spectemus: Nolens, si naturam consideremus. Natura mortem refugit. Amari mors non potest, tolerari potest. Si enim amaretur, non magna fuisset opus fortitudine & patientia Martyribus ad eam tolerandam. Ideo magni Martyres, quia quod valde durum est & amarum pro Regno cælorum fortiter subierunt ac sustinuerunt. *Majorem hâc dilectionem nemo habet* (inquit Christus) *ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Si hoc durum non esset, quid magnum faceret caritas pro Christo delicias amans? *Propter verba labiorum tuorum, ego custodivi vias duras;* Id est, propter monita & promissa tua. Martyrum vox est. Ergo quantum ad naturæ modum & vim consuetudinis recusatur mors, sed *dum amatur quod erit post mortem, suscipitur quod nolumus, ut perveniatur quò volumus.* Hinc Petro dixit Jesus: *Alius te cinget, & ducet quò tu non vis.* Naturam expressit,

S. August. Sermo. 297. & 297. 6.

Joan. 15. 13.

» non devotionem. Hanc nostræ infirmitatis naturam in
» se ipse Dominus transfiguravit, cùm passurus ait Patri,
» *Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste.* Mors
» nostra de pœna est. A radice hanc accepimus. Adam
» primus hanc peccando meruit. Inde culpam contraxi-
» mus & pœnam. In nostra igitur natura, & culpa &
» pœna: In Jesu carne, pœna sine culpa, ut & culpa sa-
» naretur & pœna. *Alius te cinget, & ducet quò tu non*
» *vis.* Pœna est hæc, sed per pœnam tenditur ad coro-
» nam. S. Paulus Apostolus, cujus etiam glorioso trium-
pho hæc dies consecrata est, contemnebat pœnam, at-
tendens ad coronam. *Ego enim jam delibor,* inquit, *& tempus resolutionis meæ instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi: in reliquo reposita est mihi corona justitiæ.* Durum est quâ transitur,
» sed magnum est quò transitur. Et Petrus noverat quò

Matt. 26. 39.

2. Tim. 4. 6.

tendebat: Ideo & ipse passionem plena devotione suscepit, sed toleravit, non amavit passionem. Toleravit passionem, quod sequebatur amavit: quò ibat amavit, & quâ ibat toleravit. Paulus, si fieri posset, noluisset mortem. 2. Cor. 5. 4. *Ingemiscimus gravati*, inquit, *eò quòd nolumus exspoliari, sed supervestiri.* O vocem naturæ, confessionem pœnæ! exclamat S. Augustinus. Sic & Petrus ductus est quò nolebat. Mori nolebat etiam senex, sed Christum sequi malebat, quàm non mori. Si via lata esset, quâ sine morte Christum sequeretur, quis dubitet quòd hanc arriperet, hanc eligeret? Sed non erat quâ sequi Christum quò ire volebat, nisi per viam quam pati nolebat. Non igitur crucifixus, sed crucifigendus quò nollet ductus est S. Petrus: S. August. Tract. 23. in Joan. Nam crucifixus non quò nolebat, sed potiùs quò volebat. Solutus quippe à corpore volebat esse cum Christo, sed si fieri posset, præter mortis molestiam vitam concupiscebat æternam: Ad quam molestiam nolens ductus est, sed ab ea volens eductus est: Nolens ad eam venit, sed volens eam vicit. *Molestia quantacumque sit mortis, debet eam vincere vis amoris, quo amatur ille qui cùm sit vita nostra, etiam mortem voluit perferre pro nobis.* Sic mortem vicit Apostolus Petrus. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.* Per illam mortis asperitatem arietibus transeuntibus, secutæ sunt oves. Arietes ovium sancti Apostoli. Aspera via mortis, spinis plena: Sed illæ spinæ Petra & Petro transeunte, petreis pedibus tritæ sunt.

Vitam amate, Auditores, per me licet: Sic tamen vita ista ametur, ne in ejus amore peccetur. Ametur vita, sed eligatur vita. *Quis est homo qui vult vitam, diligit dies videre bonos?* Ecce merces. *Prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum. Declina à malo, & fac bonum.* Ecce opus quo ad mercedem pervenitur. Eligamus vitam, primò hîc bonam, post hanc æternam. Primò hîc bonam, sed nondum beatam. Bona modò agatur, cui postea beata servetur. Bona vi-

ta opus est, beata vita merces. Ordinis perversio est velle hîc beatam. Per multas tribulationes ad regnum Dei pervenitur. De torrente tribulationis in via bibendum, ut caput exaltemus in gloria. Adversa omnia & mala constanter perferenda sunt, potiùs quàm justitia deseratur, quàm caritas amittatur. Id exemplo suo docuit S. Apostolus Petrus, quod & scriptis commendatum ad memoriam sempiternam reliquit. *Charissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi novi aliquid vobis contingat: Sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut & in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes .... Hæc est gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens injustè. Quæ enim est gloria, si peccantes suffertis? Sed si bene facientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis: quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum.... Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloriæ & virtutis Dei, & qui est ejus Spiritus, super vos requiescet. Nemo autem vestrum patiatur ut homicida aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat; glorificet autem Deum in isto nomine.*

1. Petri 4. 12.

& cap. 2. 19. &c.

IN FESTO S. MARIÆ MAGDALENÆ.

Dilexit multùm. Lucæ vij 47.

VEteris novique Testamenti Sancti, quos in Scripturis sacris commendat Spiritus Sanctus, dispari longè modo commendantur. Laudationis illorum fundamentum timor; istorum amor. Discriminis hujus radix est ipsa utriusque Testamenti differentia. Vetus nempe Testamentum lex timoris est: novum Testamentum lex amoris. *Hæc brevissima & apertissima differentia duorum Testamentorum, timor & amor* (inquit

S. August. contra Adimantum cap. 17.

S. Augustinus) Timor itaque caracter erat Sanctorum veteris Testamenti. Job & Tobiæ elogium his verbis conceptum legimus: *Vir rectus & timens Deum.* Sancti Petri elogium in amore fundatur: *Simon, diligis me plus his?* Prophetæ timorem prædicant, Apostoli caritatem. Illa plenitudo est Legis scriptæ quæ data est hominibus *in pœna timoris:* Hæc plenitudo Legis Evangelicæ, quæ data est *in plenitudine amoris.* Quid mirum igitur si Christus Mariæ Magdalenæ elogium his verbis complexus est, *Dilexit multum?*

S. August. in Psal. 90.

Totus homo ad cor reduci potest: *Absconditus cordis homo:* cor totum ad amorem revocari. Omnes enim cordis affectus variæ sunt amoris ad objectum amatum habitudines. *Amor inhians habere quod amatur; cupiditas est: id autem habens eoque fruens, lætitia: fugiens quod ei adversatur, timor est: idque si acciderit sentiens, tristitia est* (ait S. Augustinus) Quod de animi affectionibus hîc ait, de virtutibus alibi docet. *Virtus* (inquit) *est caritas, qua id quod diligendum est diligitur.* Et alibi: *Nihil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei. Namque illud quod quadripartita dicitur virtus, ex ipsius amoris vario quodam affectu dicitur... Ut Temperantia sit amor integrum se præbens ei quod amatur; Fortitudo, amor facilè tolerans omnia propter quod amatur; Justitia, amor soli amato serviens, & propterea rectè dominans; Prudentia, amor ea quibus adjuvatur, ab eis quibus impeditur, sagaciter seligens.* Summa Religionis, amor Dei est. *Hæc vera Religio, hæc recta pietas, hæc tantùm Deo debita servitus... Non colitur ille nisi amando.* Denique *Recta voluntas est bonus amor, & voluntas perversa malus amor.* Magdalena igitur peccatrix fuit in civitate, quia *Dilexit.* Magdalena sancta est, quia *Dilexit.* Amoris inordinatio, quâ seipsam & mundum, peccatumque suum dilexit, ipsam coram Deo & hominibus peccatricem fecit. Ordo & elevatio amo-

S. August. lib. 14. de Civit. Dei c. 7.

Epist. 167.

Idem lib. De Moribus Eccles. Cathol. c. 15.

Lib. 14. de Civit. Dei, c. 4.

ris, quo à se ipsa, à creaturis, & à peccato separata est; & Christo Jesu tota, ubique, & perseveranter adhæsit, illam sanctam effecit. Mariæ Magdalenæ amor omnes vitæ illius status complectitur; 1. Statum peccati: *Mulier erat in civitate peccatrix.* 2. Statum pœnitentiæ: *Lacrymis rigavit pedes ejus*, &c. 3. Statum contemplationis: *Maria optimam partem elegit.* Peccatrix in civitate, pœnitens in domo Simonis Pharisæi, contemplatrix reliquo vitæ tempore, præsertim in solitudine. 1. Maria Magdalena divini quondam Amoris inimica. 2. Maria Magdalena ab Amore divino debellata. 3. Maria Magdalena divini Amoris Discipula. Divini Amoris inimica in civitate: Ab Amore divino debellata in domo Simonis: Divini Amoris discipula in contemplatione & solitudine.

1. Amor nusquam sine armis, nunquam sine hostibus. Sponsa cœlestis à Sponso dicitur *Terribilis ut castrorum acies ordinata.* De amore profano cecinit Poëta: *Militat omnis amans, & habet sua castra cupido.* Divini amoris hostis juratus est creaturarum amor.

S. August. Hic cupiditas, ille caritas appellatur. *Duo amores duas fecerunt civitates:* Amor Dei usque ad contemptum sui, civitatem Jerusalem: Amor sui usque ad contemptum Dei, civitatem Babylonis. Magdalena peccatrix, serva est amoris profani; consequenter divini Amoris inimica. Hunc armis fortissimis impugnat. Cum omnibus ejus hostibus fœdus init, commercium habet. Victrix videtur & fortunata in hoc bello, innumeros illi subditos eripiens.

. Arma sua habet justitia, sua pariter habet iniquitas. Justitia armata est scuto fidei, galeâ spei, caritatis loricâ. Iniquitas passionibus & sensibus hominis carnalis velut gladiis & sagittis armata est, excusationibus ut clypeo defensa, obstinatione velut lorica munita, quæ cor hominis peccatoris adversùs gratiæ tela impenetrabile efficiunt. Omnes Magdalenæ affectus, sensus omnes, ar-

ma sunt quibus contra divinum Amorem præliatur, superbia, vitæ delicatæ & otiosæ amor, propensio in voluptatem ac delicias. Sibi complacebat in se ipsa superba mulier, suæ pulchritudinis, ingenii sui, aliorumque donorum naturalium admiratrix. *Se autem in se diligere, & sibi placere, non est justitiæ caritas, sed superbiæ vanitas.* (ait S. Augustinus) Hæc vanitas amorem profanum in corde illius parit, divinoque amori opponit. Quòd ut intelligatur, observandum est, nullum nos opus facere, cujus exercendi consilium seu decretum ante non ediderimus, quod quidem consilium seu decretum interiori verbo, quod vocatur verbum cordis, exprimitur & continetur. *Verbum* illud interius *amore concipitur, sive creaturæ, sive Creatoris; id est, naturæ mutabilis, aut incommutabilis veritatis: ergo aut cupiditate, aut caritate.* S. Augus. Magdalena sui ipsius plena verbum vanitatis producit: amoris proprii partum, & omnium illius vitiorum fontem. *Testimonium formæ putat, si rogetur.* Tertull. Profanum amorem fovet vita mollis & otiosa. Hominem in paradiso otiosum esse noluit Deus, sed operari, ne ab amore Creatoris deficeret, ac creaturæ amore corrumperetur. *Posuit hominem in Paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum.* Genes. 2, 15. Caritas semper operatur, numquam inveniri potest otiosa. *Da mihi vacantem amorem* (aic S. Augustinus.) Quid ergo mirum si Magdalena mollis & otiosæ vitæ amans, inimica sancti Amoris fuerit? Occupabant illam nugæ nugarum, mundus muliebris, capillorum compositio, pigmenta vultus, cura carnis, variæ vestimentorum formæ, gemmarum fulgor, auri & argenti ornatus, *studium placendi per decorem, quem naturaliter invitatorem libidinis scimus.* Tertullian. de cultu Femin. Amor denique voluptatis & deliciarum Magdalenam divini Amoris inimicam reddidit. Non amatur nisi quod delectat. Gratiæ suavitas & victrix delectatio facit ut justitiam amemus. *Inspirata gratiæ suavitate per Spiritum Sanctum, fa-*

S. August. Lib. de Spir. & Lit. c. 28.

cit plus delectare quod præcipit, quàm delectat quod impedit. Contra verò amatur peccatum, quia temporalis voluptas præponitur delectationibus quæ in dextera Dei sunt usque in finem. *Si enim nihil delectaret illicitum, nemo peccaret.* Contrariæ illæ delectationes in corde hominis sæpe decertant: At in corde Magdalenæ peccatricis nullum certamen est, siquidem sæculi delectationibus, ludis, spectaculis, choræis, pompis totam se tradit ac devovet, amatorum adulatoriis sermonibus delectatur, quemadmodum Eva serpentis allocutione; fructûs vetiti suavitatem incredibilem esse sibi fingit, nec lethiferam esse cogitat. *Dulcius putat omne quod nescit.* Cum omnibus divini Amoris hostibus fœderata est, præsertim cum mundo, de quo S. Joannes ait: *Si quis diligit mundum, caritas Patris non est in eo.* Tota huic sæculo conformata est, ejusque legibus, moribus, vanitati; nec Dei Legem, nec Lazari fratris, & Marthæ sororis salutares monitiones & correptiones audit, nec ad Judithæ, Estheris, aliarumque sanctarum mulierum proposita in Scripturis attendit exempla. Hæc spiritualem Magdalenam movere potuissent: *Dies diei eructat verbum,* id est, *Spiritales Spiritalibus.* Sed Magdalenam sæcularem non movent nisi sæculi blandimenta, lenocinia, pompæ, sæcularium ejusdem cum ipsa nobilitatis, ætatis, opum, speciei, mulierum verba & exempla. *Nox nocti indicat scientiam*; id est, *carnales carnalibus, Venite,* inquiunt, *fruamur bonis quæ sunt, & utamur creaturâ tanquam in juventute celeriter. Coronemus nos rosis antequam marcescant.* Pulchra est & superba ut Angelus rebellis, qui adversùs Deum elatus, & in sua pulchritudine sibi complacens, à Dei amore defecit, cælum evacuans, trahens secum tertiam partem stellarum, inferos implens. Peccatrix erat in civitate, imò civitatis ipsa peccatum videbatur; quia plurimis causa erat ruinæ. Dei Israëlis æmulam esse gestit, adoratores innumeros ad se trahens, qui

Idem Lib. cont. Faust. cap. 28.

S. Hieron. Epist. 47.

Psal. 18. 3. S. August.

Sap. 2. 8.

corda illi offerant, qui salutem suam illi immolent. Sed Amor divinus illam tandem gladio Spiritûs ex ore Christi procedente aggreditur, vincit, debellat, ad ejus pedes prosternit, & arma quibus ad illum impugnandum usa est, in suum obsequium convertere compellit. Prophetæ oraculum in domo Pharisæi impletum est: *In spiritu vehementi conteres naves Tharsis.* Magdalena navis est in sæculo nequam velut in mari fluctuans, affectuum suorum fluctibus agitata, Tharsim versùs expansis velis navigans, mundi gaudia & delectationes exquirens. Tharsis nempe significat *explorationem gaudii,* ut S. Gregorius Magnus observat: Sed Spiritus Dei, Spiritus vehemens superbam illam navim confringit, Amor divinus cor Magdalenæ conterit, *In spiritu vehementi conteres naves Tharsis.* Ad Christi pedes prostrata pœnitentiam suam auspicatur, non clam ac secretò, sed publicè, ut scandalum tollat. *Stans retrò secus pedes ejus, lacrymis cœpit rigare pedes ejus,* &c. Psal. 47. 8.

Tertullianus Apostoli verba explicans de Christo dicentis: *De peccato damnavit peccatum,* ait hoc esse divinæ omnipotentiæ argumentum, quòd opus salutis nostræ Dei Filius consummaverit humanâ carne indutus, quæ lapsûs nostri & perditionis causa fuit. *Hæc est* (inquit) *Dei virtus, in substantia pari perficere salutem.* Oculis, capillis, ore, osculis, unguentis pretiosis, ad pœnitentiam utitur Magdalena, hæc omnia convertit ad amoris divini obsequium, quibus ad eum impugnandum usa fuerat. Sicut exhibuit membra sua *arma iniquitatis peccato,* sic exhibet membra sua *arma justitiæ Deo.* De Magdalena igitur dicere liceat: *Hæc est Magdalenæ virtus, in substantia pari perficere salutem.* Ab amore divino debellata, arma omnia quibus adversùs illum pugnaverat, victori ac triumphatori suo consecrat. *Quot in se habuit oblectamenta, tot de se invenit holocausta. Convertit ad virtutum numerum, numerum criminum, ut totum serviret Deo in pœniten-*

Rom. 8. 3.

Rom. 6. 19.

S. Gregor. M. Homil. 33. in Evang.

tia, quicquid ex se Deum contempserat in culpa.

Divini Amoris triumphos in corde Magdalenæ descripsisse videtur Propheta his verbis: *Deus noster*
Psal. 67. 21. *Deus salvos faciendi, & Domini, Domini exitus mortis.* Id operibus suis demonstravit & comprobavit Christus Jesus, Lazarum à morte corporis suscitans in Bethania, Magdalenam à morte peccati in Jerusalem, hunc ad vitam naturalem, istam ad vitam gratiæ revocans. *Verumtamen confringet capita inimicorum suorum, verticem capilli perambulantium in deliciis suis.* Divinus amor Magdalenæ debellatæ caput humiliat ad pedes Jesu, capillos ejus sacris pedibus extergendis devovet. *Dixit Dominus, Ex Basan convertam, convertam in profundum maris.* Basan siccitatem significat, ut observat S. Augustinus. Anima peccatrix Magdalenæ sicca priùs & arida erat respectu Dei, ita ut nec la-
Psal. 142. 6. crymulam pro ipso fundere valeret. *Anima mea sicut terra sine aqua tibi.* Sed statim atque per amorem pœnitentem ad Deum conversa est, non fontes tantùm lacrymarum fundit, sed mare. *Ex Basan convertam, convertam in profundum maris.* Lacrymarum ejus initium legimus: *Lacrymis cœpit rigare pedes ejus*: Finem non legimus. Non defecerunt, donec ipsa in terris defecit, ac in cœlum recepta est, ubi Deus abstergit omnem lacrymam ab oculis sanctorum suorum. Ex Magdalenæ oculis fulgurum instar olim coruscantibus & penetrantibus corda infelicium amatorum, divinus amor lacrymarum imbres elicit. *Fulgura in pluviam fecit*: Pluviam quæ
S. Petrus Chrysolog. cœlum rigat, non terram. *Mutatur ordo rerum. Cœlum terra dat pluviam semper, nunc terra cælum rigat.* Instar sunt diluvii Magdalenæ pœnitentis lacrymæ. Ex cælo, id est, ex gratia sanctum amorem inspirante, & ex
Genes. 7. 11. corde illius velut ex abysso magna derivantur. *Rupti sunt fontes abyssi magnæ, & cataractæ cæli apertæ sunt.* Quis tandem mystici illius diluvii finis? Carnalium & sæcularium omnium affectionum extinctio, & cordis

velut arcæ elevatio ad sublimem divini amoris gradum. *Arca ferebatur super aquas, consumptaque est omnis caro.*

Divini Amoris de corde suo absolutissimam victoriam osculis etiam testatur, quæ Christi pedibus libat. *Et osculabatur pedes ejus.* Hac enim actione demonstrat ex divini Amoris inimica se subditam fidelem, & Christi sponsam evasisse. *Osculum enim quasi pignus est nuptiarum, & prærogativa conjugii.* Romanas Matronas oscula consanguineis suis libare salutando mos erat in legem conversus, ut sobrietas illarum ex halitu cognosci posset. *Osculum offerre necessitas erat, ut spiritu indicarentur* (ait Tertullianus.) Magdalena Domini Jesu pedes osculatur, ut conversionem suam divini Amoris à quo debellata est spiritu indicet, ut se profani amoris voluptate inebriatam jam non esse testetur *Osculum offerre necessitas erat, ut spiritu indicaretur.* Domini Jesu pedes osculando, institutionem Eucharistiæ suorum fervore desideriorum prævenit. Corpus Christi tangit & osculatur antequam velatum sit sub Sacramento, sanguinem quodam modo prælibat antequam sit in calice oblatus & Apostolis distributus. *Vivificum illum panem* (inquit S. Paulin.) *manibus & ore præsumpsit: Et sanguinem calicis, antequam calix fieret, fulgentibus oculis prælibavit.* Prævenit & Christi sepulturam unguenti effusione super ejus pedes. *Prævenit corpus meum ungere in sepulturam.* Cùm corpus Jesu in sepulchro ungere voluit, pium amoris ejus officium prævenit Dominus resurgendo priùs quàm ad sepulchrum venisset: Sed sepulturam Jesu pretiosi unguenti effusione prævenit. Quodammodo sepelit illum in corde suo: Cùm enim Jesus moriens Vita sit, & ex amore moriatur, in sepulchro vivente, in sepulchro amoris condi debuit. *Prævenit corpus meum ungere in sepulturam.*

S. Ambros.

Tertull. Apolog.

S. Paulinus.

Luc. 14. 8.

III. Maria Magdalena in contemplatione sua &

solitudine Discipula fuit Amoris divini. Vitæ contemplativæ figura fuit, ut Martha activæ. *Verbum caro factum est, ecce cui Martha ministrabat. In principio erat Verbum, ecce quod Maria audiebat.* Sanctorum beata Dei visione fruentium delicias quodam modo prægustat, Deum contemplando & amando, quem illi videndo & amando, beati sunt. Unum ejus negotium, Amor Dei est. *Dilexit multùm.* Amorem Magdalenæ antiquum esse hæc verba significare videntur, tametsi diligere Deum inciperet, cùm hæc verba in ejus gratiam pronuntiavit Jesus. Pia sanè Cardinalis Berulli meditatio, qui Dei Amorem in quo creati fuerant Angeli rebelles, & à quo defecerunt peccando, justitiæ divinæ confiscatione, (si ita loqui fas est) Magdalenæ fuisse adjudicatum ait. Deum amat, ut Angeli, nihil amat nisi in ipso Dei summa bonitate & amabilitate. Deum amat sine interruptione, quantùm creaturæ mortali possibile est. Dilexisse dicitur, cùm diligere incipit, ob fervorem amoris. Incipientium, proficientium, & perfectorum status in aliis sanctis distinguuntur, velut variæ vitæ spiritualis ætates: In Magdalena perfectio amoris in ipso vitæ spiritualis exordio commendatur. *Dilexit multùm.* Amoris ejus constantiam & fervorem quis dignè commendare possit? Stat juxta crucem cum Maria Matre Jesu. Tenebræ super terram effusæ Christi Jesu intuitum illi eripere non possunt. Sol cujus lumen obscuratum est, non est sol Magdalenæ, sed Christus Jesus, cujus lumen & amor in ejus corde non deficit. *Fortis est ut mors dilectio.* De Christo Jesu triumphat amor in Cruce mortem illi pro salute nostra inferendo: De Magdalena triumphat amor juxta crucem, dolores mortis cum vita in ejus corde conjungendo; ut verè dicere possit: *Amor meus crucifixus est.* Jesus crucifixus multos alloquitur, Magdalenæ ipsum tam ardenter & tam constanter amanti ne verbulum quidem dicit. Amantium sermo secretus est; non voce,

S. August. (margin note beside first lines)

ſed cordibus loquuntur. Magdalena in ſilentio lacrymas & unguentum effuderat ſuper pedes Jeſu: Jeſus in ſilentio ſanguinem ſuum fundit ſuper cor Magdalenæ. Amorem ejus remunerat prima Reſurrectionis ac gloriæ ſuæ manifeſtatione. *Surgens autem manè prima Sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalenæ.* A ſepulchro Domini Diſcipulis recedentibus non recedebat, Angelos videbat, nec alloquebatur, unum cogitans, quem quærebat Dominum, ſui amoris unicum objectum. Oſculari vult pedes Jeſu & poſt glorioſam Reſurrectionem. Id ipſi tunc negat Dominus. *Noli me tangere* (inquit) *nondum enim aſcendi ad Patrem meum.* Id eſt, hunc quem impreſentiarum nego favorem, uberiùs ac liberaliùs compenſabo. Ampliores favores, ſuaviores delicias toto vitæ tuæ decurſu in ſublimi & continua contemplatione, quæ pars optima eſt à te electa, tibi præparavi & ſervavi. *Noli me tangere.* Hoc eſt, *Nolo ut ad me corporaliter venias, nec ut me ſenſu carnis agnoſcas. Ad ſublimiora te differo, majora tibi præparo: Cùm ad Patrem aſcendero, tunc me perfectiùs veriuſque palpabis, apprehenſura quod non tangis, & creditura quod non cernis.*

Marci 16. Joan. 20. 11. 12. 13. 14.

S. Leo Serm. 73.

Mariæ Magdalenæ pœnitentem & ſanctum amorem imitemur. Mundum ne diligamus, cujus amor inimicus Dei eſt. Deſtruendæ in nobis cupiditati, augendæ caritati, cum Dei gratia operam demus. *Quanto magis in unoquoque regnat caritas, tanto minùs ei dominatur iniquitas.* Caritas naſcatur in te, ſi nondum nata eſt; & ſi nata eſt, alatur, nutriatur, creſcat. Illa verò cupiditas, & ſi in hac vitâ extingui penitùs non poteſt; quia *Si dixerimus quòd peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus & veritas in nobis non eſt:* In quantum autem eſt in nobis cupiditas, in tantum ſine peccato non ſumus: Caritas creſcat, cupiditas decreſcat: Ut aliquando illa perficiatur, hoc eſt caritas; cupiditas conſumatur. Deus noſter Deus zelotes, abſque rivali vult diligi. *Nullum à ſe rivu-*

S. Auguſt.

S. Auguſt.

lum duci extra patitur, cujus derivatione minuatur. Mundo rebusque terrenis ne inhæreamus. *Qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur* (ait Apostolus) *Amor rerum terrenarum, spiritalium viscum pennarum* (ait S. Augustinus) Nihil extra Deum innoxiè amari potest. *Mansoria dilectione,* sed tantùm *Transitoria dilectione,* tanquam viæ, & vehiculorum, ut illa propter Deum ad quem tendimus, diligamus. Creaturis frui, id est, ipsis propter ipsas inhærere, corruptio est, crimen est. *Non adjuvat utentem, sed corrumpit fruentem.* Qui mun-
1 Cor. 16. 22. dum amat, anathema sit. *Si quis non amat Dominum Jesum, sit anathema.* Lacrymis, quæ sunt vulnerati sanguis cordis, pedes Domini rigemus. Appende peccata tua (inquit S. Joannes Chrysost.) Si est leve peccatum, paucæ sufficiunt lacrymæ: Si peccasti peccatum grande, major sit lacrymarum torrens. Capillis terge Christi pedes. Capilli, corporis superflua sunt. Pauperibus superflua tua eroga, & Domini pedes tersisti. Tibi superflua sunt, sed Domini pedibus necessaria. Vix aliquid superflui invenit cupiditas; multùm invenit caritas. Unguentum effunde, sis bonus odor Christi in omni loco, sanctorum operum exemplis Ecclesiam ædifica. Unum Deum desidera & quære; de ipso cogita frequentiùs, ad illum suspires ardentiùs. In meditatione tua exardescat ignis divini Amoris. Dilige, & Dei legem implebis. Dilige, non parùm, sed multùm, Deum cui totum debes quod es, quod habes, quod speras.

In

IN FESTO S. DOMINICI.

Misit Dominus manum suam, & tetigit os meum & dixit: Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce constitui te hodie super gentes & super regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & ædifices, & plantes. Jerem. j. 9. 10.

SAncti Dominici Prædicatoris Evangelici, & Prædicatorum parentis character his verbis delineatus videtur. 1. Manu Domini formatus est & verbis ejus eruditus ad prædicationis ministerium. 2. Sacrum illud ministerium summa fidelitate & zelo indefesso obivit & implevit, evellendo & destruendo, ædificando & plantando; destruendo errorem; ædificando fidem; evellendo pravas cupiditates & vitia, inserendo & plantando caritatem, cæterásque virtutes in animis fidelium; idque non in una tantùm gente, sed in omnibus Gentibus, in Hispaniis, in Gallis, in Italia; &, per Ordinem Prædicatorum, quem Deo inspirante instituit, apud remotissimas & barbaras etiam nationes. 1. S. Dominicus Prædicator à Deo electus, formatus, eruditus. 2. S. Dominicus Prædicator fidelis, Ecclesiæ fructuosus, admirabilis. 3. S. Dominicus in Ordine suo Prædicator universalis & perpetuus.

Gratia Dei Sanctum Dominicum ad sacrum prædicationis ministerium formavit & instituit, omnibus ipsum adornans virtutibus & donis Apostolico muneri necessariis: morum innocentiâ & sanctimoniâ, decore virginitatis illibatæ; studio paupertatis arctissimæ; severæ mortificationis; profundissimæ humilitatis; ardentissimæ caritatis; assiduæ orationis & altissimæ

contemplationis. Fecit, & docuit; fecit primùm, docuit postea & prædicavit, Domini secutus exemplum, qui *cœpit facere, & docere*, & quod monstravit exemplo, asseruit verbo: *Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum.* Nuntium remisit terrenis opibus, voluptati, & mundi gloriæ, ut ad sanctæ prædicationis munus expeditus esset, & ad Albigensium hæresim debellandam *totus de Apostolo armatus.* Gedeonis milites imitatus est, qui contra Madianitas dimicaturus, ex Dei mandato quoscumque flexis genibus aquam haurire conspexit ad bibendum, ab exercitu repulit: eos verò qui stantes aquam manibus quasi canes lambebant, tubis, & lampadibus, & lagenis armatos, contra hostes duxit, quos insolito illo apparatu profligarunt. *Aquis doctrina sapientiæ; stante genu recta operatio designatur. Qui ergo dum aquas bibunt, genu flexisse perhibentur, à bellorum certamine prohibiti recesserunt: quia cum illis Christus contra hostes fidei pergit ad prælium, qui cùm doctrinæ fluenta hauriunt, rectitudinem operum non inflectunt . . . . Hi ergo Christo duce ad bellum procedunt, qui quod ore annuntiant, opere ostendunt; qui fluenta doctrinæ spiritaliter hauriunt, nec tamen in pravis operibus inflectuntur carnaliter: quia, sicut scriptum est: Non est speciosa laus in ore peccatoris. Itum est ergo ad prælium cum tubis, cum lampadibus, cum lagenis. Insitatus ordo præliandi. Cecinerunt tubis, & sinistris lagenæ tenebantur: Intra lagenas autem missæ sunt lampades; confractis verò lagenis lampades ostensa sunt, quarum coruscante luce hostes territi in fugam vertuntur. Designatur* itaque *in tubis clamor prædicantium: in lampadibus claritas miraculorum: in lagenis fragilitas corporum. Tales quippe secum Dux noster ad prædicationis prælium duxit, qui despecta salute corporum, hostes suos moriendo prosternerent, eorumque gladios non armis, non gladiis, sed patientiâ*

Tertull.

S. Gregor. M. lib. 30. Moral. Cap. 17.

Eccli. 15.

superarent. Armati enim venerunt sub Duce suo ad prælium Martyres nostri, sed tubis, sed lagenis, sed lampadibus. Sonuerunt tubis, dum prædicant : confregerunt lagenas, dum solvenda in passione sua corpora hostilibus gladiis supponunt : Resplenduerunt lampadibus, dum post solutionem corporum, miraculis coruscaverunt.

S. Dominicus adversùs Albigensium Hæresim præliatur. 1. Tubâ prædicationis. *Quasi tuba exalta vocem tuam.* (Isai. 58. 1.) 2. Carnis mortificatione per lagenæ confractæ fragilitatem designatâ. *Mortificationem Christi in corpore nostro semper circumferentes.* (2. Cor. 4. 10.) 3. Miraculorum claritate per lampadum lucem significatâ. *Sermo meus & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione Spiritus & virtutis.* (1. Cor. 2. 4.) Miraculo insigni confirmat Deus Catholicam veritatem à S. Dominico defensam. Libellus in quo Albigensium errores descripti erant, in ignem conjectus dum consumitur & in cineres redigitur, libellus in quo Dominicus fidei summa capita Hæreticorum erroribus contraria descripserat, ter in flammas conjectus, ter illæsus exivit, sapiente igne eloquia Domini reverito. *Eloquia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum, probatum, purgatum septuplum . . . Eloquia Domini igne examinata* : Et, *Uniuscujusque opus quale sit, ignis probabit. Si cujus opus manserit, mercedem accipiet : si cujus opus arserit, detrimentum patietur.* (Psal. 11. 7. Psal. 17. 31. 1. Cor. 3. 13.) Pertinaces Hæretici convinci possunt, persuaderi non possunt. Eorum contumacia Principum armis protecta, Cruce signati Exercitus armis frangenda est. Comes Monfortius velut alter Josué Ecclesiæ hostes in planitie aggreditur, fundit, prosternit, debellat ; dum in monte S. Dominicus velut alter Moyses expansis ad Deum manibus victoriam precibus ferventissimis impetrat. (Exod. 17.) Sed & per medias acies volitat Dominicus, hinc Duces & Milites Catholicos ab bellum Domini

fortiter gerendum confirmans, hinc Hæreticos urgens ut ejuratis erroribus ad Ecclesiæ castra revertantur. Huc illuc discurrit, non ferro armatus, sed verbo: Non virgâ Domini, sed Cruce & Rosario munitus, in his signis vincit Hæresim, Hæreticosque perduelles.

Sacram post expeditionem, prædicare pergit ad fidem confirmandam, ad Christianam morum Disciplinam restaurandam, quæ hisce temporibus fœdè collapsa erat. Sermô Dominici vivus & efficax, convertens animas, eloquium ignitum, quia non verbum hominum prædicat, sed Dei. *Ecce dedi verba mea in ore tuo.* Spiritum scientiæ exsuscitat in Ecclesia, institutum FF. Prædicatorum Ordine ad docendum & prædicandum verbum Dei. Spiritum virginitatis & castitatis, Sacrarum Virginum Ordine instituto: In quem primum collegit magnum numerum nobilium puellarum ex Albigensium Hæresi conversarum, quas Christo desponsavit, ut essent sanctæ corpore & spiritu: Quibus in Pruliacensi Monasterio congregatis amplissimas ad sustentationem facultates, prædia, Castella, nascenti Prædicatorum Ordini à Simone Comite Monfortio ex Albigensium spoliis donata attribuit: Christi paupertatem unum sibi, Fratribusque patrimonium servans. Excitavit Spiritum pœnitentiæ, tertio Ordine Fratrum & Sororum de Pœnitentia instituto: Ut ea ratione sexum omnem, omniumque Ordinum homines sanctificaret. *Super muros tuos Jerusalem, constitui custodes, tota die & nocte in perpetuum non tacebunt.* Cor unum, os unum ipsi non sufficit ad impugnandum & subvertendum errorem, ad asserendam & defendendam veritatem, ad nutriendam caritatem, ad Christi Jesu Regnum propagandum: Ordinem novum FF. Prædicatorum instituit, ut filiorum suorum ore, doctrinâ, exemplis, *opere & sermone potens*, ad consummationem usque sæculi per omnes gentes promove-

Isai. 62. 6.

ret opus sacri Ministerii & ædificationem corporis Christi: Utque Evangelii prædicatio per ipsum & filios ejus impleretur. *Dominus autem mihi adstitit; & confortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes.* Hoc pacto S. Dominicus Prædicator universalis & perpetuus est Evangelii æterni, & Regni Dei. *Spiritus meus qui est in te* (ait Dominus) *& verba mea, quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui amodo & usque in sempiternum.* Munus ergo veritatis docendæ, prædicandæ, contra quosvis ejus adversarios, sine ullo personarum respectu propugnandæ, ob solam Dei gloriam, pars est filiorum S. Dominici. *Et destinavit illis sortem veritatis.* 2. Tim. 4. 17. Isai 59. Eccli. 17. 20.

In Festo Assumptionis Beatæ Virginis Mariæ.

Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum? Cantic. viij. 5.

Deipara Virgo Maria novitas est admiranda: *Creavit Dominus novum super terram.* Novitas in Conceptione sua & Nativitate, quia licet viâ ordinaria concepta & nata sit ut cæteræ puellæ, in peccato tamen concepta non est & nata ut reliquæ, sed innocens, & gratiâ plena. Novitas est in partu, siquidem Virgo perpetua & mater est Unigeniti Filii Dei. Novitas est in Purificatione, cujus se legi submittit, quamvis nullam maculam purgandam habeat ex præcepto legis, utpote Virgo purissima. Novitas est in Morte, in Assumptione & Coronatione sua, quæ tria hac una Solemnitate celebrat Ecclesia. Cùm igitur novitas sit ob- Jerem. 31. 22

jectum admirationis, ipsam homines, & Angeli hodie meritò admirantur. *Qua est ista qua ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?* Homines admirantur obitum sanctissimæ Virginis ceu prodigium in ordine naturæ. Angeli admirantur ejus Assumptionem ceu miraculum in ordine gratiæ. Deus in ejus coronatione sibi complacet ceu in magnificentissimo suorum operum in ordine gloriæ.

I. Mors hominum, commiserationis nostræ objectum est magis quàm admirationis. Tria namque ipsam deformem reddunt ac terribilem: quia filia peccati, pœna peccati, & imago peccati est. Ipsam quatenus peccati filiam, præcedit timor; Ipsam quatenus pœna est peccati, comitatur dolor; Illam denique quatenus est imago peccati, sequitur corruptio. Sanctissimæ ergo Virginis Mariæ mors admirabilis est ut prodigium in ordine naturæ: Si quidem eam non timor, sed vehemens desiderium præcessit: non dolor, sed delectatio incredibilis comitata est; non corruptio, sed immortalitas consecuta est. *Quæ est ista quæ ascendit? &c.*

Omnium terribilium terribilissimum est mors: Sed Beatissimæ Virgini desiderabilis fuit. Quò enim ardentior est amor, eò vehementius desiderium est. Nemo Deum ardentiùs unquam amavit quàm Virgo Maria: Nemo igitur vehementius desideravit Deo uniri. Si Apostolus cupiebat dissolvi & esse cum Christo, quantò magis Christi Mater? In hac lacrymarum valle

Cant. 2. 12. gemebat instar turturis à compare suo separatæ. *Vox turturis audita est in terra nostra.* Sponsa est amore castissimo sponsum diligens, & ejus osculum desiderans. *Osculetur me osculo oris sui.* Triplex osculum

S. Bernard. Serm. 3. & 4. in Cantica. est Animæ respectu Dei: Osculum pedum; osculum manûs: & osculum oris. Primum pœnitentibus con-

Serm. 7. venit, secundum proficientibus, tertium perfectis. Nemo autem post Christum Dominum ejus Matre Sanctissima perfectior. Variæ sunt Animarum affectiones:

Si servus est, timet à facie Domini: Si mercenarius, sperat de manu Domini: Si discipulus, aurem parat magistro: Si filius, honorat patrem: Quæ verò osculum postulat, amat. Non petit libertatem, non mercedem, non hereditatem, non denique vel doctrinam, sed osculum: More planè castissimæ Sponsæ ac sacrum spirantis amorem, nec omnino valentis flammam dissimulare quam patitur... Amat profectò castè, quæ ipsum amat quem quærit; Amat sanctè, amat ardenter. In hoc mundo velut in terra aliena suspirat ad Sponsum & Filium: *Trahe me post te:* Me post Ascensionem tuam remanere in terris voluisti ad Ecclesiæ tuæ utilitatem, ad gloriæ tuæ promotionem. Jam Christiani in fide mysteriorum tuorum, in amore tuo confirmati sunt: *Adolescentulæ dilexerunt te.... Trahe me post te... Indica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie.* Sacrum quoddam desideriorum commercium fit Jesum inter & Mariam. *Veni, dilecte mi.* (inquit Mater) *Surge, propera amica mea* (ait Filius) *veni, coronaberis.*

II. Beatissimæ Virginis mortem delectatio comitata est: mortua siquidem est ex amore. In amore Dei mori, commune est Sanctis omnibus; quia in gratia moriuntur, cujus socia est caritas. Pro amore Dei mori, proprium est Martyrum, qui vitam suam pro nominis Christi confessione, pro defensione fidei aut virtutis devovent. *Majorem hâc dilectionem nemo habet, &c.* Joan. 15. 13.
Ex amore Dei mori, sanctissimæ Virginis Mariæ privilegium est. *Nuntietis ei, quia amore langueo... Fortis ut mors dilectio.* Amor Dei in corde Mariæ ignis est velut in fornace conclusus, quem disrumpit ut in sphæram suam erumpat. Similis est balsamo Libani, quod solis radiis calefactum, suum circumquaque odorem exhalat. *Quasi Libanus non incisus vaporavi habitationem meam, & quasi balsamum non mixtum odor meus.* Sanctissima Virgo Maria manna mysticum

Cantic. 5. 8. Cantic. 8. 6. Eccli. 24. 21.

Cantic. 5. 6. est, quod à Solis radiis liquefiebat. *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est.*

III. B. Virginis mortem incorruptio & immortalitas secuta est. Israëlitæ annos quadraginta per desertum ambularunt sani & vegeti, ne vestibus quidem detritis: Hanc velut incorruptionem in manna Tertullianus refundit. *In eremo* (inquit) *manna cibatus quadraginta annis, ad instar æternitatis est redactus.* Quantò magis B. Virginis Mariæ caro à corruptione servata est virtute Christi panis vivi, cujus corpus per manna adumbratum, in ejus conceptum utero, & ex ea natum est? *Sicut non fuit corruptus parientis uterus* (ait B. Andreas Cretensis) *ita mortua caro non interiit.* Ut enim immunis fuit ab omni peccato, ita immunis fuit à maledictione peccatum consequente. Hinc antiqui Ecclesiæ Patres mortem ejus *dormitionem* appellarunt. Corpus ejus virgineum ita spiritûs qualitates induerat, ut spiritus esse videretur. Unde ipsa ait apud
Luc. 2. Elizabetham cognatam suam: *Magnificat anima mea Dominum: & exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.* Non ait cum atavo suo Davide: *Cor meum & caro mea exsultaverunt in Deum vivum:* Animæ tantùm & spiritus meminit, quia caro ejus in spiritum quodammodo transformata per summam puritatem videbatur. Ideo incorruptione à Deo donata est. *Ita mortua caro non interiit.* Id & S. Joannes Damascenus confirmat. *Cujus* (inquit) *in partu incolumis virginitas permansit, eadem è vita migrante corpus ita conservatum est, ut non dissolutum, sed ad præstantiorem & diviniorem vitam translatum sit.... Quonam pacto corruptio corpus illud, quo Vita suscepta est, aggredietur?... Ipsius aspectum mors ipsa pertimuit.*

Orat. 1. de Dormitione B. Mariæ. Idem. Orat. 2.

Ad mortem Christianè obeundam nos præparemus. Moriamur mundo, vivamus Deo: Dominetur cordibus nostris Amor Dei; Amor separationis, qui nos à

rerum terrenarum amore, à vitiis & cupiditatibus, ab occasionibus peccandi, à sæculo nequam, à nobis ipsis avellat: Amor unionis, qui nos Deo tam arctè conjungat, ut *Neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia*; non *tribulatio*, non *angustia*, non *fames*, non *nuditas*, non *periculum*, non *persecutio*, non *gladius*, non prosperitas & voluptas *possit nos separare à caritate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro*. Amore denique languoris ardeat & liquefiat cor nostrum præ desiderio Dei, qui summum bonum nostrum est, finis ultimus & beatitudo nostra. Moriamur morte justorum, de quibus Apostolus ait: *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo*. Ita fiet ut vita spectetur à nobis ut objectum patientiæ nostræ, mors ut objectum desiderii: Ut patienter vivamus, & delectabiliter moriamur, cupientes dissolvi, & esse cum Christo. *Sunt homines qui cum patientia moriuntur: Sunt autem quidam perfecti, qui cum patientia vivunt. Qui desiderat, sicut dicit Apostolus, dissolvi & esse cum Christo, non patienter moritur, sed patienter vivit, & delectabiliter moritur.*

Rom. 8. | Coloss. 3. 3. | S. August.

II. Tria sunt quæ in Sanctissimæ Virginis Assumptione Angeli admirantur; modum quo assumpta est; gloriam ad quam assumpta; munus quod exercet in gloria. 1. Alii Sancti assumuntur ad gloriam inchoatam: Virgo Maria assumpta est ad gloriam consummatam. 2. Alii Sancti evehuntur ad æqualitatem Angelorum: Virgo Maria exaltata est super omnes choros Angelorum. Alii Sancti Mediatores nostri apud Deum viâ meræ intercessionis & supplicationis: Maria Mediatrix nostra est viâ quodammodo auctoritatis, propter intercessionis majorem potentiam & efficaciam, tametsi auctoritas illa mediationis ejus donum gratiæ sit, Chri-

stique meritis sit innixa, & mediationi illius supremæ subordinata. *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?*

Justorum animas beata Dei visione frui, statim atque è corporibus migraverunt, fides docet contra Millenariorum hæresim: Verùm earum beatitudinem consummatam non fore, donec redivivis & gloriosis corporibus, quæ socia fuerunt & instrumenta meritorum, in Resurrectione generali conjunctæ fuerint, eadem fides docet. *Hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.* Hinc S. Bernardus: *Animæ sanctæ* (inquit) *quas propria Deus insignivit imagine, te, caro, desiderant: Quas redemit proprio sanguine, te exspectant: & ipsarum sine te compleri lætitia, perfici gloria, consummari beatitudo non potest.* At Virgo Maria assumpta est ad beatitudinem & gloriam consummatam Resurrectionis anticipatæ privilegio, ut Ecclesiæ sanctæ pietas æstimat, Liturgicis precibus ab initio sæculi octavi consignata. *Rectè* (inquit Liturgia vetus Gallicana) *à Christo suscepta es in Assumptione feliciter, quem piè suscepisti conceptura per fidem: Ut quæ terræ non eras conscia, non teneret rupes inclusa. Verè diversis insulis anima redempta: Cui Apostoli sacrum reddunt obsequium, Angeli cantum, Christus amplexum, nubis vehiculum, Assumptio paradisum, ante choros virginum gloriæ principatum, per Christum Dominum nostrum.* Sanctorum corpora ad gloriam immortalem resurgent ob triplicem rationem: Primò quia fuere membra Christi: Secundò quia fuere templa Spiritus Sancti: Tertiò quia fuere divinæ omnipotentiæ organa & instrumenta. Resurrectionem igitur beatissimæ Virginis anticipatam esse decuit, quia Christi membrum nobilissimum ac sanctissimum est: Quia templum Spiritus Sancti augustissimum: Quia omnipotentiæ Patris Æterni gloriosissimum organum.

Hebr. 11. 39. 40.

Serm. 1. in Festo omnium Sanctorum.

I. Sancti omnes membra Christi sunt, quia Ecclesia unum corpus est cujus Christus est caput. *Vos estis corpus Christi, & membra de membro.* At beata Virgo longè nobiliori & excellentiori modo Christi membrum est, utpote quæ illi dederit ut caput nostrum esset. Christus namque caput est omnium hominum, & secundùm animam, & secundùm corpus, quia *Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ.* Caput porro nostrum non fuisset secundùm corpus, nisi verum corpus nostris consubstantiale in B. Virginis utero sumpsisset. Caro Christi est caro Mariæ. *Non solùm spiritu, verùm etiam corpore, & mater est & virgo. Et mater quidem spiritu non capitis nostri, quod est ipse Salvator, ex quo magis illa spiritaliter nata est; sed planè mater membrorum ejus quod nos sumus; quia cooperata est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur, quæ illius capitis membra sunt: Corpore verò ipsius capitis mater. Oportebat enim caput nostrum propter insigne miraculum secundùm carnem nasci de Virgine, quo significaret membra sua de Virgine Ecclesia secundùm spiritum nascitura.*

1. Cor. 12. 27.

Philipp. 3.

S. August. lib. de Sancta Virginitate, Cap. 6.

II. Beatam Virginem anticipatæ Resurrectionis privilegio donari decuit, non solùm quia nobiliori modo quàm cæteri Sancti membrum Christi fuit; sed etiam quia excellentiori ratione templum fuit Spiritus Sancti. Sanctorum namque cæterorum corpora templa Spiritus Sancti non sunt nisi ratione gratiæ sanctificantis, & caritatis in eorum cordibus per Spiritum Sanctum diffusæ; cujus quidem gratiæ ab eorum animis emanatio quædam fit in corpora, quâ Deo consecrantur. At verò plenitudo gratiarum Deiparæ Virgini concessa ex benedicto illius corpore quodam sensu originem sumpsit. Illi enim à Deo collatæ sunt ut Filii ejus mater esset, ut dispositiones ad divinam illam maternitatem, velut ejus appendices. Dei porro mater est ratione corporis.

Christum his verbis B. Virginem compellantem inducit pius Abbas Guerricus: Communicasti mihi quòd homo sum: Communicabo tibi quòd Deus sum: Nec satis glorificatus videbor mihi, donec tu glorificetis *S. Bernard.* Congruum ut adesset repa-

rationi nostræ sexusuterque quorum corruptioni neuter defuisset. S. Bern. Serm. 1. in Assump. B.V. Quantùm gratiæ in terris adepta est præ cæteris, tantùm & in cœlis obtinet gloriæ singularis. Tertull. lib. de Resurr. carnis.

III. Beatudinem augustæ Virginis statim ab ejus migratione ex hoc mundo consummatam esse decuit, quia gloriosissimum erat divinæ omnipotentiæ organum, siquidem illi ad maximi executionem mysterii, & ad humani generis reparationem quodammodo cooperata est. Unde SS. Patres ipsam *Reparatricem sæculi* appellare non dubitarunt. Christus lacrymis suis, laboribus, passione, sanguine pro peccatis nostris cumulatè & superabunter satisfecit: Sed lacrymas suas, corpus in quo passus est, sanguinem nostræ pretium redemptionis, matri suæ Sanctissimæ Virgini debuit. *Hæccine non resurget toties Dei?* Verba sunt Tertulliani, alia occasione scripta.

Matth. 22. 30.

IV. Sancti cæteri evehuntur ad Angelicam gloriam: *Erunt sicut Angeli Dei*: Sed beata Virgo assumpta est super omnes choros Angelorum. Gloriæ enimverò mensura, merita sunt: Caritas & gratia meritorum mensura est: Major fuit gratia & caritas Deiparæ Virginis gratiâ omnium hominum & Angelorum, quia magis ipsam amavit Christus. Illam nempe dilexit ut matrem, Angelos ut ministros. Gloria igitur Deiparæ Virginis major est gloria omnium Angelorum. Illis igitur comitantibus & triumpho ejus applaudentibus in cœlum assumpta, omnes eorum Ordines prætergressa est, & in

Cant. 3. 4.

solio sublimiori ut cœli Regina collocata. *Cùm pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea. Tenui eum, nec dimittam.* Meritò igitur S. Bernardus

Serm. 1. in Assumptione B. V. Mariæ.

ait: *Nec in terris locus dignior uteri virginalis templo, in quo Filium Dei Maria suscepit: Nec in cœlis regali solio, in quo Mariam hodie Mariæ Filius sublimavit.*

V. Denique cùm alii Sancti Mediatores nostri sint apud Deum viâ meræ intercessionis & supplicationis: Beatissima Virgo Mediatrix nostra est viâ quodammodo auctoritatis, quia ejus efficacior intercessio pro majori gratiâ quâ valet apud Deum. Salomonem cogitate,

quanto honore ab illo suscepta mater ejus, quantùm apud eum potuerit. *Surrexit Rex in occursum ejus, adoravitque eam, & sedit super thronum suum: Positusque est thronus matri Regis, quæ sedit ad dextram ejus: Dixitque ei: Petitionem unam parvulam ego deprecor à te, ne confundas faciem meam. Et dixit ei Rex: Pete, Mater mea; neque enim fas est ut avertam faciem tuam.* Reginam Esther cogitate, quàm gratiosa fuerit apud Regem Assuerum sponsum suum, quantâ apud illum auctoritate valuerit, ut Judæos ab insidiis Aman, & ab internecione liberaret. Longè major est Deiparæ Virginis apud Deum gratia & auctoritas. Hinc B. Petrus Damiani ipsam ita compellat: *Accedis ante illud aureum humanæ reconciliationis Altare, non solum rogans, sed imperans; Domina, non ancilla.* Immo Regina cœlorum à Deo inaugurata, quia se ancillam professa est cùm Dei mater salutaretur: & omnibus vitæ suæ diebus gratias agens pro tanto beneficio, animo repetebat quod semel ore protulerat apud cognatam suam Elisabeth: *Magnificat anima mea Dominum... Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna qui potens est.* Deo & nos gratias agamus pro beatæ Virginis gloria; ad Christum Dei & hominum Mediatorem per Mariam mediatricem potentissimam confugiamus, nobis ab eo datam, quæ *innixa super dilectum suum*, misericordias ejus in æternum cantabit dicens: *Tenuisti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxisti me; & cum gloria suscepisti me.* Illam invocemus, quæ omnibus misericordiæ sinum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, justus gratiam, Angelus lætitiam. Ascendamus in cœlum cum Maria. *Deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum*, curramus ad gloriam cœlef-

1. Reg. 2.
Esther. 5. & 8.
Serm. 44.
Luc. 1.
Psal. 72. 24.
Hebr. 12.

tem, ad bona sempiterna, quæ promisit Deus diligentibus se. *Optimam partem* eligamus cum *Maria*. Christum cum illa audiamus; Illum apud nos excipiamus ut Martha; pietatis operibus illi ministremus: Purgemus oculum mentis fide per dilectionem operante, ut videre aliquando mereamur Deum in Sion. Ne turbemur erga plurima: Nulla de re solliciti simus, nisi ut Deum colamus, ipsique religiosè & fideliter serviamus: *Porro unum est necessarium.* Suspiremus ad partem illam optimam, quam plenè & perfectè in hac vitâ consequi non possumus. Ascensionum in cœlum gradus disponamus in cordibus nostris. Sanctissima Virgo Maria ad tantam gloriam ascendit gradibus fidei, spei, caritatis, obedientiæ, castitatis, humilitatis, patientiæ & mortificationis, orationis, devotionis & fervoris, solitudinis, zeli ardentissimi pro Dei gloria. Iisdem gradibus ascendere satagamus & studeamus. *Hac est via, ambulate in ea.*

Luc. 10. Isai. 30. 21.

IN FESTO S. HIACYNTHI CONFESSORIS, ORDINIS PRÆDICATOR.

Filii, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. Luc. xv. 31.

DEi Filius triplicem societatem sive affinitatem Incarnatione sua contraxit. 1. Cum Maria Virgine sanctissima, quam Matrem suam fecit. 2. Cùm Ecclesia, quam sibi sponsam elegit. 3. Cum fidelibus, quibus dedit ut membra sua sint, fratres, & cohæredes, Triplicis illius affinitatis honorem cum S. Hiacyntho Christus communicavit. 1. Scilicet cùm ipse sit Mariæ Virginis filius, Hiacynthum fecit amicum Mariæ carissimum. 2. Cùm ipse sit Ecclesiæ sponsus & fundator, Hiacynthum ejus propagatorem studiosis-

ſimum fecit. 3. Cùm ipſe ſit fidelium omnium caput, Hiacynthum eorum protectorem potentiſſimum conſtituit. Fervor devotionis Hiacynthi erga Deiparam Virginem Mariam, ſanctiſſimæ Virgini cariſſimum fecit. Zelus prædicationis Hiacynthi, illum Eccleſiæ propagatorem illuſtriſſimum fecit. Hiacynthi miracula in favorem fidelium, illum potentiſſimum fidelium protectorem eſſe declarant. Hiacynthus Mariæ Virginis Deiparæ cariſſimus in Ordine S. Dominici amicus. Hiacynthus Eccleſiæ propagator in Septemtrione potentiſſimus. Hiacynthus miraculorum patrator in gratiam Chriſtianorum ipſum invocantium per totum orbem potentiſſimus.

I. Principes amicorum ſuorum cariſſimis tria communicant. 1. Arcana ſua. 2. Theſauros. 3. Potentiam. Maria Virgo Sanctiſſima Hiacynthum ſibi devotiſſimum ſervum & amicum, fecit 1. Conſcium arcanorum ſuorum. 2. Participem theſauri ſui. 3. Participem potentiæ ſuæ. Conſcium illum fecit arcanorum gloriæ ſuæ: Participem theſauri virginitatis ſuæ: Participem auctoritatis & gratiæ ſuæ apud Filium ſuum Jeſum Chriſtum.

Virginis Deiparæ gloria humanam intelligentiam excedit, ſiquidem ſuper Choros Angelorum exaltata, & à dextris Filii ſui ſedens, lucem inacceſſibilem & ipſa habitare quodam ſenſu, licèt multùm diſpari, dici poſſit, ut ait Sanctus Ephrem. *Reliquis ſupernis Spiritibus glorioſior, ob immenſum fulgorem atque ſplendorem inacceſſa.* Hinc ad ejus conſpectum exclamant: *Aſtitit Regina à dextris tuis.* *Quæ eſt iſta?* Hoc arcanum cum Hiacyntho communicat Maria. Videt ille in fervore contemplationis ſuæ, in extaſi amoris, glorioſæ illius Aſſumptionis triumphum: Quomodo ſuſcipitur à Patre, à Filio coronatur, à Spiritu Sancto in gloriam introducitur, ab Angelis applaudentibus & jubilantibus comitatur. Optabas olim, Auguſtine, videre gloriam & magnificen-

tiam Romæ triumphantis: Felicior est sors Hiacynthi quàm tua fuisset si optatis potitus esses; siquidem cœlestem Jerusalem, civitatem Dei in gloria sua, in magnificentia sua, in Festis suis & gaudiis contemplatur. S. Paulus in tertium cœlum raptus est: Favor similis Hiacyntho conceditur, cum hoc discrimine quòd ille vidit gloriam Filii Dei, cujus electus erat Apostolus: Hiacynthus verò gloriam Matris Dei, cujus devotionis Prædicator erat designatus. *Vidit pulchritudinem Paradisi, & Sanctorum qui in cœlo sunt choreas, & modulatissimam hymnorum cantus vocem.*

Theodor.

Beatissima Virgo Maria virginitatis suæ thesaurum cum S. Hiacyntho communicat. Excellentissimam illam virtutem illi à Deo obtinuit, quæ Angelis parem effecit. *Angelicam gloriam acquirere majus est, quàm habere. Angelum esse felicitatis est, virginem esse virtutis.* Non mirum quòd Beata Virgo Hiacynthum Angelum fecerit. Amor enim ejus creaturarum amori similis non est, sed Dei amorem imitatur, qui non supponit, sed infundit bonitatem in rebus; cum hoc discrimine quòd Deus per se ipsum & propria potestate id faciat ut supremus omnis boni auctor; Maria verò à Filio suo impetret: Fons ille fit, ipsa aquæductus. Hiacynthum puerum à Sole dilectum olim in florem ab illo conversum Poetæ fabulantur. Hiacynthum Deipara Virgo, quæ est *electa ut Sol*, in florem pulcherrimum convertit, communicando cum illo thesaurum pretiosum virginitatis suæ. Flos ille in Ecclesiæ horto suavissimum odorem effundens nunquam emarcuit. Nec juvenilis ætatis ardor, nec educatio delicata, nec opum abundantia, nec venti tentationum, Hiacynthi virginitatem impediverunt. Ad obitum usque castus permansit instar infantis, ut sententiæ illius ab antiquo Patre prolatæ veritas in illo probaretur: *Virginitas est perseverans infantia.* Quòd super aquas incesserit, ac flumina siccis vestigiis trajecerit, castra-

S. Petrus Chrysol.

tis

tis privilegium fuit. Initio mundi *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* Quid eo nomine intelligatur, Patres & antiqui Scripturæ interpretes non conveniunt. Multi Spiritum Sanctum, quidam ventum, alii Angelum interpretantur. *Spiritus Domini, id est, Angelus Domini* (ait Hugo Cardinalis.) Super aquas igitur incedere privilegium est angelificatæ carnis, seu virginitatis Angelis cognatæ: Quod tamen nec virginibus omnibus, nec solis concessum est. Dei semitas in aquis esse Propheta cecinit; sed ejus tamen vestigia in hoc elemento percipi sensibus non posse. *Semitæ tuæ in aquis multis, & vestigia tua non cognoscentur.* Psal. 76. 10. Hiacynthi vestigia in flumine impressa Deus conservavit ad miraculi memoriam sempiternam.

Deipara Virgo S. Hiacynthum auctoritatis & gratiæ suæ apud Christum Jesum Filium suum participem fecit. Non nostri, sed Christi sumus, quia pretio sanguinis ejus redempti. *Non estis vestri, empti enim estis pretio magno.* 1. Cor. 6. 20. Dicere mihi liceat, Salvator optime, te totum esse Hiacynthi: Siquidem à Barbarorum incursibus & profanationibus te redemit & servavit. Cùm (inquam) Tartari in urbem Chiovam populabundi irruerent, Hiacynthus dexterâ manu corpus Christi, alterâ Beatæ Virginis imaginem accepit, ut Christum & matrem ejus ab eorum sacrilegis insultibus liberaret. Interiori gratiæ inspirationi, ut olim S. Joseph Angeli monito obsecutus est dicentis: *Accipe puerum & matrem ejus, & fuge.* Matth. 2. 13. Deum ex Ægypto cum populo suo liberatum sacer Textus habet, quia cùm populus Israël Deo sacrificare ibi non posset, in illo & cum illo captivus Deus videbatur: Unde Moyses & gentis, & Dei ejus redemptor prædicatur. *Redemisti gentem, & Deum ejus.* 2. Reg. 7. 23. Christus in Eucharistia revera præsens Tartarorum sacrilegiis inhonoratus fuisset: Illum dextera sua velut in Altari vivente fert Hiacynthus, & ferendo sine intermissione adorat. Deiparæ Virginis ima-

ginem finistro brachio accipit & portat, ne à Barbaris frangatur & conculcetur. Quidni igitur de ipso aliquo sensu dici possit, *Redemisti Deum, & Matrem ejus?* Æneam patrem suum, ac Deos Penates ex Troiæ incendio liberasse, & per medios ignes humeris portasse, Poëtæ narrant, & eo nomine religionem ejus ac pietatem maximè commendant, quod & Seneca Philosophus facit. *Tulit Æneas Patrem* (inquit) *per media hostium agmina, tulit illum per ignes: & quid non pietas potest?* Hiacynthus per media Tartarorum agmina sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, & ingentis ponderis imaginem Deiparæ Virginis portat, & ab eorum profanationibus eripit: *Et quid non pietas potest?* Quid verò mirum, si tantæ molis & ponderis imago inter Hiacynthi brachia levis fit, & facilè feratur? *Gravia in centro non gravitant* (inquiunt Philosophi.) Brachia castissimi Hiacynthi sunt Mariæ Virginis sanctissimæ centrum; siquidem amicus illius est, & servus devotissimus. Agilitas tam admirabilis Hiacynthi nostri ex Christi corpore quod dexterâ gestat, primitus derivatur. *Ubi fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ.* Christi corpus in Sacramento Eucharistiæ intellige. *Circa hoc corpus veræ aquilæ sunt, quæ alis circumvolant spiritualibus.* Ne mireminì igitur, Auditores, si Hiacynthus sacro illo deposito Eucharistiæ, & imaginis Virginis Deiparæ oneratus tanta celeritate fugiat, iterumque super aquas ambulet: Aquila enim spiritalis, immò Angelus est. Denique sacra illa pignora, corpus scilicet Domini, & imago matris ejus, non sunt onera, sed ornamenta. Nam *Gestare hunc, cui servire regnare est, non est onerari, sed ornari.* Levitas Arcam fœderis portasse, & ab ea vicissim fuisse portatos, quia Deus in ea residens eos roborabat, agilesque & alacres efficiebat, tam piè quàm ingeniosè commentatur Hugo Cardinalis. *Ferebant Arcam, & ab ea vicissim ferebantur.* Hiacynthus dexterâ manu

Virgil. Senec. lib. de Benef.

Matth. 24. 28.

S. Ambros.

S. Bernard.

non Arcam tantùm sed Deum Arcæ portat, sinistrâ imaginem Deiparæ Virginis, quam Ecclesia *Fœderis Arcam* salutat. Hinc tam admirabili agilitate per medios barbarorum cuneos fugit, & super aquas incedit: *Ferebat Arcam, & ab eo ferebatur.*

II. S. Hiacynthus Ecclesiæ propagator egregius in Septentrionalibus plagis, S. Joannes inter fundamenta cœlestis Jerusalem Hiacynthum vidit: *Fundamentum undecimum Hiacynthus.* Inter fundamenta militantis Ecclesiæ, inter Evangelicos Prædicatores Hiacynthus eminet, cui nihil defuit ut tam sancto ministerio gloriosè fungeretur. Tres præsertim dotes Concionatori Evangelico sunt necessariæ, scientia, zelus, vita exemplaris & sancta. Tres illas dotes in Hiacyntho Polonia, imò omnes regiones Septentrionales suspexerunt. In Theologia & Jure Canonico ita eruditus evasit, ut sæculi sui prodigium haberetur. Quâ verò methodo usum putas ut scientias acquireret? Quo ordine? Quo studio? Quo fine? S. Bernardi Regulam in studiis secutus est. Dedit enim operam *Ut id prius sciret, quod maturius ad salutem: Ut id ardentius, quod vehementius ad amorem: Ut denique non ad inanem gloriam aut curiositatem, sed ad ædificationem.* Prophetas, Evangelium, Apostolos, prius legit quàm Philosophos: Libros spirituales legit, relictis Oratoribus & Poëtis. *Id prius quod maturius ad salutem.* Cum incredibili diligentia & ardore animum ad ea studia adjungit, quæ illum magis ad Deum evehere possunt, & divini flammas amoris in corde ejus accendere. *Id ardentius, quod vehementius ad amorem.* Curiositate non ducitur in studiis, non doctus esse cupit ac satagit ut novis opinionibus nomen sibi faciat, ut sectæ alicujus Philosophorum vel Theologorum Auctor sit ac Magister, ut ad Ecclesiasticas Dignitates iter sibi aperiat, sed ut Christi propaget imperium, ut Animarum saluti cooperetur; ut in gelidis

Apoc. 21. 20.

S. Bernard.

Septentrionis plagis ignem illum accendat, quem Christus venit mittere in terram, & quem in omnibus cordibus vult ardere. *Non ad inanem gloriam, aut curiositatem, sed ad ædificationem.* Non se ipsum prædicat, sed *Jesum, & hunc crucifixum.* Conciones ejus
Ezech. 33. 32. non delectant solùm Auditores ut *carmen musicum*, sed commovent ad prælium contra pravas cupiditates, adversùs carnem, mundum & diabolum, *Quasi tuba*
Isai. 58. 1. vocem exaltans. Non ex iis concionatoribus est, qui
2. Cor. 2. 17. *Adulterant verbum Dei*, quærentes *voluptatem, non*
S. Greg. M. *prolem*, loqui studentes placentia, prurientes auribus, & ad fabulas conversi. Christum in cordibus auditorum formare studet: Sermones ejus flammei sunt: Verbum ejus Verbum æternum imitatur, quod spirat amorem. Scientia ejus machina est, per quam structura caritatis ascendit. Luci ac splendori scienciæ, zelum ad-
S. Bernard. dit & ardorem, persuasum habens quòd *Lucere tantùm, vanum; ardere tantùm, parum; lucere & ardere, perfectum.* Fidei & Evangelii lucem per omnes Septentrionis regiones circumfert, caritatis flammas circumquaque diffundit, in Dania, Norvegia, Suecia, Scotia, Moscovia, Tartaria, Lituania, Polonia, Livonia, Russia, Bohemia, Walachia, Moldavia, Transylvania. *Lampades ejus lampades ignis atque flammarum*: Vel, ut habet alia Versio, *Alæ ejus alæ ignis atque flammarum.* Constantinopolim usque verbum Dei prædicaturus advolat, in Catanensem provinciam Sinarum muris finitimam discurrit, Christi nomen annuncians. *Alæ ejus alæ ignis atque flammarum.* Illius zelo totus erat angustus orbis. Quàm ardens, quàm indefessus fuit Hiacynthi zelus in revocandis ad Romanæ Ecclesiæ unitatem, communionem & obedientiam Chioviæ schismaticis, frementе licèt ac extrema quæque minante Waldomiro Rege. De ipso itaque dicamus, quod de sancto quodam Episcopo S. Bernardus ad Innocentium II. Romanum Pon-

tificem scribens: *Regia indignatio prohibere non potuit Spiritum libertatis accensum adversus carnem & sanguinem.*

Exemplo denique non minùs efficaciter Evangelium Christi prædicat Hiacynthus, quàm verbo, Dominum Jesum imitatus, qui *cœpit facere, & docere*: Regulam sibi proponens quam Timotheo suo tradidit Apostolus: *Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate.* Hiacynthi vita, Scripturæ Sacræ commentarius est, Evangelii breviarium, lectio vivens, animata prædicatio, quæ vitii horrorem, amorem virtutis inspirat. Quàm benè illi convenit contra avaros declamare, qui relictis nobilis & opulentæ familiæ opibus Evangelicam paupertatem in Ordine Mendicante professus est dicens: *Meum ergo pauperrtas Christi patrimonium est.* Quàm bene illi convenit contra ambitiosos invehi, qui insignis Ecclesiæ Cracoviensis Canonicatu abdicato, Religiosum habitum induit, Dignitatibus Ecclesiasticis renuncians, quas natalium splendor, amplitudo meritorum, auctoritas avunculi Cracoviensis Episcopi ipsi polliceri videbantur. Senem avunculum in Episcopali ministerio pro viribus juvabat concionando, visitando Diœcesim, doctrina, & exemplis Cleri populique mores reformando, ut de illo jure merito dici possit, quod de Venerabili Thoma S. Victoris ad muros Parisienses Priore scribit ad Innocentium II. Pontificem Maximum Parisiensis Episcopi nomine S. Bernardus: *Episcopi nomen non gerebat, sed exercebat opus; honore spreto, opus totis viribus supportabat.* Quàm bene Christi mortificationem persuadebat Hiacynthus, eam in corpore suo circumferens, quod non modò regulari mensium septem jejunio, & perpetua à carnibus abstinentiâ macerabat, sed solo pane & aqua sustentabat sextis quibuslibet feriis, nec non Vigiliis Deiparæ Virginis & Apostolorum, singulisque nocti-

1. Tim. 4. 12.

S. Ambros.

Epist. 158.

bus acerbis flagellis usque ad sanguinis effusionem in servitutem redigebat, se ipsum exhibens hostiam vivam, sanctam, Deo placentem?

III. S. Hiacynthus miraculorum patrator in gratiam Christianorum illum invocantium per totum orbem potentissimus. Nec sanctis omnibus miraculorum donum Deus contulit; *Non in omnibus Memoriis Martyrum Deus miracula fieri voluit* (inquit S. Augustinus) nec iis quibus contulit, æqualiter dedit. Sunt qui in locis dumtaxat ubi sepulta sunt eorum corpora, aut sacræ Reliquiæ coluntur, miracula faciunt; alii in Templis aut Altaribus Deo in eorum memoriam dicatis: Alii in Provinciis aut civitatibus quarum sunt singulares patroni. Sanctus verò Hiacynthus per orbem universum succurrit omnibus qui illum invocant in corporis & animæ morbis, in periculis, in angustiis. Brachia ejus armamentarium sunt Ecclesiæ, ubi arma defensionis nostræ, Christus & Maria deposita sunt. Miles quidam Gedeonis vidit in somnis panem qui in castra Madianitarum volvebatur, & descendebat; Cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud atque subvertit, & terræ funditus coæquavit. Quod somnium cum uni ex commilitonibus suis narraret, respondit ille: *Non est hoc aliud nisi gladius Gedeonis: Tradidit enim Dominus in manu ejus Madian, & omnia castra ejus.* Sacrosanctam Eucharistiam dexterâ portas, Hiacynthe, panem vivum qui de cœlo descendit: Patrocinium tuum imploramus in tentationibus. Panis iste gladius erit, quo victoriam adversus nostræ salutis hostes nobis procurabis: *Non est hic aliud nisi gladius Gedeonis.* Imaginem Deiparæ Virginis altera manu gestas: Virginis igitur sanctissimæ intercessione, quæ *Terribilis* est dæmonibus *ut castrorum acies* ordinata, victoriam de tentationibus & infestationibus dæmonum nobis obtinebis. Sed & corporis sanitatem, & morborum curationem gravis-

Judic. 7. 4.

simorum nobis imperabis. *Numquid resina non est in Galaad, aut Medicus non est ibi?* Benignissimum utique & optimum habemus Medicum S. Hiacynthum, cui non solùm ægros curare, sed & mortuos aliquando suscitare à Deo datum est. *Numquid Medici suscitabunt, & confitebuntur tibi?* Medici terreni nec omnis generis morbos, nec sine remediorum naturalium applicatione, phlebotomia, pharmacis, unguentis, nec subitò curare possunt. Hiacynthus gravissimas, diuturnas & inveteratas, extremas, desperatas ægritudines sola intercessione sua apud Deum, sine mora curare perfectè potest, quia suæ participem potestatis fecit illum Dominus qui solo verbo, solo imperio, plenam & integram sanitatem quibus vult ægrotis subitò restituit. *Introibo in potentias Domini.* Scitote igitur quia *Mirificavit Dominus sanctum suum*: Et quem sui sæculi miraculum fecit, eumdem fecit secutis & futuris sæculis miraculorum toto orbe patratorem in gratiam omnium qui illum invocant. *Fidelis Deus, se ipsum negare non potest.* Fidelis Maria Virgo Veritatis incarnatæ Mater. In ejus promissis fiduciam habere debemus. Promisit porro Hiacyntho, quicquid à Christo Jesu peteret illum impetraturum. *Gaude, fili Hiacynthe, quia tuæ à Filio meo exaudiuntur preces, & quicquid petendum duxeris, me interveniente consequeris* Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum Filium ejus. Advocatam habemus apud Filium Mariam matrem ejus. Advocatum habemus & patronum apud Filium & Matrem S. Hiacynthum utriusque amicum. *Filius ostendit Patri latus & vulnera .. Mater ostendit Filio pectus & ubera* ... Addiderim Hiacynthum Filio & Matri ostendere linguam & brachia, linguam quæ Filii Evangelium, Matris devotionem zelo tam ardenti prædicavit; brachia quæ sacrosanctam Eucharistiam, & venerandam beatissimæ Virginis imaginem à Barbarorum injuriis, insultibus & sacrilegiis liberarunt.

Jerem. 8. 22.

Psal. 87. 11.

Psal. 70. 16.

Psal. 4. 4.

2. Tim. 2. 13.

S. Bernard.

Verùm ut exaudiri à Deo mereamur S. Hiacynthi intercessione, coram divina ejus Majestate sistere nos debemus, ut Mardochæus olim coram Assuero Rege, fulgentes *vestibus Hiacynthinis*: id est, S. Hiacynthi virtutes imitati, castitatem, orationis assiduitatem, mortificationem, mundi contemptum, devotionem erga Deiparam Virginem, zelum pro animarum salute. Christianus quilibet sanctis exemplis Evangelium prædicare tenetur, proximos suos ædificare, Septentrionales animas, frigida corda ad Dei amorem excitare. Nemo enim sibi solummodo vivit. *Unicuique Deus mandavit de proximo suo*, quem sicut se ipsum diligere, & ad Deum diligendum pro viribus ducere & excitare sanctis exemplis & vitâ secundùm Evangelium institutâ debet. Igitur, Auditores, *Quæcumque vera, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, si qua virtus si qua laus disciplinæ, hæc cogitate*. Quæ didicistis, & accepistis, & audistis de Sancto Hiacyntho, hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum.

Esther. 8. 15.

Eccles. 17. 12.

Philipp. 4. 8.

IN FESTO S. LUDOVICI REGIS, ET CONFESSORIS.

Similis illi non fuit ante eum Rex, neque post eum surrexit similis illi. iv. Reg. 23, 25.

Quod de Josia dictum est *IV. Regum* Cap. XXIII. S. Ludovico Regi optimo jure applicari potest. Ante Josiam nullus fuit Rex Juda aut Israël similis illi, *Qui reverteretur ad Deum in toto corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute, juxta omnem legem Moysi; neque post eum surrexit similis illi.* Ante S. Ludovicum non fuit similis Rex Francorum in pietate, justitia, magnanimitate Christiana, Dei &

Ecclesiæ amore, nec post eum surrexit similis illi. Josias *tulit abominationes impietatis*, S. Ludovicus blasphemias, duella, usuras, ludos aleatorios, spectacula eradicavit, Albigensium hæresim exterminavit. De Josia scriptum est: *Gubernavit ad Dominum cor ipsius*. S. Ludovicus secundùm Legem Dei, magis quàm secundùm humanæ politicæ regulas Regnum suum moderatus est: Et sive de legibus ferendis, sive de gerendo bello, sive de sancienda pace ageretur, sive de jure subditis suis reddendo, cor & voluntatem Dei ceu normam omnium motuum actionumque suarum consulebat. *Josias in diebus peccatorum corroboravit pietatem*. S. Ludovicus in Regia familia & Aula sua, in omnibus Regni ordinibus, in universo Regno pietatem pro viribus promovit, & legibus, monitis, exemplis sanctissimis roboravit. Similis non fuit ante S. Ludovicum Rex, nec post eum surrexit similis in Regni interioris ordinatione, in Regni inferioris administratione, in Regni superioris protectione. Regnum interius, Anima ipsius & corpus erat, in quo passiones ordinandæ & coercendæ. Regnum exterius Gallia, in qua populus regendus & defendendus. Regnum superius Ecclesia, quæ adjuvanda & protegenda Regia auctoritate. 1. Nemo Regum similis fuit S. Ludovico in Regni interioris, id est, passionum suarum ordinatione & coercitione. 2. Nemo Regum similis S. Ludovico in Regni inferioris, id est, Francorum justo regimine. 3. Nemo Regum S. Ludovico similis in Regni superioris, id est, Ecclesiæ protectione. Eccli. 49, 1.

I. Regnum quod intra hominem est benè regitur, cùm omnia benè sunt in eo ordinata, cùm scilicet corpus animæ, appetitus inferior rationi, anima Deo, ratio divinæ legi subdita est; cùm animi cupiditates seu passiones coërcentur ac refrenantur, ne regnet peccatum in mortali nostro corpore; & in id omnia stu-

dia omnesque conatus incumbunt, ut Regnum Dei sit intra nos, & nobis dominetur Christus Jesus Rex & Salvator noster. Hæc prima fuit & præcipua S. Ludovici cura.

Plura in Principibus inveniri solent gratiæ impedimenta; intus passiones eò vehementiores, quò impunitæ; exterius mundi & aulæ aura pestilens: Intus falsæ ideæ humanæ celsitudinis & independentiæ; exterius adulatorum circumstantium turba; paucitas Prophetarum qui dicere illis audeant, *Non licet.* Hinc divitiæ *satellites voluptatis.* Hinc potestas, gloria, dominatio, irritamenta superbiæ. Hinc voluptates & deliciæ sponte se ingerentes, & Regiæ Majestatis velut inseparabiles comites. Ideo Tertullianus scitè scripsit: *Cæsares credidissent super Christo, si aut Cæsares non essent sæculo necessarii, aut si Christiani potuissent esse Cæsares.* S. Ludovicus passiones suas ordinavit, divinæque Legis & gratiæ imperio perfectè subjecit. Dominandi libidinem humilitate; naturæ propensionem ad voluptates ac delicias pœnitentia & mortificatione; divitiarum amorem earum contemptu & profusione in pietatis opera & in pauperes moderatus est, coercuit, extinxit. Probationes subministrat Vitæ ejus Historia. Verè de S. Ludovico dici potest: *Tu Domine Rex, sicut Angelus Dei es.* Humilitas S. Ludovici in titulis, in habitu, in conversatione cum pauperibus eluxit. Ludovici Pissiacensis nomine magis gloriabatur, quàm Francorum Regis, quòd Pissiaci sacro baptismate renatus esset; pluris faciens Christiani caracterem ac nomen, quàm Regiæ dignitatis celsitudinem; gloriosiùs existimans esse Christi servum, Dei filium, quàm florentissimi Regni Dominum. Vulgari veste utebatur, ut luxum, fastum, delicias exemplo suo ex Aula eliminaret. *Qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt,* Regum qui mundi leges ac mores sequuntur, non in domo Ludovici, qui Christi

S. August. (margin, beside "Hinc divitiæ satellites voluptatis")

2. Reg. 19. 27. (margin, beside "ejus Historia")

humilitatem profitetur. Christianæ justitiæ & sanctitatis indumentum magnificis, auroque & gemmis contextis & radiantibus vestibus præponit, ut verè dicere possit : *Justitiâ indutus sum, & indui me sicut diademate, judicio meo.* Flexis genibus pauperibus ministrat, ad Leprosi pedes procumbit, Confessario suo summa animi demissione obedit, militum in Damiatæ obsidione occisorum corpora tabo fluentia propriis manibus sepeliebat. *Humiliavit semetipsum, factus obediens.* Quis enim hominum Regem potentissimum humiliare potuisset ? Solus Deus Reges magnos humiliare potest, & hanc ab illis vel invitis extorquere confessionem : *Justum est subditum esse Deo.* At sponte coram Deo & hominibus se humiliat Ludovicus, de Regia nihil remittens magnanimitate. *Incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus.* Filium Dei è cœlis de sede magnitudinis suæ, ut homines salvos faceret, descendisse ; habitu inventum ut hominem, assimilatum per omnia hominibus, excepto peccato, considerans S. Ludovicus, sub Dei Majestate se incurvat & humiliat. *Incurvati sunt colles mundi.* Gloriosam humilitatem si aliqui contemnant insipientes, heroïco dicet animo quod olim David superbæ Michol respondit illum irridenti quòd nudo capite, Ephod lineo accinctus, & tripudians Arcam Domini comitatus esset : *Ante Dominum qui elegit me, & præcepit ut essem dux super populum Domini in Israel, vilior fiam plus quam factus sum, & ero humilis in oculis meis, & gloriosior apparebo.* Cum eodem Davide dicet : *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei : neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me. Mirum est,* ait S. Gregorius Magnus *cum in cordibus sublimium regnat humilitas morum. Potentes quippe cùm humiliter sapiunt, culmen extranea quasi virtutis attingunt. Hac virtute Dominum quantocyus placant, quia illud ei sacrificium of-*

Job. 29. 14.

1. Machab. 9. 20.

Habac. 3. 6.

2. Reg. 6. 21.

Psal. 130. 1.

ferunt, quod Potentes vix invenire possunt. S. Ludovici humilitas cum incredibili magnanimitate conjuncta, quæ Saracenis ipsis admirationi fuit, cum ab ipsis captivus in Palestina cum exercitu suo detineretur.

S. Ludovicus naturæ propensionem ad delicias & voluptates pœnitentia & Christiana mortificatione coercet ac refrænat. Jejunia, cilicii asperitatem, humiliationes, vigilias & longas in oratione prostrationes, innocentis corporis flagellationem & disciplinam, continentiam ab omnibus voluptatibus, cogitate. Ita castigat corpus suum, & in servitutem redigit. Nulla major illi voluptas, quàm fastidium totius voluptatis, quàm sæculi totius contemptus. Amaræ sunt illi mundi deliciæ, qui fide, spe, caritate, oratione assidua & ferventi Deo conjunctus, gustat quàm suavis est Dominus. Quas possidet opes & Regios thesauros non ostentat, ut olim Ezechias, sed contemnit, & in opera caritatis profundit, in pauperum sustentationem, Xenodochiorum fundationem, Ecclesiarum erectionem, Monasteriorum exstructionem & dotationem.
Eccli. 31. 8. *Beatus dives qui inventus est sine macula, qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia & thesauris. Quis est hic, & laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vita sua. Qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in Domino, & eleemosynas illius enarrabit omnis Ecclesia sanctorum.* Heroïca illa Christianæ humilitatis, mortificationis, & caritatis exercitia Sanctum Regem admirabili quodam modo Martyrem
S. Bernard. consecrarunt. *Quid enim mirabilius? Quod Martyrium gravius, quàm esurire inter epulas, algere inter vestes, paupertate premi inter divitias quas ostendit mundus, quas offert Malignus, quas desiderat noster iste appetitus?*

II. Nemo Regum S. Ludovico similis in Regni in-

ferioris sive subditorum populorum justo regimine, nemo prudentior, nemo justior, nemo clementior. Nec Carolo fratri Andegaviæ Comiti, nec Regni Proceribus aliquid usquam contra justitiam permittere voluit. Proprias injurias facilè condonabat, Dei injurias severè vindicabat. Blasphemias, duella, usuras, ludos aleatorios Edictis suis prohibuit & à Regno eliminavit. Consuetudines iniquas & pravas, quantumcumque longævas, si commodè poterant, aboleri, & exactiones indebitas amoveri jubebat: Præpositoras suas aliquo pecuniæ vel reditUum detrimento committi maluit bonis & fide dignis personis, quam vendi cum augmento suo vel lucro; nullum emolumentum suum aut lucrum reputans cum detrimento justitiæ vel populi nocumento, ut Vitæ ejus Historia testatur. Misericordiâ & clementiâ, ad quam erat propensissimus, justitiæ rigorem temperabat, gravioribus criminibus exceptis, in quibus nullus ipsi gratiæ & remissioni locus videbatur, ut sacri illius oraculi veritatem in sui Regni administratione ostenderet. *Misericordia & veritas custodiunt Regem, & roboratur clementiâ thronus ejus.* Coram ipso erubescebant improbi, illumque judicem verebantur. *Rex qui sedet in solio judicii intuitu suo dissipat omne malum.* Causas pauperum bis in hebdomada audiebat, jusque ipsis reddebat absque personarum acceptione, sacri illius oraculi memor: *Beati qui custodiunt judicium, & faciunt justitiam in omni tempore.* Pietati & clementiæ modum adhibebat incomparabilis ejus prudentia, ne remissionum & gratiarum facilitate ac spe impunitatis crimina grassarentur. Domesticorum & familiarium crimina severiùs puniebat quàm extraneorum, certum ac perspectum habens, quòd *Enervato vigore justitiæ, status evertitur disciplinæ. Inordinata pietas nutrit impietatem, & timida manus Medici vulnus auget ægroti.*

Prov. 28. 20.

Prov. 20. 8.

Psal. 105. 3.

B. Petrus Damiani.

In bellis quæ gerere adversùs Christianos aliquos Principes rerum necessitas, & justa Regni, vel fœderatorum suorum defensio compulerunt, in quibus fortitudinis & magnanimitatis Heroïcæ specimen dedit, divinæ prope moderationis præbuit exemplum, victis pacem æquis conditionibus concedens, Harsacidarum Regem Vetulum de Montanis, qui missis ad eum interficiendum hominibus, mutato divinitus animo impium & crudele mandatum retractaverat, non modò pace donavit, sed amicitiæ testimoniis prosecutus est. Omnes denique victorias & prosperos eventus Deo tribuit, se tunc maximè Christi pietate victum ostendens, cùm hostium victor erat. *In hoc est perfecta victoria, si is cui victoria Christo donante tribuitur, à sola Christi pietate vincatur.*

B. Petrus Damiani Epist. ad Henricum II Imp.

III. Nemo Regum S. Ludovico similis fuit in Ecclesiæ protectione. Sacræ Expeditiones pro Ecclesiæ finibus propagandis susceptæ; missa ad Magnum Cham & Principem Tartarorum Legatio ut eos Christiana fide à paucis annis imbutos & baptismo initiatos in vera Religione confirmaret, atque ad Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum Matris, eique præsidentis Jesu Christi Viarii reverentiam & obedientiam adduceret: Labores in bello sacro exantlati, captivitas æquo animo tolerata, morbi gravissimi, mors quam in extrema expeditione passus est pestilentiâ correptus; Leges pro Ecclesiæ bono latæ, illius pro Ecclesiæ promovendis utilitatibus zelum testantur. *Et nunc Reges intelligite, erudimini qui judicatis terram. Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore... Quomodo Reges serviunt Domino in timore, nisi ea quæ contra Domini jussa fiunt religiosa severitate prohibendo atque plectendo? Aliter enim servit quà homo est, aliter quà Rex est. Quà homo est, ei servit vivendo fideliter; quà Rex est, servit Leges justa præcipientes & contraria prohibentes convenienti vigore*

Psal. 2. 10. 11.

S. August. Epist. ad Bonifac. Comit.

ſanciendo. In hoc itaque Domino ſerviunt Reges in quantum ſunt Reges, cùm ea faciunt ad ſerviendum illi, quæ non poſſunt facere niſi Reges.

Lugdunum adiit S. Ludovicus, ut Innocentium II. qui Generale Concilium in ea Urbe contra Fredericum II. Imperatorem, & pro aliis Eccleſiæ negotiis celebraverat, veneraretur, & cùm ejus Sanctitate de ſanctæ Matris Eccleſiæ rebus, & urgentibus neceſſitatibus conferret. Cum antea Regni ſui Prælatos Romam à Gregorio IX. ad Concilium vocatos, à Frederici filio captos in itinere, & in carcere detentos audiviſſet, rogavit primùm Imperatorem ut eos libertate donaret: Tum moras nectentem graviſſimis literis, & Chriſtianam magnanimitatem Regis Eccleſiæ devotiſſimi ſpirantibus ad eos dimittendos compulit. *Prælatos*, inquit, *Regni noſtri ad Sedem Apoſtolicam accedentes, cui tam ex fide, quàm ex obedientia tenebantur, nec ejus poterant recuſare mandata, in Mari, quod moleſtè ferimus, capi feciſtis, & ipſos ſub gravi cuſtodia detinetis.... Decet Altitudinem noſtram dictos Prælatos Regni noſtri debitæ reſtituere libertati. Provideat igitur Imperialis providentia, & ponat in ſtatera judicii quæ mandamus, ne velit trahere locum à potentia vel voluntate. Nam Regnum Franciæ non eſt adeo debilitatum, quòd ſe permittat veſtris calcaribus perurgeri.*

Geſta S. Ludovici à Guillelmo de Nangiaco ſcripta.

Philippo filio ſuo Eccleſiæ protectionem, devotionem ac filialem reverentiam & obedientiam Sedi Apoſtolicæ & Romano Pontifici, ſupremis Mandatis commendavit. Modeſtiſſimæ ac religioſiſſimo Principe dignæ reſponſionis à Philippo Auguſto datæ cuidam ex Conſiliariis ſuis, admonenti jura ipſius ab Eccleſiaſticis viris uſurpari, multa damna ejus Majeſtati inferri, mirum eſſe quod ita toleraret; filium ſuum memorem eſſe juſſit S. Ludovicus; *Quando* (inquit) *cogito beneficia quæ mihi Dominus contulit, meliùs volo*

pati, quàm inter me & Ecclesiam scandalum suscitare.

Ecclesiasticam Disciplinam & pacem auctoritate sua semper munivit ac promovit. Ad Ecclesiastica beneficia summo delectu, & de Virorum Religiosorum consilio nominabat Clericos Litteratos & pios, nullum aliud beneficium possidentes; ne sacris Canonibus fieret injuria; & ambitio cupiditasque foverentur. Animo enim penitus inditam habebat præclaram illam S. Isidori sententiam: *Principes sæculi, intra Ecclesiam potestatis adepta culmina tenent, ut per eamdem potestatem Disciplinam Ecclesiasticam muniant.... Sæpe per Regnum terrenum Regnum cœleste proficit... Cognoscant Principes sæculi Deo debere se reddere rationem pro Ecclesia sua quam à Christo tuendam suscipiunt. Nam sive augeatur pax & Disciplina Ecclesiæ per fideles Principes, sive solvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit.*

S. Isidor. lib. de Summo Bono.

Sancti Regis exemplis nos conformemus, Auditores, cupiditatibus nostris dominemur, illas ordinemus & subjiciamus Dei legi & gratiæ, ne peccatum nobis dominetur. S. Ludovici humilitatem imitemur. Si Rex maximus & potentissimus adeo se humiliavit, ut Regnum sublimius, cœleste, & æternum consequeretur, ad quod sine humilitate non pervenitur, aliquamne excusationem afferre possunt cujusuis ordinis & conditionis Christiani, Principes, subditi, nobiles, plebeii, quo minùs sanctam humilitatem exerceant? Humiliamini igitur sub potenti manu Dei: Humiliamini de vobismet ipsis modestè sentiendo; Omnium postremos & indignissimos peccatores coram Deo vos existimantes. Non tantùm verbis, sed habitu & conversatione Christianam humilitatem demonstrate. A S. Ludovico discant divites & potentes, *Non sublime sapere, nec sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo,*

1. Timoth. 6. 17. 18.

vivo, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurisare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam. Discant *uti hoc mundo, tanquam non utantur. Praeterit enim figura hujus mundi.* A S. Ludovico discant homines qui voluptatum magis sunt amatores quàm Dei, *Carnis curam non facere in desideriis, mortificare membra sua,* orationibus assiduis, jejuniis, continentiâ corpus suum Deo consecrare, pœnitentiâ expiare peccata sua. Rex innocens austeram pœnitentiam egit toto vitæ suæ tempore: Et nos omnium notarum peccatores pœnitentiam agere recusabimus? Discant Patres-familiâs à S. Ludovico sanctam filiorum educationem. Discant Magistratus rectam administrationem justitiæ absque negligentia, absque personarum acceptione. Discant quicumque alios præsunt, officio consulendi præesse, propter eorum, quos regunt, salutem; non libidine dominandi. Si non movet eos S. Ludovici exemplum, terreat saltem Dei judicium. *Audite ergo Reges & intelligite, discite Judices finium terræ. Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum: quoniam data est à Domino potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cùm essetis Ministri regni illius, non rectè judicastis: nec custodistis Legem justitiæ, neque secundùm voluntatem Dei ambulastis. Horrendè & citò apparebit vobis: Quoniam judicium durissimum his, qui præsunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia: Potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cujusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cujusquam: Quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio.* Discant omnes à S. Ludovico, diligere justitiam, odisse iniquitatem, discant *sobriè, piè, justè vivere in hoc sæculo exspectantes beatam spem, & adventum gloriæ Magni Dei & Salvatoris nostri Je-*

1. Corint. 7. 31.

Rom. 13. 14.

Sap. 6. 2 & c.

Tit. 2. 12.

sa Christi. Discant omnes Ecclesiam revereri & amare, Prælatos & viros Ecclesiasticos venerari, tueri Ecclesiam, si potentes in terra sint; sin minùs, pro ejus protectoribus, & maximè pro Rege Christianissimo Deum
Tertull. Apolog. Cap. 30. orare, ut det illi *vitam prolixam, imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, Senatum fidelem, populum probum, orbem quietum, & quæcumque hominis & Cæsaris vota sunt.*

IN FESTO NATIVITATIS B. MARIÆ VIRGINIS.

Liber generationis Jesu Christi ... Jacob genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, Qui vocatur Christus. Matt. i.

DEus *scientiarum Dominus*, qui librum æternum habet, in quo sunt conscripti quos ad vitam æternam prædestinavit; alios edidit ad extra libros admirabiles, scilicet mundum, Scripturam Sacram Veteris & Novi Testamenti, & Virginem Mariam. Liber æter-
Luc. 10. 20. nus est ipsa Dei notitia, quæ dicitur *Liber vitæ*: De quo Christus Discipulos suos alloquens; *Gaudete*, inquit, *quia nomina vestra scripta sunt in cælis*, Et Apocalypsis 3. Dominus ait Joanni: *Qui vicerit sic, vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen ejus de libro vitæ.* In hujus libri capite Christi nomen scriptum est, omnium prædestinatorum primi, primogeniti in multis fratribus. Secundùm hunc scriptum in illo est Mariæ nomen, *De qua natus est Jesus qui vocatur Christus.* Unde ipsi hæc Sapientiæ verba accommodat Ec-
Proverb. 8. 22. 23. 24. clesia: *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret. Nondum erant abyssi, & ego jam concepta eram;*

necdum fontes aquarum eruperant, necdum montes gravi mole constiterant : ante colles ego parturiebar. Mundum velut librum grandem in tempore Deus edidit, in quo omnipotentiæ suæ, sapientiæ, aliarumque divinarum perfectionum descripsit characteres, qui ad ejus cognitionem homines perducunt. *Invisibilia enim ipsius, à creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur : sempiterna quoque ejus virtus & divinitas : ita ut sint inexcusabiles.* Rom. 1. 20. Librum alterum edidit Deus, Scripturam Sacram Veteris Novique Testamenti in quo Mysteria sua, ac mandata, omnemque veritatem ad sanctificationem & salutem hominum necessariam, Spiritu Sancto suo inspirante ac dictante per sanctos homines descripsit ; Librum sanctum, Librum legis Domini, librum fœderis, librum mandatorum Dei. Tertium denique Librum edidit, Virginem Mariam. *Liber generationis Jesu Christi.* Quo de libro Dominus ait : *Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis.* Isai. 8. 1. Septuaginta Interpretum Versio habet : *Sume tibi segmentum chartæ novæ & magnæ.* Libri nomine *maternus* Mariæ Virginis *uterus indicatur*, S. Epiphanio interprete. Charta nova & magna vocatur : *Nova, ob recentem inviolatumque castitatis in Virgine florem.* S. Epiphan. Hæres. 70. n. 51. Magna, ob gratiæ plenitudinem, ac Matris Dei dignitatem. *Magna quippe coram Deo pariter & hominibus Maria Virgo extitit. Quis enim non eam magnam prædicet, quæ illum, qui capi nullo modo potest, ceperit ? Ergo magnum illud volumen est ac recens. Magnum, ob miraculum ; recens, quia Virgo fuit.* Liber ab æterno in Dei mente conceptus, longo sæculorum tractu elaboratus : *Negotium sæculorum* (ait S. Bernardus.)

Eo in libro Verbum æternum, Dei Filius, ut ab hominibus videri posset, eisque scientiam salutis dare, *Digito Dei vivi,* Spiritus Sancti operatione scriptum est. *Ecce Virgo concipiet & pariet Filium, & vocabitur*

Apocal. 5. 1. *nomen ejus Emmanuel.* Scriptum est stylo hominis, quia *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo.* Maria Virgo liber est scriptus *intus & foris*; quia Verbum æternum & mente & corpore concepit. Immò felicius mente quàm corpore. Nam *Materna propinquitas nihil Mariæ profuisset, nisi felicius Christum corde quàm carne gestasset.* Liber clausus perpetuæ virginitatis sigillo, quem nemo potuit aperire, nisi *Leo de tribu Juda, radix David.* Liber ex quo Sanctissima Trinitas cognoscitur. Unde sic Virginem Sanctissimam compellat S. Gregorius Næocesariensis: *Tu in summis spiritalis Regiæ axibus lucis splendore coruscas, ubi æternus clarificatus Pater, cujus nacta es obumbrantem virtutem; adorratur Filius, quem carne peperisti; laudum canticis celebratur Spiritus Sanctus, qui Magni Regis ortum tuo in utero operatus est. Tua operâ, ô gratiâ plena, Trinitas sancta & consubstantialis in mundo cognoscitur.* Liber est per quem Jesus Christus innotuit, in quo reconditi sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei. *Novus liber, in quo inenarrabili modo Deus Verbum citra omnem manûs operam inscriptus est.* Liber est per quem Evangelistæ, Lucas præsertim & Joannes Mysteria plurima didicerunt. Liber est præclaris figuris ornatus & illuminatus. [a] Paradisus terrestris, [b] Rubus ardens, [c] Vellus Gedeonis, [d] Arca fœderis, [e] Templum Salomonis, [f] Nubes levis, Sara, Rebecca, Rachel, Debbora, mulier sapiens de Abela, Judith, Esther, egregiæ Beatæ Virginis Mariæ figuræ. *Hæc spiritalis secundi Adami Paradisus ... Animatus natura rubus, quem divini partus ignis non combussit ... Vere levis illa nubes, quæ super Cherubim sedentem in corpore suo gestavit. Vellus mundissimum cœlesti pluvia madens, ex quo Pastor ovem induit ... Arca, non quæ Legem portaverit, sed quæ Legislatorem pepererit.*

S. August. lib. de sancta Virginit. c. 3.
Apocal. 5.
Hom. 1.
De qua natus est Iesus.
S. Ioann. Damasc. Orat. 1. de B. Mariæ Dormit.
[a] *Genes. 2.*
[b] *Exod. 3.*
[c] *Iudic. 6.*
[d] *Exod. 25. & 26. Deuteron. 10.*
[e] *3. Reg. 6.*
[f] *Isai. 19. 1.*
S. Proclus Hom habita Constantinopoli ante Concil. Ephes. & Orat. 5.

Liber est Beata Virgo, in quo virtutum omnium ca-

racteres sunt expressi, fidei, spei, caritatis, virginita-
tis, humilitatis, obedientiæ, patientiæ, modestiæ. *Ta-* S. Ambros. Lib. 2. de Virgin. c. 2.
lis fuit Maria, ut ejus unius vita omnium sit discipli-
na. Si igitur auctor non displicet, opus probemus, ut
quæcumque sibi ejus exoptat præmium, imitetur exem-
plum. Quanta in una Virgine species virtutum emi-
cant? Secretum verecundiæ, vexillum fidei, devotionis
obsequium ... Sic omnia implebat virtutis officia, ut
non tam disceret, quàm doceret. Verus Deoque ma-
ximè gratus Beatæ Virginis cultus, ejus imitatio. Sancta
nascitur: Nos peccatores nati sumus; sed in Christo
renati per Baptismum, *eodem Spiritu replente fontem,* S. Leo M.
qui replevit & Virginem, fideles esse debuimus gratiæ,
acceptam in Baptismo sanctitatem summo studio custo-
dire. Quis nostrûm id fecit? Quis est hic, & laudabi-
mus eum? Unum nobis superest pœnitentiæ refugium,
ut sanctitatem & gratiam amissam recuperemus. Pœ-
nitentes igitur confugiamus ad Christum per Mariam,
quam nobis Mediatricem apud se potentissimam dedit.
Mariam veneremur, quia *Sic est voluntas ejus, qui to-* « S. Bernard.
tum nos habere voluit per Mariam. Hæc, inquam, «
voluntas ejus est, sed pro nobis. In omnibus siquidem «
& per omnia providens miseris, trepidationem nostram «
solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit, «
erigit pusillanimitatem. Ad Patrem verebaris accedere, «
solo auditu territus, ad fólia fugiebas: Jesum tibi de- «
dit Mediatorem. Quid non apud talem Patrem talis Fi- «
lius obtineat? Exaudietur utique pro reverentia sua; Pa- «
ter enim diligit Filium. An verò trepidas & ad ipsum? «
Frater tuus est & caro tua, tentatus per omnia absque «
peccato, ut misericors fieret. Hunc tibi fratrem Maria «
dedit. Sed forsitan & in ipso Majestatem vereare divi- «
nam, quòd licèt factus sit homo, mansérit tamen Deus, «
Advocatum habere vis & ad ipsum? Ad Mariam recur- «
re. Pura siquidem humanitas in Maria, non modò pu- «
ra ab omni contaminatione, sed & pura singularitate «

eam lucis suæ radios copiosè transfudit, quibus potestates tenebrarum, quas Eva induxerat, in fugam convertit, & desideratum cunctis gentibus Solem mundo invexit. *Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens?* Aurora vocata est quasi roris hora; Mariæ Virginis nativitas brevî Dei Filium roris instar è cælo descensurum prænuntiat. *Rorate cæli desuper, & nubes pluant justum.* *Isai. 45. 8.*

Maria Virgo jam à sua nativitate *pulchra ut Luna.* Cæteris post Solem fulgentior sideribus, & transfuso in se solari lumine noctem nostram illuminans. Qui enim vias ejus consectatus fuerit, non ambulabit in tenebris: sed lumen vitæ inveniet. Imò Lunâ pulchrior Maria: Nam in Luna maculæ sunt, nullæ in Sanctissima Virgine. *Tota pulchra es, & macula non est in te.* Luna crescit, decrescit, deficit. In Maria nulla est vicissitudinis obumbratio. Crescit quidem gratiâ & meritis; sed tamen plena est & perfecta, nusquam obscuratur aut deficit. *Et sicut Luna perfecta in æternum.*

S. Bernard. in Sermone Panegyrico B. Virginis.
Cant. 4. 7.
Psal. 88. 38.

Maria Virgo in sua nativitate *electa ut sol,* quia Soli justitiæ per gratiarum & donorum copiam adeo similis, ut quasi sol alter videatur. Christus scilicet Dei Virginisque Filius *electus* est *ex millibus* virorum: Maria electa ex millibus fœminarum. Ille electus ex omnibus quæ sunt: Illa electa ex omnibus quæ per illum sunt. Sol à Deo conditus & luce priùs in aëre diffusa ornatus est ut mundum illuminaret universum: Maria luce ac splendore gratiæ & virtutum in cæteris Sanctis promicantium à Deo donata est, ut omnes Christianos illuminet. *Mariæ beatum nomen interpreteris illustratam, utpote quæ illustrata sit à Filio Dei, & cunctos usque ad terminos terræ credentes Trinitati illuminaverit.*

S. Epiphan. Orat. de laudibus Virginis.

Maria denique Principibus tenebrarum *terribilis ut castrorum acies ordinata.* Quemadmodum per feminam genus humanum suæ tyrannidi subjecit & captivum fecit diabolus: ita per feminam generis humani

hostem vicit Deus, quatenus Filium Dei peperit, qui dissolvit opera diaboli, & Principatus ac Potestates exspoliavit, palam triumphans in semetipso. Ipsa contrivit caput antiqui serpentis, secundùm Dei verbum:
Lib. 3. c. 33. *Ipsa conteret caput tuum*: Hinc S. Irenæus: *Sicut Eva*, inquit, *inobediens facta & sibi & universo generi humano causa facta est mortis: sic Maria Virgo obediens & sibi & universo generi humano causa facta est salutis. Quod alligavit virgo Eva per incredulitatem, hoc Virgo Maria solvit per fidem.* Turris est David, ex
Cant. 4. 4. qua *mille clypei pendent, omnis armatura fortium.* Illustres Mariæ Virginis figuræ fuerunt Debbora Prophetissa, *Mater in Israël*, quæ Sisaram Principem exercitus Jabin, & omnes ejus copias debellavit; & Jaël
Iudicum c. 4. & 5. *benedicta inter mulieres*, quæ clavo tempora ejus validè perforans illum ante pedes suos prostravit, extinxit.
Iudith. 13. *Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit.* Insignis etiam Mariæ figura fuit Judith, cujus manu Deus percussit Holofernem Ducem exercitûs Assyriorum. Diabolum percussit ac vicit Maria Virgo, omnis peccati expers, pura semper & sancta, quæ jure optimo dicere possit: *Non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari, sed sine pollutione peccati revocavit me vobis, gaudentem in victoria sua, in evasione mea, & liberatione vestra.* Gratulemur igitur nascenti Virgini, Deumque in illa laudemus, dicentes: *Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros... Benedicta es tu à Domino Deo excelso, præ omnibus mulieribus super terram. Benedictus Dominus, qui te direxit in vulnera capitis Principis inimicorum nostrorum: Quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut non recedat laus tua de ore hominum... Benedicta tu à Deo tuo in omni tabernaculo Jacob, quoniam in omni gente, quæ audierit nomen tuum, magnificabitur super te Deus Israël.* Quoties à dæmone impugnamur, Mariæ Virginis patro-

cinum imploremus... Sancta Maria stella maris, in periculis & tentationibus respicienda & invocanda. (*Libro 1. Cap. 2. Art. 4. §. 7.*) Ut impetremus orationis ejus suffragium, non deseramus conversationis exemplum. (*Ibidem.*)

In Festo S. Francisci Assisii Confessoris.

Sapientiam loquimur inter perfectos, sapientiam verò non hujus sæculi, neque Principum hujus sæculi, sed sapientiam Dei in Mysterio, quæ est abscondita. 1. Cor. ij. 6.

Quemadmodum Spiritus Dei & Spiritus sæculi contrarii sunt, ita *sapientia* mundi sive *sapientia carnis inimica est Deo, Legi enim Dei non est subjecta; nec enim potest.* Quamobrem qui secundùm Deum sapientes sunt, secundùm mundum, id est, judicio hominum qui diligunt mundum, stulti sunt; contra verò qui secundùm opinionem mundi stulti propterea censentur quòd legibus moribusque illius non se conforment, sed secundùm Evangelium vitam suam instituant, apud Deum sapientes habentur. *Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum.* Et iterum: *Dominus novit cogitationes sapientium, quoniam vanæ sunt.* Secundùm Deum porro sapiens est, qui Dei lumine illustratus, & Spiritu ejus plenus, ab eo agitur & motum ejus sequitur, de rebus sentiens ut Christus Jesus, & verè cum Apostolo dicens: *Nos autem sensum Christi habemus.* Spiritalis sit necesse, qui de rebus spiritualibus rectè

Rom. 8. 7.
1. Cor. 3. 18.
Iob. 5.
Psal. 93.
1. Cor. 2, 16.

judicet; in Deum transformatus, qui de rebus divinis ferat judicium. *Animalis homo, non percipit quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur; spiritualis autem judicat omnia.* Judiciorum nostrorum regula debet esse nobilior objectis de quibus judicamus. *Itaque si rationalis vita secundùm seipsam judicat, nulla jam est natura præstantior.* Secundùm legem immutabilem quæ Deus est, secundùm æternam veritatem de rebus inferioribus est judicandum. Ideo *Spiritualis homo omnia judicat, quia super omnia est, quando cum Deo est. Cum illo autem est, quando purissimè intelligit, & tota caritate quod intellligit diligit. Ita etiam quantum potest Lex ipsa etiam ipse fit, secundùm quam judicat omnio, & de qua judicare nullus potest.* Sublime illud S. Augustini principium quod veri Sapientis caracterem explicat, Seraphici Patriarchæ S. Francisci caracterem unà describit, cui Spiritus Dei revelavit quæ abscondit sapientibus & prudentibus sæculi, & quem caritas super res omnes terrenas evehens, in ipsam (si ita loqui fas est) æternam Dei legem mutavit. *Quantùm potest lex ipsa & ipse fit, secundùm quam judicat omnia.* Ideo sapientiam, quàm à Christo didicit, loquitur inter perfectos, sapientiam verò non hujus sæculi, neque Principum hujus sæculi, sed sapientiam Dei, in mysterio Incarnationis & crucis Christi absconditam. Sapientes hujus sæculi judicant illos verè divites esse, qui cæteris abundantiùs bona possident, quæ fortunæ vocantur. Illos magnos esse, gloriosos & illustres judicant, qui ad majores honores & dignitates sunt provecti. Illos felices judicant, qui voluptatibus, quas honestas & legitimas vocant, perfruuntur. Verùm S. Franciscus vanas esse sapientium sæculi cogitationes ostendit, siquidem exemplis suis docet, 1. Veras divitias in paupertate Christi inveniri. 2. Veram gloriam, solidamque celsitudinem inveniri in humilia-

1. Cor. 2. 14. 15.

S. August. Lib. de vera Religione, c. 30. & 31.

tionibus & opprobriis Christi. 3 Veram voluptatem inveniri in passionibus, cruce, & vulneribus Christi.

I. *Affatim dives est, qui cum Christo pauper est*, (inquit S. Hieronimus) Deum siquidem possidet, quem illi nemo potest eripere. Hæc S. Francisci laus, cujus sapientia cælestis elucescit in electione & amore paupertatis præ bonis temporalibus quæ sapientes mundi ardore tanto concupiscunt, & tantis curis conservant. Opere & exemplo suo comprobat sanctus Franciscus, quod præclarè dixit sanctus Augustinus: *Amor sapientiæ purgat à fordibus avaritiæ.* Proprius caracter caritatis, est imminutio vel destructio cupiditatis. Quantum regnum cupiditatis minuitur, tantùm regnum caritatis augetur. *Sapientia est caritas Dei*, secundùm S. Augustinum. *Caritas non quærit quæ sua sunt.* Qui ergò à bonorum temporalium cupiditate alienus est, perfectam caritatem habet, adeoque ad summum pervenit sapientiæ gradum. Ea est S. Francisci gloria. Terrenas opes quasi lutum despexit, ut Christum lucrifaceret, considerans quòd *Ipse Dominus in nullis divitiis invenitur, pauperes semper justificat, divites prædamnat.* Propterea paupertati ab incunabulis destinatur. Singulari divinæ providentiæ dispositione in præsepio nascitur, ut Christus. Paupertatem amavit à juventute sua, & quæsivit eam sibi sponsam assumere, & amator factus est formæ illius. Amor paupertatis ipsum pauperem fecit. Paternorum bonorum piè prodigus, paratus est ad relinquendum parentes ut sponsæ dilectæ, scilicet paupertati, adhæreat. *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ.* Molestissimè fert Francisci pater quòd amicos sibi faciat de mammona iniquitatis; quòd pecunias deponat in manibus pauperum, quæ sunt ærarium Christi, ut ex iis Deo fœneretur, centuplum accepturus. Exheredat sanctum juvenem, cogitque ut coram Episcopo bonis cedat paternis. Naturæ cupiditatis, terrenæ sapientiæ voces Franciscus

Epist. 2.

S. August. Lib. 7. de Civit. Dei cap. 12

Idem. Epist. 140. Olim 120. Cap. 8.

1. Cor. 13. 4.

Tertull.

non audit, sed divinæ Sapientiæ ipsum interiùs vocantis, & dicentis : *Omnis qui reliquerit domum, aut patrem aut matrem, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit ... Qui amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me didigus ... Omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus ... Sine ut mortui sepeliant mortuos suos : Tu autem vade & annuntia regnum Dei ... Honorandus est pater, sed obediendum est Deo : Amandus est generator, sed præponendus est Creator ... Ego ad Evangelium te voco, ad aliud opus mihi necessarius es ... Per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum crucis evola. Solum pietatis genus est hac in re esse crudelem.* Cogit ipsum pater ad cedendum hereditate coram Episcopo : Non reluctatur Franciscus, rejectis etiam vestibus, omnia concedit patri, ut sanctam paupertatem in facie Ecclesiæ sponsam ducat. *Unde sufficiamus ad enarrandam fælicitatem ejus matrimonii, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio, & obsignat benedictio, Angeli renunciant, Pater* (cœlestis) *ratò habet?* Matrimonium æqualitatem inter contrahentes postulat. Amor æquales invenit, aut facit. Franciscus ut dilectæ paupertati tanquam sponsæ conjungatur, fieri vult æquè pauper ac ipsa paupertas. Nullum aliud patrimonium desiderat quàm Christi paupertatem, cum S. Ambrosio dicens : *Meum ergo paupertas illius patrimonium est* : Et cum Jeremia in persona Christi : *Reliqui domum meam, dimisi hereditatem meam.* Elias igneo curru raptus sensim ferebatur, donec pallium Elisæo discipulo dimisit : Statim verò atque terreno hoc impedimento exoneratus est, subitò ab ejus oculis evanuit. *Elias ad cœlorum regna festinans, ire non potest cum pallio, sed mundi in mundo vestimenta dimisit.* S. Franciscus, Elias ille novæ Legis, ad perfectionis viam vocatur, imò rapitur ardoribus divinæ charitatis. Verùm consi-

Matt. 1. 29. Matt. 10. 37. Luc 14. 33. Luc 9. 60. S. August. Serm. 100 aliàs 7. De Verbis Dom. S. Hieron. Epist. 1. Tertullian. Lib. 2. Ad Uxor. c. ult. Jerem. 12. 7. S. Hieron. Epist. 2.

derans terrena bona suæ elevationis impedimenta esse, illis solemniter renunciat, ipsasque vestes patri dimittit: *Franciscus ad cælorum regna festinans ire non potest cum pallio, sed mundi in mundo vestimenta dimisit.* Hunc omnibus mundi rebus exuit caritas, ut solum Christum sit indutus, ut sit solo Deo dives. *Deus meus, & omnia.* Non ait, ut Apostoli: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Nullam aliam vult mercedem præter Deum suum. *Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Hic est amor castus & purus. *Factum est cor castum. Gratis jam amator Deus. Non ab illo petitur aliud præmium..... Quid ergo? Nullum præmium Dei? Nullum præter ipsum. Præmium Dei, ipse Deus est. Hoc amat, hoc diligit, si aliud dilexerit, non erit castus amor.* Cum paupertate societatem ita individuam init Franciscus, ut una cum ipsa paupertate res factus esse videatur, sicut sponsus & sponsa sunt una secundùm jus persona. Hinc Angeli ipsi Senas eunti occurrentes, his verbis illum salutarunt: *Bene veniat Domina paupertas.* De S. Francisco idem dixerim, quod de S. Basilio Gregorius Nazianzenus; *Divitiæ illi erant nihil habere, & Crux cum qua sola ipsius vita versabatur.* Nihil habens, omnia habet, quia Deo plenus est, & Christo similis, qui *Intus dives, foris pauper; latens Deus in divitiis, apparens homo in paupertate.*

Psal. 72. 25.

S. August. in Psal. 72.

Orat. 20.

S. August.

II. *Sapiens eò beatus, cùm ab omnibus involucris corporis mentem, quantùm potest, evolvit, & seipsum in semetipsum colligit, & in se atque in Deum semper tranquillus intendit* (ait S. Augustinus.) Hoc principium probat perfectam humilitatem veræ sapientiæ semper esse comitem. Siquidem ex Dei & sui ipsius cognitione oritur humilitas. Hanc exemplo suo docet sanctus Franciscus: Cara ipsius virtus est. *Humiliavit semetipsum.* Christus Jesus sacrificium gloriæ suæ obtulit Patri per

S. August. lib. 1. cont. Academ. cap. 1.

humilitatem, quam ab Incarnatione sua usque ad crucem docuit: Vitæ suæ sacrificium obtulit per mortem, quam in cruce subiit. Sed hoc inter utrumque sacrificium discrimen est, quod auctor ipse non fuit mortis suæ, tametsi libertimè, & proposito gaudio eam passus sit; non enim occidit se ipsum: sed auctor fuit humiliationum suarum. *Humiliavit semetipsum.* Salvatorem nostrum imitatur Franciscus: Non, solùm contemptum patitur & contumelias, sed amat, quærit, & sibi procurat. Non vult agnosci ut sanctus, ut pœnitentiæ & mortificationis exemplar, sed seipsum peccatorem miserrimum, & omnium peccatorum maximum profitetur, ad patibularem locum congregam populo se trahi jubens, & fune de collo pendente se publicè accusans quasi voluptarium hominem & nimiam carnis suæ curam gerentem, quòd febri quartana vexatus & extenuatus, aliquid de consuetæ abstinentiæ & jejuniorum austeritate remisisset. *Adultus non gestit agnosci, sed contumeliosus insuper sibi est.* Quod de Christo dixit Tertullianus, de Francisco Christi imitatore dicere liceat. Summam Ordinis sui Præfecturam administrare compulsus à Summo Pontifice, auctoritate sua utitur ut subditos suos cogat sibi imperare ut inferiori, ut Novitius Filium Dei imitatur, qui Joseph & Mariæ subdi voluit, ut humilitatis & obedientiæ exemplum nobis præberet: *Et erat subditus illis.* Pusillanimitati & infirmitati illa humilitatis Francisci portenta potiùs quàm exempla qui tribuerint, impii sunt. *Non utique infirmitatis, sed pietatis ista subjectio est.* Sacerdotio se indignum existimat, in Diaconorum ordine toto vitæ decursu manet, ad quem nec se promoveri consensisset, nisi ad prædicandum Evangelium sacra illa ordinatione fuisset opus. Quia humilitas illum ad mortem usque victimam fecit, ideo ad Sacerdotii dignitatem promoveri non patitur. Unum offerre vult Domino *sacrificium humilitatis & laudis, in ara cordis, igne fervida charitatis.* Humi-

Tertull. lib. de Patientia.

S. Ambros. in Luc.

S. August.

litas ab ejus animo ad nomen ipsum & habitum diffunditur. Minor omnibus, & discipulos suos Fratres Minores vult appellari. Humilitatem prædicat, superbiam damnat ejus habitus. *Etsi eloquium conticescat, ipse habitus sonat. Sic denique auditur, dum videtur: De occursu suo vitia suffundit.* Tertull. lib. De Pallio.

III. Felicitatem suam in Christi cruce ac vulneribus collocar S. Franciscus, cum Apostolo dicens: *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus... Ego stigmata Domini Jesu in corpore meo porto.* Sacrorum impressione stigmatum fit imago Christi Jesu crucifixi, sicut primus Angelus erat imago Creatoris. *Tu signaculum similitudinis, perfectus decore, plenus sapientia, in deliciis paradisi Dei fuisti.* Franciscus, inquam, Christi crucifixi spirans imago est: *Tu signaculum similitudinis.* Pulchritudinem hominis Dei in roseo passionis ejus colore positam participat; *Perfectus decore*: Sapientiæ ejus luminibus coruscat: *Plenus sapientiâ.* Passionis ejus sensum, & vulnerum dolores pro deliciis habet: *In deliciis paradisi Dei fuisti.* Ejus anima virtutibus omnibus, velut lapidibus pretiosis ornata est: *Omnis lapis pretiosus operimentum tuum.* Caritas ejus ut aurum putissimum præ cæteris splendescit: *Aurum opus decoris tui.* Vulnera Christi Francisco præparata sunt ut amoris ipsius præmium: *Foramina tua præparata in die conditionis tuæ.* Cherubim denique in cruce extensus est in monte sancto, & ad Fidelium protectionem paratus: *Tu Cherub extentus & protegens in monte sancto Dei.* Patitur in corpore suo, quod deerat passioni Christi. Ferro lanceæ confossum & apertum est Christi crucifixi latus, sed dolorem vulneris illius non pertulit, cùm jam mortuus esset. Dolorem simul cum vulnere per biennium passus est Franciscus, ut verè dicere possit: *Gaudeo in passionibus, & adimpleo quæ desunt passionum Christi in carne mea,* Non clavis, non malleis, non lancea, non tortoribus, non ulla vi exter-

Ezech. 28. 12.

Coloss. 1. 24.

na opus est ut Christi vulnera corpori Francisci imprimantur, sed solo caritatis igne sicut solo igne opus est ut cera liquefiat, & sigilli caracteres recipiat. *Factum est cor meum tanquam cera liquescens.* In meditatione ferventi passionis Christi divinus ille exardescit ignis. De beata Virgine Christo crucifixo compatiente ait S. Bonaventura: *Aspicio, ô Domina, cor tuum, & id non est cor; sed myrrham, absynthium, & fel video. Quaro matrem, & invenio sputa, flagella, vulnera, quia tota conversa es in ista.* De Seraphico Patriarcha dicamus: Quæro Franciscum, & intueor crucifixum & vulnera, quia per caritatem perfectissimam totus conversus est in ista. De illo dicamus, quod de Gnostico suo, id est, perfecto & sapiente Christiano S. Clemens Alexandrinus ait: *Cum Domino cohabitans, eoque familiariter utens, in Spiritu permanet ... Mundus corde, mundus carne, sanctificatus sermone ... Is crucem Domini circumferens, Domini sequitur vestigia, tanquam Deus, effectus sanctus sanctorum.* Ex una parte Christum crucifixum, ex altera parte S. Franciscum Christi crucifixi stigmatibus insignitum, intuentibus falli proclive esset, unumque pro altero accipere, adeo similes sunt, nisi Francisci humilitas adorare fortè volentes iisdem verbis prohiberet, quibus olim S. Joannem Angelus: *Vide ne feceris, conservus enim tuus sum.*

Psal. 21. 15 · *Lib. 2. Strom. p. 296.* · *Apocal. 22. 9.*

Sapientiam inter perfectos docuit S. Franciscus: Illum non solùm audire & admirari debemus docentem, sed ejus exempla imitari. Christiani omnes rebus temporalibus in præparatione animi renuntiare debent, pauperes esse spiritu, quærere primùm regnum Dei & justitiam ejus, non inhærere temporalibus bonis, illis uti secundum Deum, ut instrumentis bonorum operum, non frui; apum instar melli supervolitantium, ne hærentes nectantur, terrenis rebus supervolitare; æquo animo ferre bonorum temporalium jacturam, potiùs quàm à caritate Christi excidant. Humiles esse debemus, ut

sanctus

Sanctus Franciscus, non solùm humilitate cognitionis, sed affectionis, non solùm humilitatem ore tenus profiteri, sed humiliationes, contemptum, contumelias æquo, immò & læto animo pati; nos ipsos abnegare, Christum sequi, crucem nostram ferendo. Aliter enim salvi esse non possumus. *Quod crux fuit Christo, hoc est Baptisma Christiano.* Per Baptismum complantati sumus similitudini mortis Christi, consepulti Christo in Baptismo: Per Baptismum contraximus obligationem patiendi, sicut Christus in cruce passus est: Et sicut vita ejus in cruce erat vita patiens, & vita moriens, sic tota vita Christiani debet esse vita pœnitens, vita patiens, vita mortificata, vita ejus cui mundus Crucifixus sit, & ille mundo. Tertull.

IN FESTO OMNIUM SANCTORUM.

Vos estis cives Sanctorum, & domestici Dei. Ephes. ij. 19.

I. UNa est Sanctorum in cœlis cum Christo regnantium, in Purgatorio patientium, & in terris militantium civitas: *Jerusalem quæ ædificatur ut civitas, cujus participatio ejus in idipsum.* Civitas sancta, Jerusalem nova, sedes Religionis æternæ, cujus templum sinus Patris, Sacerdos & victima Filius Dei omnium membrorum suorum unione perfectus, ignis æternum illud holocaustum consummans & consecrans, Spiritus Sanctus. *Civitas hæc aurum mundum simile vitro mundo: & fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata. Dominus Deus omnipotens templum illius est. Et civitas non eget sole neque luna, ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna ejus est Agnus.* Sol civitatis cœlestis Deus ipse, quem Sancti videbunt ut in se est, Psal. 121. 3.

1. Ioan. 3. 2. similes ei effecti. *Cùm apparuerit, similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est.* Visio humanitatis sanctissimæ Christi solis iustitiæ, in quo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis, sanctos æternum lætificabit. Hæc lucerna est adoranda, in qua lucet increatæ lumen Veritatis, quâ Sancti illuminantur, pascuntur, & vident thesauros omnes sapientiæ & scientiæ Dei absconditos
Apocal. 21. in Christo Iesu. Cœlestis illa ciuitas, æternum *est Tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt: Et ipse Deus cum eis erit eorum Deus.* Quod bonum iis deesse potest, in quibus Deus habitabit eâ familiaritate quâ pater conuiuit filiis; eâ sapientiâ, potentiâ, bonitate, quâ Rex optimus subditos regit; eâ majestate, liberalitate, magnificentiâ, quâ Deus qui se creaturæ suæ totum quantus est communicat, eamque in diuina sua unitate consummat. In hac ciuitate nullum erit quod timeatur
Apocal. 21. malum. *Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum; & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.* Nullæ veteris Adami reliquiæ in Sanctis superſunt, in adoptionem perfectam filiorum Dei quoad animam immutatis, & secundùm corpus in beata resurrectione immutandis. *Et dixit qui sedebat in throno: Ecce noua facio omnia.* Nullum bonum Sanctis in cœlesti illa ciuitate deerit: *Ego sitienti dabo de fonte aqua*
Psal. 35. 9. *vitæ, gratis.* Inebriabuntur ab ubertate domus Dei, & torrente voluptatis suæ potabit eos, quoniam apud illum est fons vitæ, & in lumine ejus videbunt lumen.
Apoc. 21. 7. Omne bonum possidebunt, qui Deo fruentur. *Qui vicerit, possidebit hac, & ero illi Deus, & ille erit mihi filius.* Nec exprimi, neque cogitatione comprehendi potest Sanctorum felicitas, ex Dei visione, amore, fruitione, gaudio, adoratione, ac laude sempiterna.
1. Cor. 2. 9. *Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus iis qui dili-*

funt illum. Ut filii Dei erunt, cujus Regni non erit finis, cum illo *Regnabunt in sæcula sæculorum.* Apoc. 22. 5.

II. Siquidem Sanctorum cives sumus, vocati *in partem sortis Sanctorum*, & à sanctâ civitate Sion, in quâ videtur Deus, peregrinamur in hac vitâ & exules sumus, eam desiderare debemus, ad eam suspirare, ad eam continuò tendere, omnia studia operaque nostra ad eam referre, temporalibus rebus non inhærere; beatorum actiones in hac vita præoccupare debemus, Deum semper præsentem fide intuendo, laudando, amando. *(Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Quæst. 2. Art. 13. §. 9. n. 3. 4. 5. & 6.)* 1. Coloss. 1.

III. Ut ad sanctam illam civitatem, ad gloriam Sanctorum aliquando perveniamus, media eligenda sunt quæ Christus præscripsit, via sequenda est quam monstravit. Amplectenda est cordis paupertas & humilitas; temporalibus opibus & honoribus affectu saltem renunciandum est. Nemo Regnum cœlorum possidebit, nisi hoc saltem modo pauper fuerit. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* Sint divites Christiani: *Si Christiani sunt, pauperes sunt.* In comparatione divitiarum cœlestium, quas sperant, omne aurum arenam putant; non extolluntur, liberaliter tribuunt pauperibus, student divites fieri operibus bonis ut apprehendant veram vitam. Exercenda est mansuetudo, ira cohibenda, omnis odii amaritudo ejicienda ex corde, affabilitas & humanitas erga omnes exercenda, infirmorum defectus tolerandi, nulli malum pro malo reddendum, non convitium pro convitio; sed benedictio pro maledicto, pro injuria beneficium, ut vincamus in bono malum. *Terra viventium*, in quâ speramus *bona Domini videre* & videndo possidere, nemo hæres erit, nisi qui Christianam mansuetudinem in hoc mundo exercuerit. *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Mortalis hæc vita in luctu & tristitia secundùm Deum agenda est, in Matth. 5. S. August. in Psal. 66. Psal. 26. 13.

pœnitentia, in lacrymis pro peccatis nostris & aliorum, in fastidio gaudiorum mundi, & voluptatum sæculi. Solatium enim æternum nemo recipiet, nemo in gaudium Domini intrabit, qui cum mundo gavisus fuerit *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur;* Luctus temporalis est, momentaneus est: gaudium æternum erit. *Et gaudium vestrum nemo tollet à vobis.*

Esurire & sitire justitiam oportet, ut satietur Anima nostra, quam non implebit quicquid Deo minus est: Justitiæ opera studio & ardore vehementi exercere: Majorem semper justitiam desiderare, seu incrementum caritatis in nobis; ut *Qui justus est, justificetur adhuc.* Qua fame & siti languens Isaias ita Deum compellat: *Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo in præcordiis meis de mane vigilabo ad te.* Qui sic esuriunt & sitiunt; vel etiam qui famem & sitim, aliaque incommoda propter Deum patiuntur, edent de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei, & bibent de fonte vitæ: Eorum desiderium bonis replebitur, satiabuntur cùm apparuerit gloria Domini. *Satiabor cùm apparuerit gloria tua.* Qui verò bonis temporalibus, deliciis & voluptatibus sæculi saturantur, justitiæ & mandatorum Dei immemores, æternùm esurient. *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.* Misericordias Domini illi soli æternùm cantabunt, qui misericordes fuerint, miseriis & calamitatibus proximi compatiendo, subveniendo fratrum necessitatibus cum spiritualibus, tum corporalibus; eleemosynas erogando, & injurias condonando. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Et quis salvaretur, sine Dei misericordia? *Væ* enim *etiam laudabili hominum vitæ, si remotâ misericordiâ discutias eam,* Domine. Novæ Jerusalem cives esse non possumus, nisi cor mundum à peccatis, & rerum terrenarum affe-

Apoc. ult.

Isai. 26, 10.

Psal. 16, 15.

S. August. in confess.

ctione inordinata habuerimus. *Non intrabit in eam aliquod coinquinatum .. Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus, & mundo corde.* Nulla opera Deum promerentur, nisi ex mundi cordis radice oriantur. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Vitam æternam non possidebunt in superna Jerusalem, nisi hæredes Dei & cohæredes Christi. Nulli hæredes, nisi filii. Nemo filius Dei, nisi pacificus. Illi verò sunt pacifici, qui omnes animi sui motus componentes & subjicientes rationi, fiunt regnum Dei; qui *cum omnibus hominibus, si fieri potest, pacem habent* & fovent, nemini dantes ullam offensionem, qui dissensiones, odia, contentiones, lites extinguere student pro viribus; qui homines peccatores verbis & exemplis urgent ut Deo reconcilientur. *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.* Patientiæ denique in tribulationibus præmium est Regnum cœlorum. Ad illud per crucem pervenitur: Ad illud nos perducunt persecutiones propter justitiam nobis illatæ, si illas patienti & hilari animo propter Christum toleremus, ad vitam etiam nostram devovendam parati, ne ab ejus caritate separemur. *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est Regnum cælorum.* (Vide *Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Quæst 2. Art. 13. §. 9. n. 1. & 2.*)

Apoc. 21. 17.

Rom. 12.

IV. Qui civitatis alicujus municipes esse volunt, colere debent ac revereri cives nobiliores, honoratiores, & gratiores Principi; potentiorum benevolentiam ac patrocinium sibi conciliare; sapientum proborumque mores imitari. Si igitur Sanctorum cives esse velimus, debemus illos colere ac venerari ob excellentiam; invocare ob potentiam & gratiam quâ valent apud Deum; & caritatem quâ erga nos afficiuntur: Imitari denique eorum sanctimoniam ac virtutes. (De cultu religioso Sanctorum videsis *Lib. 4. Theolog. Dogmat. &*

Moral, Cap. 3. Art. 2.) Sancti caritate, non servitute colendi. *(Ibidem.)* Sanctorum memoriam triplici ratione colimus. *(Ibidem.)* Sanctorum invocatio pia atque utilis, *(Art. 4. ejusdem Capitis)* Sancti cum Christo regnantes pro nobis orant, *De sua forte securi, de nostra salute solliciti.* (S. Cyprian. lib. de Mortal.) (Ibidem) Sanctorum invocatio Christi mediatoris dignitatem & gloriam non imminuit *(Ibid.)* Debemus Sanctos imitari; hic præcipuus eorum cultus, Deoque maximè gratus; sic præsertim Deum in sanctis ejus laudamus, cùm *intuentes exitum conversationis eorum, imitamur fidem* (Hebr. 13.), caritatem, humilitatem, castitatem, patientiam, mortificationem. Sancti nostris festivitatibus non egent, quia in cœlis cum Angelis gaudent: Congaudent autem nobis, si eos imitemur, nam *Honorare, & non imitari, nihil est aliud quàm mendaciter adulari.* (S. August. Serm. 325. aliàs 30. ex Sirmondianis.) Ad hoc istæ festivitates in Ecclesia constitutæ sunt, ut per eas congregatio membrorum Christi admoneatur imitari Sanctos ejus. Hæc est omnino festivitatis hujus utilitas, alia non est. Si enim nobis proponatur imitandus Deus, respondet humana fragilitas, Multùm esse ad se imitari eum, cui non potest comparari. Si deinde ipsius Domini nostri Jesu Christi ad imitationem nobis proponatur exemplum, qui propterea cùm Deus esset, mortali carne vestitus est, ut hominibus mortalem carnem gerentibus insinuaret præceptum & demonstraret exemplum: de quo etiam scriptum est, *Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus:* (1. Petri. 2. 21.) tamen & hîc adhuc respondet humana fragilitas, Quid simile ego & Christus? Ad tollendas igitur omnes excusationes infidelis infirmitatis, Sanctorum exempla nobis proposita sunt. Quis est, quem pudeat dicere, Impar sum Deo? Planè impar. Impar sum Christo? Etiam mortali Christo impar. Petrus hoc erat quod tu, Paulus hoc erat quod tu, Apostoli & Prophetæ hoc erant

quod tu. Si piget imitari Dominum, imitare conservum. *Præcessit agmen servorum, sublata est excusatio pigrorum.* Postremò adhuc dicit, Impar sum Petro, impar sum Paulo. Impar es rusticitati? *Coronatur rusticitas, non excusatur vanitas.* Postremò impar es pueris, impar es puellis?

V. *Vos estis cives Sanctorum, & domestici Dei.* Inter cives societas, amor, communio esse debet. Inter Sanctos in cœlis regnantes, & justos in terris militantes suavissima societas, mutuus amor, sacrum commercium, & communio bonorum intercedit. De communione Sanctorum lege *Lib. 1. Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst. 2. Art. 10. §. 11.*

IN COMMEMORATIONE FIDELIUM DEFUNCTORUM.

Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. ij. Mac-cab. 12.

Fidelium omnium Defunctorum commemorationem instituit Sancta Mater Ecclesia, 1. Ad fidem nostram de Purgatorio confirmandam; 2. Ad caritatem nostram erga Animas Purgatorii pœnis cruciatas accendendam, 3. Ad vigilantiam nostram excitandam, ut peccata, etiam venialia, summo studio vitemus, & divinæ justitiæ in hac vitâ satisfaciamus, ut à pœnis Purgatorii liberemur, vel ut non ita diu in Purgatorio detineamur.

I. Necessaria est satisfactio pœnitentibus ad Deum placandum, & pœnam temporariam redimendam, cujus debitum post remissionem culpæ sæpe manet. (*Lib. 2. Theol. Dogm. & Moral. Tract. de Sacram.*

Pœnit. Cap. 6. Art. 2.) Pœna temporalis peccato veniali debita, vel hîc, vel in Purgatorio luenda. *(Lib. 3. De Peccatis, Cap. 3. n. 5.)* Quæ Purgatorii pœnæ? *(Ibidem.)* Eucharistiæ sacrificium pro fidelibus in Domino mortuis, nondum tamen plenè expiatis, sed in Purgatorio detentis, ritè juxta traditionem Apostolicam offertur. *(Libro 2. Tract. De Sacramento Eucharistiæ Cap. 6. Art. 3. Propositione 4.)*

II. Quæ rationes movere nos debent ut pro Animabus Purgatorii oremus? *(Lib. 5. De Oratione, Cap. 1. Art. 7. n. 8.)* Inanes pompæ funebris sumptus, qui defunctis nihil prosunt, vitandi: Altaris sacrificio, precibus, eleemosynis, succurrendum illis est. Superfluum exequiarum apparatum negligamus, quem non instruit *Misericordia, sed inanis gloria.*

S. Chrysost. Hom. 84. in Joan.

Cessemus ab hac insana diligentia, sed eam morientium curam habeamus, quæ & nobis & illis conferat ad gloriam Dei. Largas pro eis eleemosynas faciamus, mittamus eis pulcherrima viatica.... Hæc sunt funera pulcherrima, hæc & remanentibus, & obeuntibus proficiunt. Si ita sepeliamur, in resurrectione clari apparebimus: quòd si curato corpore animam neglexerimus, multa illic gravia perpetiemur, & multum ridebimur. Non enim parva est ignominia nudum & inopem virtutum hinc migrare: neque corpus insepultum projectum adeo ignominiosum videtur, ut anima tunc carens virtutibus: hano vestiamus vestibus semper duraturis. Hæc S. Hieronymus confirmat ad Pammachium scribens de morte Paulinæ uxoris. *Ceteri*, inquit, *mariti super tumulos conjugum spargunt violas, rosas, lilia, floresque purpureos, & dolorem pectoris his officiis consolantur. Pammachius noster sanctam favillam ossaque veneranda eleemosyna balsamis rigat: his pigmentis atque odoribus fovet cineres quiescentes, sciens scrip-*

S. Hieron. Epist. 26.

tum: Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna extinguit peccatum. Sanctæ Matris Augustini Monicæ fidem & pietatem imitemur, quæ imminente die obitus sui non jussit corpus suum sumptuosè contegi, non condiri aromatibus, non monumentum electum concupivit, aut curavit sepulcrum patrium, *Sed tantummodo memoriam sui ad Altare fieri desideravit, unde sciret dispensari victimam sanctam qua deletum est chirographum quod erat contrarium nobis.* Imitemur Augustini pietatem, qui pro illa offerri curavit *Deo sacrificium pretii nostri*, & ferventissimas ad eum preces fudit ut illi peccata dimitteret post regenerationem contracta; & amicorum Sanctorum preces parentibus suis defunctis pia sollicitudine procuravit. *Et inspira, Domine meus, Deus meus, inspira servis tuis fratribus meis, filiis tuis Dominis meis, quibus & voce & corde, & literis servio, ut quotquot hæc legerint, meminerint ad Altare tuum Monicæ famulæ tuæ cum Patricio quondam ejus conjuge, per quorum carnem introduxisti me in hanc vitam &c.* Preces pro defunctis parentibus, consanguineis, benefactoribus, amicis, debita sunt pietatis, grati animi, Christianæ amicitiæ officia: maximè cùm causæ fortè simus cur in Purgatorio crucientur, & nostrâ occasione peccata contraxerint, propter quæ à Dei fruitione retardantur, & gravissimas pœnas luunt. Audiamus igitur animi compatientis affectu quasi voces illorum de Purgatoriis divinæ justitiæ carceribus, & lustralibus flammis ad nos clamantium: *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Eisque sacrosancto Altaris sacrificio orationibus, & eleemosynis succurramus.

S. August. lib. 9. Conf. cap. 11. & 13.

Job. 19.

III. Peccata venialia, etsi levia, non tamen negligenda. Nam & acervus frumenti minutissimis granis colligitur, & tamen onerantur inde naves: & si ampliùs onerentur, demerguntur. Unum fulmen dejicit

S. August. Serm. 277. alias de Diversis 102. n. 11. & 13.

aliquem, & occidit: sed & si pluvia sit nimia, minutissimis guttis tamen multos interficit. Illud uno ictu perimit, illa ex multitudine extinguit. Magnæ bestiæ uno morsu occidunt hominem: minutæ autem cùm fuerint multæ congregatæ, plerumque interimunt, & talem perniciem inferunt, ut pœnis hujusmodi gens superba Pharaonis judicari meruerit. Navis in pelago fluctuans aquam admittit per rimas compaginis suæ: paulatim tamen adhibendo renuem liquorem, facit multam collectionem, ita ut si non exhauriatur, navem opprimat. Sic & in ista vita habemus quasdam mortalitatis fragilitatisque nostræ rimulas, per quas intrat peccatum de fluctibus hujus sæculi. Arripiamus sitellam ut sentinemus, ne demergamur. Sitella qua sentinam exhaurimus, oratio est, jejunium, eleemosyna, injuriasum condonatio. Sed cautus esto: Adhuc enim in mari es. Nam cùm hoc semel feceris, non sufficit, nisi perveneris trajecto isto mari ad illam patriæ soliditatem, & firmitatem, ubi nullis fluctibus quatiaris. Totâ vitâ pœnitentiam agamus, qui quotidie peccamus. Hîc peccata nostra purgemus & puniamus, ne Deus illa in futuro sæculo puniat. *Peccatum impunitum esse non potest: si peccatum impunitum remaneat, injustum est: ergo sine dubitatione puniendum.* Hoc tibi dicit Deus tuus: Puniendum est peccatum aut à te, aut à me. *Punitur ergo peccatum, aut ab homine pœnitente, aut à Deo judicante. Punitur ergo aut à te sine te, aut à Deo tecum. Quid est enim pœnitentia, nisi sua in se ipsum iracundia?*

S. August. Serm. 19. aliâs 4 ex editis à Sirmondo.

IN FESTO S. CATHARINÆ VIRGINIS ET MARTYRIS.

Veni de Libano, ſponſa; veni de Libano; veni, coronaberis. Cantic. iv. 8.

IN terrena militia prudenter ac fortiter pugnare ſufficit ad gloriam promerendam, viciſſe non ſemper neceſſe eſt. Infelix enim eſſe poteſt, qui omnes ſtrenui Ducis partes impleverit, qui prudenter prælium commiſerit, fortiter ſuſtinuerit. In militia verò Chriſtiana vincere neceſſe eſt ad coronam promerendam: Semper enim vincit qui prudenter, fortiter, & perſeveranter ad mortem uſque dimicat. Hinc Deus de electis ſuis: *Electi mei non laborabunt fruſtra.* Hinc S. Joannes Dei Spiritu afflatus ait: *Omne quod natum eſt ex Deo vincit mundum.* Quot ſtrenui milites, tot victores; quot certamina, tot trophæa. Tres hoſtes in mundo vincendi, errores, terrores, voluptates. *Vivis in mundo*, (inquit S. Auguſtinus) *tot impuris voluptatibus illecebroſo, tot nefandis crudelitatibus furioſo, tot erroribus & terroribus inimico.* Catharinæ mentem erroribus idololatriæ ſeducere conatur mundus, argumentis & falſis ratiocimiis Philoſophorum: Catharinæ conſtantiam expugnare conatur mundus atrocitate tormentorum: Catharinæ puritatem inficere nititur mundus illecebris voluptatum. Verùm triplicem victoriam refert ſancta Heroïna, triplicemque coronam promeretur. 1. Fidei & Chriſtianæ Philoſophiæ virtute mundum vincit cum ſuis erroribus. 2. Chriſtiana fortitudine vincit mundum cum ſuis terroribus. 3. Incorrupta virginitate vincit mundum cum ſuis voluptatibus.

Iſai. 56. 23. *1. Joan. 5. 4.* *S. Auguſt. Lib. de Civitate Dei c. 27*

I. Scientiæ & ſapientiæ magna vis eſt. *Melior eſt* *Sap. 6. 1.*

sapientia quam vires, & vir prudens quam fortis. Fides & Philosophia Christiana Catharinæ, victrix est sæcularis sapientiæ, ethnicæque Philosophiæ. Philosophos convincit puella; grandævos homines Christo parturit virgo. Numinum falsitatem; totius cultus ethnici stultam superstitionem, Dei unitatem, Christi divinitatem, Christianæ Religionis, mysteriorum fidei nostræ credibilitatem evidentem adeo firmis demonstrat argumentis; Philosophorum sophismata tanta fidei luce, tam solidis tamque sapientibus responsis dissolvit, ut se debellatos fateantur superbi Philosophi, & ad obsignandam sanguine suo Christianæ Religionis veritatem paratos. Idolum Dagon coram Arca fœderis stare olim non potuit, sed ea præsente dejectum, confractum & contritum est. *Sponsa Christi,*

S. Hieron. *Arca testamenti:* Fidei illius virtute, verbi divini gladio mundus cum suis erroribus, idololatria in mentibus Philosophorum velut præsidio firmissimo vallata,

1. Joan. 5. 4. expugnatur, dejicitur, frangitur. *Hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra.* Verè hæc Davidis verba usurpare Catharina potest: *Super senes intellexi.* Philosophos in novam parturit vitam verbo & doctrina. *Doctrix est* enim *disciplinæ Dei.* Nascentem in iis fidem fovet, donec formetur in illis Christus, illique occurrant ut viri perfecti, mortem pro ejus nominis confessione fortiter subeuntes. Filios suos Christo immolat Catharina ut morte renascantur, occisione fœlicius ac

Eccli. 4. 12. gloriosius vivant. *Sapientia filiis suis vitam inspirat* (inquit Sapiens.) Tertullianus legit: *Sophia jugulavit filios suos:* Sic Catharina virgo sapiens debellatis Philosophis vitam inspirat, eos ad Martyrium pro

Tertullian. Christo suscipiendum disponens. *Sapienter utique jugulavit, dum in vitam, & rationabiliter dum in gloriam.... O parricidii ingenium! ô sceleris artificium, quæ idcirco occidit, ne moriatur quem occiderit... Solum autem jugulat filios suos, an & torquet* divina

Sapientia? *Vram eos* (inquit) *sicut uritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurum*: Utique *per tormenta ignium & suppliciorum, per martyria fidei examinatoria*. De felicibus illis Philosophis à Catharina debellatis, & ad Martyrii coronam perductis ac roboratis dici jure optimo potest quod antiquus Pater de sanctis aliis Catechumenis dixit, qui proprio sanguine baptizati sunt: *Nondum baptismum consecuti, sed inter Religionis principia consummati, & nondum manifestatis legibus Dei pleni, perventuræ usque ad cœlos turris priùs elevarunt fastigium, quàm disponerent fundamentum: Nondum Sacramentorum conscii, & in sacrificium jam prælecti.* Zachar. 13. 9. Apud S. Ambros. Serm. in laudem S. Naza ri & Sociorum.

II. Catharina Christiana fortitudine vincit mundum cum suis terroribus. Carcer, fames, verbera, rota gladiis acutissimis armata, quod supplicii genus exquisitior Maximini crudelitas invenetat ad dilacerandum innocentis virginis corpus, frangere constantiam ejus non potuerunt. Immò fracta est orante virgine feralis machina, ejusque fragmenta in Maximini Ministros Dei impulsu ruentia, alios vulnerarunt, alios occiderunt, ut hoc omine significaretur illos rotas esse, quas prosperitas & favor Principis extollit, & Dei justitia vindex deprimit ac in infernum dejicit, ut in illis impleatur Prophetica illa imprecatio; *Deus meus, pone illos ut rotam*. Vis comparationis in eo est posita, quòd *Rota ex his qua retro sunt extollitur, ex his qua ante sunt dejicitur: Sic fiunt omnes inimici populi Dei.* Cùm homines adversùs feras pugnaturos Romani in Amphitheatrum producebant, rota in loco certaminis posita erat, de qua scribit Cassiodorus: *Hac machina ad infimi mundi formata qualitatem, istos spe effert, illos timore discruciat.* Rota Catharinæ cruciandæ parata timore discuciat spectatores, invictæ verò virginis spem erigit & confirmat animum ad ictum gladii, quo Martyrium ejus consummandum est, fortiter Psal. 82. 14. S. August. in hunc Psal.

patiendum. Sacrum caput offert intrepida lictori, vitámque profundit cum sanguine, immò cum lacte, quod ex ejus vulnere loco sanguinis admirabiliter manat, in victoriæ ipsius & fœcunditatis testimonium.

Judic. 4. Jahel fortem illam feminam cogitate, quæ Sisaram ducem exercitus Regis Jabin lacte potum & soporatum percussit & occidit clavo in cerebrum ejus defixo. Lac ex Catharinæ vulnere manans, eloquentiæ illius symbolum est, cujus vi suavissima poti Philosophi Ethnici, qui ad eam convincendam & seducendam à Maximino vocati fuerant, & clavo timoris Dei confixi, ceciderunt ad pedes eruditæ & sanctæ virginis, Christumque publicè confessi, mortem gloriosam pro ejus nomine pertulerunt. *Aperuit utrem lactis, & dedit eis bibere.*

Non modò Philosophos, sed & alios innumeros martyrii sui exemplo Christo parturivit Catharina, ideo pro sanguine lac fundit, quo eorum teneram nutriat infantiam. *Sicut modò geniti infantes lac concupiscite.* 1. Petr. 2.

Simile prodigium lactis pro sanguine manantis in S. Pauli martyrio accidisse fertur. Cujus quidem prodigii duas affert rationes antiquus Pater. Prima petitur ex baptismi gratia in eo perseverante, cujus indicium est lactis candor & puritas. Secunda ex officio Patris & Doctoris Ecclesiæ. *De Pauli cervice, cùm eam persecutor gladio percussisset, dicitur fluxisse magis lactis unda quàm sanguinis, & mirum in modum sanctum Apostolum baptismi gratiâ in ipsa cæde extitisse splendidum potiùs quàm cruentum. Quæ quidem res in Sancto Paulo stupenda non est. Quid enim mirum si abundat lacte nutritor Ecclesiæ?* De Catharina virgine idem jure optimo dici potest. *Mirum in modum baptismi gratiâ in ipsa cæde extitit splendida potiùs quàm cruenta... Quid mirum si abundat lacte nutrix Ecclesiæ?*

Inter Serm. S. Aug. ost. olim. de Sanctis 26. nunc in App. 201.

III. Duæ ſunt januæ peccati, voluptas & dolor: *Voluptas illicit, dolor impellit. Contra voluptates, neceſſaria eſt continentia: contra dolores, patientia. Hoc enim modo ſuggeritur humanæ menti, ut peccet: Aliquando dicitur, Fac, & hoc habebis: Aliquando autem: Fac, ne hoc patiaris. Voluptatem præcedit promiſſio, dolorem comminatio. Ut ergo habeant homines voluptatem, vel non patiantur dolorem, peccant. Ideo Deus contra iſta duo, quorum eſt unum in blanda promiſſione, alterum in terribili comminatione, & promittere dignatus eſt, & terrere; promittere regnum cœlorum, terrere de ſuppliciis inferorum. Dulcis eſt voluptas, ſed dulcior Deus. Malus eſt dolor temporalis, ſed pejor eſt ignis æternus. Habes quod ames pro mundi amoribus, immo pro immundis amoribus. Habes quod timeas, pro mundi terroribus.* Non ſolùm mundi terrores Chriſtiana fortitudine, ſed etiam voluptates & amores incorrupta virginitate Catharina vicit. Ideo Angeli, quorum ad familiam ſeu ordinem virgines pertinere Tertullianus ait: *In terris non nubendo, de familia Angelica deputantur:* funus illius curant, & caſtiſſimum ejus corpus in Sinai montem efferunt ac ſepeliunt, ut de ſacris ejus Reliquiis dicere liceat, quod de juſtorum precibus ait S. Hilarius: *Ambitioſo Angelorum famulatu ac miniſterio pervehuntur.* Cœlum & terra inter ſe diſceptare videntur de S. Catharinæ corpore. Carnem virginitate conſecratam, & (ſi dicere fas eſt) angelificatam (ut loquitur Tertullianus de carne virginum,) *Angelificata caro:* cœlum ſibi vindicat. Carnem in terris natam & nutritam terra pro jure ſuo repetit, ut quæ virtutum ejus academia fuerit, & certaminum theatrum. Deus litem componit, non diviſo terram inter & cœlum corpore, ſed per Angelos clam & depoſito in monte Sina, qui medius eſt inter cœlum terrámque locus. Ibi Deus legem ſuam per Angelos Moyſi dedit: Ibi Catharina *Doctrix diſ-*

S. Auguſt. Serm 183. aliàs de Diverſis 42.

ciplinæ Dei ab Angelis sepulta quiescit. Septem in monte Sina miracula edita sunt. Primum est visio Dei à Moyse in rubo ardente. Secundum, aquarum emanatio ex saxo quod Moyses virga sua percussit. Tertium, victoriæ de Amalecithis impetratio cùm Moyses ibi manibus in cœlum extensis Deum oraret, Josue in planitie pugnante. Quartum, Legis datio. Quintum, jejunium & familiaris collocutio Moysis cum Deo per dies quadraginta. Sextum, Eliæ Deum in spiritu auræ tenuis loquentem audientis felicitas. Septimum, Mausolæum, immò potiùs trophæum Catharinæ Virgini ac Martyri sanctissimæ ab Angelis erectum.

Cum Catharina pugnandum, ut cum ipsa triumphare possimus. Mundum cum suis erroribus vincamus, ne seducantur sensus nostri & mentes nostræ, sicut serpens Evam seduxit astutiâ suâ. Evangelii lumen falsis mundi principiis opponamus, quibus morum disciplina corrumpitur. Mundum cum suis terroribus vincamus Christiana fortitudine, nullius nos adversitatis, incommodi, damni, aut mali cujusvis temporalis metus à divinæ legis observantia deterreat. Mundum vincamus cum suis amoribus & voluptatibus: Concupiscentias malas Christianâ continentiâ vincamus. *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis ejus. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: Sed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viventes, & membra vestra arma justitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur. Non enim estis sub Lege, sed sub Gratia.* Id ergo nunc agitur, quamdiu est mortalis hæc vita nostra sub gratia, ne peccatum, id est, concupiscentia peccati regnet in nostro mortali corpore. Tunc autem regnare ostenditur, si desideriis ejus obeditur. Est ergo in nobis peccati concupiscentia, quæ non est permittenda regnare: Sunt ejus desideria, quibus non est obediendum, ne obedientibus regnet. Propter quod membra nostra

Rom. 6. 12.

nostra non sibi usurpet concupiscentia, sed sibi vindicet continentia; ut sint arma justitiæ Deo, ne sint iniquitatis arma peccato: Sic enim nobis peccatum non dominabitur. Non enim sumus sub lege, bonum quidem jubente, non tamen dante; Sed sumus sub gratia, quæ id quod lex jubet faciens nos amare, potest liberis imperare. *Ergo fratres, debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Tubâ canit divinus Apostolus, bellum in quo versamur ostendit, & ut acriter dimicemus, & hostes nostros mortificemus, ne ab eis victi spiritaliter moriamur, accendit. Qui sint verò isti hostes, satis evidenter expressit. Quos enim à nobis voluit mortificari, ipsi sunt, scilicet opera carnis. *Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Rom. 8. 12.

IN FESTO DEDICATIONIS ECCLESIÆ.

Hodie salus domui huic facta est. Luc. xix 9.

Solemnis Ecclesiæ Dedicatio, ejusque annua commemoratio nos docet, triplicem esse domum Deo consecratam: Nostrorumque erga illum officiorum pro triplicis hujus Dominus Dedicatione admonemur. Prima domus est Ecclesia Sancta Catholica à Christo fundata, & ex omnibus gentibus congregata, in quam vocati sumus. Constructa illa est ex lapidibus vivis, qui lapides sunt omnes Christiani Catholici. *Et ipsi tanquam lapides vivi superædificamini, domus spiritualis.* Fundamentum ejus idem est, qui fundator. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, preter id quod positum est, quod est Christus Jesus.* Fundamentum

Fructus ex Ecclesiæ Dedicatione referendi. 1 Deo gratias agendas esse admonemur, qui nos in Ecclesiam suam vocavit.

1. Petri 2. 5.

1. Cor. 3.

S. August. Serm. 337. aliàs 16. inter additos à Parisiensibus.

istud sursum est in cœlis ad Patris dexteram, cùm terrenarum domorum fundamenta in terra sint. *Ideo Christus fundamentum nostrum ibi positus est, ut sursum versus ædificemur. Sicut enim terrenis molibus construendis, quarum gravia corpora non utique nisi ad ima devergunt, in imo ponitur fundamentum: Sic nobis è contrario sursum est positus lapis ille fundamentalis, ut sursum nos rapiat etiam pondere caritatis.* Ecclesiæ Christianæ fundationem indicant sacræ ceremoniæ in Dedicatione Templi materialis ab Episcopo usurpatæ. Duodecim cruces in parietibus Ecclesiæ intrinsecùs depinguntur per circuitum, & candelæ duodecim cereæ ad caput cujuslibet crucis accenduntur. Quo ritu significatur idololatriæ destructio per Christum *Episcopum animarum nostrarum*, & crucis Christi erectio super idololatriæ ruinis in toto orbe, Fideique lumen in cordibus hominum accensum per duodecim Apostolorum prædicationem, quibus Christus ipse dixit: *Vos estis lux mundi*. Templum ter circuit & aspergit Episcopus, foresque pulsat, impressoque signo crucis cum Baculo Pastorali super liminare in ostio, intrat, & pacem Domui adprecatur. Quo ritu significatur Christum per tres annos Judæam circuivisse, ut Synagogam in Ecclesiam mutaret, pulsasse ad ostium prædicatione sua & miraculis: Ipsam demum aspersisse sanguine suo. Postquam verò à mortuis resurrexit, in Ecclesiam congregatam in cenaculo solus ingressus est, dans pacem Discipulis: *Pax vobis*. Misit deinde Apostolos ut mundum universum circuirent, prædicando Evangelium & verbum crucis, aspergendo sancto Baptismate, pulsando frequentibus signis, pacem æternam annuntiando filiis pacis. *Gratia vobis & pax.* Postea Episcopus describit Alphabetum Græcum & Latinum in cinere sparso super pavimentum Templi in modum crucis. Quo Ritu significatur Evangelium per universum mundum ab Oriente in Oc-

cidentem his præsertim linguis prædicatum. Reliquiæ Sanctorum per Ecclesiæ circuitum solemni Processione circumferuntur, & in Altari reconduntur. Quo ritu significatur Ecclesiam sanguine Martyrum crevisse, fidem eorum passionibus & morte confirmatam: Pace demum Ecclesiæ post atrocissimas persecutiones redditâ, Altaria super eorum sepulchra erecta fuisse, & Templa in eorum memoriam Deo consecrata; ut cognoscant omnes quòd *Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus.* Psal.115.15. Episcopus Cruces sancto chrismate inungit, tum in Altari, tum in parietibus Templi. Quo ritu significat crucem suavem factam esse vocatis in Ecclesiam Judæis ac Gentilibus per gratiam Spiritus Sancti in eorum cordibus diffusam. Hujus Ecclesiæ Dedicatio perficietur in fine sæculi. In ædificatione labor est, in dedicatione lætitia. *Dum caduntur de montibus lapides, & ligna de sylvis, dum formantur, dolantur, coaptantur, labor & cura est: Cùm autem perfecti ædificii dedicatio celebratur, gaudium & securitas laboribus curisque succedunt. Sic etiam ædificatio spiritualis, cujus habitator Deus, non ad tempus, sed in æternum erit; dum ex infideli vita homines segregantur ad fidem; dum quicquid in eis non bonum atque perversum est, amputatur & caditur; dum fiunt apta, pacifica, piaque junctura; quantæ tentationes timentur, quantæ tribulationes sustinentur? Cùm verò advenerit dies dedicationis domûs æternæ, cùm dicetur nobis. Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi: Quæ illa exsultatio, quæ securitas erit? Cantabit claritas, nec compungetur infirmitas. Tunc adimplebitur Propheticum illud oraculum: Convertisti planctum meum in gaudium mihi: Conscidisti saccum meum, & circumdedisti me lætitia: Ut cantet tibi gloria mea, & non compungar.* Gratiæ Deo agendæ sunt in Festo Dedicationis materialis

S. August. Serm supra laudato.

Matth. 25.34.

Psal. 29.12.

Templi in quod congregamur ad recipienda Sacramenta, ad verbum Dei audiendum, ad Sacrosanctum Sacrificium, laudesque divinas, quòd nos ad Ecclesiam Catholicam vocaverit, ejusque membra per baptismum non effecerit. En primum fructum, quem ex Dedicationis Ecclesiæ celebratione referre debemus.

2. Admonet nos Ecclesiæ Dedicatio reverentiæ Templis debitæ.

Gènes. 28. 16.

Secundò, Ecclesiæ Dedicatio, annuaque ejus celebratio nos admonet reverentiæ quam Templis debemus, quæ sunt *Domus orationis.* Unde in Dedicationis Officio repetitur illud Jacob Patriarchæ; *Verè Dominus est in loco isto... Quàm terribilis est locus iste! Non est hîc aliud nisi domus Dei, & porta cæli.* De Reverentia Templis debita lege *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 9. §. 6. 7. & 8.*

S. Joan. Chrysost. Hom. 74. in Matth.

Si quis cadaver putridum circumferens per civitatem vagaretur, nonne omnes eum fugerent? Hoc de te cogita, qui animam peccatis obrutam atque mortuam circumducis, quod quidem multò gravius est. Quomodo cùm tantis sordibus refertus malè intus oleas, in Ecclesiam & Templa sancta venire audes? Nam si quis mortuum in Regia obruerit, is ultima supplicia luet: Cogita tu quàm acerbâ pœnâ vexaberis, qui atria hac adire sancta, & obscœno fœtore implere non erubescis. Imitare mulierem peccatricem, quæ pretioso Christi pedes unxit unguento, & bono totam domum replevit odore: Cujus tu contrarium in hac domo facis. Quid enim refert, si tu fœtorem non sentis? Hoc enim incurabilis maximè morbi signum esse videtur, & eò difficilioris quo humana corpora corroduntur & fœtent: Illa enim ægritudo saltem aliquo sensu à laborantibus percipitur, nec culpatur, sed misericordiâ digna videtur: Hæc verò sensum tuum fugit, & odio atque punitione digna est.

Psal. 140. 2.

Audi quod Ecclesia canit: Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.

Quòd si non incensum, sed grave olens fumus abs te ascendat, quibus suppliciis dignus eris? Quis autem iste fumus est tam gravis, tam molestus? Multi ad formas mulierum aspiciendas in Ecclesiam veniunt: Quomodo non undique fulmina vibrantur, quomodo cuncta funditus non evertuntur? Hæc enim non fulminibus solùm, sed gehennæ supplicio dignissima sunt. Mulierum speciem curiosiùs in Ecclesia perscrutaris, nec horrescis tantâ templum Dei afficiens contumeliâ? Prostibulum-ne tibi videtur Ecclesia, & foro ignobilior? Nam in foro erubescis, etiam times ne quis te videat mulierem sectari: In Ecclesia verò Dei, cùm ipse Deus te alloquatur, & ab istis deterreat, eo ipso tempore maximè fornicationi ac adulterio vacas, quò tibi magna voce intonatur ut ab his fugias. Nec horrescis, nec stupes.... Sanè melius esset cæcos aut aliter ægrotos esse, quàm sic oculis abuti.

Primis Christianismi sæculis privatæ domus erant Ecclesiæ, ob sanctimoniam & modestiam inhabitantium: Nunc autem Ecclesia domus instar privatæ & profanæ Christianis est: Imò deteriore loco habetur: Cùm tamen sit *Locus Angelorum, regnum Dei, ipsum cœlum. Quomodo ergo si cœlum hùc demissum esset, etiamsi patrem videres, etiamsi fratrem, ne auderes quidem alloqui: Ita hic ne aliud quidem loqui oportet præter spiritualia.* Christum in Sacramento Eucharistiæ præsertim fide respice, circumstantes & adorantes Angelorum Choros... *An non habetis domos ad comedendum & bibendum* (aiebat S. Paulus) *An Ecclesiam Dei contemnitis?* Dixerim ego, An-non habetis domos ad nugandum & confabulandum? An Ecclesiam Dei despicitis, & eos etiam corrumpitis, qui volunt esse modesti & quieti?

S. Ioan. Chrysost. Hom. 36. in 1. ad Corinth.

1. Cor. 11. 22.

Tertiò, Ecclesiæ Dedicatio, ejusque annua celebritas nos admonet nos esse Templa Dei vivi in baptis-

3. Admonet Ecclesiæ Dedicatio, nos esse Templa Dei.

mo Deo consecrata. Cavendum igitur ne Templum Dei in nobis mortali peccato polluamus. *Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos ..... An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro.* In nobis spiritaliter impleri necesse est, quod in templi materialis parietibus visibiliter factum ab Episcopo. Christus assistens Pontifex futurorum bonorum aspergit nos hyssopo ut mundemur, & dealbemur. Baptismate ablutos lavat iterum in Confessione, lacrymarum imbre, sudore pœnitentiæ, aqua pretiosissima, quæ de fonte pietatis, id est, ab ejus latere emanavit. Aspergit nos hyssopo, quæ humilis herba est, & pectoris purgativa: Aqua sapientiæ salutaris, quæ est timor Domini, initium sapientiæ, & fons vitæ: Etiam condimentum salis admiscens, ne sit insipidus timor sine spe & devotione. Secundò, Christus legem suam in cordibus nostris inscribit Spiritu suo Sancto. *Beatus homo quem tu erudieris, Domine, & de lege tua docueris eum.* Tertiò, unctione spirituali gratiæ suæ adjuvat infirmitatem nostiam, ut crucem nostram ferentes ipsum alacriter sequamur. Nam sine unctione, crucis asperitatem quis ferre posset? Hinc est quòd multi abominantur & fugiunt pœnitentiam, *Crucem quidem videntes, sed non unctionem.* Quattò per gratiam adjuvantem efficit Christus ut luceat lux nostra coram hominibus, & videant opera nostra bona, & glorificent Patrem nostrum qui in cœlis est. Benedictionem verò, quæ solemnis Dedicationis complementum est, exspectamus in fine, quando in Domum transibimus non manu factam, sed æternam in cœlis. Sic Dedicationis (ut ita loquar) Sacramenta seu mysticæ

1. Cor. 3. 16. 17.

& Cap. 6. 19. 20.

S. Bernard. Serm. 1. in Dedicatione.

Psal. 93.

Matth. 5. 16.

ceremoniæ implebuntur : *Aspersio*, *Inscriptio*, *Inunctio*, *illuminatio*, *Benedictio*.

Domum Deo præparemus in nobis, quia *Non capit eum nisi imago sua*. Demus operam illum diligendo, & mandata ejus servando, ut ad nos veniat, & mansionem apud nos faciat. Si Deum in nobis per fidem & caritatem habitare desideramus, studeamus ne animæ nostræ facultates, velut domus spiritualis partes, à se ipsis dissideant, ratio nempe, voluntas & memoria. Sit *Ratio sine errore*, *Voluntas sine iniquitate*, *Memoria sine sorde*: Sed & aliis spiritalis ædificii lapidibus *caritate* cohæreamus & conglutinemur, quæ est *vinculum perfectionis*. S. Bernard. Serm. 2. in Dedicatione.

Denique ut Templum simus Deo dignum, ac de nobis Christus Dominus dicat, quod de Zachæi domo : *Hodie huic domui salus à Deo facta est* : Zachæum ipsum imitari debemus. *Zachæus quærebat Jesum videre quis esset*, *& non poterat præ turba*, *quia statura pusillus erat*. Christum nosse desideremus, non sterili cognitione, sed fide per dilectionem operante. Æterna bona ab ipso promissa desideremus, & per media ab illo proposita ad ea tendamus. Pusilli quidem sumus & infirmi, fortè & turbæ prementis tumultu, mundique periculosis negotiis impediti. Sed vincenda sunt per Christi gratiam impedimenta : A mundo iniquo, & Christi inimico, affectu saltem secedendum est : In crucem Christi ascendendum per sycomorum adumbratam. *Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum*, *ut videret eum*, *quia inde erat transiturus*. Descendamus in nihilum nostrum per humilitatem, ut Christum suscipere mereamur in cordibus nostris. Moras non injiciamus conversioni nostræ, sed citò ac ferventer obediamus Christo interiùs vocanti. Non ægrè, sed alacriter impedimenta salutis removeamus, ad Christum properemus. *Et festinans descendit*, *& excepit illum gaudens*. Deo & homi- Zachæus imitandus. Luc. 19. 2. Luc. 19. 6.

nibus satisfaciendum, ut à Christo benedictionem consequamur & salutem. Hominibus per restitutionem faciendum satis: Quia *Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum, cùm restitui potest.* Deo satisfaciendum per eleemosynam uberem, quæ *Resistit peccatis, sicut aqua extinguit ignem.* Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: *Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: & si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.*

S. August. Epist. 153. alias 54.
Eccli. 3. 33.
Luc. 19. 8.

Cæca Mundi judicia, murmurationes, oblocutiones ne timeamus: peccatores censeri & dici, atque ut tales contemni, ne impatienter feramus, modò esse desierimus, & Christo cœlesti Medico adhæreamus per cognitionem, amorem, obedientiam, ut filii non solùm Abrahæ, sed Dei. Cum his dispositionibus accedentes ad Deum, & Christum suscipientes, audiemus: *Hodie salus domui huic facta est. Venit enim Filius hominis quærere & salvum facere quod perierat.*

FINIS.

